Sven Wimnell 5 april 2020:
Förslag till framtidsplanering för världen och Sverige.

http://wimnell.com/omr36-39zzzzzu.pdf

Sven Wimnell 5 april 2020:
Förslag till framtidsplanering för världen och Sverige.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzu.pdf

Innehåll

5 **Kapitel 1: Inledning med utredningsförteckning och aktuella tidningsartiklar**

6 Det här ska handla om framtidsplanering för världen och Sverige

7 Särskilda utredningar på Sven Wimnells hemsida från och med 20 oktober 2003

24 Aktuellt läge i världen och Sverige 1-5 april 2020

DN 1 april 2020
26 Pandemin stoppar inte krigen och konflikterna
28 Erik Ohlsson: Covid-19 kan vara skytteldiplomatins svanesång
30 Fredrik Reinfeldt: ”Pandemin kan leda till folklig ilska

32 DN 2 april 2020
Ledare: Virusförnekaren försöker radera historien
34 FN kryper för Kinas maktspråk
35 Latinamerika är illa rustat för pandemin
36 Risk att auktoritära stater nu tar över svenska företag
38 Så ska historiskt krispaket rädda svensk ekonomi
42 Känslan av att lämnas utanför på landsbygden
47 Rekordtunt ozonskikt väntas till helgen

48 DN 3 april 2020
De hemlösa kan omöjligt stanna hemma
50 Inte ens i soptunnorna finns längre något att äta
51 Så behandlas bostadslösa i olika länder
52 Ledare: De riskerar livet – de måste få skälig ersättning
53 Svenonius kan inte skylla materielbristen på andra
54 Corona struntar i nationalismen och ställer land mot stad
56 I detta krigsliknande läge hjälper inte stimulanspolitik
58 Folkhälsomyndigheten: ”Vi gör en annan bedömning än WHO
60 Intensivvård på Karolinska väljer högre skyddsnivå
62 Amina Manzoor: Kan den som inte har symtom smitta andra?
64 Coronasmittade finns på var tredje äldreboende
66 Nya miljarder ska stötta kommunerna
68 Utsläppen från stora företag minskar mer än på länge
69 Finland väl förberett – så ser de nordiska krispaketen ut
72 Stefan Löfven: Det är tid för självdisciplin

73 DN 4 april 2020
Makthavare tonade ned riskerna – nu har de själva blivit smittade
76 Ledare: M har rätt – Kinas uppköp måste begränsas
77 Oljekraschen speglar priset för coronakrisen
78 Konkurser kan till i höst öka arbetslösheten med 350 000
81 Riksbanken: ”Vi kommer att göra vad som krävs
83 Så hanterar näringslivets toppar den plötsliga krisen
88 Strategin att minimera smittspridningen är rätt
91 Ewa Stenberg: Därför väljer Löfven att prata om de stora dödstalen nu

93 DN 5 april 2020
Vi försöker gemensamt finna en väg – där en väg aldrig funnits

98 **Kapitel 2: Om systemet för mänskliga verksamheter**

99 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter

102 Utvecklingens krafter

103 Systemet för mänskliga verksamheter

106 Det är huvudsakligen människornas verk-samheter som styr utvecklingen i världen.

108 Det är 129 verksamhetsområden som vardera innehållller hundratals eller tusentals mindre verksamhetsområden

109 Innehållet i
Sven Wimnell 20 mars 2018 del 1 av 3: Samhällsplaneringens problem. Områden 1-5 samt 1-9 med myndigheter och professorer, yrken och utbildningar m m.
http://wimnell.com/omr40zl.pdf.

114 Systemet med mänskliga verksamheter, nedbantat till 44 områden. Kan vara lämplig uppställning på biblioteken

134 **Kapitel 3: Planeringar för framtiden av världen och Sverige bör göras av Sveriges regering**

135 Politikområden för politiken. Sverigees regering

137 Privat och gemensamt

137 Om planering av framtiden

137 Planering för världen borde kunna hanteras av statsrådet Peter Eriksson, minister för bistånd och internationellt samarbete.

138 Planeringen för Sveriges framtid föreslås här ledd av energi- och digitaliseringsminister Anders Ygeman.

139 Verksamhetsområden 1-5

140 Område 6 Teknologiska/ekonomiska/ meteriella verksamheter

147 Område 7 Formgivning av fysiska och sociala verksamheter

161 Område 8 Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skölitteratur

163 Område 9 Tidningsverksamheter o d. Allmäm geografi, biografi och allmän historia

168 **Kapitel 4: Världen från Big Bang till början på mars 2020**

169 Världens befolkning i början på 1990-talet

170 Världshistorien på nio sidor. Sven Wimnell 1995

179 Filosofins historia. Bertrand Russel om västerlandets visdom.

185 I skuggan av framtiden. Modernitetens idéhistoria.
205 Kunskapens makt (och maktens kunskap)

210 ÅKE HOLMBERG: Vår världs historia.
219 Exempel på inre verkligheter och sociala miljöer.

220 Världen byggdes om på 1900-talet.
241 Sverige under 1900-talet.
245 1900-talet.

250 Om FN och Svenska FN-förbundet som undersöker hur världen är och försöker göra den bättre

251 FN, *Förenta Nationerna* (engelska *The United Nations*), internationell freds- och säkerhetsorganisation och institution för mellanfolkligt samarbete, bildad vid andra världskrigets slut. Från NE.se
257 Medlemsstater

264 Förenta Nationerna, FN.

268 Svenska FN-förbundet 16 mars 2020.

271 Vad gör FN?
271 FN:s arbete för fred, säkerhet och nedrust-ning
278 FN:s arbete med mänskliga rättigheter och demokrati
285 FN:s arbete för utveckling och fattigdomsbekämpning

296 Om Svenska FN-förbundet

302 FN som organisation
316 FN:s underorgan
327 Sverige och FN

330 Agenda 2030 och klimatet:Museer. myndigheter, skolor m m ska ha tydlig information om framtidsproblemen
331 Förenta nationernas mål i Agenda 2030
332 Klimatförändringen och miljöerna
333 Hav och marina resurser
334 Ekosystem och biologisk mångfald

335 Sida - Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete

341 Innehållet i
Sven Wimnell 9+16+26 maj 2016: Sveriges 6 regioner. Länsstyrelser, landsting och kommuner. Invånare 2005 och 2013. Antalet bostäder 2010. Länkar till deras hemsidor på internet 6 maj 2016 med uppgifter om allt de vill visa upp.
http://wimnell.com/omr36-39zzzq.pdf

342 Sveriges kommuner och regioner Från SKR.se 28 dec 2019:

346--434 Webbkarta för SKR

Kapitel 1: Inledning med utredningsförteckning och aktuella tidningsartiklar

Det här ska handla om framtidsplanering för världen och Sverige

Då måste först nämnas något om att det ingår i ett forsknings-projekt "Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen. Med ett klassifikationssystem för mänskliga versamheter som förändrar världen."

Klassifikationssystemet forskade jag fram på 1970-talet vid Nordiska intitutet för samhälllsplanering, Nordplan. Det kom inte till nytta där eftersom insitutet lades ner.

Jag har följt svensk politik sedan mitten av 1960-talet och skrivit brev med tusentals sidor till regeringar och partiledare om det fram till 29 april 1998 då projektet lades in på internet och nu behandlas på wimnell.com.

Viktiga saker under brevperioden var 1970 års skattereform, den partiella skattereformen 1982 och 1990 års skattereform samt forskning, utbildning, planering, bostäder och bostadsbidrag.

I början av 20-hundratalet arbetade en statlig utredning med att få fram ett verksamhetssystem för politik, men utredningen lades ned efter långa arbeten. Sedan dess är klassifikationssystemet för mänskliga verksameter i projektet om samällsplaneringens problem det enda moderna och fullständiga system som nu finns.

I det följande ges en förteckning över utredningar i systemet efter den 20 oktober 2003.

Därefter visas några tidningsartiklar om aktuellt läge 1-5 april 2020 för världen och Sverige.

Särskilda utredningar på Sven Wimnells hemsida från och med 20 oktober 2003

Utvecklingen mot framtiden beror huvudsakligen av människornas verksamheter. De har sedan 23 år tillbaka på hemsidan grupperats i 129 verksamhetsområden i huvudområden numrerade 1-9.

På Sven Wimnells hemsida på Internet, wimnell.com, ges en redovisning av ett forskningsarbete med titeln: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen. Med ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter. Forskningen har med varierande intensitet pågått sedan mitten av 1960-talet.

Utvecklingen mot framtiden beror huvudsakligen av människornas verksamheter. De har ordnats in i 129 verksamhetsområden i nio huvudområden numrerade 1-9. I områdena finns verksamheter som tillsammans formar världens framtid: myndigheter och privata företag och organisationer, arbetare, tjänstemän, filosofer, forskare, lärare, elever, författare, människor av alla slag med alla upptänkliga verksamheter, yrkesverksamheter, fritidsverksamheter, tankeverksamheter o s v

Hemsidan lades in på Internet våren 1998. Redovisningen omfattar sju inledande dokument och 129 dokument med verksamhetsområden som i första hand ska belysa hur verksamheterna fördelas på de olika områdena. De första åren fylldes de 129 sidorna med sådant, men det visade sig att allt inte kunde läggas in, det skulle bli för mycket. Därför gjordes särskilda bilagor, vanligen i pdf-format, som fick länkar på de 129 sidorna.

På område 40 förtecknas bilagor som har att göra med klassifikationssystemets utformning. Klassifikationssystemet innebär en samhällsbeskrivning som beskriver de olika verksamheterna, verksamhetsområdena och hur de beror av varandra.

Senare har arbetet mer växlats över till att påverka utvecklingen genom politiken och många bilagor om det har gjorts och finns förtecknade på område 36-39. Många bilagor handlar både om att visa systemets uppbyggnad och att påverka politiken och mycket gäller att bara undersöka verksamheterna i de olika områdena.

Det är så mycket som händer att det är svårt att både sköta de 129 områdena på hemsidan och att göra bilagor. Arbetet gäller att hålla koll på alla som med verksamheter påverkar utvecklingen. Det är så många att enda möjligheten i det arbetet är att skaffa kunskaper från hemsidor på Internet. Människor som väsentligt påverkar utvecklingen finns ofta i företag och organisationer som numera måste ha hemsidor på Internet för att kunna göra sig gällande. Hemsidesinnehavare som man har anledning besöka har vanligen sitt material svåröverskådligt och ändrar ofta åsikter och adresser. Det är inte möjligt att ständigt kontrollera dem och deras ändringar.

I mars 2011 gjordes en revidering av de 129 områdena, där mycket plockades bort. I april 2014 påbörjas revideringar då ännu mer tas bort. Det finns på de 129 områdena på hemsidan inte plats för några mer omfattande beskrivningar eller beskrivningar som har kort giltighetstid. Områdena måste i stor utsträckning få innehålla länkar till bilagor som innehåller beskrivningar av verksamheter och länkar till beskrivningar.

De särskilda utredningarna/bilagorna finns förtecknade i följande pdf, som också innehåller innehållsförteckningar till de senaste årens utredningar.

Sven Wimnell 080203+++: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Ett forskningsarbete. Utredningar och deras innehåll. (http://wimnell.com/omr40zf.pdf)

De senaste utredningarna, som var för sig ofta redovisar aktuella saker i alla de 129 delområdena förtecknas här i kronologisk ordning med den senaste allra överst:

rött= observera (Bl a Sven Wimnell 1 maj 2019:)

Sven Wimnell 30 mars 2020:
Utrikes och inrikes tidningsartiklar 21-28 mars 2020.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzt.pdf

Sven Wimnell 25 mars 2020:
Samhällslaneringens problem. Världen från Big Bang till mars 2020. Planering av framtiden för världen och Sverige. Tidningsartiklar 15-20 mars, mycket om coronaviruset och dess följder.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzs.pdf

Sven Wimnell 7 mars 2020:
Samhällsplaneringens problem. Klimatpolitiken. Coronaviruset. Mänskliga verksamheter. Planeringar för Sverige och världen. Utrikes och inrikes artiklar 22 februari - 4 mars 2020
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzr.pdf

Sven Wimnell 23 februari 2020:
Samhällsplaneringens problem.
Kapitel 16: En kort inledning om skatter m m och utredningar om svenska kommuner,
Kapitel 17: DN-artiklar 17 januari - 21 februari 2020 om inrikes förhållanden.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzq16-17.pdf

Sven Wimnell 23 februari 2020:
Samhällsplaneringens problem.
Kapitel 18: DN-artiklar 17 januari -
21 febuari 2020 om utrikes förhållanden.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzq18.pdf

Sven Wimnell 6 februari 2020:
Samhällsplaneringens problem. Inrikes och utrikes 5 december 2019-16 januari 2020. Kapitel1 Klimat och något om världen och FNs 17 mål. och Kapitel 2 Mänskliga verksamheter.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzq1+2.pdf

Sven Wimnell 6 februari 2020:
Samhällsplaneringens problem. Inrikes och utrikes 5 december 2019-16 januari 2020.
Kapitel 3: Mänskliga rättigheter. Rasism och demokrati. Kapitel 4: Skola. forskning kultur.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzq3+4.pdf

Sven Wimnell 6 februari 2020:
Samhällsplaneringens problem. Inrikes och utrikes 5 december 2019-16 januari 2020.
Kapitel 5: Sjukvård och hälsovård. Kapitel 6: Försvar. Kapitel 7: brott och polis.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzq5-7.pdf

Sven Wimnell 6 februari 2020:
Samhällsplaneringens problem. Inrikes och utrikes 5 december 2019-16 januari 2020.
Kapitel 8: Utrikes förhållanden.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzq8.pdf

Sven Wimnell 6 februari 2020:
Samhällsplaneringens problem. Inrikes och utrikes 5 december 2019-16 januari 2020.
Kapitel 9: Om inrikes förhållanden och inrikespolitik. Kapitel 10:partiledardebatt.
Kapitlen 11-13. Kapitel 11: miljöer m m. Kapitel 12 Transporter o d. Kapitel 13 näringsliv, arbetsmarknad, löner o d.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzq9-13.pdf

Sven Wimnell 6 februari 2020:
Samhällsplaneringens problem. Inrikes och utrikes 5 december 2019-16 januari 2020.
Kapitel 14: Aktörer i svenska politiken. Kapitel 15. DN-artiklar efter 16 januari 2020.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzq14-15.pdf

Sven Wimnell. 15 december 2019:
Klimat, rasism och klasshat, utrikes politik, inrikespolitik. Aktörer: EU, riksdagen, regeringen, myndigheter, kommuner, företag m m och Verksamheter som styr utvecklingen.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzp.pdf

Sven Wimnell 1 november 2019:
DN - artiklar 8-31 oktober 2019 om utrikes förhållanden.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzo.pdf

Sven Wimnell 16 november 2019: Levnadsförhållanden och mänskliga verksamheter som styr världen. Hushåll. Politik. Regeringar. Statsbudgeten. Skatter. Bidrag. Riksdagsdebatter. **http://wimnell.com/omr36-39zzzzzn.pdf**

Sven Wimnell 20 oktober 2019: Tidningsartiklar om utrikes förhållanden 12 september till 7 oktober 2019 .
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzm.pdf

Sven Wimnell 5 oktober 2019:
Om Skolverkets förslag till nya kurs-och ämnesplaner för grundskolor och gymnasier. Och om aktuell politik och om forskning och undervisning.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzl.pdf

Sven Wimnell 20 september 2019:
Nya riksdagen och nya regeringen 2019/2020. Kommentarer. Artiklar 1-11 september 2019 om inrikes och utrikes förhållanden.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzk.pdf

Sven Wimnell 1 september 2019:
DN-artiklar 2 - 31 augusti 2019 om utrikes förhållanden och litet om inrikes förhållanden i augusti .
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzj.pdf

Sven Wimnell 9 augusti 2019:
Information om klimatkrisen på hemsidor hos museer m m, kulturpolitik. Agenda 2030. Regeringen, Sida, Utrikesdeklarationen. Artiklar om utrikes förhållanden 11 juli-1 augusti 2019.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzi.pdf

Sven Wimnell 11 juli 2019:
DN-artiklar 28 maj - 11 juli 2019 om utrikes förhållanden.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzh.pdf

Sven Wimnell 5 juni 2019:

Tidningsartklar 22 april - 27 maj 2019 om inrikes förhållanden.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzg.pdf

Sven Wimnell 27 maj 2019:
Tidningsartiklar 22 april - 27 maj 2019 om utrikes förhållanden och de första rapporterna om valet till EU-parlamentet den 26 maj 2019.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzf.pdf

Sven Wimnell 1 maj 2019: Människornas verksamheter och grunderna för planering av framtiden för världen och Sverige.
http://wimnell.com/omr40zp.pdf

Sven Wimnell 22 april 2019 :Bostadsbidrag för barnfamiljer och nya för barnlösa. Bostadstillägg för pensionärer. Utredningar om verksamheter som styr världen. Vårbudgeten 2019.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzze.pdf

Sven Wimnell 16 mars 2019 :Om Europa, klimat, FNs mål och artiklar 16 februari - 12 mars om Klimat, Brexit och Utrikes och internationella förhållanden.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzd.pdf

Sven Wimnell 15 mars 2019 :Om Europa, klimatet, FNs mål, mänskliga verksamheter, inrikespolitik, bostadspolitik och artiklar 16 februari - 12 mars om Svenska inrikes förhållanden.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzc.pdf

Sven Wimnell 21 februari 2019 :Artiklar 23 januari - 15 februari 2019 om utrikes och internationella förhållanden. Med introduktion och artiklar om klimat och Brexit samt Utrikesdeklaration 2019 och protokoll om utrikesdebatt i riksdagen.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzb.pdf

Sven Wimnell 20 februari 2019 :Samällsplaneringens problem. Något av det viktigaste och artiklar 23 januari - 15 februari om inre svenska förhållanden.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzza.pdf

Sven Wimnell 23 januari 2019 :Artiklar om utrikes och internationella förhållanden 22 dec 2018 - 22 jan 2019
http://wimnell.com/omr36-39zzzzz.pdf

Sven Wimnell 22 januari 2019 : Artiklar om klimat, regeringsbildning och svenska inrikes förhållanden 22 december 2018 - 22 januari 2019.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzy.pdf

Sven Wimnell 2 januari 2019: Artiklar om utrikes förhållanden från 1 november till 21 december 2018. Komplement till redovisningen 21 december om samhällsplaneringens problem, klimatet och regeringsbildningen.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzx.pdf

Sven Wimnell 21 december 2018: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen: Innehåll i en stor sammanfattning 16 maj 2018 och artiklar från och med 1 november 2018 om klimatet och regeringsbildningen.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzv.pdf

Sven Wimnell. 16 maj 2018: Boende och bostadsbygge. Levnadsförhållanden, skatter. SCB-statistik. Boverket. SOM-institutet.Vårbudgeten. Första maj och veckor därefter. Löner. TVdebatt. Regeringens verksamheter.
http://wimnell.com/omr40zo.pdf

Sven Wimnell 20 mars 2018 del 1 av 3: Samhällsplaneringens problem. Områden 1-5 samt 1-9 med myndigheter och professorer, yrken och utbildningar m m.
http://wimnell.com/omr40zl.pdf

Sven Wimnell 20 mars 2018 del 2 av 3: FN, EU, artiklar om utrikes förhållanden samt Sveriges riksdag och Sveriges kommuner, landsting och länsstyrelser.
http://wimnell.com/omr40zm.pdf

Sven Wimnell 20 mars 2018 de 3 av 3: Samhällsplaneringens problem. Sveriges regering och artiklar om de politiska partierna och deras problem.
http://wimnell.com/omr40zn.pdf

Sven Wimnell 20 december 2017: Tidningsartiklar om inrikes förhållanden. 10 - 16 oktober 2017 enstaka artiklar. 17 oktober - 3 december ett större urval.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzt.pdf

Sven Wimnell 19 december 2017: Tidningsartiklar om utrikes förhållanden. 10 - 16 oktober 2017 enstaka artiklar. 17 oktober - 3 december ett större urval.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzs.pdf

Sven Wimnell 24 december 2017: Samhällsplaneringens problem. Levnadsvillkor. Utvecklingens krafter. Mänskliga verksamheter. Utrikes och inrikes förhållanden.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzr.pdf

Sven Wimnell 17 oktober 2017: Tidningsartiklar 13 september till 9 oktober 2017 om inrikes förhållanden i Sverige. Bilaga till sammanställning 16 oktober.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzq.pdf

Sven Wimnell 16 oktober 2017: Alliansen och regeringen. Hushållens levnadskostnader, skatter och bidrag. Annat. Myndigheter. Levnadsförhållanden och utvecklingens krafter. Riksdag, regering, budget, debatter.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzp.pdf

Sven Wimnell 10 september 2017: Läget i Sverige och världen. Levnadsförhållanden. Utvecklingens krafter. Systemet för mänskliga verksamheter. Samhällsplanering. Partipolitik. Skatter och bidrag.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzo.pdf

Sven Wimnell 23 juni 1917: Tidningsartiklar 15 -23 juni 2017 om inrikes förhållanden samt protokoll till partiledardebatten i riksdagen 14 juni 2017.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzn.pdf

Sven Wimnell 23 juni 2017: Tidningsartiklar 31 maj - 23 juni 2017 om utrikes förhållanden och terrorism.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzm.pdf

Sven Wimnell 4 juni 2017: Politik från höstbudgeten 2016 till 4 juni 2017
http://wimnell.com/omr36-39zzzzl.pdf

Sven Wimnell 23 maj 2017: Yrkesverksamheter enligt SSYK 2012. Näringsliv enligt SNI 2007. Utbildning enligt SUN 2000, Forskningsämnen 2016. SCBs statistik om allt.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzk.pdf

Sven Wimnell 30 maj 2017 : Tidningsartiklar 10-30 maj 2017 om utrikesförhållanden och terrorism.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzj.pdf

Sven Wimnell 9 maj 2017: Tidningsartiklar 26 april till 9 maj 2017 om utrikes förhålanden och terrorism. Presidentvalet i Frankrike andra omgången.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzi.pdf

Sven Wimnell 25 april 2017: Tidningsartiklar 3-25 april 2017 om utrikes förhållanden och terrorism. Bland annat terrorn på Drottninggatan, Erdogan kan bli diktator i Turkiet, Franska presidentvalet, första omgången.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzh.pdf

Sven Wimnell 5 april 2017: Tidningsartiklar 27 februari - 2 April 2017 om utrikes förhållanden. Kommentarer och sammanfattning om samhällsplaneringens problem.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzg.pdf

Sven Wimnell 19 mars 2017: Påminnelser om inrikespolitiken. Introduktion med korta kommentarer om inrikesproblem och läget i världen. Sedan mänskliga verksamheter som styr världen och regeringens verksamheter.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzf.pdf

Sven Wimnell 5 mars 2017:Läget i världen. Artiklar om läget 5-26 februari 2017. Utrikesdeklarationen och riksdagsdebatten. Utrikesdepartementets förbättringar av världen.
http://wimnell.com/omr36-39zzzze.pdf

Sven Wimnell 15 februari 2017: Socialdemokraterna och regeringen. Regionplanering. Trygghet och myndigheter.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzd.pdf

Sven Wimnell 5 februari 2017: Samhällsplaneringens problem. Hur skaman kunna förbättra världen? Vetande från SIDA och Nationalencyklopedin och tidningsartiklar om förhållandena i världen 18 december 2016 till 3 februari 2017.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzc.pdf

Sven Wimnell 16 januari 2017: Att förbättra världen. Att förbättra Sverige. Inkomstskattesystemet ger orimligt höga skatter för de lägsta inkomsterna. De måste kompenseras för det. Det behövs en politik för hushållens förhållanden.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzb.pdf

Sven Wimnell 20 december 2016: Ett bättre nytt år önskas. Kunskaper och etik. Statsministerns jultal. Tidningsartiklar 12-20 december 2016, Ett system för mänskliga verksamheter som styr utvecklingen. Hur ska man kunna förbättra världen?
http://wimnell.com/omr36-39zzzza.pdf

Sven Wimnell 3 december 2016: De nya regionerna. Läget i världen. Mänskliga verksamheter som styr världen. Regeringens politik och brist på politik. Samhällsplaneringens problem. Planering av fysiska och sociala miljöer. Tidningsartiklar.
http://wimnell.com/omr36-39zzzz.pdf

Sven Wimnell 9 november 2016: Verksamheter och kunskaper som alla i en demokrati bör känna till och vad regeringen gör och borde göra. Och tidningsartiklar.
http://wimnell.com/omr36-39zzzy.pdf

Sven Wimnell 10 oktober 2016: Riksmötets öppnande 13 september 2016. Statsbudget 2017. Budgetmotioner. Debatter. Kommentarer. Läget i Sverige och i världen. De politiska partierna. Jämlikhet.
http://wimnell.com/omr36-39zzzx.pdf

Till statsminister Stefan Löfven den 10 september 2016.
http://wimnell.com/omr36-39zzzv.pdf

Sven Wimnell 29 augusti 2016: Brev till statsråd. Om bostäder och skolor m m. Även om skatter o d.
http://wimnell.com/omr36-39zzzu.pdf

Sven Wimnell 18 juni 2016: Världen och Sverige 5-13 juni. Regeringens utbildningspolitik, politik för fysiska och sociala miljöer i regioner och kommuner och politik för hushåll samt partiledardebatt.
http://wimnell.com/omr36-39zzzt.pdf

Sven Wimnell 4 juni2016: Verksamheterna i 22 politikområden och något om samhällsplaneringens problem. Kulturministern: Skattepengar ska inte gå till hatretorik och polarisering.
http://wimnell.com/omr36-39zzzs.pdf

Sven Wimnell 30 maj 2016: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ? Ny regering 25 maj 2016.
http://wimnell.com/omr36-39zzzr.pdf

Sven Wimnell 9+16+26 maj 2016: Sveriges 6 regioner. Länsstyrelser, landsting och kommuner. Invånare 2005 och 2013. Antalet bostäder 2010. Länkar till deras hemsidor på internet 6 maj 2016 med uppgifter om allt de vill visa upp m m.
http://wimnell.com/omr36-39zzzq.pdf

Sven Wimnell 8 maj 2016: Hushållens levnadskostnader. Samhällskunskap, samhällsplanering. Sveriges regioner. Regionplanering. Förstamajtal 2016. Miljöpartiet. Oppositionen. Kungen
http://wimnell.com/omr36-39zzzp.pdf

Sven Wimnell 29 april 2016: Vårbudgeten 2016, tidningsartiklar och förslag om en svensk världsplanering för svenska behov och planeringar för Sverige och 6 svenska regioner.
http://wimnell.com/omr36-39zzzo.pdf

Sven Wimnell 4 april 2016: Utvecklingens krafter. Levnadsförhållanden. Regeringens verksamheter och prioriteringar enligt hemsidan på internet 2 april 2016. Vad gör Kristina Persson ? Planering av Sverige. Utbildning och kultur.
http://wimnell.com/omr36-39zzzn.pdf

Sven Wimnell 2 april 2016: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen. Tidningsartiklar och debattartiklar efter 4 februari 2016.
http://wimnell.com/omr36-39zzzm.pdf

Sven Wimnell 1 april 2016: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Tillägg till utredningen 5 februari 2016.
http://wimnell.com/omr36-39zzzl.pdf

Sven Wimnell 5 februari 2016: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Med ett system för mänskliga verksamheter som kan hjälpa oss att forma framtiden.
http://wimnell.com/omr36-39zzzk.pdf

Sven Wimnell 4 februari 2016: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen. Tidningsartiklar och debattartiklar 27 december 2015 - 4 februari 2016
http://wimnell.com/omr36-39zzzj.pdf

Sven Wimnell 28 dec 2015: Gestaltad livsmiljö – en ny politik för arkitektur, form och design. SOU 2015:88. Berör hela verksamhetsområdet 7 med planering av fysiska och sociala miljöer och sociala beteenden.
http://wimnell.com/omr70d.pdf

Sven Wimnell 30 november 2015: Samhällsplaneringens problem. System för mänskliga verksamheter Hur ska man kunna förbättra världen?Förbättra de inre verkligheterna och politiken.
http://wimnell.com/omr36-39zzzi.pdf

Sven Wimnell 10 november 2015: Samhällsplaneringens problem. Förbättringar av bibliotek och utbildningssystem med hjälp av ett system för mänskliga verksamheter med helhetssyn på utvecklingen
http://wimnell.com/omr36-39zzzh.pdf

Sven Wimnell 25 oktober 2015: Kommentarer till "Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ? Med ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter som hjälp vid planeringen av framtiden."
http://wimnell.com/omr40zj.pdf

Sven Wimnells hemsida 2018-01-20 18'59 file:///AAASW%20hemsida/wimnell.com/index.html Sida 8 av 23
http://wimnell.com/omr40zk.pdf

Sven Wimnell 1 oktober 2015: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ? Med ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter som hjälp vid planeringen av framtiden.
http://wimnell.com/omr40zj.pdf

Sven Wimnell 11 september 2015: Tidningsartiklar om inrikes förhållanden 12 juni - 24 juli 2015.
http://wimnell.com/omr36-39zzzg.pdf

Sven Wimnell 10 september 2015: Tidningsartiklar om utrikes förhållanden 12 juni - 24 juli 2015.
http://wimnell.com/omr36-39zzzf.pdf

Sven Wimnell 9 september 2015: Samhällsplaneringens problem. Påminnelser om våren och försommaren 2015.
http://wimnell.com/omr36-39zzze.pdf

Sven Wimnell 11 juni 2015: Folkhemmet tur och retur. Socialdemokraternas forskningar om sin politik, samhällsplaneringens problem och partiets kongress 2015.
http://wimnell.com/omr36-39zzzd.pdf

Sven Wimnell 17 maj 2015: Svensk elförsörjning i framtiden – en fråga med globala dimensioner. En tvärvetenskaplig rapport från Uppsala universitet
http://wimnell.com/omr36-39zzzc.pdf

Sven Wimnell 11 maj 2015: De föreslagna nya lägenhetstyperna.
http://wimnell.com/omr36-39zzzb.pdf

Sven Wimnell 11 maj 2015: Hur Sverige styrs. Socialdemokraternas politik. Politiska problem. Regeringens bostadspolitik. Boverket och SCB m m. Sven Wimnell om boende och byggande.
http://wimnell.com/omr36-39zzza.pdf

Sven Wimnell 20 april 2015: Arbetslöshet och välfärd. Samhällsplaneringens problem. Utbildning, skatter och bidrag. Vårbudgeten.
http://wimnell.com/omr36-39zzz.pdf

Sven Wimnell 3 april 2015 +rev sid 27: Svenska folket och dess boende, nya lägenhetstyper, hushålls- och bostadsstatistik. Hushållskostnader, samhällsplaneringens problem och regeringens verksamheter och ansvar.
http://wimnell.com/omr36-39zzy.pdf

Sven Wimnell 10 mars 2015: Utrikespolitisk debatt och några tidningsartiklar i 22 politikområden 28 januari - 27 februari 2015, med utvecklingen under perioden. En fortsättning på http://wimnell.com/omr36-39zzv.pdf
http://wimnell.com/omr36-39zzx.pdf

Sven Wimnell 17 sept 1997 + 1 februari 2015: Filosofins historia. Bertrand Russel om västerlandets visdom.
http://wimnell.com/omr109b.pdf

Sven Wimnell 31 januari 2015: Socialdemokraternas hemsida på internet. Människornas levnadsvillkor och utvecklingens krafter. Partiledardebatt och tidningsartiklar i 22 politikområden 10-27 jan 2015
http://wimnell.com/omr36-39zzv.pdf

Sven Wimnell 10 jan 2014: Tidningsartiklar 11 december 2014 - 10 januari 2015. Med förhandlingar och överenskommelser om hur man ska styra Sverige utan extra val.
http://wimnell.com/omr36-39zzu.pdf

Sven Wimnell 10 dec 2014: Om politik med anledning av budgetbeslutet i riksdagen den 3 dec 2014.
http://wimnell.com/omr36-39zzt.pdf

Sven Wimnell 1 dec 2014: Tidningskommentarer 27 okt - 27 nov 2014 om de sista 11 politikområdena.
http://wimnell.com/omr36-39zzs2.pdf

Sven Wimnell 1 dec 2014: Några kommentarer om sådant som de politiska partierna inte bryr sig om och tidningskommentarer 27 okt - 27 nov 2014 för de första 11 politikområdena..
http://wimnell.com/omr36-39zzs1.pdf

Sven Wimnell 12 nov 2014: Levnadsförhållanden, system för verksamhetsområden, politiska aktörer, riksdagen, kommuner, myndigheter. utskott. regeringen och departementen, statsbudgeten.
http://wimnell.com/omr36-39zzr.pdf

Sven Wimnell 12 nov 2014: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Förteckning över särskilda utredningar t o m 12 november 2014
http://wimnell.com/omr40zi.pdf.pdf

Sven Wimnell 26 oktober 2014: Budgetpropositionen 2015. Människornas levnadsförhållanden. Regeringen. Myndigheter. Sammanfattningar om budgeten. Tidningskommentarer. Bugetdebatten.
http://wimnell.com/omr36-39zzq.pdf

Sven Wimnell 13 oktober 2014: Människornas levnadsförhållanden. Riksdagens utskott. Den nya regeringen. Kommentarer och förslag. Tidningskommentarer. Partiledardebatten 8 okt 2014
http://wimnell.com/omr36-39zzp.pdf

Sven Wimnell 13 okt 2014: Samhällsplaneringens problem. Tidningsartiklar 21 sept-13 oktober 2014.
http://wimnell.com/omr36-39zzo.pdf

Sven Wimnell 20 september 2014: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Politik september 2014
http://wimnell.com/omr36-39zzn.pdf

Sven Wimnell 4 september 2014: Utbildningssystemet och samhällsplaneringens problem.
http://wimnell.com/omr36-39zzm.pdf

Sven Wimnell 30 juni 2014: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Politik maj - juni 2014
http://wimnell.com/omr36-39zzl.pdf

Sven Wimnell 10 maj 2014: Svensk politik från vikingatiden till oppositionens valplattformar för valen 2014.
http://wimnell.com/omr36-39zzk.pdf

Sven Wimnell 080201+5 april2014: Sveriges och omvärldens historia.
http://wimnell.com/omr93c.pdf

Sven Wimnell 3 april 2014: Statstisk årsbok för Sverige 2014 och regeringens verksamheter inlagt i 22 politikområden. Med många länkar till myndigheter o d och biblioteksystem.
http://wimnell.com/omr36-39zzj.pdf

Sven Wimnell 3 april 2014: Hushållsverksamheter, hushållsbudgetar, inkomster och boende, skatteproblem m m. Och sedan: Statistisk årsbok för Sverige 2014 och regeringens verksamheter inlagt i 22 politikområden, med många länkar.
http://wimnell.com/omr36-39zzi.pdf

Sven Wimnell 27 februari 2010 + 3 april 2014: Fackföreningar och arbetsgivareföreningar 2014. Statistik om arbete och näringar. Arbetsförmedlingens hemsida.
http://wimnell.com/omr658f.pdf

Sven Wimnell 18 mars 2014: Socialdemokraterna inför valen 2014. Det som fanns på partiets hemsida på Internet den 18 mars 2014 inlagt på 22 politikområden
http://wimnell.com/omr36-39zzh.pdf

Sven Wimnell 15 mars 2014: Samhällsplaneringens problem. Förslag till förstasida med 22 politikområden på socialdemokraternas hemsida och kommentarer om de 22 områdena.
http://wimnell.com/omr36-39zzg.pdf

Sven Wimnell 31 januari 2014: Fel i skolor. Folkrörelser, Folkbildning och Studieförbund. Utbildning och forskning. Vuxnas och 15-åringars kunskaper. PISA. Civilsamhället. Kultursamhället.
http://wimnell.com/omr36-39zzf.pdf

Sven Wimnell 24 december 2013: Socialdemokraternas politik. Krav om bättre politik och bättre information om politik. Krav om bättre samhällsinformation och bättre skolundervisning.
http://wimnell.com/omr36-39zze.pdf

Sven Wimnell 27 november 2013: Regeringens, kommunernas och landstingens verksamheter i 22 politikområden den 27 november 2013. Första delen med de första 12 områdena.
http://wimnell.com/omr36-39zzd1.pdf

Sven Wimnell 27 november 2013: Regeringens, kommunernas och landstingens verksamheter i 22 politikområden den 27 november 2013. Andra delen med de sista 10 områdena.
http://wimnell.com/omr36-39zzd2.pdf

Sven Wimnell 22 november 2013: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Hösten 2013 inför valet 2014. Del 4
http://wimnell.com/omr36-39zzc.pdf

Sven Wimnell 22 november 2013: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Hösten 2013 inför valet 2014. Del 1-3.
http://wimnell.com/omr36-39zzb.pdf

Sven Wimnell 1+17 juni 2013: Samhällsplaneringens problem. Om planering av politik för ministrar. Socialdemokraternas hemsida 1 juni 2013.
http://wimnell.com/omr36-39zzas.pdf

Sven Wimnell 20 maj 2013: Politik våren 2013. En fortsättning på tidigare sammanställningar om samhällsplaneringens problem den 1, 20 och 30 mars 2013.
http://wimnell.com/omr36-39zz.pdf

Sven Wimnell 30 mars 2013: Om uppgifter för en socialdemokratisk skuggregering. Kommentarer till fem sammanställningar omr36-39zs-zx
http://wimnell.com/omr36-39zy.pdf

Sven Wimnell 1 mars 2013: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Med ett klassifikationssystem för verksamheter som förändrar världen.
http://wimnell.com/omr36-39zs.pdf

Sven Wimnell 20 mars 2013: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Några händelser och problem sommaren 2012 - mars 2013 i områdena 1-5.
1. Psykologiska och filosofiska verksamheter.
2. Religiösa verksamheter.
3. Politiska vetenskaper. Politiska verksamheter.
4. Sambansforskningsverksamheter
5. Naturforskning. Matematikverksamheter.
http://wimnell.com/omr36-39zt.pdf

Sven Wimnell 20 mars 2013: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Några händelser och problem sommaren 2012 - mars 2013 i område
6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
http://wimnell.com/omr36-39zu.pdf

Sven Wimnell 20 mars 2013: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Några händelser och problem sommaren 2012 - mars 2013 i områdena 7-9. Kulturella verksamheter
http://wimnell.com/omr36-39zv.pdf

Sven Wimnell 20 mars 2013: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen?
Några händelser och problem i världen sommaren 2012 - mars 2013.
http://wimnell.com/omr36-39zx.pdf

Sven Wimnell 29 oktober 2012. Förslag: TV-avgiften avskaffas för privahushåll och ersätts med en kollektivavgift betald av riksdagen.
http://wimnell.com/omr36-39zr.pdf

Sven Wimnell 16 mars 2008: Något om sociala miljöer. Kompletterad 1 juni 2012 med våldet i världen, mänskliga rättigheter, mobbning, diskriminering o d.
http://wimnell.com/omr7952-7956d.pdf

Sven Wimnell 16 maj 2012: Politik i maj 2012 och socialdemokraternas möjligheter att vinna valet 2014.
http://wimnell.com/omr36-39zq.pdf

Sven Wimnell 10 april 2012: Universitet och högskolor. Utbildning och forskning.
http://wimnell.com/omr40zh.pdf

Sven Wimnell 28 februari 2012: Yttrande till Plan- och byggnadsnämnden i Strängnäs kommun angående järnvägen i Strängnäs.
http://wimnell.com/omr71m.pdf

Sven Wimnell 10 februari 2012: Alliansregeringens verksamheter i februari 2012 och en socialdemokratisk skuggregering.
http://wimnell.com/omr36-39zp.pdf

Sven Wimnell 11 januari 2012:
Kulturutredningar och kulturbudgetar.
http://wimnell.com/omr70c.pdf

Sven Wimnell 10 januari 2012: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Politik inför 2012. Det behövs ordentliga och hederliga planeringar för många delområden i nio huvudområden.
http://wimnell.com/omr36-39zo.pdf

Sven Wimnell 9 jan 2012:
http://Världsarvslistan http://whc.unesco.org/en/list/
http://wimnell.com/omr91b.pdf

Sven Wimnell 16 juni 2011:
Fysisk planering i Sverige. (Område 71)
http://wimnell.com/omr71l.pdf

Boverket maj 2011: Regelsamling för hushållning, planering och byggande. Lagar med förordningar och föreskrifter.
Plan- och bygglag (2010:900), Miljöbalken m m.
http://wimnell.com/omr71k.pdf

Sven Wimnell 26 maj 2011: Något om socialdemokrater och politik aprilmaj 2011.
http://wimnell.com/omr36-39zn.pdf

Sven Wimnell 10 maj 2011: Barnfattigdom och annan fattigdom.
http://wimnell.com/omr36-39zm.pdf

Sven Wimnell 4 maj 2011: Om mänskliga rättigheter 2007 i alla världens länder enligt Urikesdepartementets utredningar.
http://wimnell.com/omr103a.pdf

Sven Wimnell 29 april 2011: Brev till kommunstyrelsen i Strängnäs om järnvägen i Strängnäs.
http://wimnell.com/omr71i.pdf

Sven Wimnell 20 april 2011: En samhällsbeskrivning. Hushållsekonomi. Politisk planering. Socialdemokraternas extrakongress och början på ny politik. Jobbskatteavdragen. Skolan. Järnvägen i Strängnäs.
http://wimnell.com/omr36-39zl.pdf

Sven Wimnell 8 april 2011 Statliga myndigheter mm och några av deras webbkartor på Internet.
http://wimnell.com/omr40zg.pdf

Sven Wimnell 18 feb 2011+ 21 mars: Till socialdemokraternas valberedning. Om politik för en ny partiledare. + Till socialdemokrater om kongressmaterial och framtidsplanering.
http://wimnell.com/omr36-39zk.pdf

Sven Wimnell 30 december 2010 : Samhällskunskap, framtidsplanering och hjälpmedel för socialdemokraterna när de ska forma sin nya politik.
http://wimnell.com/omr36-39zj.pdf

Sven Wimnell 20 december 2010 : Klassifikationssystem för verksamheter. Förbättring av länkkataloger för Samhällskunskapen i skolan. Regeringens arbete.
http://wimnell.com/omr36-39zh.pdf

Sven Wimnell 30 november 2010 : En fortsättning på omr 36-39zf. Klassifikationssystemet, samhällskunskapen, partierna, skatterna, s-problemen, framtidsplaneringen, hälsa och jämlikhet mm.
http://wimnell.com/omr36-39zg.pdf

Sven Wimnell 25 oktober 2010 : En fortsättning på 36-39ze. Samhällsplaneringens problem, grundskolan och politik hösten 2010. http://wimnell.com/omr36-39zf.pdf

Sven Wimnell 25 juni 2010 : En fortsättning på 36-39zd. Samhällsplaneringens problem, gymnasiet och politik april-juni 2010. http://wimnell.com/omr36-39ze.pdf

Sven Wimnell 10 april 2010 :En fortsättning på 36-39zc. Politik mm. Grundskolan. Universitet och Högskolor. http://wimnell.com/omr36-39zd.pdf

Sven Wimnell 8 mars 2010 : Politik i början på 2010. Skolverkets förslag. Demonstration av klassifikationssystem för verksamheter. En fortsättning på 36-39za. http://wimnell.com/omr36-39zc.pdf

Sven Wimnell 30 januari 2010: Planering, klimat och välfärdsfördelning. http://wimnell.com/omr36-39za.pdf

Sven Wimnell 090315+090319: Globaliseringsrådets skatteutredningar och andra utredningar om levnadskostnader, skatter, bi-drag och välfärdsfördelning. **http://wimnell.com/omr36-39z.pdf**

Sven Wimnell 090131: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Världen och Sverige i början på 2009. **http://wimnell.com/omr36-39y.pdf**

Socialdemokraterna. Budgetmotion hösten 2008. **http://wimnell.com/omr36-39xbudgets.pdf**

Miljöpartiet. Budgetmotion hösten 2008. **http://wimnell.com/omr36-39xbudgetmp.pdf**

Vänsterpartiet. Budgetmotion hösten 2008. **http://wimnell.com/omr36-39xbudgetv.pdf**

Sven Wimnell 081108: Politik hösten 2008.

Sven Wimnell 080808: TV-avgiften, skatterna och pensionärerna. **http//wimnell.com/omr36-39v.pdf**

Sven Wimnell 080528: Komplement till 36-39t.pdf **http://wimnell.com/omr36-39u.pdf**

Sven Wimnell 080202: Fördomar, kunskaper, moral, politik för välfärdsfördelning och koldioxid. **http://wimnell.com/omr36-39t.pdf**

Sven Wimnell 070419: Skatter och bidrag för 2008. (http://wimnell.com/omr36-39s.pdf)

Sven Wimnell 070328: Om socialdemokraterna och regeringen. Om skatter och skatteförslag. (http://wimnell.com/omr36-39r.pdf)

Sven Wimnell 070111+070223: Den borgerliga regeringens skatter och skattepropaganda. Utdrag ur omr36-39o.pdf+omr36-39p.pdf . Och något om oppositionen. (http://wimnell.com/omr36-39q.pdf)

Sven Wimnell 061023: Politik efter valet 2006. (http://wimnell.com/omr36-39p.pdf)

Sven Wimnell 060921: Alliansen vann valet 2006. Epoken Göran Persson är slut. (http://wimnell.com/omr36-39o.pdf)

Sven Wimnell 060813: De borgerliga gynnar i valet 2006 mest de höga inkomsterna. (http://wimnell.com/omr36-39n.pdf)

Sven Wimnell 060408: Budgetpropositionen våren 2006. Levnadskostnader. Skatter. bidrag. Förbättringar för dem med låga inkomster. Pensionärer. Icke-pensionärer. (http://wimnell.com/omr36-39m.pdf)

Sven Wimnell 060327: TV-avgiften i proposition 2005/06:112. Avgifter för privathushåll: De individuella TV-avgifterna bör slopas, och ersättas med en kollektivavgift för alla privathushåll, betald av riksdagen. (wimnell.com/omr36-39l.pdf)

Sven Wimnell 060316+tillägg 060326: Om alliansens skattelättnader, som ej bör genomföras, och om andra bättre skatteförslag. Bl a slopad individuell TV-avgift. (http://wimnell.com/omr36-39k.pdf)

Sven Wimnell 060111: Om LO-rapporten Vad vill egentligen moderaterna? Med kommentarter för partierna inför valet 2006. (http://wimnell.com/omr36-39j.pdf)

Sven Wimnell 050920: Välfärd, skatter, arbete, tillväxt. (http://wimnell.com/omr36-39i.pdf)

Sven Wimnell 050522+050605: De borgerliga partiernas skatteförslag. Och annat om skatter, bidrag och moral. Bostadsbidrag. TV-licens. (http://wimnell/omr36-39h.pdf)

Sven Wimnell 8 april 2011 Statliga myndigheter mm och några av deras webbkartor på Internet. http://wimnell.com/omr40zg.pdf

Sven Wimnell 080516: sverige.se lades ner 080305. Någon ersättning finns inte. Här är sverige.se från 050116 med klickbara Internetadresser. (http://wimnell.com/omr40mc.pdf)

Sven Wimnell 080518: Myndigheter, bolag mm och kommittéer under departementen.(http://wimnell.com/omr353i.pdf)

Sven Wimnell 080518: Myndigheter, bolag mm och kommittéer under departementen fördelade på områden i SW-klassifikationssystem.(http://wimnell.com/omr353j.html)

Sven Wimnell 080524 +100201: Länkar i Sunets Webbkatalog, Mölndals länkkatalog och Länkskafferiet samt myndigheter mm under departementen sorterade enligt SW-klassifikationssystem (http://wimnell.com/omr102h.pdf)

Sven Wimnell 16 mars 2008: Något om sociala miljöer. Kompletterad 1 juni 2012 med våldet i världen, mänskliga rättigheter, mobbning, diskriminering o d. http://wimnell.com/omr7952-7956d.pdf

080316: Utdrag ur: Sven Wimnell 080202: Fördomar, kunskaper, moral, politik för välfärdsfördelning och koldioxid. (http://wimnell.com/omr36-39t.pdf)

Sven Wimnell 081112: Hållbar stadsutveckling. (http://wimnell.com/omr71g.pdf)

Sven Wimnell 071222: Artiklar från Tidskriften PLAN nr 5-6 2007. Klimatplanering. (http://wimnell.com/omr71f.pdf)

Sven Wimnell 080201: Sveriges och omvärldens historia. (http://wimnell.com/omr93c.pdf)

Sven Wimnell 070224: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter. Kunskaper om verksamheterna och deras samband för bättre demokrati och bättre framtid i en gemensam värld. (http://wimnell.com/omr40ze.pdf)

Sven Wimnell 060224: Samhällsplaneringens problem. Klassifikationssystemet för verksamheter. (http://wimnell.com/omr40zd.pdf)

Sven Wimnell 060127: Samhällsplaneringens problem. Demokrati med kunskaper hos alla. Kriser och välfärd alla dagar. Ansvarskommittén. Tsunamikatastrofen. Krisberedskap. (http://wimnell.com/omr40zc.pdf)

Sven Wimnell 051215: Om SCBs rapport Trender och prognoser 2005. (http://wimnell.com/omr40zb.pdf)

Sven Wimnell 051120: Det viktigaste problemet är: välfärden och välfärdsfördelningen, inte arbetslösheten. (http://wimnell.com/omr40za.pdf)

Sven Wimnell 051106+051109: Tillstånd och förändringar utomlands och i Sverige oroar. Vad göra ? Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ? (http://wimnell.com/omr40z.pdf)

Sven Wimnell 050611: Utdrag ur Demokratirådets rapport 2005: Mediernas integritet (SNS). (http://wimnell.com/omr907a.pdf)

Sven Wimnell 051015: Om EU. Politikområden. Kommissionen. Parlamentet. Utskott. Ledamöter. EU-nämnden. EU-historia. mm. Förslag till ny konstitution. Grundlag. Folkomröstningar. Lagrådet. Junilistan. (http://wimnell.com/omr32a.pdf)

Sven Wimnell 051010: Folkhälsopolitik med nytt målområde: Kunskaper, förmåga, erfarenheter, vilja. (http://wimnell.com/omr61a.pdf)

Sven Wimnell 050510+050610: Världshistorien och framtiden. Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ? (http://wimnell.com/omr40y.pdf)

Sven Wimnell 050429: SW-klassifikationssystem, med inlagda klasser enligt “Nordisk Outline”, klassifikationssystem för museer. (http://wimnell.com/omr40x.pdf)

Sven Wimnell 050403. Lärarutbildning. Forskning. Samhällsplanering. Skolan. (http://wimnell.com/omr40v.pdf)

Sven Wimnell 050224: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Katastrof- och krisberedskap. Välfärdsfördelning. (http://wimnell.com/omr40u.pdf)

Sven Wimnell 050206+100201+100211: SW-klassifikationssystem med inagda: LIBRIS/SAB, sverige.se 2008, SCBs forskningsämnen, CPV för varor/tjänster, SNI arbetsställen 1998, SSYK yrken, SUN 2000 utbildningar. SPIN 2007 varor och tjänster, SNI 2007 näringsgrenar, Statistisk årsbok för Sverige 2010 och Samhällsguiden 2007. 2010 CPV ej aktuell.(http://wimnell.com/omr40t.pdf)

Sven Wimnell 050206: SUN, utbildningsklasser, Inlagda i SW-klassifikationssystem. (http://wimnell.com/omr40s.pdf)

Sven Wimnell 050203: SSYK 96. STANDARD FÖR SVENSK YRKESKLASSIFICERING.Yrken inplacerade i SW-klassifikationssystem. (http://wimnell.com/omr40r.pdf)

Sven Wimnell 050203+100201+ 100211: SNI 2002. Och antalet arbetsställen 1999. Inlagda i SW-klassifikationssystem. Kompletterad 100201+100211 med SNI 2007. **(http://wimnell.com/omr40q.pdf)**

Sven Wimnell 050203+100201+ 100211: SNI 2002. Och antalet arbetsställen 1999. Inlagda i SW-klassifikationssystem. Kompletterad 100201+100211 med SNI 2007. **(http://wimnell.com/omr40q.pdf)**

Sven Wimnell 050130 +100201: CPV-koder 2003. Inlagda i SW-klassifikationssystem. Områdena 66-69 förkortade. (http://wimnell.com/omr40p.pdf) Ej aktuell 2010.
Sven Wimnell 050130+ 100201: CPV-koder 2003. Inlagda i SW-klassifikationssystem. Kompletterad 100201 med SPIN 2007, som ersätter CPV. **(http://wimnell.com/omr40o.pdf)**

Sven Wimnell 050130 +100201: CPV-koder 2003. Från Internet 050126. Kompletterad 100201 med SPIN 2007, som ersätter CPV. **(http://wimnell.com/omr40n.pdf)**

Sven Wimnell 050121+100201: sverige.se som ersatt SverigeDirekt. Kompletterad 050411 med Riksdagens samhällsguide. Kommentar 2010: sverige.se lades ner 080305. **(http://wimnell.com/omr40m.pdf)**

Sven Wimnell 050112: Några databaser och bibliotek. (http://wimnell.com/omr40l.html)

Sven Wimnell 050112: Termer ur MeSH (Medical Subject Headings). (http://wimnell.com/omr40k.html)

Sven Wimnell 050101: SCB:s forskningsämnen inlagda i SW-systemet. Samt nedlagda SAFARIs ämnen inlagda i SW-systemet. (http://wimnell.com/omr40j.html)

Sven Wimnell 050109: Infostruktur. Klassifikationssystem: LIBRIS - SAB och SW-systemet. (http://wimnell.com/omr40i.pdf)

Sven Wimnell 041214+tillägg 060220 och 060525: Kunskaper vid universitet och högskolor i Sverige. Från en pågående, ej avslutad, undersökning. (http://wimnell.com/omr40h.pdf)

Sven Wimnell 041112 ändrad 050121: Sammanställning om samhällsplaneringens problem. (http://wimnell.com/omr40g.pdf)

Sven Wimnell 040421: Utbildningar vid universitet och högskolor (http://wimnell.com/omr40f.pdf)

Sven Wimnell 040308: Mellanöstern, hela världen, Sverige och den strategiska IT-gruppen. (http://wimnell.com/omr40e.pdf)

Sven Wimnell 031205 med tillägg 031231: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ? Med ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter.pdf ("http://wimnell.com/omr40d.pdf)

Sven Wimnell 031105: Förslag till mjuk infostruktur på SverigeDirekt. (http://wimnell.com/omr40c.pdf)

Sven Wimnell 031105: Förslag till mjuk infostruktur på SverigeDirekt. (http://wimnell.com/omr40c.pdf)

Sven Wimnell 031020: Om hård och mjuk infostruktur. Information, informationsteknik, informationssystem, tillväxt, välfärdsfördelning och demokrati och dylikt. (http://wimnell.com/omr40b.pdf)

Äldre utredningar är ordnade på annat sätt

Aktuellt läge i världen och Sverige 1- 5 april 2020

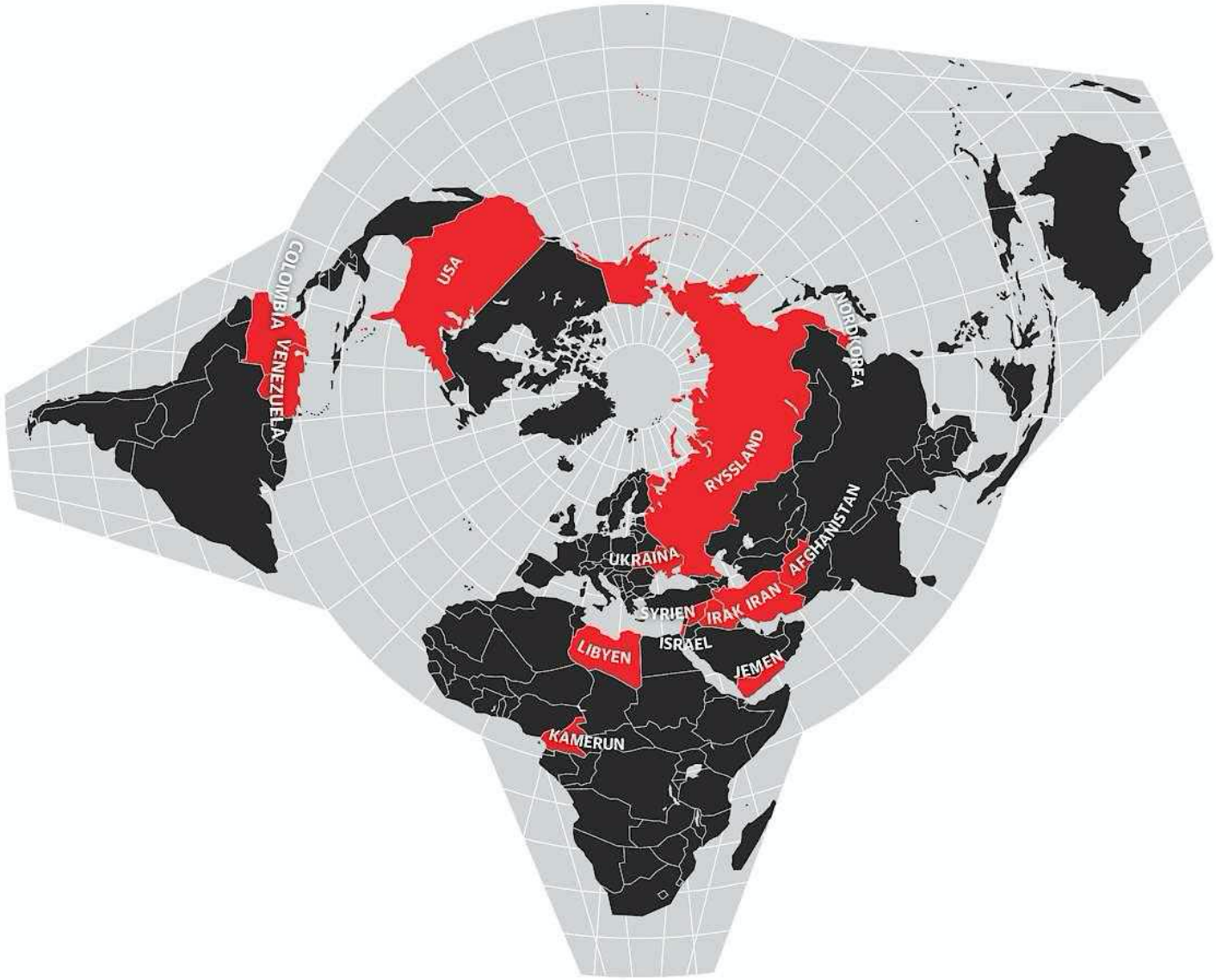
COLOMBIA
VENEZUELA
USA
NORDKOREA
RYSSLAND
AFGHANISTAN
UKRAINA
IRAN
IRAK
SYRIEN
ISRAEL
LIBYEN
JEMEN
KAMERUN

DN 1 april 2020

" Pandemin stoppar inte krigen och konflikterna

DN ONSDAG 1 APRIL 2020

FN:s generalsekreterare António Guterres har vädjat om en global vapenvila. När stora delar av världen har stängts ned – kunde då inte krig och konflikter ta en paus? En separatistisk milis i Kamerun lägger faktiskt ned sina vapen i två veckor. Men världens stormakter kör på ungefär som vanligt.

FN-chefen motiverar sin maning till eldupphör med att de mest utsatta civilpersonerna i olika konfliktzoner måste skyddas under den pågående coronapandemin.

”Nu är det tid att tillsammans fokusera på den verkliga striden i våra liv”, skrev FN-chefen på Twitter.

Hans vädjan har hittills klingat i stort sett ohörd. Några av de krig som har plågat länder och regioner har frysts, andra pågår som om inget särskilt har hänt. Knappt någon av de krigförande på världens slagfält har lyssnat.

Ett undantag, vilket BBC rapporterar, är att en separatistisk milis i Kamerun lägger ned sina vapen under två veckor, för att människor ska kunna bli testade för coronasmitta. Det sker som ”en gest av goodwill”, enligt Socadef, en av flera rebellgrupper i den västafrikanska staten.

Ingen annan väpnad grupp i Kamerun har hittills följt efter.
Även i Colombia har Guterres vädjan hörsammats: gerillagruppen ELN i Colombia lägger ned vapnen i en månad, med hänsyn till det pågående coronavirusutbrottet.

I Colombia finns fler än 700 bekräftade fall av covid-19 och 10 personer har dött till följd av sjukdomen.

Den månadslånga vapenvilan, som gäller från onsdagen, kan enligt gerillagruppen förlängas. ELN säger sig också vara öppen för att återuppta de tidigare strandade fredssamtalen med regeringen.

Det finns ytterligare ett exempel på en ”coronaeffekt”: Frankrike har meddelat att man på grund av coronakrisen kallar hem trupper som har varit förlagda i Irak. Det handlar om ett hundratal soldater som utbildar den irakiska militären, och tillbakadragandet uppges vara temporärt. Insatsen ska återupptas ”så fort läget tillåter det”.

I övrigt är det inte känt huruvida någon annan stridande part i de många krig och väpnade konflikter som pågår i världen har låtit vapnen vila med anledning av coronapandemin.

Detsamma gäller i fråga om all pågående icke-militär, ekonomisk och diplomatisk krigföring. Inget eldupphör har proklamerats på dessa fronter.

Detta trots att FN har framhållit att sanktioner mot länder som Iran, Venezuela och Nordkorea kan skada ansträngningarna att bekämpa pandemin.

Bara den senaste veckan har USA åtalat Venezuelas president Nicolás Maduro och 14 av hans närmaste män för knarkhandel, korruption och penningtvätt. USA har samtidigt utfärdat en belöning på motsvarande 150 miljoner kronor för upplysningar som kan leda till att Maduro grips och ställs inför rätta.

USA har också – för tredje gången på ett par veckor – infört nya sanktioner mot Iran, coronapandemins epicentrum i Mellanöstern. Sanktionerna riktar sig nu mot fem företag och 15 enskilda personer som straff för deras nära förbindelser med det iranska Revolutionsgardet.

Irans utrikesminister Mohammad Javad Zarif reagerade på Twitter: ”Vill USA ha en evig pandemi? Det är en moralisk plikt att inte längre följa översittarens sanktioner.”

Inte heller syns det till något töväder mellan USA och Nordkorea, som enligt egna officiella uppgifter inte har ett enda fall av covid-19. Under förra helgen skrev president Donald Trump ett vänligt brev till diktatorn Kim Jong-un där han erbjöd Nordkorea hjälp med att bekämpa coronaviruset. Men några lättade sanktioner mot Nordkorea har inte övervägts i Washington. Samtidigt har Nordkorea återupptagit sina provskjutningar av kortdistansmissiler.

Ingen lättnad i krigföringen har rapporterats från krigszoner i världen – till exempel Syrien, Libyen och Afghanistan – som har genomlevt åratal eller årtionden av krig. Om coronaviruset får fäste i dessa länder är de illa ute. Miljoner människor befinner sig på flykt och sjukvårdssystemet är till stor del ödelagt.

Bara i Syrien har ytterligare en miljon människor drivits på flykt sedan den av Ryssland uppbackade syriska regeringsoffensiven mot Idlibprovinsen inleddes i december. En stor del av flyktingarna har trängts ihop mot gränsen till Turkiet och lever i djup misär. Det råder en skör vapenvila, baserad på ett avtal av de ryska och turkiska presidenterna innan coronapandemin bröt ut.

I inbördeskrigets Libyen, där den FN-erkända och Turkietstödda regimen i huvudstaden Tripoli slåss mot styrkor som leds av krigsherren Khalifa Haftar, har båda parter ignorerat FN:s António Guterres maning till global vapenvila.
Talespersoner för Haftar hävdar att hans Libyska nationella armé, som stöds av bland andra Ryssland, har tagit kontroll över flera städer i nordvästra delen av landet. Enligt en del bedömare försöker båda sidor utnyttja omvärldens fokusering på coronaviruset för att vinna segrar i inbördeskriget.

I Afghanistan har huvudstaden Kabul stängts ned på grund av coronaviruset, vilket innebär att fredsförhandlingsprocessen har kommit av sig. Dessutom beräknas 100 000 afghaner ha återvänt från Iran, och de befaras föra med sig smittan, vilket kan bidra till att den uppgörelse som slöts mellan USA och talibanerna om att avsluta det 18 år långa kriget ytterligare undergrävs.

Läget försvåras av att två män nu gör anspråk på presidentposten i Kabul: Ashraf Ghani (hittillsvarande president) och Abdullah Abdullah.

Konflikten mellan Israel och Palestina såg nyss ut att vara på väg in i en ny fas då USA:s president Donald Trump lade fram en plan som begravde tanken på en tvåstatslösning och gav grönt ljus för en israelisk annektering av en stor del av de ockuperade palestinska territorierna.

Nu har den hamnat i skuggan av coronaviruset, som drabbar såväl israeler som palestinier. Läget är särskilt dramatiskt för de två miljonerna som lever hopträngda på den blockerade kustremsan Gaza – ett område som i åratal har befunnit sig i en svår humanitär kris.

Läget har tvingat fram ett större samarbete i större omfattning än tidigare. Israels president Reuven Rivlin och hans palestinske kollega Mahmoud Abbas har talat i telefon och diskuterat samarbete och samordning av insatserna mot viruset. Den palestinska sjukvården saknar resurser att möta ett virusutbrott, sedan USA har dragit in sitt bistånd och Israel fryst utbetalningen av pengar till den palestinska myndigheten.

Hälsokrisen har inte fått de israeliska säkerhetsstyrkorna att förändra sitt beteende på ockuperat område och som tidigare demoleras palestinska bostadshus.

Den 18 mars flög Rysslands president Vladimir Putin till Krim för att fira sexårsdagen av den ryska annekteringen av den ukrainska halvön. Varken där eller i de rysskontrollerade separatistområdena i Donetsk och Luhansk har coronaepidemin påverkat konflikten. Rysk militär har oförtrutet fortsatt att beskjuta ukrainska förband nära Mariupol och Luhansk med tungt artilleri.

Pandemin har inte heller fått Ryssland att upphöra med sin desinformation, inte minst riktad mot Polen, som på senare tid har blivit Kremls hackkyckling. Den utrikespolitiskt inflytelserike senatorn Aleksej Pusjkov anklagade Polens regering för att ha vägrat överflygningsrätt för ryska militärplan på väg till Italien med bistånd och läkare.
Den polska regeringen protesterade; enligt polska UD var det ett rent påhitt eftersom ryssarna aldrig kommit med någon förfrågan om att få flyga över polskt luftrum.

Michael Winiarski "

"Erik Ohlsson: Covid-19 kan vara skytteldiplomatins svanesång

DN ONSDAG 1 APRIL 2020

Det personliga mötet är ofta helt avgörande när stridande parter ska komma överens. Men diplomatin lider just nu av reseförbud och stängda gränser. Något som också påverkar känsliga freds-processer, exempelvis i Jemen och i Afghanistan.

Den 68-årige brittiske diplomaten Martin Griffiths har ägnat en god del av sitt yrkesliv åt att försöka få dödsfiender att sluta skära halsen av varandra. I Östtimor, i Libyen, i Afghanistan, på Nordirland. De två senaste åren har han varit FN:s särskilda sändebud i Jemen, platsen för en av världens just nu blodigaste och mest svårlösta konflikter.

I december 2018 kröntes Griffiths fredsmäklande med viss framgång. Jemens huthier, uppbackade av Iran, och regeringssidan, stödd av Saudiarabien, möttes öga mot öga på Johannesbergs slott norr om Arlanda och undertecknade det så kallade Stockholmsavtalet.

Vägen till en hållbar fred är fortfarande lång och gropig, men i helgen kom en försiktigt positiv nyhet. De stridande parterna kom överens om en tillfällig vapenvila i spåren av covid- 19-utbrottet i regionen, som Jemen hittills förskonats ifrån.

Martin Griffiths är en vän av så kallad skytteldiplomati: från sitt kontor i Amman i Jordanien har han rest mellan Riyadh i Saudiarabien, Aden och Sanaa i Jemen, FN-högkvarteret i New York och andra nyckelländer i konflikten. Men kanske var Griffiths senaste

förhandlarmöda skyttel- diplomatins svanesång. För plötsligt är det ju tvärstopp för den typen av personliga möten. Jemen, Jordanien och Saudiarabien har stängt sina gränser. Nu är det samtal via datorskärmar som gäller.

Det är förvisso inget nytt att diplomati delvis sköts på distans. Så var det i gamla tider, med brevduvor, ordonnanser och telegraf, och så är det i dag, med krypterade meddelande-appar som WhatsApp, Telegram och Signal.

Men hur kommer arbetet med konfliktlösning att påverkas av att karantäner och reseförbud som följer i det nya coronavirusets spår faktiskt omöjliggör personliga kontakter?

Under de åtta dagar Martin Griffiths och hans stab tillbringade på 1600-talsslottet Johannesberg tillsammans med Jemens stridande parter, utnyttjades varje prång i byggnaden och varje timme på dygnet.

– Det handlade om att skapa någon slags relation som tidigare inte existerat. Än mindre fanns det något förtroende. Parterna hade inte träffats tidigare. Om de suttit vid datorer och chattat hade de inte kommit någon vart. Det personliga mötet var avgörande, säger en person med insyn i förhandlingarna.

Nu, i coronans tid, famlar beslutsfattarna efter lämpliga mötesformer. För knappt två veckor sedan skulle EU-kommissionen ha förhandlat om brexitvillkoren med Storbritannien, med samtalen ställdes in. Det gick helt enkelt inte att jämka ihop de hundrahövdade förhandlings-delegationerna på ett ”coronafähigt” sätt.

I de känsliga förhandlingarna om USA:s uttåg ur Afghanistan som har pågått de senaste veckorna gjorde den amerikanske utrikesministern Mike Pompeo ett blixtbesök i huvudstaden Kabul, men har sedan fortsatt samtalen via datorskärm.

Toppmötet mellan världens sju största industriländer, G7-gruppen, som skulle ha hållits på USA-presidentens fritidsboende Camp David i juni, kommer inte att avslutas med den traditionella gruppbilden. Den amerikanske presidenten Donald Trump har aviserat att det blir ett videomöte.

Erik Ohlsson"

"Fredrik Reinfeldt: ”Pandemin kan leda till folklig ilska”

DN ONSDAG 1 APRIL 2020

"Tvärstopp i världsekonomin och ökat utrymme för auktoritära ledare. Förre statsministern Fredrik Reinfeldt (M) varnar för att coronakrisen kan få omfattande konsekvenser. – En global recession riskerar att slå snabbt mot Sverige, säger han.

För knappt tolv år sedan fick den dåvarande statsministern Fredrik Reinfeldt hantera finanskrisen som sände chockvågor över hela världsekonomin och sedermera även ledde till en eurokris. Sedan 2014 har han lämnat politiken bakom sig och ägnar sin tid åt olika styrelseuppdrag, föreläsningar och författande. Just nu skriver han en bok om det kommande USA-valet.

Fredrik Reinfeldt har sedan han slutade inte velat uttala sig om inrikespolitiska frågor och han vill inte heller nu ge några råd till sin efterträdare. Däremot tycker han att det finns lärdomar att dra av tidigare kriser.

– Allt som är gjort av förebyggande karaktär och lärdomar man har dragit av tidigare kriser har väldigt stor betydelse. När vi hanterade finanskrisen hade vi väldigt stor nytta av vår tidigare bankkris under 1990-talet. Lärdomen är just att allmänt höja motståndskraften och sen vara ödmjuk inför att varje krisförlopp är unikt, säger Fredrik Reinfeldt.

Går det att jämföra den nuvarande situationen med finanskrisen 2008?

– Den likhet som finns är den väldiga hastighet med vilken ekonomin förändras. Det här tvärstoppet som vi också upplevde i september 2008. Där finns en likhet.

Hur ser du på riskerna för en världsekonomisk kollaps?

– Ordet kollaps är väldigt stort. Men som det ser ut nu är det svårt att inte se att det här kommer att gå ner i en recession och allvarliga ekonomiska problem som följer med oss under lång tid.

– Börskraschen i New York 1929 övergick i en recession som varade i över ett decennium i USA. Om en allvarlig kris bygger på oförmåga och att man inte fyller i med politik så kan det bli mycket utdraget. Så konsekvenserna hänger ihop med rätt avvägda insatser som gör effekt. Då kan världsekonomin repa sig.

Vad menar du är rätt insatser?

– Den svenska läxan är att vi har lärt oss genom många kriser. När det blir kris på skeppet så räddar vi sjömännen snarare än själva skeppet.

Vi riktar in oss på människors mobilitet och anställningsbarhet, satsar på att människor ska ha resurser, kanske fylla i med lite utbildning. Det är människan som är projektet och människan som ska få stöd i krisen, snarare än att försöka rädda varje bransch, varje företag precis som om allt alltid skulle förbli på samma sätt.

Hur väl rustat tror du att Sverige är för en global recession?

– Om efterfrågan faller brant så kommer det här snabbt att ge problem med till exempel sysselsättning. Jag vill tro, givet de kriser jag själv

upplevt och haft ansvar att hantera, att vi har väldigt mycket kunskap i Sverige om hur vi ska använda den här bra svenska modellen – att satsa på människors mobilitet och anställningsbarhet.

Vilka långsiktiga effekter tror du kommer att följa i coronakrisens spår?

– Det är viktigt att påminna om att den huvudtrend som nu rör sig i världen är en sorts auktoritär populism som hänvisar svaren till nationalstaterna snarare än till multilaterala organ. Här kommer en global pandemi som visar behovet av att ha gränsöverskridande kunskap med rätt information och korrekt fakta, och att följa upp så att man kan förebygga det här i framtiden.

Vad kan en global kris betyda för auktoritära regimers möjlighet att flytta fram sina positioner?

– Nyckeln till auktoritär populism och en hel del av de högerextrema budskap som vi ser i världen är ju att beskriva att allt är förfallet. Att ge en nostalgisk bild av att vi har varit lyckliga förr, lite oklart när, men nu har det mesta förstörts. Det brukar koka ner till att det är ”de andra”, som inte är som vi, som har förstört saker. Givet det finns det enorma risker med det vi nu upplever.

– Här finns redan tendenser att ge pandemin ett nationellt ansikte och påstå att den kommer från ett visst land – det är ”de andras” fel. Dessutom är åtgärderna som föreslås, att stänga det egna landet – att vi är skyddade inom våra nationsgränser, det är ”de andra” utanför som är farliga.

– Det finns också risk att det som snabbt görs i frihetsinskränkande riktning inte alltid rullas tillbaka. I den mer totalitära traditionen är det så att man hävdar att det är nödvändigt att fortsätta ha kontroll, mycket begränsningar och frihetsinskränkningar eftersom det kommer nya problem och det visar sig att man alltid måste hålla ett tryck för att rädda nationen.

Tror du att världsläget blir mer spänt och konfliktfyllt till följd av krisen?

– Ja, det tror jag. Vi lever i ett tidevarv med starka män som bygger sin världsuppfattning på att hävda den starka nationen, sitt eget land först i konflikt med ”de andra” därute. Det fanns risker redan innan och det tenderar att förstärkas.

– Det som också kan hända – både i de länder som är stängda eller som på snabb tid får det mycket sämre – är att det kan leda till folklig ilska. Livsdrömmar som går i kras, människor som har svårt att klara sin försörjning och mat för dagen, människor som blir förtvivlade och ilskna.

Du skriver en bok om USA-valet, hur tror du att det påverkas av den pågående krisen?

– Precis som det brukar vara under kriser så stärks nu förtroendesiffrorna för Trump i USA. Men det som är slående är hur oerhört illa rustad han är för att vara en president för någon form av seriös krishantering. Hela hans väsen handlar om att skapa konflikt, att påstå att felet ligger hos de politiska motståndarna eller någon ondskefull kraft ute i världen. Inte vända sig till det amerikanska folket och se ett helhetsansvar utan alltid bara prata till sin egen väljarbas. Och gärna

raljera eller driva med det som händer, och undergräva allt som kan likna vetenskap eller självständigt förmedlad fakta.

Vad betyder EU-ländernas olika hantering av krisen för EU-samarbetet i framtiden?

– Vi kan konstatera att det här är ett tidevarv med auktoritär populism, starka ledare som har budskapet ”vårt eget land först”. Det finns flera länder med makthavare som är präglade av att svaret är nationalstaten.

I kris agerar man efter grundinstinkter. Och grundinstinkterna har inte varit gränsöverskridande eller att komma varandra till undsättning och hjälp, vilket var mer tydligt för tolv år sedan under finanskrisen. Det är svagare den här gången.

– Nyckeln är att hitta en lösning som ändå kan hålla ihop EU kring detta. Det måste samtidigt bygga på respekt och lyhördhet för olikheter mellan länderna, annars kommer fler att börja dra Storbritanniens slutsats att det inte går att vara kvar. Sverige kan bli ett av de länder som får denna diskussion av det enkla skälet att vi inte har euron som valuta. Vi är per definition inte i kärnan.

Ser du något positivt som kan komma ut ur en sådan här kris?
– Jag hoppas att människorna i världen inser att vi faktiskt hänger ihop. Att vi har gränsöverskridande globala utmaningar som bättre sköts av att vi har organ där vi möts snarare än att hänvisa oss till nationella auktoritära ledare. Jag hoppas också att det kommer en större respekt för behovet av vetenskap och fakta och information.

Om människor går i den riktningen kan det bli något positivt och ett motgift mot det spridda auktoritära sättet att tänka och tycka.

Hans Olsson
hans.olsson@dn.se "

DN 2 april 2020

"Ledare: Virusförnekaren försöker radera historien

DN TORSDAG 2 APRIL 2020

Över 4 000 amerikaner har redan avlidit av det nya coronaviruset. Siffran har fördubblats på tre dagar. Och antalet döda är nu fler än i terrorattentaten i New York och Washington den 11 september 2001.

Parallellt störtdyker USA:s ekonomi, tillsammans med resten av världens. Miljoner förlorar jobbet, trots stora statliga stimulanser.

Donald Trump har för sin del genomgått en metamorfos. Nyligen negligerade han hotet från pandemin, en bluff iscensatt av politiska motståndare. De första federala riktlinjerna om social distansering utfärdades först den 16 mars. Så sent som för en vecka sedan lovade presidenten att öppna landet till påsk, för man kunde inte låta medicinen bli värre än sjukdomen.

I söndags svängde Trump 180 grader. Nu är tonen ödesmättad, ”det handlar om liv och död”. Vita husets experter hade till slut fått honom att förstå att mellan 100 000 och 240 000 människor skulle dö av covid-19, även om medborgarna följde förhållningsorder som att inte äta ute och inte träffas mer än tio personer. Gick det illa kunde över två miljoner amerikaner avlida.

Fast prognoserna är inte den enda förklaringen till Trumps helomvändning. Planen inför höstens val var att ta åt sig äran för

börsuppgången och USA:s låga arbetslöshet, och det fungerar givetvis inte längre. Men det visar sig också att en stor majoritet stöder restriktionerna.

Presidenten tar till ett välkänt tema: bara han kan fixa problemet, som plötsligt blivit det värsta hot USA någonsin har ställts inför. Hittills ger Trump sig själv högsta betyg, särskilt för att han införde reseförbudet från Kina redan den 2 februari. Fast det har inget med social distansering att göra. Och viruset tog sig in ändå.

Trumps förtroendesiffror stiger, om än måttligt. Känslan av nationell kris gynnar den sittande presidenten, trots att han bytt optimism mot domedagsprofetior. Hans numera dagliga, långa presskonferenser ger honom huvudrollen. Experterna runt omkring himlar ibland med ögonen, men skänker honom just nu en viss trovärdighet.

Joe Biden är i praktiken Demokraternas presidentkandidat men loppet kan inte avgöras under skenande coronasmitta. Hans möjligheter att ta sig in på arenan är i dagsläget ytterst begränsade.

Trump hävdar också att USA var väl förberett, att det fanns gott om skydds- och testutrustning. Guvernörerna i drabbade delstater säger motsatsen. När presidenten fick frågor om det sa han sig inte ha hört något om brister på flera veckor. Det beror i så fall på att han inte har lyssnat, precis som han inte hörde varningarna för pandemin innan den redan nått full fart.

Kritiken för federal senfärdighet och usel beredskap kommer från alla håll, men de demokratiska guvernörerna i ansatta delstater som New York och Kalifornien är hårdast. Trump tycker att de gnäller, och att de i stället borde vara tacksamma. ”Om de inte behandlar mig korrekt, så ringer jag inte”, säger han.
Florida, med republikansk guvernör och Trumps eget palats Mar-a-Lago, fick alla ventilatorer och den skyddsmateriel man begärde. Michigan och Illinois, med demokratisk ledning, fick en liten del. Det hör till bilden att Florida är en av de delstater som vägrar uppmana invånarna att stanna hemma.

Presidenten brukar ge motstridiga budskap. Här är det glasklart: lojalitet räknas.

DN 2/4 2020 "

"FN kryper för Kinas maktspråk

DN TORSDAG 2 APRIL 2020

Bilderna är direkt patetiska. Det var i lördags som Hongkong-journalisten Yvonne Tong via länk intervjuade Bruce Aylward, vice generalsekreterare för FN-organet WHO, Världshälso-organisationen. När Tong tar upp Taiwan – som tycks vara ovanligt framgångsrikt i kampen mot det nya coronaviruset – påstår Aylward att han inte hör frågan. Tong erbjuder sig att upprepa den, men han svarar: ”Nej, vi tar nästa fråga i stället”.

När Taiwan åter nämns i intervjun stänger FN-mannen helt sonika av webbkameran.

Vad är det egentligen som händer? Rent formellt är det en följd av att Taiwan inte släpps in i WHO eftersom Peking ser landet som en del av fastlands-Kina. Men i realiteten ser vi ett ovanligt avslöjande exempel på hur Kinas världsbild tvingar sig in i omvärldens tankemönster; ett mentalt övergrepp där i det här fallet FN har gjorts försvarslöst inför det kinesiska maktspråket.

Det har protesterats en del mot president Trumps tilltag att kalla corona för ”det kinesiska viruset”. Och det är sant att begreppet på ett orättvist och rasistiskt sätt lägger kollektiv skuld hos det kinesiska folket – en skuld som borde hamna hos diktaturen i Peking.

För det är regimen som mörkat, förtigit och ljugit om viruset. Det är regimen som tystat visselblåsare och sanningssägare. Och det är regimen som nu försöker utnyttja pandemin för att öka sitt globala inflytande – i Sverige bland annat genom att gå till storms mot medier som SVT och Expressen så snart Kina nämns i mindre smickrande sammanhang.

FN är av tradition ett dåligt demokrativapen, och WHO i synnerhet har utmärkt sig för sitt Kinakrypande under pandemin. Vad som skulle kunna stå emot är EU. Därför är det oroande att unionen talar med olika tungor mot diktaturen, och att det demokratiska väst alltför ofta låter sig representeras av folk som Bruce Aylward.

Erik Helmerson
erik.helmerson@dn.se "

" Latinamerika är illa rustat för pandemin

DN TORSDAG 2 APRIL 2020

Det är faktiskt inte säkert att Donald Trump är värst när det gäller hanteringen av coronapandemin. Inte ens på sin sida av Atlanten.

Brasiliens högerpopulistiske president Jair Bolsonaro har, precis som sin amerikanske kompanjon fram till nyligen gjorde, också avfärdat virusets farlighet. Anhängare uppmanas att leva som vanligt, att möta sjukdomen ”som en man”.

Pandemiförnekandet är dock inte ideologiskt betingat. Även ledaren för regionens tredje största land, Mexiko, hänger sig åt det.

Vänsterpopulisten Andrés Manuel López Obrador fortsätter att krama väljare och pussa bebisar (bokstavligt talat). Mexikanerna borde passa på att läsa Gabriel García Márquez klassiker ”Kärlek i kolerans tid”, tycker AMLO, som han kallas.

Det nya coronaviruset nådde senare till Latinamerika än USA och Europa. Nu finns det i samtliga länder i regionen. Och den senaste veckan har spridningen tagit fart. Brasilien har hittills mer än 5 800 fall, Chile 2 500, Mexiko och Argentina en bit över 1 000.

Stora delar av kontinenten har stängt ner. I Brasilien, liksom i USA, har flera guvernörer agerat när presidenten vägrat.

Det går bara att hoppas att åtgärderna räcker för att bromsa smittan. Ländernas sjukvårdskapacitet varierar, men ingenstans håller den samma nivå som i Europa eller USA. Hur det ska gå i ett land som Venezuela, där vården sedan flera år ligger i spillror, vill man inte ens tänka på.

Också ekonomierna är svagare. Redan osäkerheten och nedstängningarna i norr har skakat om. Priset på olja, som är viktigt för flera länders ekonomi, har kollapsat. Det har även fallit för andra råvaror som dominerar exporten.

De karantänåtgärder som införs skapar ytterligare påfrestningar. Den informella ekonomin är stor, få skyddas av socialförsäkringar. Och de flesta länderna saknar finansiella resurser för att hålla ekonomin under armarna – med Chile och Peru som möjliga undantag.

Det nya coronaviruset är ett allvarligt hot främst för länder med svaga sjukvårdssystem, hette det ett tag från Världshälsoorganisationen (WHO). Det stämde inte. Här i Europa, liksom i USA, orsakar det just nu enorm skada. Många människor förlorar livet. De ekonomiska påfrestningarna är också allvarliga.

Men det är sant att om viruset biter sig fast också i fattigare länder där vården redan till att börja med brister – som i Latinamerika, för att inte tala om Afrika och södra Asien – blir konsekvenserna ännu större. Och närmast kriminellt inkompetent ledarskap, som Trumps, Bolsonaros och AMLO:s, gör allting ännu värre.

Martin Liby Troein
martin.liby-troein@dn.se "

”Risk att auktoritära stater nu tar över svenska företag”

DN TORSDAG 2 APRIL 2020

"DN. DEBATT 20200402
När de svenska aktiekurserna faller kraftigt under coronakrisen blir svenska företag billiga att köpa. En risk är att auktoritära stater som Kina och Ryssland köper in sig i svenska storföretag för att vinna inflytande i Sverige. Regeringen måste nu skyndsamt vidta åtgärder för att förhindra detta, skriver Olle Wästberg och Erik Åsbrink.

De svenska aktiekurserna faller kraftigt i spåren av coronapandemin. Dessutom har den svenska kronan försvagats. Risken är betydande att fallen fortsätter. Det gör det billigt att köpa svenska företag. Några större sådana uppköp förefaller inte ha ägt rum ännu, men vi kan vara övertygade om att det analyseras och räknas hos åtskilliga aktörer, inte minst utländska sådana.

Vi vet att auktoritära stater – främst Ryssland och Kina – försöker vinna inflytande i västliga demokratier. Att köpa in sig i svenska storföretag kan vara en metod. Även om Kina och Ryssland tillåter sina företag att verka internationellt efter marknadsmässiga principer är det uppenbart att dessa företag är beroende av regimerna och i vissa fall måste agera på uppdrag av dem. Det kan handla om att införskaffa underrättelser och att förvärva utländska företag som besitter spetskompetens på viktiga områden. Därför har dessa regimerna ett intresse av att köpa utländska centrala företag. Denna företeelse är inte ny men den förstärks kraftigt av den pågående krisen.

Den svenska ekonomin är öppen och starkt internationellt orienterad. Det är väsentligt, inte minst på grund av vårt stora exportberoende.

Utländska aktörer tillåts köpa in sig i svenska företag, likväl som svenska företag kan göra detsamma utomlands. Många svenska företag har utländska ägare. Enligt en undersökning från Totalförsvarets forskningsinstitut har Kina sedan 2002 köpt 65 svenska bolag för cirka 100 miljarder kronor. En rad viktiga svenska företag är kinesiskt ägda, bland annat Volvo Personvagnar, Filmstaden/SF Bio, Nevs (tidigare Saab) och Nordic paper.

Sveriges starka beroende av export innebär att exportberoende företag sysselsätter cirka 1,5 miljoner svenskar. Dessutom är många företag beroende av import, inte sällan som en del av sina egna exportprodukter. Så normalt finns ingen anledning till restriktioner när det gäller utländska förvärv av svenska företag. Vi är anhängare av den svenska frihandelslinjen och hoppas att den ska bestå, även i en tid då gränser stängs. Men det finns nu hot mot denna öppenhet.

Även på andra håll märks ett intresse för svenska och europeiska företag. Den amerikanske justitieministern uttalade för en tid sedan att det vore önskvärt att ett amerikanskt företag förvärvade Ericsson eller finska Nokia. De är de enda icke-amerikanska och icke-kinesiska företag, som ligger i framkant när det gäller att utveckla 5G-teknologin. En annan anmärkningsvärd händelse var att den amerikanska administrationen nyligen försökte förvärva det tyska bioteknikföretaget Curevac, som försöker utveckla ett vaccin mot covid-19. Det väckte den tyska regeringens vrede.

Genom det starka börsfallet är det alltså uppenbart att främmande makt kan skapa sig inflytande i Sverige. Säkerhetspolisen presenterade

för en dryg vecka sedan sin årsbok från 2019: ”Vid sidan av det ryska underrättelsehotet har det blivit särskilt tydligt att Kina öppet försöker påverka grundlagsfästa fri- och rättigheter i Sverige.” Säpo pekar på Rysslands påverkansoperationer, vars syfte är att öka polariseringen och splittringen i Sverige och skaffa ”ekonomiska maktmedel”. Kina är världens näst största ekonomi och har en tydlig strävan att utöva global påverkan genom just ekonomin.

I detta läge finns ett starkt svenskt intresse att hindra att auktoritära stater köper in sig i svensk ekonomi och företagsamhet. Det är inte helt unikt. Skulle en främmande makt vilja köpa sig kontroll över svensk försvarsindustri, till exempel Saab, skulle Sverige hindra det. Sverige har också stoppat kinesiska försök att köpa svenska hamnar.

Vad ska regeringen göra? Vi ser tre alternativa möjligheter:
1 Lagstifta om att förvärv av svenska företag endast får göras från andra EU-länder. Så har man gjort i Spanien. Självfallet kan kretsen av ”godkända” länder utvidgas till att omfatta flera länder. Men i slutändan blir ändå resultatet att vissa länder svartlistas. Här finns en rad frågor: Vilka företag ska betraktas som svenska? De som är noterade på den svenska börsen? De som har sin juridiska hemvist i Sverige? De för vilka majoriteten av ägarkretsen utgörs av svenska institutioner och enskilda? Dessa frågor kanske kan besvaras. Men mera avgörande är att det nog är utrikespolitiskt svårt att göra en sådan avgränsning av möjliga köpare.

2 Regeringen identifierar de branscher och företag som anses vara av strategisk betydelse. Även detta är vanskligt och bedömningen kan ändras över tiden. Regeringen bör omedelbart inrättat ett organ som ska kunna göra bedömningen huruvida det är lämpligt att specifika företag övergår i utländsk ägo.

3 Regeringen inrättar en fond med ett kapital på åtskilliga miljarder kronor, som kan gå in och förvärva aktieposter i företag som annars skulle hamna i utländsk ägo (kan kombineras med det andra alternativet). Syftet ska inte vara att varaktigt öka det statliga ägandet.

På sikt kan staten, när konjunkturen vänt och börsen går upp, sälja sina aktieposter, vilket i bästa fall kan ge större ekonomiska resurser att betala igen de lån staten nu tvingas ta för att bekämpa den ekonomiska krisen. Dessutom skulle ett sådant projekt kunna genomföras i samverkan med stora, etablerade privata investmentbolag.

I vissa fall bör Sverige kunna verka på EU-nivå och tillsammans med andra EU-länder värna om europeiska intressen och skapa ett gemensamt regelverk.

Oavsett vilka metoder vi använder är det angeläget och bråttom att vi nu vidtar åtgärder för att förhindra att coronan leder till ett auktoritärt inflytande i Sverige och att viktiga svenska intressen åsidosätts. I klartext handlar det om att säkerställa att företag av strategisk betydelse förblir i svensk ägo.

Olle Wästberg, tidigare statssekreterare i finansdepartementet (L)
Erik Åsbrink, tidigare finansminister (S) #

"Så ska historiskt krispaket rädda svensk ekonomi

DN TORSDAG 2 APRIL 2020

Sveriges myndigheter kraftsamlar nu för att genomföra ett av de största räddningspaketen för svensk ekonomi någonsin. Regeringen hoppas att stöden på upp till 300 miljarder kronor ska kunna rädda jobb och företag från pandemin som lamslår Sverige. På torsdagen röstar riksdagen om stora delar av det historiska räddningspaketet.

Den 11 mars kom det första bekräftade dödsfallet i coronapandemin i Sverige. Då fanns 500 kända fall av viruset i landet där livet i övrigt pågick som vanligt.

Finansminister Magdalena Andersson (S) kallade till en presskonferens och sa att spridningen av det nya coronaviruset i Sverige hade gått in i en ny fas.

Hon presenterade då början på vad som skulle komma att bli ett historiskt räddningspaket för svensk ekonomi. Sedan dess har regeringskansliet med hjälp av berörda myndigheter på rekordtid tagit fram fem extra ändringsbudgetar och en rad lagändringar.

– I normala fall tar vi fram en promemoria som vi remitterar, sedan går vi till lagrådet för yttrande, det brukar på skatteområdet ta ungefär ett år. I det här fallet tog det två veckor i princip, säger Linda Haggren, chef för skatte- och tullavdelningen på Finansdepartementet.

Sedan början av mars har hon och en grupp av hennes medarbetare arbetat uteslutande med att hantera åtgärder med anledningen av det nya coronaviruset. I flera fall har man använt lagar och lagförslag som redan existerat och anpassat dem efter de nya behoven.

– Jag tror vi alla har känt att vi har varit med om något historiskt. Hon säger att det samtidigt har funnits mycket kortare tid för kontroll och kvalitetssäkring.

– Det blir ett större ansvar för alla inblandade att se till att det verkligen blir rätt.

– Man vill inte att systemet ska kunna missbrukas eller fuskas med, men det finns förstås alltid en risk när det handlar om så här mycket pengar, säger Linda Haggren.

I dag torsdag ska riksdagen fatta beslut om en stor del av stödpaketet: Skattesubventionerade korttidspermitteringar, statlig sjuklön, hyresrabatter för företag och sänkt arbetsgivaravgift för 1,4 miljoner anställda. Regeringen har uppgett att de samlade stödpaketen totalt kan komma att omfatta 300 miljarder kronor om de olika delarna utnyttjas fullt ut.

Det stödpaket som berör flest är lagen som gör det möjligt för arbetsgivare att korttidspermittera hela eller delar av personalen med i stort sett bibehållen lön. Staten kommer att stå för en del av kostnaden. Hur stor slutnotan blir är oklart.

Tillväxtverket är den myndighet som fått i uppdrag att handlägga ansökningarna och dela ut pengarna. Sedan två veckor tillbaka håller ett team med ett 30-tal medarbetare från myndighetens it-avdelning

och konsultfirmor på att bygga en digital tjänst för att hantera ansökningar. Redan innan stödet går att söka har trafiken till Tillväxtverkets sajt varit rekordhög. Samtidigt snabbutbildar de över 100 nya handläggare och Bolagsverket har lånat ut 40 personer för att avlasta den nedringda växeln.

Parallellt med förberedelserna håller Tillväxtverkets jurister på att tolka hur den ännu inte godkända lagen ska tillämpas.

Även sjukförsäkringen berörs av regeringens stödpaket, bland annat med slopad karens och att staten tar över sjuklöneansvaret de första 14 dagarna. Försäkringskassans chef för sjukförsäkringen, Ulrika Havossar, säger att intresset redan är stort med runt 12 000 fler ansökningar än normalt i mars, och av dem gäller flera de nya ersättningar som ännu inte trätt i kraft.

– Det är många som ringer in och frågar vad som gäller och är oroliga helt enkelt. Vi har ett otroligt tryck.

För flera av stöden råder fortfarande stor osäkerhet. Regeringen har lovat fem miljarder kronor för att kompensera hyresvärdar som sänker hyran för exempelvis restauranger. Reglerna ska vara på plats senast i mitten av april men fortfarande återstår många frågetecken.

Länsstyrelsen i Västra Götaland har fått ansvaret att samordna och administrera insatsen men vet ännu inte vad uppdraget innebär.
– Jag kan inte säga att jag riktigt kan uttolka vad det betyder just nu, säger Helena Carling, samhällsbyggnadschef på länsstyrelsen.

– Det finns ingen förordning ännu så vi vet inte så mycket. Men vi jobbar ju med den här typen av stöd redan så vi har en beredskap och är vana vid sådana här frågor.

Mikael Delin
mikael.delin@dn.se
Mattias Carlsson
mattias.carlsson@dn.se "

"**Regeringens räddningspaket – punkt för punkt**

Anstånd med skatteinbetalningar
Beslut fattat i riksdagen den 26 mars. Trädde i kraft den 30 mars.
Ansvarig myndighet
Skatteverket.
Lagen ger möjlighet för arbetsgivare att skjuta upp inbetalningar av en rad skatter och möjliggör att få tillbaka redan inbetalda skatter.
Skatteverket debiterar ränta för lånet och pengarna ska betalas tillbaka till statskassan inom 12 månader.
Vem kan söka
Företag och individer med enskild firma.
Så mycket pengar kan du få
All inbetald skatt, arbetsgivaravgifter och moms under maximalt tre månader för perioden januari 2020 till september 2020.
Så mycket kostar paketet
Statens inkomster beräknas minska med 27 miljarder kronor 2020. För 2021 beräknas i stället inkomsterna öka med motsvarande belopp.
Redan innan lagen hade godkänts kom det in tusentals ansökningar till Skatteverket. På kort tid skapade Skatteverkets it-enhet en ny e-tjänst och det är möjligt att göra ansökan digitalt på Skatteverkets sajt. När

lagen trädde i kraft den 30 mars fanns det redan 6 000 inkomna ansökningar. Hur mycket pengar de omfattar är ännu oklart. Skatteverket har fördubblat bemanningen och satt in 100 extra handläggare för att arbeta med ansökningarna. Totalt arbetar nu 200 personer med ansökningarna.

Stöd till korttidspermittering

Beslut ska fattas i riksdagen den 2 april.
Ska träda i kraft den 7 april, men gälla retroaktivt från den 16 mars.
Ansvarig myndighet
Tillväxtverket.
Lagen gör det möjligt för arbetsgivare att låta personalen gå ner i arbetstid samtidigt som staten tar en del av lönekostnaden.
Vem kan söka
Företag och andra organisationer som är arbetsgivare kan söka stödet hos Tillväxtverket efter det att lagen trätt i kraft den 7 april.
Så mycket pengar kan du få
Som arbetstagare går man ner i arbetstid 20, 40 eller 60 procent beroende på vad arbetsgivare och den lokala fackklubben kommer överens om. För löner upp till 44 000 kronor går staten in och täcker tre fjärdedelar av kostnaden för att personal går ned i arbetstid.

Arbetstid (%)	Lön (%)
80	96
60	94
40	92,5

Så mycket kostar paketet
Från början uppskattades kostnaden till 2,4 miljarder kronor för 2020 men nu är förväntningarna snarare 20 miljarder. Det finns ingen begränsning för hur många som kan få ta del av stödet så summan kan stiga kraftigt.
Syftet är att företag som drabbats ekonomiskt av det nya coronaviruset ska kunna behålla sin personal och växla upp snabbt när läget vänder. Företag som delar ut vinster ska inte samtidigt kunna få ta del av stödet.

Förstärkt arbetslöshetsförsäkring

Beslut ännu inte fattat i riksdagen men väntas vara klart till mitten av april.
Enklare att få a-kassa och höjda belopp för att hjälpa dem som förlorar jobben.
Vem kan söka Förslaget gäller alla som är eller blir medlemmar i en a-kassa, ändringen gör att det räcker att ha varit medlem i a-kassan i tre månader för att få rätt till ersättning.
Så mycket pengar kan du få Högsta dagpenning för arbetslösa höjs till 1200 kronor per dag – grundbeloppet höjs till 510 kronor per dag.
Så mycket kostar stödet 5,3 miljarder enligt regeringens beräkningar
Även företagare ska få det lättare att få a-kassa, en annan del i förslaget är slopade karensdagar i början på arbetslösheten.

Sänkt arbetsgivaravgift

Beslut ska fattas i riksdagen den 2 april.
Lagen föreslås träda i kraft den 7 april.
Ansvarig myndighet
Skatteverket.
Arbetsgivaravgiften sänks för alla företag under fyra månader (mars–juni) med maximalt 5 300 kronor per anställd, upp till 30 anställda.
Arbetsgivare uppmanas vänta med deklarationen för mars till det att lagen är klubbad så att de kan få den sänkta avgiften. Den som redan har lämnat sin deklaration kan begära omprövning med en ny deklaration.
Vem kan söka

Företag, ideella föreningar och andra organisationer som är arbetsgivare. För att få den sänkta avgiften ska arbetsgivare kryssa i en särskild ruta i arbetsgivardeklarationen. Skatteverket räknar automatiskt ut beloppen.
Även personer med enskild firma utan anställda kommer att få sänkt avgift med upp till 18 700 kronor för 2020.
Så mycket pengar kan du få
Lagförslaget innebär sänkt arbetsgivaravgift för löner upp till 25 000 kronor. I praktiken innebär det sänkt skatt med upp till 5 300 kronor per anställd för maximalt 30 anställda per företag under tre månader. Maximalt kan det handla om 159 000 kronor per månad och företag, totalt 636 000 för hela perioden.
Så mycket kostar paketet
Regeringens beräkningar är 33 miljarder kronor.
Totalt omfattar stödet 1,44 miljoner anställningar och 250 000 enskilda firmor.

Tillfällig rabatt för fasta hyreskostnader
Inget beslut ännu fattat, regeringen räknar med att förordningen är på plats i början eller mitten av april.
Ansvarig myndighet
Länsstyrelserna.
En hyresvärd ska kunna ansöka om stöd från staten om den samtidigt sänker hyran för en hyresgäst som drabbats ekonomiskt av coronapandemin. Stödet gäller hyressänkningar perioden 1 april–30 juni och söks i efterhand.
Vem kan söka
Regeringen har pekat ut branscher som hotell, restaurang och vissa butiker som de som ska gynnas av stödet, men det är hyresvärdarna som söker och beviljas ersättning.
Så mycket pengar kan du få
Hyresvärdarna kan kompenseras med upp till 50 procent av den nedsatta fasta hyran, dock högst 25 procent av den ursprungliga hyran.
Så mycket kostar stödet
I regeringens extra ändringsbudget avsätts 5 miljarder kronor till hyresrabatten.
Eftersom det rör sig om statsstöd måste hyresrabatten godkännas av EU och regeringen arbetar fortfarande med att ta fram ett regelverk. Länsstyrelserna har redan märkt av ett intresse men kan ännu inte ta emot eller hantera några ansökningar. Det återstår flera frågor att reda ut, som huruvida en hyresvärd kan sänka hyran och få ersättning för en restaurang eller butik som den själv äger.

Tillfälligt slopat karensavdrag
Beslut ska fattas i riksdagen den 2 april.
Ska gälla retroaktivt 11 mars–31 maj.
Ansvarig myndighet
Försäkringskassan.
Det karensavdrag som vanligtvis gäller för den som är hemma från arbetet på grund av sjukdom ska tillfälligt tas bort, och det går att ansöka om ersättning från Försäkringskassan i efterhand. Syftet är att få människor med sjukdomssymtom att stanna hemma.
Vem kan söka
Anställda, arbetslösa och föräldralediga som blir sjuka. För egenföretagare gäller andra regler.
Så mycket pengar kan du få Förslaget är att den som är anställd och där arbetsgivaren har dragit karens på sjuklönen, kommer att kunna få ersättning med 700 kronor.
Så mycket kostar paketet
Regeringen beräknar kostnaden till 1,8 miljarder kronor.

I och med regeringens olika stödpaket väntas Försäkringskassan få mycket mer att göra och därför får myndigheten ett utökat förvaltningsanslag på 130 miljoner kronor. Dessutom ökar resurserna för smittbärarpenning med 500 miljoner kronor.

Staten tar över sjuklöneansvaret
Beslut ska fattas i riksdagen den 2 april.
Ska gälla 1 april–31 maj.
Ansvarig myndighet
Försäkringskassan.
Vanligtvis betalar arbetsgivaren sjuklön de första 14 sjukdagarna, men stödet innebär att staten tar över den kostnaden under åtminstone april och maj.
Vem kan söka
Alla arbetsgivare. För egenföretagare utan aktiebolag gäller andra regler.
Så mycket pengar kan du få
Ersättning för hela beloppet av en anställds sjuklön.
Så mycket kostar paketet
Regeringen beräknar kostnaden till 6,85 miljarder kronor.
Samtidigt som staten tar över sjuklönen sänks kraven på den som blir sjukskriven, som kan vara hemma i 14 dagar utan läkarintyg. Några remissinstanser, däribland Arbetsgivarverket, påpekar att det därmed inte går att kontrollera om personen verkligen är sjuk. Regeringen anser att det ändå är motiverat för att minska smittspridningen.

Sammanställning
Mikael Delin
mikael.delin@dn.se
Mattias Carlsson
mattias.carlsson@dn.se"

”Känslan av att lämnas utanför på landsbygden

DN TORSDAG 2 APRIL 2020

På landet lämnas bostäder övergivna. Medan allt fler flyttar till Stockholm och trängs i bilköer eller på överfulla bussar och pendeltåg. Stämmer den bilden? DN har träffat Josefin och Hannes som tillsammans med några vänner köpte en nedlagd bondgård utanför Avesta.

För tre år sedan köpte tre par en nedlagd bondgård i Räfsbo i Folkärna, ett par mil utanför Avesta, tillsammans. Efter renoveringar och reparationer kunde de för två år sedan flytta in i det rödmålade bostadshuset.

– En vanlig kärnfamilj får svårt att få ihop livet på gården. Man blir väldigt låst med djur och odlingar. Det är otroligt praktiskt och mycket billigare att bo tillsammans och turas om med matlagning, städning och handling, säger Josefin Heed.

Hon och sambon Hannes Willner bor i två rum på nedre våningen med dottern Lo i det rymliga 1800-talshuset. Tillsammans med de andra två paren delar de på kök, badrum, salen och ett rum på övervåningen.

Hannes är delvis uppvuxen på landet nära Orsa i Dalarna. Sedan dess har han bott på flera andra håll. Friheten och det djupare sociala livet är det som lockar med att bo på landet.

– I en stad är det lättare att skapa större nätverk, men kontakterna blir ibland mer ytliga. Här på landsbygden känner de flesta varandra och det blir ett annat socialt sammanhang. Man hjälper varandra och ställer upp, säger han.

Existerar det en motsättning mellan stad och land?
– Nja, inte direkt som jag märkt något av. Inte mellan oss som bor på landet och dem som bor i stan. Det var kanske mer så förr. I dag kan det nog råda mer motsättningar socioekonomiskt inom städerna, mellan olika områden där, tror Hannes.

I Norberg, ett par mil från Räfsbo, bor journalisten och debattören Lotta Gröning. I sina krönikor i Expressen tar hon ofta upp den stora motsättningen mellan stad och land. Hon menar att den på sikt hotar demokratin.

– Sjukvården försämras på landsbygden, skolor läggs ned och det blir allt längre till affärer och bensinstationer. I områden stora som Danmark kan två poliser vara i tjänst under sommaren. Det här håller inte i längden, säger Lotta Gröning.

Trötta landsbygdsbor och folk på mindre orter bildar egna missnöjespartier som ofta driver en enda fråga och försvårar helhetslösningar, fortsätter hon. De etablerade partierna måste därför på allvar se till att hela landet kan leva.

– Om folk till exempel kan arbeta mer hemifrån blir det för många lockande att slippa städernas jäkt och stress, säger Lotta Gröning.

De tre paren i Räfsbo är ett exempel på detta. Josefin Heed studerade till agronom på Sveriges lantbruksuniversitet i Uppsala. I dag arbetar hon som projektledare på riksorganisationen ”Hela Sverige ska leva” – mycket av jobbet kan hon utföra hemifrån.
Som landsbygdsutvecklare har Josefin tampats med frågorna om relationen mellan stad och land. Hon vänder sig mot den rådande urbana normen. Det normala i debatten har blivit att bo i en stad. Och det finns en myt om att alla vill flytta dit. De som bor på landet ses som avvikande – ”de som blivit kvar”.

– Men titta på min organisation, ”Hela Sverige ska leva”. Vår verksamhetschef bor i Hammarstrand i Jämtland och vi andra är utspridda över hela landet, säger Josefin.

Därför är bredbandsutbyggnaden en av de viktigaste framtidsfrågorna för landsbygden, menar hon. Men sättet som den genomförs på är ett bra exempel på orättvisorna mellan stad och land, enligt henne.

– I städerna står samhället för bredbandsutbyggnaden. På landsbygden ska invånarna själva se till att det blir gjort genom att bilda så kallade fiberföreningar. Det är ett jättejobb som den som bor i stan inte behöver befatta sig med, säger hon.

Josefin menar att samhället fortfarande i hög grad utgår från livet i stan när man planerar och genomför reformer.

– Ta till exempel det här med de avreglerade apoteken. Det slutade med att det nu finns flera apotek inom fem minuters promenad i städernas centrum, medan landsbygdsbor får åka många mil för att komma till ett apotek.

Josefin är uppvuxen på en gård ett par mil från Räfsbo. De övriga vuxna på gården kommer från Orsa, Borlänge, Hedemora, Sorsele och

Skaftö på västkusten. De lärde känna varandra via Sjöviks folkhögskola där de studerade i olika omgångar. På skolan finns kurser i bland annat musik, timring och friluftsliv.

– Vi kunde skoja om att det vore roligt att bo tillsammans någon gång. Men det var nog ingen som på allvar trodde att det skulle bli så, säger Josefin. Efter folkhögskolan studerade vi på olika håll och utbildade oss till lärare, timmerman och dramapedagog, bland annat.

I den stora salen på gården i Räfsbo står ett välstämt piano i hörnet. Intill hänger en fiol och en gitarr. I bokhyllorna står böcker om självhushållning,

trädgårdsarbete och skogsvård. Idéerna och planerna för framtiden är många.

– Vi har haft fullt upp med att renovera men har i alla fall fått till en liten biodling. På sikt hoppas vi kunna ha höns och lite får. En stor fördel med att bo så här är att vi turas om att handla och laga mat till varandra. Det gör att det blir så mycket tid till annat, säger Josefin.

Den senaste veckan har det kommit allt fler rapporter om att invånare på landsbygden, framför allt på turistorter, inte vill ha besök av folk från Stockholm och andra större städer. Risken för att smittas av coronaviruset tycks vara utbredd. Vissa hävdar att den påstådda motsättningen mellan stad och land på nytt kommit upp i dagen.

En av landets främsta experter på förhållandet mellan städerna och landbygden, mellan ”08-orna” och ”lantisarna”, är Erik Westholm.

– Det är självklart att de som bor i områden med mindre smitta inte vill ha besök från områden med mer smitta. Men det är inte en fråga om stad och land. Det handlar om en oro för att bli smittad, men kanske mest en oro för att den lokala vården ska bli överbelastad, säger han.

Erik Westholm är professor emeritus på Lantbruksuniversitetet i Uppsala, och har varit ordförande för Kungliga skog- och lantbruksakademins kommitté för land och stad de senaste fyra åren.

Han vänder sig mot den eviga diskussionen om att storstäderna växer för att landsbygden avfolkas. De senaste tio åren har nästan alla delar av landet ökat sin befolkning, även om det sker en koncentration från glesbygd till tätorter, understryker Erik Westholm.

Han menar att landsbygden sakta byter befolkning och därmed genomgår en väldig förändring.

– En del flyttar från städerna till landsbygden och tar med sig olika livsprojekt. Andra flyttar till städer för utbildning och arbete. Många kommer till landsbygden från andra länder. De tar med sig sina kunskaper, drömmar och erfarenheter, säger Erik Westholm.

Landsbygden har aldrig tidigare haft så många olika erfarenheter och mänskliga resurser som nu, så många varierande livsprojekt, menar han.

– Våra landsbygder har blivit tätt sammanvävda med resten av världen. Det öppnar för förnyelse men innebär också svårigheter, krafter som drar isär landsbygdssamhällena, säger Erik Westholm.

Förnyelsen bromsas också av synen på landsbygden som ett förflutenhetens landskap, menar han. Många hjälps åt att upprätthålla en nostalgisk bild av flydda tider med fokusering på hembygdsfrågor.

Erik Westholm ser klimatomställningen som en möjlighet för landsbygden. Där finns oplanerad mark, biologiska resurser, plats för experiment, ett livsutrymme för innovatörer och nytänkande.

– Om klimatpolitiken ska lyckas så har landsbygden både en viktig roll och möjligheter att bidra. Men många människor vill i första hand fortsätta som förut, säger han.

Erik Westholm hoppas på en landsbygdsdebatt som handlar om olika möjliga framtider, och att visioner kan ta överhanden. I stället för uppror mot bensinpriserna skulle han vilja se ett krav på omställning:
– Elbilen är ett exempel på en lösning för landsbygden. Den kommer inom några få år att vara billigare i inköp än dieselbilar, den är väldigt billig att köra, den kan kopplas till solceller och kommer att vara oberoende av bensinmackar när den laddas hemma, säger han.

I **Avesta kommun** är kollektivtrafiken gratis, men på gården i Räfsbo står flera bilar parkerade. Det är långt till busshållplatsen. Bilen är en förutsättning för livet i den här delen av landet.

Sedan de tre paren flyttade in på gården har invånarna utökats med två barn. Här finns också två hundar och två katter. Trots att familjerna bor med utsikt över åkrar, ängar och skog finns det flera förskolor att välja mellan inom några kilometers avstånd. Och även en skola när det blir dags.

Josefin Heed säger att skillnaderna rent kulturellt mellan stad och land aldrig varit så små som nu, i ett historiskt perspektiv.

– Man lyssnar på samma musik. Läser samma tidningar. Har samma tillgång till sociala medier. Alla kan näthandla det man behöver, säger hon.

– Men känslan av att lämnas utanför måste tas på allvar. Det satsas väldigt mycket på storstadsregionerna. Då brukar man kalla det investeringar. Satsningar på landsbygden kallas för bidrag.

Josefin Heed understryker att även storstäderna dras med problem, som bostadsbrist, eviga bilköer och trängsel. Hon tycker inte att det borde vara någon motsättning i att arbeta för både stad och land samtidigt.

– Alla borde titta på hur vi människor vill leva och hur vi bäst kan skapa förutsättningar för det, säger hon.

Hans Arbman
Thomas Lerner"

"Kommunerna som ökar mest
Kommuner med den största befolkningsökningen i procent 2015–2018:
1. Bollebygd i Västra Götalands län, 15
2. Lekeberg i Örebro län, 15
3. Nykvarn i Stockholms län, 13
4. Upplands-Bro, Stockholms län, 13
5. Älmhult, Kronobergs län, 12
6. Knivsta, Uppsala län, 12

7. Åre, Jämtlands län, 11
8. Trosa, Södermanlands län, 11
9. Lilla Edet, Västra Götalands län, 11
10. Gnesta, Södermanlands län, 10
Källa: SCB

Befolkningen utanför tätorterna ökar
Vid utgången av 2018 bodde 87 procent av Sveriges befolkning i tätorter. Av dem bodde 6,5 miljoner i en tätort med minst 10.000 invånare. Det motsvarar 63 procent av landets totala befolkning 2018. Hälften av dem fanns i någon av Sveriges nio tätorter med över 100.000 invånare.
De flesta av Sveriges tätorter är små. 2018 hade mer än hälften av dem färre än 1.000 invånare. Enligt SCB:s definition har en tätort minst 200 invånare.
Mellan 2015 och 2018 ökade befolkningen utanför tätorter för första gången sedan 1990. Ökningen omfattade 11.000 personer.
Källa: SCB"

ÄMNEN I ARTIKELN
Landsbygdspolitik
Stad och land

En artikelserie om polarisering, om att höra till och om att stå utanför.
Del 4. Läs fler artiklar:
Tidigare nazisten: Mycket hat har sin grund i okunskap och ensamhet
”Hemma i Pajala sitter man tyst i tre timmar”
”Vi samer möts av okunskap – och rasism”

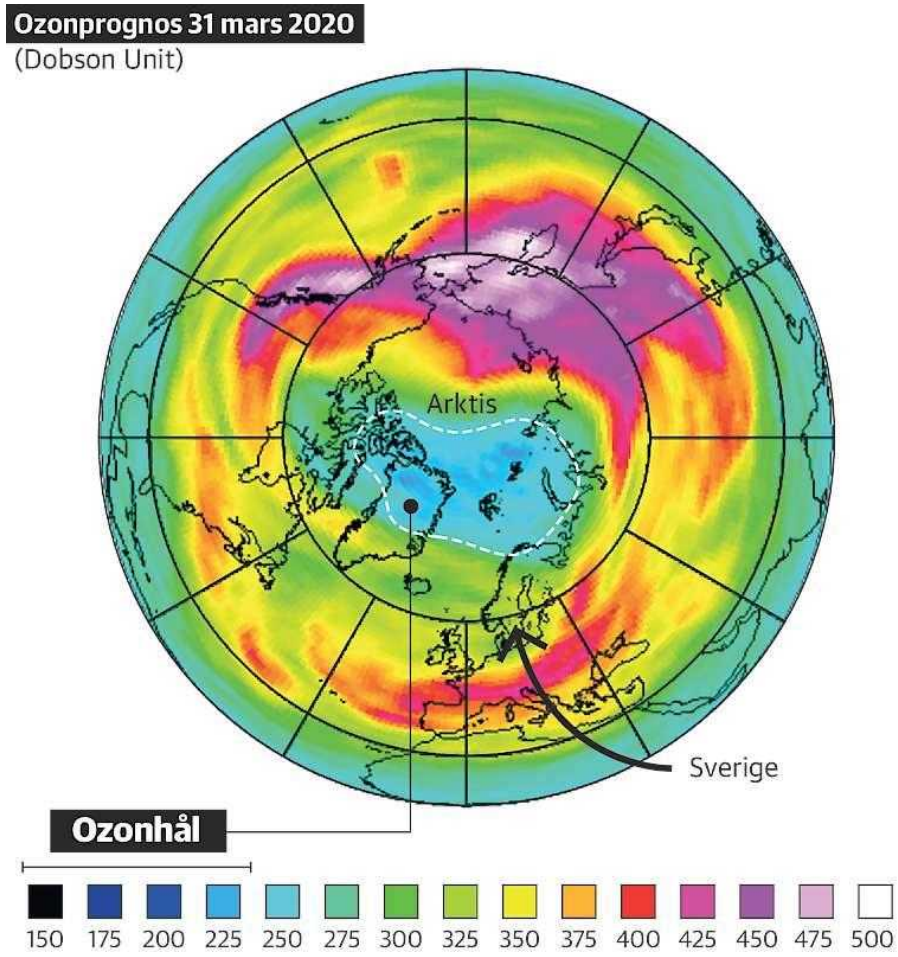

Rekordtunt ozonskikt väntas till helgen

DN TORSDAG 2 APRIL 2020

Ett stort ozonhål, troligen rekordstort, finns just nu över Arktis. Det är ovanligt, ozonhål av denna storlek uppstår vanligen bara över Antarktis. Till helgen kan ozonskiktet bli så tunt i norra delen av Sverige att de som går på skidtur bör ta på solskyddsmedel, säger Thomas Carlund på SMHI.

Ozonlagret är just nu rekordtunt över stora delar av Arktis och täcker ett område tre gånger så stort som Grönland. En forskare vid German Aerospace center säger till tidskriften Nature att det är första gången som ett så stort ozonhål uppstår i Arktis.

– I år har polarvirveln varit ovanligt stabil i Arktis och hållit den kalla luften där. I stratosfären är det i princip molnfritt, men vid riktigt låga temperaturer kan det bildas polarstratosfäriska moln. När solen stiger och molnpartiklarna träffas av UV-strålning kan det bli ozonnedbrytning på deras yta, säger Thomas Carlund, meteorolog på SMHI.

– I nuläget är det låga värden över Sverige men de är inte extremt låga än så länge. Men framåt helgen sjunker de ytterligare och det ser ut att bli lägst under lördag och söndag. Det börjar vara dags att skydda sig mot UV-strålningen, särskilt om man är i fjällen och skidar på kalfjället. UV-strålningen blir kanske dubbelt så hög när solen reflekteras mot snön.

På 1980-talet upptäcktes att ozonskiktet över Antarktis sedan slutet av 1970-talet förtunnades varje vår. I början var orsaken oklar men sedan upptäcktes ett samband mellan utsläpp av freoner och nedbrytning av ozonlagret. Freoner används bland annat som drivgas i sprejflaskor och i kylskåp. Efter upptäckten förbjöds användningen av freoner snabbt och uttunningen av ozonlagret har stannat av, man börjar även skönja en viss återhämtning över Antarktis.

Varje år uppstår ozonhål över Antarktis där det näst intill alltid blir en stor och stadig virvel som håller kvar den kalla luften uppe i stratosfären. Normalt är det lite rörigare över Arktis som därför inte har samma stadigt återkommande ozonhål. Förtunningen just nu är en tillfällig händelse. I Sverige mäts ozonskiktet på två ställen, i Vindeln i Västerbotten och i Norrköping.

Ozonskiktet mäts i Dobsonenheter, DU. Enligt Thomas Carlund är normalvärdet i månadsskiftet mars april runt 400 DU, för ozonhål brukar man dra gränsen vid 220. Ett ozonhål betyder inte att allt ozon är borta, utan att lagret är tunnare.

– Nu är det runt 330 här i Norrköping. I Vindeln är det molnigt så vi har inga bra mätningar, men uppe i norr ser det ut som om det kan gå under 300, kanske under 250, mot slutet av veckan. Det är inte normalt, säger Thomas Carlund.

Hur det blir efter helgen är fortfarande för tidigt att säga.

– Det blir en relativt kort händelse, gissar jag. Den polära virveln bryts ned varefter solen stiger och det blir varmare och då minskar möjligheten till nedbrytning. Vi får se hur länge det håller i sig, säger Thomas Carlund.

Jannike Kihlberg
jannike.kihlberg@dn.se

"Fakta. Ozon

Ozon är en gas som består av syreatomer och som förekommer naturligt i stratosfären. Merparten av ozonet i vår stratosfär befinner sig cirka 10–50 kilometer upp. Det är denna ansamling som kallas ozonskiktet. Ozon skyddar oss mot farlig UV-strålning. När skiktet tunnas ut når mer skadlig strålning jordytan. Det ger ökad risk för hudcancer, skador på ögon och påverkar immunförsvaret. "

DN 3 april 2020

" De hemlösa kan omöjligt stanna hemma

DN FREDAG 3 APRIL 2020

Stanna hemma – så lyder det främsta rådet för miljontals människor som världen över har satts i karantän för att stoppa coronavirusets spridning. Men vart tar man vägen om man inte har ett hem? För tiotusentals hemlösa i Sydafrika har krisen vänt upp och ner på en redan pressad vardag. – Det är dags att bygga på vänskapen med vår skapare, säger hemlösa Georgina Ngobeni.

Johannesburg.
Solen sänker sig under ännu en himmel som färgats röd av dammet från slagghögarna kring Johannesburgs stadskärna. De centrala delarna av Sydafrikas ekonomiska nav töms alltid på folk vid den här tiden på dygnet.

Men i stället för att dra sig tillbaka till vrårna under motorleder och andra skrymslen som erbjuder tak över huvudet, har de hemlösa i stadsdelen Hillbrow i panik tvingats fly från polis och militär som fått en order uppifrån: att upprätthålla det utegångsförbud som infördes över hela landet förra veckan.

Tårgas och gummikulor har använts av säkerhetsstyrkorna som varit framgångsrika i sin yrkesutövning – gatorna har tömts på människor. Men vad som ska hända med dem sedan är det ingen som tänkt på.
– Det var för kort tid för att planera den här åtgärden, vi har helt överväldigats, säger Alan Grobbler som är enhetschef på Johannesburgs stadsförvaltning.

Tvärs över gatan ligger det gamla fortet, som varit fängelse åt Mahatma Gandhi, Winnie och Nelson Mandela, men som nu är museum. Härbärget i hörnet av gatorna Queen och Kotze tar vanligtvis emot uppemot 150 personer per dygn. De får en bit mat och möjlighet att tvätta sig och en säng för natten.

– I dag har vi haft närmare 1 500 personer här. Du ser att det är säkert 500 här inne på gården och lika många utanför, säger Grobbler till DN.

En folkmassa trycker på för att komma in men bara tio åt gången släpps in för att hålla matkön hanterlig. Tre skivor ljust rostbröd och en halv kopp juice är ransonen för varje person.

De flesta har kommit hit av egen vilja, andra har dumpats av poliserna som tvingat in de hemlösa i mobila arrest-bussar. Vart de nu ska ta vägen är det ingen som riktigt vet. Staden arbetar frenetiskt med att hitta tillfälliga sovplatser men många av de privatskolor som först var tänkta att fungera som härbärgen har i sista minuten dragit tillbaka sina erbjudanden.

Dessutom omfattar ”lockdown”-reglerna inte bara större hotell utan även privata härbärgen som tvingats stänga. Tidigare kunde den som lyckades skrapa ihop tio rand, motsvarande sex kronor, få en säng på dessa ställen men den möjligheten finns inte längre.

Sydafrika beräknas ha runt 200 000 hemlösa och en tiondel av dessa finns i Johannesburg, landets största stad. I ett land där en stor del av befolkningen har det tufft ekonomiskt är detta den allra mest utsatta gruppen. Dessutom är många missbrukare och sjukdomar som hiv och tuberkulos är vanligt förekommande. I en studie i fjol uppskattades en halv miljon av Johannesburgs invånare vara hiv-positiva.

Hittills har det bland fattiga gått rykten om att coronaviruset är en sjukdom som främst drabbar rika vita – missuppfattningen kommer sannolikt av spridningsmönstret – men nu när smittan fått fäste i Sydafrika där över 1 000 fall bekräftats har verkligheten börjat sjunka in.

– Jag har ett munskydd nu. Men om det är min sista dag att leva, ska jag då täcka ansiktet? Är det den sista dagen så är det och då har Gud planerat det, säger Georgina Ngobeni uppgivet.
– Varför ska man stressa om ett virus man inte kan se? Bättre då att börja tala med Gud. Den här upplevelsen för oss närmare Gud, säger hon.

Georgina Ngobeni har varit hemlös i fem år och äger ingenting förutom kläderna på kroppen och medicinen hon bär i en väska runt halsen. Hon försörjer sig som skräpplockare och går igenom rikare människors sopor som hon sorterar för att sälja glas, plast och metall åt återvinningsindustrin.

Sydafrika har bristfällig källsortering och dessa skräpplockare är en del av stadsbilden. Men coronakrisen har tvingat dem bort från gatorna och därmed berövat dem möjligheten att tjäna sitt uppehälle.

Tidigare under eftermiddagen hamnade Georgina Ngobeni mitt i en polisinsats i näraliggande Hillbrow.

– Jag vet inte vad jag ska ta mig till. Jag kan inte springa, de jagar alla från gatan men jag är för sjuk för att hinna undan, säger hon.

Vilken information har du fått från regeringen om utegångsförbudet?
– Jag bara hörde om det i tisdags. De har inte förklarat någonting och de har sagt att det skulle finnas härbärgen men här har vi inte ens några filtar och det blir snart mörkt och kallt. De har inte planerat alls för oss, säger hon.

Alan Grobbler håller med Georgina Ngobeni i hennes beskrivning av det kaotiska läget.

– Det var för kort tid. Men världen har varit helt oförberedd på det här, säger han.

Terrence Makamanisa, chef för organisationen Sanca som tar hand om missbrukare, säger att man hoppas att läget ska stabiliseras under de kommande dagarna och att det nu gäller att lägga alla tillgängliga resurser på att bekämpa virusets spridning och ta hand om människorna som påverkas.

– Även om vi blir panka efter detta.

Problemet är att Sydafrika var närmast ekonomiskt bankrutt redan före krisen. Och blickar man norrut över kontinenten är budgetutrymmet ännu mer ansträngt i de flesta länder, som har ännu fler hemlösa.

De åtgärder som vidtas i mer utvecklade världsdelar kan bli ohållbara i Afrika om krisen drar ut på tiden.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com "

"Henrik Brandão Jönsson: Inte ens i soptunnorna finns längre något att äta

DN FREDAG 3 APRIL 2020

De senaste veckorna har gatubilden förändrats längs stränderna i Rio de Janeiro. De enda som flanerar på strandpromenaden är uteliggarna. De går från soptunna till soptunna och letar efter något att äta.

Rio de Janeiro.
Men eftersom myndigheterna stängt alla barer och restauranger finns det inga matrester från kunder på väg hem från krogen. Soptunnorna är tomma. Butikerna, som brukade dela ut kartongpapp till uteliggarna att tillbringa natten på, är också stängda. De hemlösa får sova på marken. Frågan är om någon grupp i samhället drabbats hårdare än de hemlösa av åtgärderna för att stoppa coronavirusets spridning.

Bara i Rio de Janeiro finns det omkring 15 000 hemlösa. Många får sina matbehov tillfredsställda av invånare som passerar dem varje dag och skänker en slant. I de turisttäta stadsdelarna Copacabana och Ipanema brukar även restaurangerna ställa upp och bjuda på vad som blivit över från lunchen.

Oftast blir det en tallrik ris, bönor och kyckling. På kvällen brukar de hemlösa be gästerna att köpa en bit mat till åt dem. Alltid finns det någon som bjussar på något.

Eftersom Brasilien är ett av världens mest ojämlika samhällen, där klasskillnaderna är skriande, har många bättre bemedlade tagit ett

ansvar och skapat ett skyddsnät av medmänsklighet. När de som har pengar inte längre får vistas på gatan finns det få som kan hjälpa de hemlösa. De svälter.

Så för de hemlösa handlar det inte bara om att de inte har någonstans att ta vägen när myndigheterna beordrar folk att stanna hemma.
De enda som stöttar nu är välgörenhetsorganisationer som ringer runt och ber folk skänka en ”Cesta Básica”, en korg med baslivsmedel som innehåller allt ifrån några kilo ris, bönor, mjöl, potatis och grönsaker till mjölk, bananer, matolja och kyckling.

I går ringde en organisation till mig och bad mig donera 411 kronor, som är vad en baslivsmedelskorg kostar. Jag tvekade inte en sekund. Problemet är att den baslivsmedelskorgen inte är till någon större hjälp för en hemlös. De har ingen tillgång till kök eller kylskåp. De kan inte laga en böngryta.

I två veckor har borgmästaren lovat att lösa situationen, men det enda som gjorts är att skapa ett härbärge under betongläktarna på karnevalsarenan Sambódromo i centrum.

Kommunen erbjuder numera platser åt 144 kvinnor med barn, 128 män och 120 åldringar. I en stad med omkring 15 000 hemlösa är det inte mycket, men alltid en början. Förhoppningsvis får coronakrisen politikerna att öppna ögonen för dem som är mest utsatta.

Henrik Brandão Jönsson "

" Så behandlas bostadslösa i olika länder

DN FREDAG 3 APRIL 2020

Storbritannien
För att bekämpa smittspridningen krävde den brittiska regeringen i förra veckan att alla kommuner i England snarast ordnar någonstans att bo för de hemlösa.

I Londonstadsdelen Westminster, med många som sover utomhus, har kommunen tillsammans med välgörenhetsorganisationer sett till att hemlösa kan bo på hotell och vandrarhem. På kommunkontoret serverar en välgörenhetsorganisation nu 900 måltider dagligen.

Även i Nordirland, Skottland och Wales anslår de styrande extra medel för att hemlösa ska få tak över huvudet.
Pia Gripenberg

Frankrike
Den franska staten har börjat distribuera matkuponger till landets hemlösa, som ger rätt att spendera 7 euro per dag (cirka 75 kronor) på mat och hygienartiklar.

Sovplatser erbjuds sedan ett par veckor tillbaka på härbärgen och staten har reserverat 5 500 hotellrum åt hemlösa. På dessa boenden finns särskilt utbildad personal.

Avsikten är att hemlösa ska kunna hålla sig inomhus under det utegångsförbud som trädde i kraft den 17 mars. Omkring tusen hemlösa beräknas hittills ha smittats av det nya coronaviruset, enligt Frankrikes bostadsminister.
Erik de la Reguera

Finland:
Finland beräknas ha cirka 5 500 bostadslösa, av vilka 55 procent bor i Helsingfors. Härbärgena i Helsingfors rapporterar nu att de är tvungna att begränsa antalet personer som får övernatta, eftersom man annars utsätter både gästerna och personalen för smittorisk. Flera härbärgen har stängt och frivilligorganisationer har slutat dela ut mat, vilket allvarligt försämrar de bostadslösas situation.

Organisationen Vailla vakinaista asuntoa (Utan fast bostad) vädjar till regeringen att vidta åtgärder för att bostadslösa ska kunna sköta sin hygien. Utan särskilda åtgärder är risken stor att de hamnar utanför systemet för att stoppa smittspridningen.
Anna-Lena Laurén

USA
I Las Vegas, i delstaten Nevada, har omkring 500 människor blivit utan sovplats sedan ett av stadens stora härbärgen tvingats stänga då en besökare testat positivt för coronaviruset. De hänvisas nu av de lokala myndigheterna till en parkeringsplats – där markytan delats upp i sovplatser genom ett vitt rutnät. De hemlösa placeras minst 180 centimeter ifrån varandra, försäkrar de lokala myndigheterna.

Men lägret väcker skarp kritik från flera håll
”Efter att tidigare i år ha kriminaliserat hemlöshet föser nu Las Vegas ihop människor i rutnät på betong”, skriver den tidigare demokratiske presidentaspiranten Julián Castro på Twitter.

I New York sover nu fler hemlösa på tunnelbanan, vilket ökar oron för spridning där. Det första dödsfallet i covid-19 bland stadens hemlösa bekräftades förra veckan. Runt 100 hemlösa kan ha smittats, enligt lokala myndigheter.
TT, Martin Gelin

" Ledare: De riskerar livet – de måste få skälig ersättning

DN FREDAG 3 APRIL 2020

Alla förstår nog inte hur allvarlig situationen redan är inom sjukvården. DN:s artikel på torsdagen ger en fingervisning. Enligt ett meddelande som har gått ut på Karolinska kan alla intensivvårdsplatser i Stockholm vara slut redan till helgen. Där ska sjuksköterskor som normalt vårdar en patient åt gången nu övervaka upp till tio stycken. Relativt friska människor som under normala omständigheter hade fått vård kommer att prioriteras bort.

Vittnesmål från vårdpersonalen visar också hur allvarlig situationen är. En ordinarie veckoarbetstid på 35 timmar kan på grund av corona bli 75 timmar. Intensivvårdssjuksköterskor får nu visserligen mer och mer hjälp av personal från andra avdelningar, men det ökar risken för livshotande felbehandling och mycket är svårt att delegera.

Att lära upp den nya personalen innebär dessutom ytterligare ett krävande arbetsmoment för de redan vacklande vid fronten.

Personalen har sett säkerhetsregler luckras upp i takt med att allvaret ökat. Visir som tidigare var för engångsbruk återanvänds efter desinficering, skyddsmasker går plötsligt att använda dubbelt så lång tid som tidigare. Långärmade förkläden finns på vissa avdelningar inte längre att tillgå.

Nej, det är sannolikt att inte alla ännu inser vidden av den pågående sjukvårdskrisen, som dessutom med all sannolikhet kommer att förvärras kraftigt under de kommande veckorna. Desto märkligare är att inte ens de ansvariga tycktes göra det.

Regionen hade möjlighet att aktivera det så kallade krislägesavtalet, som bland annat innebär att personalen får ökad arbetstid med andra regler för vila. Men också rejält högre lön, särskilt vid övertid.

Men att vården nu är i just en sådan kris höll ledningen länge inte med om. I onsdagens ”Studio ett” förklarade Anna Starbrink (L), hälso- och sjukvårdsregionråd i Stockholm, varför regionen inte ville aktivera avtalet – trots att ”epidemi” är ett av de uttryckliga kriterierna för att göra så.

I första hand ville hon fortsätta att utöka bemanningen: ”Vi måste vara varsamma och skapa hållbarhet. Jag utesluter inte att vi så småningom kommer i ett sådant läge. Men vi ska använda våra ordinarie avtal i första hand.”

Med andra ord förväntades sjuksköterskor, läkare och annan vårdpersonal att fortsätta acceptera arbetspass på upp till 18 timmar, stoppade semestrar, fasansfulla beslut om liv och död och risker för den egna hälsan. Vari ligger hållbarheten om personalen – varav flera redan smittats – körs i botten?

På torsdagskvällen kom så beskedet: Region Stockholm insåg att situationen var ohållbar och beslöt att aktivera avtalet. En viktig och nödvändig markering av vårdpersonalens helt centrala roll i kampen mot viruset.

”Det är krigssjukvård, det vi bedriver. Om inte det här är en kris, vad är det då?”, säger Matilda Nygren, sjuksköterska på Nya Karolinska till Aftonbladet. Liksom sina kollegor arbetar hon nu 60-timmarsveckor.

För att stå mellan viruset och befolkningen belönades de länge med stora ord från cheferna och applåder från balkonger. Till slut fick de den ersättning de förtjänade. Det var inte en minut för tidigt.
DN 3/4 2020 "

"Svenonius kan inte skylla materielbristen på andra

DN FREDAG 3 APRIL 2020

Det blev inte bra. Det konstaterar förre KD-ledaren Göran Hägglund när han får frågan om hur det kom sig att Alliansen i samband med apoteksreformen också gjorde sig av med landets medicinlager. ”Jag har ansvar för allt som gjordes och inte gjordes under mitt fögderi den tiden, självklart”, säger han.

Och kanske är det lättare att vara så transparent med vad som gått snett när man lämnat politiken. Hägglund riskerar inte att förlora jobbet.

Men den hederligheten är ändå något som väljare måste kunna förvänta sig av sina folkvalda. Att vara högst ansvarig är inte bara en fråga om att ta åt sig äran när det går bra.

Sverige saknar inte bara medicindepåer, visar det sig nu. De krislager med sjukvårdsutrustning som regionerna är skyldiga att upprätta existerar inte heller. Och det är därför Socialstyrelsen – som har fått ta över jakten på materiel – förklarar att de mitt i en sjukvårdskris inte kan vara säkra på att utrustningen räcker i mer än två dygn.

Varför struntade region Stockholm i att ha krislager? undrar SVT i samband med att smittan eskalerat i huvudstaden. Svaret är förstås: för att det är billigare så, för att regionens politiker valde det. De strök de delarna ur pandemiplanerna, har Ekot visat. Men det är svårt att säga i det här läget, när bristen på ansiktsmasker och visir riskerar att göra vårdpersonalens arbete livsfarligt.

Så när Irene Svenonius (M), finansregionrådet med ansvar för Stockholm, ska svara på frågan i Aktuellt får hon vara innovativ. Hon pekar på att det här borde vara en gemensam fråga, inte något för enskilda regioner – ansvaret är delat. Hon förklarar att det beror på att Frankrike och Tyskland (under en kort period, men det glömde hon säga) införde exportstopp på den här typen av utrustning – ansvaret är deras.

De enda som inte tycks ha något ansvar för att Stockholm inte har några krislager är politikerna som styr i regionen. Nej, för de har ”tagit ett väldigt stort ansvar”, insisterar Svenonius.

Ingen såg nämligen den här situationen komma, intygar hon. Men det är inte sant: Skälet till att Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten har ställt krav på att regionerna ska ha krislager handlar specifikt om risken för pandemier. Det struntade politikerna i.

Svenonius är inte ensam. När Ekot undersökte hur det såg ut i de tre största regionerna visade det sig att Västra Götaland och Skåne fattat precis samma beslut. Problemet är långt större än en enskild politiker.

Men Svenonius slingrande illustrerar ändå något grundläggande: om vi ska dra lärdom av de allvarliga misstag som nu visar sig måste vi också erkänna att de har begåtts. Och att det inte var någon annans fel.

Amanda Sokolnicki
amanda.sokolnicki@dn.se "

" Corona struntar i nationalismen och ställer land mot stad

DN FREDAG 3 APRIL 2020

Skylten är från Loftahammar, en plats i Västerviks kommun som Wikipedia har vänligheten att kalla ”tätort”. Ett litet småbåts-hamnssmyckat semesterparadis vars befolkning mångfaldigas under somma-ren och som välkomnar turister från såväl Sverige som utlandet. Bara inte just i dessa dagar.

En bild som cirkulerar på sociala medier visar skylten vid infarten: ”Välkommen till Loftahammar”. Och den extraskylt som någon satt dit undertill: ”Men inte nu. Vänd, åk hem!!”

Bilden är en perfekt sammanfattning av hur det nya coronaviruset på sin färd genom samhället liksom lyfter på gamla täckelser och blottar motsättningar vi knappt trodde fanns.

”Coronakrisen ställer frågorna som SD önskar”, skrev Expressenj-ournalisten Torbjörn Nilsson. Hans tes är att smittan visar globaliseringens sårbarhet, när viruset tyst och dödligt passerar gränser i skydd av sina ovetande värddjur. Jag tror inte att det stämmer.

Dels finns inget som tyder på att människor skulle vara mindre lockade att återgå till globaliseringens välsignelser efter pandemins slut, tvärtom. Dels är de nya spänningarna, åskådliggjorda av Loftahammarskylten, ett tecken på att nationalismens grundtes inte är korrekt.

Den där drömmen om ett nationellt homogent Sverige som ska ha funnits i något vagt förflutet, där alla skulle stå på samma sida och ha gemensamma intressen – den sprack i en hostattack.

För viruset får oss snabbt att hitta nya grupper att identifiera oss med respektive skylla olyckan på.

Ålder är en: ”De där jäkla 70-plussarna!” ”Men tonåringarna då, som festar som om morgondag och virus inte fanns!” Politik, faktiskt, en annan: Mest skylls smittan på den ”höger” som påstås ha sålt ut fungerande svensk sjukvård, men ilskan är påtaglig även mot ”vänstern” som inte fattar att hårda tag borde råda, med undantagstillstånd och utegångsförbud.

Men kanske är det de geografiska konfliktlinjerna som blivit tydligast. Stad mot land. ”Smittad” storstadsregion mot ”ren” landsbygd. Vänd. Åk hem.

På Gotland argumenteras det i sociala medier för att förbjuda persontrafik på färjorna. I fjällen bävar man för vad det skulle innebära om några promille av de tiotusentals stadsborna med inbokade resor hade insjuknat i covid-19 mellan åken. Klokt nog beslöt arrangören Skistar till sist att stänga sina skidanläggningar.

Och i kommuner som Sotenäs och Norrtälje larmas om att människor som sökt sig dit, till sitt fritidshus, riskerar att bli utan såväl coronavård som äldreomsorg – vården räcker ju knappt till dem som betalar skatt i kommunen.

Det är ju rädslan, förstås. Det är den som tar oss i sitt grepp, gör hemska saker med oss och får oss att göra hemska, och dumma, saker mot andra.

Den gör oss till egoister som kräver rätten att evakueras till vårt sommarboende oavsett vad. Den samlar ihop oss i Facebookgrupper där vi skriker om hur de andra borde hålla sig borta från just vårt län, vår kommun, vårt kvarter. Den får oss helt enkelt att handla impulsivt och ofta irrationellt. Därmed är den en usel rådgivare. Dessutom är den mycket starkare än all fosterlandskärlek i världen.

Virushotet gör att det i dag knappt finns några svenskar. Det finns bara olika grupper bland svenskarna, och de grupperna lär krympa än mer allteftersom smittan tränger sig in även i dem. ”Vad gör du på vår gata, din del av byn är smittad – vänd! Åk hem!”

Det är sorgligt, för är det något som vi borde ha lärt oss av pandemin så är det att vi alla sitter i samma båt. Man kan inte gömma sig i ruffen eller förstaklasskupén och låta andra göra jobbet, förr eller senare lär smittan nästla sig dit också. Vi blir sjuka tillsammans, sörjer tillsammans och måste resa oss ur denna katastrof tillsammans.

Rent konkret handlar det givetvis om att vara solidarisk nog att hålla sig hemma från skidbacken, Gotlandshuset eller stugan i glesbygden. Det är verkligen inte för mycket begärt.

Men det handlar också om att undvika enkla, brutala slagord och tankemönster som ”åk hem”. Att fortsätta vara medmänniska. Aldrig låta rädslan få överhanden.

Erik Helmerson
erik.helmerson@dn.se "

”I detta krigsliknande läge hjälper inte stimulanspolitik”

DN FREDAG 3 APRIL 2020

"DN. DEBATT 20200403
Att med stimulanspolitik hålla efterfrågan uppe är fel politik nu. Vi måste acceptera att coronakrisen, likt ett krig, gör att produktionen och landets sammanlagda inkomster faller under en tid. Vi föreslår i stället bland annat inkomstbortfallsstöd till företag i nedstängda branscher och statligt stöd för heltidspermitteringar, skriver John Hassler och Per Krusell.

De svenska och internationella åtgärderna mot spridning av coronaviruset är den största ekonomiska chock det svenska samhället utsatts för sedan andra världskriget.

Denna chock skulle kunna leda till en mycket lång period av hög arbetslöshet och låga inkomster – en depression. Med rätt politik behöver det inte bli så. För att undvika de politikmisstag som ledde till den katastrofala depressionen på 30-talet måste man förstå vad som nu sker i ekonomin.

Det är då viktigt att inse att detta inte är en vanlig lågkonjunktur. En typisk sådan orsakas av att efterfrågan på varor och tjänster faller och inte räcker för att balansera vad som kan produceras i ekonomin. Rätt politik är då att med stimulansåtgärder – penningpolitikens lägre räntor, finanspolitikens lägre skatter, högre transfereringar och mer offentlig konsumtion – hålla uppe efterfrågan. Detta är dock fel politik nu eftersom chocken som drabbat ekonomin är helt annorlunda.

Dagens situation påminner för ekonomin mer om en krigssituation än om en lågkonjunktur. I en krigssituation går produktionskapaciteten ned för att arbetskraft och företag behövs för andra ändamål än att producera varor och tjänster för konsumtion och investeringar. Under coronakrisen kan människor inte arbeta och konsumera som vanligt av skäl som inte har att göra med bristande inkomster eller framtidstro.

Produktionskapaciteten har fallit för att det är olämpligt att vistas på arbetsplatser med hög social interaktion.

Människor väljer bort konsumtion av varor och tjänster som involverar social interaktion, som till exempel restaurang- och hotellbesök. Detta ligger helt i linje med vad Folkhälsomyndigheten rekommenderar och ska inte motverkas med ekonomisk politik. Leveransproblem och avsaknad av utländsk efterfrågan gör att exportindustrin tvingas stänga ner produktion.

Åtgärder för att med stimulanspolitik hålla uppe efterfrågan är därför fel politik. Att med allmänna stimulansåtgärder artificiellt driva upp konsumtionen i andra sektorer än de som nu måste minska sin produktion är inte rätt. Temporärt ökade kostnader i kommuner och regioner bör dock förstås finansieras. Det paket som regeringen och stödpartierna presenterade i går, torsdag, är därför bra politik.

Vi måste dock acceptera att coronakrisen, likt ett krig, gör att produktionen och landets sammanlagda inkomster faller under en tid.

Det är lätt att inse att detta fall är extremt stort, förmodligen flera tiotals procent. Det finns heller ingen i omvärlden som kan erbjuda de varor och tjänster vi nu temporärt går miste om. Därmed måste också

konsumtionen falla. Givet smittan, och smittskyddsåtgärderna, skulle detta ske också i den bästa av världar och måste alltså accepteras.

Det finns dock en rad viktiga saker som politiken måste åstadkomma, dels för att inte krisen akut ska bli djupare än nödvändigt och dels för att ekonomin snabbt ska komma på fötter när smittskyddsåtgärderna kan lättas:

1 Inrätta ett samordningskansli med representanter för myndigheter både med smittskyddskompetens och ekonomisk kompetens. Det är helt centralt att hitta åtgärder som är effektiva mot smittspridning men som inte skadar ekonomin mer än nödvändigt. Dessa kan involvera förändrad produktion i stället för nedstängningar, till exempel hemleverans av mat från restauranger. Folkhälsomyndigheten har inte denna dubbla kompetens och följaktligen inte heller uppdraget att göra avvägningar mellan smittskyddseffekt och ekonomiska konsekvenser. Kansliet bör ledas av statsministern.

2 Förbättra den löpande insamlingen av information om hur ekonomin utvecklas. Krisförloppet är snabbare än något vi tidigare skådat. Regeringen bör tillse att ansvariga myndigheter, gärna i samarbete med branschorganisationer och fackföreningar, i realtid följer vad som händer i ekonomin.

Hur mycket har inkomsterna fallit i olika branscher och regioner? Hur ser likviditetssituationen ut? Hur många företag är insolventa? Faller efterfrågan på andra varor och tjänster än de som kräver sociala kontakter? Vilka grupper är speciellt drabbade? Det normala arbetet med årsprognoser bör nu läggas åt sidan för att fokusera på datainsamling.

3 Förbered ett direkt inkomstbortfallsstöd till företag i nedstängda branscher. Om krisen fortsätter måste ett sådant införas. Många företag har buffertar och kan klara temporära intäktsbortfall. Om krisen inte är så lång räcker likviditetsstöd och lånegarantier av den typ som genomförts och annonserats av regeringen, Riksbanken och Riksgälden för att hantera situationen. Läget kan dock snabbt utvecklas till en flodvåg av konkurser. Om det sker riskerar den temporära nedstängningen av ekonomin att bli mycket långvarig.

4 Utvidga stödet till korttidsarbete till att också gälla heltidspermitteringar. Stöd till arbetslösa är nödvändigt för att skydda utsatta individer men är också en stödform som i praktiken subventionerar uppsägningar. Det är nu centralt att så många som möjligt behåller sina anställningar och sin förankring till arbetsmarknaden.

5 Förbered åtgärder för att kick- starta ekonomin när åtgärderna som stänger ned ekonomin kan lyftas. Det finns en uppenbar risk att ekonomin fastnar i en pessimistisk självuppfyllande fälla där ingen vågar ta de nödvändiga initiativen för att återigen få fart på hjulen.

Statliga stöd kan innefatta krav om motprestation (som till exempel återanställningar) när stöden avslutats. Även klassiska stimulansåtgärder som tillfälliga momssänkningar och investeringsstöd kan behövas för att komma ur en dålig jämvikt.

Även med den bästa politiken kan coronakrisen komma att kosta 10 procent eller mer av våra samlade årsinkomster – ett fall i bnp aldrig tidigare skådat. Om inkomstfallet fördelas jämnt i samhället behöver detta inte alls vara katastrofalt. Det enklaste sättet att åstadkomma en jämn bördefördelning är att merparten av inkomstfallet solidariskt tas

av skattebetalarna. Det kräver ökade statliga utgifter som kan hamna i storleksordningen 100 miljarder i månaden. Sådana utgifter är dock inte samhällsekonomiska kostnader utan omflyttningar i den samhällsekonomiska bokföringen. Kostnader uppstår när människor inte kan bidra till samhällsekonomin genom att jobba som vanligt.

Med rätt politik behöver inte sådana kostnader bli större och mer långvariga än nödvändigt. Det kommer dock att kräva stora statliga utgifter.

Ökade statliga utgifter i behövlig omfattning kan öka statsskulden med många hundra miljarder kronor. Tack vare många år med välskötta offentliga finanser är detta inte något problem. Det finns goda förutsättningar för att vi kommer ur krisen med en någorlunda helskinnad ekonomi men med en högre statsskuld. Statliga utgifter kan nu förhindra stora samhälleliga kostnader.

Det är därför inte rätt tid att snåla.

John Hassler och Per Krusell, professorer i nationalekonomi, Institutet för internationell ekonomi vid Stockholms universitet "

"Folkhälsomyndigheten: ”Vi gör en annan bedömning än WHO”

DN FREDAG 3 APRIL 2020

Folkhälsomyndighetens nya rekommendationer om skydd för vårdpersonal har skapat oro. Myndigheten uppger för DN att man inte längre helt följer WHO. Nu, bara dagar efter att de kom, ska rekommendationerna förtydligas.

Visir och munskydd, bara visir eller ingetdera? Långärmad skyddsrock, kortärmad, eller ingenting alls? Många inom vården är förbryllade över vad som nu gäller kring skyddsutrustning när de möter covid-19-patienter.

Till DN har vårdanställda och fackliga företrädare uttryckt stark oro över sänkta krav på skyddsutrustning hos regionerna.

Kritik har även riktats mot att Folkhälsomyndighetens nya rekommendationer som publicerades den 30 mars är otydliga och öppnar för lokala bedömningar.

WHO skriver i sina senaste rekommendationer från den 19 mars att all vårdpersonal innan de går in i ett rum med misstänkta eller bekräftade covid-19-patienter ska använda skyddsutrustning, bland annat handskar, munskydd och långärmad skyddsdräkt.

Sedan i måndags är Folkhälsomyndighetens formuleringar kring när munskydd ska användas otydligare. Det ska användas ”vid risk för dropp- och kontaktsmitta”. Krav på handskar och långärmad

skyddsrock, som tidigare var ”ett grundkrav” är nu borta – förutom vid ”risk för kraftig förorening”.

I ett mejl till DN förklarar myndigheten: ”När det gäller lång ärm/skyddshandskar så gör vi en annan bedömning än WHO eftersom viruset är känsligt för handdesinfektionsmedel”.

Enligt statsepidemiolog Anders Tegnell bygger dock myndighetens nya riktlinjer på WHO:s rekommendation.

– Men vi har inte alls skrivit lika tydligt som de gör, utan vi påpekar i första hand hur viktigt det är att man har den här dialogen så att man lokalt kan ta fram riktlinjer så att alla – anställda, regionerna och sjukvårdshuvudmännen, som har det egentliga huvudansvaret – kan känna sig trygga och nöjda med det, säger han men uppger samtidigt att evidensen är luddig:

– Det finns knappt någon evidens på det här området.

Efter frågor från DN om ändrade formuleringar mejlar Folkhälsomyndigheten under onsdagen: ”Vi håller på att försöka få till en tydligare formulering."

Enligt Anders Tegnell beror de nya riktlinjerna från i måndags inte på att det råder brist på skyddsmateriel.

– Det är för att vi har lärt oss mer om den här sjukdomen, säger han och hänvisar till Världshälsoorganisationen WHO.

Exakt vilka de nya kunskaperna om covid-19 är, som lagt grunden för de nya rekommendationerna, har varken myndigheten eller Anders Tegnell svarat på.

Han tycker det är ”jättetråkigt” att många upplever att de nya riktlinjerna inte känns trygga.

– Det är absolut meningen att anställda och hälso- och sjukvårdspersonal ska känna sig trygga. Annars kommer vi inte att ha en fungerande hälso- och sjukvård på sikt. Men det här är en diskussion de i första hand måste ha med sjukvårdshuvudmännen och de som är ansvariga i regionen, säger Anders Tegnell.

I fredags kom nyheten att Sveriges 21 regioner hade enats om nya riktlinjer för skyddsutrustning. I dem ingick inte munskydd, meddelade Ann Söderström, hälso- och sjukvårdsdirektör i Västra Götalandsregionen.

Anders Tegnell uppgav för DN att han var nöjd med att regionerna var överens. Men det de var överens om var i själva verket förtydliganden som borde göras i Folkhälsomyndighetens riktlinjer. Dessa togs aldrig med av myndigheten.

– Det fanns en diskussion. Men det har aldrig tagits fram någon nationell rekommendation mellan regionerna. Det är en föreställning som skapat mycket oro. Det är olyckligt och extremt beklagligt, säger Emma Spak, sektionschef för hälso- och sjukvård på Sveriges kommuner och regioner, SKR.

Bakgrunden är att regionerna fick Folkhälsomyndighetens utkast till riktlinjer för att komma med remissyttrande. SKR:s vårdhygieniska enheter var enligt Ann Söderström överens om ett förslag på tillägg till riktlinjerna, om att all vårdpersonal inte behöver samma typer av skydd.

– En del behöver både visir och munskydd och då ska de ha det. Men vi ska inte klä på oss av rädsla, vi ska klä på oss för att vara trygga. Vi var eniga om att vi ville ha tydligare betoning på droppsmitta och

skillnad i skyddsutrustning. Men sedan tog Folkhälsomyndigheten inte med våra ändringar, säger Ann Söderström.

Enligt Ann Söderström är det viktigaste att alla verksamheter gör sin egen riskbedömning – Folkhälsomyndighetens riktlinjer är för luddiga gällande detta, anser hon. Hon säger att det pågår en dialog med myndigheten om att förtydliga detta.

– Det är stor skillnad på att prata med en patient på öppenvården och på att vårda någon som är uppkopplad mot olika slangar på Iva. Hade vi haft obegränsad tillgång till skyddsmaterial skulle alla kunna ha allt, men det vore inte rätt heller. Vi ska hålla oss till fakta och inte gå på oro, det här är en droppsmitta.

Emma Bouvin
emma.bouvin@dn.se
Lisa Röstlund
lisa.rostlund@dn.se "

"Fakta. Så ser skyddsutrustningen ut vid intensivvård
Visir
Skyddar mot droppsmitta. Behöver inte vara heltäckande.
Munskydd
Säkerhetsklassat. Av typen FFP3. Skyddar mot luftburet virus.
Operationsmössa
Täckt hår är inte nödvändigt enligt den gemensamma basnivån.
Skyddsrock
Lång och långärmad. Skyddar hela arbetsdräkten från virus. Ärmarna tejpas för att de inte ska åka ner, händer och armar är spritade upp till tejpningen.
Skor
Bär plasttofflor. För att minska smittspridning görs skorna rena genom nedsänkning i ett desinficerande bad. "

" Intensivvård på Karolinska väljer högre skyddsnivå

DN FREDAG 3 APRIL 2020

På Karolinska har intensivvården nu enats kring en skyddsmundering som ligger över regionens rekommenderade basnivå.
– Vi är särskilt utsatta och måste vara skyddade, säger Christina Agvald Öhman, överläkare inom intensivvården på Karolinska i Huddinge.

Hanteringen av skyddsutrustningen har vållat både ilska och oro bland personal inom region Stockholm. I tisdags enades intensivvården på Karolinska universitetssjukhuset om gemensamma riktlinjer för skyddsutrustningen.

Christina Agvald Öhman, överläkare med infektionsansvar inom intensivvården på Karolinska i Huddinge, visar upp sig utanför sjukhuset i full skyddsmundering strax innan hon ska demonstrera den för kvällspersonalen. Hon bär heltäckande visir och säkerhetsklassat munskydd av typen FFP3. På fötterna har hon foppatofflor i plast.

För att minska smittspridning görs skorna rena genom nedsänkning i ett desinficerande bad som täcker fötterna. Håret är också täckt av en operationsmössa. Hon har långärmad skyddsrock, som tejpats vid ärmslutet och inga handskar.

– Inom intensivvården är vi mycket utsatta och vistas i en högriskmiljö, med hög risk för aerosol, och vi måste ha den här högre skyddsnivån, säger Christina Agvald Öhman, och lägger till:

– Inom vården är grunden att vi inte har handskar, utan spritar händerna.

Nya och ändrade riktlinjer för skyddsutrustning har kommit vid ett flertal tillfällen de senaste veckorna. Som DN berättat vittnar många anställda om stor osäkerhet när de ska möta de svårast sjuka patienterna, efter att regionen ändrat instruktionerna för skyddsutrustning till vad chefläkaren kallar en ”basnivå” för att skydda mot smitta: Kortärmat förkläde för att möta patienter med misstänkt covid-smitta, handskar och visir. Munskydd ingår inte.

– Poängen med skyddsrocken är att skydda hela arbetsdräkten från virus, så att när man tar av sig och går ut vet man att det inte finns virus vare sig på håret eller på dräkten, säger Christina Agvald Öhman.

Beslutet om en gemensam linje för intensivvården på Karolinska har föregåtts av de många olika beskeden.

Nyligen kom en riktlinje som slog fast att vårdpersonalen kunde använda vanligt munskydd vid patientkontakt när patienten inhalerar via mask, för att smittämnen då inte bedömdes spridas i rummet genom så kallad aerosolspridning, spridning av små finfördelade partiklar. Men riktlinjen fick ett par dagar senare dras tillbaka: evidens saknas.

– Aerosolbildningen är central, för man vet inte hur långt eller hur det sprids, och då måste man ha en högre skyddsgrad. Vi vet att covid-19 smittar mer än vanlig influensa och det är ett väldigt osäkert evidensläge, säger Christina Agvald Öhman.

Björn Persson, verksamhetschef inom intensivvården på Karolinska, skriver i ett mejl att det var viktigt med en gemensam linje inom sjukhusets alla IVA-enheter, som nu också blivit fler. Enligt Persson har intensivvården tillgång till adekvat skyddsutrustning, men leveranserna kan vara ojämna och lagernivån varierande.

Folkhälsomyndighetens nya riktlinjer lämnar öppet för lokala och regionala variationer. Nu lovar regionen justering, delvis efter fackliga påtryckningar.

– De riktlinjer vi har skrivit är lite för onyanserade och skapar osäkerhet och otrygghet hos vår vårdpersonal. Vi behöver beskriva bättre vad man bör använda i olika arbetsmoment, när det går bra med munskydd och förtydliga vad vi menar med olika skyddsnivåer, säger Elda Sparrelid, chefläkare i region Stockholm.

Så det här med basnivån gäller inte?
– Jo, men det finns situationer då basnivån inte gäller, helt beroende på vårdsituationen.

Anna Gustafsson
anna.gustafsson@dn.se "

"Fakta. Senaste siffrorna
Läget i världen
Över 956 000 personer har bekräftats vara smittade av det nya coronaviruset. Av dessa har drygt 48 000 personer dött.

Läget i Sverige
• 282 personer har avlidit efter att ha insjuknat i covid-19, enligt Folkhälsomyndigheten.

- 5 466 bekräftade fall har testats positivt för det nya coronaviruset. Sverige har en allmän spridning i stora delar av landet.

- Förbud råder mot allmänna sammankomster på över 50 personer.
- Besöksförbud råder på landets alla äldreboenden från den 1 april.
- Folkhälsomyndigheten uppmanar de som känner sig sjuka att stanna hemma. Befolkningen bör vara uppmärksam på symtom, tvätta händerna ofta med varmt vatten och tvål i minst 20 sekunder, nysa och hosta i armvecket samt undvika att röra ögon, näsa och mun.

Källa: Johns Hopkins CSSE, Folkhälsomyndigheten "

" Amina Manzoor: Kan den som inte har symtom smitta andra?

DN FREDAG 3 APRIL 2020

Vi vet att det finns människor som inte kommer att bli sjuka alls trots att de bär på det nya coronaviruset. Om de är smittsamma är en av de mest omdebatterade frågorna. DN:s medicinreporter Amina Manzoor reder ut vad vi vet i nuläget.

Utbrottet av det nya coronaviruset fortsätter att öka med allt större kraft. Nu har fler än 900 000 fall av covid-19 rapporterats i världen. Men med stor sannolikhet är långt många fler smittade, eftersom många länder enbart testar personer som är tillräckligt sjuka för att behöva sjukvård.

Sjukdomen covid-19 kan variera kraftigt i allvarlighetsgrad, från personer som förblir symtomfria till svårt sjuka. De som är lindrigt sjuka fångas för det mesta inte upp. Förhoppningsvis kommer man i ett senare skede att göra tester som visar hur många som har anti-kroppar mot det nya coronaviruset. Det betyder att de haft sjukdomen och därmed är immuna, åtminstone ett tag.

Det finns också människor som inte blir sjuka alls, men som ändå bär på viruset. I den rapport som WHO:s expertgrupp lämnade från Kina var det sannolikt få som var verkligt asymtomatiska, alltså människor som bär på viruset men som inte utvecklar symtom alls. De flesta utvecklade nämligen symtom senare, enligt WHO för att de hittades och testades tidigt, till exempel genom smittspårning. Därför föredrar organisationen hellre termen pre-symtomatisk. Det finns också

rapporter från andra länder, bland annat USA, som visar att majoriteten av de som är asymtomatiska vid provtagningen kommer att utveckla symtom inom någon vecka.

Hur många som är helt friska under hela tiden de bär på viruset vet ingen just nu. Det är ett helt nytt virus och vi lär oss mer hela tiden.

Resultat från en undersökning från Island, där man har testat en större andel av befolkningen, visar att 82 procent hade symtom. Andra studier från landet har visat att färre har haft symtom, men det beror troligen på att de testades tidigt. En analys som baseras på data från kryssningsfartyget Diamond Princess uppskattar att 18 procent av fallen var asymtomatiska.

Att det finns asymtomatiska fall är de flesta överens om. Mer omdiskuterad är frågan om människor helt utan symtom kan smitta.

En tidig rapport från Tyskland fick mycket uppmärksamhet då det uppgavs att en kinesisk kvinna smittade flera personer trots att hon inte var sjuk. Trots att det senare kom fram att hon hade symtom, men trodde att det var jetlag, har tidskriften New England Journal of Medicine fortsatt att kalla kvinnan asymtomatisk. Det finns andra små studier som också tar upp frågan om asymtomatisk smittspridning, men de ger inte heller något svar på hur vanligt det kan vara.

WHO utesluter inte att det kan förekomma smitta från människor som inte har några symtom, men det är troligtvis inte så vanligt. Rapporten från Kina konstaterar samma sak: asymtomatisk smitta verkar vara ovanligt och är inte det som ligger bakom den stora smittspridningen. Folkhälsomyndigheten har också uttryckt sig på liknande sätt, det kan säkert förekomma men är troligtvis ovanligt jämfört med den stora delen av smitta som sprids av människor med symtom. Inte heller amerikanska CDC tror att den stora delen av smittspridningen kommer från människor som inte har symtom.

Varför har då så många uppfattningen om att det går omkring massor av friska i samhället och sprider det nya coronaviruset?

En förklaring är att många får väldigt milda symtom. Enligt en större rapport från Kina hade omkring 80 procent en lindrig eller måttlig sjukdom. Om sjukdomen börjar smygande, med lite ospecifik sjukdomskänsla i kroppen, lite ont i leder eller halsen, kan det dröja innan man känner sig tillräckligt sjuk för att stanna hemma.

Det finns också studier som tyder på att man är smittsam tidigt i sjukdomsförloppet. I en ny studie från Tyskland såg forskarna att även patienter med milda symtom utsöndrade höga nivåer av virus under den första sjukdomsveckan. Studien är liten och inkluderar bara nio patienter. Men det stämmer överens med det som WHO har sett i preliminära rapporter: att människor verkar vara smittsamma väldigt tidigt i sjukdomsförloppet. Kanske till och med någon dag innan man får tydliga symtom.

Tidpunkten för när det nya coronaviruset smittar kan vara en förklaring till att utbrottet är svårt att hejda. Sars, som också är ett coronavirus var – för att jämföra – främst smittsamt när man redan var rejält sjuk och kanske till och med låg på sjukhus.

Men även om det nya coronaviruset kan börja smitta tidigt så smittar det sannolikt inte under hela inkubationsperioden utan först någon dag innan man får symtom. Som mest smittsam är man troligen när man har symtom och alltså är sjuk. I nuläget uppskattar den europeiska

smittskyddsmyndigheten ECDC den smittsamma perioden i snitt till 7–12 dagar för måttliga fall och upp till två veckor för mer svårt sjuka.

Eftersom viruset främst sprids genom droppsmitta och kontaktytor gäller det att lyssna på de råd som myndigheterna ger och som du säkert har hört det till leda vid det här laget: håll avståndet, hosta eller nys i armvecket, stanna hemma om du är det minsta sjuk och tvätta händerna ofta med tvål och vatten. På ren svenska: ta ansvar.

Amina Manzoor
amina.manzoor@dn.se "

" Coronasmittade finns på var tredje äldreboende

DN FREDAG 3 APRIL 2020

Folkhälsomyndigheten har stoppat alla besök till landets äldreboenden. Men covid-19 har redan konstaterats på en tredjedel av alla äldreboenden i Stockholm. – Jag är tveksam till om besöksförbudet är en särskilt effektiv åtgärd, det har inte stoppat smittan hittills, säger Karin Tideström, vars far bor på ett drabbat demensboende.

Folkhälsomyndigheten har varit tydlig med att de som behöver skyddas mest från det nya coronaviruset är äldre och riskgrupper. Men smittan finns nu på åtminstone 29 av 88 boenden i Stockholms stad, det vill säga var tredje, enligt Carl Smitterberg på stadsledningskontoret.

Vårdgivaren Familjeläkarna har i uppdrag från Region Stockholm att svara för läkarinsatser på 45 procent av regionens äldreboenden.
– Just nu så är det ungefär 250 positiva fall vilket är ungefär 3 procent av vår totala patientgrupp. 50 personer har avlidit, säger Stefan Amér, verksamhetschef på Familjeläkarna.

– Men vi har flera patienter som med god vård har klarat sig igenom och blivit bra. Därför är det viktigt att personalen kan ge dem riktigt bra vård på boendet. Ingen gagnas av att de läggs in på sjukhus utan vi försöker vårda dem på plats.

Hur smittan har kommit in går inte att säga med säkerhet, enligt Raili Karlsson, avdelningschef på äldreförvaltningen i Stockholm stad. I flera veckor har det varit besöksstopp på samtliga äldreboenden i staden.

Elisabeth Antfolk, ordförande för fackförbundet Kommunals sektion för privat vård och omsorg i Stockholms stad, berättar om ”horribla” omständigheter för personalen som arbetar på de boenden som nu har drabbats av coronasmitta.

– Det är klart att det slår mot de äldre. Man tar ju ner verksamheten och omsorgen om de äldre till ett minimum, säger hon.

En konsekvens är höga sjukskrivningstal. På vissa äldreboenden är hälften av personalen sjukskriven, enligt Elisabeth Antfolk något som även Stefan Amér på Familjeläkarna märkt av.

– Man kanske har skyddsutrustning som bara räcker någon dag och det skapar ju en extra oro hos medarbetarna som kanske leder till ökad frånvaro. Och den här personalen behövs. Så vi efterlyser mer skyddsutrustning, säger han.

För de äldre innebär det rent konkret att det som inte är livsnödvändigt – en promenad i solen, en dusch, ledsagning vid sjukhusbesök – får vänta.

– Jag skulle säga att det blir inskränkningar för allt utom det mest grundläggande, säger Elisabeth Antfolk.

Hon bedömer dock inte att situationen riskerar att gå ut över de allra mest grundläggande behoven, som tillgång till mat och mediciner.

Äldre- och trygghetsborgarrådet Erik Slottner (KD) säger att han är förfärad över utvecklingen:

– Jag har själv en farmor som är på ett äldreboende. Jag bär också på en privat oro. Samtidigt vet vi att de som bor på våra äldreboenden tillhör våra mest sköra i samhället. I den gruppen är dödligheten väldigt hög. Egentligen är det inte oväntat att det är en hög dödlighet på våra äldre- och omsorgsboenden, men det är så klart djupt tragiskt, säger han.

Han berättar att hans ansvar som borgarråd bland annat är att hålla sig uppdaterad i utvecklingen för att kunna ta de politiska beslut som krävs. Samtidigt betonar han vikten av att låta verksamheten ta ansvar för den dagliga hanteringen av situationen.

Kommunal riktar nu kritik mot att det är hemska omständigheter för både många äldre och personalen. Hur kommenterar du det?

– Skyddsutrustning saknas verkligen tyvärr. Här handlar det om att också den kommunala vården och omsorgen ska prioriteras när det gäller distributionen. Där ligger vi på jättemycket för att få denna typ av utrustning även till äldreboendena. Men i de fall där någon äldre har fått corona har personalen haft tillgång till skyddsutrustning, vad jag vet i alla fall.

Karin Tideströms pappa Håkan har sedan i fjol bott på ett demensboende i Stockholm. Karins mamma brukar vanligtvis besöka sin make varje dag, för lite Yatzy, fika eller en promenad.

– Det han har mest behållning av är att komma ut lite grann, säger - Karin Tideström.

Men för cirka en månad sedan togs beslutet att stoppa alla anhörigbesök för att skydda de äldre. Trots detta har flera av dem insjuknat i feber och luftvägssymtom, bland annat Håkan Tideström.

Flera har konstaterats smittade, men Håkan är en av dem som inte fått testas.

– Först fick vi information om att han skulle testas, men det har inte skett, varför vet vi inte riktigt.

Tidigare har de pratat i telefon men de senaste dagarna har han inte kunnat äta, och sover merparten av tiden.

– De har fått i honom lite näringsdryck och vatten. Man känner sig väldigt maktlös som anhörig. Det är oerhört svårt att inte få vara där och se honom med egna ögon. Att han inte äter låter inte bra alls. Självklart hoppas vi på det bästa, men han är väldigt svag och är det covid-19 så är det inte säkert han klarar det.

Samtidigt som smittan redan sprids på mängder av boenden meddelade regeringen i veckan att man nu inför ett besöksstopp som ska gälla i tre månader framöver.

– Tre månader är en oändligt lång tid för oss just nu. Jag är också tveksam till om ett sådant besöksförbud är en särskilt effektiv åtgärd, det har ju i alla fall inte stoppat smittan hittills. Däremot är det väldigt grymt både anhöriga och boende. Exempelvis en promenad eller fika utomhus med en frisk anhörig är troligen en minimal risk jämfört med risken att bli smittad inne på boendet.

Äldreboendets verksamhetschef vill inte kommentera av hänvisning till patientsekretessen men uppger att hon ser ett ”stort behov av ökad testkapacitet” både för de äldre och för personal.

Marijana Dragic
marijana.dragic@dn.se
Adam Svensson
adam.svensson@dn.se "

"Nya miljarder ska stötta kommunerna

DN FREDAG 3 APRIL 2020

Kommuner och regioner får ytterligare 15 miljarder kronor redan i år för att klara vård och omsorg under coronakrisen. – Det är det största krispaket som någonsin har lagts fram till denna sektor, säger finansminister Magdalena Andersson (S).

Åtgärden och bygger på en överenskommelse mellan regeringen och samarbetspartierna C och L. Totalt blir det 20 miljarder kronor i krispengar, inklusive vad som tidigare aviserats, till kommuner och regioner i vårändringsbudgeten som läggs fram inom kort. Det handlar om generella statsbidrag som får disponeras fritt för att möta på-frestningarna från smittan.

– Kommuner och regioner är första försvarslinjen, många sliter oerhört för att få vardagen att fungera i sjukvård, skolor och omsorg. De behöver vårt stöd, säger Centerpartiets Emil Källström.

Summan 20 miljarder kronor kan jämföras med att de sammanlagda statsbidragen till kommuner och regioner 2018 var ungefär 200 miljarder kronor, enligt organisationen Sveriges kommuner och - regioner (SKR).

Kommunerna hade sammantaget kostnader på 120 miljarder kronor för äldreomsorgen samma år. Regionernas kostnad för specialiserad sjukvård var knappt 170 miljarder.

De nya statsbidragen fördelar sig med 70 procent till kommunerna och 30 procent till regionerna. Enligt ett räkneexempel får en -

genomsnittskommun med 35 000 invånare 36 miljoner kronor innevarande år. För Stockholms kommun blir det nästan 1,5 miljarder kronor medan lilla Bjurholm med 2 400 invånare kan räkna hem 3,7 miljoner kronor, enligt finansdepartementets kalkyler.

Regeringen och samarbetspartierna utlovar att extra statsbidrag på 12,5 miljarder kronor ligger kvar de två kommande åren.

– Kommuner och regioner ska veta att läkare, sjuksköterskor och lärare kan ha kvar sitt jobb trots att skatteintäkterna kan sjunka på grund av coronakrisen. Det är viktigt för att välfärdens kärna ska fungera de kommande åren, säger Mats Persson (L).

Enligt finansmarknadsminister Per Bolund (MP) slopas dessutom prestations- och redovisningskraven för kömiljarderna, som i år ger 2 miljarder kronor att använda fritt. Ytterligare förenklingar som gör riktade statsbidrag generella är också att vänta.

Magdalena Andersson (S) poängterar att behoven ser mycket olika ut i olika delar av landet. På vissa håll är det äldreomsorgen som har störst behov, på andra handlar det främst om att stötta det lokala näringslivet. Därför är det avgörande att statsbidragen är generella, enligt finansministern.

Torsdagens besked välkomnas av Sveriges kommuner och regioner.
– Konjunkturen faller nu snabbt på grund av coronapandemin och skatteunderlaget utvecklas mycket

svagt. Med detta tillskott kan kommunsektorn bidra till att upprätthålla sysselsättning och välfärd, kommenterar SKR:s ordförande Anders Knape, men tillägger också:

– Vi är i ett extraordinärt läge och det är för tidigt att säga om dessa tillskott kommer att kunna täcka de uteblivna skatteintäkterna och de kraftiga merkostnader som kommunsektorn nu har.

Moderaternas ekonomisk-politiska talesperson Elisabeth Svantesson välkomnar tillskottet till kommunerna men tror att sjukvården kommer att behöva mer innan året är slut.

– Vi hade också gärna sett en satsning på den personal som jobbar vid fronten. Vi tycker att de behöver uppmuntras med ett extra lönetillägg och full lön även om de behöver vara hemma om de är sjuka, säger Elisabeth Svantesson.

Magdalena Andersson medger att de åtgärder som vidtagits mycket väl kan behöva skalas upp eftersom utvecklingen är högst osäker. Men hon betonar samtidigt magnituden i de ekonomiska stödinsatser som regeringen och samarbetspartierna hittills har presenterat.

– Vi spränger 100-miljardersvallen i direkta krisåtgärder, säger finansministern.

Hans Rosén
hans.rosen@dn.se "

"Utsläppen från stora företag minskar mer än på länge

DN FREDAG 3 APRIL 2020

Utsläppen från stora svenska företag minskade 5 procent förra året. Det är första gången på flera år som de sjunker och minskningen ligger i linje med vad som krävs för att nå klimatmålen. Det visar nya siffror som DN har tagit del av.

– Det är större skillnader än vad vi har sett på länge, tidigare har det i princip inte hänt någonting sedan 2013, säger Fredrik Hannerz, chef för utsläppshandelsenheten på Naturvårdsverket.

Systemet med utsläppsrätter är en hörnsten i EU:s klimatpolitik. I det ingår 12 000 industri- och kraftanläggningar, deras utsläpp totalt står för nära hälften av unionens klimatpåverkan. De svenska anläggningar som ingår i handelssystemet står för 40 procent av Sveriges utsläpp.

Färska siffror visar att de svenska bolagen inom handelssystemet minskade utsläppen förra året med 5 procent jämfört med året innan.

Störst var minskningen inom raffinaderier som gick ned 21 procent, mineralindustrier som inkluderar cement minskade 13 procent medan el- och fjärrvärme samt livsmedelsindustrin minskade 11 procent.

Exakt vad som ligger bakom minskningen och om det är del av en längre trend i Sverige är inte klart, det kommer nu att analyseras. De stora utsläppen kommer från ett fåtal anläggningar och då kan produktionsändringar eller driftstopp vara viktiga faktorer.

– Minskningen är i ungefär den storleksordningen som krävs för att nå klimatmålen. Då behöver vi minska utsläppen med i genomsnitt 5 till 8 procent per år. Den här typen av minskningar behöver vara en norm i stället för undantag, säger Fredrik Hannerz.

Det är värt att notera att minskningen skedde under förra året och inte under coronakrisen. För hela EU har utsläppen inom den handlande sektorn minskat med 8,7 procent, enligt preliminära siffror från EU-kommissionen. Orsaken är till stor del att kolkraften har minskat med nära en fjärdedel, 24 procent.

– Det är en utsläppsminskning vi inte har sett tidigare. Det är uppenbart att priset på utsläppsrätter har betydelse. Priset var mycket högre före coronakrisen och det är väldigt tydligt att det har varit en bidragande faktor, säger Fredrik Hannerz.

Priset på utsläppsrätter har de senaste åren gått upp kraftigt och låg förra året på mellan 25 och 30 euro, ungefär 270 till 320 kronor. Det gör att fossila bränslen med stora utsläpp blir dyra. Coronakrisen har gjort att priset har sjunkit kraftigt och ligger nu runt 15 euro, 160 kronor.

– En viktig fråga är var brytpunkten går där kolkraften inte är lönsam. Det ligger en fara i om priset är för lågt, jag kan inte säga hur bolagen kommer att agera, säger Fredrik Hannerz.

Priset på utsläppsrätter har även en annan betydelse för klimatarbetet. Mindre än hälften av utsläppsrätterna delas ut gratis, resterande, 57 procent, auktioneras ut. Förra året blev intäkterna från försäljningen knappt 15 miljarder euro, cirka 150 miljarder kronor. Sveriges andel av intäkterna var 1 350 miljoner kronor. Enligt regleringen bör hälften

av inkomsterna spenderas på klimatåtgärder och alla länder ska varje år redovisa hur de har använt pengarna. Sjunker priset på utsläppsrätter minskar intäkterna och då blir det mindre pengar till klimatåtgärder.

Jannike Kihlberg
jannike.kihlberg@dn.se "

" **EU:s handel med utsläppsrätter** omfattar omkring 12 500 industri- och kraftanläggningar och flygoperatörer inom EU samt i Norge, Island och Lichtenstein. Tillsammans står dessa anläggningar för nästan hälften av ländernas klimatutsläpp.

Varje utsläppsrätt ger rätten att släppa ut ett ton koldioxid eller motsvarande.

Varje år sätter EU ett allt lägre tak för alla anläggningars utsläpp. Vilket alltså innebär att antalet utsläppsrätter minskar.

Mindre än hälften av den totala volymen delas ut gratis. Den större delen, 57 procent, är företagen tvungna att köpa. "

" Finland väl förberett – så ser de nordiska krispaketen ut

DN FREDAG 3 APRIL 2020

I Finland finns det en lagstiftning på plats för kriser, som ett minne av vinterkriget och kalla kriget. I Danmark har regeringen varit snabbast och mest kraftfull med att möta coronaepidemin med ekonomiska initiativ. I Norge ser det värre ut än i de andra nordiska länderna, med det största antalet permitterade och arbetslösa sedan andra världskriget.

Sverige går sin egen väg när det gäller att hantera smittspridningen. – Men när det gäller att hitta metoder och ekonomiska stöd som fungerar i kristid så är det alltid nära till hands att titta på grannarna först, säger Maria Häggman, internationell chef för STTK, den finländska motsvarigheten till TCO.

Många av åtgärderna som Norge, Danmark och Sverige presenterat de senaste veckorna påminner om varandra.

– Regeringarna har gått in och lättat på reglerna i a-kassan. De försöker stötta hushållen och kompensera företagen för kostnader. Finland har gjort mindre på arbetsmarknadssidan, men ligger inte så långt ifrån övriga länder i Norden, säger Susanne Spector, senior-analytiker på Nordea.

Swedbank har för DN gjort en beräkning av den totala omfattningen av summorna – och andel av bnp – som de nordiska grannarna aviserat i direkta stöd efter coronautbrottet.

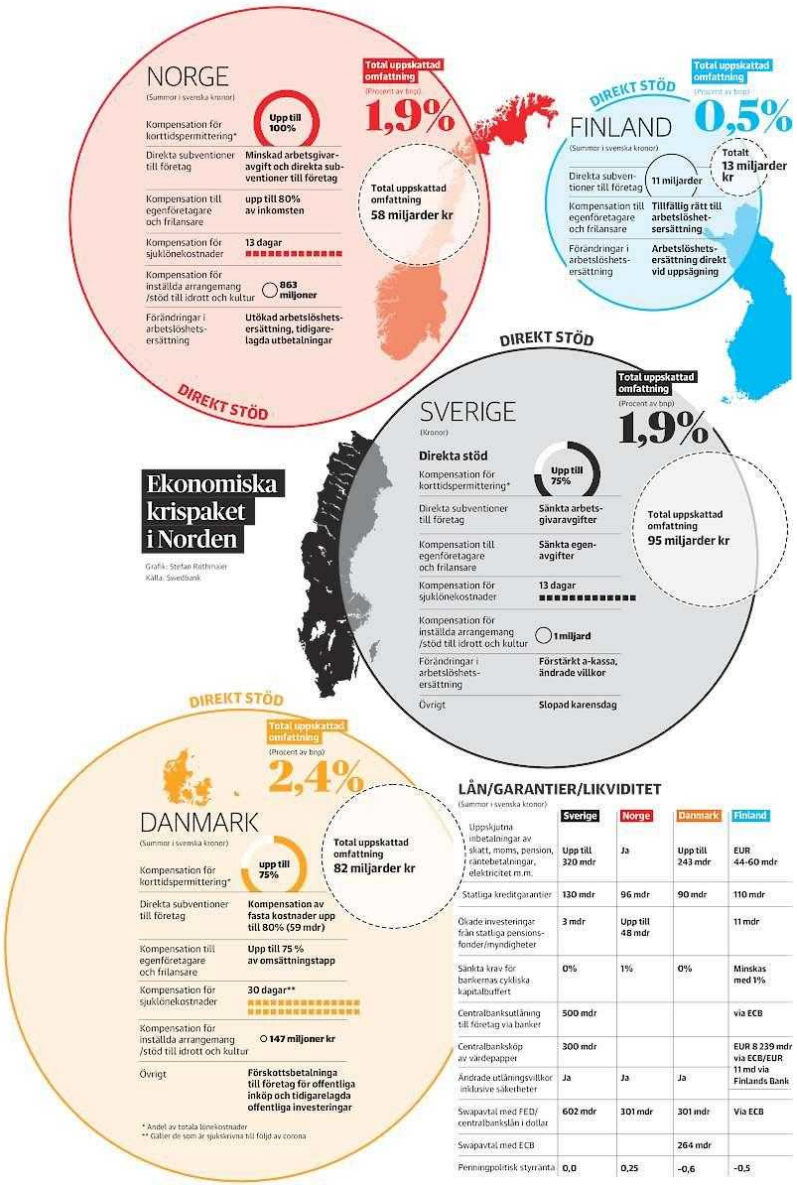

Dessa stöd uppgår i Danmark hittills till 2,4 procent av landets bnp, i Norge och Sverige till 1,9 procent och i Finland 0,5 procent.

– Danmark är det land som mött det här på det mest resoluta sättet, sett till de ekonomisk-politiska åtgärderna. De var väldigt snabba och mer generösa i vissa avseenden, säger Andreas Wallström, tillförordnad chefsekonom på Swedbank.

Drabbade danska företag kan få kompensation med upp till 80 procent av fasta kostnader (ofta hyror), medan svenska bolag får 50 procent (om fastighetsägaren går med på att sänka hyran).

– Sverige har också gjort en del saker bättre än de andra, som att satsa på utbildningsmöjligheter för att skapa omställning, säger Andreas Wallström.

I Finlands krispaket finns en ny möjlighet för frilansare i olika branscher att räkna sin verksamhet som sidoinkomst, i stället för huvudsyssla, och därmed omfattas av a-kassa.

– Både Norge och Danmark har gett inkomstgarantier till de verkligt små bolagen, ensamföretagen, till dem i gig ekonomin, som inte gynnas av permitteringsmöjligheter, säger Wallström.

Den som i Norge kan visa en inkomst för 2019 och som nu kan påvisa en tappad inkomst garanteras 80 procent av fjolårets inkomst.
Norge är utan tvivel det land i Norden som drabbats hårdast.
Samtidigt med coronakrisen kom det branta fallet på oljepriset.

Norge har också valt att stänga stora delar av samhället för att få bukt med smittan, vilket bidrar till det branta fallet i den ekonomiska aktiviteten.

För drygt två veckor sedan var arbetslösheten i Norge 2,3 procent. I dag är den registrerad till 10,4 procent, den högsta siffran sedan andra världskriget.

När ministrarna i Erna Solbergs regering uttalar sig är det med ödesmättade formuleringar, som när näringsministern Iselin Nybø nyligen inskärpte att norskt näringsliv står inför sin tuffaste kamp någonsin. Arbets- och socialministern Torbjørn Røe Isaksen sa att ”vi har en extraordinär situation på arbetsmarknaden”.

– Jag vill försäkra alla om att den grundläggande säkerheten i vårt välfärdssystem finns här. Folk ska få nödvändig hjälp när krisen pågår. Norges centralbank har redan sänkt räntan från 1,50 procent till 0,25 procent, den lägsta nivån någon gång. Swedbank beräknar att landets bnp sjunker med 6 procent under 2020, betydligt mer än i övriga Norden.

– När man stänger samhället som i Norge kanske de norska medborgarna följer det i större utsträckning än invånare i södra Europa. Efterlevnaden blir större av den modell som provas eftersom samhällskapitalet är högre, säger Susanne Spector på Nordea.

Det är för tidigt att utvärdera vilken modell som är rätt, konstaterar hon.

– Men det är klart att det i efterhand kommer att vara väldigt relevant att jämföra resultatet av Sveriges och Norges modeller.

För norsk del är det en stor trygghet att ha oljefonden. Vid årsskiftet var den värd nästan 10 100 miljarder norska kronor. Nu har den minskat till 9 600 miljarder.

Alla de nordiska grannarna har någon form av permitteringssystem med stöd till dem som tas ur arbete. I Sverige och Danmark sker det i form av stöd till de drabbade företagen som fortsätter att betala ut lönerna.

– Norge och Finland har ett system där pengarna går direkt till den anställda. Det är också därför Norge så snabbt fått en väldigt hög arbetslöshet. Så länge man får lön utbetalad från sin arbetsplats räknas man som sysselsatt. Kommer pengarna från annat håll räknas man som arbetslös, säger Spector.

Finland skiljer sig från resten av Norden genom att ha en stark beredskapslagstiftning. Minnet av andra världskriget, kalla kriget och den 1 340 kilometer långa gränsen mot Ryssland är påminnelser om att en akut kris kan dyka upp när som helst. Ännu år 2020 råder därför allmän värnplikt.

– Vi har ganska mycket av kris-mekanismer som ser annorlunda ut än i resten av Norden. Lagstiftningen finns redan på plats. Vi behöver bara åberopa något som redan finns och har inte samma behov av att skapa en krislag som vi ser i Norge, säger Maria Häggman, på STTK, den finländska motsvarigheten till TCO.

Och så tror hon att acceptansen för krisåtgärder är större i Finland.
– Det är något som kopplas till historien och kriget, kalla kriget och den allmänna värnplikten. Befolkningen har ganska hög

krismedvetenhet och har därför lättare att tugga i sig vad den tvingas utstå nu, säger Maria Häggman.

Permitteringslagstiftningen i Fin- land är utvecklad för chocker i systemet, när arbetsgivare snabbt måste spara genom att dra ned - produktionen.

För närvarande förs samarbetsförhandlingar om permitteringar och uppsägningar som omfattar över 320 000 anställda, varav en stor del sannolikt verkställs.

– Vi har i det rådande krisläget uttryckligen byggt in undantag i det som är vår motsvarighet till LAS.

Finland ligger flera veckor efter Sverige i smittspridning. I skrivande stund har 1 447 fall bekräftats, 17 har avlidit. Samtidigt har Finland genomfört betydligt hårdare åtgärder för att begränsa spridningen. Regionen Nyland, med Helsingfors, har isolerats från resten av Finland, en insats som saknar motsvarighet i fredstid.

– Det ska bli spännande att följa Sverige där det bygger på att få frivillig medverkan från invånarna. Här finns också ett element av frivillighet, den finländska regeringen säger att den inte vill tvinga medborgarna, men har ändå vidtagit mer drastiska åtgärder – och det har invånarna en bred acceptans för, säger Maria Häggman.

Torbjörn Petersson
torbjorn.petersson@dn.se "

" Stefan Löfven: Det är tid för självdisciplin

DN FREDAG 3 APRIL 2020

Coronakrisen kommer inte att vara över på några veckor, det kommer att ta månader. Statsminister Stefan Löfven uppmanar medborgarna att vara tålmodiga. – Det är tid för självdisciplin, säger Stefan Löfven.

Stefan Löfven mötte på torsdagen pressen efter en frågestund i riksdagen. Statsministern vill inskärpa hos befolkningen att coronakrisen långt ifrån är över.

– Jag kan inte nog understryka hur viktigt det nu är med uthållighet. Det här kommer inte att vara över på några veckor, vi måste tänka flera månader, säger Stefan Löfven.

Statsministern upprepar att var och en måste göra uppoffringar, inte minst när gäller resor runt påsk.

– Den som i onödan väljer att resa riskerar andra människors hälsa och bär ett mycket tungt ansvar på sina axlar. Varje person bör ställa sig frågan: är den här resan verkligen nödvändig. Mitt svar och myndigheternas svar är: nej, stanna hemma, säger Stefan Löfven.

Statsministern framhåller också att det nu är viktigt med tålamod och att inte börja slarva med de riktlinjer som myndigheterna har satt upp när det gäller sociala kontakter.

– Det är inte tid för sådant nu, det är precis det som för smittan vidare och ökar på smittan ytterligare.

Stefan Löfven konstaterar att smittspridningen hittills varit störst i Stockholm, Södermanland och Östergötland. Han understryker att även andra delar måste vara beredda på att smittan sprids också dit.
– Faran är inte över. Det blir värre innan det blir bättre. Det är inte läge att slappna av, det är inte läge att börja tumma på råd och riktlinjer, säger Stefan Löfven och fortsätter:

– Det är tid för självdisciplin. Det är när det börjar bli riktigt jobbigt som tålamodet och vår förmåga prövas på riktigt.

Under statsministerns frågestund i riksdagen krävde Moderatledaren Ulf Kristersson att regeringen omgående agerar för att kunna stoppa utländska direktinvesteringar i svenska företag. Enligt M-ledaren är det viktigt att skydda svenska företag från förvärv som i förlängningen kan skada den nationella säkerheten.

Enligt Stefan Löfven är lagstiftningen på det här området för tunn och därför pågår en utredning. Det innebär att det kommer dröja innan ny lagstiftning kan vara på plats.

– Vi kommer att skynda på behandlingen så snabbt det någonsin går. Finns det annan lagstiftning att ta till så är vi naturligtvis inte främmande för det och vi är öppna för att diskutera det, säger Stefan Löfven.

Hans Olsson
hans.olsson@dn.se "

DN 4 april 2020

"Makthavare tonade ned riskerna – nu har de själva blivit smittade

DN LÖRDAG 4 APRIL 2020

Analys: Det är något av en makaber ironi att några av de ledande politiker som har förnekat riskerna med covid-19 har blivit smittade av coronaviruset. Storbritanniens premiärminister Boris Johnson, ledare för en av stormakterna i FN:s säkerhetsråd, är den mest framträdande av dem.

Mönstret går igen i många länder, särskilt de som leds av populister (USA, Storbritannien), auktoritära ledare (Brasilien, Ryssland) eller diktatorer (Kina): det följer med kuslig precision den modell för sorghantering som psykiatern Elisabeth Kübler-Ross satte upp.

Enligt denna teori genomgår en person som står inför en förestående död eller något annat fruktansvärt öde fem känslomässiga faser: förnekelse, ilska, köpslående, depression och acceptans.

Vid det här laget har de flesta statsledare passerat stadiet att förneka den dödliga faran med coronaepidemin. Men skadan är redan skedd. Över 1 miljon människor i världen har registrerats som smittade. 50 000 är redan döda, en siffra som väntas stiga kraftigt. Tiotals miljoner har förlorat jobbet. På många håll är sjukvården på väg mot ett sammanbrott.

Beklagligt nog har covid-19 hemsökt ett antal av de makthavare som genom sina beslut, eller snarare avsaknad av beslut, förvärrat pandemin.

Det var i slutet av förra veckan som Boris Johnson i en video på Twitter berättade om att han hade känt av ”lindriga symtom” i form av feber och en envis hosta. På inrådan av regeringens högste sjukvårdstjänsteman blev han testad för coronavirus – och det visade sig att han hade smittats.

Han skulle nu försätta sig i karantän och arbeta hemifrån – det vill säga premiärministerns residens vid Downing Street.

Boris Johnson manade sina landsmän att stanna hemma. Det var en helt annan inställning än den mer bekymmersfria han torgförde inledningsvis. Visserligen hade han inte viftat bort farorna med covid-19 på det sätt som USA:s president Donald Trump gjorde i början, till exempel genom att kalla coronaviruset för en vanlig säsongsinfluensa och att den snart skulle försvinna som genom ett mirakel.

Men i ett tidigare skede berömde sig Boris Johnson av att ha besökt ett sjukhus som vårdade covid-19-patienter: ”Jag skakade hand med alla… och jag fortsätter att skaka hand med alla”.

Så sent som för drygt tre veckor sedan ville premiärministern inte låta sig testas trots att han umgåtts med biträdande hälsovårdsministern Nadine Dorries, som visat sig ha covid-19.

Vid den tidpunkten tillämpade Boris Johnsons regering ännu en strategi för bekämpning av coronaviruset som kraftigt avvek från det övriga Europa. Den gick bland annat ut på att samhället inte skulle stänga ned, så att inte ekonomin drabbas för hårt. I stället skulle man tvärtom låta viruset snabbt sprida sig i befolkningen så att en ”flockimmunitet” byggdes upp. Därigenom skulle smittspridningen avta fortare.

Denna linje möttes av hård kritik och regeringen bytte linje. Nu gällde det att fördröja ett massivt utbrott av epidemin och slagordet blev ”stanna hemma och rädda liv”. Boris Johnson varnade britterna för att många av dem skulle förlora sina nära och kära ”i denna generations värsta hälsokris”.

Bara några dagar innan Boris Johnson förklarade att han fått covid-19 hade den brittiske tronföljaren prins Charles testats positivt för coronaviruset.

Såväl i Storbritannien som i andra länder regeringar påverkats stark av pandemin. Två ledande brittiska befattningshavare, socialministern Matt Hancock och regeringens medicinske chefsrådgivare Chris Whitty har diagnostiserats respektive visat symtom på covid-19. Även premiärministerns chefsstrateg Dominic Cummings har satt sig i karantän sedan han haft covid-19-symtom.

Smittspridningen bland ledande politiker och de strikta karantänsreglerna kan inverka på politiska processer.

Allvarligast är läget i Iran, som är det värst drabbade landet i Mellanöstern. Efter att först omväxlande ha framställt coronaviruset som antingen en vanlig influensa eller en amerikansk konspiration

spred sig smittan snabbt till stora delar av det ledande shiamuslimska prästerskapet.

Minst 24 parlamentsledamöter ska ha fått covid-19, av vilka två har avlidit. Utöver det har parlamentets talman Ali Larijani blivit smittad. En av högste ledaren ayatolla Ali Khameneis närmaste rådgivare har dött.

I Ryssland, där man också dröjde länge med att inse coronavirusets dödlighet, tillämpar nu president Vladimir Putin ”social distansering”, och håller alla möten via videolänk, sedan en chefsläkare han skakat hand med har testats positiv för coronavirus. Det påverkar oundvikligen regeringsarbetet. Pandemin har även betytt att en folkomröstning om författningen som ska ge Putin makt i minst 16 år till har skjutits på framtiden.

Även Israels premiärminister Benjamin Netanyahu har satts i karantän, på grund av att han har umgåtts med hälsoministern och underrättelsetjänsten Mossads chef, som båda har diagnostiserats med covid-19. Det har fått till följd att Netanyahu inte kunde möta den blivande koalitionspartnern Benny Gantz och därmed har bildandet av en enhetsregering fördröjts.

Redan för två veckor sedan meddelade Michel Barnier, EU:s brexitförhandlare, att han testats positivt för covid-19. Förhandlarna kan nu inte mötas ansikte mot ansikte. Många bedömare befarar att det medför att förhandlingarna om de framtida relationerna mellan EU och Storbritannien, bland annat om ett handelsavtal, inte hinner avslutas före årets slut.

Michael Winiarski "

"Fakta. Makthavare som smittats

Spanien
1. Carmen Calvo, vice premiärminister
2. Quim Torra, ledare för Katalonien
3. Irene Montero, jämställdhetsminister
4. Javier Ortega Smith, generalsekreterare för högerpartiet Vox

Storbritannien
5. Prins Charles, tronföljare
6. Boris Johnson, premiärminister
7. Matthew Hancock, social- och hälsominister
8. Nadine Dorries, bitr. hälsominister

USA
9. Rand Paul, senator (republikan)
10. Francis Suarez, borgmästare i Miami

Monaco
11. Furst Albert II

EU
12. Michel Barnier, Brexitförhandlare

Brasilien
13. Bento Albu- querque, energiminister
14. Augusto Heleno, nationell säkerhetsrådgivare
15. Fabio Wajngarten, president Jair Bolsonaros pressekreterare

Tyskland
16. Friedrich Merz, kandidat för att bli ledare för CDU

Australien
17. Peter Dutton, inrikesministerIran
18. Massoumeh Ebtekar, vice president
19. Ali Larijani, parlamentets talman
20. Ali Akbar Velayati, utrikesrådgivare till ayatolla Ali Khamenei
21. Iraj Harirchi, vice hälsominister

Frankrike
22. Franck Riester, kulturminister

Polen
23. Jaroslaw Mika, general och försvarschef
24. Michal Wos, miljöminister

Burkina Faso
25. Alpha Barry, utrikesminister

Israel
26. Yaakov Litzman, hälsominister

Italien
27. Nicola Zingaretti, ledare för Demokratiska partiet

Norge
28. Torbjorn Roe Isaksen, arbetsmarknadsminister

Filippinerna
29. Juan Miguel Zubiri, senator

Ukraina
30. Serhiy Shachov, parlamentsledamot

FN
31. David Beasley, direktör för World Food Program "

" Ledare: M har rätt – Kinas uppköp måste begränsas

DN LÖRDAG 4 APRIL 2020

Börsbolagen har rasat i pris och kronan är svag. Det bäddar för corona-rea på svenska företag, vilket är naturligt i en marknadsekonomi. Men det betyder inte att vem som helst nödvändigtvis ska få köpa vad som helst, vilket Ulf Kristersson (M) tog upp under en frågestund i riksdagen på torsdagen. I stället vill han att myndigheten Inspektionen för strategiska produkter får i uppdrag att granska bolagsförvärv som kan strida mot svenska säkerhetsintressen.

I praktiken är både hans och alla andras blickar framför allt riktade mot Kina, som på senare tid har investerat i Europa i en helt annan omfattning än förr. Enligt FOI:s rapport ”Kinesiska bolagsförvärv i Sverige: en kartläggning” handlar det i Sveriges fall om investeringar på cirka 100 miljarder kronor under 2000-talet, främst inom sektorer som anses vara särskilt viktiga för den kinesiska staten, som bioteknologi och informations- och kommunikationsteknologi.

Det gör Sverige till ett av de länder i Europa där Kina har köpt flest bolag och det rör sig om allt från spelbolag och fordonsjättar till högteknologiska forskningsföretag.

Det är dock inte bara Ulf Kristersson som ser med stor skepsis på situationen. Tidigare i veckan var Liberalerna ute i samma fråga. Och partierna har stöd av Säpo, som menar att kinesiska företagsköp kan utgöra ett säkerhetshot. Bland annat eftersom Kina har gått från

ambitionen att vara en regional stormakt till att bli en global spelare, och ett sätt att nå dit är just investeringar i och uppköp av utländska företag. Enligt Säpos pressekreterare Gabriel Wernstedt sker systematisk underrättelseinhämtning, bland annat via kinesiskt ägda företag, som enligt lag måste dela med sig av den teknologi och kunskap de har till landets försvarsmakt.

En annan riskfaktor är de ekonomiska påtryckningsmedel som en stor och auktoritär stat som äger vissa sorters bolag kan använda sig av, om alla inte dansar efter dennes pipa. Som Olle Wästberg (L) och Erik Åsbrink (S) skrev på torsdagens DN Debatt är det tydligt att Kina försöker påverka grundlagsfästa fri- och rättigheter i Sverige, och att köpa in sig i svenska storföretag kan vara en metod för att vinna inflytande.

Därför bör statsminister Stefan Löfven (S) lyssna på sin partiledarkollega och sjösätta Moderaternas idé så snart som möjligt. Det kan dock finnas skäl att se över frågan snart igen, eftersom det pågår en utredning om utländska investeringar som presenteras nästa år.

För problemet med att hel- och halvdiktaturer vill investera i svenska bolag och kritisk infrastruktur har i grunden ingenting med coronakrisen att göra. Att det plötsligt är extra billigt att köpa saker i Sverige har bara synliggjort en akilleshäl och gjort den än mer sårbar.

Vem minns exempelvis inte de kinesiska planerna på att anlägga en jättestor hamn i Lysekil, vilket kommunstyrelsens ordförande i den västkustska staden inte såg några risker med? I stället pratades det om ekonomi och arbetstillfällen, tills projektet blåstes av, på Kinas initiativ.

Det visar varför regeringen måste ha verktyg för att kunna hindra utländska investeringar.

DN 4/4 2020 "

"Oljekraschen speglar priset för coronakrisen

DN LÖRDAG 4 APRIL 2020

När läget är nattsvart kan minsta antydan till ljusglimt föda drömmar. På torsdagen steg oljepriset kraftigt efter att president Donald Trump twittrat att Saudiarabien och Ryssland var eniga om att kapa produktionen. 15 miljoner fat mindre om dagen skulle pumpas, och om det hade stämt skulle det motsvara mer än hela USA:s egna utbud. Priset sjönk igen när det visade sig att det inte fanns någon överenskommelse.

Coronakrisen kommer att bli ett stålbad för den av klimatskäl avskydda men fortfarande viktiga industrin. När världsekonomin tvärstannar och ingen reser vare sig på semester eller till jobbet har oljeförsäljare ingenstans att vända sig.

Något mer feltajmat än priskriget mellan Saudiarabien och Ryssland är det svårt att komma på. I början av året fanns det redan gott om olja, eftersom den globala konjunkturen sackade. Saudierna ville ha med sig ryssarna på produktionsnedskärningar för att hålla priset uppe.

Vladimir Putin sa nej. Oljeintäkterna har lagts på hög, vilket har gjort Ryssland motståndskraftigt, men olje- och gasberoendet gör ändå bygget sårbart. Här fanns kanske en chans att knäcka den amerikanska skifferoljan, som gjort USA till världens största producent. Saudiarabien svarade med att blåsa på. Priset kraschade.

Och så kom det nya coronaviruset. Världen stängde butiken. Oljepriset har nu mer än halverats.

Det är otrevligt för Saudiarabien, som har en väldig offentlig sektor och dess anställda att betala. Det är olyckligt för Ryssland, som inte har något annat att sälja och som har många ålderstigna källor som blir dyra att starta om ifall de måste läggas i träda.

Men värst är det för USA:s skifferoljebolag. De klarar sig om priset ligger på 50 dollar per fat. I dag pendlar det i bästa fall runt 25 dollar. Dessutom är många företag i branschen djupt skuldsatta, och bankerna hade redan före krisen börjat dra åt kreditkranarna.

Hur illa man än tycker om fossila bränslen är det många amerikanska jobb det handlar om. Det är därför Trumpadministrationen i veckor har försökt övertyga saudier och ryssar att sluta fred. Och det var därför presidenten försökte prata upp oljepriset, trots att han tidigare jublat över att bensinen blivit så mycket billigare för bilisterna.

Nästa steg kan bli att stoppa oljeimport, eller till och med att hålla priset uppe med statligt stöd.

Det kan tyckas vara ett glädjebesked för jordens klimat att oljemarknaden rämnar. Den lilla haken är att coronakaoset är orsaken. I stället för en sundare värld har vi fått en virussmittad, full av olja som ingen vill köpa eller använda.

Gunnar Jonsson
gunnar.jonsson@dn.se "

”Konkurser kan till i höst öka arbetslösheten med 350 000”

DN LÖRDAG 4 APRIL 2020

"DN. DEBATT 20200404
Cirka 30 000 företag har svårt att undvika konkurs vid en månads nedstängning trots de insatser som regeringen gjort hittills. Om en tredjedel av företagen står stilla fram till hösten kan arbetslösheten öka med 350 000 personer bara genom konkurser. Nu krävs kraftfullare åtgärder för att undvika massutslagning av företag och jobb, skriver Jan-Olof Jacke.

Världen och Sverige befinner sig mitt uppe i en pandemi. Människor dör och våra intensivvårdsavdelningar fylls med svårt sjuka patienter. Sjukvården befinner sig under stor och växande press. Kampen mot corona mobiliserar hela vårt samhälle.

Samtidigt står det svenska näringslivet i sin värsta kris sedan 1930-talet. Tiotusentals företag riskerar att gå under, hundratusentals jobb att försvinna och välfärden för alla som bor i Sverige att skadas för lång tid framöver.

Situationen är unik och det går fort. När vi frågar våra medlemsföretag är bilden närmast kolsvart:

Över hälften har finansierings- och likviditetsproblem.

Åtta av tio upplever problem i sin utrikeshandel.

Fyra av tio företag har varslat eller kommer att varsla personal.

20 procent av alla företag har tappat mer än hälften av sin försäljning.

Svenskt näringsliv har gjort en analys av hur svenska företag och svensk arbetsmarknad drabbas av den nedstängning som nu pågår. Vi har studerat samtliga företag med en årsomsättning över 500 000 kronor. Det är 230 000 företag med 2,4 miljoner anställda.

Vi har tittat på bolagens bokslut och utgått från att de med hittills aviserade stöd kan täcka hälften av sina personalkostnader och att de kan undvika alla kostnader för insats- och handelsvaror. Däremot kvarstår andra fasta kostnader som hyror, maskinleasing etcetera.

Totalt uppgår de månatliga fasta kostnaderna för det svenska näringslivet – exklusive personalkostnader – till över 150 miljarder kronor. Det ska jämföras med det hyresstöd om totalt fem miljarder som regeringen presenterat som ska räcka i tre månader.

Vid en total nedstängning kommer företagens pengar – det egna kapitalet – att förbrukas snabbt. Aktiebolagslagen kräver att företag upprättar kontrollbalansräkning – det vill säga första steget för konkurs – när det egna kapitalet är hälften av aktiekapitalet. Vi har beräknat när denna tidpunkt inträffar för dessa företag:

Det finns i dag cirka 30 000 företag som skulle ha svårt att undvika konkurs vid en månads nedstängning trots de insatser som regeringen gjort hittills. Vi ser nu en situation där nedstängningen sannolikt kommer vara längre än en månad. Alla företag kommer givetvis inte att ligga nere. Men redan nu har mer än vart femte företag tappat mer än hälften av sina intäkter. Ett scenario där en tredjedel av företagen står stilla fram till hösten skulle innebära att arbetslösheten ökar med mellan 300 000 – 350 000 personer bara genom konkurser.

Detta är den verklighet som svenska företag nu möter. Stora fasta kostnader och inga eller små intäkter driver tiotusentals bolag mot konkurs och Sverige mot massarbetslöshet. Det är ett samhälle som ingen vill uppleva. Det måste finnas arbetsplatser att gå tillbaka till när krisen är över.

När nedstängningen av ekonomin förbrukar företagens egna kapital innebär det också att olika former av lån inte kan utgöra lösningen. Det kan stärka likviditeten, men det påverkar inte soliditeten.

Vi är dagligen i kontakt med företag som vittnar om samma sak. Efterfrågan har på några veckor försvunnit, samtidigt som man sitter kvar med sina kostnader. Tiotusentals medarbetare varslas. Vad vi nu ser är hur livsverk går under. Varje dag hör företagare av sig och är förtvivlade över att behöva säga upp sin personal.

Detta är i många fall verksamheter som under decennier skapat välstånd, jobb och genererat stora skatteintäkter. De har konkurrenskraftiga produkter och tjänster, de har välfungerande utveckling, produktion och distribution, de har sunda finanser. Men det hjälper inte när ekonomin i princip stängs ner. Nu rycks mattan bort under deras fötter.

Sveriges förmåga att övervintra som land hänger helt enkelt på om våra företag kan göra det.

Mot den bakgrunden kommer de åtgärder som regeringen hittills vidtagit inte att räcka. Huvudinriktningen är bra. Men förslagen är otillräckliga, tempot för lågt och tillgången till verkligt stöd för osäkert.

Krisåtgärderna måste ta sin utgångspunkt i krisens dynamik. Detta handlar framför allt om att möjliggöra en övervintring där företag som har en framtid inte slås ut för alltid. Vår bedömning är att ett övervintringspaket för det svenska näringslivet behöver omfatta i storleksordningen 200 miljarder kronor, eller 4 procent av bnp. Det är väldigt mycket pengar. Men det är mindre än de kostnader som riskerar att följa av otillräcklighet och passivitet.

Regeringens förslag ligger i dagsläget på ungefär en tredjedel av den summan. Det är otillräckligt och det går för långsamt. Nu måste politiken bli framåtriktad och enkel.

Det kommer att behövas resurser för att stimulera ekonomin när vi går ur den här krisen och vi förstår att regeringen planerar också för det som ska ske längre fram. Men om det inte finns ett fungerande näringsliv att stimulera kommer politiken bli verkningslös. Klarar företagen inte övervintringen så står vi inte inför en nystart utan inför en mödosam återuppbyggnad.

Det behövs ett bredare program, men framför allt insatser som är mer kraftfulla. Vi har föreslagit en rad åtgärder – där regeringen i delar gått oss till mötes på viktiga punkter. Men det behövs mer:

1 Kraftigt förstärkt system för korttidspermittering. Det är bra att ett system nu är på plats. Men det räcker inte. Vi föreslår att minskningen av arbetstiden kan vara upp till hundra procent – vilket är en realitet i vissa branscher. Samt att den totala lönekostnaden minskar med motsvarande arbetstidsminskningen.

2 Räddningsersättning vid intäktsfall. Vi har tagit fram ett träffsäkert system för att direkt hjälpa företag som får ett brant intäktsbortfall och som behöver kunna finansiera fasta kostnader för hyra, maskinleasing, räntor etcetera. Det hyresstödsystem som regeringen aviserat är administrativt krångligt och behäftat med frågetecken kring vilka branscher som berörs. Det skapar osäkerhet i förhandlingarna mellan hyresvärdar och hyresgäster. I relation till den totala fasta kostnadsmassan är det dessutom otillräckligt.

3 Likviditetsstärkande åtgärder måste ut till företagen. Möjligheterna att säkra likviditeten genom anstånd med skatter behöver stärkas för att få avsedd effekt. Många företag vill inte skuldsätta sig i nuvarande situation. Räntorna på de uppskov staten erbjuder är alltför höga och måste sättas ner. Företagen måste kunna säkra sin likviditet på ett sätt som inte undergräver deras överlevnadsförmåga.

Regeringen måste agera nu och den måste agera kraftfullt. Kostnaden för att inte göra det och därmed administrera de ekonomiska och sociala konsekvenserna av företagsdöd och massarbetslöshet kommer att bli mycket större.

Det är nu det gäller.

Jan-Olof Jacke, vd Svenskt Näringsliv

" Riksbanken: ”Vi kommer att göra vad som krävs”

DN LÖRDAG 4 APRIL 2020

Riksbankschefen är en av Sveriges lugnaste topptjänstemän. Nu står han mitt i virusstormen. – Den senaste tiden handlar allt om att reagera på ett förlopp som aldrig varit så snabbt. Det är litegrann som att skida slalom, där någon flyttar på käpparna hela tiden, säger Stefan Ingves i en intervju med DN.

När riksbankschef Stefan Ingves gick till jobbet på fredagen var det inte för att lägga ut texten om 25 räntepunkter hit eller dit.

Det här är ingen vanlig presskonferens rörande penningpolitik som den brukar vara, inledde han.

Vad som hänt de senaste veckorna är något av det mest dramatiska som Sverige upplevt i modern tid, fortsatte han.

Vi satt ett fåtal från medierna utplacerade på stolar med rekommenderat corona-avstånd.

– Jag har aldrig tidigare upplevt ett så snabbt förlopp och att det fattats så många beslut på så kort tid, sa riksbankschefen.

Han berättade om de sju åtgärder som Riksbanken vidtagit för att trygga så att det kommer att finnas pengar i den svenska ekonomin, en möjlig utlåning på mer än sammanlagt 1 400 miljarder kronor.

– Vi kommer att göra vad som krävs, var det trygga budskapet. Svenska kronor kommer det inte att råda brist på.

Efteråt, när vi sitter i ett mötesrum i Riksbanken, undrar jag hur Stefan Ingves tänkte när han gick till jobbet på morgonen.

– Man går inte och tänker på vad som är en historisk tidpunkt eller inte. Vissa saker följer av ämbetet, vissa saker som ska göras. Och då gäller det att göra så gott man över huvudtaget kan och så långt man kroppsligen orkar. Sedan vet man att en del av det man gör är fel, för man kan inte veta i förväg allt vad som är rätt. Då får man göra om och om igen tills man hittar rätt väg genom de bekymmer som finns, säger han.

Sedan Riksbankens grundades år 1668 har goda och dåliga tider kommit och gått. Uppgifterna har i stort sett alltid varit desamma. Men Riksbanken har aldrig genomfört ett så stort program av åtgärder som nu.

I den meningen är det en historisk tidpunkt.

Stefan Ingves har varit Riksbankens chef sedan 2006. Han har i sitt yrkesliv varit med om tre stora kriser i den svenska ekonomin.

– Det här är kraftigt förenklat, säger han, innan han påbörjar en jämförelse.

Under krisen på 90-talet var det Sverige som hade bekymmer (med gamla system). Resten av världen var okej. Finanskrisen från 2008 och framåt var något som startade i finansiella sektorn på olika håll i världen. Medan vi i Sverige var okej. Då gällde det bara att mota bort

krisen från Sverige. Nu är det annorlunda eftersom både världen och Sverige är drabbade, beskriver han.

Därför är Riksbanken villig att låna ut 500 miljarder kronor till bankerna för vidare utlåning till svenska företag. Den stödköper företagscertifikat och bostadsobligationer vilket bland annat bidrar till att hålla nere räntorna för vanliga bolånetagare – och kan med den amerikanska centralbankens hjälp erbjuda lån i dollar för upp till 600 miljarder kronor.

– Svensk ekonomi kan inte undvika dåliga tider. Allt vad vi gemensamt gör syftar till att sakta ned förloppet av dippen som kommer under alla omständigheter, säger Stefan Ingves.

När den värsta smittspridningen är över skulle det då vara ett alternativ med så kallade helikopterpengar i Sverige, pengar från staten som delas ut direkt till medborgarna?
– Det beror på omständigheterna. När det är ekonomiskt bekymmersamt vill man ju gärna se att det är de som har en benägenhet att använda pengarna som också får dem istället för att de hamnar någon annanstans. Ett konkret exempel: det är sannolikt bättre om någon med ganska låg inkomst får bidrag och använder pengarna i det svenska samhället än att pengarna används till att någon köper en bungalow i Thailand.

Stefan Ingves konstaterar att Sverige har ett helt annat socialt skyddsnät och andra arbetslöshetsersättningar än USA och därför kommer verktygen som används för att nå befolkningsgrupper med pengar att se annorlunda ut.

Kunde världen och finansmarknaderna ha förberett sig på ett bättre sätt för coronakrisen?
– De senaste tio åren har det vidtagits ett omfattande städarbete efter finanskrisen 2008. Men vi människor är också konstruerade på ett sätt så att minnena förbleknar. Många har nog vetat att det här inte varit riktigt bra, men när det är goda tider ät det svårare att vidta de åtgärder man borde.

När står du här på Riksbanken och talar om 25 räntepunkter igen?
– Vi håller fast vid vårt schema och kommer att ha nästa penningpolitiska möte den 27 april. Men hur världen ser ut då och vilka frågor vi behöver ta ställning till kan jag inte ta ut i förskott. De senaste veckorna visar att det är svårt att veta just nu.

– En del av mitt jobb består i att berätta berättelsen om framtiden, därför att det är vad vi människor tycker om att höra. I mitt fall att fundera på berättelser om framtiden som har med den ekonomiska utvecklingen att göra. Det finns en stab av kunniga människor som bidrar till att skapa den berättelsen. Så fungerar det under normala omständigheter. Nu får man bara efter bästa förmåga försöka reagera på vad som händer, säger Stefan Ingves.

Och när världen ändrar sig, ja, då får man ta nya tag och säga: vad lärde vi oss nu? säger riksbankschefen.

– Det är litegrann som att skida slalom där någon flyttar käpparna hela tiden, säger han.

Torbjörn Petersson
torbjorn.petersson@dn.se "

"Fakta. Några av Riksbankens åtgärder
Riksbanken har satt fart på sedelpressarna i krisen, för att stimulera utlåning till drabbade hushåll och företag när ekonomin tvärnitar och säkra att det finns likviditet i banksystemet.

Stefan Ingves och hans direktion har utökat Riksbankens stödköpsprogram med 300 miljarder kronor. Stödköpen omfattar nu även att inkludera bostads-, kommun- och företagsobligationer. Gratis likviditetslån till företag via banker har börjat erbjudas av Riksbanken.

Riksbanken har sänkt utlåningsräntan för lån över natten till bankerna till 0,20 procentenheter över reporäntan, från tidigare 0,75 procentenheter över. Riksbanken erbjuder samtidigt banker obegränsade mängder pengar mot säkerhet med tre månaders löptid till en ränta på 0,20 procentenheter över reporäntan.

Kraven på säkerheter för lån i Riksbanken mjukats upp.

Källa: Riksbanken "

"Så hanterar näringslivets toppar den plötsliga krisen

DN LÖRDAG 4 APRIL 2020

Börsen var på topp, det vankades rekord i bolagsrapporterna – men så kom det ett virus. Fyra näringslivstoppar berättar för DN:s Hans Strandberg om hur de hanterar en kris som ingen såg komma – och som inte liknar något annat.

”Jag försöker se folk i ögonen och berätta hur det är”
Fredagen den 13 mars fixar Elisabeth Peregi frukost hemma i villan norr om Göteborg. Kapp-Ahls vd äter havregrynsgröt – hon minns inte om det var äppelmos eller lingonsylt till. Bolaget har redan reagerat på viruset genom att försöka styra om produktion från Kina till Indien och Bangladesh. Nu läser hon gårdagens försäljningssiffror i mobilen och inser:

– Problemet är inte varuflödet längre utan att ingen handlar.

Ett tvärt kast för ett bolag som ökat försäljningen varje månad sedan i somras och vars framtid stavas investeringar i butiker, mer e-handel och helt nya länder. Dagskassorna i Sverige, Norge och Finland har sjunkit med uppemot 70 procent. I Polen och England har man stängt.

– Nu är det total anpassning på lägre försäljning. Maj och juni är starka månader normalt, fast nu har vi stora mängder kapital bundet i kläder som vi nog inte blir av med. Så vi måste parera genom att korttidspermittera, förhandla om hyreskostnader, stoppa leveranser och alla planerade projekt. Och så måste vi ändå säkra höstkollektionen

Hon beskriver en ledningsgrupp på sju personer som jobbar intensivt och ”framåtlutad”. Själv reser hon inte längre, utan det är ”möten, förmedla visioner och ta beslut – som kan ändras nästa dag”.

– Och så klart finns det en oro, jag försöker se folk i ögonen och förklara hur det är. Jag pratar en hel del med mina branschkolleger, som sett försäljningen försvinna och vi har en dialog med facket.

Kommer det något positivt ur det här?

– Ja, faktiskt! Vi tränar upp vår förmåga i att agera och kan korta våra ledtider. Vi tvingas hitta nya sätt att angripa problem och stärker vårt lagarbete, säger Elisabeth Peregi.

”Det är positivt att vara handlingskraftig men det finns alltid tid att tänka till”

Lastbilstillverkaren AB Volvos styrelseordförande Carl-Henric Svanberg deltar från Stockholm i ett telefonmöte med en internationell näringslivsorganisation den 20 februari. Han hör en känd epidemiolog slå fast att vi står inför en pandemi. Samma dag står Stockholmsbörsen högre än på tio år – men dagen därpå tar viruset den första italienaren, en 78-årig man.

– Någonstans där började jag och Martin (Lundstedt, Volvos vd) diskutera ordentligt vad som behövde göras. Sedan dess har vi styrelsemöten varje vecka, vi pratar ofta med varandra, ibland flera gånger om dagen.

Han vet av egen erfarenhet att styrelsen kan vara ett stort stöd för en vd vid en kris. Man kan lätt känna sig ensam och ska dessutom hantera en lång rad akuta frågor. Styrelsen kan hjälpa till att lyfta blicken, tänka långsiktigt och förhindra tunnelseende.
– Ett samhälle måste ta hand om sjuka och svaga, vi vill absolut inte hamna i ett läge, där vi ställer dem mot ekonomiska faktorer. Men vi måste också tänka på vilket lidande konkurser och massarbetslöshet kan skapa. Nu är det helt nödvändigt att vi tillsammans skapar planer för hur och när vi öppnar samhället igen och minimerar skadorna.

Carl-Henric Svanberg har att jämföra med. Som nytillträdd styrelseordförande för oljebolaget BP hamnade han i en stormartad kris i april 2010. Oljeplattformen Deepwater Horizon exploderade i Mexikanska golfen, elva människor dog, 780 miljoner liter skadlig olja rann ut, president Barack Obama letade efter någon ”att spöa upp”. BP fick sälja tillgångar för flera hundra miljarder kronor för att göra rätt för sig.

– Skillnaden är stor. Då handlade det om företaget och om att kompensera för skadorna. Nu är det en global samhällskris, som är hälsofarlig och slår hårt mot länders ekonomi. Volvo är inte ensamt i det här – en av anledningarna till att vi fick stänga ner fabrikerna i Sverige var att vi inte kunde få däck från Michelin.

– Vi har liten del av vår försäljning i Sverige, vi har globala försörjningskedjor, och därför måste vi också koordinera oss med andra länder när det är dags för Europa att öppna upp igen.

Vad lärde du dig av oljekatastrofen?

– Jag blev mer eftertänksam. Det är positivt att vara handlingskraftig men det finns alltid tid att tänka till. Och jag insåg också vikten att hålla huvudet kallt när det lätt blir övertoner i pressen.

”Man måste ha förståelse för att folk är rädda”
Den internationella teknikkonsulten Sweco jobbar med boendemiljöer, transporter, kollektivtrafik, förnybar energi – man designar samhällsbyggnad.

För vd Åsa Bergman växer virusallvaret fram i takt med att hon i slutet av februari följer WHO:s direktsända briefingar.

– Vi tillverkar ju inte saker, men alla de branscher du ser har stora problem, de är våra kunder och vi märker att det skapas stor osäkerhet bland dem. Vi räknar med att själva påverkas mer ekonomiskt längre fram. Blir det väsentliga förändringar kommer vi att agera snabbt, det har vi gjort förut.

Sedan nästan tre veckor jobbar majoriteten av de anställda på distans, och företaget har aktiverat sitt kristeam.

– Det är en samling mycket kompetenta människor från olika expertområden som hjälper ledningen att fatta beslut. Det går fort nu – det som gällde för två dagar sedan kan vara irrelevant i morgon.
Hon menar att distansarbete kräver ännu tydligare ledarskap: man måste kommunicera tydligare, hitta nya mötesformer.

– **Kriser visar upp** olika typer av människor –en del blir lugna, några klarar sig bra på egen hand, andra blir oroliga och handlingsförlamade. Allt är så osäkert nu, så man måste ha förståelse för att folk är rädda.

”Vi kommer snabbt upp på banan i krislägen, folk tar egna initiativ”
Den 25 februari är Henrik Henriksson på väg ner för landning i Botswana, här väntar bland annat elefanterna i nationalparken Chobe. Scaniachefen vet då att hans bolag har gjort ett rekordår, han anar inte att han vid bokslutet en månad senare ska kommentera det med orden ”vem bryr sig?”.

– På väg in i terminalen möttes vi av två kvinnor i full skyddsutrustning som tog prover på oss. Där och då förstod jag vad som skulle komma – men det var inga kollar i Frankfurt eller på Arlanda på vägen hem.

Väl på jobbet i Södertälje igen den 9 mars är temat givet för den traditionella måndagsfrukosten med bolagets 35 högsta chefer:
– Då lade vi ihop den samlade bilden, vi hörde om störningar hos leverantörer och insåg att detta inte kommer att hålla. Då var det till att gå upp på tå – det här ska vi fixa.

– För vi är i grunden vana vid störningar. Det kan vara nya tullregler, en leverantör som går i konkurs eller en stor devalvering. Bolaget är liksom riggat för det.

Den svenska modellen handlar enkelt uttryckt om att arbetsgivare och anställda samarbetar, arbetet styrs av avtal och samråd – och strejkerna är få. Invändningen skulle kunna vara att ordergivningen blir långsammare. Henriksson har en annan bild:

– Vi i Sverige vill ju förankra mycket, för att folk ska förstå och vi har delegerat ansvar. Det är bra i krislägen, då kommer vi snabbt upp på banan, folk tar egna initiativ. Då blir ledningens uppgift att vara tydlig – och kommunicera.

Den 18 mars stoppar Scania all produktion i Europa:

– Det är en väldigt speciell situation, det man kan göra är att jobba med olika scenarier för att förbereda sig, säger Henrik Henriksson. Så nu är det grönt, gult och rött läge man talar om:

– Bästa varianten är en återhämtning à la Kina och Sydkorea och att vi ser ljuset i tunneln i slutet av maj. Är det trovärdigt? Det vet vi först om en månad. Värsta caset är att vi går in i repression med stor arbetslöshet, likviditetskris och en bnp som minskar med 20 procent. Gult är ett mellanscenario.

Och hur tittar ni framåt under tiden?

– Vi lär av det som händer nu för att se om vi genom strukturella förändringar kan förbättra vår konkurrenskraft när vinden vänder.

Hans Strandberg
hans.strandberg@dn.se"

Sweco B

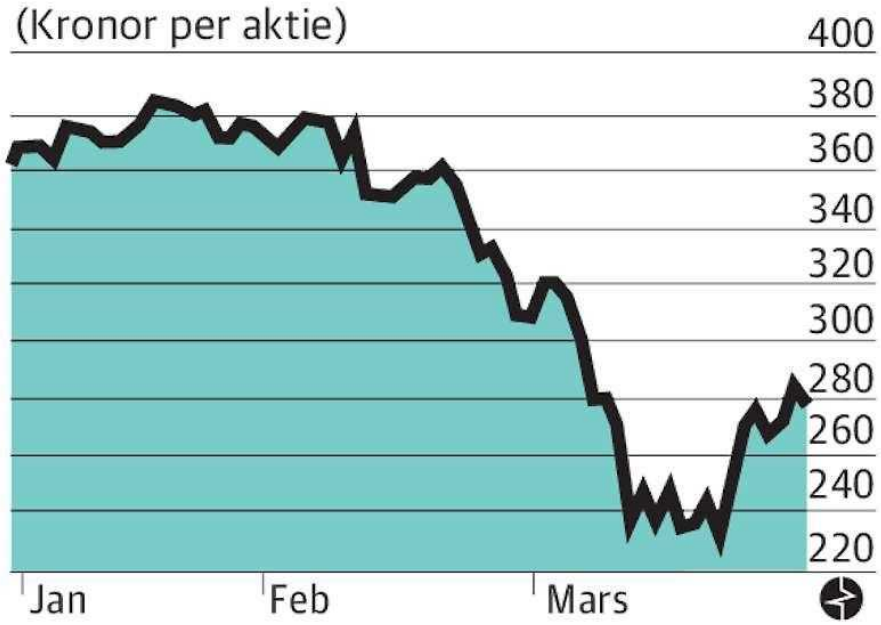

Traton

Traton är Volkswagens lastbils-division och de äger Scania.

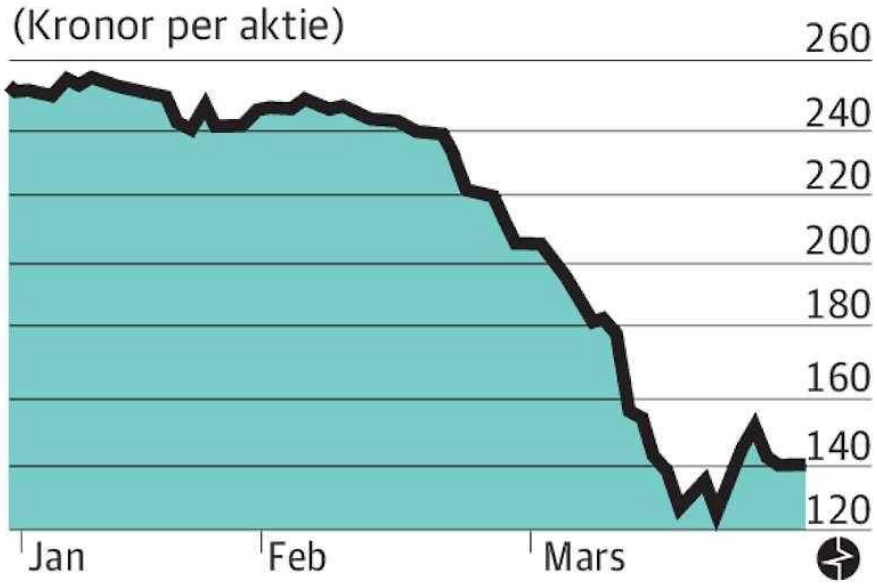

”Strategin att minimera smittspridningen är rätt”

DN LÖRDAG 4 APRIL 2020

Statsminister Stefan Löfven slår nu fast att många människor i Sverige kommer att dö i covid-19. – Vi kommer att få räkna de döda i tusental. Det är lika bra att vi förbereder oss på det, säger Stefan Löfven.

Smittspridningen av det nya coronaviruset har på allvar pågått i ungefär en månad och regeringen har genomfört en rad krispaket och åtgärder för att bromsa effekterna. Statsminister Stefan Löfven har vid flera tillfällen uppmanat medborgarna att ta krisen på allvar och följa myndigheternas rekommendationer.

När DN möter honom på fredagseftermiddagen fortsätter han att inskärpa att det här är en kris som inte kommer att gå över i närtid.

– Vi måste räkna med månader, inte veckor. Vi måste ha det tidsperspektivet och inte slappna av. Nu gäller det att ha disciplin – med sin egen handhygien, att inte träffa äldre släktingar och så vidare, säger Stefan Löfven.

När du säger månader, menar du då sjukdomsförloppet eller de ekonomiska konsekvenserna?

– Både och. Vi har valt strategin att pressa ut kurvan och inte få ett för dramatiskt förlopp för då klarar sjukvården förmodligen inte av det. Men det innebär samtidigt att vi kommer att ha fler svårt sjuka som måste intensivvårdas, vi kommer att få betydligt fler döda. Vi kommer att få räkna de döda i tusental. Det är lika bra att vi förbereder oss på det. Andra länder har fått ett snabbare förlopp, vi har medvetet försökt dra ut på det men det betyder inte per automatik att vi får färre svårt sjuka eller färre döda. Vi drar ut på det för att sjukvården ska få en möjlighet att klara av det.

Har du någon uppfattning om hur många svenskar som kommer att behöva sjukhusvård för covid-19 och hur många som kommer att dö?

– Andra är bättre på att bedöma det. Men att det blir fler – ja. Det kommer att bli betydligt fler som blir sjuka, svårt sjuka och som avlider. För varje dag som vi inte får den branta ökningen så ökar möjligheten att sjukvården klarar av det här på ett bra sätt.

Vad har du för underlag när du säger att tusental kommer att dö?

– När vi tittar på andra länder och att vi har en allmän smittspridning i landet så är det mycket som talar för det. Vi försöker nu sträcka ut förloppet så i stället för att det kommer här och nu så kommer det ändå men det kommer senare. För varje dag som vi inte får ett snabbt förlopp ger vi sjukvården möjligheter.

– Man ska vara ärlig och beskriva saker som de är och vad vi tror. Jag kan inte säga exakt hur många som blir svårt sjuka eller som kommer att ligga på intensivvården men det är det här vi planerar efter och tar höjd för.

Vad tänker du om att så många andra länder har valt en annan strategi än Sverige?

– Jag tycker inte att man ska dramatisera den bilden för mycket. Alla länder funderar på hur man ska göra den sociala distanseringen och hur sjukvården ska stärkas – sen gör vi på lite olika sätt. Ibland beror det också på att vi är i olika faser.

Har du någonsin tvivlat på att Sverige har valt rätt strategi?

– Strategin att se till att minimera smittspridningen är rätt. Jag lyssnar på dem som har den epidemiologiska djupkunskapen om hur man kan förlänga förloppet. Det är de som har den bästa kunskapen.

– Vi ska dessutom dämpa konsekvenserna för jobben och ekonomin. Då är det inte Folkhälsomyndigheten man ska lyssna på utan till exempel arbetsmarknadens parter, ekonomer och branschorganisationer. När vi ska stilla oron med mer information är det ytterligare andra vi ska lyssna på. Att begränsa smittspridningen och göra de andra delarna i strategin – det är riktigt och det känner jag är rätt. För att fatta rätt beslut – regeringen styr landet – då lyssnar jag på dem som har djupkunskaper på de olika områdena. Det är också viktigt att fatta rätt beslut vid rätt tillfälle. Man kan göra allt i början men det tror jag inte är det rätta.

Har du aldrig haft några tvivel?

– Man måste alltid vara beredd att ompröva. Om något händer som vi inte kunnat förutse så måste vi vara beredda att ändra. Men de här huvudpelarna är viktiga, menar jag: begränsa smittspridningen, konsekvenserna för ekonomin, skydda samhällskritisk verksamhet och så vidare. Det är rätt men man måste också vara beredd att justera inom den ramen.

Vad drar du för slutsatser av att smittan tagit sig in på så många äldreboenden?

– Det är svårt att dra någon slutsats nu. Och även där tycker jag att det är epidemiologer som ska dra den slutsatsen. Om det har kommit från anställda eller på annat sätt. Vi får nog dra den slutsatsen lite senare.

Varför har inte de åtgärder som ni vidtagit hindrat den utvecklingen?

– Det beror på vad det är som har hänt. Är det ett besök eller är det personal? Om det skulle vara fallet att smittan kommit in via personal trots att det varit besöksförbud så har ju inte det förbudet hjälpt. Det kan också vara en kombination, vi vet inte det.

– Vi har ögonen på det och kommunerna måste få en bra möjlighet att förberedas. Där är landshövdingarnas roll jätteviktig, de koordinerar kommunernas och regionernas arbete och utbildning för personalen, bland annat vad gäller skyddsutrustning. Sen ska staten se till att de får den utrustning de faktiskt behöver ha men de måste själva hantera den.

Har ni några åtgärder kvar för att minska smittspridningen på äldreboenden?

– Nu är det besöksförbud, det är viktigt att personalen får skyddsutrustning så att smittan inte sprids mer. Sen exakt vad som kan göras på enskilda äldreboenden tror jag att professionen är bättre att bedöma.

Staten har ett ansvar att se till att de har de bästa möjliga förutsättningarna med utrustning, utbildning och så vidare.

Hur ser du på riskerna att vi står inför för en världsekonomisk kollaps?

– Det beror också på hur långt det här förloppet är. Finansministern lämnade en prognos tidigare i veckan som utgick från att om det inte blir alltför långdraget så kommer det att studsa tillbaks igen uppåt.

Men det är ändå klart att det kommer att påverka ekonomin under lång tid. Om det blir ett ännu längre förlopp eller att smittan kanske kommer igen, då påverkar det ekonomin ännu mer.

– Nu ska vi samtidigt komma ihåg att vi nationellt sätter in åtgärder för att skydda arbetsmarknad, jobb och ekonomi. Vi gör det multilateralt inom EU och där är alla verktyg ännu inte framme. Det sätts in rejält med åtgärder men det är ingen tvekan om att ekonomin kommer att skadas. Lika väl som jag ser framför mig fler sjuka och dessvärre fler avlidna, så kommer det tyvärr också bli så att jobb försvinner och några företag kommer inte att klara det här. Vi gör allt för att det ska bli så få som möjligt men man måste räkna med att det sker.

Med tanke på hur det ser ut, hur troligt är det att svensk ekonomi vänder uppåt redan i höst?

– Det scenariot bygger på tidigare erfarenheter. Om det är så att förloppet vi pratar om är några månader så förr eller senare vänder det.

Då ska vi naturligtvis stimulera ekonomin också. Nu sätter vi in åtgärder för att förhindra det värsta men det finns också ett utrymme för att stimulera så att ekonomin kommer igång igen. Erfarenheten säger att det kan studsa tillbaka ganska snabbt igen men, återigen, det är högst osäkert.

Hur ser du på risken att auktoritära stater och ledare flyttar fram sina positioner i samband med krisen?

– Det finns en sådan risk. Men det finns olika krafter här också.

Sverige är en varm förespråkare för internationellt samarbete och solidaritet. Vi är nu aktiva i EU både för att vi ska hjälpas åt att trycka på ekonomin igen när det är dags och att vi gör det så koordinerat vi kan. Vi pratar med mängder av olika ledare både inom och utanför EU.

Vi måste tänka globalt och hitta dem som tänker lika som oss för att försvara det internationella samarbetet. Vi är illa ute men det finns utvecklingsländer som har det betydligt värre och då måste vi se till att de får mer stöd i den här situationen och samtidigt stå upp för det internationella samarbetet.

Finns det något positivt som kan komma ut av den här krisen?

– Just nu är det liv, jobb och företag som står på spel. Det är det som måsta vara fokuset. Men är det något som man nu ser, och som jag blir varm av, är alla de initiativ som människor nu tar. Eller civilorganisationer som tar ett jättestort ansvar och visar solidaritet med sina medmänniskor. Det kanske är i sådana här stunder som den kraften växer fram i ett samhälle och förhoppningsvis har vi med oss det ännu starkare när vi kommer över det här.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se "

"Tre snabba
1. ...om att hålla fler tal till nationen?
– Det vet jag inte ännu. Men jag är redo.

2. ...om att resa bort i påsk?– Jag kommer av säkerhetsskäl inte att berätta var jag befinner mig. Men jag gör som man ska göra. Jag kommer inte att riskera att bidra till smittspridningen och jag kommer inte att belasta något annat läns sjukvård.

3. ...om hur långa arbetsdagarna har varit de senaste veckorna?
– Man blir inte klar förrän sent på kvällen med telefonsamtalen så nog är det en 14–15 timmar. "

" Ewa Stenberg: Därför väljer Löfven att prata om de stora dödstalen nu

DN LÖRDAG 4 APRIL 2020

Stefan Löfven (S) talar för första gången om omfattningen på den svenska coronakrisen, för att inskärpa allvaret. Tusental kommer att dö, säger han. Statsministern försöker samtidigt undvika debatten om varför Sverige så här långt ser ut att drabbas hårdare än våra grannländer.

Statsministrar förbereder sig för att leda landet på ett visst politiskt program, men de går ofta till historien för något helt annat. Stefan Löfvens eftermäle kommer att formas av hur han klarar av att leda landet i coronakrisen.

Det nya coronaviruset, som det varken finns vaccin eller medicin emot, slår med all kraft mot både ekonomin och sjukvården. Allt fler dör.

”Vi kommer att få räkna de döda i tusental. Det är lika bra att vi förbereder oss på det.”, säger Stefan Löfven i Hans Olssons intervju. Det är fler än antalet svenskar som dog i Estoniakatastrofen och under tsunamin.

Sverige har gått in i ett allvarligare skede av krisen, och statsministern vill genom sina uttalanden förbereda invånarna för det. Dödsfallen ökar allt mer och smittspridningen i sjukvården och äldreomsorgen är mycket illavarslande.

Sverige har valt sin egen väg för att bekämpa smittan, även om Stefan Löfven föredrar att i stället påpeka likheterna med andra länder.

”Jag tycker inte att man ska dramatisera den bilden för mycket. Alla funderar på hur man ska göra den sociala distanseringen och hur sjukvården ska stärkas - sen gör vi på lite olika sätt”, säger statsministern.

Den svenska modellen bygger på att låta myndigheterna och experterna ta ledningen. Där Finland införde undantagstillstånd och Norge införde de mest ingripande åtgärder de har haft i Norge i fredstid väljer Sverige en mer frivillig linje. Tanken är att svenskarna genom expertråd och eget omdöme tar eget ansvar för att hålla social distans och isolera de äldre. Detta är ännu effektivare för att bromsa smittan än hårda lagar och hot om böter och fängelse, argumenterar Folkhälsomyndigheten.

Sverige har förvisso stängt gymnasie- och högskolor och infört ett tvingande besöksförbud för äldreboenden, men senare än i grannländerna.

”Det är också viktigt att fatta rätt beslut vid rätt tillfälle. Man kan göra allt i början men det tror jag inte är det rätta.”, säger Stefan Löfven i DN-intervjun.

Danmark var först ut i Norden med att stänga skolor och universitet från den 16 mars. Kort därefter följde Norge efter. Finland stängde större delen av sina skolor från den 18 mars. De har dock barnomsorg och särskilda skolor öppna för barnen till vårdpersonal och andra nyckelgrupper.

Nu har det gått tre veckor sedan de nordiska länderna valde olika vägar.

I Sverige rapporterade Folkhälsomyndigheten på fredagen 51 nya dödsfall, vilket innebär totalt 333 avlidna.

Danmark redovisade 16 nya dödsfall, vilket innebär 139 döda i Danmark. I Norge har sammanlagt 55 personer dött, alltså något fler sammanlagt än vad Sverige redovisade på ett enda dygn.

Norge och Danmark har ungefär halva vår befolkning, men skillnaderna är ändå stora. Det kan bero på helt andra faktorer än politiska beslut. Men om utvecklingen fortsätter kommer frågorna om det svenska vägvalet att bli fler.

Statsministern har dubbla orsaker till att få folket med sig på det han kallar folkvett, sådant som att hålla sig hemma vid minsta hostning och inte resa bort. För att få alla att följa myndighetsråden behöver han förmedla att det är dödligt allvar och att detta kommer att kräva mycket av var och en under lång tid.

Men Stefan Löfven behöver också övertyga väljarna om att den svenska strategin fungerar, att frivillighetsvägen är lika effektiv som tvångslagar och att tidiga beslut inte alltid är de mest verkningsfulla. Han vill inte ha en strid om vägvalen.

Det är för att han tror att det är bäst för landet, men det är förstås också bra för hans parti. Stefan Löfvens egna förtroendesiffror har ökat kraftigt och Socialdemokraterna stärks allt mer i väljaropinionen.

Statsministern har stor nytta av sitt lugn och sitt jordnära sätt under kriser, det är inte idésprutor som efterfrågas när människoliv är hotade utan empatiska, lugna och metodiska personer som är beredda att arbeta hårt all sin vakna tid.

Än så länge har det gått bra för Löfven. Om det fortsätter så beror på om vi får se en lika ödesdiger utveckling som i Italien och Spanien eller om den svenska modellen verkligen kan platta ut smittokurvan och vinna tid för att stärka sjukvården och få fler att överleva.

Det avgör Stefan Löfvens eftermäle, men framför allt avgör det Sveriges framtid.

Ewa Stenberg
ewa.stenberg@dn.se "

DN 5 april 2020

"Vi försöker gemensamt finna en väg – där en väg aldrig funnits

DN SÖNDAG 5 APRIL 2020

Den 9 mars blir idéhistorikern Sverker Sörlin mycket sjuk i covid-19. Medan han ger akt på sin andning funderar han på den stora övning i praktisk etik som Sverige just nu går igenom. ”Människor i vårt land har lärt sig mycket om vad ansvar och omtanke betyder i verkligheten.”

1 Vi har alla vår berättelse om när vårt eget liv berördes. På samma sätt som vi kan säga vad vi gjorde när planen flög in i tornen eller när Olof Palme mördades. Jag satt på en middag och av någon anledning som jag glömt kändes det relevant att säga att det som pågår i Kina nu faktiskt berör även mig, eftersom studenter och kollegor på min arbetsplats som besökt riskområden skulle iaktta två veckors karantän. Jag visade meddelandet. ”Nu angår det även mig”, sa jag, men utan att egentligen på något djupare sätt leva mig in i vad det kunde innebära. Ingen var intresserad. Samtalet löpte vidare åt andra håll.

Många veckor senare blev jag mycket sjuk. Jag visste inte varför.

2 Förmodligen har mänskligheten aldrig någonsin förut delat öde lika påtagligt som den gör i detta ögonblick. I den meningen är världen mer globaliserad än någonsin. Jag ser män i Indien som sågar och spikar sängar för de tusentals som snart ska behöva dem. Jag hör om

alkoholförbud på Grönland, för att rädda barnen från deras sysslolösa föräldrar.

Ministrar, kungligheter, kändisar, inga lämnas osparda. Miljarder lever under restriktioner, inom kort troligen hela världsbefolkningen. Ändå ska det visa sig att det som alltid är de svagaste som drabbas hårdast.

Det är budskapet från epidemihistoriens klassiska arbete, ”Plagues and peoples” (1976) av den amerikanske historikern William H McNeill. Hans innovation var att se epidemierna som en spegling av samhällena. Alltså inte bara som en blind invasion av pest, mässling eller smittkoppor, en ansiktslös ”fiende” som härjar på sina egna ödesbundna biologiska premisser. Utan som en produkt av de villkor som historien format. Det finns inte en pandemi, varje samhälle har sin egen som man i någon mening själv har förberett.

3 Viruset är ”the great equalizer”, hälsade Madonna från sitt rosenprydda badkar häromdagen. Så är det inte alls, och har aldrig varit. Den norske demografen och pandemiexperten Svenn-Erik Mamelund, har blivit uppmärksammad för sina analyser av hur klass och social bakgrund påverkar dödligheten. Fattiga dör mest. Mary Bassett vid Harvard gör samma observation: i USA är det de som saknar sjukförsäkring, väsentligen svarta, latinos, överviktiga, fattiga multisjuka som kommer att utgöra majoriteten av dödsfallen. I global skala är detta än mer slående. Där ojämlikheten är stor och resurserna små kommer flest att drabbas, även av den ekonomiska nedgången.

4 Redan första kvällen jag var sjuk, den 9 mars, ringde jag 1177. Jag kom fram vid tvåtiden på natten. Jag fick veta att eftersom jag inte besökt ett riskområde behövde jag inte testas. Det hette att allmän smittspridning inte förekom i Sverige. Enligt denna logik kunde jag inte ha det nya viruset. Det var goda nyheter, förstås. Det var bara det att jag inte trodde på det.

Samma kväll började jag läsa Victor Klemperers dagböcker 1933–1945, ”Intill slutet vill jag vittna” i Karin Mossdals översättning. Jag hade läst Klemperer förut, korta avsnitt. Men som så många andra hade jag blivit alltmer intresserad av att förstå polariseringens vardagsliv och ville läsa alla de niohundra sidorna. Det blev den bok jag sedan tydde mig till, under de stunder jag orkade läsa.

Boken visade sig vara mycket annorlunda än jag mindes den. Klemperer undersöker inte. Han iakttar, känner. Han är, varje sekund, en orolig, förtvivlad människa. Han verkar ständigt beredd att kasta in handduken. Är inte herr Hitler mycket populär, ja, rentav oövervinnelig?

Klemperer inser att han troligen kommer att hamna i lägren. I tolv år närmar han sig dag för dag en nästan säker död. Han är rädd, mycket rädd.

Ändå gör han allt han måste. Läser dagligen högt för sin sjuka hustru. Stretar framåt med sina arbeten om fransk upplysning.

Under en stor del av denna tid går han nästan aldrig ut. De judiska butiker som de handlar i stängs. Han får inte längre låna böcker till sin forskning. Vänner emigrerar, ”avflyttar”, alltså mördas, eller bara försvinner. Parets värld består till sist bara av den torftiga, klaustrofobiska lägenheten i ”judehuset” i Dresden, omgiven av en farsot som tycks gränslös och utan slut.

Men krigslyckan vänder. Ryska trupper närmar sig Berlin. Klemperer lever trots allt och han genomfars av hoppets omvälvande kraft. Var det värt att sträva? Var det värdigt att försöka? Inför friheten och ljuset finns inget annat svar än: ja! Det kommer rakt ur kroppen, den längtande, väntande.

5 Vid det laget hade jag blivit allt sjukare och 1177 hade ändrat sitt budskap. Visst förekom intern smittspridning i Sverige, men vi testar bara de som läggs in på sjukhus. Jag kunde alltså mycket väl ha viruset. I själva verket var jag redan övertygad. Jag hade alla symtom på listan, hade även tappat lukt och smak. Andningen blev mitt stora intresse nattetid.Jag kunde inte sluta tänka på människor jag kände som redan låg nedsövda på sjukhusen.

Klemperar utstod tolv år utan visshet. Hos oss hann det bara gå en vecka innan vi kunde höra hur en och annan i finanslivet redan var beredd att ge upp. Man ville ha ett stoppdatum för vårt självpåtagna moratorium. Hur då? Som vi brukar: ”expertis” kan tala om för oss hur en avvägning kan ske mellan människoliv och ekonomiska förluster.

Så blir det dessbättre inte, och kanske är därmed det viktigaste sagt om den märkliga månad vi lagt bakom oss. Vad som i stället kännetecknar Sverige i mars 2020 är till slut något helt annat: ett kollektivt lärande. Ett erkännande av att även om det stora mönstret är detsamma överallt, och även om vi delar öde som mänsklighet, så finns i varje land och region avgöranden att träffa. Vi genomför en intensiv, gemensam insats för att finna en väg – där en väg aldrig förut funnits.

När det stod klart att den breda vägen framåt för de flesta länder måste bli restriktioner för rörlighet och frihet insåg alla att det skulle få djupgående konsekvenser. Det besannas nu. Människor permitteras. Företag stänger, vissa upphör. Föreningsliv avstannar. Gamla, sjuka isoleras. Tragedier är oundvikliga, misstag likaså.

Regeringen har fattat beslut snabbt, riksdagen har vid behov godkänt. Det har visat sig mest meningsfullt, eller i alla fall mest framkomligt, att bedriva detta arbete stegvis, eftersom ingen expertis finns som kan åberopa ensamt företräde.

Det saknas inte röster för att arbetet borde bedrivas med än större frenesi. Alla skolor borde stängas. Restriktionerna på rörlighet behöver vara mer drakoniska. Fler verksamheter – gym, restauranger, skidliftar, kaféer – borde förbjudas. Friheten för medborgarna, särskilt de från Stockholm, borde inskränkas ytterligare.

6 Jag medger: jag har vacklat. Och jag är nog inte ensam. Kanske är det vad man måste göra när man ska finna en väg. Att vackla är också att dröja en stund, medge nya intryck.

Även jag har begrundat de matematiska modeller av exponentiell smittspridning som finns på nätet i stort antal. Man är en sten om man inte blir ödmjuk. Och i nästa ögonblick rörd till tårar över det som förefaller vara den enkla sanningen: om vi inte gör allt vi kan nu kommer vi att ångra oss så länge vi lever, de som lever.

Ingen moral i världen kan användas för att förespråka att vi kan ta oss friheter nu som leder till att tusentals och åter tusentals (i hela världen – miljoner?) inte kan få adekvat vård och därför dukar under. Ingen ska tillhöra ”de mycket för många”, som Nietzsche talade om, de som lika gärna kan offras för att några ska få flyga igen och andra undvika konkurs.
Det känns i hela kroppen när jag hör nyheterna – staten betalar vad det kostar. Staten är vi. Vi har alla bidragit. Är ”kostar” ens rätt ord? Är inte just detta det vackraste sätt som finns att använda det vi skapat?

Det ”kostar” inte, för vi har en annan uppgift, utan dröjsmål. Vi är alla epidemiologer nu. Och därför förstår vi att vi måste leva i enlighet med en högre tanke för det vi gör.

Jag lyfter min febermatta blick, från Youtubes matematik till livet på gatan utanför. Där rör sig faktiskt ganska många människor. De flanerar, ensamma eller i små grupper. En del har hund. Andra har barnvagn, en fotboll under armen eller sina tennisracketar på ryggen. Påfallande många joggar. Jag ser ingen militär eller polis.

På radion hör jag myndigheternas företrädare. De är inte alltid exakta, den blygsamma provtagningen gör det empiriska underlaget i Sverige svajigt. Så mycket saknas, så många underlåtenhetssynder kommer i dagen. Mycket är inte som det borde vara. Men, på det hela taget, det finns en mening i vad de säger. De har argument. De sade tidigt att det avgörande var tajmningen och att människor förstår.

Bland deras medarbetare finns många epidemiologer. Det framgår efterhand att bakom deras stundtals vaga, sökande ord finns samma underbara ekvationer som jag har sett på Youtube.

Varför är orden då så vaga? Förmodligen för att det inte går att veta säkert. Ekvationerna är det enkla. Att veta vad som är rätt att göra är det svåra. Jag tänker att de också månar om vardagen och om alla de liv som vi vill leva.

Ingenting kan tas för givet. Vi har ett val. Vi träffar det dag för dag.

7 Har ambivalensen inför valet av metod en politik? Jag tror det. Diktaturer, som Kina, har inga svårigheter att anamma en hård regim.

Polen, Ungern, Ryssland och andra som redan genomgår sina stadier på tyranniets väg ser corona som ett tillfälle att inskränka ytterligare på medborgerliga fri- och rättigheter. Andra länder fullföljer en, kanske ädel, centralistisk tradition (Frankrike, Finland) eller en politisk kultur kännetecknad av lågt förtroende för staten med ett arv av repressiva - tendenser (Latinamerika, även Sydeuropa).

Här finns arbete att göra för samhällsforskare och historiker för att förstå dessa mönster som visar sig, ibland med den frambrytande svulstens motbjudande tydlighet. Det är inte oviktigt vilken väg vi väljer för vår pandemi. Inte bara för hur väl vi lyckas skydda de mest utsatta – utan på ett djupare plan för demokratiernas framtid. Som Slavoj Zizek noterat: ”Utmaningen för Europa är att visa att det Kina har gjort går att göra på ett mer transparent och demokratiskt sätt.”

8 Jag måste medge att de första dygnen, innan jag visste vart min egen infektion skulle ta vägen, eller ens vad den berodde på, så fasade jag inför tanken på mycket radikala åtgärder. Jag hade sett de öde gatorna i Wuhan på bild, liksom de folktomma städerna i Lombardiet. Skulle det bli så? Skulle polis, kanske militär, övervaka våra bostäder?

Skulle det upphöra att vara en mänsklig rättighet att sätta sig i säkerhet på en annan plats? Eller i alla fall att gå ut?

I efterhand ter sig mina febriga tankar överspända, nästan paranoida. Men, vid närmare eftertanke, inte helt. Jag såg långt senare i tv en kinesisk ung kvinna reflektera över sitt val, som stod mellan att återvända till sin nu öppna västkinesiska hemstad eller att stanna i karantän i Oxford, där hon studerade. Ett skäl till att hon valde Oxford, var att hon där inte behövde riskera att någon förseglade hennes dörr till yttervärlden.

För egen del fantiserade jag om en möjlig flykt till Lappland, kanske senare under våren, då jag skulle vara återställd, immun, och nätterna redan ljusa med skidföre på skaren. Där skulle jag kunna leva tillbakadraget, låna någons gamla skogstorp för en tids prepperliv eller rentav uppträda som den kanske enda gästen på ett högfjällshotell.

Några veckor senare, när vi alla, både smittade och ännu icke smittade, lärt oss mer, förstår jag att flykt i vårt land inte är nödvändig, fast den är möjlig. Det är en lättnad. Jag föredrar att ännu se människor kunna

flanera i det nära grannskapet som jag gjort själv den sista tiden när jag återfått en del styrka (givetvis med en väl tilltagen personlig cordon sanitaire).

För det som till slut ter sig som ett mycket stort värde för den som tillbringar veckor i sjukdom och isolering är – att återvända till vardagen. Slippa smärta, slippa möta varje dag med mer än 39 graders feber (det tog tolv dygn), kunna äta litet mat utan vämjelse, att inte varje natt räkna andetagens frekvens. Att det ska vara över.

9 Kanske kunde man kalla vår väg deltagandets. Den politiska idén är: vardaglig frihet i utbyte mot aktivt ansvar. Jag ser vad som skett de senaste veckorna som en stor övning i praktisk etik. Människor i vårt land har lärt sig mycket om vad ansvar och omtanke betyder i verkligheten.
Vi har gjort som vi kan vi göra. Det är William H McNeills budskap hos oss: så formar vårt samhälle vår pandemi. Först i efterhand vet vi om det hjälpte oss.

10 Ända sedan de första coronadygnen i vårt land, för nu mer än en månad sedan, har jag livligt föreställt mig befrielsens stund. Hur det då kommer att kännas. Explosionen av lycka, bara för att allt kan bli som vanligt. Hur vi ur djupet av våra kroppar kommer att utbrista vårt eget: ja! Jag försökte hålla fast tanken vid den stunden, särskilt när börsnedgångarna slog rekord och permitteringsbeskeden rasade in.

”Man kan för övrigt säga att från och med det ögonblick, då befolkningen kunde börja hysa ett aldrig så svagt hopp, var pestens effektiva herravälde brutet.”

Albert Camus ord i ”Pesten” talar om vändningen. Den som Klemperer väntade på i tolv år och den som också vi längtar efter men inte vet när den kommer.
Jag vet förstås lika lite. Det kan krävas att Sveriges position måste skärpas. Det som visar sig nödvändigt måste trots allt göras. Vi måste testa mer, så snart som möjligt, särskilt sjukvårdens och äldreomsorgens personal, men också bredare. Vi måste snabbt se till att antikroppstest blir möjliga. På vissa plan har vi varit onödigt långsamma. För att inte tala om de senaste årtiondenas många politiska misstag som ökat vår sårbarhet för litet vinning. Dem kan vi nu åtgärda.

Men vi gör klokt i att fortsätta respektera medborgarnas roll som bidragande, etiska varelser. Likvärdiga i sina bidrag. Tagna på allvar. När vi levt igenom detta virus, kommer vi att dela en moralisk och politisk erfarenhet som gör andra svåra uppgifter enklare att lösa.

Sverker Sörlin
kulturdebatt@dn.se "

"**Sverker Sörlin. Idéhistoriker, författare och professor i miljöhistoria vid Tekniska högskolan i Stockholm.**

Har gett ut en rad böcker, bland annat Charles Darwin-biografin ”Den blinde skaparen” (2009), ”Kroppens geni – Marit, Petter och skidåkning som lidelse” (2009) och ”Antropocen” (2017).

2004 tilldelades han Augustpriset i fackboksklassen för ”Världens ordning” och ”Mörkret i människan”.

Förra året kom ”Till bildningens försvar: Den svåra konsten att veta tillsammans”.

Kapitel 2: Om systemet för mänskliga verksamheter

Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.

Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer :

Individens kroppsliga förhållanden, dvs individens kroppsliga status och personliga hjälpmedel för de kroppsliga behoven.
Individens psykiska förhållanden, dvs individens olika psykiska tillstånd och aktiviteter, individens inre verklighet.
Individens fysiska miljö - fysiska samhälle. De fysiska miljöerna gäller det fysiska i omgivningarna. De fysiska miljöerna kan gälla:
* De fysiska miljöerna som estetiska objekt med kulturella värden och funktioner.
* De fysiska miljöerna som materiella objekt med ekonomiska värden och teknologiska funktioner.
Individens sociala miljö - sociala samhälle, dvs människornas psykiska samspel, de sociala miljöerna.

Förändringsprocesserna i världen hålls i de mest väsentliga avseendena igång av människornas verksamheter :

Individernas viljor.
Kollektiva viljor. (Politik).
Handlingar för kroppen (ekonomiska- teknologiska handlingar).
Handlingar för psyket (informationshandlingar- kulturella handlingar).
Verksamheterna påverkar varandra i en påverkanskedja utan slut.

Människorna påverkar och påverkas genom verksamheter i fyra olika roller i livet:

A.Huvudroll: allmän levnadsroll lekmannaroll-fritidsroll.
A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.
A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.
B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.
B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.
B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få uträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Individer och samhällen planerar framtiden.
Planeringar går ut på att finna vad man bör vilja och innehåller fyra planeringsmoment som kan redovisas på många olika sätt alltefter omständigheterna i varje planeringsfall :

Hur var det ?	Kunskaper och erfarenheter från det förgångna.
Hur är det ?	Riktiga kunskaper om rådande förhållanden.
Hur kan det bli ?	Vilka alternativ är möjliga i framtiden ?
Hur bör det bli ?	Vilket eller vilka alternativ bör man välja ?

Dessa frågor bör ställas ifråga om alla mänskliga verksamheter. Man bör utforma svaren på frågorna om hur det bör bli med hänsyn till effekterna, sedda i jämlikhetsperspektiv, på individernas levnadsvillkor, som ges av

psykiska och
kroppsliga förhållanden och av deras
fysiska och sociala miljöer.

Vill man förbättra världen - göra världen till en bättre plats - måste man arbeta på alla de fyra områdena om psykiska och kroppsliga förhållanden och fysiska och sociala miljöer. De fyra områdena påverkar varandra och direkt eller indirekt slutmålet: tillfredsställelse för individen.

Ska man gemensamt kunna åstadkomma en bättre framtid i världen måste man ha gemensamma framtidsvisioner, det kräver gemensamma viljor och gemensamma planeringar. I en demokrati är alla medansvariga för utvecklingen och får försöka bilda sig uppfattningar och ta ställning och försöka påverka verksamheterna inklusive samverkansverksamheterna i lämplig riktning. I en demokrati är det viktigt att alla medborgare är så väl informerade att de kan delta i styrningarna mot framtiden. Det ställer stora krav på informationssystemen.

Resonemangen leder till att man bör göra allt som är möjligt för att till alla genom utbildning och information sprida ut kunskaper om världsförbättringsproblemen, dvs kunskaper om hur det var och är, kan bli och bör bli. För att ha något att sprida ut måste man hålla igång forskningar, utredningar och planeringar. För att hålla ihop allt detta måste man hålla igång även kontinuerliga planeringar om forskning, utredning, utbildning, information och planeringar.

Planeringar bör finnas dels för en mängd ämnesområden-verksamhetsområden, dels för geografiska områden av olika storlekar. För alla planeringar bör finnas flera framtida tidshorisonter. Både tillstånd och framför allt processer bör planeras. Man bör alltså ha planeringar för tillstånd i rummet vid olika tidpunkter och planeringar för processer som fördelar i rummet och förändrar med tiden.

Man bör noga skilja mellan planeringar och beslut. Planeringar är beslutsunderlag. När alla fått alla informationer i planeringsprocesserna ska allas åsikter slussas igenom i hierarkierna till dem som fått makt att besluta, och det är också informationsprocesser som ingår i samhällsplaneringens problem.

Till problemen hör också informationsprocesserna från beslut till det slutliga verkställandet. Samhällsplaneringsprocesserna bildar ett jättelikt informationssystem som rymmer alla informationsflöden. I själva verket är det så att de förekommande informationsprocesserna bildar eller utgör de förekommande planerings- och beslutsprocesserna.

Samhällsplaneringsprocessernas och beslutsprocessernas problem kan ses som en mängd informationsproblem med ca 7 miljarder personers, dvs världsbefolkningens, inre informationsproblem i psykiska processer och ett yttre informationsproblem med informationsutbyten mellan alla dessa personer. Samhällsplanering innebär bl a konstruktion av förslag till framtider, då det konstruktiva arbetet utförs i de psykiska processerna med hjälp av kunskapsmaterial som tillkommer genom både inre och yttre informationsflöden.

Förändringsprocesserna hålls igång av informationsflöden i och mellan människorna, och därför övergår förändringsproblemen och samhällsplaneringens problem i ett stort problem om produktion och spridning av kunskaper och värderingar, som leder till handlingar som förändrar världen.

Vill man förbättra världen bör man i första hand förbättra individernas inre verkligheter och viljor och förbättra de politiska-demokratiska styrningsprocesserna. Det kan man göra genom åtgärder på planerings-, forsknings-, utrednings-, utbildnings- och informationsområdena.

Arbetet om samhällsplaneringens problem vänder sig till dem som har makten över förändrings- och fördelningsprocesserna på olika nivåer och i synnerhet på de politiska nivåerna. Eftersom Sverige är en demokrati har i princip folket makten. Arbetet vänder sig därför till folket, men då den s k representativa demokratin tillämpas har de förtroendevalda politikerna makten och arbetet vänder sig därför främst till dem.

Men det vänder sig också i hög grad till alla som på ledande sätt på opolitiska nivåer medverkar vid förändring av individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och deras fysiska och sociala miljöer, och de finns inom alla delar av systemet. Arbetet vänder sig i hög grad till alla som sysslar med utbildning och information.

I rollen A1 behöver man information så att man klarar det dagliga livet. I den rollen kan man ställas inför problem var man ska köpa varor bäst, hur man lagar bra mat, hur man kan resa bäst, hur man gör för att bota krämpor, vart man vänder sig när man blir sjuk, hur man knypplar, vad aktierna står i, vad de ger på bio och teater, vem som vann fotbollsmatcherna etc etc. I den rollen vet man vad man vill efterfråga och det kan då vara bra med en söktjänst där man bara skriver in t ex ”fotbollsmatcher” eller ”magont”. I ett väl utvecklat nät ska man då få ”träffar” som beskriver det man är ute efter.

I rollen B1 gäller det att hitta ett bra jobb man trivs med och man får betalt för så mycket man vill ha. I den rollen måste man välja utbildning om man inte har någon man tycker räcker och då får man söka på utbildningar och lediga jobb.

I rollen B2 gäller det att göra jobbet bra, dvs man måste göra det på bästa sätt och på rätt tid. Vill man använda Internet för den här rollen får man söka på det yrke man valt och se om man kan få några tips om hur man bör göra. Arbetsgivarna bör tala om hur arbetet ska skötas och anställda och specialister och forskare kan komma med förslag till förbättring av arbetsrutinerna.

Rollen A2 är den verkligt svåra rollen : Att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer. Klassifikationssystemet som redovisas här är uppbyggt i första hand med hänsyn till rollen A2, men tillfredsställer automatiskt informationsbehoven i de andra rollerna eftersom man i rollen A2 behöver veta bland annat allt som man behöver veta i de andra rollerna. Det som man ytterligare behöver veta i rollen A2 är hur alla verksamheter påverkar varandra och behöver veta vad man ska sträva mot, dvs veta vilka verksamheter som behövs och hur de bör vara fördelade.

Information för rollen A2 kan man inte få genom att söka på ett enda ord utan man måste orientera sig i hela informationsutbudet. För att inte drunkna i all information måste man ha hjälp att få ordning på frågorna, och den hjälpen får man med det uppgjorda klassifikationssystemet för verksamheter.

Följande sidor från omr36-39zzzn

Utvecklingens krafter.

Utvecklingen i världen i framtiden beror av människornas verksamheter och av naturens verksamheter, dess krafter och resurser. Människornas verksamheter gäller tankeverksamheter och handlingar hos individer, grupper, organisationer och institutioner o d. Naturen och människorna påverkar och påverkas.

För att få grepp om utvecklingen måste man ha beskrivningar om människornas och naturens verksamheter. Människornas tankar och handlingar är för det mesta inte beskrivna utan bara utförda, Individer, grupper, organisationer etc är ofta dåliga på att beskriva sina tankar och handlingar, det behövs i stor utsträckning särskilda åtgärder för att få fram nödvändiga beskrivningar, det behövs bl a forskningar inom en lång rad vetenskaper och utredningssystem.

Naturen har inga tankar och kan inte själv beskriva vad den gör, för att få fram beskrivningar om naturens krafter och resuser blir det bl a uppgifter för människor inom naturvetenskaperna att göra beskrivningar om naturen. På det hela taget är det då människornas verksamheter som avgör världens framtid.

För framtidsplaneringen har forskats fram en planeringsfilosofi och ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter som ska ge bättre underlag för kunskaper om verksamheterna och deras samband - för bättre demokrati och bättre framtid i en gemensam värld.

De mänskliga verksamheterna har på översta nivån grupperats i nio huvudområden:

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter.	**20 områden**
2. Religiösa verksamheter o d.	**5 områden**
3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.	**15 områden**
4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.	**3 områden**
5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.	**11 områden**
6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.	**30 områden**
7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.	**21 områden**
8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.	**12 områden**
9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.	**12 områden**
Summa	**129 områden**

Huvudområdena har underindelats i delområden enligt en decimalprincip som framgår av de härefter följande sidorna.

Alla röstberättigade måste känna till vad demokratiska samhällen består av och hur de fungerar och behöver känna till systemet för de mänskliga verksamheterna.

Isynnerhet de som sysslar med information och utbildning och de som har makt och ledande ställning i verksamheterna behöver kunskaper om allt och har i sitt arbete nytta av att väl känna till alla verksamheter som formar framtiden.

Systemet för mänskliga verksamheter.

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter
20 områden:
Texten för områdena är länk till hemsidan.

SW 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.

SW 10 Samlade kunskaper och övergripande värderingar
SW . 101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
SW . 102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning
SW . 103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar.
SW . 104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
SW . 105 Övergripande om forskning
SW . 106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
SW . 107 Övergripande filosofier om utbildning o d.
SW . 108 Samhällskunskap.
SW . 109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

SW 11/19 Individernas inre verkligheter.
SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
SW 16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.
SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.
SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

2. Religiösa verksamheter o d.
5 områden:

SW 2 Religiösa verksamheter o d.
SW 20 Övergripande religiösa verksamheter o d.
SW 21 Allmän religionsvetenskap.
SW 22/28 Kristna religioner.
SW 29 Icke kristna religioner o d.

3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.
15 områden

SW 3 Politikvetenskaper och politiska verksamheter.

SW 31 Statistik och demografi.
SW 32 Statsvetenskap.
SW 33 Nationalekonomi, internationell ekonomi.
SW 34 Lagar o förordningar, traktat, juridik.

SW 35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.
SW . 351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
SW . 352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och mots.)
SW . 353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)
SW . 354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d).

SW 36/39 Politiska krav och politiska planeringar:
SW 36 ...om individernas kroppsliga förhållanden.
SW 37 ...om utbildning o d.
SW 38 ...om fysiska miljöer o ekonomiska verks.
SW 39 ...om sociala miljöer, nöjen, sport o d.

4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.
3 områden:

SW 4 Sambandsforskningsverksamheter.
SW 40 Systemvetenskap.Infostruktur.
SW 41-49 Samband o samordning mellan olika verksamheter.

5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.
11 områden

SW 5 Naturforsknings- och matematikverksamheter.
SW 50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap.
SW 51 Matematik.
SW 52 Astronomi, rymdforskning.
SW 53 Fysik o d.
SW 54 Kemi o d.
SW 55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d.
SW 56 Paleontologi, arkeologi o d.
SW 57 Biologi, ekologi. Naturgeogr. Utv.lära, ärftlighet
SW 58 Botanik.
SW 59 Zoologi.

6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
30 områden:

SW 6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
SW 60 Allmänt om teknologiska o ekonomiska verksamheter.

SW 61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverks.
SW 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)
SW 63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske od.
SW 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
SW . 641 Matlagning. 642 Måltider, matservering.
SW . 643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
SW . 644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
SW . 645 Användning av inventarier o d.
SW . 646 Personlig hygien o d, klädvård (utom tvätt o d)
SW . 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster o utgifter mm.
SW . 648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
SW . 649 Personvård: barn, hemsjukvård.

SW 65 Adm, distribution, kommunikation, organisation o d.
SW . 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning.
SW . 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
SW . 6525-6529 Militära verksamheter.
SW . 653 Handelsverksamheter.
SW . 654 Telekommunikationsverksamheter.
SW . 655 Förlagsverksamheter o d.
SW . 656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.
SW . 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
SW . 658 Allm.företagsekonomi, Arbets-förmedling o -marknad.
SW . 659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

SW 66/68 Tillverkning av varor.
SW 66 Tillverkning av kemivaror od.
SW 67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
SW 68 Tillverkning av komplexvaror.

SW 69 Tillverkning/ byggande av byggnader o anläggningar.

7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
21 områden:

SW 7 Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
SW 70 Allmänt om konst o kultur.

SW 71 Övergripande formgivning/planering av fysiska miljöer.
SW 72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.
SW 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning.
SW 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning.
SW 75 Konstmåleri. 76 Grafisk konst, teckenkonst. 77 Fotografi.
SW 78 Musik (konserter o d 792)

SW 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer o verks. Sport.
SW . 7911-7913 Seder och bruk.
SW . 7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
SW . 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
SW . 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
SW . 794 Spel. Skicklighets-och turspel. Lotteri. Lotto. Tips etc.

SW 795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
SW . 7951 Sociologi. Socialvård..
SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter.
SW . 7957 Undervisning o d.
SW . 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet.
SW . 7959 Sociala miljöer o verks.i allmänna grupper o d.

SW 796/799 Sport, idrott o d.

8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
12 områden:
SW 8 Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
SW 80 Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.
SW 81 Litteraturvetenskap. Litteraturhistoria.
SW 82/89 Skönlitteratur på olika språk.
SW 82 Engelsk skönlitteratur o d.
SW 83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitt.
SW 84 Fransk skönlitteratur o d.
SW 85 Italiensk skönlitteratur o d.
SW 86 Spansk och portuguisisk skönlitteratur o d.
SW 87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d.
SW 88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d.
SW 89 Skönlitt på orientaliska och övriga språk o d .

9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.
12 områden:
SW 9 Saklitterära verks.Allmän geografi o historia. Biografi.
SW 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.
SW 91 Allmän geografi, reseskildringar. 913/919 mots. 93/99.
SW 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d.
SW 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
SW 93 Allmänt om allm. historia. Världs- och forntidshistoria.
SW 94 Medeltidens o nya tidens hist. i allmänhet och i Europa.
SW 95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
SW 96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
SW 97 Medeltidens o nya tidens hist i Nord- o Mellanamerika.
SW 98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika.
SW 99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Poler. Rymden.

Det är huvudsakligen människornas verksamheter som styr utvecklingen i världen.

Kunskaps- och värderingsverksamheter:

Samlade kunskaper och övergripande värderingar
Samhällenas arkiv, bibliotek och gällande kunskaper och värderingar. Bl a Mänskliga Rättigheter.Kunskapsforskning. Överblickande samhällskunskap. Lärdomshistoria.

Individernas inre verkligheter.
Tankar om hur det var, är, kan bli och bör bli. Framtidsvisioner. Individens känslor, värderingar o d. Estetik. Ideologi, uppfattningar om samband o d. Psykiska mekanismer. Psykologi od. Individens logik. Vetenskapsteori od. Individens moral och tankar om moral.

Religiösa verksamheter od.

Politiska vetenskaper.
Statistik. Demografi. Statvetenskap. Nationalekonomi. Internationell ekonomi. Lagar och förordningar, traktat, juridik

De demokratiska församlingarnas verksamheter.
Riksdag. Kommun- och landstingsfullmäktige. Regering. Mellanfolkliga centrala organ, FN, EU od.

Politiska krav och politiska planeringar.
Poltiska partier o d om indidviernas kroppsliga förhållanden, utbildning o d, fysiska miljöer och ekonomiska verksamheter, sociala miljöer o d.

Sambandsforskningsverksamheter.
Samband och samordning mellan olika verksamheter

Naturforsknings- och matematikverksamheter.
Naturkunskap. Matematik. Astronomi, rymdforkning. Fysik. Kemi. Geologi. meteorologi, hydrologi o d. Arkeologi o d. Biologi, ekologi, naturgeografi, utvecklingslära, ärftlighet. Botanik, Zoologi.

Teknologiska/ ekonomiska verksamheter:

Allmänt om Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.

Hälso- och sjukvårdsverksamheter, räddning o d. Veterinär.

Ingenjörsverksamheter, konstruktion o d.

Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske od.

Hushållsverksamheter.
Mat, boende. El-, gas- värme-, vatten-, avloppsförsörjning o d. Sophantering. Användning av inventarier od. Personlig hygien och verksamheter i hemmet. Hushållsekonomi, inkomster och utgifter o d. Städning od. Personvård: barnuppfostran, hjälp till gamla och sjuka i hemmet.

Kontorsarbete o d. Datoranvändning.

Opolitisk offentlig civil förvaltning.

Militära verksamheter. Fredsarbete.

Handelsverksamheter.

Telekommuniationsverksamheter.

Förlagsverksamheter o d.

Transportverksamheter. Resebyrå. Lagringsverksamheter o d.

Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.

Allmän företegsekonomi. Arbetsförmedling. Arbetsmarknad.

Marknadsförings- och reklamverksamheter o d.

Tillverkning av varor.

Tillverkning / byggande av byggnader och anläggningar.

Kulturella verksamheter:

Allmänt om fysiska och sociala miljöer och konst och kultur

Övergripande formgivning av fysiska miljöer.
Klimatproblem. Jordens geologi. Växt- och djurvärd. Världsplaner. Riksplaner. Länsplaner. Stadsplaner. Vägar, ledningar. Kvartersplaner. Kulturvård.

Formgivning av byggnader och anläggningar. Arkitektur.

Formgivning av föremål och ljud.
Skulptur. Museer. Konsutställningar. Konsthantverk. Bruksföremål. Konstmåleri. Grafisk konst. Teckenkonst. Fotografi. Musik

Sociologi. Seder och bruk.

Film, radio, TV, offentliga fester m m. Teater. Opera. Konserter. Revyer. konstdans, Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. lek. Spel. Lotteri. Tips etc.

Socialvård.

Äldre sociala miljöer.

Vissa sociala miljöer. Bl a brott och kriminalvård m m

Undervisning o d. Forskning.

Sociala verksamheter i boendet.

Verksamheter i allmänna grupper od.

Sport. Idrott od.

Språkvetenskap.
Litteraturvetenskap.
Skönlitteratur.

Tidningar o d.

Allmän geografi. Lokalhistoria. Reseskildringar.

Biografiska verksamheter.

Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
Allmänt om allmän historia. Världs- och forntidshistpria. Medeltidens och nya tidens historia i allmänhet och i Europa. Medeltidens och nya tidens historia i Asien. Medeltidens och nya tidens historia i Afrika. Medeltidens och nya tidens historia i Nord- och Mellanamerika Medeltidens och nya tidens historia i Sydamerika. Medeltidens och nya tidens historia i Oceanien. Poler. Rymden..

Det är 129 verksamhetsområden som vardera innehållller hundratals eller tusentals mindre verksamhetsområden.

Att få grepp om dem är inte lätt, professionella djuplodande forskare behöver flera års arbete för att beskriva vad som händer. Vill man få veta vad som händer nu måste man gå till journalister som är kunniga och följer utvecklingen.

Problemen är i grunden fyra: hur var det, hur är det, hur kan det bli och hur bör det bli. För att det inte ska bli för mycket får man inte lägga för mycket tid på de första momentet, hur det var och är, bara så mycket som behövs för de följande momenten.

Och i de följande momenten måste man se till att ägna sig åt väsentligheter, något som är svårt.

Vad som är väsentligt beror på individernas uppfattningar, av deras inre verkligheter. Alla har inre verkligheter, se avsnittet om de inre verligheterna i kapitel tre i innehållsförteckningen till

Sven Wimnell 20 mars 2018 del 1 av 3: Samhällsplaneringens problem. Områden 1-5 samt 1-9 med myndigheter och professorer, yrken och utbildningar m m.
http://wimnell.com/omr40zl.pdf.

Innehållet i
Sven Wimnell 20 mars 2018 del 1 av 3: Samhällsplaneringens problem. Områden 1-5 samt 1-9 med myndigheter och professorer, yrken och utbildningar m m.
http://wimnell.com/omr40zl.pdf. del 2=40zm.pdf. del 3=40zn.pdf

Innehåll:

Sida 7 **Kapitel 1: Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter. Systemet för mänskliga verksamheter.**

7 Mänskligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse.

8 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter

11 Utvecklingens krafter.

12 Systemet för mänskliga verksamheter

15 Den fundamentala påverkanskedjan

17 Systemet med mänskliga verksamheter, nedbantat till 44 områden. Kan vara lämplig uppställning på biblioteken.

37 Sveriges regeringar under 100 år

39 Makthavare i världen efter andra världskriget.

41 Världskarta med världens befolkning

42 Sven Wimnells hemsida på Internet: Samhällsplaneringens problem.Hur ska man kunna förbättra världen ?

52 **Kapitel 2: Något om världshistoria och Sveriges historia**

53 ÅKE HOLMBERG: Vår världs historia.

61 World Values Survey
62 Kulturkartan 2015

63 Världsarvslistan
63 Världsnaturfonden WWF

64 Utrikespolitiska institutet

65 Gapminder
65 Exempel på statistik: Choose a graph

66 MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I SVENSK UTRIKESPOLITIK
67 Afrika söder om Sahara
68 Asien och Oceanien
69 Europa och Centralasien
70 Mellanöstern och Nordafrika
71 Nordamerika Latinamerika och Karibien

72 Amnesty. Årsrapport - mänskligarättigheter 2016/2017
74 Amnestys årsrapport 2016: En politik som demoniserar skapar rädsla och splittring

80 Sveriges historia
85 Vänstervåg. Högervåg
89 Sveriges kungalängd
92 Regeringskansliet genom tiderna
106 Palm, August, "Mäster Palm"

107 **Kapitel 3: Något om områdena 1-5**

110 **SW 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.**

111 **101 Arkiv och 102 bibliotek. Om det vetande som finns.**
111 Kungliga biblioteket - SverigesNationalbibliotek.
117 Klassifikationssystemet för verksamheter och biblioteks-systemen.
118 Om klassifikation
120 LIBRIS/SAB klassifikationssystem
121 Dewey decimalklassifikation

124 **103. Encyklopedier och övergripande värderingar**
123 Encyklopedi
125 FN:s högkommissarie för mänskligarättigheter
126 Europeiska konventionen om de mänskligarättigheterna
127 Medborgerliga fri- och rättigheter

129 **104. Övergripandefilosofiska versamheter om samband**
130 Systemet för mänskliga verksamheter
139 Kommentarer till Samhällsplaneringens problem.
142 Kort om skillnader mellan klassifikationssystemet för mänskliga verksamheter och biblioteksystemen DC, DK och SAB.

148 **105. Övergripande om forskning. Om det mer vetande man vill ha**
148 Samhällsplaneringens problem.
150 Standard för svensk indelning av forskningsämnen 2016
177 Vetenskapsrådet
181 forskning.se
183 Formas
184 Forte
185 Riksbankens Jubileumsfond
186 VINNOVA
186 KK-stiftelsen

187 **106-107. Övergripande om ekonomiska och kulturella verksamheter**
187 Yrkesverksamheter enligt SSYK 2012. Näringsliv enligt SNI 2007. Utbildning enligt SUN 2000, SCBs statistik om allt.

189 Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 Reviderad 2016
194 Gymnasiet

208 **108. Samhällskunskap**
208 Klassifikationssystemet för verksamheter. Med några förtydligande kommentarer
214 Mer om verksamheter
216 Sociologi
222 Framtidsplaneringar
223 Schema över påverkans- och förändringsproblem
224 Förteckning över verksamheter

225 **109. Filsofins historia. Idé- och lärdomshistoria**
226 Filosofi
234 Filosofins historia. Bertrand Russel om västerlandets visdom.
235 De stora filosoferna
236 Ludwig Wittgenstein
238 Idé- och lärdomshistoria
241 I skuggan av framtiden. Modernitetens idéhistoria.

262 **11-19. Individernas inre verkligheter**

262 **SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter**
263 Schema om inre och yttre verkligheter och verksamheter
264 Hjärnan
285 människosyn
287 tro och vetande
288 erfarenhet
289 minne
294 bildning
297 realism
300 idealism
302 förnuft
303 intuition
304 attityd
306 inlärning
307 intellektualism
310 antiintellektualism
313 vanföreställning
314 dagdröm
315 hallucination
317 fördom
318 opinion
320 norm
321 institution

323 **SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d**.
324 förändring.
354 framstegstanken
327 tradition
328 framtidsforskning
330 Framtidskonventet
332 växthuseffekten

338 **SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.**
339 värdering
340 emotion
341 empati
343 sympati
344 kärlek
352 erotik
353 estetik
358 stress
360 depression

362 **SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d**.
363 nätverk
364 världsbild
366 världsåskådning
367 livsåskådning
368 ideologi
370 religion
372 buddhistisk filosofi
374 indisk filosofi
375 islam
382 konservatism
385 liberalism
389 socialism
392 kapitalism
395 globalisering
397 nationalism
399 populism
400 rasism
403 främlingsfientlighet
404 hedersvåld
406 islamisk kvinnosyn.
407 etnicitet
408 integration
409 levnadsnivå
410 livskvalitet
411 politik

413 **SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.**
414 biologisk psykologi
417 personlighetsutveckling
418 personlighetspsykolog
420 perceptionsstörning
421 ADHD
422 psykisk störning
424 psykossjukdom
425 psykiatri
429 socialpsykologi

430 **SW 16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.**
431 logik

437 **SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.**
438 etik
443 moral
444 kardinaldygder
445 dödssynd
446 rättvisa
447 brottslighet
448 polisen
454 Tidningsutgivarna
455 dagstidning

460 **SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.**

461 Informationsstress vår nya folksjukdom.
462 Opinionsundersökningar.SOM-institutet

464 **2. Religiösa verksamheter.**

465 **31-34. Politiska vetenskaper**

466 **35. De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter**
467 SW . 351 Sveriges riksdag

468 SW . 352 Kommun- och landstingsfullmäktige

469 Sven Wimnell 9+16+26 maj 2016: Sveriges 6 regioner. Länsstyrelser, landsting och kommuner. Invånare 2005 och 2013. Antalet bostäder 2010. Länkar till deras hemsidor på internet 6 maj 2016 med uppgifter om allt de vill visa upp. http://wimnell.com/omr36-39zzzq.pdf

470 SW . 353 Sveriges regering
471 Politikområden för politiken 28 juli 2017
473 Politiska och opolitiska planeringar

474 SW . 354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d).

475 **36-39. Politiska partier och organisationer. Politiskt verksamma personer. SOU.**
475 Politiska partier i Sverige
475 Statens Offentliga Utredningar, SOU
475 Sven Wimnell 27 februari 2010 + 3 april 2014: Fackföreningar och arbetsgivareföreningar 2014. Statistik om arbete och näringar. Arbetsförmedlingens hemsida. http://wimnell.com/omr658f.pdf

476 **4. Sambandsforskningsverksamheter**

477 **5. Matematik och naturvetenskap.**

478 **Kapitel 4: Statliga myndigheter stiftelser och bolag. Professorer vid universitet och högskolor**

479 Kompletteringar med yrken, näringsliv, utbildning m m

480 **SW 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.**

515 **SW 2 Religiösa verksamheter o d.**

521 **SW 3 Politikvetenskaper och politiska verksamheter.**

535 **SW 4 Sambandsforskningsverksamheter.**

536 **SW 5 Naturforsknings - och matematikverksamheter.**

549 **SW 6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.**
550 SW 60 Allmänt om teknologiska o ekonomiska verksamheter.
551 SW 61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverks.
570 SW 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)
586 SW 63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske o
595 SW 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.

605 SW 65 Administration, distribution
606 SW . 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning.
607 SW . 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
608 SW . 6525-6529 Militära verksamheter o d
614 SW . 653 Handelsverksamheter.
623 SW . 654 Telekommunikationsverksamheter
624 SW . 655 Förlagsverksamheter o d.
625 SW . 656 Transportverksamheter, resbyrå,lagring o d.
628 SW . 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
633 SW . 658 Företagsekonomi, Arbetsförmedling. Arbetsmarknad.
642 SW . 659 Marknadsförings- ochreklamverksamheter od

643 SW 66/68 Tillverkning av varor.
646 SW 69 Tillverkning/ byggande avbyggnader o anläggningar

647 **SW 7 Formgivning av fysiska och sociala miljöer.**
648 SW 70 Allmänt om konst o kultur

653 SW 71 Övergripande formgivning/ planering fysiska miljöer.
SW 72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.
664 SW 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning
667 SW 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål.
672 SW 75 Konstmåleri. 76 Grafisk konst, tecken 77 Fotografi.
675 SW 78 Musik (konserter o d 792)

681 SW 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer o verks. Sport.
683 SW . 7911-7913 Seder och bruk.
686 SW . 7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
688 SW . 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
691 SW . 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
692 SW . 794 Spel. Skicklighets-och turspel. Lotteri. Lotto. Tips
693 SW 795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
694 SW . 7951 Socialvård..
695 SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter.
701 SW . 7957 Undervisning o d.
724 SW . 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet
725 SW . 7959 Sociala miljöer i allmänna grupper o d.
726 SW 796/799 Sport, idrott o d.

730 **SW 8 Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur**
731 SW 80 Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.
735 SW 81 Litteraturvetenskap.Litteraturhistoria.
737 SW 82/89 Skönlitteratur på olika språk.

738 **SW 9 Saklitterära verksamheter. Allmän geografi och historia. Biografi.**
739 SW 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.
741 SW 91 Allmän geografi, reseskildringar. 913/919 mots. 93/99.
743 SW 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d.
744 SW 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.

Systemet med mänskliga verksamheter, nedbantat till 44 områden. Kan vara lämplig uppställning på biblioteken. Från zzzzl

Här har SABs ämnen lagts in. Individernas inre verkligheter behöver förbättras genom utbildningar i skolor på alla nivåer. Observera att SAB har dålig redovisning för område 3 om politik. Regeringen har dålig hand med området 64 om hushållsverksamheter. Regeringen har ansvariga statsråd för alla politikområden utom för hushållsverksamheterna som är grunden för välfärden. (SAB= system på biblioteken)

SW 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.

O SW 10 Samlade kunskaper och övergripande värderingar

SW . 101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
SW . 102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning
SW . 103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar.
SW . 104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
SW . 105 Övergripande om forskning
SW . 106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
SW . 107 Övergripande filosofier om utbildning o d.
SW . 108 Samhällskunskap.
SW . 109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

Ac Arkiv11152 träffar
Aa Bibliografi72330 träffar
Ab Bibliotek33294 träffar
Ba Allmänna encyklopedier3393 träffar
Be Allmän idé- och lärdomshistoria10295 träffar
Bf Allmän vetenskaplig och kulturell verksamhet16245 träffar
Db Filosofins historia

O SW 11/19 Individernas inre verkligheter.

SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
SW 16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.
SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.
SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

D(x) Filosofiska lexikon334 träffar
D:d Filosofisk teori och metodlära75 träffar
Df Estetik3423 träffar
De Värdefilosofi: allmänt468 träffar
Dj Verklighetsuppfattningar (metafysik, ontologi, kosmologi m m)5262 tr
Dh Filosofisk antropologi4683 träffar
Do Psykologi69173 träffar
Dd Kunskapsteori och vetenskapsteori12632 träffar
Dc Logik och språkligt orienterad filosofi6341 träffar
Dg Etik18582 träffar
Da Äldre västerländsk samt icke-västerländsk filosofisk litteratur5654 träffar
Db Filosofins historia43514 träffar
Dba Antikens filosofi3099 träffar
Dbb Medeltidens och renässansens filosofi1452 träffar
Dbc Nya tidens filosofi (fr o m Descartes)12017 träffar
Dbd Icke-västerländsk filosofi2611 träffar
Dbz Särskilda filosofer24621 träffar

O SW 2 Religiösa verksamheter o d.

CReligion
C(x) Religionslexikon118 träffar
C:d Religionsfilosofi och -psykologi7141 träffar
C:oa Religionssociologi2246 träffar
Ca Kristendomen: allmänt6644 träffar
Cb Bibelutgåvor9294 träffar
Cc Exegetik och litteratur om Bibeln32998 träffar
CdÄldre teologisk litteratur7302 träffar
Ce Dogmatik och symbolik20777 träffar
Cf Teologisk etik4851 träffar
Cg Praktisk teologi14366 träffar
ChGudstjänsten7219 träffar
Ci Uppbyggelselitteratur20632 träffar
Cj Kyrkohistoria45869 träffar
Ck Kristna samfund25627 träffar
Cl Kristen mission4441 träffar
Cm Religionshistoria57604 träffar
Cn Moderna religionsbildningar3399 träffar

SW 3 Politikvetenskaper och politiska verksamheter.
O
SW 31 Statistik och demografi.
SW 32 Statsvetenskap.
SW 33 Nationalekonomi, internationell ekonomi.
SW 34 Lagar o förordningar, traktat, juridik.

Oi Statistik7682 träffar
Oi(x) Statistiklexikon50 träffar
Oi:d Statistisk teori och undersökningsmetodik1116 träffar
Oi:k Statistikens historia45 träffar

Oj Demografi (befolkningsvetenskap)10117 träffar
Oj:bf Demografiska institutioner19 träffar
Oj:d Demografisk teori, filosofi och metodlära289 träffar
Oj:k Demografisk forskningshistoria161 träffar
Oj:oi Statistiska demografiska tabeller62 träffar
Oj- Allmänt: särskilda länder och områden3887 träffar
Oja Nativitet och mortalitet737 träffar
Ojc Flyttningar och befolkningsändringar2181 träffar
Ojd Befolkningssammansättning och -fördelning491 träffar
Ojf Folkbokföring240 träffar
Ojp Befolkningspolitik520 träffar

Oc Statskunskap och politik136937 träffar
Oc(x) Allmänt: lexikon205 träffar
Oc:bf Organisationer och institutioner42 träffar
Oc:d Politisk teori, politisk psykologi och metodlära5128 träffar
Oc:k Statskunskapens vetenskapshistoria584 träffar
Oc:oa Politisk sociologi1672 träffar

Oc.0 Särskilda statsvetenskapliga och politiska delområden, politiska skrifter13592 träffar
Ocb Statsrätt7253 träffar
Occ Sveriges statskunskap och politik17489 träffar
Ocf Främmande länders statskunskap och politik44858 träffar
Ocg Politiska begrepp och politiska åskådningar39099 träffar
Ocl Utomparlamentariska metoder, konspirativ verksamhet, terrorism m m4690 träffar

Qa(x) Nationalekonomiska etc lexikon

Qa:k Nationalekonomins historia361 träffar
Qa:oe Lagstiftning8 träffar

Oe Rättsvetenskap114353 träffar
Oe(x) Juridiska lexikon459 träffar
Oe(u) Lagar och lagförslag: allmänt16 träffar
Oe:d Rättsfilosofi och rättsvetenskaplig metodlära3655 träffar
Oe:oa Rättssociologi889 träffar
Oe- Juridik: särskilda länder och områden8863 träffar
Oea Civilrätt46145 träffar
Oeb Straffrätt7950 träffar
Oek Processrätt10811 träffar
Oel Tryckfrihetsrätt1241 träffar
Oep Kriminologi och polisväsen15455 träffar till 7955
Oeq Kriminalvård3233 träffar till 7955
Oer Rättsfall4887 träffar
Oes Försvars- och krigslagstiftning1109 träffar
Oet Rättshistoria10036 träffar
Oeö Särskilda verksamheters juridik25 träffar

O(x) Samhälls- och rättsvetenskapliga lexikon169 träffar
O:bf Samhälls- och rättsvetenskapliga institutioner29 träffar
O:d Samhälls- och rättsvetenskapens filosofi och metodlära11011 träffar
O:k Samhälls- och rättsvetenskapens historia175 träffar

O- Allmänt: särskilda länder och områden4022 träffar
O-a Europa: allmänt81 träffar
O-b Norden: allmänt52 träffar
O-c Sverige967 träffar
O-dÖvriga Norden182 träffar
O-e Brittiska öarna (Storbritannien)122 träffar
O-f Mellaneuropa270 träffar
O-g Nederländerna, Belgien och Luxemburg20 träffar
O-h Schweiz16 träffar
O-i Italien (inkl Vatikanstaten, San Marino och Malta)59 träffar
O-j Frankrike och Monaco134 träffar
O-k Spanien (inkl Andorra och Gibraltar)22 träffar
O-l Portugal18 träffar
O-mÖsteuropa296 träffar
O-n Balkanländerna95 träffar
O-o Asien758 träffar
O-p Afrika407 träffar
O-q Amerika550 träffar
O-r Oceanien (Australien, Nya Zeeland, Melanesien, Polynesien, Mikronesien)51 träffar
O-s Polarländerna7 träffar

Ob Internationella relationer51526 träffar
Ob(x) Allmänt: lexikon64 träffar
Ob:bf Allmänt: institutioner83 träffar
Ob:k Allmänt: historia90 träffar

Ob.09 Allmänt: politiska skrifter286 träffar
Oba Folkrätt10884 träffar
Obb Freds- och nedrustningsfrågor8780 träffar
Obd Internationellt samarbete: allmänt1946 träffar
Obe Nationernas förbund (NF)440 träffar
Obf Förenta nationerna (FN)3985 träffar
Obk Regionalt mellanfolkligt samarbete6743 träffar
Obl Försvarspakter735 träffar
Obn Nordiskt samarbete953 träffar
Obq Utvecklingsbistånd och internationell hjälpverksamhet7528 träffar
Obr Röda korset (och likvärdiga organisationer)483 träffar

O SW 35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.

Här församlingarnas egna dokument. Oklart var SAB har dem.

O SW 36/39 Politiska krav och politiska planeringar:

Oh Sociala frågor och socialpolitik173566 träffar se7951
Här politiska krav och politiska planeringar. Oklart var SAB har dem.

O SW 4 Sambandsforskningsverksamheter.

Finns inte i SAB

O SW 5 Naturforsknings- och matematikverksamheter.

T Matematik

Ta Matematik: allmänt20686 träffar
Tb Aritmetik463 träffar
Tc Algebra7432 träffar
Td Analys11819 träffar
Te Geometri5824 träffar
Tf Mått, mål och vikt611 träffar
Th Sannolikhetskalkyl och matematisk statistik12869 träffar

U Naturvetenskap

U(x) Naturvetenskapliga lexikon407 träffar
U:b Naturvetenskaplig forskning och n naturvetenskapliga institutioner530 träffar
U:d Naturvetenskaplig teori, filosofi och metodlära1413 träffar
U:k Naturvetenskapens historia2319 träffar
U:oa Naturvetenskapens sociologi133 träffar
U.02 Allmän instrumentlära683 träffar

Ua **Astronomi**15199 träffar
Ua(y) Astronomiska kartor, stjärnkataloger och bilderböcker48 träffar
Ua:bf Astronomiska institutioner74 träffar
Ua:k Astronomins historia1307 träffar
Ua.02 Instrumentlära324 träffar
Uaa Universum2504 träffar
Uab Solsystemet2247 träffar
Uac Stjärnor1230 träffar
Uae Praktisk astronomi874 träffar
Uaf Tidmätning1484 träffar
Uag Celest mekanik227 träffar

Uah Sfärisk astronomi och positionsastronomi111 träffar
Uai Astrofysik1032 träffar

Ub **Geofysik**17337 träffar
Ub.02 Instrumentlära: allmänt8 träffar
Uba Meteorologi6524 träffar
Ubb Oceanografi och hydrologi6125 träffar
Ubc Geodesi1764 träffar
Ubd Jordmagnetism407 träffar
Ube Vulkaner och jordbävningar1012 träffar

Uc **Fysik och kemi**71241 träffar
Uc.bf Institutioner0 träffar
Uc:k Fysikens och kemins historia360 träffar
Ucb Mekanik5380 träffar
Ucc Fysik27528 träffar
Ucd Molekyl-, atom-, kärn- och partikelfysik7146 träffar
Uce Kemi27368 träffar

Ud **Geologi och paleontologi**26607 träffar
Ud:bf Geologiska och paleontologiska institutioner57 träffar
Ud:k Geologins och paleontologins historia199 träffar
Ud.02 Instrumentlära8 träffar
Ud- Särskilda länder och områden3186 träffar
Uda Allmän och historisk geologi7438 träffar
Udb Paleontologi4005 träffar
Udt Geokemi462 träffar
Udu Mineralogi2407 träffar
Udv Petrologi1358 träffar
UdxEkonomisk geologi2978 träffar
J Arkeologi

Ue **Biologi**37710 träffar
Ue:bf Biologisinstitutioner42 träffar
Ue:k Biologins historia661 träffar
Ue.0 Särskilda biologiska aspekter och delområden20173 träffar
Uea Utvecklingslära och genetik6109 träffar
Ueb Fysisk antropologi1735 träffar
Uec Mikrobiologi2095 träffar
Ued Bioteknik1481 träffar

Uf **Botanik**29412 träffar
Uf:bf Botanikinstitutioner251 träffar
Uf:k Botanikens historia559 träffar
Uf.0Särskilda botaniska aspekter och delområden11570 träffar
Ufa Särskilda grupper av växter2464 träffar
Ufe Fröväxter (Fanerogamer): allmänt962 träffar
Uff Fanerogamer: gömfröiga (Magnoliophytina)2724 träffar
Ufg Fanerogamer: nakenfröiga (Pinophytina)287 träffar
Ufh Kryptogamer5684 träffar

Ug **Zoologi**36507 träffar
Ug:bf Zoologiinstitutioner115 träffar
Ug:k Zoologins historia233 träffar
Ug.0 Särskilda zoologiska aspekter och delområden7168 träffar
Uge Ryggradsdjur (Vertebrata)531 träffar
Ugf Däggdjur (Mammalia)5257 träffar
Ugg Fåglar (Aves)6556 träffar
Ugh Kräldjur (Reptilia) och groddjur (Amphibia)999 träffar
Ugi Fiskar (Pisces) och rundmunnar (Cyclostomi)2329 träffar
Ugj Ryggradslösa djur (Evertebrata)11027 träffar

Uh Miljöfrågor och naturskydd41368 träffar till 71

SW 6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.

O SW 60 Allmänt om teknologiska o ekonomiska verksamheter.

Kv Allmän ekonomisk historia19921 träffar

O SW 61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverks.

V Medicin

V(x) Medicinska lexikon666 träffar
V:b Medicinsk forskning och medicinska institutioner623 träffar
V:d Medicinens filosofi och metodlära1487 träffar
V:k Medicinhistoria6408 träffar
V:oa Allmänt: medicinsk sociologi741 träffar
V:oe Allmänt: medicinlagstiftning52 träffar
V:oi Allmänt: medicinstatistik62 träffar
Va Medicinsk genetik, mikrobiologi, immunologi m fl icke-kliniska discipliner6597 träffar
Vb Anatomi4013 träffar
Vc Medicinsk fysiologi, biofysik och kemi8182 träffar
Vd Farmakologi8243 träffar
Ve Allmän medicin51942 träffar
Vf Kirurgi och anestesi8641 träffar
Vg Gynekologi och andrologi6128 träffar
Vh Pediatrik4490 träffar
Vi Oftalmologi (ögat)2109 träffar
Vj Otorinolaryngologi2486 träffar
Vk Odontologi5159 träffar
Vl Psykiatri24284 träffar
VmTerapimetoder8514 träffar
Vn Samhällsmedicin, hygien, sexologi25450 träffar
Vo Rättsmedicin459 träffar
Vp Hälso- och sjukvård29201 träffar
Vs Geriatrik1844 träffar
Vt Flyg- och navalmedicin, rymdmedicin181 träffar
Vu Idrottsmedicin773 träffar
Vx Militärmedicin1166 träffar
Qdfb Veterinärmedicin2005 träffar
Qdfb:bf Organisationer och institutioner14 träffar
Qdfb:k Historia101 träffar
Qdfb:oe Lagstiftning13 träffar

Ps Brandteknik och brandväsen2731 träffar. Delar om brandkår och räddningstjänst ingår i 61

O SW 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)

P Teknik, kommunikationer ... Del om ingenjörsverksamheter , konstruktion o d. Tillverkning ingår i 66-69. Drift av kommunikationer ingår i 654+656. Drift av energi- och hygienproduktion o d ingår i 64. Allmänt om drift av datorer och datorbehandling Ingår i 651.

P(x) Tekniklexikon693 träffar
P:d Teknisk teori och filosofi405 träffar
P:k Allmän teknikhistoria1548 träffar
P:oa Allmänt: sociologiska aspekter964 träffar
P.0 Allmänt: särskilda aspekter, amatör- och hobbyverksamhet31872 träffar
Pa Teknisk fysik9422 träffar
Pb Maskinteknik12532 träffar
Pc Elektroteknik och elektrisk industri32335 träffar
Pd Bergsbruk9320 träffar
Pe Metallbearbetning och metallindustri7705 träffar
Industrier Pf o s v förtecknas på 66-69.
Pp Byggnadsteknik, byggnadsproduktion, teknisk hygien40657 träffar
Pr Transportmedel och kommunikationer50745 träffar
Ps Brandteknik och brandväsen2731 träffar. Delar om brandkår och räddningstjänst ingår i 61
Pt Patentbeskrivningar231 träffar
Pu Datorer och databehandling69084 träffar

O SW 63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske od.

Qd Lantbruk46433 träffar
Qd(x) Lantbrukslexikon80 träffar
Qd:bf Lantbruksorganisationer och -institutioner61 träffar
Qd:k Lantbrukets och lantbruksforskningens historia846 träffar
Qd:oe Lantbrukslagstiftning32 träffar
Qd- Särskilda länder och områden12333 träffar
Qda Lantbruksekonomi2258 träffar
Qdb Lantbrukets byggnader, redskap och maskiner1263 träffar
Qdc Jordbrukslära3467 träffar
Qdd Växtodlingslära3142 träffar
Qde Växternas sjukdomar och skadedjur, växtskydd1608 träffar
QdfHusdjurslära16986 träffar
Qdg Mjölkproduktion475 träffar
Qdh Äggproduktion31 träffar
Qdi Köttproduktion133 träffar
Qdfb Veterinärmedicin2005 träffar till 61

Qe(x) Trädgårdsexikon38 träffar
Qe:k Trädgårdsskötselns och trädgårdsforskningens historia128 träffar
Qe Trädgårdsskötsel7959 träffar
Qe- Särskilda länder och områden1686 träffar
Qec Trädgårdsarbete261 träffar
Qed Köksväxtodling526 träffar
Qee Frukt- och bärodling842 träffar
Qef Prydnadsväxtodling2164 träffar

Qf Skogsbruk9821 träffar
Qf(x) Skogsbrukslexikon32 träffar
Qf:bf Skogsbruksorganisationer och -institutioner20 träffar
Qf:k Skogsbrukets och skogsforskningens historia94 träffar
Qf- Särskilda länder och områden4329 träffar
Qfb Skogsekonomi296 träffar
Qfd Skogsbotanik727 träffar
Qfe Skogsvård813 träffar
Qfh Avverkning och transport454 träffar
Qfj Skogsuppskattning och virkesmätning259 träffar
QfkFlottning och sortering264 träffar

Qg Jakt och fiske9402 träffar
Qg- Allmänt: ärskilda länder och områden96 träffar
Qga Jakt3576 träffar
Qgb Fiske5560 träffar

O SW 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.

Qc Hem och hushåll41918 träffar
Qc(x) Allmänt: lexikon29 träffar
Qc- Särskilda länder och områden1087 träffar
Qca Mat och dryck (inkl kulturhistoriska arbeten)27057 träffar
Qcb Hemmets vård2195 träffar
Qcc Kläder och sömnad5413 träffar
Qcd Personlig hygien1173 träffar
Qcg Umgängeskonst, etikettfrågor och andra personliga förhållanden1233 träffar
Qci Privatekonomi1953 träffar
Qm Hotell, restauranger och turism7078 träffar

P Teknik, kommunikationer ... Drift av energi- och hygienproduktion o d ingår i 64.

SW 65 Adm, distribution, kommunikation, organisation o d.

O SW . 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning.

Qbg Kontorsteknik3071 träffar
Pu Datorer och databehandling69084 träffar delar om drift.

O SW . 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.

Od Förvaltning46142 träffar
Od(x) Allmänna förvaltningslexikon19 träffar
Od:d Allmän förvaltningseori och metodlära225 träffar
Od:k Allmän förvaltningshistoria39 träffar
Od.0 Allmän central- och lokalförvaltning405 träffar
Odb Förvaltningsrätt3324 träffar
Odc Förvaltning: Sverige14084 träffar
Odf Främmande länders förvaltning5511 träffar
Odg Samhällsplanering20410 träffar till 71

O SW . 6525-6529 Militära verksamheter.

S Militärväsen

S(x) Militära lexikon128 träffar
S:bf Militära institutioner28 träffar
S:do Allmänt: militär psykologi179 träffar
S:k Allmän krigshistoria och krigskonstens historia2002 träffar
S:oa Allmänt: militär sociologi251 träffar
S.0 Allmänt: särskilda militära aspekter3617 träffar
S- Allmänt: särskilda länder och områden12851 träffar
Sa Lantkrigsväsen5784 träffar
Sb Sjökrigsväsen9059 träffar
Sc Luftkrigsväsen4066 träffar
Se Total krigföring1924 träffar
Sf Kärnvapenkrigföring1325 träffar
Sg Kemisk och biologisk krigföring409 träffar
Sh Psykologiskt försvar227 träffar
Si Civilförsvar852 träffar
Sj Ekonomiskt försvar88 träffar
Sk Frivilligt försvarsarbete649 träffar
Sv Vapen5481 träffar

O SW . 653 Handelsverksamheter.

Qi Handel13303 träffar
Qi(x) Allmänt: lexikon och uppslagsverk139 träffar
Qi:k Handelns historia148 träffar
Qi:oe Handelslagstiftning64 träffar
Qi-Särskilda länder och områden4168 träffar
Qia Handelsteknik822 träffar
Qik Varukännedom118 träffar
Qil Handelskalendrar och -lexikon428 träffar
Qim Handel med speciella varor3616 träffar
Qis Marknader och varumässor394 träffar
Qiv Handelskammare, handelsrepresentation267 träffar

O SW . 654 Telekommunikationsverksamheter.

P Teknik, kommunikationer ... Del om drift av televerksamheter

Qjg Televäsen1485 träffar
Qjg:bf organisationer och institutioner17 träffar
Qjg:k Televäsendets historia33 träffar
Qjg:oe Telelagstiftning37 träffar
Qjg- Särskilda länder och områden931 träffar

O SW . 655 Förlagsverksamheter o d.

Ad Bokförlag och bokhandel6476 träffar
Ad:k Bokförlagens och bokhandelns historia68 träffar
Ad- Särskilda länder och områden4435 träffar
Ada Bokhandelsteknik och -organisation177 träffar
Ads Lagerkataloger273 träffar
Adt Bokauktionskataloger465 träffar
Ae Bokväsen14489 träffar

O SW . 656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.

P Teknik, kommunikationer ... Del om drift av transporter
Pra Landsvägsfordon och landsvägstrafik15600 träffar
Prb Järnvägar och spårvägar4531 träffar
Prc Fartyg och sjöfart15778 träffar
Prd Luft- och rymdfarkostteknik8471 träffar
Prf Svävare, amfibiefarkoster m m44 träffar
PrtTransportväsen4375 träffar
Prt-Särskilda länder och områden870 träffar
Prtg Godstransporter (inkl containertrafik)827 träffar
Prtp Persontransporter (inkl kollektivtrafik)915 träffar
Qjf Postväsen2276 träffar

O SW . 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.

Ok Försäkring11994 träffar
Om Kooperation1711 träffar
Qaa Ekonomisk teori27779 träffar
Qab Ekonometri2459 träffar
Qac Konjunkturteori och konjunkturlära1891 träffar
Qad Ekonomiska förhållanden68420 träffar
Qae Penning- och bankväsen23674 träffar
Qaf Finansväsen med finansrätt20234 träffar
Qbc Redovisning13451 träffar

O SW . 658 Allm.företagsekonomi, Arbets-förmedling o -marknad.

Qb Företagsekonomi97354 träffar
Qb(x) Företagsekonomiska lexikon217 träffar
Qb:bf Allmänt: Organisationer och institutioner14 träffar
Qb:d Företagsteori, metodlära539 träffar
Qb:k Företagsekomomins historia148 träffar
Qb-Särskilda länder och områden1221 träffar
Qba Företagsorganisation, företagsformer, företagsledning36814 träffar
Qbb Standardisering707 träffar
Qbc Redovisning13451 träffar till 657
Qbd Anläggningar och inventarier821 träffar
Qbf Personaladministration9735 träffar
Qbg Kontorsteknik3071 träffar till 651
Qbi Driftsorganisation11573 träffar
Qbk Materialadministration2864 träffar
Qbl Försäljningsorganisation. Marknadsföring12145 träffart 659
Qbm Reklam och PR (public relations)4594 träffar till 659
Qz Särskilda företag19026 träffar

O SW . 659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

Qbl Försäljningsorganisation. Marknadsföring12145 träffar
Qbm Reklam och PR (public relations)4594 träffar

O SW 66/68 Tillverkning av varor.

P Teknik, kommunikationer ... Del om tillverkning av varor. Konstruktion se 62

Pa Teknisk fysik9422 träffar
Paa Teknisk akustik1455 träffar
Pab Teknisk optik5481 träffar
Pac Teknisk värmelära1351 träffar

Pb Maskinteknik12532 träffar
Pb.0 Särskilda aspekter52 träffar
Pba Maskinelement6072 träffar
Pbb Värmemotorer1375 träffar
Pbc Vattenmotorer och pumpar671 träffar
Pbd Vindmotorer m m327 träffar
Pbe Transportanordningar522 träffar
Pbf Kylteknik, Tryckluftteknik, luftpumpar870 träffar

Pc Elektroteknik och elektrisk industri32335 träffar
Pc:bf Allmänt: institutioner5 träffar
Pc:oe Allmänt: lagstiftning8 träffar
Pc.0 Alllmänt: särskilda aspekter342 träffar
Pca Elektrisk kraftproduktion523 träffar
Pcb Elektrisk kraftöverföring och distribution2091 träffar
Pcc Elektriska maskiner844 träffar
Pcf Elektrisk ljusteknik531 träffar
Pcg Elektrisk värmeteknik63 träffar
Pch Teknisk elektrokemi455 träffar
Pci Elektronik10078 träffar
Pcj Radio- och teleteknik11381 träffar

Pd Bergsbruk9320 träffar
Pd:bf Institutioner27 träffar
Pd:oe Lagstiftning35 träffar
Pd.05 Industri134 träffar
Pda Prospektering och mineralutvinning3062 träffar
Pdb Metallurgi4079 träffar

Pe Metallbearbetning och metallindustri7705 träffar
Pe.0 Allmänt: särskilda aspekter, amatör- och hobbyverksamhet541 träffar
Pea Gjutning406 träffar
Pec Bearbetning och formning930 träffar
Ped Värme- och köldbehandling152 träffar
Pee Svetsning, skärning, lödning, limning841 träffar
Peg Ytbehandling541 träffar
Peh Metallprodukter141 träffar
Pej Metallmanufaktur och smideshantverk1035 träffar
Pel Finmekanik1402 träffar

Pf Stenindustri974 träffar

Pg Glas, keramik, porslin2830 träffar
Pg.0 Allmänt: särskilda aspekter, amatör- och hobbyverksamhet507 träffar
Pga Glas1296 träffar
Pgb Keramik och porslin560 träffar

Ph Träteknik och träindustri3955 träffar
Ph.0 Allmänt: särskilda aspekter, amatör- och hobbyverksamhet623 träffar
Pha Virkesframställning513 träffar
Phc Lagring av virke34 träffar
Phd Träbearbetning401 träffar
Phh Träprodukter359 träffar

Phi Finsnickeri1338 träffar
Phj Kork och korkprodukter15 träffar

Pi Pappersindustri3451 träffar
Pi.05 Industri208 träffar
Pia Cellulosa- och pappersmasseindustri608 träffar
Pib Papper och papp1109 träffar
Pic Pappersprodukter389 träffar

Pj Textil- och beklädnadsindustri3572 träffar
Pj.0 Allmänt: särskilda aspekter192 träffar
Pja Textil- och konstfiberindustri1649 träffar
Pjb Textilkemi635 träffar
Pjc Beklädnadsvaror588 träffar
Pjd Övriga textilprodukter127 träffar

Pk Läder- och pälsvaruindustri781 träffar
Pk.05 Allmänt: industri18 träffar
Pk.09 Allmänt: amatör- och hobbyverksamhet9 träffar
Pka Läderbearbetning188 träffar
Pkb Pälsberedning48 träffar
Pkc Skor och andra lädervaror456 träffar
Pl Övriga produkter516 träffar
Pl.09 Amatör- och hobbyverksamhet308 träffar
Plb Leksaker92 träffar
Plc Halm- och hårarbeten m m65 träffar

Pm Kemisk teknik och kemisk industri21529 träffar
Pm:oe Allmänt: lagstiftning8 träffar
Pm.0 Allmänt: särskilda aspekter454 träffar
Pma Bränslen och sprängämnen3547 träffar
Pmb Livsmedel och njutningsmedel7728 träffar
Pmc Läkemedel och kosmetika1178 träffar
Pmg Oljor, fetter och vaxer264 träffar
Pmh Färger och lacker1410 träffar
Pmi Gummi och plaster1617 träffar
Pmö Övrig kemisk-teknisk industri989 träffar

Pn Fotografi och filmteknik7261 träffar
Pna Fotografi4139 träffar
Pnb Filmteknik, TV- och videofotografering1030 träffar
Pnd Vetenskaplig och teknisk fotografi983 träffar
Pny Fotografi och filmteknik: restaurering och konservering131 träffar

Po Tryckeri och bokbinderi2487 träffar
Po.05 Allmänt: industri70 träffar
Poa Tryckeri1763 träffar
Pob Bokbinderi336 träffar

Pr Transportmedel och kommunikationer50745 träffar
Pra Landsvägsfordon och landsvägstrafik15600 träffar
Prb Järnvägar och spårvägar4531 träffar
Prc Fartyg och sjöfart15778 träffar
Prd Luft- och rymdfarkostteknik8471 träffar
Prf Svävare, amfibiefarkoster m m44 träffar
Prt Transportväsen4375 träffar

O SW 69 Tillverkning/ byggande av byggnader o anläggningar.

P Teknik, kommunikationer ... Del om tillverkning/byggande av byggnader och anläggningar. Konstruktion se 62

Pp Byggnadsteknik, byggnadsproduktion, teknisk hygien40657 träffar
Pp:bf Allmänt: organisationer och institutioner61 träffar
Pp:oe Byggnadslagstiftning365 träffar
Pp.0 Allmänt: särskilda aspekter422 träffar
Ppa Byggnadsteknik9156 träffar
Ppb Byggnadsproduktion: husbyggnad9363 träffar
Ppc Bygnadsproduktion: väg- och vattenbyggnad6287 träffar
Ppd Teknisk hygien, vatten och avlopp, värmeförsörjning m m9198 träffar

SW 7 Formgivning av fysiska och sociala miljöer.

O SW 70 Allmänt om konst o kultur.
Ia Konst: allmänt10951 träffar
Ib Konsthistoria95037 träffar
O
SW 71 Övergripande planering av fysiska miljöer. samt
SW 72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.

Odg Samhällsplanering20410 träffar
Odg(x) Allmänt: lexikon19 träffar
Odg:bf Organisationer och institutioner11 träffar
Odg:d Samhällsplneringens teori, filosofi och metodlär181 träffar
Odg:k Samhällsplaneringens histori28 träffar
Odg:oe Lagstiftning33 träffar
Odg- Allmänt: särskilda länder och områden5957 träffar
Odgb Riksplanering74 träffar
Odgc Regionplanering2387 träffar
Odgd Kommunal planering5690 träffar
Odgl Planering för bostäder710 träffar
Odgm Planering för rekreation, lek, fritid och kultur583 träffar
Odgp Planering för handel, industri och arbetsplatser277 träffar
Odgq Planering för kommunikationer och transporter1534 träffar
Op Framtidsstudier1604 träffar
Uh Miljöfrågor och naturskydd41368 träffar
Ic Arkitektur64589 träffar
Ic:bf Arkitekturorganisationer och -institutioner41 träffar
Ic:d Arkitekturteori och -psykologi1713 träffar
Ic:do Arkitekturpsykologi174 träffar
Ic:k Vetenskapshistoria82 träffar

Ic. Särskilda perioder3428 träffar
Ic- Särskilda länder och områden35673 träffar
Icd Byggnader för särskilda ändamål10412 träffar
Ict Stadsplanekonst3929 träffar
Icu Landskapsarkitektur4153 träffar
Icv Byggnadsvård3914 träffar

O
SW 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning. Samt
SW 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning.
SW 75 Konstmåleri. 76 Grafisk konst, teckenkonst. 77 Fotografi.

Id Skulptur7222 träffar
Bg Allmänna museer14987 träffar
Bh Allmänna utställningar1538 träffar
Ie Målarkonst19432 träffar
If Grafisk konst7647 träffar
Ig Teckningskonst7391 träffar
Ih Konsthantverk39390 träffar
Ii Konstsamlingar och -utställningar18292 träffar
In Fotokonst12369 träffar
Af Skrift3418 träffar
Ky Historiska hjälpvetenskaper16163 träffar delar

O SW 78 Musik (konserter o d till 792)
Ij Musik89664 träffar (konserter, evenemang od till 792)
X Musikalier (noter)
Y Musikinspelningar

SW 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer o verks. Sport.
Allmänt om sociala miljöer

O SW . 7911-7913 Seder och bruk.

Oa Sociologi64809 träffar
Oa(x) Sociologiska lexikon116 träffar
Oa:bf Sociologiska institutioner8 träffar
Oa:d Sociologisk teori, filosofi och metodlära5133 träffar
Oa:k Sociologins historia715 träffar
Oaa Socialpsykologi11628 träffar kan ingå i 15
Oab Sociala strukturer31995 träffar
Oac Familjesociologi6571 träffar

M Etnografi, socialantropologi
M(x) Etnografiska etc. lexikon112 träffar
M:b Etnografisk etc. forskning. Institutioner337 träffar
M:d Etnografisk etc teori, filosofi och metodlära2649 träffar
M:k Etnografins etc historia507 träffar
Ma Europa: allmänt1767 träffar
Mb Norden: allmänt373 träffar
Mc Sverige9481 träffar
Md Övriga Norden1365 träffar
Me Brittiska öarna (Storbritannien)434 träffar
Mf Mellaneuropa1064 träffar
Mg Nederländerna, Belgien och Luxemburg89 träffar
Mh Schweiz113 träffar
Mi Italien (inkl Vatikanstaten, San Marino och Malta)192 träffar
Mj Frankrike338 träffar
Mk Spanien (inkl Andorra och Gibraltar)233 träffar

Ml Portugal93 träffar

Mm Östeuropa1158 träffar
Mn Balkanländerna464 träffar
Mo Asien4523 träffar
Mp Afrika3277 träffar
Mq Amerika5608 träffar
Mr Oceanien1499 träffar
Ms Polarländerna549 träffar
Mu Bebyggelse och byggnader2315 träffar
Mv Föremål1351 träffar
Mx Näringsliv och arbetsliv3887 träffar
My Samhälls- och familjeliv3531 träffar
Mz Folktro och folkseder10687 träffar
Bl Omstridda fenomen och företeelser2995 träffar

O
SW . 7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm. Samt
SW . 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans. och
SW . 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
SW . 794 Spel. Skicklighets-och turspel. Lotteri. Lotto. Tips etc.

Im Film26097 träffar
Ik Teater30897 träffar
Rc Danslekar och dans1723 träffar
Rh Scoutrörelsen684 träffar
Rd Spel och tidsfördriv7462 träffar
Re Lotteri, vadhållning, tips499 träffar

SW 795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.

O SW . 7951 Socialvård.

Oh Sociala frågor och socialpolitik173581 träffar
Oh:oe Allmänt: sociallagstiftning140 träffar
Oh- Allmänt: särskilda länder och områden7023 träffar
Oha Arbete och arbetsmarknad54266 träffar
Ohc Bostäder8400 träffar
Ohd Emigration och immigration12477 träffar även 7958
Ohe Minoriteter12938 träffar
Ohf Social omsorg29923 träffar
Ohg Frivillig hjälpverksamhet3148 träffar
Ohi Alkohol-, narkotika- och nikotinfrågor10907 träffar
Ohj Genusfrågor35587 träffar
Ohk Fritidsverksamhet2265 träffar
Ohm Allmänna samlingslokaler516 träffar

O SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter.

Planering av sociala miljöer för **Odgm**-**Odgq** se 71+72
Odgm Planering för rekreation, lek, fritid och kultur583 träffar
Odgp Planering för handel, industri och arbetsplatser277 träffar
Odgq Planering för kommunikationer och transporter1534 träffar
Oep Kriminologi och polisväsen15455 träffar
Oeq Kriminalvård3233 träffar

O SW . 7957 Undervisning o d.

EUppfostran och undervisning
E:b Uppfostran och undervisning: forskning44 träffar
E:bf Organisationer och institutioner26 träffar
E:d Uppfostran och undervisning: teori och filosofi1395 träffar
E:k Uppfostran och undervisning: historia1888 träffar
E:oa Uppfostran och undervisning: sociologi293 träffar
Ea Pedagogik60803 träffar
Eh Uppfostran i hemmiljö1475 träffar
Em Undervisningsväsen (ej högskolor)47580 träffar
Ep Högskolor35133 träffar
Et Ungdomsvårdsskolor235 träffar
Eu Elever med särskilda behov8568 träffar
Ev Folkbildning5026 träffar
Ex Yrkesval1496 träffar

O SW . 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet.

Odgl Planering för bostäder710 träffar se 71+72
Ohd Emigration och immigration12477 träffar

O SW . 7959 Sociala miljöer o verks.i allmänna grupper o d.

Bi Förenings- och mötesteknik1107 träffar
Bk Allmänna sällskap och föreningar3306 träffar

O SW 796/799 Sport, idrott o d.

Ra Gymnastik3153 träffar
RagMotion1185 träffar
Rah Bodybuilding314 träffar
Rai Yoga277 träffar
Raj Akrobatik12 träffar
Rb Idrott och sport28365 träffar
Rb:bf Idrottsorganisationer och -institutioner160 träffar
Rb:do Idrottspsykologi731 träffar
Rb:k Idrottsforskningens historia367 träffar
Rb:oa Idrottssociologi917 träffar
Rb- Särskilda länder och områden4253 träffar
Rba Allmän idrott. Friidrott725 träffar
Rbb Boll- och kägelsport4213 träffar
Rbc Simning, simhopp, dykning m m622 träffar
Rbd Sjösport. Båtsport1366 träffar
Rbe Djursport1600 träffar
Rbf Cykel-, motor- och flygsport1137 träffar
Rbg Vintersport1710 träffar
Rbh Rullskridskor, rullbräda, rullskidor90 träffar
Rbi Budo (kampsporter)502 träffar
Rbj Brottning145 träffar
Rbk Boxning218 träffar
RblTyngdlyftning49 träffar
Rbm Orienteringssport (inkl skidorientering)1599 träffar
Rbn Alpinism368 träffar
Rbo Friluftsliv1471 träffar
Rbp Fäktning183 träffar
Rbq Skytte340 träffar
Rbr Handikappidrott163 träffar
Rbv Olympiska spelen691 träffar
Rbz Särskilda idrottsutövare2594 träffar

SW 8 Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur

O SW 80 Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.

F Språkvetenskap

F(x) Flerspråkiga lexikon och språkvetenskapliga uppslagsverk1123 träffar
F:b Språkvetenskaplig forskning, organisationer och institutioner177 träffar
F:d Språkteori och -filosofi10397 träffar
F:k Språkvetenskapens historia1329 träffar
F:oa Språksociologi6526 träffar
F:oi Språkstatistik73 träffar
F:pu Datalingvistik1334 träffar
F:t Matematisk lingvistik81 träffar
F.0 Allmänt: särskilda språkvetenskapliga aspekter20983 träffar
Fb Indoeuropeiska språk: allmänt5008 träffar
Fc Svenska24043 träffar
Fd Övriga nordiska språk5173 träffar
Fe Engelska24149 träffar
Ff Tyska16219 träffar
Fg Nederländska1637 träffar
Fh Romanska språk: allmänt2891 träffar
Fi Italienska3959 träffar
Fj Franska11394 träffar
Fk Spanska6634 träffar
Fl Portugisiska1048 träffar
FmSlaviska och baltiska språk18187 träffar
Fn Keltiska språk772 träffar
Fo Grekiska och latin15432 träffar
Fp Indo-ariska språk2495 träffar
Fq Iranska språk1553 träffar
Fr Övriga indoeuropeiska språk998 träffar
Fs Semitiska språk11097 träffar
Ft Hamitiska språk och tchadspråk1909 träffar
Fu Finsk-ugriska och altaiska språk10458 träffar
Fv Sinotibetanska och austroasiatiska m.fl. språk3094 träffar
Fx Övriga språk7413 träffar
Fy Konstgjorda språk566 träffar
Få Teckenspråk550 träffar

O SW 81 Litteraturvetenskap. Litteraturhistoria.

G Litteraturvetenskap

G(x) Litteraturvetenskapliga lexikon802 träffar
G:b Litteraturvetenskaplig forskning, organisationer och institutioner178 träffar
G:dd Litteraturvetenskaplig metodlära1357 träffar
G:df Litteraturestetik8370 träffar
G:dg Litteraturkritik3012 träffar
G:do Litteraturpsykologi1164 träffar
G:k Litteraturvetenskapens historia475 träffar
G:oa Litteratursociologi2804 träffar
G.0 Särskilda litterära genrer och motiv27810 träffar
G. Allmänt: särskilda litterära perioder31799 träffar
Gb Germansk och nordisk litteraturhistoria: allmän1434 träffar
Gc Svensk litteraturhistoria28437 träffar
Gd Övrig nordisk litteraturhistoria7197 träffar
Ge Engelsk litteraturhistoria44252 träffar
Gf Tysk litteraturhistoria25513 träffar
Gg Nederländsk litteraturhistoria822 träffar
Gh Romansk litteraturhistoria: allmän1002 träffar
Gi Italiensk litteraturhistoria4836 träffar

Gj Fransk litteraturhistoria20285 träffar
Gk Spansk litteraturhistoria8600 träffar
Gl Portugisisk litteraturhistoria1668 träffar
Gm Slavisk och baltisk litteraturhistoria24365 träffar
Gn Keltisk litteraturhistoria366 träffar
Go Grekisk och latinsk litteraturhistoria12880 träffar
Gp Indo-arisk litteraturhistoria1190 träffar
Gq Iransk litteraturhistoria911 träffar
Gr Övrig indoeuropeisk litteraturhistoria160 träffar
Gs Semitisk litteraturhistoria3993 träffar
Gt hamitiska språk och tchadspråk129 träffar
Gu Finsk-ugrisk och altaisk litteraturhistoria4207 träffar
Gv Litteraturhistoria: sino-tibetanska och austroasiatiska språk1443 träffar
Gx Övrig litteraturhistoria2706 träffar
Gz Särskilda utländska författare6100 träffar

O SW 82/89 Skönlitteratur på olika språk.

H Skönlitteratur
H.07 Folkdiktning: allmänt1506 träffar
Hbn Nordisk skönlitteratur: samlingar510 träffar
Hc Svensk skönlitteratur264319 träffar
Hd Övrig nordisk skönlitteratur22540 träffar
He Engelsk skönlitteratur111581 träffar
Hf Tysk skönlitteratur29946 träffar
Hg Nederländsk skönlitteratur2645 träffar
Hh Romansk skönlitteratur1176 träffar
Hi Italiensk skönlitteratur8110 träffar
Hj Fransk skönlitteratur26798 träffar
Hk Spansk skönlitteratur18943 träffar
Hl Portugisisk skönlitteratur4602 träffar
Hm Slavisk och baltisk skönlitteratur47428 träffar
Hn Keltisk skönlitteratur323 träffar
Ho Grekisk och latinsk litteratur25654 träffar
Hp Indisk litteratur4321 träffar
Hq Iransk litteratur5971 träffar
Hr Övrig indoeuropeisk litteratur1395 träffar
Hs Semitisk litteratur12166 träffar
Ht Litteratur på hamitiska språk och tchadspråk620 träffar
Hu Finsk-ugrisk och altaisk skönlitteratur19683 träffar
Hv Skönlitteratur på sinotibetanska och austroasiatiska m.fl. språk6319 träffar
Hx Övrig skönlitteratur6009 träffar
Hy Skönlitteratur på konstgjorda språk139 träffar
Hå Skönlitteratur på teckenspråk229 träffar

SW 9 Saklitterära verks.Allmän geografi o historia. Biografi.

O SW 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.

Ä Tidningar

Bd Allmänna tidskrifter och allmänna serier9483 träffar
Bb Allmänna samlingsverk9362 träffar
Br Kommunikation, cybernetik, informationsteori6897 träffar
Bs Masskommunikation: allmänt13047 träffar
Bt Publicistik (inkl tidningsväsen och -historia)13022 träffar
Bu Masskommunikation: radio och television7423 träffar
Bv Informationsteknik (IT)5082 träffar

O SW 91 Allmän geografi, reseskildringar. 913/919 mots. 93/99.

N Geografi och lokalhistoria

N(x) Allmänt: geografiska lexikon453 träffar
N(y) Allmänt: kartor och bilder2829 träffar
N:d Geografisk teori, filosofi och metodlära680 träffar
N:k Geografiforskningens historia1898 träffar
N.0 Allmänt: reseskildringar och -handböcker, särskilda geografiska aspekter6401 träffar
Na Europa: allmänt2573 träffar
Nb Norden: allmänt2031 träffar
Nc Sverige79719 träffar
Nd Övriga Norden9805 träffar
Ne Brittiska öarna (Storbritannien)4697 träffar
Nf Mellaneuropa9987 träffar
Ng Nederländerna, Belgien och Luxemburg1154 träffar
Nh Schweiz1086 träffar
Ni Italien4287 träffar
Nj Frankrike4121 träffar
Nk Spanien1958 träffar
Nl Portugal482 träffar
Nm Östeuropa6915 träffar
Nn Balkanländerna2880 träffar
No Asien16466 träffar
Np Afrika7168 träffar
Nq Amerika10113 träffar
Nr Oceanien (Australien, Nya Zeeland, Melanesien, Polynesien, Mikronesien)2084 träffar
Ns Polarländerna2285 träffar
Nt Oceaner och hav831 träffar
Ny Kartografi3678 träffar

O SW 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d.

L Biografi med genealogi

L:k Vetenskapshistoria7 träffar
Ld Genealogi9789 träffar
Lk Biografisk vetenskap660 träffar
Lm Biografiska uppslagsverk15002 träffar
Ls Biografiska samlingar10970 träffar
Lz Biografi: särskilda personer130729 träffar

O SW 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.

K Historia
K(x) Historiska lexikon252 träffar
K:bf Historiska organisationer och institutioner146 träffar
K:d Historisk teori, filosofi och metodlära4808 träffar
K:k Historieforskningens historia4174 träffar
K. Allmänt: särskilda historiska perioder45052 träffar
Ka Europa: allmänt6460 träffar
Kb Norden: allmänt4345 träffar
Kc Sverige28531 träffar
Kd Övriga Norden14266 träffar
Ke Brittiska öarna (Storbritannien)15845 träffar
Kf Mellaneuropa30066 träffar
Kg Nederländerna, Belgien och Luxemburg1854 träffar
Kh Schweiz815 träffar
Ki Italien5268 träffar
Kj Frankrike13523 träffar
Kk Spanien4401 träffar
Kl Portugal851 träffar
Km Östeuropa26727 träffar
Kn Balkanländerna6073 träffar
Ko Asien52814 träffar
Kp Afrika12429 träffar
KqAmerika29025 träffar
Kr Oceanien1087 träffar
Ks Polarländerna243 träffar
Kt Allmän kulturhistoria21717 träffar
Ku Allmän socialhistoria22902 träffar
Kv Allmän ekonomisk historia19921 träffar till 60
Ky Historiska hjälpvetenskaper16163 träffar delar till 73

Kapitel 3:Planeringar för framtiden av världen och Sverige bör göras av Sveriges regering.

Politikområden för politiken 1 oktober 2019

Regeringens ministerområden. http://www.regeringen.se

*** Partiledaren/statsministern Stefan Löfven.**
*** Allmänt om regeringens politik.**
Statsminister Stefan Löfven
statsradsberedningen.registrator@regeringskansliet.se

*** Europapolitik.**
Politik för EU
EU-minister Statsrådsberedningen Hans Dahlgren
sb.registrator@regeringskansliet.se

*** Utrikespolitik.**
Politik för en utrikesminister.
Utrikesminister Ann Linde
utrikesdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Politik för juridik och migration.**
Politik för en justitie-och migrations)minister.
Justitie- och migrationsminister Morgan Johansson
justitiedepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Försvar.**
Politik för en försvarsminister.
Försvarsminister Peter Hultqvist
forsvarsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Miljö och klimat.**
Politik för fysiska och sociala miljöer i regioner och kommuner. Politik för klimat.
Miljö- och klimatminister samt vice statsminister Isabella Lövin
m.registrator@regeringskansliet.se Miljödepartementet

*** Transporter och infrastruktur.**
Politik för en infrastrukturminister.
Infrastrukturminister Tomas Eneroth
n.registrator@regeringskansliet.se (Infrastrukturdepartement ?)

*** Energi- och digitalisering.**
Politik för energi och digitalisering
Energi- och digitaliseringsminister Anders Ygeman
n.registrator@regeringskansliet.se (Infrastrukturdepartement ?)

*** Landsbygdspolitik.**
Politik för en landsbygdsminister.
Landsbygdsminister Jennie Nilsson
naringsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Internationellt utvecklingssamarbete. Bistånd.**
Minister för internationellt utvecklingssamarbete. Peter Eriksson
utrikesdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Sjuk- och hälsovård o d.**
Politik för en socialminister med hälso- och sjukvård.
Socialminister Lena Hallengren
socialdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Hushållet.Mat, boende, konsumtion, hushållsekonomi o d**
Politik för en socialförsäkringsminister. som borde ha ansvar för hushållsverksamheter.
Socialförsäkringsminister Ardalan Shekarabi
socialdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Jämställdhet. Diskriminering. Segregation**
Politik för jämställdhet och mot diskriminering och segregation
Jämställdhetsminister samt minister med ansvar för arbetet mot diskriminering och segregation Åsa Lindhagen
arbetsmarknadsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Utbildning.**
Politik för utbildning i skolor. Ungdomspolitik
Utbildningsminister Anna Ekström
utbildningsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Högre utbildning och forskning.**
Minister för högre utbildning och forskning Matilda Ernkrans
utbildningsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Information, konst, kultur o d. Demokrati. Idrott.**
Politik för en kultursminister. Med demokrati och idrott
Kultur- och demokratiminister samt minister med ansvar föridrottsfrågorna Amanda Lind
kulturdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Jobb.**
Politik för en arbetsmarknadsminister.
Arbetsmarknadsminister Eva Nordmark
arbetsmarknadsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Näringar.**
Politik för en näringsminister.
Näringsminister Ibrahim Baylan
naringsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Handel.**
Politik för en handelsminiser.
Utrikeshandelsminister och minister med ansvar för nordiska frågor Anna Hallberg
utrikesdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Polisen. Brott. Kriminalvård.**
Politik för en inrikesminister för brott och polis o d
Inrikesminister Mikael Damberg
justitiedepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Politik för statens finanser och statens stöd till regioner och kommuner o d.**
Politik för finans- finansmarknads- och civilministrar.

Finansminister Magdalena Andersson
finansdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Finansmarknads- och bostadsminister, biträdande finansminister
Per Bolund
finansdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Civilminister Lena Micko
finansdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Andra aktörer**
Partisekreterare (S) Lena Rådström Baastad
Socialdemokraterna Partiet info@socialdemokraterna.se

Gruppledare för S i riksdagen. annelie.karlsson@riksdagen.se

Karl-Petter Thorwaldsson. Ordförande i LO
karl-petter.thorwaldsson@lo.se

Vänsterpartiledare Jonas Söstedt
Sjöstedt Jonas <jonas.sjostedt@riksdagen.se>

Ulla Andersson, vänsterpartiet. <ulla.andersson@riksdagen.se>

Ordf. Annie Lööf. Centerpartiet.se, info@centerpartiet.se

Ordf. Nyamko Sabuni. Liberalerna.se, info@Liberalerna.se

Med på listan finns inte moderater, krisdemokrater och Sverigedemokrater som inte hyllar demokratin, motarbetar regeringen och vill störta den

Privat och gemensamt

När man betraktar världen kan man finna att det finns individuella mänskliga verksamheter för individuella behov och gemensamma verksamheer för mångas eller allas behov.

Tidigare i historien har gällt att individerna var till för gemensamma verksamheter, men efter demokratins genombrott omkring 1920-talet gäller att de gemensamma verksamheterna är till för individernas behov.

Klimatet och de vilda växt- och djurliven tillhör gemensamma behov. De är omedvetet byggda eller ordnade av människornas verksamheter Och hur de utvecklas beror av gemensamma verksamheter. De tillhör alltså näringslivet och kan ses som de viktigaste av de gemensamma verksamheterna.

Skolor är byggnader i de gemensamm miljöerna, men undervisning som sker i skolorna är saker mellan människor och ingår i sociala miljöer. Fängelser är gemensamma byggnader, men det som sker mellan människor i fängelserna ingår i sociala miljöer. Samma med bostäder, byggnaderna ingår i de fysiska miljöerna, men det som sker i dem mellan människor ingår i de sociala miljöerna.

Välfärden i världens samhällen beror av de privata förhållandena i hemmen. Näringslivet utanför hemmen ingår i de gemensamma miljöerna. Utgångspunkten för välfärden i en demokrati utgår från hushållsverksamheterna.

Men regeringen har ingen planering för de verksamheterna. Regeringen bör skaffa sig en planering för det i en planering för hela Sverige. Och regeringen bör skaffa sig en planring för världen. En planering för världen bör utgå från individuella privata förhållanden precis som i planeringen för Sverige, men de gemensamma förhållandena i världen kan i praktiken vara viktigare.

Om planering av framtiden.

Enkel planering sker i fyra moment: hur var det, hur är det, hur kan det bli och hur bör eller borde det bli.

Coronaviruset har medfört att världen och Sverige är i kaos. Efter det första dödsfallet i Sverige den 11 mars 2020 har det gått tre veckor och Svenska folket har börjat fundera över hur det kommer att bli i framtiden. Man tycks räkna med att framtiden kommer att se annorlunda ut än framtiden före coronaviruset.

Det är läge att planera framtidens framtid. Viruset påverkar hela världen. I världen finns cirka 200 länder med 7-8 miljarder invånare. Sverige har cirka 10 miljoner invånare, cirka en promille av värden,

Levnadskostnaderna för förvärvsarbetande icke-pensionärer var 2019 i Sverige enligt konsumenverkets beräkningar med genomsnittliga hyror för boverkets standard: ensamstående 174 0000 kr per år, makar/sambor 269 000 kr per år lika med per dag 477 kr för ensam och 737 kr för makar/sambor.

Minsta levnadskostnader per dag för fattiga i världen brukar anges till några få dollar per dag, dvs grovt räknat en tiondel av det man räknar för Sverige.

Antalet flyktingar i världen anses vara 65 miljoner.

Planering av världen borde kunna hanteras av statsrådet Peter Eriksson, minister för bistånd och internationellt samarbete.
Hur han kan bedriva planeringav världen beror av de kunskaper han kan få in. Han bör få kunskaper från utrikesministern, handelsministern och övriga statsråd, myndigheter o sv.

Planeringen bör ses som ständigt pågående process.

Planeringen kan bedrivas dels per land, dels för varje kunskapsområde enligt systemet för mänskliga verksamheter.

Planeringen per land blir cirka 200 länder Det kan bli för mycket. Planeraren får välja vilka länder han ska ägna sig åt, det bör bli de stora starkaste länderna och konroversiella små. Till exempel:

EU och dess delar.

Ryssland, Ukraina, Syrien, Libanon, Afghanistan, Iran, Irak, Saudiarabien, Israel, Palestina, Jordanien, Jemen, Kina, Indien, Pakistan, Japan, Korea.

Nordafrika, Västafrika, Östafrika, Sydafrika.

USA, Kanada, Mexiko Mellanamerika, Sydamerika, Basilien.

Australien, Oceanien, Polarområdena, Världshaven, Rymden.

För alla verksamhetsområden 1-9 i det följande efterfrågas forskning, utbildning, myndigheter och yrkesverksamheter. Klickar man på de blå adresserna kommer man till wimnell.com årgång 2014

Beskrivningarna för områden 6-9 i det följande är hämtade från Sidorna 549-745 i
Sven Wimnell 20 mars 2018 del 1 av 3: Samhällsplaneringens problem. Områden 1-5 samt 1-9 med myndigheter och professorer, yrken och utbildningar m m.
http://wimnell.com/omr40zl.pdf
Beskrivningar om områden 1-5 finns på sidorna 107-477 och 479-548

Planeringen för Sveriges framtid föreslås här ledd av energi- och digitaliseringsminister Anders Ygeman.

Han bör med ledning av verksamheterna i områdena 1-9 reda upp hur det är, kan bli och bör bli i Sverige, med medverkan från hela regeringen och dess myndigheter. Med det vetande som regeringen kan hitta.

Han bör dessutom lämna över förteckningen över verksamhetsområde 1-9 till kommunstyrelserna och regionstyrelserna med begäran att de inom förslagsvis en månad ska meddela sina länsstyrelser vilka områden som är intressanta och av betydelse för den egna kommunen och ge en uppgift om när de kan lämna en någorlunda fullständig preliminär redovisning av vad de anser.

De ska få veta, att uppgifterna ingår i en statlig ständigt pågående planering för hela Sverige, och de bör i möjligaste mån beskriva hur det är, kan bli och bör bli och sedan vartefter som tiden går komplettera och revidera. Kommunerna och regionerna bör få veta att deras beskrivningar kan göras på enkelt språk utan några byråkratiska finesser.

Det länsstyrelserna får från kommuner och regioner ska de sammanställa med egna kommentarer och leverera till regeringens planeringsledare. Regeringen ska anpassa sin planering efter kommunernas, regionernas och länsstyrlsernas åsikter och redovisa på sin hemsida hur planeringen fortgår.

SKR kan få besked om denna planering i den mån Ygeman tycker det är lämpligt. Men det är regeringen som ska stå för planeringen.

Verksamhetsområden 1-5

SW 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.

SW 10 Samlade kunskaper och övergripande värderingar
Samhällets samlade kunskaper och övergipande åsikter

SW . 101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
SW . 102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning
SW . 103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar.
SW . 104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
SW . 105 Övergripande om forskning

SW . 106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
Övergripande statstik om verksamheter

SW . 107 Övergripande filosofier om utbildning o d.
Övergripande statistik om utbildning

SW . 108 Samhällskunskap.
Övergripande om Sanhällsvetenskap

SW . 109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.
Övergripande om filosofi

SW 11/19 Individernas inre verkligheter.
Folkets kunskaper och åsikter

SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
SW 16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.
SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.
SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

2. Religiösa verksamheter o d.
SW 2 Religiösa verksamheter o d.
SW 20 Övergripande religiösa verksamheter o d.
SW 21 Allmän religionsvetenskap.
SW 22/28 Kristna religioner.
SW 29 Icke kristna religioner o d.

3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.
SW 3 Politikvetenskaper och politiska verksamheter.

SW 31 Statistik och demografi.
SW 32 Statsvetenskap.
SW 33 Nationalekonomi, internationell ekonomi.
SW 34 Lagar o förordningar, traktat, juridik.
SW 35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.
SW . 351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
SW . 352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och mots.)
SW . 353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)
SW . 354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d).

SW 36/39 Politiska krav och politiska planeringar:
SW 36 ...om individernas kroppsliga förhållanden.
SW 37 ...om utbildning o d.
SW 38 ...om fysiska miljöer o ekonomiska verks.
SW 39 ...om sociala miljöer, nöjen, sport o d.

4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.
SW 4 Sambandsforskningsverksamheter.

5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.
SW 5 Naturforsknings- och matematikverksamheter.
SW 50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap.
SW 51 Matematik.
SW 52 Astronomi, rymdforskning.
SW 53 Fysik o d.
SW 54 Kemi o d.
SW 55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d.
SW 56 Paleontologi, arkeologi o d.
SW 57 Biologi, ekologi. Naturgeogr. Utv.lära, ärftlighet
SW 58 Botanik.
SW 59 Zoologi.

Därefter följer områdena 6-9

SW 6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.

Med teknologiska / ekonomiska verksamheter avses verksamheter som syftar till materiell nytta. Verksamheterna i avdelning 60 - 69 avser opolitiska verksamheter. Politiska verksamheter utanför de demokratiskt valdas verksamheter i 35 ingår i avdelningarna 36-39 för politiska krav och politiska planeringar.

60 Allmänt. 61 Hälso-o sjukvård, räddning. 62 Ingenjörsverksamheter. 63 Biologisk produktion. 64 Hushållsarbeten, energi- och hygienförsörjning . 651 Allmänna kontorsarbeten, datoranvändning. 652 Opolitiska offentliga verksamheter, militärväsen. 653 Handel. 654 Telekommunikationer. 655 Förlag o d. 656 Transporter. 657 Penningverksamheter. 659 Företagsekonomi, arbetsförmedling od. 659 Marknadsföring. 66/69 Tillverkning av varor och byggnader och anläggningar. 66 Kemivaror. 67 Bearbetningsvaror. 68 Komplexvaror. 69 Tillverkning av byggnader o anläggningar.

6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.

SW 6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
SW 60 Allmänt om teknologiska o ekonomiska verksamheter.

SW 61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverks.

(61: SAB V. DC 61, 636. DK 61) 610 Allmänt.
611 Människans anatomi.

612 Fysiologi.

613 Medicinska råd om enskild hygien.

614 Offentliga hygienverksamheter, räddning, sjukvårdsorganisation o d.

615 Läkemedelsbehandlingar, sköterskevård, fysikalisk terapi o d. 615A Farmakologi, läkemedelsforkning. 615 B Allmänna sjukvårdverksamheter. 615 C Personal för mottagningar, laboratorier, och öppenvård, utom läkare. 615 D Vårdpersonal för allm. medicinska och kirurgiska vårdavd., barnavd., långvård o d 615 E Vård-personal för psykiatrisk vård och vård av utvecklingsstörda, utom läkare. 615 F Personal för röntgenterapi, röntgendiagnostik och fysiklisk terapi o d. 615 G Narkoman-o alkoholistvård, förgiftning.

616/618 Läkarverksamheter o d av läkare, operationsassistenter o d 616 Allmänläkare, laboratorieläkare o d, läkare för särskilda medicinska sjukdomar, nerv- och psykiatriska sjukdomar, infektionssjukdomar o d. 616 A Allmänläkare och läkare med allmänt laboratoriearbete o d. 616 B Läkare för särskilda medicinska sjukdomar. (6161 / 6167) . 6161 Hjärt- och kärlsjukdomar (Kardiovaskulära sjukd.). 6162 Andningsorganens sjukdomar. 6163 Matsmältningsorganen sjukdomar. 6164 Sjukdomar i blodbildande organ, endokrina körtlar, lymfatiska system o d. 6165 Hudsjukdomar. Dermatologi. 6166 Urogenitala systemets sjukdomar, urologi. 6167 Rörelseappararatens sjukdomar. Muskuloskeletala sjukdomar. 6168 Läkare för nerv- och psykiatriska sjukdomar. Neurologi. Psykiatri. 6169 Läkare för infektionssjukdomar o d, smittosamma sjukdomar.

617 Kirurgiläkare. Tandläkare o d. Läkare för ögon och öron-näsa-hals. Narkosläkare och operationsassistenter o d. 6171/6175 Kirurgiläkare. 6176 Tandläkare. 6177/6178 Läkare för ögon och öron-näsa-hals. Oftalmiatrik. Otorinolaryngologi. 6179 Narkosläkare och operationsassistenter o d .

618 Kvinno-, barn- och ålderssjukdomar. Mödravård och vård av nyfödda o d

619 Veterinärverksamheter o d

SW 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)

620 Allmänt.
621 Ingenjörsverksamheter: maskinbyggnad, kärnteknik, elektroteknik, mekanisk teknologi. 6211 Kärnteknik, kärnenergi, atomkraft, allmänt om värmekraftmaskiner, ånga, ångkraft. 6212 Hydraulisk energi, vattenkraft. 6213El- och telekonstruktion o d, elektronik. 6214 Värmekraftmaskiner, förbränningsmotorer od. 6215 Pneumatisk energi, kylteknik, värmepumpar od. 6216 Maskiner o d för lagring o transport av gaser o vätskor. 6217 / 6219 Plastisk bearbetning, maskinelement, verktyg, verktygsmaskiner. 6217 Plastisk bearbetning, smidning, gjutteknik, valsning, dragning, värmebehandling, ytbehandling, sammanfogning, lödning, limning. 6218 Transmissioner, växlar, kuggar, lyftdon, hissar, transportdon, fästelement, smörjning. 6219 Verktyg, vektygsmaskiner, bearbetningsmetoder.

622 Gruvkonstruktioner o d.
623 Militärkonstruktioner .
624 Konstruktion av byggnader o d.
625 Konstruktion av trafikleder till lands. Järnvägar, gator, vägar o d.
626 Vattenbyggnad i allmänhet, kanaler, anläggn. för jordbruk, fiske.
627 Anläggningar i hamnar, vattendrag och öppet hav, dammar.
628 Hygienkonstruktioner, vatten och avlopp, belysning o d.
629 Transportmedelskonstruktion o d.

(SAB P delar om konstruktion . DC, DK 62, delar om konstruktion. Delar om tillverkning till 66/69)

SW 63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske od.

630 Allmänt.
631 Allmänna lantbruksverksamheter, allmän lantbruksekonomi.
632 Växtsjukdomar, växtförädling o d.
633Växtodling (åkerbruk) o d.
634 Skogsbruk o d , frukt- o bärodling.
635 Trädgårdsodling o d.
636 Djurhållning.
637 Djurprodukter.
638 Biodling, silkesodling o d.
639 Jakt, viltvård, fiske, fiskevård, sjövård, o d.
(SAB Qd, Qe, Qf, Qg. DC, DK 63, industrier dock till 66/69)

SW 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.

SW . 641 Matlagning. 642 Måltider, matservering.
SW . 643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
SW . 644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
SW . 645 Användning av inventarier o d.
SW . 646 Personlig hygien o d, klädvård (utom tvätt o d)
Här kan ingå umgänge och verksamheter i hemmet, o d.
SW . 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster o utgifter mm.
SW . 648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
SW . 649 Personvård: barn, hemsjukvård.

640 Allmänt, övergripande verksamheter.
641 Livsmedel, matlagning.
642 Måltider, matservering, restauranger.
643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
645 Användning av inventarier o d.
646 Personlig hygien och skönhetsvård, klädvård o d (utom tvätt o d). Qcg Umgängeskonst.
647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter mm.
648 Städnings-, rengörings- och tvät-tverksamheter o d.
649 Personvård, barnavård, hemsjukvård o d, allmänt hushållsarbete.

Verksamheterna i avdelning 64 avser opolitiska verksamheter gällande användning av bl a enskilda o gemensamma bostäder mm och enskilda o gemensamma energi- och hygienförsörjningsanläggningar od.
(SAB Qc, Qm, Ohc, delar P, Qpdb, V. DC, DK 64, delar 62. DK 687.5)
640 Allmänt 6401 Registrering kunskaper od. 6402 Visioner, mål od. 6403 Värderingar od. 6404 Samband andra sektorer. 6405 Forskning, tidskrifter. 6406 Ekonomi, organisation. 6407 Utbildning o d. 6408 ”Hushållskunskap”. 6409. Historia .640
(DC, DK) 640 Hushållsverksamheter.allmänt (DC 620, DK 62). 640 (SAB) Qc Hem och hushåll, allmänt. Delar av 640 kan ingå 641-649

SW 65 Adm, distribution, kommunikation, organisation o d.

SW . 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning.

SW . 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
I 652 ingår förvaltning på opolitisk nivå, tjänstemannanivå.
Verksamheterna i den politiska förvaltningen ingår i 35.
6520 Allmänt.
6521 Riksdagens opolitiska verksamheter, JO.
6522 Kommunnernas opolitiska förvaltningar, kommunförbund landstingsförbund.
6523 Regeringskansliets opolitiska veksamheter. Statliga myndigheter under departementen, länsstyrelserna.
6524 Opolitiska verksamheter i mellanfolkliga organ (FN, EU o d).
(6525-6529 militära verksamheter)
Verksamheter i speciella fack se specialfacken.
(SAB opolitiska delar av Od. DC, DK opolitiska delar av 35)

SW . 6525-6529 Militära verksamheter.
I 652 ingår förvaltning på opolitisk nivå, tjänstemannanivå.
Verksamheterna i den politiska förvaltningen ingår i 35. (6520-6524 civila verksamheter)

6525 Militära verksamheter i allmänhet.
6526 Infanteri, generalstab, förvaltningstjänst.
6527 Lätta trupper, motoriserade förband, kavalleri, trängförband.
6528 Artilleri, ingenjörsförband, specialförband, tygförband, flygvapnet.
6529 Flottan.
(SAB opolitiska delar av S. DC, DK opolitiska delar av 355-359)

SW . 653 Handelsverksamheter.

6530 Allmänt.
6531 Allmänna handelsfrågor. O Mått och vikt.
6533 Inrikeshandel. O Partihandel och varuförmedling, maskinuthyrning.Partihandel med råvaror, halvfabrikat, driftsförnödenheter för industrier o d, bränslen od.Konsumtionsvaruinriktad patihandel: livsmedel, drycker, textil, beklädnad, hemutrustning, cyklar, leksaker, fritidsartiklar, radio, TV, transportmedel etc.
6535 Utrikeshandel.
6537 Handelsbalans.
6538 Detaljhandel.
6539 Handeln i världsekonomin.
(SAB Qi. DC 381/382. DK 339)

6538 Detaljhandel.
O Allmänt. O Varuhushandel. O Livsmedel. O Färg och parfym. O Blommor. O Tobak, tidningar. O Bok, papper. O Bilar. O Drivmedel. O Apotek. O Systemvaror. O Konfektion, ekipering, beklädnad. O Skor. O Ur, guldsmed, fritidsvaror. O Möbler. Järnhandel. O Radio.TV. O Hushållsapparater, belysning. O Övrig hemutrustning. O Övriga sällanköpsvaror .(Enligt SNI)

SW . 654 Telekommunikationsverksamheter.

6540 Allmänt. O Telefoni, telegrafi. O Rundradio-TV. O Privatradio. O Navigering. O Satelliter. O Privata telenät . O Fax. O Internet od. (SAB Qjg, DC 384, del 621. DK 654 del 621). Datoranvändning i allmänhet ingår i 651.

SW . 655 Förlagsverksamheter o d.

Kunskapsförmedling, kulturspridning, förlagsverksamhet o d .
6550 Allmänt.
6555 Bokförlag, speciella frågor om bokhandel. O Telegrambyråer. O Tidnings- o tidskriftsförlag, tidningdistribution. O Musik o teaterförlag. O Bildförlag, filmförlag. O Radio-TV-bolag. O Övriga förlagsverksamheter o d.
(SAB delar A, Ad. DC delar 07, 686. DK del 655)

SW . 656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.

6560 Allmänt.
6561 Gatu-och vägtransporter,
6562 Järnvägstransporter.
6563 Specialbanor.
6564 Lokala kollektivtransporter o d.
6565 Övriga landtransporter, interna transporter o d.
6566 Sjötransportter.
6567 Lufttransporter.
6568 Posten.
6569 Resebyrå, speditions- och lagringsverksamheter .
(Delar om användning av transportmedel: SAB Pr, Qjf, Qm. DC 383, 385-387, delar 62. DK656, delar 62)

SW . 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.

6570 Allmänt.
6571 Bokföring, redovisning.
6572 Kontobokföring
6573 Finansplaner, budget, balanser.
6574 Konton, kostnadsberäking.
6576 Revision.

6577 Banker, pengar, börsaffärer. 65771 Banker. 65772 Sparande. 65773 Övriga låneinstitut. 65774 Pengar, valuta. 65776 Börsväsen, kapitalmarknad, värdepappershandel, fonder. 65777 Kreditväsen. 65778 Ränta.
(657: SAB Qae, Qaf, Qbc, Ok . DC, DK 657, 368, delar 336)

6578 Försäkringar. 65780 Allmänt. 65781 Sakförsäkring i allmänhet, hemförsäkring. 65782 Transportförsäkringar, trafikförsäkringar. 65783 Livförsäkringar. 65784 Socialförsäkringar. 65785 Jordbruks-o kreatursförsäkringar. 65788 Försäkring av enskilda tillgångar.

6579 Skatter od. 65791 Allmänt. 65791 Stats-o kommunbudgetar. 65792 Skatter, acciser, fiskala avgifter. O Direkta skatter, inkomstskatter, förmögenhetsskatter. O Indirekta skatter, konsumtionsskatter. 65793 Statslån, kommunlån. 65794 Övriga offentliga inkomster. 65795/65796 Offentliga utgifter. O Folkbokföring.

SW . 658 Allm.företagsekonomi, Arbets-förmedling o -marknad.

6580 Allmänt.
6581 Företagsformer, finansiering, företagsledning.
6582 Anläggningar,byggnader, produktionsmedel.
6583 Personal, mänskliga faktorer o relationer. O Intresseorganisationer. O Arbetarskydd. O Arbetsförmedling.
6585 Tillverkningsorganisation.
6586 Produktion av tjänster.
6587 Inköp, anskaffning, lager.
6588 Försäljning, distribution. 6589 Annan affärsverksamhet.
(SAB Qb, Qz, delar Oha. DC, DK 658, delar 331)

Här anges också det som står för handel

6530 Allmänt.
6531 Allmänna handelsfrågor. O Mått och vikt. 6533 Inrikeshandel. O Partihandel och varuförmedling, maskinuthyrning.Partihandel med råvaror, halvfabrikat, driftsförnödenheter för industrier o d, bränslen od.Konsumtionsvaruinriktad patihandel: livsmedel, drycker, textil, beklädnad, hemutrustning, cyklar, leksaker, fritidsartiklar, radio, TV, transportmedel etc. 6535 Utrikeshandel. 6537 Handelsbalans. 6538 Detaljhandel. 6539 Handeln i världsekonomin.
(SAB Qi. DC 381/382. DK 339)

6538 Detaljhandel.
O Allmänt. O Varuhushandel. O Livsmedel. O Färg och parfym. O Blommor. O Tobak, tidningar. O Bok, papper. O Bilar. O Drivmedel. O Apotek. O Systemvaror. O Konfektion, ekipering, beklädnad. O Skor. O Ur, guldsmed, fritidsvaror. O Möbler. Järnhandel. O Radio.TV. O Hushållsapparater, belysning. O Övrig hemutrustning. O Övriga sällanköpsvaror .(Enligt SNI)

SW . 659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

6590 Allmänt. 6591 Reklam. 65911 Reklamgenomförande. 65912 Reklamidé,utformning. 65913 Optiska reklammedel. 65914 Akustisk reklam. 65915 Demonstration, utställning. 65916 Presentreklam, rabatter. 65918 Kollektiv o enskild reklam, annonsbyråer, reklamfirmor 6592 Information, propaganda. 6593 Masskomunikation, konsumentupplysning. 6594 Opinionsundersökning, PR.
Grafiska utformningsverksamheter o d ingår i 76. Industridesign ingår i 74.
(SAB Qbm. DC, DK 659)

SW 66/68 Tillverkning av varor.
SW 66 Tillverkning av kemivaror od.
SW 67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
SW 68 Tillverkning av komplexvaror.
(SAB P delar som gäller varutillverkning. DC, DK 66-68 och delar av 62 som gäller varutillverkning)

66 Tillverkning av kemivaror o d.
660 Allmänt.
661 Kemikalier.
662 Explosivämnen, tändmedel, bränslen.
663 Drycker, njutningsmedel.
664 Livsmedel.
665 Oljor, olje- o asfaltprodukter, fett, vax.
666 Glas och porslin, lergods, cement, betong.
667 Färger.
668 Hygienartiklar, läkemedel, kemisk-tekniska artiklar.
669 Metaller od

67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d.
670 Allmänt.
671 Ädelmetallvaror, ädelstensvaror.
672 Enkla metallvaror av järn o stål.
673 Enkla föremål av metaller, ej ädelmetall, ej järn.
674 Trävaror .
675 Läder och skinn .
676 Pappersmassa, papper och pappersvaror .
677 Garn, tråd, textilier.
678 Plast- och gummivaror.
679 Gruvbrytning, oljeutvinning o d, tillverkning av stenvaror
Varor av avfall

68 Tillverkning av komplexvaror.
680 Allmänt.
681 Finmekaniska produkter, instrument, optik, elektronik.
682 Maskiner.
683 Maskiner och apparater för värme, ventilation, sanitet o för el o d.
684 Möbler o d.
685 Skor,lädervaror, hjälpmedel för gång o d, sportartiklar.
686 Grafiska produkter, bokbindning o d.
687 Beklädnadsartiklar.
688 Dekorationsartiklar, leksaker o d.
689 Transportmedel.

SW 69 Tillverkning/ byggande av byggnader o anläggningar.
690 Allmänt.
691.Byggnadsmaterial (tillverkas vanligen i 66-68).
692 Byggnadsdelar.
693 Murning, betonggjutning o d.
694 Byggnadsträarbeten.
695 Olika slags byggnader och anläggningar.
696 Inbyggnad o reparation av el- och sanitetsutrustning o d.
697 Inbyggnad o reparation av värme- o ventilationsutrustning o d.
698 Måleri-, glasmästeri- och inredningsarbeten o d.
699 Isolerande och skyddande byggnadskonstruktioner.
Isoleringsarbeten.

(SAB P delar som gäller byggande. DC, DK 69 och delar av 62 som gäller byggande.)

SW 7 Formgivning av fysiska och sociala miljöer.

7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
70/78 Formgivning av fysiska miljöer, form- o bildkonst, musik.
70 Allmänt om konst och kultur, formgivning av fysiska och sociala miljöer.
71 Övergripande planering av fysiska miljöer .
72 Formgivning av byggnader, anläggningar.
73 Skulptur, museer, utställningar.
74 Formgivning av bruksföremål o d.
75 Konstmåleri .
76 Grafisk konst, teckenkonst.
77 Fotografi.
78 Musik.

79 Formgivning av sociala miljöer. Seder och bruk, nöjen, spel, sociala miljöer och verksamheter, sport.
791 Seder och bruk, film,TV,radio, offentliga fester mm.

792 Teater.

793 Sällskapsnöjen. lek.

794 Spel.

795 Sociala miljöer, sociala relationer o d, sociologi, socialvård, kriminalitet, polisväsen, kriminalvård, undervisning, föreningsliv.
796 / 799 Sport, idrott o d.

Verksamheterna inom områdena 1-6 ingår som förutsättningar i de kuturella verksamheterna i områdena 7-9

Område 70 gäller allmänt om kultur och är också förutsättningar för områdena 8 och 9,

Områdena 71-78 gäller fysiska miljöer och fysiska verksamheter förknippade med det.

Område 79 gäller sociala miljöer, sociala beteenden o d.

Områdena 8 och 9 gäller speciella kulturella verksamheter med språk och litteratur.

SW 7 Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
SW 70 Allmänt om konst o kultur.
700 Allmänt.
701 Konstvetenskap. Konstteori. Estetik. Konstfilosofi.
702 Konstens tekniker. Konsthantverk.
703 Stilarter.
704 Konstnärliga motiv.
705 Konstens ändamål och användning.
706 Speciella problem beträffande konst.
707 Aktiviteter i samband med konstutövning.
708 Karakteristiska former för vissa arter av konstverk.
709 Övrigt. Andra kulturfrågor. Kombinationer av planeringar för fysiska och sociala miljöer
(SAB I, Ia, Ib, del Kt. DC, DK 70. DK 7.01-7.09)

Område 7, dvs 70-79, gäller:

70 Allmänt om konst och kultur, formgivning av fysiska och sociala miljöer. Kombinationer av planeringar för fysiska och sociala miljöer.

71/78 Formgivning av fysiska miljöer, form- o bildkonst, musik.
71 Övergripande planering av fysiska miljöer.
72 Formgivning av byggnader, anläggningar.
73-77 Föremål och bilder o d.
73 Skulptur, museer, utställningar.
74 Formgivning av bruksföremål o d.
75 Konstmåleri .
76 Grafisk konst, teckenkonst.
77 Fotografi.
78 Musik/ljud.

79 Formgivning av sociala miljöer. Seder och bruk, nöjen, spel, sociala miljöer och verksamheter, sport.
790 Allmänt.
7911 Seder och bruk.
7912 Planering av sociala miljöer och sociala beteenden. Världsnivå och stora regioner.
7913 Planering av sociala miljöer och sociala beteenden. Nationella och lägre nivåer.
7914-7919 Film, TV, radio, offentliga fester mm.
792 Teater.
793 Sällskapsnöjen. lek.
794 Spel.
795 Sociala miljöer, sociala relationer o d, socialvård, kriminalitet, bedrägerier, diskriminering, polisväsen o d, kriminalvård o d, undervisning, mobbning, migration, integration, föreningsliv mm.

796 / 799 Sport, idrott o d.

SW 71 Övergripande formgivning/planering av fysiska miljöer.
SW 72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.

710. Allmänt.
711 Översiktlig samhällsplanering. Regionplanering. Generalplanering. Stadsplanering o d. 7111 Allmänna utgångspunkter och principer. 7112 Regionplanering. Generalplanering. Områdesplanering. 7113 Landsbygdsplanering. 7114 Stads- och tätortsplanering. Tätorter. Bostadsområden. 7115 Zonindelning för bebyggelse inom städer och tätorter. Stadsdelar. Byggnadskvarter. 7116 Byggnads- och stadsplanebestämmelser. 7117 Planering för trafikleder. 7118 Lednings- och kabelnät för offentligt bruk. Tekniska försörjningsnät. 7119 Övrigt.

712 Landskapsplanering. Naturvård. Trädgårdsarkitektur. Parkanläggningar. 71212 Naturen. Naturstudier. Naturskydd. Miljövård. 71214 Miljövetenskap. 7122 Allmänt om landskap. Naturreservat. Fritidsområden. Privata parker och trädgårdar. 7123 / 7129 Trädgårdsanläggningar.
713 Vägar od i landskapet.
714/716 Vatten, fiskar, vattenvård. Luft, skog, fåglar, luftvård. Mark, örter, markdjur, markvård. 714 Vatten, fiskar, vattenvård. 715 Luft, skog, fåglar, luftvård. 716 Mark, örter, markdjur, markvård.
717 Anläggningar i landskapet. 718 Kyrkogårdar. Gravplatser. Krematorier.
719 Kulturvård. Hembygdsvård.

(SAB Odg, Mua, Uh, Bgk, delar av P som gäller formgivning o d . DC, DK 71. DK 502, 504)

720 Allmänt.
721 Arkitektur och arkitektarbete i allmänhet.
722 Forntidsmiljöer. Forntidsarkitektur.
723 Medeltidsmiljöer (ca 300-1400). Medeltidsarkitektur.
724 Nya tidens miljöer och arkitektur.
725 Offentliga byggnader. Affärs- och industribyggnader. 7251 Offentliga byggnader. Förvaltningsbyggnader. 7252 Merkantila byggnader. Affärshus. Kontorshus. 7253 Byggnader för transport- och kommunikationsväsen. 7254 Industribyggnader. Fabriker. Verkstäder. Lantbruksbyggnader. 7255 Sjukhus. Vårdhem od. 7256 Fångvårdsanstalter od. 7257 Restauranger. Serveringsställen. Badinrättningar. Parkbyggnader. 7258 Byggnader och lokaler för underhållning och sport. 7259 Diverse offentliga byggnadsverk.
726 Kyrkliga byggnader. Kultbyggnader. Begravningsanläggningar.
727 Undervisnings- och forskningsanstalter. Museer. Bibliotek.
728 Bostadshus.
729 Klimatreglering inklusive ljus, färg o ljud. Detaljer i arkitektarbeten.
(SAB Ic, Mu, delar av P som gäller formgivning o d. DC, DK 72)

725- 729 mer detaljerat:

725 Offentliga byggnader. Affärs- och industribyggnader.

7251 Offentliga byggnader. Förvaltningsbyggnader.
72511 Riksdagslhus. Parlamentsbyggnader. 72512 Ministerier. Kanslihus. Byggnader för utländska beskickningar. 72513 Kommunala byggnader. Stadshus. Kommunalhus. Landstingshus. 72414 Byggnader för tull, skattemyndigheter och ämbetsverk med finansiella uppgifter. 72515 Domstolsbyggnader. Rådhus. Tingshus. Arkivbyggnader. 72516 Posthus. Telebyggnader. 72517 Residensbyggnader. Länsresidens. Landsstatshus. Tjänstebostäder. 72518 Militära byggnader. Kaserner. 725188 Polishus. 72519 Övriga offentliga byggnader. 725191 Brandstationer. 725192 Bårhus. 725193 Byggnader för vattenverk, avloppsverk och vattenreningsverk. 725194 Toaletter för allmänheten. Sanitära anläggningar. 725198 Elektricitetsverk.

7252 Merkantila byggnader. Affärshus. Kontorshus.
72521 Butiksbyggnader. Varuhus. Stormarknader. 72522 Byggnader med bostäder samt butiker, kontor o.dyl.72523 Kontorshus. 72524 Bankbyggnader. 72525 Börshus. Byggnader för handels- o hantverksorganisationer. 72526 Saluhallar. 72527 Salutorg. 72529 Övriga merkantila byggnader.

7253 Byggnader för transport- och kommunikationsväsen.
72531 Järnvägsstationer. Tunnelbanestationer. Godsmagasin. Övriga byggnader för spårbunden trafik.Verkstäder. Stallar. 72534 Byggnader för hamnändamål. Färjelägen.Varv. Dockor. Fyrtorn. 72535 Lagerhus. Kylhus. 72536 Silobyggnader. 72538 Byggnader för vägtrafik. 725381 Garage och parkeringshus. 725382 Verkstäder. 725383 Tvättanläggningar. 725384 Bensinstationer. 725388 Busstationer. 72439. Flygplatsbyggnader. Hangarer.

7254 Industribyggnader. Fabriker. Verkstäder. Lantbruksbyggnader.
O Byggnader för lantbruk, sädesmagasin, stallar, ladugårdar o dyl till verksamheterna 63. O Byggnader för energiförsörjning, kraftverk o d till verksamheter i 644 . O Byggnader för tillverkningsverksamheter i 66/69.

7255 Sjukhus. Vårdhem. Sociala inrättningar.
72551 Sjukhus. Lasarett. Kliniker. Barnbördshus.Vilohem. Sanatorier. 72552 Mentalsjukhus. 72553 Anstalter för psykiskt utvecklingsstörda. 72554 Blindinstitut. Dövstumsinstitut.72555 Vård-hem för rehabilitering. 72556 Alderdomshem. Pensionärshem. Gästhem. 72557 Barnstugor. Barnhem. 72559 Djursjukhus.

7256 Fångvårdsanstalter od.
72561 Fängelser. 72563 Korrektionsanstalter för vuxna. 72564 Uppfostringsanstalter för minderåriga. Skyddshem. 72565 Alkoholistanstalter.

7257 Restauranger. Serveringsställen. Badinrättningar. Parkbyggnader.
72571 Restauranger. Barer. Konditorier. Kiosker o.dyl. 72573 Badanläggningar. Saunas. 72574 Simhallar. Friluftsbad. 72575 Badortsbyggnader. Kasinon o.dyl. 72576 Byggnader i parker. Paviljonger o.dyl.

7258 Byggnader och lokaler för underhållning och sport.
72581 Konserthus. Konsertsalar. 72582 Teaterbyggnader mm. 725821 Operahus. 725822 Övriga teatrar.Friluftsteatrar. 725823 Musikkafeer. Varieteer. Danssalonger o.dyl. 725824 Biografer. 725826 Byggnader för sport. Cirkusbyggnader. Stadions. 72583 Samlingslokaler. Föreläsningslokaler. Konferenslokaler.72584 Biljarder. Kägelbano. Bowlingbanor. 72585 Gymnastikbyggnader. Inomhusarenor. 72586 Byggnader och anläggningar för vinter- och issport, cykel- och motorsport. 72587 Byggnader och anläggningar för vattensport. Båthus. 72586 Ridhus. Trav- och galoppbanor. 72589 Övriga idrottsanläggningar och detaljer till sådana t.ex. läktare.

7259 Diverse offentliga byggnadsverk.
72591 Utställningsbyggnader. 72592. Provisoriska och flyttbara utställningsbyggnader. 72594 Monument. Obelisker. Fontäner o.dyl. 72595 Brobyggnadsverk ur gestaltningssynpunkt. 72596 Stadsportar. Stadsmurar. Vallar. Inhägnader.

726 Kyrkliga byggnader. Kultbyggnader. Begravningsanläggningar.
7261 Hednatempel. Helgedomar. 7262 Moskeer. Minareter. 7263 Synagogor. 7264 Kapell. 7265 Kyrkor. 7266 Katedraler. Domkyrkor. 7267 Kloster. Icke-kristna kloster. Lamakloster o.dyl. 7268 Begravningskapell. Krematorier. Kolumbarier. Mausoleer. Gravvårdar. 7269 Övriga kyrkliga byggnader. Biskopssäten. Prästgårdar.Byggnader vid vallfartsorter

727 Undervisnings- och forskningsanstalter. Museer. Bibliotek.
7271 Skolbyggnader. 72712 Folkhögskolor. Internatskolor. 7273 Universitet. Högskolor. 7274 Fackskolor. Yrkesskolor. Hantverksinstitut. 7275 Forskningsanstalter. Vetenskapliga institut. Laboratorier. 7276 Vetenskapliga museer. Zoologiska och botaniska trädgårdar. 7277 Konstmuseer. Konstgallerier. Utställningsateljeer. 7278 Biblioteksbyggnader. Arkivbyggnader. Biblioteks- och arkivbyggnader för speciella användare. 72791 Observatorier. Planetarier. 72794 Radio- och televisionsstationer. Radarstationer. 72794 Ritningsbyråer. Konstnärsateljeer. Fotoateljeer.72798 Filmstudieateljeer. Byggnader för filmhögskolor.

728 Bostadshus.
7281 Bostadhus och bostäder allmänt. Bostäder i tätorter. Bostäder på den egentliga landsbygden. 72818 Provisoriska bostäder. Nödbostäder Baracker.

7282 Flerfamiljshus i flera våningar och trapphusenheter. 728222 Flerfamiljshus med stort antal trapphus och lägenheter. 728224 Flerfamiljshus med mindre än 12 lägenheter. 728226 Kollektivhus.
7283 En och två-familjshus. Villor. Radhus. Vinkelhus. 72831 Radhus. 72834 Tvåfamiljshus. Kopplade hus. 72837 Enfamiljshus. Friliggande hus. Villor. Egnahem. 72838 Marknära hus. Vinkelhus. Atriumhus.
7284 Klubbhus. Föreningshus.

7285 Hotell. Gästgivargårdar. Motell. 72851 Hotell i städer och tätorter. 72852 Hotell vid badorter o.dyl. 72853 Gästgivargårdar. Motell. 728 54 Ungdomshärbärgen.

7286 Lantgårdar. Bondgårdar.
7287 Fritidshus. Sommarvillor. Sportstugor. 72871 Weekendvåningar o.dyl.72876 Husvagnar. Trailers. 72877 Husbåtar.
7288 Borgar. Slott. Herrgårdar. 72881 Borgar (befästa). 72882 Slott. 72883 Herrgårdar.
7289 Ekonomibyggnader o d se även 7254.

729 Klimatreglering inkl. ljus,färg o ljud. Detaljer i arkitektarbeten.

Om arkitekter och arkitektarbete se även område 71

SW 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning.

730 Allmänt.
731/738 Skulpturarbete.
731 Skulpturarbete. Material för konstnärlig bearbetning.
732 Primitiv, forntida , orientalisk skulptur.
733 Grekisk, romersk. skulptur.
734 Medeltida skulptur.
735 Nya tidens skulptur.
736 Sigill, medaljer, kaméer od. Heraldik, ordnar, hederstecken, flaggor, fanor, standard.
737 Numismatik (Myntlära).
738 Konstnärlig bearbetning. 7381/7388 Keramik. 7389 Metall o övriga material. 73898 Trä. 73899 Övriga.

739 Museiverksamheter, museer, utställning av konst od.
7390 Allmänt, olika slags museer.

7391 Ändamål, nytta, visningar.

7392 Byggnader, tekniska anordningar.

7393 Inventarier.

7394 Iordningställande o konservering av museiföremålen, modeller.
7395 Samlingar, utställningsföremål. 73953 Utställningsteknik, kataloger.
7396 Administration.

7397 Publikationer.

7398 Forskning. (SAB Id, Bg, Bh, Ky. DC, DK 73, 069)

SW 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning.

740 Allmänt.
741 /744 Teckningens grunder, ritningsarbeten. 741 Allmänt om teckning, barnteckningar, skämtteckningar. 742 Perspektivteckning. 743 Anatomiteckning 744 Linearritning, konstruktionsritning.

745/749 Konsthantverk, industridesign. 745 Indelning efter material. 746 Sömnad, kläder, textil. 747 Inredningskonst. 748 Glas- och kristallarbeten. 749 Möbler od, övrigt, industridesign.

(SAB Ig, Ih, Mv. DC, DK 74)

SW 75 Konstmåleri. 76 Grafisk konst, teckenkonst. 77 Fotografi.

75 Konstmåleri o d.
750 Allmänt. O Teknik. O Material. O Motiv.
(SAB Ie. DC, DK 75)

76 Formgivning av grafisk konst, trycksaker o d. Teckenkonst.
760 Allmänt. 761 Högtryck. Boktryck. Träsnitt. Metallsnitt. 762 Djuptryck. Etsning. Gravyr. 763 Plantryck. Litografi. Rotogravyr. 764 Teckenkonst.Skrift.Tecken.Symboler. 7642 Olika skriftarter. 7643 Olika skriftsystem.7645 Skrivdon. 7646 Symboler, monogram o d. 766 Nyttografik (Reklam mm, hemsidor på Internet ?). 769 Grafiksamlingar. 7699 Handskrifter. Bokrariteter. Bokkonst.
(SAB If, Ae, Af, Ihq, Kya, F.08 . DC, DK 76 , 09)

77 Fotografiskt arbete o d.
770 Allmänt. 771 Fotografisk utrustning. Lokaler. Apparatur. Material. 7711 Lokaler för fotoarbete. 7712 Inredningar, belysning mm. 7713 Kameror, förstoringsapparater. 7714 Övrig utrustning. 7715 Negativ- o positivmaterial. 7717 Kemikalier. 772 Fotometoder med oorganiska ämnen. 773 Fotometoder med organiska ämnen. 774 Elektroniska o övriga metoder. 776 Fotolitografi. 777 Plåtar för boktryck, djuptryck. Fotogravyr. 778 Fotografins användningsområden. 7781 Kopiering. 7782 Projektion. 7783 Vetenskapligt foto. 7784 Stereo. 7785 Filmning, filmklippning. 7786 Färgfoto. 7788 Trickfoto. 7789 Dokumentärfoto, konstfoto, motiv, fotosituation, format. 779 Fotosamlingar.
(SAB Pn. DC, DK 77) (Fotoverksamheter i industriell skala ingår i 686).

SW 78 Musik (konserter o d 792)

780 Allmänt. 781 Musikens teori, akustik, harmoni, form, komposition, verk, utövare. 782 Dramatisk musik. 783 Kyrkomusik o -sång. Sakral musik. 784 Vokal musik. Profan sång. 785 Instrumentalmusik, orkestrar, duo, trio etc 786 Musik för tangentinstrument:, piano, orgel, dragspel . 787 Musik: stränginstrument. 788 Musik: blåsinstrument. 789 Musik: slagverk och mekaniska instrument.
Konsertverksamheter ingår i 792.
(SAB Ij, X, Y. DC, DK 78)

SW 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer o verks. Sport.

790 Allmänt. 7911 Seder och bruk.
7912 Planering av sociala miljöer och sociala beteenden. Världsnivå och stora regioner.
7913 Planering av sociala miljöer och sociala beteenden. Nationella och lägre nivåer.
7914-7919 Film, TV, radio, offentliga fester mm.
792 Teater.
793 Sällskapsnöjen. lek.
794 Spel.
795 Sociala miljöer, sociala relationer o d, socialvård, kriminalitet, bedrägerier, diskriminering, polisväsen o d, kriminalvård o d, undervisning, mobbning, migration, integration, föreningsliv m m.
796 / 799 Sport, idrott o d.

Område 79 avser sociala miljöer, sociala beteenden od.

SW . 7911-7913 Seder och bruk.

(SAB My, Mz, Mt, Bl, Bu. DC, DK 39).
7911 Seder o bruk.
79110 Allmänt.
79111 Kläder. Dräkter. Mode. Smycken.

79112 Seder och bruk i den enskildes liv.
791121 Födelse. Dop. Omskärelse. Barndom. Manbarhetsritualer. Myndighetsförklaring 791122 Dödande av människor, t. ex. av barn, gamla och fångar. Rituella mord. Huvudjägare. Självmord, harakiri. 791123 Familjeliv. Familjens organisation. Släktskap. Patriarkat. Matriarkat.Konstlade familjerelationer. Fostbrödralag. 791124 Frieri. Äktenskapslöfte. Förlovning. 791125 Giftermål. Bröllop. Bröllopssedvänjor. Äktenskapsformer. Gruppäktenskap. Polygami. Monogami. 791126 Förhållanden mellan könen. Kärlek. Kärlekskonst. Konkubinat. Morganistiska äktenskap.Celibat: religiösa äktenskapsförbud. Prostitution. 791127 Vänskap. Gästfrihet. Fiendskap. 791128 Måltider. Mat- och dryckesvanor. 791129 Namn. Efternamn. Förnamn. Öknamn. (79113 Död, begravning , se 7956. 79114 Folkligt liv. Officiellt liv, se 7916.)

79115 Takt och ton. Etikett. Umgängesregler. Ceremoniel.
79116 Kvinnorörelsen. Kvinnans ställning i samhället.
79117 Speciella folkgrupper med hänsyn till deras seder och vanor
79118 Folktro, legender, övernaturligt, spöken, drömtydning, ordspråk, seder
79119 Krigsseder, krigsbeteenden o d.(Det är ett gammalt schema från DC-DK mest för "naturfolkens liv", som i princip kan användas även för "civilserade".)

7912 Planering av sociala miljöer och sociala beteenden. Världsnivå och stora regioner.
7913 Planering av sociala miljöer och sociala beteenden. Nationella och lägre nivåer.

SW . 7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.

(SAB Im, Ikö . DC, DK 791).
7914 Filmkonst, filmer, filmproduktion, filmförevisningar,TV,video, radio od

7915 Vaxkabinett. Marionetteater. Skuggspel o d.
7916 Offentliga fester. Marknader.Parader.Fyrverkerier.Karnevaler.Maskerader.
79161 Festmaltider. Banketter. Offentlig utspisning. 79162 Nationalfester. Folkfester. Folknöjen. Karnevaler. Maskerader. Speciella dagar t. ex. Mors dag, 79163 Lekar. Spel. Danser. 79164 Officiella högtidligheter. Kröningar. Statsbesök. Triumftåg. Jubileer. Invigningar. 79165 Processioner. Defileringar. Demonstrationer. 79166 Marknader. 79167 Ryttarfester. Torneringar. Tvekamper. Dueller. 79169 Offentlig gästfrihet. Internationella sällskapliga relationer.
7917 Nöjesfält. Tivoli o d
7918 Menagerier. Cirkusar.
7919 -

SW . 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.

7920 Allmänt. 7922 Talpjäser. Skådespel. 7925 Operor. Operetter. Sångspel. Konserter. 7927 Varitéer. Kabareter. Revyer. Soareer. 7928 Baletter. Dansuppvisningar.
(SAB Ik . DC, DK 792)

SW . 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.

7930 Allmänt. 7932 Julfester. Födelsedags- och bröllopsfester. Firmafester. 7933 Dans. 7934 Motionslekar. Blindbock. Kurragömma. 7935 Pantlekar. 7937 Andra sällskapsspel. Intelligenslekar. Minneslekar. Frågesport. 7938 Trolleri. Tricks. Illusionistkonst.
(SAB Rc, Rd del. DC, DK 793)

SW . 794 Spel. Skicklighets-och turspel. Lotteri. Lotto. Tips etc.

7940 Allmänt. 7941 Schack. 7942 Dam, kvarnspel, halma osv. 7943 Bordsspel med turinslag.Tärningsspel. Domino. Mahjong. 7944 Kortspel. 7945 Läggspel. Tålamods- och skicklighetsspel. 7948 Små målspel. Miniatyrspel för barn, t.ex.ishockeyspel. Elektroniska datorspel o d. 7949 Hasardspel, roulett, lotto, tips, toto, lotterier.
(SAB Rd del, Re. DC 794-795, DK 794)

SW 795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.

Sociala miljöer, sociala relationer, sociala verksamheter, socialvård, kriminalitet, polisväsen, kriminalvård, undervisning, föreningsliv od.
Verksamhetena i 795 gäller sociala miljöer och vissa sociala verksamheter i dem. Indelningen 7915-7959 följer indelningen i 72 om formgivning av byggnader i de fysiska miljöerna. 721 gäller allmänt om formgivning av byggnader och 7951 gäller allmänt om formgivning av sociala miljöer. 722-724 gäller byggnader i olika tidsepoker och 7952-7924 sociala miljöer i olika tidsepoker , men även dagens sociala miljöer i byggnader från olika epoker. 7955-7958 gäller sociala miljöer med anknytning till byggnader i 725-728 och 7959 gäller sociala miljöer o d utan anknytning till några särskilda byggnader .

7950 Allmänt. 7951 Sociologi, socialvårdsmiljöer, socialvård, kriminologi. 7952/7958 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till fysiska miljöer av olika slag. 7952/7954 Sociala miljöer i olika tidsepoker. 7955/7958 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till olika slags byggnader. 79551 -offentliga byggnader, verksamheter bl a polisväsendet. 79552 -merkantila byggnader. 79553 -transporter o kommunikation. 79554 -industri, lantbruk. 79555 - sjukhus,vårdhem. 79556 - fängelser od, verksamheter bl a kriminalvård o d.79557 - restauranger od. 79558 - fritid, underhållning, sport. 79559 - övriga byggnader. 7956 - med anknytning till död, begravning, religion. 7957 -undervisnings-, forskningsanstalter, museer, bibliotek , verksamheter bl a undervisning.7958 Sociala miljöer i boendet. 7959 Sociala miljöer och verksamheter i grupper, folkrörelser, föreningar.

SW . 7951 Sociologi. Socialvård..

79510 Allmänt.
79511 Sociologi.
79513 Social frågor, socialt läge.
79514 Samhällets vårdproblem, socialvård. 795140 Sociallhjälpens organisation. 795141 Samhällsförhållanden som påverkar levnadsnivå: näringsstruktur, nya familjetyper. 795142 Individuella förhållanden som kan föranleda vårdinsatser: dålig ekonomi, arbetslöshet, bristande utbildning osv. 795144 Samhälleliga hjälpformer, socialvård. 7951440 Heminstitutioner, daghem, ålderdomshem, blinda etc 7951442 Materiell hjälp: understöd, barnbidrag,föräldrapenning, naturabidrag skolmåltider. 7951444 Immateriell hjälp: rådgivning, rådgivning, samtalsterapi, gruppterapi, familjeplanering mm. 7951446 Aktivering till självhjälp.7951448 Social infrastruktur, socialvårdsmiljöer. 795146 Personer i socialvård. 7951462 Socialarbetare. 7951465 Hjälpbehövande. Barn. Sjuka barn. Spädbarn. Barnavårdscentraler. Ungdomar. Fritidsgårdar. Åldringar. Utlänningar. Invandrare. Flyktingar. Sjuka.Handikappade. Blinda. Synsvaga. Dövstumma. Invalider. Rörelsehindrade. Mentalsjuka. Utvecklingsstörda. Arbetslösa. Militärer. Soldathem. Sjömanshem. Låginkomsttagare.Krigsskadade.Föräldralösa barn. Fosterbarn. Fosterhem. 79516 Kriminologi.
(SAB Oa, Oh, Oepa . DC 301, 309, 36, DK 316, 304, 308, 36, 343.9)

SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter.

7952 Olika sociala miljöer med anknytning till fysiska forntidsmiljöer
Motsvarande byggda miljöer se 722

7953 Olika sociala miljöer med anknytning till fysiska medeltidsmiljöer.(ca 300-1400).
Motsvarande byggda miljöer se 723

7954 Olika sociala miljöer med anknytning till Nya tidens fysiska miljöer.
Motsvarande byggda miljöer se 724

7955 Olika sociala miljöer och verksamheter med anknytning till offentliga byggnader och affärs-och industribyggnader o d.
Bl a polis och kriminalvård. Motsvarande byggda miljöer se 725.
De ekonomiska verksamheterna ingår vanligen i 61/69

79551 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till Offentliga byggnader. Förvaltningsbyggnader.
Byggnader:
72511 Riksdagshus. Parlamentsbyggnader. 72512 Ministerier. Kanslihus. Byggnader för utländska beskickningar. 72513 Kommunala byggnader. Stadshus. Kommunalhus. Landstingshus. 72414 Byggnader för tull, skattemyndigheter och ämbetsverk med finansiella uppgifter. 72515 Domstolsbyggnader. Rådhus. Tingshus. Arkivbyggnader. 72516 Posthus. Telebyggnader. 72517 Residensbyggnader. Länsresidens. Landsstatshus. Tjänstebostäder. 72518 Militära byggnader. Kaserner. 725188 Polishus. 72519 Övriga offentliga byggnader. 725191 Brandstationer. 725192 Bårhus. 725193 Byggnader för vattenverk, avloppsverk och vattenreningsverk. 725194 Toaletter för allmänheten. Sanitära anläggningar. 725198 Elektricitetsverk.

Verksamheter:
bl a polisväsendet: O Polisverksamheter, organisation , personal o d. O Polisens övervakning av allmän ordning och säkerhet. O Övervakning av moralen, fylleri, narkotikahantering, spelklubbar porrklubbar etc. O Allmän säkerhet. O Trafikpolis.
(SAB Oepb . DK 351.7, 351.8)

79552 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till merkantila byggnader, affärshus, kontorshus.
Byggnader:
72521 Butiksbyggnader. Varuhus. Stormarknader. 72522 Byggnader med bostäder samt butiker, kontor o.dyl.72523 Kontorshus. 72524 Bankbyggnader. 72525 Börshus. Byggnader för handels- o hantverksorganisationer. 72526 Saluhallar. 72527 Salutorg. 72529 Övriga merkantila byggnader

79553 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till transport-och kommunikationsväsen.
Byggnader:
72531 Järnvägsstationer. Tunnelbanestationer. Godsmagasin. Övriga byggnader för spårbunden trafik.Verkstäder. Stallar. 72534 Byggnader för hamnändamål. Färjelägen.Varv. Dockor. Fyrtorn. 72535 Lagerhus. Kylhus. 72536 Silobyggnader. 72538 Byggnader för vägtrafik. 725381 Garage och parkeringshus. 725382 Verkstäder. 725383 Tvättanläggningar. 725384 Bensinstationer. 725388 Busstationer. 72439. Flygplatsbyggnader. Hangarer.

79554 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till industribyggnader, fabriker, verkstäder, lantbruksbyggnader.

Byggnader:
O Byggnader för lantbruk, sädesmagasin, stallar, ladugårdar o dyl till verksamheterna 63. O Byggnader för energiförsörjning, kraftverk o d till verksamheter i 644 . O Byggnader för tillverkningsverksamheter i 66/69.

79555 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till sjukhus, vårdhem, ålderdomshem, barnhem o d.
Byggnader:
72551 Sjukhus. Lasarett. Kliniker. Barnbördshus.Vilohem. Sanatorier. 72552 Mentalsjukhus. 72553 Anstalter för psykiskt utvecklingsstörda. 72554 Blindinstitut. Dövstumsinstitut.72555 Vårdhem för rehabilitering. 72556 Alderdomshem. Pensionärshem. Gästhem. 72557 Barnstugor. Barnhem. 72559 Djursjukhus.

79556 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till fängelser od. Byggnader:
72561 Fängelser. 72563 Korrektionsanstalter för vuxna. 72564 Uppfostringsanstalter för minderåriga. Skyddshem. 72565 Alkoholistanstalter.
Verksamheter
bl a krininalvårdsverksamheter o d: O Kriminalvårdens organisation o d. O Fångvårdsanstalter. O Fängelsesystem. Ordningsregler. Fängelsevård. O Fängelsepersonal. O Straffverkställighetens olika grader. Enskild cell. Straffmildring. O Brottsförebyggande verksamhet.
(SAB Oeq. DK 343.8)

79557 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till restauranger, serveringsställen, badinrättningar, parkbyggnader.
Byggnader:
72571 Restauranger. Barer. Konditorier. Kiosker o.dyl. 72573 Badanläggningar. Saunas. 72574 Simhallar. Friluftsbad. 72575 Badortsbyggnader. Kasinon o.dyl. 72576 Byggnader i parker. Paviljonger o.dyl.

79558 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till fritid, underhållning och sport.
Byggnader:
72581 Konserthus. Konsertsalar. 72582 Teaterbyggnader mm. 725821 Operahus. 725822 Övriga teatrar.Friluftsteatrar. 725823 Musikkafeer. Varieteer. Danssalonger o.dyl. 725824 Biografer. 725826 Byggnader för sport. Cirkusbyggnader. Stadions. 72583 Samlingslokaler. Föreläsningslokaler. Konferenslokaler.72584 Biljarder. Kägelbano. Bowlingbanor. 72585 Gymnastikbyggnader. Inomhusarenor. 72586 Byggnader och anläggningar för vinter- och issport, cykel- och motorsport. 72587 Byggnader och anläggningar för vattensport. Båthus. 72586 Ridhus. Trav- och galoppbanor. 72589 Övriga idrottsanläggningar och detaljer till sådana t.ex. läktare.

79559 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till diverse offentliga byggnader.
Byggnader:
72591 Utställningsbyggnader. 72592. Provisoriska och flyttbara utställningsbyggnader. 72594 Monument. Obelisker. Fontäner o.dyl. 72595 Brobyggnadsverk ur gestaltningssynpunkt. 72596 Stadsportar. Stadsmurar. Vallar. Inhägnader

7956 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till död, begravning och religion. Se även 20/29.
Byggnader :
7261 Hednatempel. Helgedomar. 7262 Moskeer. Minareter. 7263 Synagogor. 7264 Kapell. 7265 Kyrkor. 7266 Katedraler. Domkyrkor. 7267 Kloster. Icke-kristna kloster. Lamakloster o.dyl. 7268

Begravningskapell. Krematorier. Kolumbarier. Mausoleer. Gravvårdar. 7269 Övriga kyrkliga byggnader. Biskopssäten. Prästgårdar.Byggnader vid vallfartsorter.
Verksamheter bl a:
O Begravning. O Kremering. Eldbegängelse. Likbränning. O Balsamering. Mumier. Dödsmasker. O Likvaka. O Sorg. O Begravningsseder. Sorgetåg. Dödsdanser. Dödsklagan. Offer. Gravöl. (Praktiska verksamheter ingår i 614). Religiösa verksamheter ingår huvudsakligen i 20/29.
(SAB del Mz, se även 2. DC, DK 393)

SW . 7957 Undervisning o d.

Byggnader:
7271 Skolbyggnader. 72712 Folkhögskolor. Internatskolor. 7273 Universitet. Högskolor. 7274 Fackskolor. Yrkesskolor. Hantverksinstitut. 7275 Forskningsanstalter. Vetenskapliga institut. Laboratorier. 7276 Vetenskapliga museer. Zoologiska och botaniska trädgårdar. 7277 Konstmuseer. Konstgallerier. Utställningsateljeer. 7278 Biblioteksbyggnader. Arkivbyggnader. Biblioteks- och arkivbyggnader för speciella användare. 72791 Observatorier. Planetarier. 72794 Radio- och televisionsstationer. Radarstationer. 72794 Ritningsbyråer. Konstnärsateljeer. Fotoateljeer.72798 Filmstudieateljeer. Byggnader för filmhögskolor.

Verksamheter
bl a undervisning 79571 / 79578: 79571 Undervisningens organisation, skoladministration. 795710 Undervisning, allmänt. 795711 Skolledning, lärare, övrig personal . 795712 Skolorganisation. 795713 Pedagogisk metodik. Former för undervisning och utbildning. 795714 Pedagogiska system. 7895715 Skolordning, disciplinfrågor. 795716 Skolgårdar, skolbyggnader, skolinventarier, undervisningsmateriel, läromedel. 795717 Skolsociala åtgärder, skolhygien, skolhälsovård. 795718 Livet i skolan, föreningar, traditioner. 79572 Undervisningsämnen för alla stadier och skolformer. 79573 Skolundervisning, allmän grundutbildning, allmänbildande skolformer. 79574 Folkbildning, utbildning utanför skolans ram. 79576 Specialundervisning, särskolor. 79577 Fackskolor, yrkesskolor, yrkersutbildning. 79578 Universitet och högskolor.
79579 Sociala miljöer med anknytning till undervisningsanstalter, museer, bibliotek.
(SAB E, DC, DK 37)

79571 Undervisningens organisation. Skoladministration o d

79572 Undervisningsämnen för alla stadier och skolformer.

79573 Skolundervisning. Allmän grundutbildning. Allmänbildande skolformer.
Grundskola och gymnasium.

79574 Folkbildning. Utbildning utanför skolans ram.

79576 Specialundervisning. Särskolor.

79577 Fackskolor. Yrkesskolor. Yrkesutbildning.

79578 Högskolor.(Och forskningsverksamheter som inte kan placeras i särkilda fack). 795787 Forskning.

79579 Sociala miljöer med anknytning till undervisningsanstalter , museer, bibliotek mm. Bl a mobbning o d.

SW . 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet.

Byggnader:
7281 Bostadhus och bostäder allmänt. Bostäder i tätorter. Bostäder på den egentliga landsbygden. 72818 Provisoriska bostäder. Nödbostäder Baracker. 7282 Flerfamiljshus i flera våningar och trapphusenheter. 728222 Flerfamiljshus med stort antal trapphus och lägenheter. 728224 Flerfamiljshus med mindre än 12 lägenheter. 728226 Kollektivhus. 7283 En och två-familjshus. Villor. Radhus. Vinkelhus. 72831 Radhus. 72834 Tvåfamiljshus. Kopplade hus. 72837 Enfamiljshus. Friliggande hus. Villor. Egnahem. 72838 Marknära hus. Vinkelhus. Atriumhus. 7284 Klubbhus. Föreningshus. 7285 Hotell. Gästgivargårdar. Motell. 72851 Hotell i städer och tätorter. 72852 Hotell vid badorter o.dyl. 72853 Gästgivargårdar. Motell. 728 54 Ungdomshärbärgen. 7286 Lantgårdar. Bondgårdar. 7287 Fritidshus. Sommarvillor. Sportstugor. 72871 Weekendvåningar o.dyl.72876 Husvagnar. Trailers. 72877 Husbåtar. 7288 Borgar. Slott. Herrgårdar. 72881 Borgar (befästa). 72882 Slott. 72883 Herrgårdar. 7289 Ekonomibyggnader o d se även 7254.

SW . 7959 Sociala miljöer o verks.i allmänna grupper o d.

Organisationernas verksamheter enligt deras syften ingår i de särskilda fackområden där de är verksamma. Sociala miljöer för de här angivna typerna av sammanslutningar kan också ingå i 7951-7958.
7959 Allmänt. 79591 Olika slag av sammanslutningar. 795910 Allmänt om verksamheter i sammanslutningar. 7959101 Allmän karaktär. Grundande. Upplösning. Stadgar. 7959102 Medlemmar. Rättigheter. Skyldigheter. 7959103 Fonder. Tillgångar. 7959104 Förvaltningsorgan.Generalförsamlimng. Utskott. Styrelse. Expedition. 7959105 Verksamhet. Sammanträden. Protokoll. Publikationer över utförda arbeten. Årsberättelser. Verksamhetsberättelser. 7959106 Tävlingar. Utställningar. Prov. Diplom. Betyg. Pris. 7959107 Tillkännagivanden. Manifestationer. Kungörelser. 7959108 Personal.

795911 Officiella sammanslutningar. Akademier. 795912 Icke-officiclla, halvofficiella sammanslutningar. Allmännyttiga sällskap och föreningar. 795121 Organisationer, sällskap, rörelser med allmän inriktning. Ungdomsrörelser, t ex. scoutlörelser. 7959122 Organisationer för främjande av vetenskap och kultur. 795123 Organisationer, rörelser med speciellt syfte eller verksamhetsfält. 7951234 Organisationer, rörelser med ideologisk eller religiös inriktning. 7951235 Humanitära organisationer, rörelser med filantropiska och rehabiliterande syften. 7951236 Esoteriska, mer eller mindre hemliga . Kriminella, helt eller delvis hemliga rörelser. Ordenssällskap. Frimurare.Odd fellows, Lions m fl. 7951237 Klubbar. Sällskapsföreningar. Cirklar. Sociala klubbar. Rotary. 79513 Möten, kongresser, konferenser. 79514 Icke-permanenta utställningar. Salonger. Mässor. Världsutställningar. Allmänna internationella utställningar. Fackutställningar. Mässor. Vandringsutställningar. 79515 Affärs- och industriföretag. Firmor.79516 Vetenskapliga och tekniska insitutioner och tjänster. 79517 Festligheter. Jubileer. Mottagningar.
(SAB Kt , Bk . DC, DK 06 utom 069)

SW 796/799 Sport, idrott o d.

796 Sport. Idrott. Kroppsövningar. Gymnastik.7960 Allmänt. 7961 Lek o vederkvickelse i det fria. 7962 Motions- och skicklighetstävlingar med redskap, t.ex. krocket, bowling. 7963 Bollspel. 7964 Gymnastik. Fri-idrott. Allmän idrott. 7965 Fotvandring. Bergsbestigning. Orientering. 7966 Cykel. 7967 Motorsport. 7968 Kamp- och försvarssporter. 7969 Vintersport. 797 Vattensport. Simsport. Flygsport. 798 Ridsport. Hästsport. Sport med andra djur. 799 Sportfiske. Jaktsport. Sportskytte.
(SAB R utom Rc o Re, Qgah, Qgbh. DC, DK 796-799)

SW 8 Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.

80 Språk. 81 Litteraturvetenskap. 82/89 Skönliteratur. 82 Engelsk skönlitteratur o d. 83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitt. 84 Fransk skönlitteratur o d. 85 Italiensk skönlitteratur o d. 86 Spansk och portuguisisk skönlitteratur o d. 87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d. 88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d. 89 Skönlitt på orientaliska och övriga språk o d

SW 80 Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.

(SAB F. DC 4. DK 80)
800: Allmänt.
801: Allmän språkvetenskap. 8010 Allmänt. 80101Språkfilosofi. Teorier om språkets ursprung, uppkomst och utveckling. 80106 Språkriktighet. 80107 Praktisk språkkännedom. Språkundervisning. 80108 Indelning av språken. Språkklasser. Språkkategorier. 801092 Programmeringsspråk. 801095 Mimiska språk. Teckenspråk. 80111 Rättskrivning. 80112 Ordklasser. 80113 Lexikon. Namnforskning. Ordforskning. 80114 Fonetik. Ljudlära. 80115 Grammatik. 80116 Metrik. Verslära. 80117 Hjälpvetenskaper. 80118 Språkvetcnskapens källor.
802: Västerländska språk och engelska. 802 Västerländska språk. 8020 Engelska.
803: Germanska språk. 8030 Tyska. Högtyska, allmänt. Jiddisch. 8031 Lågtyska. 80392 Frisiska. 803931 Holländska. 803932 Flamländska. 803936 Afrikaans. Sydafrikanska. 80395 Nordiska språk, allmänt. 80399 Isländska. 80396 Norska. 80397 Svenska. 80398 Danska. 80399 Gotiska. Östgermanska.
804: Romanska och nylatinska språk, allmänt , och franska o d. 804 Romanska och nylatinska språk, allmänt. 8040 Franska. 80490 Provensalska. Sydfranska dialekter. 80499 Katalanska.
805: Italienska o d. 8050 Italienska. 80590 Rumänska. 80599 Rätoromanska. Ladin.
806: Spanska, portugisiska, iberiska språk. 8060 Spanska. 80690 Portugisiska. 80699 Galiciska.
807: Klassiska språk. 8071 Latin. 80731 Gammallatin. 80734 Nylatin. 8075 Grekiska. 80773 Gammalgrekiska. 80774 Nygrekiska.
808: Slaviska och baltiska språk. 8081 Slaviska språk, allmänt. 8082 Ryska.Storryska. 80826 Vit-ryska. 8083 Ukrainska. Rutenska. 8084 Polska. 80850 Tjeckiska. 80854 Slovakiska. 80861Serbis-ka. 80862 Kroatiska. 80863 Slovenska. 80866 Macedoniska. 80867 Bulgariska. 80883 Lettiska.
809: Orientaliska och övriga språk, bl a lapska, finska och estniska. 809 Orientaliska språk, allmänt.
8091: Indoeuropeiska (indogermanska, ariska) språk. (Med undantag av under 803 / 808 klassificerade språk). 80911 Indiska språk. 80912 Fornindiska. Sanskrit. Vedaspråket. 80914 Nyindiska. Hindi. Bengali. Pandjabi. Marathi. Singalesiska. 80915Iranska.Persiska. 809151 Fornpersiska. Västiranska. 809155 Nypersiska. 80916 Keltiska. 809162 Iriska irländska. 809163 Gaeliska, skotska. 8091981 Armeniska. 8091983 Albanska.
8092: Semitiska språk. 809211 Babylonska. Akkadiska. Sumeriska. 809212 Assyriska. 809221 Arameiska. 809222 Palestinska. Jiddisch-palestinska. 80923 Syriska. Östarameiska. 80924 Hebreiska. 80927 Arabiska
8093: Hamitiska språk. 80931 Egyptiska. 809 32 Koptiska.

8094: Ural-altaiska språk mm. 80941/80945 Ural-altaiska språk 80941 Mandschuspråk. 80942 Mongoliska språk. 80943 Turkiska språk. Tatarspråk. 809434 Kirgiska och västliga gruppen av turkspråk. 809435 Turkiska. Osmanska. 80944 Samojediska språk. 80945 Finsk-ugriska språk. Uraliska språk. 8094511Ungerska. Magyariska. 809454 Västfinska. 8094541 Finska. 8094542 Karelska. 8094545 Estniska. 809455 Lapska. 80946 Kaukasiska språk. 80947 Hyperboreiska språk. Paleoasiatiska språk. 809475 Eskimåsprak. Grönländska. 80948 Dravidiska språk.
8095: Asiatiska språk (med undantag av förut nämnda). 80951 Kinesiska. 809524 Siamesiska. 80954 Tibetanska. 80956 Japanska. 80957 Koreanska. 80958 Arakan-Burma-språk. 80959 Austroasiatiska språk.
8096: Afrikanska språk. O Negerspråk i USA. 80961 Hottentottspråk. Nama. 80962 Buschmännens språk. San. 80963 Bantuspråk. Kafferspråk. 80966 Sudanspråk.
8097: Nord-mellanamerikanskaspråk. (Utom engelska, spanska, franska).
8098: Sydamerikanska språk. (Utom spanska och portugisiska).
8099: Austronesiska (malajo-polynesiska) språk. 80992 Indonesiska språk.Malajiska. 809923 Oceaniska språk. Melanesiska språk. 80995 Australiska språk. Papuaspråk. Tasmaniska språk.

SW 81 Litteraturvetenskap. Litteraturhistoria.

810: Allmänt.
811: Litteraturvetenskap / litteraturhistoria. 8110 Litterär teori, vetenskap och teknik. 81101. Litterär estetik. 81103 Tolkningar. Översättningar. 81108 Litterär verksamhet och teknik. Författande. 811085 Modern retorik.81109 Litterär kritik. 811091 Jämförande litteraturvetenskap.
8111/8119: Litteraturarter. 8111 Poesi. 8112 Dramatik. 8113 Romaner. Noveller. Berättelser. 8114 Essäer. Uppsatser. 8115 Tal. Föredrag. 8116 Brev. Verk i brevform. 8117 Satirer. Hlumoresker. Epigram. Parodier. 81182 Polygrafier. Diverse skrifter. Utdrag. Antologier. 8119 Övriga litteraturarter.
812/819: Litteraturvetenskap för olika språk. 812 Engelsk litteratur. 813 Tysk, nederländsk, nordisk litteratur o d. 81397 Svensk litteratur. 814 Fransk litteratur o d. 815 Italiensk litteratur o d. 816 Spansk, portugisisk litteratur o d. 817 Grekisk och latinsk litteratur o d. 818 Slavisk, baltisk litteratur o d. 819 Orientalisk och övrig litteratur. (Själva skönlitteraturen ingår i 82/89)
(SAB G. DC delar av 800-899. DK 81.)

SW 82/89 Skönlitteratur på olika språk.
SW 82 Engelsk skönlitteratur o d.
SW 83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitt.
SW 84 Fransk skönlitteratur o d.
SW 85 Italiensk skönlitteratur o d.
SW 86 Spansk och portuguisisk skönlitteratur o d.
SW 87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d.
SW 88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d.
SW 89 Skönlitt på orientaliska och övriga språk o d .

SW 9 Saklitterära verks.Allmän geografi o historia. Biografi.

90 Tidningar, tidskrifter, journalistik, skrifter i blandade ämnen. 91 Allmän geografi, reseskildringar. 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d. 93 Allmänt om allmän historia samt världshistoria och forntidshistoria. 94/99 Medeltidens och nya tidens historia : 94 i allmänhet och i Europa. 95 Asien. 96 Afrika. 97 Nord- och Mellanamerika. 98 Sydamerika. 99 Australien, Oceanien, polarområdena, rymdens historia.

SW 9 Saklitterära verks.Allmän geografi o historia. Biografi.

SW 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.

905 Allmänna tidskrifter och publikationsserier. Tidningar.I den mån de inte kan ingå i särskilt fack. Årsböcker. Adressböcker, Almanackor. Kalendrar, 9051 / 9059 På olika språk. 9051 Amerikanska. 9052 Engelska (annan än amerikanska). 9053 Tyska o d. 9054 Franska o d. 9055 Italienska o d. 9056 Spanska, portugiska o d. 9057 Slaviska språk. 9058 Skandinaviska språk. 9059 Andra språk. 907 Tidningsväsen. Betydelse. Ledning. Redaktion. Journalistik. 908 Skrifter i blandade ämnen , i den mån de inte kan ingå i särskilt fack. (SAB Bb, Bd, Bs, Bt. DC 05, 07, 08. DK (05), 07, 08, (04))

905 Allmänna tidskrifter och publikationsserier. Tidningar.
Själva skrifterna. Journalistik o d ingår i 907.

907 Tidningsväsen o d.Journalistik.
Här avses det redaktionella innehållet o d.Tidningsväsen som ekonomisk verksamhet ingår i 655. Själva tidningarna och tidskrifterna o d ingår i 905.

908 Samlingsverk, skrifter med blandat innehåll, som ej ingår i särskilt fack.

Till område 90 hör "nätbedragarna" som gör lögnaktiga berättelser.

SW 91 Allmän geografi, reseskildringar. 913/919 mots. 93/99.

Hit förs rent geografiska arbeten, forskningsexpeditioner, resebeskrivningaroch -rapporter, resehandböcker och arbeten som behandlar ett område ur flera olika synpunkter. Arbeten som rör ett visst ämne inom ett avgränsat geografiskt område förs under ämnet ifråga. Hembygdskunskap, arbeten rörande ett lands eller en landsdels historia, geografi, kultur, etnografi, ekonomi: klassas som geografi. Arbeten som är underlag för fysisk planering ingår i 71. Biologisk geografi ingår i 57. Geologisk geografi ingår i 55, etc. Indelningen i princip som 93/99, dvs t ex Europas geografi 914 indelas som Europas historia 94.

911 Allmän, systematisk och teoretisk geografi. 912 Kartor od. 91309 Världsgeografi. 9131/9139 Forntidsgeografi. 914 / 919 Världsdelarnas o ländernas allmänna geografi. Medeltiden o Nya tiden. 914 Europas allmänna geografi. Medeltiden och Nya tiden. 9141/9149 De enskilda europeiska ländernas geografi. Medeltiden och Nya tiden. 915 Asiens allmänna geografi. 916 Afrika. 917 Nordamerika. 918 Sydamerika. 919 Australien, Oceanien, polarområdena o rymden.
(SAB N. DC, DK 91)

SW 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d.

Hit förs såväl biografier, nekrologer osv. över enskilda personer som biografiska samlingsverk. Matriklar.
920 Allmänt. 921 / 928 Biografier över personer huvudsakligen verksamma inom 11-89. 9290/9294 Biografier över personer huvudsakligen verksamma inom 90-99. 9295 Släktvetenskap. Gravskrifter. Familjenamn och deras uppkomst. Födelse-, dop-, vigsel- och dödsböcker. Mantalslängder. 9296 Heraldik. 9297 Adelsväsen. Ordensväsen . 9299 Flaggor. Fanor. Standard. (delar 9296 - 9299 kan ingå i 73 och 79)
(SAB L. DC, DK 92)

SW 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.

SW 93 Allmänt om allm. historia. Världs- och forntidshistoria.
SW 94 Medeltidens o nya tidens hist. i allmänhet och i Europa.
SW 95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
SW 96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
SW 97 Medeltidens o nya tidens hist i Nord- o Mellanamerika.
SW 98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika.
SW 99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Poler. Rymden.

93 Allmänt om allmän historia samt världshistoria och forntidshistoria.
94 Medeltidens och nya tidens historia i allmänhet och i Europa.
941/949 De enskilda europeiska ländernas historia. Medeltiden och Nya tiden.
95 Asiens historia. Medeltiden och Nya tiden.
96 Afrikas historia. Medeltiden och Nya tiden.
97 Nord-och Mellanamerikas historia. Medeltiden och Nya tiden.
98 Sydamerikas historia. Medeltiden och Nya tiden.
99 Australiens, Oceaniens, polarområdenas och rymdens historia. Medeltiden och Nya tiden.
(SAB K. DC, DK 93-99)

930 Historievetenskap. Historiens hjälpvetenskaper. Världshistoria.
9301Historien som vetenskap. 9302 Historiens metodlära, urkunds-lära,källstudier, kronologi. 9308 Allmänna sammanfattande historiska framställningar. 9309 Världshistoria. Krono-logiska sammanfattningar.
931/939 Forntidshistoria. 931 Forntidshistoria i allmänhet och gamla Kinaoch Japan..932 Gamla Egyptentill 640 e.Kr. 933 Gamla Palestina. Judiskafolkets historia . 934Gamla Indien. 935 Gamla Medien, Kaldéen,Assyrien, Babylonien, Mesopotanien. 936 Gamla Nord- och Västeuropa.937 Gamla Rom och Italien, Romarriket. 938 Gamla Grekland. Hellas.939 Övriga områdens forntids-historia, bl a i Amerika.
Fackhistoria ingår i respektive fack och på t ex 109, 1709, 509 etc.

940: Europas historia. Västerlandets historia.
9401 Medeltiden ca 375--1492. 9402 Nyare tiden från 1492. 9403 Första världskrigets allmänna historia 1914--1919. 9405 Europas historia efter 1919 . 94051 Tiden 1919-1929. 940 52 Tiden 1930-1939. 94053 Andra världskrigets allmänna historia 1939--1945.94055 Europas historia efter 1945.
941/949 De enskilda europeiska ländernas historia. Medeltiden och Nya tiden.
941: Storbritannien. 9410 Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland. 9411 Skottland. 9416 Nordirland. 9417 Irland, Irländska republiken.
942: 9420 England. 9429 Wales.
943: Mellaneuropas historia. 9430 Tyskland. 94301 Västtyskland.94302 Östtyskland. 94359 Luxemburg. 9436 Österrike. 9437 Tjeckoslovakien. 94371 Tjeckien, Böhmen. 94372 Mähren. 94373 Schlesien. 94376 Slovakien. 9438 Polen . 9439 Ungern .
944: Frankrike. 944949 Monaco.

945: Italien. 94544 San Marino. 945631 Vatikanstaten.94582 Malta.
946: Spanien mm. 9460 Spanien. 9469 Portugal. 94672 Andorra .
947: Sovjetunionens historia, Ryssland (med asiatiska delar), Baltiska länder. 9470 Sovjetunionen Ryssland. 94742 Estland. 94743 Lettland. 94745 Litauen. 9477 Ukraina. O Vitryssland, Moldavien.
948: Nordens historia, Skandinavien. 9480 Finland. 9481 Norge. 9485 Sverige. 9489 Danmark.
949: Övriga europeiska länders historia. 94911 Island. 94912 Färöarna. 94942 Holland Nederländerna. 9493 Belgien. 9494 Schweiz. 94949 Lichtenstein. 9495 Grekland. 94965 Albanien. 94971 Jugoslavien. 94972 Bosnien-Hercegovina, Kroatien, Slovenien, Makedonien, Serbien, Bulgarien. 9498 Rumänien .

950: Asiens historia.
951/959 De enskilda asiatiska ländernas historia
951: 9510 Kina. 9515 Tibet (Kina). 95174 Inre Mongoliet (Kina). 9518 Mandsjuriet (Kina). 9512317 Hongkong (Storbritannien). 9512318 Macao (Portugal). 95173 Mongoliet. 95193 Nordkorea, Demokratiska folkrepubliken Korea. 95195 Sydkorea, Rep Korea.
952: 9520 Japan. 9529 Taiwan. Formosa (Kina).
953: 9532 Saudi-Arabien. 9533 Yemen. 9534 Sydyemen. 9535 Oman. 95362 Arabemiraten, Förenade. 95364 Qatar. 95365 Bahrain. 95368 Kuwait.
954: 9540 Indien. 954131 Bhutan. 954135 Nepal. 95487 Sri Lanka. (Ceylon). 954882 Maldiverna. 95491 Pakistan. 95493 Bangladesh.
955: Iran (Persien).
956: 9560 Turkiet. 95643 Cypern. 9567 Irak. 95691 Syrien. 95693 Libanon. 95694 Israel. Gazaområdet (Egypten). 95695 Jordanien. (Tillkommer Palestina)
957: 957 Asiatiska delen av Sovjetunionen. (Europeiska delen 947): Azerbajdzjan. Georgien. Kazakstan. Kirgisistan. Tadzjikistan. Turmenistan. Ozbekistan.
958: 9581 Afghanistan.
959: 9591 Myanmar (Burma). 9593 Thailand (Siam). 9595 Malaysia. 959513 Singapore.9596 Kambodja. 9597 Vietnam. 95973 Sydvietnam. 95977 Nordvietnam. 9598 Laos.

960: Afrikas historia.
961 / 969 De enskilda afrikanska ländernas historia
961: 9611 Tunisien. 9612 Libyen.
962: 9620 Egypten. 9624 Sudan.
963: 963 Etiopien
964: 964 Marocko. 9648 Västra Sahara. 9649 Kanarieöarna (Spanien).
965: 965 Algeriet.
966: 96612 Mauretanien. 96621 Mali. 96625 Burkina Faso (Övre Volta). 96626 Niger. 9663 Senegal. 9664 Sierra Leone. 96651 Gambia. 96652 Guinea. 96657 Guinea-Bissau. 96658 Kap Verde. 96662 Liberia. 96668 Elfenbenskusten. 9667 Ghana. 96681 Togo.96682 Benin. 9669 Nigeria.966993/94 Sao Tome och Principe.
967: 96711 Kamerun. 96718/9 Ekvatorialguinea. 96721 Gabon. 96724 Kongo.9673 Angola. 96741 Centralafrikanska republiken. 96743 Tchad.9675 Zaire. 967597 Burundi. 967598 Rwanda. 96761 Uganda. 96762
Kenya. 9677 Somalia. 9678 Tanzania. 9679 Mozambik.
968: 9680 Sydafrika. 9681 Botswana. 96834 Swaziland. 96861 Lesotho. 9688 Namibia. 96891 Zimbabwe. 96894 Zambia. 96897 Malawi.
969: 9691 Madagaskar. 96941 Comorerna. 9696 Seychellerna. 96981 Reunion (Frankrike). 96982 Mauritius. 96992 Sankt Helena. Ascension.Tristan da Cunha (Storbritannien).

970: Nord- och Mellanamerikas historia.
971/979 Enskilda nord- ochmellanamerikanska länder.
971: 971 Canada.
972: 972 Mexico. 97281 Guatemala. 97282 Belize. 97283 Honduras. 97284 El Salvador. 97285 Nicaragua. 97286 Costa Rica. 97287 Panama. 97291 Cuba. 97292 Jamaica. 97293 Dominikanska republiken. 97294 Haiti. 97295 Puerto Rico (USA). 972961 Bahamas. 972968 Turks- och Caicosöarna (Storbritannien). 97297x Antigua o Barbuda. 972971 Amerikanska Jungfruöarna. 972974 Guadeloupe o grannöar (Frankrike). 972981 Martinique o grannöar (Frankrike). 9729821Dominica. Saint Lucia. 9729824 Saint Vincent o Grenadinerna. 9729828Grenada. 972986 Barbados. 972987 Trinidad och Tobago. 972988 Nederländska Antillerna. 97299 Bermudaöarna (Storbritannien).
973/979: 973 Amerikas Förenta Stater. USA.
974 Nordöststaterna USA.
975 Sydöststaterna USA.
976 Södra centralstaterna USA.
977 Norracentralstaterna USA.
978 Väststaterna USA.
979 Pacificstaterna USA. 9798 Alaska.

980: Sydamerikas historia.
981/989: De enskilda sydamerikanska ländernas historia.
981 Brasilien.
982 Argentina.
983 Chile.
984 Bolivia.
985 Peru. 9861 Colombia. 9866 Ecuador.
987 Venezuela. 9881 Guayana. 9882 Franska Guayana. 9883 Surinam 9892 Paraguay. 9899 Uruguay.

990: Australiens, Oceaniens och polarområdenas historia.
991/999 De enskilda ländernas historia.
991: 9910 Indonesien. 99112 Kalimantan (Borneo).9912 Celebes.9913 Moluckerna..991111 Sabah. 991113 Brunei. 991114 Sarawak. 992353 Portugisiska Timor. 9914 Filippinerna.
992: 9921 Sumatra 9922 Java. 9923 Små Sundaöarna. 99231 Bali.
993: 9931 Nya Zeeland. 9932/37 Melanesiska områden. 9932 Nya Kaledonien (Frankrike). 9934 Vanuatu (Nya Hebriderna).99345 Nauru. 9935 Salomonöarna.9939 Antarktiska öar.
994: 994 Australien.
995: 995 Nya-Guinea-områden. 9954 Papua Nya Guinea.
996: 996 Polynesien. 99611 Fiji. 99612 Tongaöarna. 99614 Tavalu. 996l31 Västra Samoa. 996133 Amerikanska Samoa. 99682 Kiribati (Gilbertöarna). 9969 Hawaiiöarna (USA). (997)
998: 998 Arktis. Antarktis. 9984 Sektor av Arktis, som europeiska stater gör anspråk på. 9985 Sektor av Arktis, som Sovjetunionen gör anspråk på. 9986 Sektor av Arktis, som USA och Kanada gör anspråk på. 9988 Grönland (Danmark). 9989 Antarktis.
999: Rymden.

Kapitel 4: Världen från Big Bang till början på mars 2020

Från Sven Wimnell 25 mars 2020:
Samhällslaneringens problem. Världen från Big Bang till mars 2020. Planering av framtiden för världen och Sverige. Tidningsartiklar 15-20 mars, mycket om coronaviruset och dess följder.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzs.pdf

Världens befolkning i början på 1990-talet. Enligt Familjens Nya Världsatlas från Bonniers Lexikon 1994.

Världshistorien på nio sidor.
Sven Wimnell 1995

Delar från omr93c

Vårt Jordklot

Vårt universum bildades för cirka 13,8 miljarder år sedan genom big bang eller stora smällen. Jorden bildades för cirka 4,5 miljarder år sedan.

Jordklotets yta består av tunna plattor som flyter på ett glödande innanmäte. På många olika ställen finns vulkanner där kanaler från det inre av jorden då och då för upp glödande material som kan välla ut över marken och upp i luften. Plattorn är rörliga i förhållande till varandra och när de gnager mot varandra kan det uppstå jorbävningar. Sådana jordbävningar kan förekomma på havsbottnarna och ge upphov till mycket stora vågor, tsunami, som fortplantar sig på havsytorna och slår in över land med stor kraft och kan förstöra hela städer.

Jorden får ljus och värme och strålning av olika slag från solen. Jorden har ett magnetfält och allt dras till jordens medelpunkt. Haven upptar två tredjedelara av jordens yta, landytora tar en tredjedel. Över land och vatten finns luften och med land, vatten och luft bildas klimatet med temperaturer, vindar och vågor. Bränder i naturen uppstår lätt.

Liv på jorden uppstod för cirka 3,8 miljarder år sedan. Flercelliga organismer uppstod för cirka 1,2 miljarder år sedan. De första växterna och träden bildas för omkring 400 miljoner år sedan. De första dinosaurierna för 230 miljoner år sedan. De första primitiva däggdjuren för 200 miljoner år sedan.

För 65 miljoner är sedan föll en stor himlakropp ner på jorden i nuvarande Mexico och orsakade enorma skador över hela jorden. Dinosaurierna hade dominerat jorden under 65 miljoner år och utrotades. Små möss av något slag överlevde och från dem utvecklades alla de många däggdjuren som finns nu, bl a människorna.

De första apmänniskorna uppstod för cirka 7 miljoner år sedan. Det finns fossil av cirka 3 miljoner år gamla människoarter. Tidigaste fyndet av den nuvarande arten i världen, Homo Sapiens, är cirka 200 000 år gammal. En mer modern 50 000 år gammal har hittats i Australien, en 45 000 år gammal har hittats i Europa.

Världsbefolkningen.

För två miljoner år sedan levde i Afrika Homo habilis - den händiga människan - som började tillverka och använda redskap av sten och därmed inledde stenåldern. Frukt och grönsaker var den viktigaste födan.

När våra förfäder började äta kött regelbundet utvecklades för ca 1,5 miljoner år sedan en ny redskapskultur och samtidigt uppträdde en ny art, Homo erectus. Fynd av de två arterna har gjorts i trakterna öster om Viktoriasjön i Afrika och man menar att där blev människorna människor.

Tecken tyder på att Homos erectus för drygt en miljon år sedan började sprida sig, först till Asien och sedan till Europa.

Homo erectus levde kvar i ungefär en miljon år och efterträddes av Homo sapiens - den förståndiga - för ca 200 000 år sedan. Vår tids människa, Homo sapiens sapiens, uppträdde för ca 40 000 år sedan, och den spred sig över hela världen även till Australien som var bebodd för 20-30 000 år sedan och till Amerika via Berings sund. De amerikanska kontinenterna var befolkade för ca 12000 år sedan. Under årens lopp har de olika svarta, vita, gula och röda raserna utvecklats men alla av samma art.

Människorna började med jordbruk för cirka 10 000 år sedan och blev då bofasta. Hundar tämjdes för 16 000 år sedan och katter för10 000 år sedan, hästen 5000. Högkulturer uppstod för cirka 5000 år sedan i Egypten , Mesopotamien och i Indusdalen. För cirka 4000 år sedan i Kina och Mellanamerika. Skriftspråk skapades för cirka 5000 år sedan.

Till det levande hör bakterier som åtskilliga gånger under tidernas lopp orsakat epidemier med miljontals döda.

Tiden före skriftspråk brukar kallas förhistorisk tid och tiden med skriftspråk historisk tid. I världshistorien slutar forntiden omkring år 400 och i svensk historia 1060. Medeltiden slutar i båda fallen omkring år 1500, i svensk historia noga räknat 1521. Därefter följer nya tiden. Tidsgränserna för de tre epokerna sattes på 1700-talet.

Forntiden. Till omkring 400.

Den europeiska kulturen, som blivit hela västerlandets, och spritt sig också till österlandet, har sitt ursprung i kulturer kring östra delarna av Medelhavet, bl a i Grekland för ca 2500 år sedan, där den västerländska filosofin började på 500-talet f Kr.

Vid tiden för vår tideräknings början var romarna de dominerande med ett rike runt Medelhavet som var under expansion och på l00-talet sträckte sig långt upp i Mellaneuropa.

Kristendomen vann anhängare och påvedömet utvecklades till en stark världslig makt. De gamla romerska religionerna gick tillbaka, den romerske kejsaren Konstantin övergick till kristendomen och flyttade sitt residens från Rom till Konstantinopel år 330. Kort därefter, år 395, delades riket i Västrom och Östrom. Västrom föll i händerna på germanerna som kom norrifrån, och den siste västromerske kejsaren avsattes 476. Det stora romerska riket föll samman, och det är det som är gränsen för forntiden.

Medeltiden 400-1500.

Den mest intressanta utvecklingen under världshistoriens medeltid tilldrog sig i Europa, och började med ett starkt påvedöme i Sydeuropa och icke-kristna folk som under strider grupperade sig i Mellaneuropa i allt större och större riken. Påvedömet i Rom med den romersk-katolska läran bredde sedan ut sina läror norrut och ökade lnflytandet. I Östrom utvecklades den grekisk-ortodoxa läran utan större inflytande över Europas följande historia. På 600-talet utformade Muhammed den islamska läran, som bredde ut sig främst inom områdena öster och söder om Medelhavet.

Det östromerska riket bestod till 1453 då turkar kom in och tog makten.

Nya tiden. Från 1500.

Såsmåningom bröts påvedömets makt i de övre delarna av Europa av de världsliga furstarna, och lärorna ifrågasattes av bl a Luther, som 1517 började den s k reformationen. Åren kring 1500 innehöll många förändringar som gett anledning till att därifrån räkna en ny epok.

Påvedömet under medeltiden gjorde anspråk på att ha monopol på tolkning av livets alla gåtor och hade bl a en mycket bestämd uppfattning om människornas och jordens plats i universum : jorden var universums centrum och därikring rörde sig solen och himlarna. Denna uppfattning opponerade sig Copernicus (1473-1543) mot i en skrift 1543, han menade att solen stod i centrum.

Columbus upptäckte Amerika 1492 och andra seglade åt andra håll så att världen blev mycket större än förut. En viktig förändring innebar boktryckarkonsten, som började på 1440-talet och som gav nya möjligheter att sprida information.

Inom vetenskap och teknik gjordes framsteg, ett av de stor namnen därvidlag var Leonardo da Vinci (1452-1519). Den nuvarande Peterskyrkan i Rom kom till, kupolen blev klar 1590 under ledning av Michelangelo. Italienaren Machiavelli (1469-1527) framförde åsikter om hur furstarna borde utöva sin makt, i allmänhet och bl a med kraft gentemot kyrkan.

Religionsstridernas tid 1500-1648 och tiden 1648-1815 med bl a oinskränkt furstemakt.

Under nya tidens början skaffade sig Europeerna kolonier i förut okända delar av världen och på hemmaplan fortsatte striderna. Nya tiden fram till 1648, Westfaliska freden, brukar ses som religionsstridernas tidevarv. Under den här tiden bildades också s k nationalstater med starka furstar i ledningen. Sverige blev en stormakt och stod på höjden vid slutet av den här perioden. Tiden 1648 fram till 1789 med den franska revolutionen ses som den oinskränkta furstemaktens epok med bl a mäktiga franska kungar, Ludvig XIV, XV och XVI, som revolutionärerna opponerade mot. I kolonierna i Amerika uppstod också opposition och folk frigjorde sig från herrarna i Europa och bildade Amerikas Förenta Stater 1786. Under den oinskränkta furstemakten tid fanns i Europa stora riken som hade stora resurser och bekämpade varandra. l de striderna förlorade Sverige sin stormaktsställning 1718.

Den franska revolutionen 1789 var en revolution mot den hårda kungamakten och innebar bara början på vägen mot en större spridning av makten.

Napoleon var 20-årig löjtnant när revolutionen bröt ut, han skaffade sig makt, blev kejsare, ville erövra världen och satte hela Europa på krigsfot, men kämpades ned vid Waterloo och placerades oskadliggjord på St Helena i Atlanten 1815.

Efter hans krig samlades Europas mäktiga på kongressen i Wien l815 och ritade upp en ny politisk karta över Europa. Under napoleontidens slutskede var Sverige med mot Napoleon och utkämpade sitt senaste och förhoppningsvis sista krig. Vid Wien-kongressen fick Sverige huvudsakligen gränserna som finns idag.

Drivkrafter under den här perioden var bl a idéerna under den sk upplysningstiden då bl a Montesquieu (l689-1755) skrev om maktfördelning med en udd mot furstarnas starka makt, och Diderot samlade mänskligt vetande i "Encyklopedin" i 35 band 1751-1780.

Genombrottstid för demokrati och industri, 1815-1914.

I världshistorien är 1815 ett stort årtal. Som slutpunkt för den epok som började då kan man sätta 1914 då första världskriget började. Under de hundra åren bröt en demokrati med lika rösträtt för alla i stort sett igenom i några av de mest välutvecklade länderna, och industrier för varutillverkning i stor skala växte fram.

Världsbilden förändrades väsentligt när Darwin 1859 lade fram sin bok om arternas uppkomst, - en stöt mot de kyrkliga lärorna. Inom naturvetenskaperna gjordes viktiga upptäckter och en välutvecklad atomteori fanns innan första världskriget bröt ut. Mendel var pionjär inom ärftlighetsforskningen och gjorde viktiga rön, som dock föll i glömska och fick spridning först år 1900.

Överbefolkning ledde till uppkomsten av fattiga proletärer som Karl Marx intresserade sig för, 1847 författade han tillsammans med Engels ett kommunistiskt manifest. Första internationalen, en arbetarorganisation, bildades i London l864. Den andra bildades i Paris l889 med arbetarombud från 19 länder, bl a Sverige. Då ställdes som mål bl a 8-timmarsdag sex dagar i veckan, vilket blev lag i Sverige 30 år senare 1919, och man införde 1 maj som arbetarnas demonstrationsdag. Denna international upphörde 1914.

Den tredje, kommunistiska internationalen, Komintern, bildades 1919, ledd av Lenin.

I Amerikas Förenta Stater avskaffades slaveriet efter inbördeskrig 1861-1865.

År 1914 behärskade europeerna en stor del av världen utanför Europa, de hade kolonier eller härskade på annat sätt. Självständiga stater utanför Europa var huvudsakligen i Amerika USA, Mexiko och de flesta staterna som 1990 finns söder därom, i Afrika Etiopien och Liberia och i Asien Turkiet, Arabien, Persien och Afghanistan i Främre orienten och bortom Indus : Kina, Mongoliet, Japan, Siam och några småstater i Tibet.

Första världskriget 1914-1918 och mellankrigstiden 1918-1939.

Perioden 1914-1945 bildar en ny epok med första världskriget, mellankrigstiden och andra världskriget. Österrikes tronföljare mördades 1914 med ett skott i Sarajevo och det utlöste första världskriget 1914-1918, som ledde till stora förändringar av Europas karta. Kriget var en fortsättning på gamla maktstrider i Europa och slutade med nederlag för Tyskland.

I krigets spår ägde rum revolutioner i Tyskland och framför allt i Ryssland som förvandlades till Sovjetunionen. Ett antal nationalstater uppstod eller återuppstod. Finland, Estland, Lettland och Litauen blev självständiga stater. Polen, som varit uppdelat på grannländer, återuppstod. Tyskland förminskades. Tjeckoslovakien tog arv efter bl a det medeltida Böhmen. Rumänien förstorades. Serbien växte ut till Jugoslavien. Österrike-Ungern splittades. Det Ottomanska-Osmanska riket som existerat från 1300-talet och omfattat områden i Nordafrika, Mellanöstern och delar långt upp i Östeuropa splittades. En turkisk nationalstat bildades 1923 och av övriga delar bildades såsmåningom många skilda stater. Av Europas många monarkier återstod efter kriget och revolutionerna drygt ett dussin.

På initiativ av USA-presidenten Wilson tillkom 1919 Nationernas förbund, men hans eget land blev aldrig medlem och Sovjetunionen stod också utanför.

Spanien blev republik 1931 och sedan utbröt där inbördeskrig som slutade med att general Franco blev diktator. Italien underkuvade Etiopien 1936 under ledning av Mussolini som gjort sig till överste makthavare, diktator, i Italien. Japanerna ockuperade större delen av Kina 1937-1938. Stalin gjorde sig till diktator i Sovjetunionen.

I Tyskland uppträdde Adolf Hitler och bildade den nationalsocialistiska rörelsen. Han blev rikskansler 1933, statschef 1934 med titeln ”Führer und Reichskanzler” och gjorde sig till diktator. Han tog Österrike mm "under sitt beskydd", dvs ockuperade och anslöt till Tyskland.

Andra världskriget 1939-1945.

Brittiske premiärministern Chamberlain gjorde 1938 med Hitler en överenskommelse som skulle stoppa Hitlers framfart, och kom hem till London med ett papper som garanterade "fred i vår tid". Det blev dock en kort garantitid, hösten 1939 angrep tyskarna Polen och det andra världskriget kom igång. Det var till en början lokalt, men utvidgades våren 1941. Danmark och Norge ockuperades 9 april 1940 av tyskarna och Holland och Belgien den 10 maj. Frankrike var helt ockuperat i juni. Italien inträdde därefter på Tysklands sida.

I en tysk-rysk vänskapspakt 1939 "fick” ryssarna de baltiska länderna, och efter finsk-ryska vinterkriget 1939-40 måste Finland avstå Karelen. Vänskapen tog slut när tyskarna angrep Sovjetunionen 1941. I december det året anföll japanerna USA genom bombning av den amerikanska flottbasen Pearl Habor. Kriget fick därmed full styrka med Tyskland, Italien och Japan på den ena sidan och England, USA och Sovjetunionen på den andra. Krigshandlingar förekom huvudsakligen i Europa, Nordafrika och Ostasien. Sverige kunde hålla sig utanför kriget.

Det gick sämre och sämre för tyskarna och de allierade på andra sidan träffades i Jalta i februari 1945 och gjorde upp om krigsslutet och Europas framtid, det var brittiske premiärministern Churchill, amerikanske presidenten Roosevelt och Sovjetdiktatorn Stalin. Den 30 april 1945 var det tyska nederlaget nära och Hitler begick självmord i en bunker i Berlin. Kapitulation följde kort därefter. Men kriget pågick i Asien. För att få definitivt slut på det lät amerikanske presidenten hösten 1945 fälla två atombomber över Japan, som då kapitulerade. President var vid denna tid Truman, sedan Roosevelt avlidit i början av april. Mussolini avrättades av italienska partisaner.

Det andra världskriget har setts som som en kamp för demokratin mot Hitlers diktatur med "arier" som herrefolk och med en rasism som riktades isynnerhet mot judar med en strävan att utplåna dem helt.

Efterkrigstiden. Från 1945.

Den europeiska politiska kartan efter andra världskriget såg i stort sett ut som före kriget, men de baltiska staterna blev sovjetiska delstater, Polen flyttades västerut och Tyskland delades i öst och väst. Alla de östeuropeiska staterna förvandlades till s k folkrepubliker i rysk regi.

Som supermakter framstod efter kriget USA och Sovjetunionen. Vänskapen dem emellan under kriget övergick snart i fiendskap i ett "kallt krig", en "järnridå" drogs ned i Europa mellan öst och väst. Världspolitiken har under efterkrigstiden präglats av motsättningarna mellan USA och Västeuropa å den ena sidan och Sovjetunionen å den andra.

De krigshärjade delarna av världen återuppbyggdes. Kolonierna frigjorde sig vartefter och bildade en stor mängd nya stater, många i Afrika. De västeuropeiska staterna har blivit fredliga demokratier, även Spanien.

På 80-talet gjorde sig polackerna mer och mer fria från det sovjetiska inflytandet, och med början 1989 har fredliga revolutioner i Sovjetunionens s k satellitstater i Östeuropa ratat den sovjetiska kommunismen som havererat. Tysklands två delar har förenats 1990. I Sovjetunionen har kommunistpartiets partimonopol avskaffats och den sovjetiska s k kommandoekonomin avses bli ersatt av en marknadsekonomi mer av västeurpeiskt snitt.

Nationernas förbund havererade och kunde inte hindra andra världskriget. Som en efterföljare bildades vid krigsslutet Förenta Nationerna, FN. Organisationen har under efterkrigstiden medverkat till att dämpa många svåra konflikter länder emellan. Den medverkade till bildandet av staten Israel 1948 med avsikt att ge judarna det hemland de inte haft och saknat under långa tider. Judarna har dock inte varit nöjda med det land de fått och krävt mera, vilket orsakat strider i trakterna där hela efterkrigstiden, strider som äntligen kanske kan ta slut i och med en påbörjad fredsprocess mellan Israel och palestinierna 1995 och en palestinsk president 1996.

Nutid och framtid. 1995

1980-1988 pågick ett stort krig mellan Irak och Iran med stora förluster för båda men utan några tydliga praktiska resultat. Hösten 1990 invaderades Kuwait av Irak, vilket väckte protester världen över. En FN-allians med USA i spetsen slog i ett sexveckorskrig med all moderna krigsteknik tillbaka Irak, som ålades betala skadestånd och att förstöra vapen mm.

I Sydafrika har konservativa regimer länge förhindrat en demokratisering, men under 90-talet upphörde rasåtskillnadspolitiken och landet fick som president Nelson Mandela, representant för de svarta. I Afrika för övrigt finns många problem med krig och annat, bl a problem med virussjukdomar. I många delar av världen har demokratiseringssträvandena haft stora svårigheter, bl a i Syd-och Mellanamerika. I Sydostasien finns problem.

Atombomber och andra förfärliga krigsredskap har blivit så utvecklade att de kan förstöra möjligheterna till liv på jorden. Mänskligheten har hamnat i en fälla där människorna blir tvungna att samverka. Sedan Sovjetunionen upphört fr o m 1992 ansågs det dock att "det kalla kriget" upphört och att faran för atombomber minskat. I Jugoslavien har efter 1991 pågått ett inbördeskrig som äntligen resulterat i ett slags fred i slutet av 1995.

I Västeuropa har hela efterkrigstiden pågått en integrationsprocess som lett fram till Europeiska Unionen, EU, där Sverige trätt in 1 januari 1995. Unionen lider av "demokratisk underskott", dvs gamla demokratiska principer är satta ur spel, lagar utfärdas av ministrar och mycket bestäms i den av en byråkrati i Bryssel.

Trots motgångar har demokratins princip blivit ledstjärna världen över, men mycket återstår innan den helt slagit igenom i praktiken. Den sovjetiska komunismen avses bli ersatt av mer demokratiska former. Jämsides med demokratin löper jämlikheten. Den svåra uppgiften i framtiden tycks vara att förbättra demokratin och att förbättra jämlikheten. Förändringarna efter 1989, 200 år efter franska revolutionen 1789, ger löften om en bättre framtid, men kan också leda till försämringar om reaktionära krafter tar överhanden.

Afrikas och Asiens äldsta historia.

Den senaste istidens slut för ca 10 000 år sedan var en milstolpe i människornas historia. Då började man med jordbruk. För 10 000 år sedan odlades vete öster om Medelhavet, för 7000 år sedan hirs i Kina och för 6000 år sedan majs i Amerika. I samband med jordbruket började man också med djurhållning med djur både som föda och som dragare.

Människorna blev mer och mer bofasta och bildade samhällen med byar och städer. För ungefär 7000 år sedan ökade befolkningen kraftigt i vissa omraden, t ex i de första städerna, som kom till i fyra floddalar i Egypten, Mesopotamien, Indusdalen och i Kina. Vattnet i floderna utnyttjades för konstbevattning i jordbruket. Samhällena krävde administration och specialiserade yrken och där utvecklades samhällsklasser. Skiftspråk utvecklades, de första kända skrifterna är ca 5000 år gamla. Kunskaper om förhållanden före skriftspråken måste skaffas genom tolkningar av arkeologiska fynd. Som historisk tid brukar ses tider för vilka det finns skriftliga källor. Hiistorisk tid börjar alltså ca 3000 år f Kr.

De första högkulturerna uppstod i Egypten och Mesopotamien ca år 3000 f Kr, i Indien något senare, kanske ca 2500 f Kr och i Kina ca 1500-2000 f Kr. Årtalen är satta med hänsyn till

1. Tekniska och ekonomiska förändringar, framför allt inom jordbruket och transporterna, varigenom en större befoIkning delvis koncentrerad i icke livsmedelsproducerande städer, samt en intensivare handel blev möjlig. Även metallurgins utveckling, som fick inte minst maktpolitiska och militära korsekvenser.
2. Politiska och sociala förändringar, klasssamhällets framväxt och den centraliserade skatteindrivande statens utveckling på bekostnad av stammen och hövdingadömet.
3. En rad religiösa och kulturella omvandlingar, bland dem särskilt skrivkonsten.

I de nämnda trakterna utvecklade människorna sitt tekniska kunnande. Segel och hjul fanns upp. Textil och keramik kunde tillverkas. Man bearbetade metaller och tillverkade svärd och sköldar för att beväpna arméer som skulle skydda samhällena. Handeln utvecklades och de stora kulturområdena knöts samman av handelsvägSar, sorn också användes av arméerna med vars hjälp stora områden kunde läggas under centralt styre. Tankar om stora imperier utvecklades.

De första stora imperierna fanns i Mesopotamien men såsmåningom växte flera fram över hela jordklotet. De har under tidernas lopp avlöst varandra. Imperierna har växt och blomstrat tills de blivit för stora och svåra att administera och då fallit sönder.

Omkring år 1000 f Kr länkades högkulturerna kring Medelhavet och fram till Kina samman. Då fanns en handelsväg, den s k sidenvägen, i en slinga mellan Indien, Kina och Persien, som stod i förbindelse med Medelhavets trakter. Kring år noll sträckte sig ett smalt bälte av välden från Atlanten till Stilla havet. I detta bälte bedrevs handel och utbyttes ideer och teknik, bl a spreds de stora världsreligionerna. Det började med buddhismen och hinduismen och fortsatte med judendom, kristendom och islam.

På 300-talet e Kr började nomadfolk på Asiens stäpper anfalla de stora rikena och gjorde handelsvägarna osäkra. In i Europa kom bl a hunner som satte igång omflyttningar så att det romerska riket upplöstes och nya riken tog form.

Mongolerna i norra Asien var ett stort erövrarfolk och kineserna byggde den kinesiska muren som skydd mot dem. På 1200-talet trängde mongolfursten Djingiskan med 100 000 ryttare över den då l000-åriga kinesiska muren och erövrade Peking. Sedan forstsatte erövringarna. Hans son och sonson utsräckte riket så att det omfattade ett stort rike från Svarta havet till Stilla havet. Mongolerna vid den här tiden härjade också i Östeuropa.

Det stora mongolriket delades sedan. På 1300-talet framträdde en ny mongolisk erövrare, Timurlenk, som skapade ett stort rike m\ellan Medelhavet och Indien. Ett mongolbehärskat rike grundades på 1500-talet i Indien.

Europeernas kolonier och utomeuropeisk historia.

Den europeiska kulturen härstammar från de gamla kulturerna i Egypten- Främre orienten- Grekland- Rom och uppstod i kombination med dem och med kristendomen och kulturerna hos folken som kom norr- och österifrån. Den europeiska kulturen fr o m 400-talet har varit livskraftig, på gott och ont, och spred sig fr o m 1500-talet ut till de andra världsdelarna.

På 1200-talet fanns i Euopa ett begär efter indiska och kinesiska produkter och Marco Polo, son till en köpman i Venedig, gjorde resor i Kina mm och förde till Venedig hem kunskaper om Asien. Men handelsvägarna till Asien var i hög grad spärrade för europeerna p g a att Muhammedanerna då behärskade Nordafrika och Främre orienten.

För att kunna få varor från lndien och Kina, bl a siden, kom europeerna på att man kunde nå de länderna genom att segla runt Afrika eller segla västerut runt jorden, en del kände till att jorden var rund. Vasco da Gama seglade runt Afrika och nådde Indien 1498.

Columbus seglade västerut och upptäckte 1492 Amerika, som han trodde var Indien, och folken i Amerika blev kallade indianer. Öarna mellan Nord-och Sydamerika blev de Västindiska öarna.

Den första världsomseglingen startades av portugisen Magellan 1519 under spansk flagg, han seglade västerut söder om Sydamerika, skeppet kom sedan via de Östindiska öarna och Afrikas sydspets tillbaka till Spanien 1522.

När europeerna kom till Amerika hade befolkningen där levt isolerade från övriga världen. I Mellan-och Sydamerika uppstod högkulturer, bl a Mayakultur på 300-talet, Inkakultur på 1100-talet och Aztekerkult]ur på 1300-talet.

Européerna praktiskt taget erövrade Amerika på 1500-talet. Engelsmän och fransmän etablerade sig i Nordamerika och spanjorer och portugiser i Mellan- och Sydamerika. Amerika kristnades och blev västerländskt, men europeerna införde slavdrift med indianer och negrer.

Europeerna anlade vidare kolonier i Afrika, i större delan av Asien och i Australien. Kolonialmakterna har konkurrerat om kolonierna och under årens lopp har många konflikter om dem uppstått.

Vartefter har emellertid foIken i kolonierna frigjort sig från moderländerna. Om man undantar Amerika hade kolonierna sin största utbredning 1914 före första världskriget.

Nordamerikanerna gjorde sig fria och bildade Amerikas förenta stater genom en oavhängighetsförklaring 4 juli 1776. Folken i kolonierna i Sydamerika gjorde sig fria i början av 1800-talet och bildade de stater som finns än i dag. År 1914 bestod Amerika till största delen av självständiga stater, men i nordöstra Sydamerika hade britter, fransmän och nederländare några relativt små kolonier. Kanada var en brittisk koloni.

I Afrika fanns 1914 bara två självständiga stater, Eiopien och Liberia, resten var brittiska, franska, tyska, belgiska, portugisiska och spanska kolonier.

I Asien var de södra delarna till största delen brittiska, franska, amerikanska, nederländska, portugisiska och tyska kolonier. Australien och Nya Zeeland var brittiska. I norra Asien härskade ryssarna fram till Stilla havet.

Japanerna hade isolerat sig från yttervärlden, men USA tvingade dem 1854 att öppna några hamnar för handel. Med det trängde den europeiska kulturen in i Japan, som utvecklade sig till en aggresiv stat och som expanderade mot Korea, Kina och Ryssland. Japan blev en stormakt. Kina hade också isolerat sig men måste 1839-42 öppna hamnar för handel. Inre strider i Kina ledde till att kejsaren avsattes och landet blev en republik 1912. År 1914 var i Asien huvudsakligen Kina, Japan och Siam självständiga stater medan resten behärskades av europeerna.

Folken i kolonierna som fanns 1914 har till största delen gjort sig fria, huvudsakligen i olika omgångar efter andra världskriget.

Läget i världen. April 2005 (Från omr40y)

Mänskligheten har hållit på länge med att försöka förbättra världen. Stora tekniska framsteg har gjorts och förmågan att hantera mänskliga relationer har ökat, men inte så mycket som man kan önska. Krig och osämja mellan grupper av människor sätter en sorglig prägel på förhållandena i världen. Konflikten mellan Israel och palestinierna är ett exempel på höggradig oförmåga att hantera relationer.

Konflikterna tidigare i Sydafrika med apartheid höll på länge men fick såsmåningom en sorts upplösning. I Irak är det krig. I många delar av Afrika är förhållandena ohyggliga. I övriga Asien finns problem. Förhållandena mellan staterna i EU är inte problemfria. USA går inte i takt med den europeiska västvärlden.

Skillnader i religioner, levnadstraditioner, statssystem och ekonomiska resurser ger upphov till konflikter och nya konkurrensförhållanden. Nya industrier i tidigare tekniskt outvecklade länder kan med låga löner konkurrera ut västvärldens industrier med högre löner.

De största problemen i världen gäller relationer mellan människor och grupper och konsekvenser av människornas materiella aktiviteter, men det finns också problem som kommer av annat: jordbävningar, regn, vindar, värme, kyla, gaser, farliga djur, bakterier, sjukdomar od.

Jordbävnings-och flodvågskatatrofen i Sydostasien och skadorna efter den svåra stormen i Sydsverige har medfört långa resonemang om förbättringar av katastrof- och krisberedskapen, men alla kriser och allt annat elände som ständigt pågår behöver tas om hand varje dag.

Förbättringar av levnadsvilloren i världen kan ske genom att förbättra de mänskliga verksamheterna, bl a utbildningsverksamheterna och individernas inre verksamheter med tänkande om världens problem och vilja och förmåga att förbättra världen.

Befolkningen i miljoner i Världen och i Sverige inom parentes.

År		
-7000	10	
-3000	40-80	
0	160	
1000	360	
1650	545	(1,225 000)
1800	906	(2,347 303)
1900	1608	(5,136 441)
1920	1811	(5,904 489)
1930	2015	(6,142 191)
1940	2249	(6,371 432)
1950	2516	(7,041 829)
1960	3019	(7,497 967)
1970	3693	(8,081 229)
1980	4450	
1990	5248	U-länder 4040. I-länder 1209 (23%)
2000	6127	U-länder 4851. I-länder 1276 (21%)
2025	8177	U-länder 6780. I-länder 1397 (17%)

Europa med hela Sovjetunionen: år 1650: 100 miljoner. År 1990: 790. År 2025: 894.
Asien: år 1650: 330 miljoner. År 1990: 3057. År 2025: 4467.
Afrika: år 1650: 100 miljoner. År 1990: 645. År 2025: 1643.
Nordamerika: år 1650: 1 miljoner. År 1990: 275. År 2025: 347.
Mellan- och Sydamerika: år 1650: 12 miljoner. År 1990: 453. År 2025: 787.
Oceanien: år 1650: 2 miljoner. År 1990: 27. År 2025: 40.

Källor till tabellen: till år l000: Bonniers världshistoria del 20, 1987. 1650-1900: Sv. uppslagsbok,"Jorden",1956. 1920-1940: Statistisk årsbok för Sverige (SÅS) 1965. 1950-2025: SÅS 1990: 1990-2025 enligt FNs beräkningar. Sverige 1650: Sv.uppslagsbok ”Sverige”.
(Världsbefolkningen är 2005 cirka 6 miljarder personer)

Källor till de historiska avsnitten.

* Svensk uppslagsbok.
* Åke Holmberg:Vår världs historia. (Bl a kriterierna för de första högkulturerna).
* Bonniers världshistoria.
* Människoarter: Etnografiska museets bok Historien om människan.
* Sveriges historia: Söderlund / Tunberg: Svensk historia för gymnasiet.
* Historien senaste år: Dagens Nyheter.
* Framställningen här är gjord i slutet av 1995, det som sedan hänt är alltså inte med.

Sven Wimnell 17 sept 1997 + 1 februari 2015:
Filosofins historia. Bertrand Russel om västerlandets visdom.
http://wimnell.com/omr109b.pdf

Filosofins historia.
Bertrand Russel om västerlandets visdom.

Många har skrivit om filosofins historia och hur det blir beror av författarna. Bertrand Russel (1872-1970), välkänd engelsk filosof som isynnerhet behandlade matematikens logiska principer, som skrev populära böcker om filosofi, fysik mm och gjorde inlägg i samhällsfrågor av skilda slag och som fick nobelpriset i litteratur 1950 utkom 1959 med en bok ”Wisdom of the West”, som på ett intressant sätt ger en bild av filosofins historia. Boken har översatts till svenska av Anders Byttner och finns i en tryckning 1989, Forums förlag, ISBN 91-37-09595-1, med titeln ”Västerlandets visdom”. 320 sidor

I det följande citeras valda delar ur boken och citaten är valda så, att de avses ge en lättläst allmän bild av filosofins historia insatt i det allmänna kulturella skeendet. De olika filosofernas åsikter och läror citeras inte i detalj utan antyds mest bara. Citaten avses framför allt ge en bild av de olika epokerna i innehållsförteckningen.

Detta är resultatet av en förkortning av Russels text. En ytterligare nedkortning kan vara lämplig, men får ske vid ett senare tillfälle. Förkortningen gjord den 19 jan 1997. Stavfel o d rättade den 17 sept 1997.

Observera, att Russels bok utkom 1959 och att visdomens utveckling efter detta årtal (och några år dessförinnan) inte behandlas. Bl a Popper och hans verk finns inte med.

Sammanställningen 1 februari 2015 innehåller 126 sidor:

	sida
• Prolog	2
• Före Sokrates	3
• Aten	13
• Hellenismen	22
• Den äldsta kristendomen	30
• Skolastiken	37
• Den moderna filosofins uppkomst	51
• Den brittiska empirismen	74
• Upplysningen och romantiken	80
• Utilismen och efteråt	92
• Samtiden	108
• Epilog	123-126

17 sept 1997. Sven Wimnell

Februari 2015:
Boken handlar om filosofernas historia, inte maktens eller demokratins historia. För det behöver man komplettera med andra böcker. Boken har en undertitel:”Den västerländska filosofins historia mot social och politisk bakgrund.” Man behöver inte veta något om filosofi för att kunna läsa boken, men något om den sociala och politiska bakgrunden.

“Prolog

Vad sysslar filosofer med när de arbetar? Det är onekligen en besynnerlig fråga, och vi kan kanske försöka besvara den genom att först förklara vad de inte sysslar med. I den värld som omger oss finns det mycket som vi förstår ganska bra. Tag till exempel en ångmaskins sätt att arbeta. Detta faller inom mekanikens och termodynamikens område. Vi vet vidare en hel del om hur människokroppen är uppbyggd och fungerar. Detta är saker som anatomin och fysiologin undersöker. Eller tänk slutligen på stjärnornas rörelser, om vilka vi vet rätt mycket. Detta faller under rubriken astronomi. All sådan klart avgränsad kunskap tillhör en eller annan vetenskap.

Men alla dessa kunskapsområden gränsar till ett kringliggande område av det okända. När man kommer in på gränsområdena och bortom dem, övergår man från vetenskapens till det spekulativa tänkandets fält. Denna spekulativa verksamhet är ett slags kunskapande och detta, bland annat, är vad filosofin är. Såsom vi senare skall se, började samtliga vetenskapsgrenar som filosofiskt kunskapande i denna bemärkelse. Så snart som en vetenskap fått en solid grundval, arbetar den vidare mer eller mindre självständigt, utom då det gäller problem i gränsområden och metod frågor. Men kunskaparprocessen som sådan gör på sätt och vis inte några framsteg – den löper bara vidare med nya uppgifter.

Samtidigt måste vi göra åtskillnad mellan filosofin och andra slag av spekulation. I och för sig försöker filosofin varken lösa våra svårigheter eller frälsa våra själar. Den är, som grekerna uttryckte det, ett slags turistresa som man gör för dess egen skull. I princip är det alltså inte frågan om några dogmer eller riter eller heliga storheter av något slag, fastän enskilda filosofer naturligtvis kan råka vara envetna dogmatiker. Det finns ju två olika inställningar som man kan inta till det okända. Den ena är att godta uttalanden av personer som säger sig veta på grundval av böcker eller mysterier eller andra inspirationskällor. Den andra – den som intas av vetenskapen och filosofin – är att själv gå ut och se efter.

Slutligen kan vi lägga märke till ett egendomligt drag hos filosofin. Om någon frågar vad matematik är, kan vi ge honom en definition ur ordboken – låt oss säga vetenskapen om talen, för resonemangets skull. Så långt detta uttalande går är det obestridligt och dessutom lätt att förstå för den som frågar, även om han skulle vara okunnig i matematik. Definitioner kan på detta sätt ges på varje område där det finns en stomme av bestämda kunskaper. Men filosofin kan inte definieras på detta sätt. Varje definition inbjuder till motsägelse och är redan ett uttryck för en viss filosofisk inställning. Enda sättet att komma underfund med vad filosofi är, är att bedriva filosofi. Att visa hur människorna i det förgångna har gjort detta är huvudsyftet med denna bok. Det finns många frågor som tänkande människor ställer sig vid ett eller annat tillfälle men som vetenskapen inte är i stånd att besvara. De som försöker tänka själva vill inte heller utan vidare godta de svar som spåmän och siare har till hands. Det är filosofins uppgift att utforska dessa frågor, och ibland att skaffa dem ur världen. Sålunda kan vi känna oss frestade att ställa oss sådana frågor som vad livets mening är, om det nu överhuvudtaget har någon mening alls. Har världen något syfte, leder det historiska skeendets utveckling någonstans, eller är dessa frågor meningslösa?

Sedan har vi sådana problem som huruvida naturen verkligen styrs av lagar eller om det bara är vi som tror att det förhåller sig så, därför att vi gärna vill finna något slag av ordning bland tingen i vår värld.

Vidare har vi det allmänna spörsmålet huruvida världen är delad i två väsensskilda delar, ande och materia, och hur de i så fall hänger ihop inbördes.

Och vad skall vi säga om människan? Är hon bara ett dammkorn som hjälplöst krälar omkring på en liten och betydelselös planet, såsom astronomerna ser saken? Eller är hon, såsom kemisterna kanske anser, en hop kemikalier som blivit sammansatta på något listigt sätt? Eller är människan, när allt kommer omkring, vad hon förefaller Hamlet att vara: "Huru ädel i förnuft! Huru oändlig i förmögenheter!" Är människan kanske rentav allt detta på en gång?

Vid sidan härav finns det moraliska frågor om gott och ont. Finns det ett sätt att leva som är gott och ett annat som är ont, eller är det likgiltigt hur vi lever? Om det finns ett gott sätt att leva, vari består det och hur kan vi lära oss att leva så? Finns det något som vi kan kalla vishet, eller är det som tycks vara vishet bara tom dårskap?

Allt detta är förbryllande frågor. Man kan inte avgöra dem genom att utföra experiment i ett laboratorium, och människor med självständig läggning är ovilliga att falla tillbaka på vad som förkunnas av mångare i patentmediciner. För sådana människor tillhandahåller filosofins historia de svar som överhuvudtaget kan ges. Genom att studera detta svåra ämne får vi lära oss vad andra människor under andra tider har tänkt om dessa frågor. Och på det sättet börjar vi förstå dem bättre, ty deras sätt att angripa de filosofiska problemen är en viktig sida av deras livsstil. När allt kommer omkring kan detta kanske lära oss konsten att leva, fastän vårt vetande är ringa.”

”Epilog

Vi har kommit till slutet på vår historia. Den läsare som följt oss så långt kan fråga sig, vilken nytta han haft av den. Till honom måste vi rikta ett varningens ord. Om vartenda av de huvudämnen vi behandlat har hela bibliotek skrivits. Någon liten bråkdel av denna massa av material kan ha tagits med vid författandet av denna volym. Att läsa en enda bok, hur omfattande den än må vara, har ännu aldrig förvandlat läsaren till expert. Aldrig så mycket läsning kan faktiskt inte ensam öka vår förståelse för någonting. Vad som måste till förutom kunskapsförvärv är ett visst mått av intensiv eftertanke i de olika ämnen som sålunda insamlats. Detta är också en ursäkt för böcker om filosofins historia, när specialisterna har tillhandahållit så mycket mer detaljerade arbeten om varje särskild fråga som måste behandlas. För lekmannen, liksom förresten även för fackmannen, är det av betydelse att stundom luta sig tillbaka och försöka ta en överblick. Härför behöver han en sammanfattning som varken är för diger eller för detaljerad, och framför allt en som bearbetats av en enda hjärna. Vår framställning är inte encyklopedisk i bokstavlig mening. Ett visst urval har nödvändigtvis gjorts, både av män och idéer. På sin höjd kan man hoppas åstadkomma en skiss av de allmänna tendenserna. Det historiska materialet är på samma sätt strängt schematiskt och sammanpressat. Denna bok har inte syftat till att lära läsaren historia: i stället försöker den påminna honom om den då och då, så att den miljö i vilken de filosofiska uppfattningarna växt fram inte må glömmas. Samtidigt understryker den kontinuiteten i västerlandets kulturtraditioner från Greklands äldsta tid till vår egen tid.

Man kan fråga oss varför vi i en historia som denna inte bereder plats för vad som vanligen kallas österns visdom. Härpå kan flera svar ges. För det första har de bägge världarna utvecklats isolerade från

varandra, varför en sluten framställning av västerlandets tankeliv är tillåtlig. Dessutom är redan detta en tillräckligt förkrossande uppgift, och vi har valt att begränsa vår uppgift till det ämnet. Men det finns ett annat, mera tvingande skäl varför man kan göra detta, ty i vissa väsentliga avseenden skiljer sig västerlandets filosofiska tradition från österlänningarnas spekulationer. Det finns ingen annan kultur än den grekiska där en filosofisk strömning går hand i hand med en vetenskaplig tradition. Det är detta som ger grekernas försök dess säregna prägel; det är denna dubbla tradition som danat västerlandets kultur.

Det har en viss betydelse att ha detta speciella förhållande klart för sig. Att driva vetenskaplig forskning på ett visst område är inte detsamma som filosofi; men en av det filosofiska tänkandets källor finns inom vetenskapen. När vi tänker efter vad det i allmänhet betyder att vara vetenskaplig, sysslar vi med en filosofisk fråga. Studiet av den vetenskapliga metodens regler är ett filosofiskt studium. Ett av de eviga problem som tilldragit sig filosofernas uppmärksamhet är strävan att ge en framställning av hurudan världen är i sina allmänna drag. Men här måste vi vara noga med att göra en distinktion. Det är inte något lämpligt mål för filosofisk forskning att lämna en beskrivning av fakta, som vetenskapen gör. Underlåtenhet att respektera denna begränsning föranledde de systematiska idealisterna att stundom gå vilse. Vad filosofin kan ge oss är ett sätt att betrakta den empiriska forskningens resultat, en ram så att säga, där vi kan samla vetenskapens rön i något slags ordning. I den mån idealismen inte försökt göra mer än så, har den stannat inom sina rätta gränser. Samtidigt kan vi påpeka, att om vi tar itu med vetenskaplig forskning, har vi redan lagt oss till med något slags filosofisk världsåskådning, ty vad vi kallar sunda förnuftets vanliga inställning är faktiskt en härva av allmänna, outtalade antaganden om tingens natur. Att ha fäst uppmärksamheten på detta är kanske den kritiska filosofins främsta förtjänst. Det är i varje fall inte onödigt att erinra om att vetenskapliga teorier syftar till att säga någonting som är sant om världen, vilka nyttiga handlingar de nu kan sätta oss i stånd att utföra. Detta glöms stundom bort av dem som i teorier bara ser abstrakta formella system, precis som de glömmer att tal används att räkna med.

Den värld som är forskningens föremål har inte vi gjort. Vi lyckas visserligen åstadkomma egna misstag och illusioner och finner det ofta svårt att upptäcka att vi har fel. Men det är inte den glädje eller den tröst som en viss tro ger oss som gör den sann. En människa skulle kunna tro sig ha obegränsade ekonomiska resurser, därför att den uppfattningen ger henne tillfredsställelse. Det finns faktiskt folk som anlägger den synen, men bankdirektörer och domstolar är i allmänhet inte benägna att dela deras åsikt. Forskningens rön är stundom felaktiga, men det gör dem inte subjektiva. Det kan med en viss rätt göras gällande, att villfarelse kräver någon som råkar ut för den. Naturen själv kan inte ta fel, eftersom den inte fäller några omdömen. Det är människorna som begår misstag, när de formulerar satser. Ett motiv för pragmatiska teorier kommer kanske härav, ty om villfarelse är något subjektivt i den betydelsen att den är bunden vid någon som råkar ut för den och det ej heller finns någon garanti mot misstag, skulle man kunna tycka, att vi alltid är instängda inom våra egna subjektiva uppfattningar. Men detta är alldeles fel. Det är en sak att säga att misstag alltid kommer att insmyga sig, men en helt annan att hävda att vi aldrig har rätt. Om jag säger om något att det är så, när det faktiskt är så, ingår ingenting subjektivt i ett sådant omdöme. På samma sätt med villfarelse: om jag har fel, så är det faktum att jag har fel ett faktum om världen. Det är av vikt att framhålla den opartiska forskningens objektiva karaktär och den självständiga prägeln hos de sanningar den söker. De som påstår att sanningen är något subjektivt,

som låter sig knådas, märker inte att forskning är omöjlig enligt denna uppfattning. Dessutom tar de fel när de tror att en forskare inte kan följa sin nyfikenhet alldeles oberoende av om hans upptäckter är lönande eller nyttiga. Ingen förnekar att mycken forskning inte är av detta slag, men en del är det. Vetenskapens historia kan inte förklaras med hjälp av pragmatiska begrepp. Respekten för objektiv sanning är ägnad att verka som broms på de illusioner om obegränsad makt som uppstår ur den subjektivistiska felsynen.

Detta leder oss till den filosofiska spekulationens andra källsprång. Hittills har vi bara talat om vetenskapen och de allmänna principerna för dess arbete, som är föremål för filosofiskt studium. Men människan som samhällsvarelse är inte bara intresserad av att förstå världen: en av hennes uppgifter är att handla inom den.

Den vetenskapliga sidan gäller medlen, här är det frågan om målen. Det är främst på grund av sin sociala natur som människan står inför etiska problem. Vetenskapen kan säga henne hur vissa mål bäst skall nås. Vad den inte kan säga är att hon bör följa ett visst mål hellre än ett annat.

Vi har sett ett stort antal olika försök att lösa det etiska problemet. Hos Platon sammanvävs till slut det etiska och det vetenskapliga. Det goda identifieras med kunskap. Det vore trösterikt om det förhölle sig så, men olyckligtvis är Platons åsikter alldeles för optimistiska. De som vet mest kan stundom bruka denna kunskap för onda syften. Och i varje fall – hur mycket man än vet, löser det inte av sig självt problemet vad som bör göras.

Detta är alltså det allmänna problemet om förnuftet och viljan. Om man avvisar uppfattningen att de två på tillräckligt lång sikt sammanfaller, måste man som Occam medge att de är oberoende. Detta innebär naturligtvis inte att de saknar varje samband. Förnuftet kan tjäna som kontroll och vägledare för viljan och lidelserna och gör det också. Men strängt taget är det viljan som väljer målen.

En följd härav är att vi inte kan ge vetenskapliga motiveringar för de mål vi följer eller för de etiska principer vi omfattar. Vi kan börja resonera först om vi från begynnelsen godtar någon etisk premiss. Man skulle sålunda kunna ta för givet att ens handlingar bör vara sådana att de bevarar det samhälle i vilket man lever, eller kanske det kan sägas att ens handlingar bör främja en viss omdaning av samhällssystemet. Vilken den etiska premissen än är, är det möjligt att på denna grundval lägga fram skäl för att visa att den ena eller andra handlingslinjen bör följas. Det väsentliga är att observera, att utan en premiss som innehåller ett ’bör’ kan vi inte dra en slutsats som säger oss vad som bör göras.

Nu skiljer sig de etiska kraven tydligen hos olika människor, och det är en banal sanning att folk ofta är oense i sådana ting. Då uppstår frågan huruvida det är möjligt att finna en etisk princip som har ett visst mått av allmängiltighet. Detta förutsätter i varje fall att kravets godtagbarhet inte skall vara beroende av vilken person som framställer det. Härav sluter vi, att om det finns etiska principer av allmän räckvidd, måste de gälla för det mänskliga samhället i allmänhet. Detta är inte liktydigt med att alla människor är jämlikar i alla avseenden. Det skulle ju vara dåraktigt att påstå att de är det, eftersom de faktiskt inte är det. Människor skiljer sig i intelligens och färdigheter och på många andra sätt, men i den mån man fäller etiska omdömen duger det inte att begränsa dem till en särskild grupp. Om det till exempel anses att man bör handla hederligt så beror detta inte av de människors storlek, utseende eller hudfärg med vilka man har att göra. I denna

mening ger det etiska problemet alltså upphov till föreställningen om människornas broderskap. Det är en åsikt som först uttryckligen framläggs i stoicismens etiska läror men som senare hittade vägen till kristendomen.

Flertalet av de principer som främjar ett civiliserat liv är av detta etiska slag. Inga vetenskapliga skäl kan ges som visar varför det är orätt att utsätta medmänniskor för meningslös grymhet. Jag tycker att det är orätt, och jag föreställer mig att denna åsikt delas ganska allmänt. Men jag är inte säker på att jag kan ge goda skäl för uppfattningen att grymhet är något ont. Det är svåra frågor, som det tar tid att avgöra; kanske en lösning med tiden kan hittas. Men till dess kan det finnas skäl att uppmana dem som har motsatt uppfattning att fråga sig, om deras egna åsikter i dessa ting verkligen är oberoende av att de själva hyllar dem. Då kanske det visar sig, att vad som ser ut som en allmän etisk princip bara betyder att de ber för sin sjuka mor.

Jag har tidigare sagt, att ehuru en äkta etisk princip inte tar hänsyn till person, betyder detta inte alls att alla människor är jämlikar. Ett avseende i vilket det finns uppenbara skillnader är i fråga om kunskaper. Jag menar inte bara rent vetande, utan genomtänkt kunskap. Vi har sett att den sokratiska åskådningen är benägen att identifiera kunskapen med det goda, och vi har kritiserat denna teori som alltför rationalistisk. Här finns emellertid en viktig punkt som inte får förbises. Sokrates erkänner utan vidare att summan av vad en människa vet är försvinnande liten. Vad som till slut är viktigare är att man strävar efter kunskap. Det är den opartiska forskningen som är det goda. Detta är en etisk princip som härstammar från Pythagoras. Att eftersträva en kunskap som erkänns vara oberoende av sökaren – detta har sedan Thales tid varit den etiska drivkraften bakom de vetenskapliga strävandena. Detta lämnar naturligtvis det etiska problem oberört som uppstår på grund av tänkbart bruk och missbruk av uppfinningar. Men ehuru detta problem måste lösas, ökar det inte vår förståelse för problemen, om vi blandar ihop dessa helt skilda och fristående frågor.

Forskaren står sålunda inför en dubbel uppgift. Å ena sidan är det hans sak att efter måttet av sina krafter fullfölja sin forsknings oberoende mål. Han måste göra detta utan hänsyn till om hans rön kommer att trösta eller oroa. Precis som etiska principer inte tar hänsyn till person, behöver forskningens resultat inte respektera våra känslor. A andra sidan har vi problemet att utnyttja upptäckterna på ett i etisk mening gott sätt.

Återstår frågan hur vi skall tolka den etiska principen att det är något gott att söka sanningen; ty uppenbarligen är vi inte alla utrustade med förmåga att ägna oss åt vetenskaplig forskning. Inte heller är det möjligt att vid alla tillfällen avstå från att ta ståndpunkt. Människor måste handla lika väl som tänka. Men det finns en sak som varje människa kan göra, och det är att medge andra friheten att inte ta ståndpunkt till saker som hon själv kanske inte vill dra i tvivelsmål. Detta visar för övrigt hur bedrivandet av opartisk forskning sammanhänger med friheten, som också räknas som ett gott. Tolerans är nödvändig i ett samhälle där forskningen skall blomstra. Yttrande- och tankefrihet är de stora främjarna av ett fritt samhälle, där det är möjligt för forskaren att låta sanningen leda honom vart den vill. Så långt kan envar bidra till det goda som här står på spel. Det betyder inte att vi alla skall ha samma åsikter om allt, men det garanterar att ingen väg spärras genom konstlade hinder. För människan är det oreflekterade livet faktiskt inte värt att leva.”

I skuggan av framtiden. Modernitetens idéhistoria av Sven-Eric Liedman.

Sven Wimnell 000524: Ett referat av Sven-Eric Liedmans bok
I skuggan av framtiden. Modernitetens idéhistoria.
Del från omr109.html

"Filosofins historia, som den skrivits av t ex Bertrand Russel, innehåller tankar från begynnelsen och rymmer tankar av många olika slag som inte alltid är till nytta för människorna i dag.

Sven-Eric Liedman, professor i idé-och lärdomshistoria vid Göteborgs universitet, har skrivit en bok, ”I skuggan av framtiden. Modernitetens idéhistoria”, (Bonniers 1997, 598 sidor) där han koncentrerar sig på aktuella idéer som kan väntas bli av betydelse för utvecklingen i framtiden. Boken vänder sig till allmänheten, men är också tänkt som lärobok vid universitet och högskolor.

Boken är skriven i perioden närmast efter Sovjetunionens fall, under de år då Internet tycktes göra hela världen tillgänglig och en ständigt växande finansmarknad höll allt och alla i sitt grepp. "

Författaren skriver i förordet bl a:
”Boken är tänkt som en helhet men är inte uppbyggd som historiska framställningar brukar vara. Uppbyggnaden är mer tematisk än kronologisk; kronologin finns i de enskilda kapitlen, och genom boken finns också en viss, om än inte konsekvent, rörelse framåt i tiden. I de första kapitlen befinner sig 1500- och 1600-talen i fokus; i de fyra eller fem sista är det snarare 1800- och 1900-talen. Den som har svårt för en historisk framställning som inte konsekvent följer tidslinjen kan välja att se detta som en rad nära sammanhängande studier. Bokens uppbyggnad är lättfattlig men ändå okonventionell.

Efter inledningen kommer en första del där enkla, allestädes närvarande idéer om tiden, rummet och människan behandlas. Den andra delen, bokens självklara centrum och tyngdpunkt, behandlar de stora, idehistoriskt väsentliga institutionerna: skolan först, religionen och politiken sist. Bortsett från skolan har institutionerna parvis kopplatssamman med varandra för att locka fram andra perspektiv än de vanliga. Vetenskapen har konfronterats med moralen, konsten med tekniken, religionen med politiken. Det är inte min tanke att dessa kombinationer skulle vara riktigare än andra; däremot vill jag hävda att de är fruktbara. - De avslutande kapitlen är kortare. Där får bland annat europeernas möten med den del av världen som inte är västerlandet en bara alltför summarisk behandling.

Boken igenom arbetar jag med exempel som skall vara belysande för större sammanhang. I vissa kapitel är exemplen få och föremål för en utförlig framställning, i andra fler och mer sparsamt utredda. Jag inbillar mig inte att jag har tagit upp allt det viktigaste med mina exempel. Däremot hoppas jag att dessa skall vara talande.

Titeln har jag hämtat från kyrkofadern Augustinus, som för 1600 år sedan förklarade att historien utspelas i skuggan av framtiden. Yttrandet härstammar från den tid då ordet ’modern’ började användas men passar förunderligt väl in på vår modernitet, alltså de senaste århundradenas utveckling. Vad som än sker, får det sin glans - hoppfull eller hotfull - av det som kan förväntas komma därefter och som alltid förefaller mer, större, bättre eller värre.

Boken har underrubriken 'modernitetens idehistoria'. 'Modernitet', alltså, och inte 'det moderna'. Orden är synonyma, men 'det moderna' är otympligare på svenska och låter direkt tölpaktigt i genitiv. Båda skiljer sig från 'modernism', som har en snävare innebörd och främst åsyftar konstarternas utveckling från kanske romantiken, kanske Charles Baudelaire och framåt. Moderniteten innefattar däremot förändringens alla aspekter.

Alla sammansättningar med 'modern' har en besvärande men ofrånkomlig dubbeltydighet. Modernt är å ena sidan det som hände senast och det som just är i svang. Å andra sidan finns det vissa egenskaper som vi ser som moderna oavsett om de framträder på 1770-talet eller 1800-talet. Det kan vara rationalitet, skepsis eller individualism. I den senare innebörden är steget kort från modernitet till upplysning, och det förefaller lämpligt att där just tala om upplysning. Upplysningstiden är i historieböckerna beteckningen på en epok då pregnanta föreställningar om förnuftets, toleransens och den individuella frihetens välsignelser kom till uttryck. Dessa föreställningar har överlevt 1700-talet och ingår i vad som kallats och här också kommer att kallas upplysningsprojektet.

Upplysningsprojektet står i centrum för framställningen. Därmed är också postmodernismens kritik och frågor viktiga. Det är inte min avsikt att slita kontroversen mellan upplysningens och modernitetens talesmän och postmodernisterna. Däremot har jag velat ge diskussionenen både rikare och tillförlitligare historisk bakgrund än som brukar vara fallet. Dessutom har jag på vissa punkter tyckt mig komma till ett slags resultat."

"Inledning.

'EN DAG KOMMER det ögonblick då solen bara lyser över fria människor som inte känns vid någon annan herre än sitt eget förnuft ...'

Så börjar det berömda sista kapitlet i fransmannen Jean Antoine de Condorcets bok om människans framsteg. I de tidigare kapitlen har han skildrat hur mänskligheten långsamt tagit sig upp ur okunnighetens, hjälplöshetens och fördomarnas barbari och till sist nått den höjd som det sena 1700-talet representerar. Nu blickar han mot framtiden. Han ser framför sig en underbar värld. Allt det han avskyr har försvunnit: religionen med sina präster, tyrannerna med sina lakejer. Slaveri och förtryck har utplånats från jordens yta.

Jämlikhet råder. Alla lever ett längre, rikare och friskare liv än tidigare. Kunskapen blomstrar. Tekniken gör livet lätt och behagligt. Konsten binds inte längre av klassiska mönster utan tillåter sig en större variationsrikedom. Samhället fungerar friktionsfritt. Kunskapen om hur man bör bete sig för att undvika konflikter och uppnå resultat som gynnar alla finns nämligen nedlagd i lagarna och spridd bland medborgarna.

Kort sagt, i Condorcets ögon är det en lycklig, en frigjord värld. Men Condorcet skrev sin bok under svåra omständigheter. Det var år 1793, då franska revolutionen nått sin kulmen. Han hade tidigare spelat en framträdande roll i revolutionen. Han hade utmärkt sig för sina radikala ideer om jämlikhet mellan alla människor, oavsett inte bara börd utan också kön och ras. Men nu hade Robespierre och hans jakobiner fått överhanden i kampen om makten, och de räknade tveklöst Condorcet till sina motståndare. Hans enda chans var att hålla sig undan, gömd i ett litet rum mitt inne i Paris. Medan han skrev sin bok om framstegen i det förflutna och framtiden brände marken under

hans fötter. Han var nätt och jämnt färdig med vad han kallade en ’skiss’ när hans ställning blev ohållbar och han lämnade sitt gömställe för att försöka ta sig ur Paris och finna bättre skydd på annan plats. Strax utanför Paris avslöjades han av den överallt förekommande polisen och häktades omedelbart. Han dog i häktet, troligen därför att han inte orkade med strapatserna under flykten och sinnesrörelsen vid häktningen. Han var redan en åldrad man men efter nutida mått inte gammal, drygt femtio år.

Året efter hans död vände vinden. Condorcet rehabiliterades och 1795 kunde hans bok komma ut... Den har funnit ständigt nya läsare under de två hundra år som gått sedan dess, läsare som reagerat med hänförelse, häpnad eller motvilja. Få har förblivit likgiltiga inför den.

I dag väcker Condorcets bok intresse främst som ett oöverträffat exempel på den typ av framstegstänkande som vi förknippar med 1700-talets franska upplysning. Condorcet var i alla avseenden en storartad representant för denna strömning, en ledande matematiker i sin samtid med sannolikhetskalkylen som specialitet men också en djärv samhällstänkare. Under åtskilliga år var han sekreterare i den mäktiga franska vetenskapsakademin, och mot slutet av sitt liv gjorde omständigheterna i form av franska revolutionen honom till en principfast och okorrumperad politiker.

Condorcet säger ingenting om hur avlägsen den framtid kan tänkas vara som han beskriver i sin bok. På sista sidan ställer han denna kommande tidsålder i motsats till den situation i vilken han själv befinner sig. Tanken på den ljusa framtiden ger frihetsvännen ’en fristad där minnet av hans förföljare inte jagar honom’ och där ’han glömmer den människa som plågas och korrumperas av girighet, skräck och avundsjuka’....

Den mänsklighetens historia som han tecknat i bokens tidigare kapitel är ämnad att visa att människan med sitt förnuft har de nödvändiga medlen för att bygga sig en lycklig värld. Hindren är också många - ’girighet, skräck och avundsjuka’ är bara några av dem. Men den framstegsprocess varom historien berättar kommer bara tillfälligt att kunna hejdas.”...

Sid 47: ”En utforskning av upplysningsprojektet och dess öden, dess metamorfoser, de olika motstånd det mött och dess förankring i olika typer av samhällen är, enligt min mening, det idé- och väl också filosofihistoriskt bästa sättet att närma sig hela frågan om modernite-ten.

Upplysningsprojektets grundläggande problem - förhållandet mellan den moderna utveckling som visat sig basal och den som är variabel - är temat för denna bok...

Upplysningsprojektet, alltså föreningen av mänsklig frihet och lycka med en vetenskaplig, teknisk och ekonomisk framstegsprocess, är i sig en idé, alltså något som människor kan skriva, säga eller tänka. Det är inte redan en praktik men förbundet med ett oändligt antal praktiker, där inte sällan den ena kan motverka den andra. Det är inte heller knutet till en bestämd samhällelig miljö, även om det har uppstått under mycket bestämda, konkreta förhållanden. Från dessa förhållan-den, typiska för det tidiga 1600-talets England, Frankrike och Neder-länderna, har det kunnat slå rot i många olika miljöer för att inemot år 2000 vara spritt över större delen av jordklotet.”

Första delen, kapitel 1-4 : I var mans huvud.
Kapitel 1. Klockan.
Kapitel 2. Rummet.
Kapitel 3: Tiden.
Kapitel 4. Människan.

Andra delen, kapitel 5-8: Institutionerna.

Kapitel 5. Lära för livet. Här behandlas skolans och utbildningens institutioner. Där står bl a på **sid 214**:

”Förnyarnas ståndpunkt kan, renodlad, formuleras så: Skolan skall inte bara anpassa eleven till det samhälle som hon eller han skall gå ut i efter avslutade studier. Den skall ge beredskap för en då redan förändrad värld och inte minst tillhandahålla redskap för att påverka denna förändringsprocess.

Skolan framstår för många till och med som det mäktigaste redskapet för att förändra samhället i önskvärd riktning. Det är framförallt den politiska reformismens ståndpunkt. Om revolutioner är riskabla och leder till kaos och oönskade konsekvenser, förefaller den bästa vägen att skapa en bättre värld vara att påverka den unga, ännu formbara generationen, så att den omsider skall stå redo att bygga det nya samhället. De redan vuxna har vuxit samman med en existerande värld vars vanor de gjort till sina. Barn är däremot formbara.”...

Sid 254: ”I en utbildning som sträcker sig över lång tid hålls de som inte kan få arbete i verksamhet, och dessutom ser de ut att vara på väg mot ett framtida yrke som inte finns. Slagordet om ’det livslånga lärandet’, så tilltalande i sig, kan också tolkas i den riktningen. Det ser bättre ut i statistiken med många studenter än med många arbetslösa.

Dessa anmärkningar kan i och för sig vara riktiga. Men det hindrar inte att kunskap och kunskapssökande kan vara värden som gör livet rikare. Den politiska retoriken, likartad i de flesta länder i dag, brukar innehålla hyllningar till kunskapen i allmänhet och vetenskapen i synnerhet. Det är vetandet som skall ge lösningen på de kriser som avindustrialiseringen har i sitt släptåg. Framför allt är det ett hårt vetande politikerna har i åtanke: elektroniken med datorerna, biotekniken med sin betydelse för den lukrativa läkemedelsindustrin och kanske också något tredje, något som man ännu inte riktigt kan definiera men som utgör den konsekventa följden av den fortgående teknisk-vetenskapliga utvecklingen.

Men i denna, inte sällan lätt desperata, hyllning till forskningen inmänger sig också en uppfattning om värdet av vetande över huvud taget. Begreppen som politiker och samhällsdebattörer använder sig av är ofta otydliga och gör inte skillnad på kunskapens betydelse för välbefinnandet i ett land eller en region och dess värde för den som själv besitter den. Själva denna vaghet är signifikativ och typisk för debatten om skola och utbildning.

Här måste vi bli kvitt vagheten och skilja mellan:

1. Kunskap av värde för ekonomin i vidaste mening, inklusive produktivitet, konkurrenskraft, profit och produktiv sysselsättning;

2. kunskap av värde för det politiska systemet, närmare bestämt demokratin. För en levande demokratisk kultur krävs insiktsfulla och fördomsfria medborgare, insatta i ett vitt spektrum av politiska frågor; och

3. kunskap av värde för den enskilde. - Kunskaper, och i synnerhet

sammanhangsskapande kunskaper, gör livet rikare. Den som har en god kännedom om växt- och djurarter upplever en blomsteräng som bokstavligen mer meningsfull än den okunnige. Ett musikstycke öppnar sig bäst för den som kan identifiera dess struktur och placera dess särart i ett större, musikaliskt och historiskt sammanhang. Den teknikkunnige står närmare sin dator än knapptryckaren.

Den tredje betydelsen formuleras ofta som kunskapen som ett värde i sig. Det är ett uttryck med djup förankring i filosofihistorien men likväl vilseledande. Det är inte kunskapen som sådan som är på tal utan dess förmåga att göra tillvaron värdefullare för sin bärare.

Distinktionen mellan studier som syftar till större individuell insikt och studier som indirekt ger externa effekter går tillbaka till antiken.

Åtskillnaden mellan ekonomiskt värde och politiskt är däremot modern, och slitningen mellan alla tre, märkbar både i de stora moderna pedagogiska teoretikernas arbeten och i de senaste århundradenas ändlösa reformverksamhet, kan ses som konstitutiv för de senaste tre århundradenas utveckling i Europa och, efter hand, i allt större delar av världen. (Det finns också en fjärde kunskapsanvändning, nämligen insikter i religiösa ting för ett bättre liv efter döden. Kort sagt: katekesen eller någon dess motsvarighet är nödvändig för den eviga saligheten. Det finns sådana idéer som propageras än i dag. Men vi lämnar dem för enkelhets skull utanför räkningen.)...

De flesta människor måste tyvärr förr eller senare lämna skolan och söka sin bärgning i världen utanför. De redskap skolan givit dem, vare sig det är elementarskolan, gymnasiet eller universitetet, skall vara nog för att de skall kunna göra sig hemmastadda och behjälpliga i sina olika sysslor.”...

Kapitel 6. Det sanna och det goda. Här behandlas vetenskapens och moralens institutioner. Här behandlas begrepp, bl a: praktisk, praxis, handling, teknik, praktisk filosofi, teoretisk filosofi, vetenskap, forskning, filosofi, historia, experiment, naturvetenskap, moral, etik, socialvetenkskap, politik, ideologi. De vetenskapliga institutionernas metoder och strider o d beskrivs. Ett långt avsnitt om etik finns. I ett avsnitt om specialisering och integration behandlas bl a klassifikationer av specialiteter och hopslagning av specialiteter.

Sid 288-291 om etikens institutioner:
”Det kan förefalla egendomligt att tala om institutionen etik. Det kommer likväl att göras här och jag tror med goda skäl. Varje samhälle håller sig med en uppsättning normer, vissa reglerade i lagar och förordningar, andra - de flesta - spontant utvecklade och mer eller mindre skiftande mellan grupper, klasser, kön och regioner. Samhället kan inte hålla sig stabilt och den enskilde inte känna elementär trygghet utan bestämda föreställningar om hur den ene eller andre kommer att reagera och handla i en viss situation. Varje människa utsätts alltifrån barndomen för en ström av uppmaningar om önskvärt beteende och goda värderingar.

Institutionen etik är summan av alla instanser som på så sätt söker påverka oss och i vissa fall också föreskriver oss att göra på ett eller annat sätt. Etiken är en institution därför att den verkar konserverande och stabiliserande. Men den saknar den enhetlighet som institutionen vetenskap trots sina variationer utvecklat. Man kan inte tala om en etikens front som man talar om en forskningsfront. Det finns inte en internationell standardisering av etiken som det finns av stora delar av vetenskapen. FN:s deklarationer om de mänskliga rättigheterna är ett försök att upprätta en överallt giltig moral- och rättskodex på ett begränsat men centralt område och är inte utan betydelse; men den har

inte samma normerande inflytande som den vetenskapliga normalstandarden, fastän den senare är oreglerad och bara indirekt kan avläsas i handböcker, encyklopedier och som den vanligtvis stumma bakgrunden till forskningsrapporter och artiklar.

Institutionen etik är lös, föränderlig, mångskiftande och full av inre motsättningar. Att verkligen kartlägga den i ett bestämt samhälle vid en bestämd tidpunkt skulle innebära ett enormt arbete. Här blir det fråga om några antydningar. Avsikten med skissen är att sedan kunna blottlägga några avsnitt där vetenskap och etik möts i det moderna samhället.

De etiska instanser som en människa konfronteras med kan liknas vid ett antal koncentriska cirklar, allt vidare i omfattning. Den närmasteär familjen eller dess substitut i form av uppfostrare, nära vänner eller arbetskamrater. Därnäst följer skolan som för den vuxne vanligtvis ersätts av arbetsplatsen med dess chefer och övervakare.

Intresseorganisationen och det politiska partiet har åtminstone för vissa människor och i vissa sammanhang en viktig normfunktion. Religiösa instanser av olika slag, kyrkor, samfund ellcr cnstaka religiösa auktoriteter spelar traditionellt sett och på många håll fortfarande en avgörande roll som normgivare. En uppåtstigande makt även på detta område är massmedierna, som till allt annat brukar lägga ut rättesnören för sin publik. Rättssystemet med sina lagar och domstolar och straff är i varje ordnat samhälle en mäktig etisk instans; militärmakten har en gång varit det, är det på sina håll fortfarande och blir det överallt i krigstid. Över alla dessa maktenheter tronar sedan några århundraden den abstrakta staten med sitt våldsmonopol och sin makt att förbjuda vissa handlingar och föreskriva andra. Bortom staten finns internationella domstolar och lösare eller fastare förbund av stater, vilkas budord framför allt indirekt når den enskilde. Mäktiga stater kan också fungera som ett slags etiska övervakare, som USA inom sin maktsfär och Sovjetunionen, så länge den fanns, inom sin. Mäktiga transnationella företag kan ha liknande betydelse, och deras inflytande är snabbt växande.

Detta intrikata nätverk av instanser med sin brokiga uppsättning moraliska rekommendationer och rättsliga påbud - där moralen säger vad man bör göra, rätten vad man inte får göra - väcker viktiga frågor: Hur motiveras normerna ? Varifrån hämtar de enligt sina sagesmän och sageskvinnor sin kraft och giltighet ?

Det finns ett begränsat antal svar på dessa frågor. De behöver inte utesluta varandra utan kan stundtals kombineras med varandra. Man kan hänvisa till traditionen: så har det alltid varit. Man kan åberopa en högre auktoritet, Gud, hans Heliga skrift eller det mänskliga samvetet, alltså en inre röst som varje ofördärvad människa har. Man kan uttala sig om de konsekvenser som en bestämd handling får; en handling bör undvikas om den leder till övervägande negativa följder men utföras om den utmynnar i positiva ting.

Traditionsargumentet kan uttolkas på olika sätt. Det kan ha en konsekvensetisk innebörd som ofta i en renodlat konservativ argumentation. Resultatet har blivit lyckosamt förr och blir det rimligen igen. Argumentet kan också kombineras med typ nummer två, som har en mer eller mindre påtagligt pliktetisk innebörd. Det säger nämligen att det är vår plikt att handla i enlighet med vissa bud eftersom Gud vill det eller samvetet bjuder det, och vi bör lyda Gud och samvetet. En modern sofistikerad variant kommer med Kant, vars praktiska förnuft sammanfaller med samvetet. Den tredje typen är entydigt konsekvensetisk. Men pliktetik och konsekvensetik kan

förenas. Det fjärde av tio Guds bud lyder enligt den gamla översättningeni Karl XII:s Bibel: »Du skalt ära din fader och dina moder; på det du skalt länge lefwa i landena, som Herren din Gud dig gifwa skal" (2 Mosebok 20:12). Den senaste översättningen, från 1986, har en någorlunda liktydig innebörd: »Hedra din fader och din moder för att det må gå dig väl och du må länge leva i ditt land». I båda formuleringarna förenas plikt- och konsekvensetik. Hedrandet är en plikt, men den som uppfyller plikten kommer att ha nytta av det. Det är en kombination som inte är ovanlig.

Kants och t. ex. Condorcets eller Spencers etikförståelse förenas i sin rationalism. De ser alla etiken som sprungen ur det mänskliga förnuftet och därmed också till roten åtkomlig för rationellargumentation och analys. Det finns viktiga strömningar också i nutiden vilkas företrädare däremot hävdar att etiken är om inteirrationell så arationell eller för-rationell. Kravet på obetingad lydnadmot nedärvda budord eller en regims lagar och förordningar byggerpå den uppfattningen. Men det finns också ett djupsinnigt och raffinerat sätt att driva argumentationen i likartade banor. Det finns alltsedan medeltiden teologer och filosofer som mer eller mindre tydligt företrätt den. Under romantiken utformades på sina håll en idé om att grunden för all etik och all kunskap var en relation mellan ett jag och ett du. Den store dansken Sören Kierkegaard hörde delvis tillsamma linje, men sin nutida inriktning fick den först i och med Martin Heideggers filosofi, vilken i och för sig inte rymmer en etik men kan inspirera till tankar om etiken. Människan befinner sig i världen, utkastad i den, innan hon börjar reflektera över sin tillvaro, säger Heidegger. Delvis inspirerad av denna föreställning utvecklade Emmanuel Levinas sin doktrin att det är etiken som utgör den 'första filosofin' och alltså inte, som i en mäktig tradition alltsedan Aristoteles, en rationellt grundad lära om det varande och dess principer.

Etikens grund är enligt Levinas människans möte med en annan människa i bokstavlig mening. Den andra människans ansikte rymmer en omedelbar vädjan om sympati, och det är ur detta möte som moralens bud kan växa fram.

Kan man tala om en modern utveckling inom etiken som man talar om en modern utveckling inom vetenskapen? Det är då inte i första hand fråga om filosofernas teorier om etiken utan om förändringar inom hela den komplexa institutionen etik, förändringar som filosoferna kan uttrycka, systematisera, reagera emot eller reflektera över. Jag skall uppställa två hypoteser som har ett visst inbördes sammanhang:

1. Konsekvensetiken har fått en starkare ställning på pliktetikens och traditionsetikens bekostnad. Det är en utveckling som hänger samman med samhällets rationalisering i allmänhet och vetenskapens starkare ställning i synnerhet. Ju fler processer som kan förutses, desto större ter sig också möjligheten att förutse konsekvenser av mänskliga handlingar. Det goda blir det som har önskvärda följder. Den handlandes subjektiva motiv för handlingen blir mindre väsentliga. - Det är också sannolikt att samhällets relativa demokratisering verkar i samma riktning. När fler människor får möjlighet att påverka fler frågor och bestämma i fler egna angelägenheter kommer uppmärksamheten på konsekvenser att öka, budordens styrka däremot att minska.

2. Det blir bortom den filosofiska analysen allt svårare att skilja mellan teknik som hjälpmedel att uppnå ett visst mål och praktik i meningen fri och ansvarig mänsklig handling. Mänskliga handlingar betraktas i växande utsträckning som uttryck för en viss - god eller bristfällig - teknik. (Det är alltså inte bara, som vi redan konstaterat,

orden ’praktisk’ och ’teknisk’ som får likartad innebörd. De stycken verklighet de representerar tycks också flyta samman för den moderne iakttagaren.)

Hypoteser av den omfattningen kan här bara tjäna som vägledning för reflexioner, inte som riktmärken för empiriska undersökningar. I det följande bör vi alltså hålla dem i minnet.”

Sid 332:”Tiden från sekelskiftet till 1960- och 1970-talen var samhällsvetenskapernas och i synnerhet sociologins, psykologins och företags- och nationalekonomins stora expansionsperiod. Ännu mot slutet av 1800-talet gjordes de osynliga inom andra ämnesgrupperingar; sociologin och psykologin lösgjordes först sent från filosofin, och ekonomin förde en osäker institutionell tillvaro, ofta inom juridiska fakulteten. Men snart blev de självständiga och utvecklades till stora, centrala ämnen i det framväxande massuniversitetet. Deras expansion hängde nära samman med den massiva utbyggnaden av offentlig förvaltning på alla nivåer liksom med den växande byråkratin inom enskilda företag. Disciplinernas första uppgift var att utbilda en stor kader av människor för dessa sysslor. Men förhoppningen var att forskningen inom disciplinerna också skulle ge lösningar till olika typer av problem. Psykologer, sociologer och ekonomer - och i viss mån också statsvetare - spelade viktiga roller som rådgivare, inspiratörer, utredare och ideologer i olika sektorer av samhället. Ofta definieradede sig politiskt och engagerade sig i ideologiskt färgade debatter eller direkt i det politiska livet. Även när de höll sig utanför det offentliga samtalet kunde de åberopas som auktoriteter och vägvisare av både politiker och administratörer.

I deras verksamhet blev och blir fortfarande gränslinjen mellan det tekniska och det praktisk-etiska vanligtvis omöjlig att dra. Många samhällsvetare såg sig som samhällsingenjörer (en idé som kan spåras till baka åtminstone till Saint-Simon; under 1900-talet gjorde filosofen Karl R. Popper den till fullt utbyggd doktrin). I den meningen var deras uppgift teknisk: de sökte i Max Webers anda goda lösningar på problem som andra hade uppställt. De sökte det bästa, enklaste sättet att förverkliga ett mål till vilket de i sin egenskap av samhällsvetare förhöll sig neutrala.'

I själva verket var denna föreställning om den egna uppgiften som rent instrumentell stark, ja, dominerande bland samhällsvetare, kanske i synnerhet under årtiondena efter andra världskriget. De avstod alltså medvetet från en Condorcets eller Wienkretsens ambitioner och sökte därmed förverkliga vad de såg som en renare typ av vetenskaplighet. Men svårigheterna kan vi se från några välbekanta exempel.

Industrisociologi liksom industripsykologi var under en period blomstrande discipliner. De hade stark ställning både vid forskningsinstitutioner och ute på företag. Deras uppgift var enkelt uttryckt att finna svar på frågor av typen: Hur skall man uppnå maximal trivsel för alla grupper? Hur skall man undvika konflikter på arbetsplatsen? Hur skall förhållandet mellan arbetsgivare och anställda bli det bästa tänkbara? Bakom frågorna låg vissa värderingar beträffande vad som var bra och vad som borde undvikas på en arbetsplats.

Industripsykologer och industrisociologer menade vanligen att de i sitt vetenskapliga arbete förutsatte dessa värderingar; det var i själva verket deras arbetsgivare eller kanske samhället i stort som hyste värderingarna, medan deras egen uppgift i princip inte skilde sig från ingenjörens som skulle finna medel för en bensinsnål bil eller ett självavfrostande kylskåp.

Men samhällsvetarnas arbete blev föremål för stridigheter. Frågorna om parternas rättigheter på arbetsmarknaden liksom chefernas befogenheter och arbetsdisciplinen var notoriskt kontroversiella. Forskarna tvingades i kvistiga fall att ta ställning och anklagades omedelbart för partiskhet, antingen av arbetare eller av företagsledare. Industrisociologi och industripsykologi hade ställt i utsikt att i princip lösa alla konflikter på arbetsmarknaden. Efter hand blev det klart att målet var ouppnåeligt. Själva kom de att gruppera sig i olika skolbildningar vilka associerades med de stridande parterna på arbetsmarknaden. Ideologiska motsättningar blev med andra ord fullt synliga. Forskarna tog ställning i frågor som ytterst gällde hur människorborde handla.

Disciplinerna som sådana har inte försvunnit, men deras position är förhållandevis svagare i dag och förväntningarna på dem är lägre.

Statsvetare har också eftersträvat opartiskhet. Ändå brukar det inte vara svårt att ur deras forskning utläsa deras samhällsideal. Ofta tar de själva ställning i partipolitiken, låt vara vanligen med pretentioner på att kunna skilja mellan sitt personliga politiska engagemang och sin forskning. Men den politiska forskning som är helt och hållet instrumentell tenderar att bli trivial. .

Allra tydligast och dessutom mest framgångsrikt har ekonomernas ideologiska engagemang varit. Under årtiondena efter andra världskriget spelade engelsmannen John Maynard Keynes' teorier en viktig roll, inte bara för ekonomisk politik i snäv mening utan för mer generella föreställningar om vad staten kunde och borde vara för något. Keynes blev den vetenskapliga garanten för en strategi som tilldelade staten en avgörande roll för att övervinna kapitalismens kriser. Hans teori användes också som argument för att staten borde undsätta dem som hade det svårt. I synnerhet gällde det de arbetslösa som i kristider skulle undsättas med hjälparbeten. Keynes blev det samlande namnet för det slags välfärdspolitik som utvecklades i industrinationer utanför Sovjetsfären.

Under 1970-talet genomgick de flesta ekonomer som nyss varit ivriga anhängare till engelsmannen en djupgående ideologisk förändring. Det var inte bara fråga om att de vände Keynes ryggen; de antog en ny samhälls- och världsbild, i vilken deras elever och elevers elever intill i dag skolats in. Deras uppfattning kallas ibland nyliberal och rimmar väl med den nyliberalism som bland andra Milton Friedman utvecklade långt innan vinden vänt för Keynes. I strikt ekonomisk mening innebär den nya huvudriktningen en återgång till en tidigare övertygelse att den totala penningmängden i samhället är avgörande för ekonomin. Keynes gjorde en radikal åtskillnad mellan pengar som låg stilla som besparingar och pengar som sattes in i produktionen.

Den stora krisen från 1929 och framåt berodde på att alla, inklusive staterna, sparade. Då måste det ekonomiska livet förlamas. Keynes tolkning stred mot den som tidigare varit förhärskande och som nu åter kommit till heders, enligt vilken staters finanser bör hanteras som privatpersoners. Finns det ont om pengar måste staten alltså spara. Mellankrigskrisen utlöstes av att för mycket pengar var i omlopp och inte av att så litet sattes in i produktionen. Nutidens kriser har enligt dessa ekonomer samma grund.

Så långt är de konkurrerande teorierna strikt ekonomiska. Men de vidgar snart sitt omfång när arbetslöshetens orsaker kommer på tal. Keynes inledde sitt ekonomiska huvudarbete, The General Theory of Employment, Interest and Money, från 1936, med att inskärpa att anledningen till att människor blir arbetslösa inte är att de avstår från

arbete när de finner att den erbjudna ersättningen är för låg. Det ligger djupare, socioekonomiska orsaker bakom arbetslöshetskriserna.

Den nu dominerande ekonomiska uppfattningen innebär däremot att arbetslösheten just har sin grund i att den arbetande inte finner det mödan värt att arbeta när lönen inte är större. In under denna övertygelse ligger en hel människobild. Det är bilden av den ekonomiska människan (Homo oeconomicus, economic man). Deninnebär inte att en människa har intresse enbart av pengar och rikedomar. Betydelsen är vidare och mer sofistikerad. Människan är ekonomisk - i strikt mening hushållande - i den meningen att hon oförvillat och med klar blick kalkylerar om en framtid där hon vet vad hon själv önskar sig. Den ekonom som i nutiden utlagt denna människobild klarast och mest fullödigt är Friedmans kollega från Chicago, Gary S. Becker. Ytligt sett skriver Becker mycket som inteser ut som ekonomi i snäv mening. Han tar upp ämnen som varför människor gifter sig och varför de begår självmord. Vi brukar anta att när en människa flyttar samman med en annan har det inte sällan med förblindande kärlek att göra. Becker förnekar inte att det finns sådant som kärlek. Men själva steget att förena sitt liv med en annans är resultatet av en sund kalkyl. Man vinner på affären. Kostnader för mat och tvätt och hyra minskar. Sexuella tjänster och gentjänster rationaliseras. Nackdelar som minskat oberoende och risk för konfrontationer taxeras som mindre. Självmördaren gör också en kalkyl över vad ett fortsatt liv skulle innebära. Det är inte förtvivlan,dunkel dödsdrift eller förmörkat sinne som styr fingret till avtryckaren. Han har vägt framtidens sannolika bekymmer mot dess glädjeämnen och sett röda siffror hela vägen.

Becker har tydligare än någon annan givit den nyliberala teorin en ideologisk inramning. Den ekonomiska doktrin som han propagerar för är inte enbart ekonomisk i meningen att den sysselsätter sig med problem som hör till den akademiska specialiteten ekonomi. Den rymmer en samhälls- och människobild utan vilken monetarismen eller teorin om den totala penningmängdens avgörande betydelse förblir hängande i luften.

Men de nutida ekonomerna bär inte bara på en bestämd världsbild. De är också som ekonomer talesmän för en åtminstone partiell etik. De författar visserligen inte etiska traktater som Comte eller Spencer, men i intervjuer och populära artiklar utvecklar de moraliska teser med stor genomslagskraft. De förklarar för människor i allmänhet och politiker i synnerhet att ekonomiska kriser beror på att de ’levt över sina tillgångar’ och underlåtit att ’rätta munnen efter matsäcken’. Idealet av sparsamhet och beskedlighet mejslas fram, men också av initiativrikedom, både när det gäller att finna nya besparingar och söka nya vägar till utkomst.

I vår samtid liksom så många gånger tidigare talas det om normlöshet, och de moraliska förkunnarna är förvirrande många och utmärks antingen av intetsägande välmening eller rigorös fundamentalism utan förankring i förnuftiga överväganden. Ekonomerna är under 1980- och 1990-talen de enda verkligt framgångsrika och konsekventa morallärarna. Det är kanske signifikativt att de talar med vetenskaplig auktoritet. Men framför allt lever de i symbios med den basala moderna utveckling som kapitalismen representerar. Det ger dem styrka i en värld där annars normförvirring råder. ”

Kapitel 7. Artefakterna. I detta kapitel behandlas teknologins och estetikens institutioner. På sid 345 -352 står bl a:

”EFTER SOVJETUNIONENS KOLLAPS började man krympa de statliga anslagen till militärindustrin i USA. Nedskärningarna drabbade i synnerhet de mest spektakulära projekten och friställde därmed tusentals högutbildade naturvetare och tekniker.

För en del av dessa arbetslösa erbjöd kulturindustrin en räddning. En Disneyfilm är i dag ett högteknologiskt projekt som kräver nyskapande insatser; animationerna är extremt avancerade. På vissa områden är det inte längre krigsindustrin utan nöjesvärlden som är teknikledande.... Filmen är i alla avseenden ett masskonstverk. Den kräver stort kapital, den görs i en mängd kopior och den har en appell till massorna som ingen annan konstform.

I den tekniska reproduktionens tidsålder blir estetiken ett viktigare verkningsmedel än förr... Det är ett förhållande som fascisterna och nazisterna inte varit sena att utnyttja. De har med sina uniformer, emblem och flaggor, parader, kampsånger, byggnader och gatuscener estetiserat politiken.... Medan nazisterna utvecklade sitt barbari och Stalins regim mördade sina egna, förverkligades i USA en mjukare, mer smygande form av förtryck och värdeförstöring. Ingenting, inte ens konsten, kunde undgå den kapitalistiska kniptången....

Ett klassamhälle måste hålla sig både med en populärkultur för massorna och en finkultur för dem som vill framstå som förmer. Den senare som inte får förväxlas med den nyskapande konsten, är inte i något stycke friare än den förra... Operan kan vara lika mycket känsloskval och till intet förpliktande förströelse för överklassen som schlagern för resten av befolkningen. Det brukar heta att underhållningskulturen ger möjlighet till verklighetsflykt och att den vanlige åskådaren genom t. ex. filmhjälten eller filmhjältinnan kan identifiera sig med ett märkligt, stort och fritt öde... En butiksflicka tror inte att hon kan bli gift med högste chefen som kvinnan i filmen hon ser, snarare påminns hon om sina egna tillkortakommanden men finner en tillfällig tröst i att hennes lott kunde ha varit annorlunda... Kulturindustrin är som en massproduktion vilken som helst; den hör verkligen hemma i den tekniska reproducerbarhetens tidsålder. Dess syfte är vinst och behärskning av människors tankar och drömmar. Stereotyperna härskar, samma och åter samma former, figurer och berättelser varieras... Allting stängs in i en standardiserad stil, medan den nyskapande konsten inte låter sig begränsas...

Det finns en uppsjö av b-filmer, usla TV-serier, andefattiga schlagrar, imbecill reklam och dåliga tecknade serier som prånglas ut av mediejättarna. Kulturindustrins mäktiga ägare liksom dess styrande ekonomer kan rent av tänkas föredra en dylik kulturell rotvälska, som ger dem lättköpta vinster och mindre bekymmer....

Det vore som alltid en förhastad slutsats att anta att det aktuella tillståndet måste bestå och kanske bli än mer markerat i framtiden. Gränsöverskridanden av alla slag väcker ständigt provinsiella reaktioner, och sådana kan vi se många både groteska och kuriösa exempelpå i dag. Reaktionernas styrka och deras framtida jordmån vet vimycket litet om.

Men en sak kan vi slå fast: den moderna teknikens inflytande på det estetiska skapandet eller på frambringandet av kulturprodukter över huvud är stort och kommer att så förbli om inte en världsomspännande katastrof inträffar. Det gäller inte bara produktionen av CD med

Beethovens symfonier eller indiska ragas eller schlagerlåtar, tryckningen och distributionen av Kalle Anka, Dallas eller Shakespeares samlade skrifter eller den mönstergilla reproduktionen i masskala av Leonardo da Vincis 'Nattvarden' eller pornografiska blad i lyxför--packning. Tekniken genomsyrar också den nyskapande smala kulturen. Datorn är ett viktigt arbetsinstrument både för bildkonstnärer och musiker...

Denna konstarternas närhet till den nyaste teknologin är bara den ena sidan av ett mynt vars andra är de teknologiska artefakternas alltmer estetiskt kräsna utformning. Estetiseringen innebär visserligen inte något nytt: arkitekturen och byggnadskonsten har sedan urminnes tider befunnit sig vid gränsen mellan teknik och estetik, konsthantverket fascinerade sinnena på 1800-talet och maskinernas skönhet är ett konstnärligt tema under nästan hela detta sekel. Det nya är att formgivningen av snart sagt alla varor i dag är utstuderad, ingenting är längre blott och bart funktionellt. En slagborr bör vara vackrare än andra slagborrar för att vinna framgång på marknaden. Datorer och TV-apparater, för att inte tala om bilar, är estetiskt raffinerade skapelser. Det finns inte ett hårschampo som säljs på vanlig flaska och inte en hårborste där inte formgivningen är tänkt som ett försäljningsargument. Till och med busskurerna är i dag exklusivt designade.

Det är mot den bakgrunden som det ter sig fruktbart att föra samman institutionen estetik med institutionen teknologi....

Vår framställning börjar med en begreppshistoria; vi följer det antika techne- eller ars-begreppets utveckling och i synnerhet uppkomsten av det moderna ordet 'estetik', liksom den vindlande historia som leder fram till den nutida innebörden av ordet 'teknologi'. Medan teknologin under största delen av sin moderna historia av sina utövare betraktats som tämligen oproblematisk, är estetikerna oavlåtligen sysselsatta med att efterforska sin disciplins grundvalar och därmed också konstens innebörd. Skillnaden mellan de båda områdena är signifikativ; teknologin representerar i modern mening det handfasta och rättframma eller det praktiska över huvud, medan estetiken och därmed konsten står för det undflyende och eteriska, det awikande och bohemiska - det opraktiska. Maskinen rymmer i sina konstruktörers ögon inga hemligheter. Bara den okunnige begapar den. Konstverket, däremot, har dolda djup.

Det därpå följande avsnittet gäller institutionen teknik och institutionen konst i sina skiftande skepnader (för att undvika missförstånd kan vi slå fast: teknologin betecknar i denna framställning vetenskapen om och den teoretiska reflexionen över tekniken, medan estetiken utgör konstarternas vetenskap och filosofi). Därefter utforskas med en rad nedslag i den konkreta historien deras skiftande relationer till såväl nyttan som moderniteten. Inledningens tema om teknikens och estetikens ömsesidiga närmande återkommer avslutningsvis i ett avsnitt där temat konstens slut och estetikens omgestaltning också tas upp."

Kapitel 8. Den gudomliga politiken. Här behandlas politikens och religionens institutioner. På sid 404-405 står bl a:

"Människorna har blivit ensamma i världen med sina kunskaper och sina tekniska färdigheter, sina politiska kannstöperier och sina grubblerier om gott och ont. Paradiset är inte längre gudarnas belöning men inte heller är olyckan deras straff. Människan har sig själv att tacka och sig själv att skylla.

Det innebär att hon måste ta eget ansvar på alla områden. När det

gäller naturvetenskap och tekniskt kunnande tycks vägen säker: ett pärlband av framgångar ligger bakom henne, och nya framgångar väntar i framtiden. Med politiken är det svårare. Viljorna korsas där. Kan man urskilja en politik som är lika tveklöst förnuftig och därmed överlägsen sina alternativ som man kan tala om en förnuftig ?

Det finns en mäktig tradition som hävdar detta med emfas. Den kommer till mångahanda uttryck... människan har överbjudit naturen, och hon har därmed också blivit ensam herre. Och mera precist: de löften som religionen givit om ett hinsides paradis kan förverkligas på jorden och av människans egen kraft.

Det är en tankegång som har föregångare i andra, mindre moderna traditioner. Själv är den däremot otvetydigt modern. Den utgör den moderna sekulariseringens tydligaste - man kan säga paradigmatiska - uttryck. Några av dess etapper skall vi här stifta bekantskap med.

Först ställs frågan om den moderna framtidstrons bakgrund, en notoriskt kontroversiell fråga. Så mycket är åtminstone säkert som att föreställningen att människan kan bygga sig en egen framtid har rötter både i kristna och judiska kiliastiska traditioner och i en helt inomvärldslig föreställning om en politikens konst, som betvingar det blinda ödet (Machiavelli). Båda rotsystemen blottläggs här liksom religionens och politikens delvis gemensamma, delvis klart åtskilda institutioner. I ett särskilt avsnitt skildras parallellt de politiska försöken att åskådliggöra hur den moderna politiken tagit religionens plats och några stora tänkares och politiska teoretikers reflexioner över religionens inomvärldsliga innehåll och innebörd.

Avslutningsvis skall vi betrakta dagens panorama om ett sådant över huvud kan skönjas ur tillfälligheternas mångfald. Ett tycks åtminstone säkert: tron på en politik som infriar religionens löften har fått sig en knäck. Om postmodernisterna fått rätt på något område så är det här. Dagens alternativ tycks vara: återgång till någon form av religiös tro, men nu med både trosinnehåll och framtidslöften långt vagare än tidigare - eller också väsentligt nedskruvade förhoppningar, om ens några, inför en rent mänsklig framtid.”

Sid 415 och följande:
”Begreppen religion och politik är båda lika vida och diffusa. Ändå talar vi i vardagslag om dem utan besvär eller tvekan. Först inför gränsföreteelser kan vi ibland bli rådvilla. Hur förhåller sig idrott till politik? Eller religion till etik? Eller, för den delen, religion till politik? Inför sådana frågor tvingas vi ibland till avgöranden som är kontroversiella.

Ordet -religio är latin, och det finns ingen direkt motsvarighet till det i sanskrit, grekiska eller kinesiska. Ordets ursprung är dunkelt, men det kunde i klassisk romersk tid användas både om gudstjänster och om det heliga som sådant. Den moderna användningen ligger inte långt från den antika. I ett modernt katolskt lexikon bestäms religionen som ’inte filosofi, inte världsåskådning, inte teologi, utan umgänge med det heliga’. Ett motsvarande evangeliskt lexikon innesluter i religionen föreställningar och handlingar som relateras till Gud eller gudarna, andarna eller demonerna, det heliga eller det absoluta. Ett filosofiskt lexikon ser religion i varje tillbedjan av transcendenta makter, varje lära om det gudomliga och varje trosbekännelse. Det är inte bestämningar av samma omfång och innebörd, och deras olikhet ger en föreställning om svårigheterna att göra en sådan definition och samtidigt möjligheterna att trots allt tala om denna vittfamnande och undflyende företeelse. Vi kommer knappast ifrån att tala om

religionen och till yttermera visso att tala om olika religioner som kristendom, judendom eller hinduism.

Svårigheterna att få ett klart begrepp om vad politik är för något är inte mindre. Det visar motsvarande genomgång av olika standardverk. Ursprunget till ordet 'politik' är visserligen klart och entydigt. Det är det grekiska polis, den antika stadsstaten med dess typiska klassstruktur och den allsidiga omsorg om gemensamma angelägenheter som kännetecknade de fria männens verksamhet. Avståndet från den politik som man talade om där och den som kännetecknar den moderna tiden i Europa är dock stort.... Medan religion alltså vanligen bestämts som ett överhistoriskt och världsomspännande begrepp, är den bestämning av politik som här ges historiskt begränsad och uppenbarligen också formad efter europeiska kulturtraditioner. Ett filosofiskt lexikon är i sin precisering mindre begränsande men söker inte fixera politikens innebörd närmare än att den i enlighet med grekisk föreställningsvärld kan ses som 'borgerliga angelägenheter', där 'borgerlig' innefattar de gemensamma bestyren över huvud.

Dessa svårigheter till trots känner vi oss i de flesta fall på säker mark när vi talar om politik eller religion. Vi kan se dem som bestämda om också svåravgränsade livsområden. Vi kan rent av slå fast att de normalt sett är företeelser som är synnerligen väl och fast institutionaliserade. Det förefaller tveksamt om några andra sfärer i det avseendet kan mäta sig med dem."

Sid 423 och följande:
"I en rad länder stärktes parlametets makt under 1600- och 1700-talens lopp. Den mest drastiska maktökningen skedde i Frankrike, där kungarna länge regerat utan parlamentet men där parlamentet i och med revolutionen snart hade all statlig makt i sin hand. Under en kort period genomfördes som vi sett allmän manlig rösträtt. Revolutionens resultat blev kortlivade, men den hade likväl givit en bild av en möjlig utveckling. Rösträtten i de flesta länder utökades efter hand; fullständig blev den ingenstans förrän under 1900-talet.

Därmed förverkligades en av den politiska demokratins grundpelare. Men den var inte den enda. En rad rättigheter hörde också dit, t. ex. församlings- och yttrandefrihet. Däremot utvecklades det inte, som det ibland hävdats, en enda enhetlig demokratisk ideologi. En engelsk statsvetare, David Held, har gjort en användbar distinktion mellan en beskyddande och en utvecklande demokrati. Den förra ser demokratins främsta uppgift i att utgöra ett värn för de oförytterliga mänskliga rättigheterna, bland vilka idealets talesmän brukar framhålla egendomsrätten. Det betyder att det finns bestämda gränser för vilka beslut som kan fattas i en demokrati. En majoritet kan t.ex. inte driva igenom väsentliga inskränkningar i egendomsrätten. Det demokratiska systemet som sådant framstår också som statiskt. Den utvecklande demokratin, däremot, ser i demokratin mer än ett fast regelverk. I dess hägn skall medborgarna utvecklas mot allt större medvetenhet och kompetens... Med medborgarna kan också själva det politiska systemet utvecklas. Demokratins möjligheter beror i hög grad på medborgarnas aktiva deltagande i det politiska livet. Deras inflytande skall helst också gälla arbetslivet och ekonomiska förhållanden.

Den beskyddande demokratin förenas lätt med en strikt individualistisk samhällssyn, enligt vilken individen föregår samhället. Den konkurrerande uppfattningen ser oftare människan som i grunden en samhällsvarelse. Dess typiska företrädare är socialliberaler, socialdemokrater och demokratiska socialister. Den beskyddande demokratin har sitt fäste bland sådana liberaler som sätter den ekonomiska

friheten i högsätet; under de senaste årtiondena har den försvarats av nyliberaler av olika partifärg.

Den utvecklande demokratin hade initiativet i de flesta europeiska länder utanför den sovjetiska maktsfären och delvis också i USA från 1930-talet och flera decennier framöver. En omsvängning till den beskyddande demokratins fördel började märkas på 1970-talet, den blev påtaglig under 1980-talet och iögonenfallande under 1990-talet, efter Sovjetunionens fall."

Sid 443-444 bl a:
" Politiken har begränsat spelrum i 1990-talets dominerande europeiska och nordamerikanska föreställningsvärld. Det är naturligt att den inte kan väcka förhoppningar som har någon likhet med religiöshänförelse. Men medan staten står lågt i kurs kan nationen som det halvt mytiska inbegreppet av ett lands territorium, historia och kulturomges med en förnyad nimbus. Nationalistiska rörelser får ny kraftoch visar växande aggressivitet. Väsentligen framstår de som försvar för en ordning som ekonomins och kommunikationernas globalisering hotar att utplåna. Medan den stora nationalistiska vågen kring sekelskiftet 1900 ackompanjerade konsolideringen av national-staterna, är nationalismen hundra år senare huvudsakligen nostalgisk. Den legeras stundtals med främlingsfientlighet i en värld av stora folkförflyttningar och flyktingströmmar, stundtals med mordiska känslormot grannar och historiska fiender. Ibland kan nationalismen passa statsmaktens intressen som hand i handske. Den officiella och pompösa franska nationalismen kan både tjäna franska intressen i en obarmhärtig internationell konkurrens och motivera en hårdnande flyktingpolitik av EU-modell. Ännu mer påfallande är den statliga sanktioneringen av nationalistiska stämningar och strömningar i USA. Flaggans plats och roll är där i dag utan motstycke i västvärlden. Amerikanska framgångar hälsas med hänförelse som ibland tar sig religiösa former. I själva verket är föreställningen om USA som det förlovade landet fortfarande levande och uppmuntras livligt uppifrån. En amerikansk president kan inte hålla ett större tal utan att dra in Gud. De flesta europeiska nationer har uppgivit den föreställning som var så vanlig under första världskriget att Gud stod på det egna landets sida i dess kamp mot andra stater. I USA har man den kvar.

Samtidigt har under de senaste decennierna olika kristna samfund vunnit växande inflytande som politiska påtryckningsgrupper. USA, som aldrig haft någon statskyrka, skulle enligt tidiga förutsägelser bli det land som först skulle avkristnas. Så blev det inte alls. Tillhörig-hetentill den ena eller andra kyrkan blev en viktig del av den person-liga identiteten. Att stå utan kyrka eller annan religiös tillhörighet var som att förbli namnlös. Staten får inte favorisera något enskilt samfund utan måste ta hänsyn till alla. Det finns en politiskt stark kristen höger som strävar efter att diktera skolpolitik och abortlagstiftning. Den har synpunkter på allt från skolbibliotekens bokbestånd till inslagen om våld och sex i Hollywoodfilmerna.

De kyrkosamfund som av tradition varit störst - som anglikaner, baptister och romerska katoliker - har problem med att behålla sina medlemmar. Däremot florerar nya, ofta extatiska och extrema rörelser, där subjektivism kan samsas med bibelfundamentalism. Det finns riktningar som säger att människor som råkar ut för olyckor på jorden har sig själva att skylla och att världslig lycka är välförtjänt. De vinner proselyter också utanför USA och har utstofferats med en särskild framgångsteologi.

Men det finns också både i USA och kanske än mer i sekulariserade

länder i Europa en växande religiositet, som är obunden av alla samfund och som inte heller tar hänsyn till gränserna mellan olika trossystem och religioner. Den förknippas ofta med New Age, en sällsam strömning utan centrum och utan organisation men ändå med starkt grepp över sinnena under 1980- och 1990-talen. Det mest anmärkningsvärda med den är att själva dess grundtanke - den som givit strömningen dess namn - är hämtad från astrologin, alltså från den stjärnkunskap som så effektivt och som det tycktes slutgiltigt smulades sönder under den naturvetenskapliga revolutionen.

Beteckningen'New Age' anspelar nämligen på det faktum att solen på grund av jordaxelns rotation inte längre står i Fiskarnas tecken utan är på väg in i Vattumannens vid vårdagjämningen. Förändringen förknippas med en ny tidsålder, som skall kännetecknas av strävan efter helhet på alla områden - mellan ande och materia, kropp och själ, natur och samhälle. Fragment från de stora världsreligionerna samsas; kristet blandas med hinduiskt och buddhistiskt. Själavandringsläran är populär men nu med en innebörd närmast motsatt den ursprungliga. I hinduism och buddhism innebär den en varelses fasansfulla fångenskap i varat, medan den för anhängare av New Age ses som en väg undan döden."

Tredje delen: I skuggan av framtiden.
Kapitel 9: Modernitetens trolldomsglans.
Kapitel 10: Europeerna och de andra.
Kapitel 11: I skuggan av framtiden.

Sid 517 och följande:

"VI HAR TILLRYGGALAGT en lång sträcka tillsammans och nått till vägs ände. Men slutet kan bara vara en ny början. Vid resans startpunkt har man framför sig en synrand där alla linjer löper samman. Väl framme vid denna synrand öppnar sig nya horisonter.

Summeringen måste därför samsas med en antydan om nya resvägar, nya forskningsuppgifter och nya pockande frågor.

Vad har vi funnit? Först två grundläggande förhållanden:

- Moderniteten och dess viktigaste idemässiga representation, upplysningen, har oavlåtligt haft sällskap av sina kritiker och opponenter. Ofta har kritikerna och opponenterna varit till förväxling lika dem de kritiserat. Rousseau är upplysningsman och upplysningens förste store motståndare.

- Det finns inte ett enda upplysningsprojekt utan flera. Den springande punkten är synen på förhållandet mellan vetande och handling, teori och praktik.

Det är ur den senare lärdomen som distinktionen mellan hård och mjuk upplysning vuxit fram. Den kan sammanfattas i tre huvuddelar:

- Hård är den exakta beräkningen, byggd på experiment och kalkyl. Det är den tekniska hanteringen av begränsade problem. Det är maskinens prestanda liksom ekonomins resultat i kalla siffror och administrationens precisa rutiner och beslutsordningar. Det är allt det kvantifierbara och därför jämförbara. - Modernitetens ryggrad, dess enda konsekventa linje, är den hårda upplysningens väg framåt.

- Men till moderniteten hör också en mjuk upplysning. Den har visat sig traditionsbunden och artar sig olika i olika miljöer. Mjuka är världsbilder och teorier på hög abstraktionsnivå. Mjuka är också handlingsnormer, liksom konstnärens sökande efter nya former. Det är det mesta i politiken som inte kan reduceras till ekonomi eller administration. Det är demokratins olika arter men också de moderna diktaturernas. Det är de stora existentiella frågorna om liv och död, kärlek och lidande, där det är svårt att precisera vari det moderna består annat än i en viss rastlöshet och ombytlighet; allt i det moderna är underkastat modenas skiftningar. Det är värden och därmed kvaliteter som inte kan kvantifieras utan att det väsentliga går förlorat.

- Gränsen mellan hårt och mjukt går inte mellan olika verklighetsområden - till och med konsten har sina hårda inslag - utan är analytisk, alltså synlig först för det undersökande ögat. I en mening kan distinktionen synas trivial: den sammanfaller med skiljelinjen mellan kvantitet och kvalitet, vilken är grundläggande men samtidigt så allmän att den inte öppnar några överraskande vyer. Det intressanta ligger på ett annat plan. Den hårda upplysningens domän kan inte bara kvantifieras. Dess utveckling är uniform och kumulativ: man kan bygga vidare på det man redan vet. Den är i ordets neutrala innebörd progressiv. Upplysningsprojektets förhoppningar har infriats och överträffats. Däremot har det mjuka området utvecklats i många riktningar. Varken Kants eller Condorcets dröm har kunnat infrias.

Vi bör inskärpa det särpräglade i upplysningsprojektet:

- Upplysningens stora tanke var att det mänskliga, individuella förnuftet skulle ge upphov till en framstegsprocess på alla områden. Även de som likt Kant gjorde skillnad mellan teoretiskt och praktiskt förnuft såg framför sig en harmonisk utveckling. De räknade inte med kollisioner mellan olika utvecklingslinjer som alla skulle kunna sägas vara förnuftiga. De räknade inte heller med att ifrågasättandet av förnuftet skulle tillhöra den moderna epoken lika mycket som bejakandet.

Det viktigaste partiet i denna bok har handlat om institutioner. Om dem kan sägas:

- Institutioner som rutiniserar och kodifierar olika mänskliga förhållanden är ofrånkomliga i ett mänskligt samhälle. De institutioner som hör moderniteten till är antingen reformerade eller nyskapade, vilket innebär att de medvetet utformats i enlighet med bestämda ideal. De är till både för att bevara ett tillstånd och möjliggöra förändring. I praktiken blir de huvudsakligen konserverande, vilket driver fram en oavlåtlig reformverksamhet som några gånger stegras till revolutioner vilka gör rent hus med det existerande - så långt detta nu är möjligt.

- Det har visat sig fruktbart att jämföra olika institutioner med varandra i ett utvecklingsperspektiv. Förhållandet mellan vetenskap och etik är fortfarande avgörande för upplysningsprojektets möjligheter. Tekniken håller på att förmälas med estetiken. De förhoppningar som knöts till att politiken skulle infria religionens löften har så gott som slocknat

I förhållande till postmodernismens teser om ett nytt skede efter modernitetens kan sägas:

-När det gäller den hårda upplysningen fortsätter moderniteten oförtrutet. Vad beträffar förhållandet mellan konst och teknologi håller något på att hända som innebär att konsten ger den nya tekniken form, samtidigt som den fyller den med innehåll och mening. Angående den politiska sfären har postmodernismen rätt åtminstone på en väsentlig punkt: modernitetens tro på ett jordiskt lyckorike har dunstat bort.

I stenstil kan fastslås:
- Moderniteten har sin egen förtrollning.
- Det är inte den västerländska moderniteten i dess olika manifestationersom spritt sig över världen. Obetingat gäller det bara den hårda upplysningens modernitet, vilken visat sig förenlig med flera olika kulturformer.

Så långt den rena sammanfattningen. Annat låter sig inte summeras lika enkelt. Det gäller själva framstegsiden, som återkommit gång på gång under framställningens lopp men utan att ägnas en särskild behandling. Det gäller den moderna universalismen och dess motsats, den moderna partikularismen, där diskussionen måste föras ett stycke längre än som hittills skett och sättas i samband med modernitetens olika politiska former. Det gäller därmed också en av modernitetens sköraste och mest svårfångade uttrycksformer: demokratin.”

Sid 534-535:
”Oenigheten om demokratins innebörd kommer sällan till synes i den allmänna politiska debatten, där demokratin uppfattas som en given utgångspunkt inom vilken de ideologiska motsättningarna, kanaliserade genom politiska partier, kan spela upp mot varandra. Det hänger samman med att demokratin helt identifieras med en form eller institution med ett litet antal karakteristiska egenskaper som allmän och lika rösträtt, valhemlighet, fri partibildning och långtgående yttrande- och för samlingsfrihet. I den meningen är Ryssland av i dag en demokrati i samma mening som Sverige....

Demokratin är till sitt ursprung västerländsk. Är den likväl en universell styresform som kan förverkligas över hela jordklotet ? Indien är formellt sett en demokrati, liksom Japan. Men den demokratiska kulturen ser mycket olika ut i de båda länderna.

I den kritik som under senare år riktats mot västerlandets föreställningar om universalism har föga sagts om demokratin. Det hänger samman med att demokratin som allmänt ideal tycks undgå kritikens viktigaste anmärkningar. Bortsett från grymhet och förtryck var det mest upprörande med den västerländska imperialismen dess oförmåga eller ovilja att tala med de främmande kulturernas representanter; västerlänningarna talade till dem. Västerländska normer och västerländsk standard sågs som utan diskussion överlägsna. Det är en attityd som inte har försvunnit med de forna koloniernas politiska frigörelse. I dag har den emellertid många skarpa kritiker. Åtskilliga av dem är västerlänningar själva. Men de inflytelserikaste har ett annat ursprung.

Föreställningen om den västerländska överlägsenheten har två huvudformer. Den ena, vanligen rasistisk i sin framtoning, hävdar att de människor som bär upp andras kulturer för alltid är underlägsna. Det bästa de kan göra är att underordna sig västerlandet och efter förmåga efterlikna det.

Den andra tankegången innebär att Europa och Nordamerika skaffat sig ett försprång, men att andra länder med tiden kommer att genomgå en snarlik utveckling och alltså i en mer eller mindre avlägsen framtid når dagens västerländska nivå. Föreställningen kommer till uttryck i den klassiska universalistiska människobilden, utvecklad med stor konsekvens redan av de skotska upplysningsfilosoferna. Den lever vidare än i dag redan i ett uttryck som 'utvecklingsländer'. Den säger att alla mänskliga kulturer är potentiellt lika och därmed att de har potentiellt lika värde.... Varje kultur har sitt värde i sig. Kulturerna kan inte rangordnas i högre eller lägre."

Sid 537:
"Demokratin kan ses som ett tillstånd där människor utan kamp erkänner varandra som medmänniskor och likar. En sådan demokrati existerar visserligen inte i verkligheten. Men den kan framställas som norm och därtill en norm som motsvarar en icke-diskriminerande universalism vilken praktiseras över alla gränser. Den som är beredd att saklöst erkänna en annan människa kan hoppas på erkännande tillbaka. I erkännandet ligger också ett intresse för den andre och hans eller hennes egen art. Det främmande kan till och med bli mer lockande än det välbekanta, och i lockelsen ligger övertygelsen att det går att komma till kunskap om det avlägsna och därmed en typ av förståelse.

Men det förbehållslösa erkännandet rymmer också stora problem. Kan man erkänna en kultur i vilken dödsstraff, tortyr och kvinnoförtryck är naturliga ingredienser? Vad innebär förståelse - sympatisk inlevelse eller insikt om omständigheter som också kan leda till våld och ohyggligheter ?

Tanken om erkännandet har ofta förbundits med betoningen av dialogens betydelse. I en dialog är man inte bara öppen för den andres åsikter och ståndpunkter utan har också möjlighet att söka påverka dem med en saklig argumentation.

I verkligheten förefaller drömmen om allsidigt erkännande och öppen och uppriktig dialog ytterligt avlägsen. Västvärlden visade inte sin motvilja mot Saddam Husseins blodbesudlade regim i Irak i dialog utan genom blodigt krig. En våldsverkare bemöttes med våld, och den läxa Saddam och hela världen fick lära sig av 1991 års krig var att våld bara kan bemötas med våld och att våldsspiralen är utan slut. Världsregeringen och den eviga freden ter sig i dag avlägsnare än för två hundra år sedan..."

Författarens avslutning på sid 539-541:
"Historien rymmer inte några slutresultat. Den utgör i sig ett gigantiskt kollektivt projekt i vilket miljarder viljor samverkar. I detta projekt utgör upplysningsprojektet en liten men icke oväsentlig del. Vi har sett några av dess triumfer och några av dess tillkortakommanden. Men vi har inte sett dess slut. Dess hårda sida lever vidare, läggande sten till sten i ett bygge vars mening inte är given. Condorcets dröm om den exakta naturvetenskapens triumfer, teknikens svit av nydaningar och ekonomins framgångsväg har överträffats. Men hans övertygelse att dessa förnuftets triumfer skulle hänga samman som ler och långhalm med en rättvis fördelning av resurser, ett umgänge människor emellan präglat av ömsesidig respekt och jämlikhet och en fredlig och frihetlig politisk ordning höll inte streck. Etiken och politiken liksom konsten och religionen visade sig vara mjuka, formbara områden. Ekonomisk expansion liksom teknisk och naturvetenskaplig utveckling kunde och kan förekomma även i diktaturer och i hårt segregerade klassamhällen.

Det var ett förhållande som kunde skymta redan i den europeiska expansion som började århundraden före Condorcet. Modern västerländsk teknik och vetenskap spreds över jorden med medel som hade mycket litet med humanitet att göra. En europeisk ekonomisk ordning drevs igenom med vapenmakt och terror och i namn av en Gud som enligt Condorcet hörde hemma i ett oupplyst förflutet. Det är en process som fortfarande pågår i nya former. Men i dag finns det också centra utanför västerlandet som av egen kraft kan föra den hårda upplysningen vidare. Där kan politiska förhållanden, religiösa traditioner och sociala umgängesformer i grunden skilja sig från de europeiska. I detta behöver inte ligga något negativt utan tvärtom den sorts rikedom som variation och mångfald innebär. Det fanns drag av europeisk provinsialism i den mjuka upplysning som Condorcet eller Kant propagerade för.

Men inte bara! I denna upplysningsideologi förekom också värden som inte kan eller får ses som enbart kulturspecifika och som inte heller har något exklusivt europeiskt ursprung (det går att finna motsvarigheter till dem i konfucianistiskt tänkande, i indisk visdom, i afrikansk och indiansk kultur). Humanitet, frihet och jämlikhet är lika viktiga, lockande och svårfångade ideal i dag som för två hundra år sedan.

Det unika för upplysningsprojektet var inte dessa ideer i sig, utan tanken att de skulle kunna förenas med den rationalitet som kommer till uttryck i modern vetenskap, teknik och ekonomi. Det är fortfarande en viktig tanke. Men den kan inte längre uttryckas med samma troskyldiga visshet som en gång Condorcet gjorde. Växande behärskning av naturen liksom växande resurser kan användas till förtryck, terror och utsugning. Fördomar och vidskepelse kan trivas i deras hägn.

Däremot är det svårt att tänka sig en vettigare och förnuftigare värld än vår utan den kombination av hård och mjuk upplysning som upplysningstänkarna talade om. Redan de sår på natur och samhälle som modern teknisk och ekonomisk utveckling förorsakat kräver nya, precisa kunskaper, teknisk utveckling och ekonomiska resurser. Det är inte den hårda upplysningens logik som måste brytas; det är dess inriktning. Och det är här den mjuka upplysningens ideal måste engageras. Dess ideal måste ständigt erövras på nytt i en oavlåtlig upplysningsprocess, som för att inte urarta måste bli rikare och mer öppen för mångfald än på Condorcets tid. Den måste till och med kunna inkludera sin egen motsats, den partikularism som tar sin utgångspunkt i det särskilda, det annorlunda, det ojämförliga.

Det finns inget recept för hur detta skall gå till. Det är alltså en dröm, kanske en illusion. Dess alternativ är inte bara illusionslöshet utan trött och håglös cynism.

Det är fortfarande i upplysningens skugga vi lever. Men det är inte från det förflutna den kastas, utan från framtiden.”

Kunskapens makt (och maktens kunskap)

Forskning & Framsteg nr 4 2004 sid 42-45:

“ Kunskapens makt (och maktens kunskap). Inte alla slags kunskaper får blomstra i vårt så kallade kunskapssamhälle.

AV SVEN-ERIC LIEDMAN.

Kunskap är makt. Det sade den brittiske filosofen Francis Bacon för över fyra hundra år sedan. Fransmannen och 1900-talsfilosofen Michel Foucault går ett steg längre och talar om komplexet maktkunskap. Det är svårt att skilja makten från kunskapen, hävdar han. Det är inte bara kunskapen som ger makt. Makten ger också kunskap. Framför allt skaffar makten sig kunskap, närmare bestämt den kunskap den behöver för att bestå som makt.

En mångfald relationer

Relationerna mellan makt och kunskap är i själva verket mångfaldiga. Man kan skilja mellan åtminstone följande fem:

- den makt över tingen som kunskapen ger
- kunskapen som ger makt över människor
- makten som förbjuder kunskap
- makten som uppmuntrar och favoriserar viss kunskap
- kunskap som avslöjar makten.

Den första relationen är den som Bacon hade i åtanke. Om vi vet något, kan vi också behärska det. Det kan vara en rent intellektuell makt, nog så viktig: jag förstår ett matematiskt problem, en svår text eller en grupp människors sätt att agera.

Kunskapen kan också ge oss teknik med vars hjälp vi kan göra sådant som vi annars inte skulle vara i stånd till. Med kikaren kan vi se längre än med blotta ögat. Med flygplanet kan vi resa långt, med Internet kan vi kommunicera blixtsnabbt över väldiga avstånd.

Men kunskapen kan också tjäna makten i dess utövning. Genom att ge oss personnummer som vi aldrig slipper ifrån, kan makten övervaka och registrera oss, eller ordna våra liv på ett sätt som gör det omöjligt att skilja omtanke från maktutövning.

Kombinationen makt-kunskap har genom tiderna förknippats snarast med den tredje relationen, med maktens övergrepp på kunskapen genom förföljelse, censur eller lagstiftning. Vetenskapshistorien är full av berättelser om hur vetenskapsmän och filosofer tystats av en överhet som ville ha monopol på sanningen. Inkvisitionen avrättade Giordano Bruno och tvingande Galileo Galilei till avbön. Makten sökte begränsa kunskapen när naziregimen i Tyskland påbjöd vad som kallades arisk fysik, liksom när den moderna, mendelska genetiken visades på porten i Stalins Sovjetunion.

Även i vår samtid söker makthavare och påtryckningsgrupper hindra vissa kunskaper från att spridas, alltifrån Iran där det som betraktas oförenligt med islam förbjudits, till den kristna högerns USA där Darwins utvecklingslära fortfarande kan ställas åt sidan till förmån för den bibliska skapelseberättelsen.

Det finns också subtilare och mindre entydiga kunskapsbegränsningar av liknande slag. Den moderna gentekniken ställer den politiska makten inför nya problem. Möjligheten att klona, att kopiera levande varelser, öppnar horisonter som för de flesta ter sig skrämmande.

Det klonade fåret Dolly förbluffade och förskräckte världen på 1990-talet. Nyligen har man lyckats klona även mänskliga celler. Frågan om människans identitet ställs därmed på sin spets. Vad kan staten göra i denna sak? Kan storföretagen ålägga sig en inre disciplin som skyddar vår värdighet och integritet?

Olika intressen styr

I alla tider har makthavare kunnat favorisera vissa typer av vetande på bekostnad av andra. När kyrkan och furstarna en gång gav sitt stöd åt universiteten, var det i för hoppning om att kunskap som i deras ögon var nyttig skulle frodas. De statliga akademierna hade samma ändamål. Stora företag började mot slutet av l800-talet och än mer under 1900-talet att bedriva egen forskning, och därmed fick den rent ekonomiska makten mer påtagligt än tidigare hand om viktiga urvalsmekanismer. I dag samverkar näringsliv och stat i jakt på kunskaper som kan ge vinst och inflytande.

Eftersom den samlade kunskapsmassan är så stor och forskningsområdena otaliga, måste man välja. Ibland görs urvalet öppet och tydligt - som när forskningsråd säger ja eller nej till ansökningar. Ibland ger sig makten själv ut på jakt efter kunskap som av en eller annan anledning ter sig eftertraktansvärd. Lärda institutioner är inte heller passiva i denna intensiva urvalsprocess. Massmediernas intresse har också blivit en faktor att räkna med. Följden blir att vissa kunskapsområden kommer i rampljuset, medan andra dväljs i skuggan och kanske förtvinar.

Slutligen finns kunskapens heroiska sida: att ur underläge avslöja makten. Här framstår kunskapen som själv befriad från makt men ändå som en motmakt med avgörande betydelse. Sinnebilden är barnet som talar om att kejsaren är naken. Men det kan också vara forskaren som trotsar det vetenskapliga etablissemanget eller den vanlige medborgaren som skapar sig insikter i någon skum ekonomisk eller politisk hantering och slår larm.

Att makten uppmuntrar och favoriserar viss kunskap framför annan är vad man nog mest märker av i dagens forsknings-Sverige. Allt ifrån forskningspropositionernas stora och vackra men svepande ord till vetenskapsrådens mer eller mindre salomoniska beslut om vilka projekt som ska få stöd, styrs forskningsresurserna av beslut om vad för slags kunskap som är värd att premieras. En allt viktigare roll spelar de stora företagens intresse att genom spetsforskning vinna större marknader.

Vetenskapen har i det moderna samhället fått rollen som leverantör av olika sanningar. Religionens roll är i detta avseende påtagligt försvagad. Om man bortser från olika fundamentalistiska strömningar - vars inflytande i ett land som Sverige är högst begränsat - har religionen snarare blivit en etisk vägvisare, stämningsskapare eller kanske en kraft som förhöjer intensiteten i livet, ungefär som konsten. New age med sin brokiga mängd trossurrogat är på reträtt. Kvar är en mer eller mindre vildvuxen vetenskapskritik som gärna kallar sig postmodern. Dess betydelse ska inte underskattas, men det är svårt att tro att den i någon nämnvärd utsträckning skulle påverka vare sig tilltro till eller stöd åt forskning.

Många sanningar om människan

Men vetenskapen är inte enhetlig utan består av en mängd olika discipliner. För många områden finns det en enda eller en grupp vetenskapsgrenar med självklar auktoritet. Världsalltet är astronomins område. Jordskorpan hör till geologerna, och utvecklingen av livet samsas en rad biologiska discipliner om.

Men vem levererar sanningarna om människan? Det enkla svaret är förstås att det finns en lång rad olika forskningsgrenar som upplyser oss om olika aspekter av det mänskliga. För kroppen finns olika biologiska och medicinska specialiteter, för själen psykologin och psykiatrin, för människan som samhällsvarelse sociologin, för hennes historiska utveckling historievetenskapen. Filosofer tar möjligen hand om den övergripande frågan om människans egenart.

Men fullt så enkelt är det inte. Här är det öppet för ständiga konflikter mellan olika discipliner. Konflikterna gäller både trovärdighet, uppmärksamhet och resurser. Den stora frågan är vad som utmärker en människa.

I strikt biologiskt perspektiv är varje levande varelse, och därmed också människan, ett ytterst komplext naturligt system. I och för sig behöver biologen och medicinaren inte hävda att detta är hela sanningenom människan. Forskaren vet av egen erfarenhet att hon också är annat: förhoppningar, drömmar, minnesbilder, kunskaper.

En typ av biologi förklarar att dessa företeelser bara är biprodukter av kroppsliga funktioner, i synnerhet hjärnans aktivitet. En annan biologi godtar att de också är något annat. Men inget av dessa påståenden hör till biologin själv utan snarare till en allmän världsbild, kanske en filosofi.

Humanvetenskaper av olika slag - från ekonomi till teologi - kan sträva efter att bortse från människors upplevelser av sig själva. Men det blir till sist bisarrt att föreställa sig att samhällsinstitutioner, diktverk eller religiösa ritualer inte har något med medvetet övervägda mänskliga handlingar att göra. Samma slags hjärna som en gång producerade flintyxan har i nutiden frambringat såväl Picassos målningar som Internet. Något måste finnas mellan hjärnan och den verklighetsom den frambringat. Det är detta något som humanvetenskapernasysslar med.

Liksom biologerna går humanvetarna ibland utanför sitt eget område och ägnar sig åt tänkande på fri hand. De kan till exempel hävda att biologin är en ren konstruktion och dess påståenden om verkligheten utflöden av en viss kulturell situation. En sådan ståndpunkt är dock svår att försvara i ljuset av biologins utveckling och de resultat som den bevisligen uppnått. Kolibakterien är inte ett påfund. Genteknik kan framstå som riskabel men fungerar enligt teorin.

Motsättningarna är störst nu

De kontroverser som om och om igen dyker upp mellan biologer och humanvetare, i synnerhet sociologer och psykologer, har emellertid viktigare skäl än de rent inomvetenskapliga. En specialist har visserligen lätt för att se hela världen i ljuset av sin specialitet. Men hettan i de strider som utkämpas går inte att förklara med bara denna ofrånkomliga närsynthet. Maktkampen handlar om hur människan ska förstås. Ofta handlar den mer konkret om vilken kunskap som ska användas i olika praktiska situationer, till exempel i hanteringen av människor.

Forskare och specialister av olika slag är indragna i denna kraftmätning.En lång rad institutioner, från forskningsråd till sjukhus, är också med- eller motspelare. Företag som har direkta intressen i den ena eller andra sortens behandling - som läkemedelsföretagen - förhåller sig inte overksamma. Politiker och opinionsbildare är viktiga. Men också människor långt bortom såväl specialisternas som makthavarnas krets har betydelse i den mån de sätter sin lit till den ena

eller andra disciplinens företrädare. Specialistens framgång är beroendeav en allmän, mer eller mindre diffus tilltro spridd över hela samhället.

Denna strid kan följas årtusenden tillbaka i tiden. Men det är knappast ett utslag av historisk kortsynthet att hävda att motsättningarna har skärpts under senare decennier. Så många fler individer med specialisternas hela prestige är indragna i den. och så mycket större resurser står på spel.

För några årtionden sedan var det bilden av människan som psykisk och social varelse, och i viss utsträckning historisk, som hade en förhållandevis starkare ställning i medierna och det allmänna medvetandet. Den präglade också många politikers föreställningar. Psykologioch sociologi var discipliner i kraftig expansion.

Sedan femton eller tjugo år har pendeln svängt åt det motsatta hållet. Det är snarare människans biologiska karaktär, inte minst hennes hjärna och hennes genuppsättning, som dominerar bilden av henne. Ett beteende som gemene man för några årtionden sedan förklarade med uppfostran eller olämpligt umgänge skylls i dag på hjärnskada. Påståendet att olika karaktärsegenskaper beror på individens gener har utvecklats till ett folkligt talesätt.

Samhällförändringar bakom

Denna omsvängning kan inte i första hand förklaras med rent vetenskapligaframgångar. Kunskapen om hjärnan har visserligen ökat med imponerande snabbhet. Genetikens triumfer är allmänt bekanta, och farmakologin har arbetat fram många effektiva nya läkemedel.

Men det har också framkommit en rad nya kunskaper om människan betraktad i ett psykologiskt, socialt, ja, historiskt perspektiv. Det grötmyndiga påståendet att "vi vet så mycket mer i dag" används ständigt och jämt särskilt av dem som svårligen kan räknas till detta "vi" men saknar kraft att övertyga.

Det är då rimligare att peka på vissa förändringar i samhället i stort. De har bidragit till en annan människobild, en människobild som stämmer bättre överens med biologins perspektiv än humanvetenskapernas. Vi kan rakna upp några sådana omständigheter:

• skillnaden i framstegens art och tydlighet inom naturvetenskap respektive humanvetenskap
• skillnaden mellan att se en människa enbart som objekt och att se henne också som ett subjekt
• skillnaden mellan välfärdsideologi och renodlad marknadsideologi i synen på människan.

Inom stora delar av naturvetenskapen är enigheten mellan specialister om grundläggande perspektiv och teorier påfallande. Först på hög teoretisk nivå, när man närmar sig stora världsbilder, börjar oenigheten.

Inom de flesta humanvetenskaper däremot förekomrner en större öppen oenighet även på ett konkret, empiriskt plan. Dessutom förefaller resultaten inom sådana naturvetenskaper som vetter mot teknikenmycket robusta och definitiva jämfört med det mesta som humanvetenskapernapresterar.

I en tid när så många - och i synnerhet så många av de mest inflytelserika- hävdar att det gäller att se snabba resultat, får det biologiska

synsättet en favör. Effektivitet präglar också synen på forskningens praktiska tillämpning. Att utgå från människors egen bild av situationenkan te sig både opraktiskt och onödigt kostsamt. Samtal tarlängre tid än en snabb diagnos som utmynnar i en kraftfull medicinering.

Snabbhet och effektivitet är typisk för marknadsideologin. Varje människa är fri och rationell. Anstränger hon sig, kan hon finna den information hon söker. Skillnaden mellan mäktiga och mindre mäktiga individer och kollektiv tonas ner.

Det finns många exempel på konflikter av detta slag, till exempel den om överaktiva barn som utspelas mellan å ena sidan Christopher Gillberg och hans neuropsykiatri och å andra sidan Eva Kärfve och andra sociologer. Det är viktigt att komma ihåg att denna och andra liknande strider inte bara handlar om kunskap utan också - och kanske framför allt - om makt.

Steget från kunskap till makt är aldrig långt. Så är det alltid, och så är det inte minst när det gäller detta exempel.

SVEN-ERIC LIEDMAN

Var 2004 professor i idé-och lärdomshistoria vid Göteborgs universitet.

ÅKE HOLMBERG: Vår världs historia.

NATUR OCH KULTUR, 584 sidor. Här refereras innehållsförteckningen som ger en bild av världens urveckling. (Från omr93c)
Första utgåvan, andra tryckningen. 1987.

INLEDNING

" Världshistoria är till stor del en efterhandskonstruktion. Vi försöker överblicka det som efter hand blir känt om de första årmiljonerna av människans liv på jorden, den något fylligare kunskap vi har om de följande tiotusentalen år och den väldiga faktamängd som står till buds från de senaste århundradena. Ur det förrådet väljer vi ut sådant som uppfyller åtminstone två villkor:

1. Det skall nu efteråt förefalla oss viktigt, dvs det skall ha påverkat människors tillvaro och synsätt i något betydelsefullt avseende och inte bara tillfälligt. Här förskjuts perspektivet oavbrutet. 1870 tyckte människor åtminstone i Västerlandet, att Tysklands seger över Frankrike var en världshistorisk händelse. Hundra år senare är vi kanske alltjämt intresserade men tror knappast, att mänsklighetens öde ändrades väsentligt av den episoden. Vår egen tids kriser och frågor, som i tur och ordning dominerar nyhetsmedia, kommer också att sållas av tiden. Få av dem blir kvar bland de viktiga.

2. Det som hör hemma i en världshistorisk framställning skall också ha global betydelse, röra inte bara en vrå av världen utan direkt eller genom sina långsiktiga verkningar jordens olika kontinenter och regioner. Gustav Vasa var viktig i Sveriges historia, Gandhi säkert i Indiens, men bara Gandhi hör hemma i världshistorien, eftersom hans ideal har lyst klotet runt.

Men naturligtvis blir vi aldrig ense om vad som är viktigt, varaktigt och globalt, framför allt inte i fråga om enstaka händelser och enskilda individers insatser. Däremot finns knappast någon som inte anser konsten att metodiskt bruka jorden och att producera industriellt som några av de stora märkena i världshistorien. Människan själv i praktiskt taget alla tider och trakter har också fäst ett oerhört avseende vid sitt förhållande till den del av tillvaron som faller utanför vår kontroll: usprunget, döden, rättfärdigheten. Inte mycket har därför påverkat historien så djupt som de stora religionerna.

I en världshistoria måste vidare allt som har med kommunikation att göra vara väsentligt. Både produktionsförhållanden och religion kommuniceras naturligtvis; idéerna, idealen, metoderna sprider sig sakta eller hastigt. Men därjämte är de direkta mötena mellan olika regioners människor starka sammanhållande band i en framväxande världshistoria: handelns, upptäckternas, missionerandets, infiltrationens, invandringarnas, erövringarnas kommunikationer ger efter hand alla människor en handgripligt gemensam världshistoria.

I grova drag är detta de urvalskriterier som har använts för denna världshistoria. Det som fångas i detta nät är förhoppningsvis hårddata, sådant som de spår det förgångna lämnar efter sig tillåter oss att veta med ett stort mått av säkerhet. Man har länge ansett att historikern bör nöja sig med spåren i skrift, så att berättelsen egentligen inte börjar förrän med skrivkonsten och de bevarade skriftliga dokumenten. Det som ligger före hieroglyfema och kilskriften bör historikern lämna åt akeologerna att rekonstruera och tolka. Som praktisk arbetsdelning i forskningen har detta fortfarande sin giltighet. Men en historia som skulle börja mitt uppe i de skrivkunniga högkulturema och lämna 100000 tidigare generationer åt förordet eller helt enkelt därhän, det vore en omvänd torso, ett huvud utan kropp.
Historikern måste börja med att låna friskt från arkeologen."

Jordens erövring och de första högkulturerna.

Åke Holmberg skriver på sidorna 3 - 38 om
Jordens erövring, De första hundratusen generationerna :

1.*Vårt stamträd*

2. *Människans spridning och första redskap*

3. *Jordbruket— "den neolitiska revolutionen"*

4. *Neolitiska kulturer—ett panorama*
Den fruktbara halvmånen än en gång
Europeiska bebyggelseformer och samhällen i början av neolitikum
Megalitmonumentens tid
Den yngsta europeiska stenåldern
Den yngre stenåldern i Östasien
Sydostasien och Oceanien

Fortsätter sedan på sidorna 39 - 114 med
Stads- och statsbyggandet. Högkulturerna:

5. *Vad är högkultur?*
Tekniska och ekonomiska förändringar
Politiska och sociala förändringar
Religiösa och kulturella faktorer: skrivkonsten
.
6. *Sumerernas, semiternas och invandrarstaiernas Mesopotamien*
Sumererna
Akkadema
Babylon och invandrarrikena
Mesopotamisk ekonomi och babyloniskt samhälle
Tankar och tro

7. *Egypten—enflodsriket*
Den fördynastiska tiden
Teorier om rikets enande
Härskarstaten
Gamla riket
Mellersta riket
Nya riket

8. *Induskulturen*
Förspelet
Stadskulturen
Nedgången

9. *Shang och Zhou i Kina*
Shangs äldsta skeden
Shangs kulmen
Västra Zhou. Vår och Höst

10. *Europeisk "bronsålder"*
De egeiska kulturerna
Central- och nordeuropeiska glimtar

11. *Järn och imperier*
Järnteknologi
Hettitema
Assyrien
Filistéer och fenicier
Järnhanteringens spridning

12. *Grekisk kultur*
Den första kolonisationen
Den andra kolonisationen

Den grekiska potentialen
Perserriket
Perserkrigen
Grekisk politik
Konsterna och vetenskapen
Alexander och hellenismen

13. *Världsriket Rom*
Erövringen av Italien
Rom blir Medelhavets härskare
Från republik till principal
Maktapparaten
Rom och provinserna

14. *Amerikanska fornkulturer*
Andiska kulturer
Från olmeker till tolteker
Mississippikulturer

Människan och världsreligionerna. Samfund och samhälle under två tusen år Ca 500 f Kr — ca 1500 e Kr. Sida 115-282

15. Folkreligioner och världsreligioner
Tillbakablick
Profeterna
Världsreligionerna

På siorna 118-119 finns en tabell över buddismen (Asien). hindismen, kristenheten, judendomen och islam från 500-talet före till 1600-talet efter Kr.

Buddhismen i Asien

16. *Från Harappa till Buddha*

17. *Buddhismen i Indien*
Buddhas lära
De första framgångarna
Ashoka och buddhismen
Buddhismens sista årtusende i Indien

18. *Filosofer, kejsare och munkar i Kina*
Den ekonomiska och sociala förvandlingen
Konfucianismen och andra livsåskådningar
Den första kejserliga dynastin
Han-epoken
Buddhismens ankomst till Kina
Sui, Tång och buddhismens guldålder

Song, världens modernaste rike
Mongolkejsama

19. *Det buddhistiska Japan*

20. *Centralasiatisk buddhism*

21. *Indisk utstrålning i Sydostasien*

Kristenheten

22. *Kristendomen erövrar Rom*
Kristendom och judendom i den religiösa smältdegeln
Tidig kristen mission och organisation
Kyrkan och romarstaten under de första tre hundra åren

23. *Bysans*
Kejsarstaten och den kristna kyrkan under 300-talet
De växande klyftorna mellan Öström och Västrom
Schismerna inom kyrkan
Klosterväsendets uppkomst
Konstantinopels partier
Epoken Justinianus: horisonter och fronter
Epoken Justinianus: bysantinismen
Den stora krisen: barbarer, sassanider och muslimer
Bysantinsk motoffensiv och mission
Ett rikes undergång
En kulturs livskraft .

24. *Västrom och dess efterträdare*
Problemet Roms fall
Folkvandringarna
Folkvandringarnas verkningar
Frankerriket
Den feodala samhällsordningen

25. *Det katolska Europas uppkomst*
Påvedömet och provinskyrkoma
Katolsk konsolidering i kärnländerna
Offensiv på de brittiska öama
"Den karolingiska renässansen"
Mission i öster och norr
Ett nytt Europa
Cluny

26 Europa och omvärlden under högmedeltiden
Vikingar, normander och saracener
Kampen mellan påve och kejsare
Korstågen
Mongolerna
Korstågens västerländska verkningar
- kunskapen om Österlandet
De vetenskapliga impulserna från öster
Universiteten
Gotiken

27. *Högmedeltidens nya ekonomi och samhälle*
Uppodling och kolonisation
Städerna och handeln
Befolkningsutvecklingen
Den senmedeltida krisen
Social omgestaltning
Ständerstaten i Franrike och England

28. *Kyrkans kris: från katarerna till Hus*
Bogomiler, valdenser och katarer
Franciskaner och dominikaner
Lollarder och husiter

Islam

29. *Muhammeds budskap och det muslimska samhället*
Islam som världsreligion
Den arabiska bakgrunden
Muhammed: profeten och hans lära
Från sekt till imperium
Sharia-den heliga lagen
Sunna och shia .
Sufism och folklig fromhet
Kalifatet, arabkulturen och filosoferna
Riktningarna och samhällsklasserna

30. *Erövringarna och riket*
Segrarna över Bysans och Persien
Araberna och de besegrade
Omajjader och abbasider
Kalifatets sönderfall
De sammanhållande banden

31. *Det muslimska Spanien och det kristna*
Ockupationen
Andalusien under omajjadema
Reconquistan och den islamiska reträtten
De kristna staterna
De andalusiska impulserna

32. *Islam i Maghreb och Sudan*
Araber, berber och kristna
Maghreb-dynastier
Sudanhandel .
Ghana, Mali och Songhai

33. *Egypten som islamisk centralmakt*
Kolonialtiden och övergången
Fatimidema
Ayyubider och mamluker

34. *Persiskt och muslimskt Uran*
Iranska impulser under abbasidema
Den persiska litterära renässansen
Iransk kulturpolitik under seldjukema
Persien under mongolerna
Timurider och safavider

35. *Seldjuker och ottomaner som islamiska riksbyggare*
Det seldjukiska samhället
Det ottomanska rikets uppkomst
Segern över Bysans och imperiebyggandet
Stat och samhälle i det ottomanska imperiet

36. *Muslimernas Indien och bortom*
Delhisultanatet
Indien och islam
Mogulema
Muslimsk merkantil expansion

Människan och havet. Kolonialismens värld 1500—1800 Sidorna 283 - 366

37. *Färdvägarna*
Tillbakablick
Kineser och européer på de stora haven
Portugisisk offensiv
Från Columbus till Cook
Det portugisiska sjöhandelsimperiet
Det ekonomiska misslyckandet

38. *Kolonialamerika modell Syd*
Conquistadortiden: aztekernas Mexiko
Conquistadortiden: inkas Peru
Den fortsatta erövringen
Indianfolken och spanska kronan
Indianfolken och kolonisterna
Indianfolken och kyrkan. Slaveriet

39. *Kolonialamerika modell Nord*
Fransk kolonisation
De engelska koloniernas tillkomst
Den indianska faktorn

40. *Afrikas belägring*
Maghreb, turkarna och européerna
Länderna vid Nilen
Den västafrikanska scenen .
Portugiser, afrikaner och araber i Östafrika
Konkurrensen om Väst- och Sydafrika
Slavhandeln och dess verkningar i Afrika

41. *Indien, övärldarna och kompanierna*
Sydasien och portugiserna
Java och holländarna
Filippinerna under Spanien
Indien och den engelska kompanihandeln
Om orsakerna till Mogulimperiets tillbakagång
Europeisk inblandning
Det brittiska härskarsystemet

42. *Östasien och de främmande barbarerna*
Ashikagas Japan
Det kinesiska regeringssystemet under Ming
Ming-Kina och omvärlden
Mings undergång
Japans återsamling
Japansk ekonomi under Tokugawa
Qings glansperiod i Kina

43. *Det ryska storriket*
Gyllene Horden
Moskva tar ledningen
Drivkrafterna bakom expansionen
Den ryska samhällsutvecklingen
»Västerländska» strömningar i Ryssland

Spindeln i nätet. Den atlantiska världen 1500—1800. Sid 367-418

44. *Reformationer och nationalkyrkor*
Skiss av reformationens förlopp
Bakgrundsfaktorerna
»Cuius regio, eius religio»
Katolsk reform och motreformation
Reformation och inbördesstrider i England
Reformationens facit

45. *Den naturvetenskapliga revolutionen och samhällstänkandet*
Vetenskap och teknik
Från Copemicus till Newton
Samhällstänkandet

46. *Den starka staten*
Den spanska monarkin

Det franska enväldets framväxt
Versailles
Byråkrati, kyrka och armé i enväldets tjänst
Upplysning och envälde under 1700-talet
Det brittiska systemet

47. *Den västeuropeiska ekonomin och den kommersiella revolutionen*
Prisrevolutionen
Handelsomvälvningens verkningar i Europa
Merkantilismen
Merkantilismens kritiker

48. *Den industriella revolutionen i 1700-talets England*
England, Rom och Kina
Jordbrukets omvandling
Den tekniska nydaningen
De sociala verkningarna 1
Bättre eller sämre?

49. *Revolutionstidevarv: Amerika, Frankrike, Europa, världen*
Det amerikanska upprorets orsaker
Revolutionen
Den första självständighetstiden
Den amerikanska revolutionen och Europa
Franska revolutionens bakgrund: klasser och konflikter
Året 1789
Revolutionen radikaliseras
Direktoriet och Napoleon
Revolutionerna och världen

Västerlandet och världen 1815—1914

Sida 419 - 482

50. Folk och näringar Befolkningsutvecklingen
Migrationema
Jordbrukets expansion
Den fortsatta industrialiseringen och transportrevolutionen
Järnvägarnas betydelse, den europeiska
kontinentens och USA: s framryckning
Industrialismens tredje fas
De sociala verkningarna .

51. *Det europeiska borgerskapets segrar och nederlag*
Konservatismen
Liberalismen
Franskt drama
Brittisk parlamentarism
Tysk nationalism

52. *Proletariatets mobilisering*
Den tidiga arbetarrörelsen och socialismen
Marxismen
Den fackliga och politiska mobiliseringen
Bondeemancipationen i Ryssland
Slavemancipationen i USA
Bonderevolter världen runt

53. *Latinamerikanskt sekel*
Frigörelsen
Instabilitetens orsaker och den sociala hierarkin
Latinamerika i världsekonomin

54. *Afrikas ockupation*
Islam och imperialismen i Nordafrika
Handel och mission i Östafrika
Antislavhandelskampanjer och rivaliteter i Västafrika
Folkvandringar i Sydafrika
Den stora rusningen
Vinster och förluster

55. *Asien under imperialismens epok*
Rysk framryckning och turkisk tillbakagång
Indien från kompani till kongress
Spirande nationalism i Sydostasien
Kejsarnas Kina mot undergång
Det japanska undret

Konfrontationernas sekel. Världskrig och världsrevolution 1914—1945. Sida 483 - 526

56. *Första världskriget*
Bakgrunden
Krigets förlopp
Fredsvillkor och långtidsverkningar

57. *Ryska revolutionen* .
Populism och marxism, arbetare och bönder
Revolution och reaktion 1905-1917
Revolutionen från februari till oktober 1917
Bolsjevikema tar över makten
Kommunisterna tar över landet
Stalin tar över partiet och Sovjetunionen
Kommunistisk världsstrategi

58. *Värld i vapenvila*
Den mexikanska revolutionen
Välstånd och depression i USA
Östasiatiska konflikter
Britternas indiska välde vacklar
Afrikansk nationalism
Fascismen i Italien
Hitlers Tyskland

59. *Andra världskriget*
Kunde kriget ha undvikits?
Spanska, mellaneuropeiska och polska förspel
Krigets förlopp
De närmaste följderna

Förenade och oförenade nationer. Tiden efter 1945. Sida 527 - 572

60. *Imperier rasar, nationer byggs*
Det fria Indien
Indisk utvecklingsstrategi
Pakistan .
Sydöstasiatisk frigörelse
Den arabiska frigörelsen
Afrika söder om Sahara

61. *Ideologier och maktpolitik: revolutioner och kontrarevolutioner*
Kommunismens väg till makten i Kina
Den kinesiska kommunismens egenart
Den permanenta revolutionen i Kina
Vietnam som världskris
Afrikanska omvälvningar
Revolution och kontrarevolution i Latinamerika
Det irrationella Iran

62. *Människorna, tekniken och miljöerna: fattigdom och rikedom*
Befolkningsexplosionen .
Naturvetenskap och teknik under 1900-talet
Livsvetenskapema
Hoten mot mänskligheten
Industriländernas ekonomiska tillväxt
Sovjetisk ekonomi
Utvecklingsländerna
Kinas ekonomiska utveckling
Förhållandet rika - fattiga länder

63. *Från nationalstat till överstat?*
Kommunikationer knyter ihop världen
Världsorganisation
Litteraturanvisningar
Bildkällor och fotografer
Register

Exempel på inre verkligheter och sociala miljöer.

Högkulturernas uppkomst. Från sid 44 och 47.
Handlar om samspel= sociala miljöer.

Mesopotamisk ekonomi och babyloniskt samhälle. Sid 54-55.
Handlar om samspel= sociala miljöer och religioner=inre verkligheter.

Grekernas konst och vetenskap. Sid 95.
Handlar om skönhet, religioner, kunskaper= inre verkligheter, och möten mellan kulturer= sociala miljöer.

Folkreligioner. Sid 116.
Handlar om religioner= inre verkligeter, och samspel mellan religiösa= sociala miljöer.

Den siste romerske kejsaren. Sid 174-175.
Handlar om kulturspridning o d= inre verkligheter och sociala miljöer.

Bysans undergång. Sid 181.
Handlar om vackra saker och religion= inre verkligheter, och spridning av religion= sociala miljöer.

Korstågen. Sid 209.
Handlar om religioner= inre verkligheter, och kunskaps- och kulturspridning= sociala miljöer.

Universiteten. Sid 212.
Handlar om religioner och kunskaper= inre verkligheter, och kunskapsspridning= sociala miljöer.

Gotiken. Sid 213-214.
Handlar om konst, estetik och religioner= inre verkligheter, och kulturspridning= sociala miljöer.

Den senmedeltida krisen. Sid 218-219
Handlar om spridning av kriser och kunskaper om kriser= inre verkligheter och sociala miljöer.

Kyrkans kris. Sid 222.
Handlar om religioner= inre verkligheter, och samspel mellan religiösa= sociala miljöer.

Islam. Sid 230-231.
Handlar om religioner= inre verkligheter, och religionsspridning= sociala miljöer.

Indianfolken och kyrkan. Slaveriet. Sid 310-311.
Handlar om religioner= inre verkligheter, och samspel= sociala miljöer.

Det brittiska härskarsystemet. sid 343-344.
Handlar om samspel= sociala miljöer, och religion= inre verkligheter.

Den ryska samhällsutvecklingen. Sid 362-363.
Handlar om samspel/maktspel= sociala miljöer.

Reformationerna. Sid 368-369
Handlar om religioner= inre verkligheter, och religionsspridning= sociala miljöer.

Den naturvetenskapliga revolutionen. Sid 376-377.
Handlar om kunskaper och religioner= inre verkligheter, och kunskapsspridning= sociala miljöer.

Samhällstänkandet. Sid 377-378.
Hndlar om tänkande= inre verkligheter. och maktspel= sociala miljöer.

Det franska enväldets framväxt. Sid 382-383.
Handlar om maktspel= sociala miljöer, och konst och religion= inre verkligheter.

Ludvig XIV och Versailles. Sid 383-385
Handlar om maktspel och kulturspridning= sociala miljöer, och förlustelser= inre verkligheter.

Från http://wimnell.com/omr7952-7956d.pdf

Världen byggdes om på 1900-talet.

Från omr40y

I de följade huvudsakligen om 1900-talet och efterkrigstiden.

Först en översikt om utvecklingen i världen skriven 1990 och med utvecklingen framförd till och med 1990, i några fall till ungefär julen 1991. När den skrevs visste man ingenting om det som sedan hände.

Makt och sociala relationer i världen 1914

År 1914 behärskade europeerna en stor del av världen utanför Europa, de hade kolonier eller härskade på annat sätt. Självständiga stater utanför Europa var huvudsakligen i Amerika USA, Mexiko och de flesta staterna som 1990 finns söder därom, i Afrika Etiopien och Liberia och i Asien Turkiet, Arabien, Persien och Afghanistan i Främre orienten och bortom Indus Kina, Mongoliet, Japan, Siam och några småstater i Tibet.

I Europa var de mest betydelsefulla makthavarna kungariket Storbritannien (England), republiken Frankrike, Tsarväldet Ryssland och kejsarrikena Österrike-Ungern och Tyskland.

Engelske regenten härskade även i Brittiska samväldet, det Brittiska imperiet, och var från 1876 också kejsare av Indien. Drottning Viktoria som regerade 1837-l901 var den första engelska regenten med denna titel. 1910-1936 regerade sonsonen Georg V. Kejsartiteln upphörde efter andra världskriget. Indien blev fri repøublik 1950 .

I Frankrike hade efter revolutionen 1789 förekommit omväxlande statsskick, ibland republik, ibland kejsardöme. Det sista kejsardömet upphörde 1870 och 1914 gällde “den tredje republiken" med R Poincarè som president.

Den siste tsaren, Nikolaj II, regerade 1894-1917. Furstarna i Ryssland började från och med Ivan den förskräcklige 1533 kalla sig tsar, kejsare. De menade att de övertagit kejsarkronan från det Östromerska kejsardömet som upphörde 1453. Moskvafursten, tsaren, blev den grekiske kejsarens efterträdare som Guds ställföreträdare på jorden med gudagiven och därför oinskränkt makt. Under Nikolajs hela regeringstid rådde i Ryssland upprorsstämningar av flera olika slag, bla gjorde arbetare 1905 ett upprorsförsök som dock slogs ned av tsaren.

Det gamla Tyskromerska riket som grundades 962 av Otto den store upphörde 1806 och kejsarkronan gällde fr o m l804 bara Österrike. Österrike-Ungern bildades l867 och hade Frans-Josef som kejsare från 1848 till hans död 1916.

Det nuvarande Tyskland tillkom 1871 och blev då ett kejsarrike med Wilhelm I som kejsare och Otto v Bismarck som rikskansler. Kejsarens sonson Wilhelm II regerade 1888-1918 (d 1941).

Ferioden 1815-1914 har här förut karakteriserats som genombrottstid för demokrati och industri, men det bör tilläggas att när det gller demokratin var genombrottet i knappaste laget. l914 1evde kvar mycket av de gamla fursteepokernas tänkesätt där makten kom uppifrån. Visserligen hade några kungar och kejsare lämnat ifrån sig en del av maktutövningen, men den avgörande makten stannade kvar i relativt begränsade ledarskikt

Parlamentarism innebär att statschefen lämnar regeringsmaktens utövning åt dem som har majoritet i folkrepresentationen. Parlamentarism infördes i Sverige 1914-1917. I Norge 1884, i Danmark 1901. I England kan begynnelseåret sättas till 1832 då en parlamentsreform genomfördes. I Finland och Tyskland efter första världskriget. I Frankrike återinfördes parlamentarismen under tredje republiken. I Österrike infördes något slags parlamentarism 1867. Men hur ett land med parlamentarism fungerar beror av hur parlamentet kommer till genom rösträttsregler, opinionsbildning mm, och tar man med det var demokratin på det hela taget 1914 i sin linda.

År 1914 fanns i alla jordens länder, även i de mest utvecklade, stora klassskillnader och ojämna levnadsvillkor.Det fanns spänningar och konflikter av många olika slag: mellan stater och rivaliserande kolonialmakter, mellan grupper av stater och regioner, mellan kolonier och moderlärder, centralmakter och underlydande, mellan klasser, raser, politiska och religiösa riktningar, mellan olika språkgrupper och grupper med olika kulturella traditioner, mellan fattiga och rika, kvinnor och män , unga och gamla och mellan olika yrkesgrupper etc. Några särdeles långt komna tankar om att människorna befann sig i ödesdigra konflikter med växt- och djurvärÍlden och jordens klimat fanns knappast .

Tänkesätten och de sociala relationerna.

Tänkesätten och de sociala relationerna i början av 1900-talet var annorlunda än på 1990-talet. I en bilaga, “Det svenska folklynnet” (G Sundbärg, Norstedt Sthlm 1911), till den statliga emigrationsutredningen som började 1907, framskymtar rågot av hur man såg på klasser, nationer och krig o d. Några utdrag ur bilagan återges i det följande. Krig sågs före första världskriget inte som det elände som det blev från och med det kriget. Vidare rådde uppfattningar om att nationerna borde kämpa sig fram till mäktiga positioner. Engelsmännen var världens herrar, och det var något att se upp till och efterlikna .

I de gamla fursteepokerna behövde furstarna stora landområden där de kunde ta ut skatter av befolkningen och ta ut soldater för att behålla och utvidga maktområdena. I en välfungerande demokrati år problemet att åstadkomma välfärd och trygghet för befolkningen och då har krig mellan länderna mest bara negativa konsekvenser. Däremot kan inrikes revolutioner, helst icke våldsamma sådana, ha ett berättigande om det gäller att förbättra välfärdsfördelningen inom ett land.

I England rådde 1914 ett parlamentariskt styrelseskick sedan länge, men det innebar inte att klasskillnaderna var borta, levnadsstandarden jämn. Svenska TV-tittare har på senare år kunnat se flera program som skildrar klasskillnaderna i England före första världskriget, t ex “Herrskap och tjänstefolk” och “Forsytesagan” av J Galsworthy, som fick Nobelpriset i litteratur 1932. Engelsmännen som härskare i Indien har också skildrats i TV. För de yngre TV-tittarna kommer vartefter nya program om äldre tider.

Före kriget 1914 rådde i England den s k viktorianska livsstilen, som har beskrivits som “högborgerlig, strängt konventionell, överdrivet pryd och trångbröstad”. Med första världskriget var det i stort sett slut med den livsstilen, med sysslolös överklass med många tjänare som var så extrem i England och som i olika grad fanns i hela Europa.

Den livsstilen försvann inte med en gång. I Sverige var det relativt vanligt med hembiträden i “bättre” familjer fram till slutet på 30-talet. I de svenska filmlustspelen på 30-talet, som sågs av en stor del av svenska folket, tilldrog sig hanlingen ofta i borgerliga över- och medelklassmiljöer med pigor och betjänter i köksregionerna, där dock överklassen till slut drog de kortaste stråna, det roliga fanns i löjliga klassmotsättningar. Filmerna slutade ofta med att flickan “av börd” efter långt motstånd från pappan fick “mannen av folket” och att pigan med sina undangömda besparingar räddade den höge direktören från konkurs.

Synen före första världskriget på det man kallade naturfolken dominerades i de mer ekonomiskt utvecklade länderna av överlägsenhetskänslor, och man såg nog naturfolken som dumma och efterblivna. I den första ljudfilmen som gjordes i USA i slutet på 20-talet, "“Jazzsångaren", uppträdde den vite Al Jolson sminkad til neger på ett sätt som inte accepteras 1990 och som nu betecknas som rasistiskt Judar hade rykte om sig att lura folk på pengar.

Trots allt förhärligande av krig som förekom före första världskriget var många på det klara med att man borde undvika krig. På 1890-talet började man konferenser i Haag med syfte att åstadkomma regler som skulle hindra krig och befrämja samarbete. Den första fredskonferensen hölls 1899 mellan ombud för 26 stater, den andra 1907 mellan 44 stater. På konferenserna lyckades man åstadkomma vissa konventioner. Ur konfererserna utvecklades sedan Internationella domstolen i Haag, som 1990 ingår i FN-systemet och har domare som utses av de högsta FN-organen. Den avgör tvister mellan stater som erkänt domstolens domsrätt och som undertecknat konventioner man dömer efter. År 1914 kunde Haagkonventionerna inte hindra första världs-kriget.

Första världskriget, mellankrigstiden och and,ra världskriget ses ibland som ett enda stort krig med en tjugoårig vapenvila mellan krigen. Hur som helst är de två världskrigen viktiga gränser i världshistorien.

Utdrag ur “Det svenska folklynnet” (1911)

“Det svenska folket är af oblandadt germanskt ursprung, och svenskens utseende vittnar ock härom. Han är i regeln lång och välväxt, har ljust hår, bred, hög panna samt blå eller grå ögon. Hufvudskålens bildning är dolikocefal ehuru äfven brakycefala bildningar förekomma - samt ortognat.

Svenskarna äro en af de resligaste nationer i världen. Möjligen stå de i detta hänseende icke tillbaka ens för något annat af de civiliserade folken. Medellängden för en svensk man vid uppnådda trettio à trettiofem år utgör enligst nyaste beräkningar 170,8 centimeter.

Hvad folkupplysningen angår, torde vara allmänneligen kändt, att samtliga de skandinaviska folken härutinnan intaga en mycket fördelaktig ståndpunkt. För Sverige egendomligt är, att konsten att läsa innantill i bok hos oss varit allmänt utbredd redan under flere generationer. Häraf har hos Sveriges folk åstadkommits en andlig mognad, som erbjuder en ovanligt solid grundval för fortsatt utbildning. Å andra sidan saknas kanske till följd häraf understundom den ungdomliga entusiasm för kunskapers inhämtande, som ofta träffas hos nationer, där de stora massorna först nyligen hunnit fram till den bokliga bildningens källor.

Generationer af vårt folk ha alltså redan införts i det uppfostrande tankearbete, som läskunnigheten alltid medför. Gentemot detta står, att landets vidsträckthet och glesa befolkning, väl också mångenstädes fattigdomen, medfört, att lifvet själft ej hos oss lämnar så många tillfällen till andlig utbildning som i rikare och mera tätt befolkade länder. Häraf sker, att den själiska utvecklingen ofta hos vårt folk förefaller ojämn och ej har full förmåga att göra sig gällande i det praktiska lifvet. En viss råhet i sinnet ligger ock ännu mångenstädes kvar såsom ett arf fran flydda seklers oupphörliga krig - och kanske äfven från den period af starkt utbredd dryckenskap, som karakteriserade förra delen af det nyss tilländagångna århundradet.

De egenskaper, som åstadkomma en duglig krigare, hafva i alla tider varit skarpt utpräglade hos vårt folk, och utan öfverdrift kan sägas, att Sveriges krigshistoria är bland de vackraste, som något folk äger. Att dessa egenskaper ännu alltjämt fortlefva, till trots för en åttioarig fred, är af många tecken tydligt. Knappast föres äfven i våra dagar någonstädes ett krig, där ej af egen drift deltager ett betydande antal svenskÿar, och sällan händer väl, att ej dessa frivilliga stridsmän göra sitt folks gamla rykte heder.

Man må om kriget tänka hvad man vill: det kan ej för nekas, att det uppkallar den mänskliga kraften till en utomordentlig höjd, och i själfva verket gifver hvarje folk i denna situation ett ovanligt klart vittnesbörd om sitt innersta kynne. Hvad vårt svenska folk angår, framträder härvid tydligt den öppna, klara, så att säga ljusa beskaffenheten af dess naturell: ett oförväget mod, ståndaktig tapperhet, oegennyttig själfuppoff'ring och ädel ridderlighet - allt egenskaper som fira sin största triumf under öppen strid på slagfältet." (Sid 1-2)....

"Svenskarnas hufvudegenskaper äro i eminent mening manliga. Denna sida af det svenska folklynnet är det som skapat de otaliga svenska hjältebragderna på lifvets alla områden.

"Zevs, gif släktet gosselynne, hoppfull håg och fantasi!"

Dessa Viktor Rydbergs underbara ord ha väl aldrig träffat så in på något folÎk som på engelsmännen. Och de ha blifvit världens herrar. (Sid 100)....

" Så träder ock nu för tiden allt mera i dagen, att en ny idé börjar vinna en afgörande makt öfver de europeiska folkens åskådning. Denna nya kraft, som väl skall bli nästa tidehvarfs största, är den sociala idén.

Redan känna sig kroppsarbetarna öfverallt såsom bröder, från det ena folket till det andra; och om än denna klass har tagit initiativet, så skola de öfriga efter hand följa efter." (Sid 137)...

"Detta vill naturligtvis icke säga, att folken komma att uppgifva sig själfva såsom folk. Tvärtom, liksom Europas fördelning efter trosbekännelser än i dag är i hufvudsak densamma som år 1648, så skola ock de europeiska nationerna komma att bestå sådana de utkristallisera sig under nationalismens tidehvarf. Därmed skall detta tidehvarf hafva fyllt sin världshistoriska uppgift.

De folk "skola bestå", som äga kraft och mod därtill. Men historien vittnar tillräckligt om, att just i dylika öfvergångstider farorna äro störst för de små och svaga.

I tider af världsomstörtande förändringar är det nödvändigare än någonsin att vara starkt rustad till försvar. Det folk går under, som i dylika ögonblick uppträder svagt och osolidariskt. Och inom den nya världsbyggnaden skola de folk tillkämpa sig den bästa platsen, som stå högst i andlig och materiell kraft." (Sid 138-139)....

"Man säger, att allting nivelleras i våra dagar. Detta är sant i en viss grad. Det kan ej förnekas, att den bildade klassens úmänniskor nuförtiden alltmera föra ungefär enahanda lefnadssätt i Europas alla länder. Och äfven till de lägre samhällslagren sprider sig nivelleringen så småningom. Öfver allt bor man i ungefär lika inredda hotell, öfverallt äro järnvägar och spårvägar ungefär desamma. Folkdräkterna försvinna, och lefnadssättet i allmänhet närmar sig mer och mer att blifva ungefär enahanda inom alla klasser." (Sid 139)....

"Framtiden skall skapa nya förbindelser de olika folken emellan, förbindelser hvilkas art och gestaltning vi ännu icke kunna göra oss fullt reda för. Men det är en stor fara för, att vårt land kommer att ingå i dessa nya organisationer under sämre villkor än som behöfde bli händelsen, - därför att vi komma att ingå med svagare national-medvetande än andra folk." (Sista sidan, 142)

Första världskriget

Första världskriget hade som förspel "skotten i Sarajevo" då Österrike-Ungerns tronföljare mördades. Mordet ingick i de komplicerade politiska förhållandena på Balkan som då blivit "Europas oroliga hörn". Det hörnet levde 1914 i efterdyningarna efter strider som länge pågått där. Det Osmanska/Turkiska riket gick när det var som störst i slutet på 1600-talet upp urgefär till och med Ungern och Rumänien och omfattade också delar av södra Ryssland. 1699 förlorades Ungern till Österrike och därefter pågick ständiga konflikter om resten på Balkan. 1914 var Turkiet tillbakaträngt från Europa, men så sent som 1912-1913 rasade där krig mellan olika intressenter.

Efter mordet pågick omfattande diplomatiska aktiviteter och en månad senare förklarade Tyskland krig mot Ryssland och Frankrike. Belgien blev genast indraget och ockuperades av tyskarna. Österrike-Ungern gick med på Tysklands sida och Storbritannien och Brittiska imp.eriet förklarade Tyskland krig. Snart var 15 rniljoner soldater på krigsfot.

Japan förklarade Tyskland krig med sikte på att få tyska kolonier i Fjärran Östern. Turkarna kom med på Tysklands sida. Italien var till en början neutralt men anslöt sig sedan till de allierade, England-Frankrike-Ryssland. Balkanländerna blev indragna.

Kriget utkämpades huvudsakligen på Tysklands östfront mot Ryssland och på västfronten mot Frankrike. Det förekom också en Österrikisk-Italiensk front och strider runt Turkiet av vilket de allierade ville ha landområden. Tyskland försökte isolera England med sjökrig runt öarna. 1917 gick USA med på de allierades sida.

Under 1917 gjorde arbetare och låga klasser revolution mot tsaren och överklassen i Ryssland, tsaren avgick och han och hans familj fördes till Sibirien och avrättades där. De nya makthavarna slöt fred med Tyskland 1918. Rysslands huvudstad var 1709-1918 Petrograd, som de nya makthavarna döpte om till Leningrad.

Slutet på första världskriget

År 1918 förlorade Tyskland-Österrike-Turkiet kriget och freder stiftades sedan, de viktigaste i Versaille, där de förlorande fick avträda landområden, Tyskland till de flesta av grannarna, Österrike minskades, en del lämnades till Italien, bandet med Ungern upphörde, och av det Osmanska riket/Turkiet återstod huvudsakligen bara Mindre Asien. Tyske kejsaren flydde till Holland och levde där till sin död . Österrikiske kejsaren dog av ålder under kriget. Tyskland förklarades skyldigt till kriget och ålades att betala skadestånd. De tyska kolonierna tilldelades segrarmakterna och av tidigare turkDiska områden ställdes Irak, Palestina och Jordanien under Engelsk förvaltning, Syrien under fransk.

I Ryssland utbröt inbördeskrig som slutade med seger för kommunisterna vilka bildade sovjetstater med enpartisystem och förstatligade egendomar mm. Finland, Estland, Lettland och Litauen blev självständiga stater 1920-1922. Polen återuppstod som självständig stat efter att tidigare ha varit delat på grannländerna. På Balkan ordnades gränserna upp och några nya stater bildades. Nedanför Polen blev det Tjeckoslovakien, Österrika, Ungern, Rumänien, Bulgarien, Jugoslavien, Albanien och Grekland.

Efter inbördeskrig på Irland vid slutet av första världskriget blev större delen av Irland självständigt medan Nordirland stannade hos britterna.

I samband med ryska revolutionen 1917 blev Finland en självständig republik. Det anses att finnarna i Finlad ursprungligen kom söderifrån och att de under århundradena före vikingatiden bosatte sig i Finland. Svenskar slog sig under vikingatiden ned vid kuster i söder och sydväst. Under medeltiden inlemmades Finland i det svenska riket. Det förlorades till Ryssland l809. Den nya republiken 1917 fick först en borgerlig regering under ledning av P E Svinhufvud. Socialister önskade ett nyare samhälle och inbördeskrig bröt ut mellan "vita"(höger) och "röda"(vånster). General Mannerheim anförde de vita och besegrade de röda.

Mellankrigstiden

Nationernas förbund bildades efter kriget men blev inte någon tillräckligt kraftfull organisation, bl a därför att varken USA eller Sovjetunionen kom med.

Tyskland blev efter många konflikter republik med manlig och kvinnlig rösträtt, den s k Weimarrepubliken, som räknas mellanj 1919 och 1933 då Hitler tog makten. Tyskarna kunde inte betala krigsskadeståndet och elände och konflikter bredde ut sig. Regeringen skaffade pengar genom att trycka sedlar med allt större valörer vilket bara innebar att priserna steg. Till slut kostade en dollar mer än tusen miljarder mark.

I det kaos som uppstod dök österrikaren Adolf Hitler upp och kunde, sedan han blivit tysk medborgare, till slut ta makten 1933. Han gjorde sig till diktator, rustade för krig och förföljde judar. Han kom från fattiga förhållanden och började sin politiska karriär som grov missnöjespolitiker, var framgångsrik som demagog. Han skapade den nationalsocialistiska nazistiska, ideologin, som han beskrev i den bok "Mein Kampf" han började skriva på 20-talet då han en tid satt i fängelse. Han menade att arierna var bäst och borde bli världens herrar, i det korta perspektivet kräLvde han "livsrum" för tyskarna.

Hitler kom till makten när Hindenburg (f 1847) var president 1925-1934. Efter Hindenburgs död 1934 blev Hitler statschef med titeln "Führer und Reichskanzler".

Han föreskrev en särskild hitlerhälsning som skulle tillämpas både inom militären och inom den civila förvaltningen både i början och slutet av sammankomster: högra armen rak sträckt snett uppåt samtidigt som "Heil Hitler" uttalades. Han föreskrev att barn och ungdomar skulle vara med i "Hitlerjugend" och liknande organisationer där deltagagarna fostrades i den nazistiska ideologin och tränades för krig.

Hitlers främste medhjälpare var Herman Göring. En betydelsefull person var propagndaministern Goebbels, som med alla resurser som behövdes såg till att bara från Hitlers synpunkt lämplig information spreds.

I Italien, som var ett kungarike med Viktor Emanuel III som regent 1900-1946 tog i praktiken Benito Mussolini makten, en själslig frände till Hitler och upphovsman till den italienska fascismen. Italienarna erövrade Abessinien (Etiopien) 1936 och Viktor Emanuel blev kejsare av Abessinien. Mussolini menade att det antika romerska imperiet därmed var återuppväckt. I början av 1939 tog de Albanien. Hitler och Mussolini fann varandra genom de likartade galenskaperna och bildade en "axel" mellan Tyskland och Italien. Hitler var den mäktigaste av de två, Mussolini stod så att säga i skuggan av Hitler. Hitler kommer att leva kvar i världshistorien och kanske som den mest tragiska personen under hela 1900-talet.

Spanien var i början av 1900-talet ett tämligen outvecklat kungarike. Rösträtt till landets parlament (cortes) var sedan 1890 allmän för män, men pn g a okunnighet fungerade demokratin inte väl. Arbetare började med demonstrationer och upplopp. Efter många förvecklinger kunde 1931 skapas en republik med vänsterpolitik. Kvinnlig rösträtt infördes 1933 och sedan blev politiken mer högerbetonad. Det utvecklade sig till ett inbördeskrig mellan vänster- och högerkrafter som slutade 1939 med seger för högerkrafterna och med att general Franco blev diktator, han fick viss hjälp från Hitler och Mussolini. Det spanska kriget anses ha kostat 600 000 människor livet.

Portugal blev republik 1910 i vilken förekom många konflikter. l928 upprättades en diktatur som varade över andra världskriget.

I Ryssland grep Josef Stalin makten efter Lenins död 1924 och blev diktator med en kommunistisk politik bedriven med våld och terror. Ryska förhållanden finns skildrade i romaner mm som tillhör litteraturhistoriens klassiker. I- "Krig och fred" har Tolstoj behandlat Napoleontiden. I "Brott och straff" har Dostojevskij givit en inblick i l800-talets Ryssland. 1900-talet har skildrats i "Doktor Zjivago" av Pasternak, som 1958 fick Nobels litteraturpris, och bl a i "Gulag-arkipelagen. Fängelseindustrin" av Solsjenitsyn, Noblepristagare 1970.

I de östeuropeiska nya staterna förekom under mellankrigstiden många konflikter. I Polen, Lettland och Litauen uppstod diktaturregimer. I Österrike höll fascismen på att ta överhanden. I Jugoslavien rådde oroligheter. I Grekland förekom revolutioner. I Turkiet avsattes sultanen och en modernare republikansk författning infördes.

I Indien introducerade engelsmännen 1919 en ny författning som gav indierna vissa nya rättigheter. Mohanda Gandhi trädde fram som företrädare för dem som helt ville frigöra Indien, han tillämpade en ickevåldsprincip för den revolution han ville ha. Han verkade till 1948 då han mördades. I de indiska konflikterna ingick åsiktsskillnader mellan muslimer, dvs muhammedaner med islamsk lära, och andra religiösa riktningar. 1935 ändrades författningen till indiernas fördel.

Jordanien och Irak blev självstandiga med stark anknytning till Storbritannien. Oljeledningar anlades från de två länderna fram till Tripolis och Haifa vid Medelhavet. Engelsmännen behöll sin förvaltning av Palestina. Judar från världen utanför började invandra dit i stor skala. Det uppstod många konflikter mellan judar och araber.

I USA rådde under mellankrigstiden vissa isolationistiska hållningar som innebar ovilja att ha med europeisk politik att göra. Invandringen reglerades hårt, men man tog gärna in vetenskapsmän och andra kunniga personer, bl a framstående judar som blev eller riskerade att bli förföljda i Europa, framför allt i Tyskland. Negrerna i USA särbehandlades och fick inte de vitas rättigheter. Depressionen som följde efter kursfallen på New Yorks börs 1929 föranledde åtgärder som satte ekonomin på fötter igen, i betydande utsträckning igångsatta av presidenten 1933-1945 Franklin D Roosevelt .

I Mexiko ägde på 10-och 20-talen rum en decennielång vänsterrevolution med uppemot 2 miljoner dödsoffer. I Latinamerika för övrigt rådde spända relationer mellan åtskilliga av staterna och inom staterna fanns på olika sätt regimer som inte tillhörde de bästa i världen.

Fjärran östern med bl a Kina och Japan låg under mellankrigstidien mycket långt från Europa, det tog veckor att ta sig dit från Europa, det fanns inget flyg av betydelse, det tog lång tid att åka båt dit eller ta sig fram landvägen, och inga kanonkulor kunde gå så långt. I Sverige upprördes man mer av det som hände i Europa, Främre orienten och Afrika än av det som hände i Kina.

Japanerna hade i gamla tider isolerat sig från yttervärlden, men USA tvingade dem 1854 att öppna några hamnar för handel. Med det trängde den europeiska kulturen in i Japan, som utvecklade sig till en aggresiv stat och som expanderade mot Korea, Kina och Ryssland. Kina hade också isolerat sig men måste l839-1842 öppna hamnar för handel. Inre strider i Kina ledde till att kejsaren avsattes och landet blev en republik 1912.

Under första världskriget gick Japan som nämnts med på de allierades sida, och Kina förklarade Tyskland krig, något som dock p g a avståndet inte rnedförde några krigshandlingar dem emellan. Kina och Japan var fiender men stod båda på de allierades sida, frederna efter kriget bar spår efter detta.

Den kinesiska nya republiken kunde inte hållas samman utan det uppstod stridigheter mellan olika krigsherrar. Kinas kommunistiska parti kom till i början av 20-talet med Mau Tse-tung som ledare. Partiet samarbetade till en börian med Kuomintangpartiet, men de kom att bli fiender. Om herraväldet i Kina utvecklades strider mellan kommunisterna med Mau och Chiang Kai-shek som företrädde kuomintangpartiet

Hitler gjorde 1936 överenskommelser med Japan om samarbete, vilket resulterade i att Japan 1937 började stora militäroperationer som siktade till att erövra hela Kina. Inom några år hade Japan ockuperat stora områden av Kina. Chiang fick lämna sina områden. Mao och kommunisterna förde gerillakrig mot japarerna. OrgaÒniserat samarbete mellan de två kinesiska grupperna mot den gemensamma fienden Japan förekom inte och de västerländska makterna protesterade bara lamt mot Japans intrång i Kina.

Andra världskriget

Det andra världskriget bröt ut hösten 1939 sedan Hitler efter hotfulla manipulationer tagit Österrike och Tjeckoslovakien "under sitt beskydd" som han sade. Fransmän och engelsmän under ledning av brittiske premiärministern N Chamberlain försökte hindra det på diplomatisk väg, men gav efter. Det var när Hitler sedan gav sig in i Polen för att erövra det som kriget kom. Dessförinnan hade han i all hast träffat en överenskomlelse med Stalin, som innebar att de två skulle samarbeta. I en hemlig del gjorde man upp om att Stalin skulle "få" Finland, Estland, Lettland och en del av Polen, och Hitler "få" Litauen och en annan del av Polen.

Ett par dar efter det tyskarna börjat krig mot Polen förklarade England och Frankrike krig mot Tyskland. Men Polen krossades snart och delades upp mellan Tyskland och Sovjetunionen. På Tysklands västfront kom kriget igång med till en början relativt små strider.

I slutet av 1939 angreps Finland av Sovjetunionen, som fått nekande svar från finnarna på en begäran om att få anlägga militärbaser i Finland. Detta krig tog slut våren 1940, har kallats "vinterkriget" och Finland fick avträda vissa områden till Sovjetunionen.

I de baltiska staterna fick Sovjetunionen anlägga baser och efter vissa nyval till de baltiska staternas parlament begärde de att få bli sovjetiska delrepubliker.

Den 9 april 1940 ockuperade tyskarna Danmark och Norge, som bara kunde kapitulera. Den 10 april bröt tyskarna in över Holland, Belgien och Luxemburg, som efter några dagar kapitulerade. Tyskarna fortsatte in i Frankrike, och Italien trädde in i kriget på Tysklands sida. Frankrike måste kapitulera i juni 1940. Norra halva Frankrike besattes av tyskarna medan den södra halvan avrustades och administrerades av den då 84-årige marskalken Petain som ledare för en regering i Vichy. Franske generalen Charles de Gaulle ledde en fransk motståndsrörelse från England.

I England avgick Chamberlain våren 1940 och efterträddes av Winston Churchill, som sedan ledde kriget och som förklarade att han inte hade något annat att bjuda på än blod, svett och tårar.

Hitlers önskan var att erövra England för att sedan ta Sovjetunionen. Trots omfattande luft- och sjökrig gick det inte att ta England. Mussolini satte igång krig i sydöstra Europa och Nordafrika och Hitler måste hjälpa till med det. Med Japan träffade Tyskland-Italien överenskommelser som gick ut på att Japan skulle få dominera i Östasien sedan axelmakterna erövrat världen.

I juni 1941 började Hitler krig mot Sovjetunionen med en fälttågsplan som gick under kodnamnet Barbarossa, han tänkte sig att Leningrad och Moskva skulle vara hans inom några månader. Men det gick inte som han tänkt sig.

Finland kom med i kriget på Tysklands sida mot Sovjetunionen i ett krig som kallas "fortsättningskriget" och som för Finlands del tog slut 1944.

Japıanerna utnyttjade Hitlers framgångar till att stärka sin ställning i Östasien. Japanerna bombade USAs flottbas Pearl Harbor på Hawaii den 7 dec 1941 och det medförde att USA kom med i kriget på Englands och Sovjetunionens sida. President i USA var F D Roosevelt.

Med kriget mellan Tyskland och Sovjetunionen och kriget mellan Japan och USA ingick andra världskriget i ett skede nummer två med krigsaktiviteter över stora delar av världen.

I skede nummer tre, som började under 1943 vände krigslyckan för Tyskland-Italien-Japan så att kriget på det hela taget tilll slut 1945 vanns av de allierade

Under skedena två och tre förekom omfattande strider i Stilla havet och Östasien främst mellan USA-styrkor och japaner. 1943 möttes Stalin, Roosevelt och Churchill i Teheran och diskuterade krigsstrategi och hur det borde bli sedan de allierade vunnit. I Europa ansattes Tyskland-Italien från Sovjetunionen och från Nordafrika , och den 6

juni 1944 landsteg de allierade på franska kusten i Normandie under» general Eisenhowers befäl.

I början på 1945 träffades till ett andra möte Stalin, Roosevelt och Churchilli i Jalta på Krim, och man gjorde överenskommelser om framtiden, bl a diskuterades kampen mot Japan. Roosevelt dog snart därefter av sjukdom och efterträddes av vicepresidenten Harry S Truman.

I Eururopa trängde de allierade allt närmare Berlin som var Tysklands hjärta. Hitler vistades där i en underjordisk bunker och begick självmord den 30 april 1945. Mussoini likviderades av italienska partisaner några dagar därefter och efter ytterligare några dagar följde en formell allmän tysk kapitulation.

I Fjärran Östern fortsatte dock striderna och för att få ett snabbt slut på kriget beordrade Truman i augusti 1945 två atombomber över Hirochima och Nagasaki i Japan, med så omfattande förstörelse att Japan efter några dagar kapitulerade. Den i Japan upprättade ockupationsförvaltningen fick den amerikanske generalen MacArthur som chef.

Det andra˜ världskriget kostade mycket i döda och skadade människor och i materiell förstörelse. Antalet stupade militärer har beräknats till 6 miljoner för Sovjetunionen, 2,25 för Tyskland, 1,2 för Japan och för Frankrike, Jugoslavier, Brittiska samväldet och USA vardera om kring 0,3 miljoner. Antalet civila som fick sätta livet till har beräkrats till 15 miljoner för Sovjetunionen, 5,7 för Polen, 0,35 för Tyskland, 1,4 för Jugoslavien, 0,45 för Frankrike och 0,4 för Ungern, detta inklusive judar som dödats av nazisterna. Den materiella förstörelsen var störst i Sovjetunionen, där går kampen på östfronten under beteckningen "det stora fosterländska kriget".

I Europa blev efter kriget staterna och deras gränser i stort sett som 1938 före kriget, med några undantag. Finland fick ungefär 1940 års gränser. De tre baltisk staterna blev republiker i Sovjetunionen. Polen flyttades västerut. Rumänien fick lämna en del till Sovjet. Italien blev republik. Tyskland sattes under förvaltning av Frankrike-England-UÚSA och Sovjetunionen som vardera fick vissa zoner.

Island som var självständigt kungarike med kungagemenskap med Danmark från 1918 blev självständig republik 1944.

Atombomberna 1945

Andra världskriget tog snabbt slut som en följd av de två atombomberna över Japan i augusti 1945. Man kan nog våga påstå, att de två bomberna inledde en ny epok i världshistorien.

De praktiska möjligheterna att göra en atombomb blev klara en kort tid före krigsutbrottet 1939 då forskare i ett laboratorium iÙ liten skala kunde konstatera att en klyvning av uranatomer ägt rum sedan atomerna bombarderats med neutroner. Man insåg att det frigjordes neutroner vid klyvningen och att dessa skulle kunna klyva ytterligare atomer varvid ännu mer neutroner frigjordes som skulle kunna klyva atomer i en kedjereaktion. Detta var intressant därför att vid klyvningen av varje aton frigjordes energi, som vid en kedjereaktion skulle uppgå till mycket stora mängder.

När sedan kriget kom igång satte forskare igång med att försöka göra atombomber. Den första uppgiften gällde att få fram uran av lämplig sort, viIket inte var så enkelt. Den uransort som lättast kan klyvas, uran 235, finns vanligen bara till en knapp procent i det uran som finns i naturen.

Efter 1940 hölls atombombsforskningn hemlig. Hur det gick till har blivit känt först efter 1945. 1943 koncentrerades allt arbete med bomben till USA och i en öken där gjordes i juli 1945 det första provet med en bomb, en explosion av aldrig tidigare skådat slag. Den› 6 och 9 augusti 1945 fälldes bomberna över Japan.

Världen under efterkrigstiden efter andra världskriget

Vid krigsslutet efter andra världskriget kunde man konstatera att rangordningen bland världens ledande makter ändrats sedan före kriget, nu framstod USA och Sovjetunionen som de mäktigaste, och USA, som före kriget inte velat blanda sig i världspolitiken, blev den ledande västmakten. Sovjetunionens krigsmakt hade under kriget byggts upp kraftigt med hjälp från USA. Storbritannien och Frank-rike hade 1945 kvar sina kolonier men förlorade snart greppet om dem, de två imperiemakternas ekonomier var nergångna.

Under efterkrigstiden har kolonierna nästan helt frigjort sig från moderländerna och bildat självständiga stater. I kolonier lever 1990 i runda tal bara 10 miljoner personer. Antalet självständiga stater ca 170.

Under processerna med koloniernas frigörelser har inom och mellan de olika länderna ofta förekommit kamp och strider mellan olika grupper som önskat onlika slags samhällssystem. Två system som stått emot varandra har bland andra system varit extrema kommunistiska system som i Sovjeturionen och kapitalistiska system som i USA. Denna kamp har också på olika sätt försiggått i de gamla självständiga staterna.

Världspolitiken har sedan några år efter andra världskriget präglats av motsättningar mellan ”supermakterna” USA och Sovjetunionen och de samhällssystem de representerar. Spänningen mellan de två systemen har tagit sig uttryck bl a i en gränslinje i Europa mellan väst- och östmakter och i enorma krigsmakter och krigsförberedelser på båda sidorna.

Många ansträngningar har under årens lopp gjorts för att minska spänningen mellan de två sidorna och minska krigsmaskinerierna. Systemet i Sovjetunionen och öststaterna har såsmåningom undergått en förändring, som 1989-1990 lett till begynnande sönderfall för det kommunistiska system som byggdes upp av Stalin under mellankrigstiden och som fått karaktär av visst monopol för det kommunistiska partiet, maktfullkomlig partiapparat och centraldirigerad varuprocuktion och varufördelning.

I de östeuropeiska staterna mellan Sovjetunionen och de västorienterade staterna har 1989-1990 gjorts tämligen fredliga revolutioner med förändringar i riktning till väststaternas kapitalistiska system. B1 a har Östtyskland 1990 upphört och uppgått i Västtyskland.

Under 1990 har också träffats avtal mellan väst och öst om minskning av krigsmedel. I Sovjetunionen har 1989-1990 synts tydliga strävanden dels att göra samhällssystemet mer demokratiskt, varvid kommunistpartiet mist sin politiska monopolställning, dels att göra systemen för varuproduktion och varufördelning mer lika dem i kapitalistsystemen där produktion och fördelning som grundprinöcip sker med hjälp av s k marknadskrafter, som dock tuktas av statliga regleringar och internationella överenskommelser av många slag.

I det följande görs en relativt kort genomgång av utvecklingen i världen under efterkrigstiden varvid mest bara noteras förhållanden kring statsbildringar och förekomst av revolutioner o d. Någon närmare genomgång av de många ländernas olika samhällssystem och levnadsvillkor görs inte och utvecklingen förs vanligen fram bara till mitten av l980-talet, undantagsvis längre. Avsikten med redovisningen är att den ska ge en allmän bakgrund så att det kan bli lättare att förstå de stora långsiktiga dragen i utvecklingen, och så att det ska bli lättare att fundera ut hur framtiden bör byggas.

Utgångsläget för framtidsbyggandet är att det 1990 finns ca 170 stater (unioner som USA och Sovietunionen räknas som vardera en stat) och att problemet är hur de kan och bör förbättra förîhållandena inom staterna och hur de kan och bör förbättra relationerna mellan staterna. Genomgången antyder att det finns mycket som borde förändras inom staterna och de förändringarna torde inte kunna ske utan förbättringar i många avseenden mellan staterna.

Det problem staterna har gemensamt är hur man ska kunna åstadkomma en bättre välfärdsfördelning och hur höja den genomsnittliga

välfärdsnivån. Somliga menar att de två delproblemen strider mot varandra. Man talar i det sammanhanget om “tillväxt” och “fördelning” och menar att ökad tillväxt måste ske på fördelningens bekostnad. Det kan ses som en huvuduppgift för de yngsta generationerna att bevisa att förbättring av välfärdsfördelningen väl kan kombineras med tillväxt. All erfarenhet visar att stora skillnader i levnadsvillkor i ett land ger upphov till konflikter som i svåra fall blir blodiga revolutioner med otrygghet och lidande. Stora sk§illnader mellan länder kan leda till krig.

Världens befolkning är 1990 ca 5 miljarder och världens stater har då en genomsnittlig befolkning på ca 30 miljoner. Räknar man bort USA, Sovjeturlionen, Kina och Indien, som tillsammans har drygt halva jordens befolkning, blir genomsnittet för övriga stater ca 16 miljoner

Krig är dyrt. FN-alliansen i kriget mot Irak i januari 1991 sägs kosta tre miljarder kr per dag. Med Iraks kostnader blir det ca fem. Ansvar för kriget har Irak med ca15 miljoner invånare, de bör betala, och det blir ca 300 kr per person och dag. För en familj på 3 personer blir kostnaden ca l00 000 kr för ett tremånaderskrig. Pengarna borde kunna användas på ett bättre sätt.

Förenta Nationerna, FN, bildades i juni 1945 redan före krigsslutet av länder som deltagit i kriget mot Tyskland-Italien-Japan. Det blev sedan möjligt för andra stater att ansluta sig. Sverige anslöt sig 1946. 1990 är nästan alla …stater med i FN. Vid mitten av 80-talet stod följande utanför: Andorra, Kiribati, Liechtenstein, Monaco, Nauru, San Marino, Schweiz, Sydkorea och Nordkorea. Taiwan, Tonga, Vatikanstaten och Västsahara, representerande ca 60 miljoner personer i Korea och för övrigt ca 7 miljoner.

FNs grundläggande organ är Generalförsamlingen, där varje medlemsstat har en röst. Vid sidan och under den finns andra organ bland vilka Säkerhetsrådet vakar över freden i världen och Ekonomiska och sociala rådet vakar över levnadsförhållanden och mänskliga rättigheter. FNs sekretariat är det verkställande organet och har i ledningen FNs generalsekreterare.

När FN bildades var huvudsyftet att trygga freden och med hänsyn till det är Säkerhetsrådet det viktigaste organet, det har fem permanenta medlemmar med vetorätt, USA, Sovjetunionen, Storbritannien, Frankrike och Kina samt ett antal representanter för andra stater som väljs av Generalförsamlingen för två år, i början va«r det sex st ‚senare ändrat till tio. Avsikten med Säkerhetsrådet var att det skulle kunna tvinga förbundsmedlemmarna att medverka i atgärder, även militära, mot en angriparstat, om det behövdes för fredens skull.

Vid krigsslutet upptäcktes att nazisterna, som många år förföljt judar, hade särskilda förintelseanstalter för judar och att miljontals judar avlivats. Mängder av utmärglade judar som ännu var i livet kunde räddas. De uppdagade förhållardena väckte den civiliserade världens avsky. Judarna var sedan något århundrade e kr ett folk utan land. Genom FNs insatser kunde judarna ett par år efter kriget bilda staten Israel i Palestina.

I Nürnberg inrättade USA, Sovjeturionen, Frankrike och Storbritannien efter kriget en militärdomstol där man dömde ledande personer i Hitlerregimen för krigsförbrytelser och för brott mot freden och humaniteten. I den första rättegången dömdes 1946 24 st åtalade, de mest ledande, 11 st, till döden genom hängning ocßh resten till fängelsestraff eller frikändes Bland de dödsdömda var Göring, men han undgick hängningen genom att begå sjävmord. Sedan följde flera rättegångar.

Efter kriget sattes Tyskland under förvaltning av England, Frankrike, USA och Sovjetunionen, som vardera fick vissa zoner. Berlin låg i den sovjetiska zonen ca 15 mil från västmaktszonerna och förvaltades i zoner av de fyra makterna. För att västmakterra skulle kunna komma till Berlin överenskoms om vissa transportleder för dem genom sovjetzonen. Förvaltningen skulle ske tills man kommit överens om någon mer permanent ordning .

Sovjetunionen kom att dominera de östeuropeiska staterna mer än västmakterna tänkt sig, där bildades folkrepubliker med kommunistiskt styre av sovjetisk modell. Detta och annat ledde till minskad enighet mellan Sovjetunionen och västmakterna, som 1946 menade att

Sovjetunionen och de östliga folkrepublikerna dragit ned en "järnridå" mot västmakterna. Det "kalla kriget" började.

De krigförande staterna i Europa blev av kriget försvagade ekonomiskt sett. USA-presidenten Truman och hans utrikesminister George Marshall fann det nödvändigt att hjälpa dem och det tillkom hjälp enligt en plan 1947 som kallats Marshallplanen. Sovjetunionen och de andra öststaterna erbjöds hjälp men avböjde. Hjälpen kom därför att gälla bara de västeuropeiska staterna. För distribution av hjälpen bildades 1948 organisationen OEEC, som sedan 1961 ombildades till OECD, Organization for Economic Cooperation and Development, ett rådgivande och utredande organ i ekonomiska frågor, gemensamt för de europeiska staterna utom östblocket samt USA, Kanada, Japan, Australien och Nya Zeeland, säte i Paris.

Sovjetunionen och öststaterna bildade 1947 en propagandaorganisation Kominform som bl a ville visa att USA kom med sin hjälp bara för att stärka sin egen maktställning, USA var ett ho«t mot kommunismen menade de och så var det ju också. Bland öststaterna ville Jugoslavien under ledning av Tito, fastän kommunistiskt, inte underordna sig Sovjetunionen och utstöttes 1948 ur Kominform. Jugoslavien behöll sedan sin självständiga attityd gentemot Sovjetunionen. Kominform upphörde 1956.

Under 1948 ville västmakterna av sina zoner göra en egen stat "Västtyskland". Sovjetunionen ogillade detta och stängde av västmakternas vägar till Berlin. De kunde dock försörja Berlin luftvägen och "berlinblockaden" upphörde 1949. En bestående konflikt mellan Sovjetunionen och västmakterna var etablerad.

Det var klart att väststaterna och öststaterna åtminstone tillsvidare måste gå skilda vägar. För fredligt internationellt samarbete bildades 1949 Europarådet av Storbritannien, Frankrike, Belgien, Holland, Luxemburg, Italien, Irland, Danmark, Norge och Sverige. Senare har tillkommit resterande västeuropeiska stater samt bl a Grekland och Turkiet.

…1949 bildades Förbunds republiken Tyskland (BRD Västtyskland) och Tyska demokratiska republiken (DDR Österrtyskland). Västtyskland kom med i Europarådet. 1948 bildades GATT, "allmänna avtal om tullar och handel" för att främja internationell handel. För viss samordning av kol- och stålprodukter bildades 1951 kol- och stålunionen mellar Frankrike, Beneluxländerna, Västtyskland och Italien.

Atlantpakten, ur vilken sedan bildades militärorgarisationen NATO, bildades 1949 av USA, Kanada, Storbritannien, Frankrike, Benelux, Italien, Portugal, Danmark och Norge. Som en motvikt bildade öststaterna Warzavapakten, 1955. I NATO har senare tilIkommit Island, Grekland, Turkiet, Västtyskland och Spanien. Frankrike lämnade det militära samarbetet 1966 men kvarstår i atlantpakten.

De sex staterna i kol- och stålunionen gjorde 1957 det s k romfördraget som sedan låg till grund för organisationen EEC för europeisk ekonomisk gemenskap, i kraft 1958. 1959 bildades organisationen EFTA av Storbritannien, Danmark, Norge, Sverige, Österrike, Schweiz och Portugal, Finland associerades 1961, för samarbete ungefär motsvarande EEC.

1963 slogs kol- och stålunionen ihop med EEC till EG, Europeiska gemenskapen. In i EG har senare inträtt Storbritannien, Irland och Danmark 1973, Grekland 8l, Spanier och Portugal. Inträde i EG innebar i förekommande fall utträde ur EFTA. EG har ett antal delorgan: kommission och ministerråd i Brüssel, parlamert och domstol i Luxemburg. Frågan om huruvida Sverige ska söka medlemsskap i EG eller ej har diskuterats länge och särdeles intensivt efter slutet av 1980-talet. Konsçekvenserna av medlemsskap är många och stora och 1990 otydliga. (1995 Sverige blev medlem av europeiska unionen 1995).

Josef Stalin dog 1953 och många i världen drog en lättnadens suck. Hans styre övertogs av en samling höga befattningshavare av vilka Nikita Crusjtjev såsmåningom blev den ledande. Han kritiserade personkulten kring Stalin och inledde en "avstalinisering" och medverkade till en något mjukare Sovjetisk utrikespolitik.

Stalins död ingav förhoppningar inom öststaterna om ett mänskligare styre. Arbetare i Östberlin strejkade och demonstrerade1953 men det slogs ned med hjälp av ryska stridsvagnar. I Polen hände

något liknande. I Ungern kom det 1956 till en stor revolution som dock slogs ned av ryska trupper. En liknande resning som också slogs tillbaka ägde rum i Tjeckoslovakien 1968,

Det sovjetiska samhällssystemet medförde att människor i öststaterra gärna ville flytta till Västeuropa, men öststaterna hindrade det genom utreseförbud och gränskontroller. I Berlin byggdes 196l mellan väst- och östzonerna en stor mur, "Berlinmuren", som varit föremål för hat och som snabbt revs 1990.

Andra världskriget fick ett snabbt slut genom atombombsinsatserna 1945. Det var första gången atombomber användes och under hela efterkrigstiden har legat ett hot om att atombomber skulle kunna användas igen. USA och Sovjetunionen byggde upp sina atombombs-kapaciteter till÷ enorma nivåer och gjorde vätebomber som var ännu värre än de första.

Supermakterna tävlade inom rymdtekniken och Sovjet skickade 1957 upp den första satelliten, Sputnik I, och Sputnik II med hunden Laika, USA skickade upp en satellit några månader senare. Bl a med hjälp av rön inom detta teknikområde utvecklade supermakterna nya vapen och vapensystem. De byggde ubåtar som från undervattensläge kunda avfyra atombomber, byggde roboter och raketer som kunde skickas mellan kontinenterna, för försvar byggdes antirobotar etc etc. Med strategiska vapen, som används över stora avstånd, till skillnad från taktiska för närstrid, höll supermakterna en "terrorbalans". Började ena sidan med atomkrig skulle andra sidan genast fortsätta och hela vårlden kunde läggas i ruiner.

En värld i ruiner var till nytta för ingen och det blev klart att det var nödvändigt att avbryta kapprustningen och istället rusta ned. Efter kriser i samband med berlinmurens byggande 1961 och cubakrisîen 1962, som redovisas mer i det följande, upprättades 1963 en direkt telefonförbindelse mellan makthavarna i Washington och Moskva. Supermakterna förstod, att fredlig samlevnad måste etableras.

Nedrustningskonferenser hölls på 50-talet och1958 slutade super-makterna med kärvapenprov ovan jord, 1968 ingicks ett formellt avtal om stopp för kärvapenprov, som undertecknades även av andra, bl a Sverige, men inte av Frankrike och Kina. Frankrike gjorde sitt första atombombsprov i Sahara 1960, Kina 1964. 1968 ingicks ett avtal som skulle förhindra spridning av kärnvapen till nya stater. 1972 ingicks ett avtal SALT nr 1 mellan USA och Sovjetunionen om vapenbegräns-ning, senare följt av ytterligare avtal.

1975 hölls en säkerhetskonferens i Helsingfors med stort antal deltagare, bl a supermakterna, man kom bl a överens om att man inte skulle använda våld mot vararldra och att eventuella justeringar av statsgränser som bildats efter andra världskriget kunde ändras bara med fredliga medel.

I Spanien dog ledaren Franco 1975. Landet blev en demokratisk snäll monarki. I Portugal störtades diktaturregimen 1974 och landet blev en modern demokrati.

Grekland hade 1967 inre problem och militärer gjorde en kupp och införde diktatur. Kungen gjorde en misslyckat motkupp och måste fly landet. Makthavarna störtades 1973 av andra militärer, som hade ut-rikeskonflikter med Turkiet om Cypern och nödgades uppge sitt styre 1974. Efter folkomröstning och val återinfördes demokratin, men monarken avskaffades och Grekland blev en respektabel republik.

I Polen inleddes 1980 en revolt mot regimen genom en strejk, som till ledare fick Lech Walesa, senare fredspristagare och 1990 vald till landets president. Rumäniens makthavare Ceausescu avrättades julen 1989.

Asien

Utvecklingen i Asien under efterkrigs tiden har präglats av konflikterna kring Israel, koloniernas frigörelser och problem i de nya självständiga staterna samt utvecklingen i Kina med den kinesiska kommunismens utveckling och Japan med den kapitalistiska utvecklingen som gjort Japan till en ekonomisk stormakt.

Främre Orienten/mellanöstern

Syrien och Libanon, som efter första världskriget ställdes under fransk förvaltning, blev självständiga 1941-1944, och därmed var alla stater i Främre Orienten självständiga utom Palestina och några småstater i sydost på arabiska halvön som stod under engelskt inflytande och som kan räknas sorn självständiga från 1971.

Cypern, förvaltad av Storbritannien sedan 1925, blev 1960 den självständiga republiken Cypern med grekcypriotiske ärkebiskopen Makarios som förste president. Tvister mellan öns grekiska och turkiska befolkningar och mellan Grekland och Turkiet har därefter orsakat svåra konflikter. Makarios sörtades 1974 men återkom snart till makten. Han dog 1977.

Som ett samarbetsorgan mellan fria och halvfria arabstater bildades 1945 Arabförbundet, antalet medlemmar har sedan ökat och är 1990 ca ett dussin stater på den arabiska halvön upp till och med Syrien och Irak och ca ett halvdussin i norra Afrika utefter Medelhavet och Rödda havet. PLO, en organisation för palestiniers rätt till eget land, bildades 1964, av Arabförbundet erkänt som palestiniernas representant, är också med i förbundet. PLO-ledare har länge varit Yasir Arafat.

Israel och Palestina.

Palestina förvaltades sedan första världskriget av Storbritannien. Britterna ville efter andra världskriget frånträda och FN utarbetade och antog 1947 ett förslag om landets delning i ett judiskt och ett palestinsk område. Arabiska och islamska stater reserverade sig mot FN-beslutet.

När den brittiska förvaltningen upphörde 1948 utropade den judiska befolkningen i Palestina FN-planens judiska områden som republiken Israel. Kringliggande arabstater och Irak ogillade det och angrep den stat Israel menade sig ha bildat. Stora strider utkämpades. FN lyckades 1949 skilja de stridande åt. Medlare var en tid svensken Folke Bernadotte, som mördades av judar under medlingsförsök. Många arabiska palestinier som bodde i områden som blev judiska flydde mot öster och norr och har åstadkommit ett betydande flykting-problem för palestinier utan eget land. Trots allt fick judarna ett område som i stort sett hade FNs välsignelse, men som inte godtogs av araberna. Israel har mottagit många judiska invandrare och blivit med-lem i FN.

Israel har efter 1949 varit centrum för otaliga konflikter. Israel var inblandat i den s k suezkrisen 1956. I det òs k sexdagarskriget 1967, som började av Israel efter vissa attacker utifrån, tog Israel delar av Palestina som inte ingick i 1948 års Israel samt från Egypten Sinaihalvön. Efter sexdagarskriget antog FN en resolution 22 nov 1967: de israeliska trupperna skulle dras tillbaka från “områden som ockuperades under den senaste konflikten”, men resolutionen krävde ock-så erkännande av “alla inom området belägna staters suveränitet, territoriella integritet, politiska oberoende och rätt att leva i fred inom säkra och erkända gränser” .

I det s k oktoberkriget 1973, som började av Egypten och Syrien, stärktes araberna ställning och Israel drog sig senare bort från Sinai. En fred med Egypten kom till 1979, men löste inte problemen.

Syrien och Libanon.

I det nya självständiga Syrien rådde stora inre motsättningar, politiska, sociala och religiösa. Krig och konflikter har präglat utrikespolitiken hela efter krigstiden, Israel har varit huvudfiender. Syrien har engagerat sig i strider i Libanon, där 1975 bröt ut ett inbördeskrig p g a motsättningar, framför allt mellan kristna och muslimer, som är ungefär lika många till antalet där. Det finns i området många typer av religioner som anses ha traditioner ända från korstågstiden. De inre

motsättningarna i Libanon har kombinerats med konflikter med Israel bl a 1978 då Israel trängde in. Många palestinier har flytt in i Libanon. PL0 hade en tid högkvarter där och attackerade Israel därifrån, där är stora skador

Jordan, Saudiarabien och småstaterna.

Jordanien är ett kungarike med kung Hussein som regent sedan 1952.Han har under efterkrigtiden varit en politisk balanskonstnär, med viss västorientering. Jordanien kan ses som demokratiskt i europeisk mening medan de andra arabstaterna mest regeras på andra sätt.

Oljeförekomsterna i Främre Orienten har under efterkrigstiden i hög grad påverkat utvecklingen. På arabiska halvön finns 1990 följande självständiga stater Syrien, Libanon, Irak Kuwait, Israel, Jordanien, Saudiarabien, i öster Bahrain, Qatar, Förenade arabemiraten och i söder Oman (Muskat och Cman), Sydjemen (Demokratiska folkrepubliken Jemen) och Nordjemen (Arabrepubliken Jemen). Saudiarabien och småstaterna har i de flesta fall en gammal monarkistisk styrelseform, ett undantag är Sydjemen. I Saudiarabien ligger muslimernas heliga städer Mecka och Medina.

Irak och Iran. Kurder

Irak blev självständigt 1932 och var ett kungarike till 1958 då det efter en kupp blev republik. Saddam Hussein blev president och ordförande i revolutionsrådet 1979. En fjärdedel av befolkningen, i norr, är kurder som komplicerat de inre förhållandena, de vill göra sig fria från Irak. Kurder finns också i stora områden i Turkiet, där de förföljs, och i Iran där de kämpar. Kurderna är ett folk som vill ha en egen stat, Kurdistan, men inte kunnat astadkomma det.

I Persien, som numera kallas Iran, härskade schahen av Iran till 1979 då han tvingades gå i landsflykt och dog 1980. Han förde ett auktoritärt styre som var inriktat på modernisering av landet men också medförde sociala orättvisor. Sedan han tvingades iväg kom en regim ledd av den tidigare landsflyktige religiöse ledaren ayatollah Khomeni. Hans styre byggde på fundamentalistisk, dogmatisk tilllämpning av Koranen och lär knappast ha förbättrat de sociala förhållandena i landet. Han dog i slutet av 1980-talet, efterträdarna har gått i samma spår. En författare på de brittiska öarna, som kommenterat några rader i Koranen, har av den iranska regimen dömts till döden, med rätt för varje rättrogen muslim att slå ihjäl honom.

Mot Iran startade Irak 1980 ett stort krig som pågick till 1988 med stora förluster för båda sidorna men för övrigt utan några tydliga praktiska resultat.

Hösten 1990 invaderades Kuwait av Irak vilket väckte protester världen över, både i övriga arabstater och i Sovjetunionen, Kina och västmakterna. Diplomatiska försök att få Irak att dra sig tillbaka från Kuwait misslyckades. I en FN-resolution gavs Irak en frist till mitten av januari 1991, därefter kunde våld användas för att tvinga Irak tillbaka. En allians med USA i spetsen öppnade krig mot Irak någon dag efter det tids fristen gått ut, kanske dittills den största händelsen i krigshistorien efter andra världskriget.

Främre Orienten/mellanöstern 1991

FN-alliansens krig mot Irak pågick i sex veckor och slutade när Kuwait återtagits från Irak. Irak ålades betala skadestånd, förstöra vapen mm. Saddam Hussein stod kvar som makthavare i Irak trots försök att störta honom.

Situatuonen för kurderna i norra Irak försämrades.

Efter kriget kom igång förhandlingar mellan Israel och araber/palestinier om deras konflikter, främst genom påverkan från USA.

(De stora höga dubbelbyggnaderna i New York rasade ihop 11 september 2001 efter terroristanfall med kapade flygplan. Sedan har USA startat krig mot Irak och Saddam Hussein tagits tillfånga. Irak har fått en ny regering, men oroligheterna där är inte slut 2005)

Asien bortom Iran

De engelska kolonierna.

I engelsmännens indiska kolonier fanns inre motsäättningar mellan olika grupper, framför allt mellan muslimer och hinduismanhängare. Sedan engelsmännen bestämt sig för att lämna Indien fritt delades landet 1947 i två stater med viss anknytning till Storbritannien,1ndiska unionen (Indien) med övervägande hinduer och Pakistan med övervägande muslimer. Helt självständiga republiker blev de 1950. Frigörelseprocesserna irnehöll många konflikter Det självständiga Indiens förste ledare blev Nehru. Senare ledes landet periodvis av hans dotter Indira Gandhi, som mördades 1984. Därefter har hennes son Rajiv Gandhi stundtals haft makten.

Pakistan kom att bestå av två delar 150 mil från varandra, Västpakistan och Östpakistan, med många olikheter, bl a ifråga om språk. Efter inbördeskrig 1968 och ett krig 1971 mellan Indien och Pakistan, som förlorades av Pakistan, blev Östpakistan en egen självständig stat, Bangladech, som därefter haft många inre konflikter. Bangladech är landet som ofta drabbas av översvämningskatastrofer

Storbritanniens koloni Burma blev självständig 1948, likaså Ceylon, där staten sedan 1972 heter Sri Lanka. Siam var självständigt, men har efter kriget bytt namn till Thailand. I gränstrakterna kring Burma och Thailand finns "den gyllene triangeln" med ett av världens största narkotikaproducerande områden.

Britternas kolonier på de ostindiska öarna blev självständiga efter långa konflikter, Malysia bildades där på 1960-talet. Singapore blev egen stat 1965.

De holländska kolonierna.

Större delen av de ostindiska öarna var nederländska/holländska kolonier. Holländarna var inte lika villiga som engelsmännen att lämna kolonierna, men efter många strider där bildades Indonesien 1949 som en självstandig stat, där de holländska delarna av Guinea inlemmandes först 1963.

De franska kolonierna.

Fransmännens kolonier i Asien, som de erövrade i slutet på l800-talet, "Franska Indokina", omfattade i stort sett 1990 års Vietnam, Laos och Kampuchea. I Vietnam uppträdde efter första världskriget rörelser som ville frigöra landet, det var Vietnams Kuomintang och Indokinas kommunistiska parti under ledning av Ho Chi Minh. Under 1930-talet gjorde de uppror som slogs ned av fransmännen. Under andra världskriget ockuperades Vietnam av japanerna och motståndsrörelserna slogs ihop till organisationen Viet Minh med Ho Chi Minh som ledare. När japarlerna kapitulerade proklamerade Ho Vietnams självständighet 1945. Frankrike ville inte släppa greppet om Vietnam och det blev krig där, som varade 1945-1954. Viet Minh blev en kommunistisk rörelse och fransmännen satte upp en antikommunistisk regim i Saigon. Kriget spred sig till Laos och Kambodja (Kampuchea). Resultatet blev såsmåningom att det 1954-1956 bildades två delar, det kommunistiska Nordvietnam och det antikommunistiska Sydvietnam med 17:e breddgraden som gräns. Frankrike drog sig senare ur Sydvietnam och i stället kom, där USA som stöd.

USA menade att kommunismens utbredning borde hindras. Ur det utvecklades det stora vietnamkriget mellan Nordvietnam och Sydvietnam +USA, som pågick 1965-1975. USA lämnade landet 1973 efter att det i stor utsträckning förstörts med bomber och andra stridsmedel. Antalet dödade och skadade var mycket stort på båda sidor. USA förlorade i döda många tiotusental. Vietnam blev 1976 en självständig republik med kommunistisk regim.

Laos och Kambodja, numera Kampuchea, blev självständiga ungefär samtidigt efter komplicerade och svårartade konflikter, som ännu 1990 inte är avslutade. I Kampuchea togs 1975 makten av de s k röda khmererna, en extrem kommuniströrelse under ledning av Pol Pot. De har på ett grymt sätt försökt genomföra en samhällsomvandling och därvid enligt beräkningar dödat miljontals människor. 1979 besattes landet av Vietnam. Prins Sihanouk, som avsates 1970, har försökt få ordning där.

Kina.

Sovjetunionen erkände 1945 kuomintangledaren Chiang Kai-shek som Kinas ledare och alltså inte kommunistledaren Mau Tse-tung, vilken inte följde direktiven från världskommunismens ledare Stalin. De gamla striderna mellan Kuomintang och kommunisterna fortsatte efter 1945 och 1948-1949 utkämpades dem emellan ett stort fältslag, där Chiang Kai-shek förlorade. Han begav sig till ön Taiwan (Formosa) och blev president i en regim som gjorde anspråk på att representera hela Kina. I det stora Kina på fastlandet grundade Mao 1949 Folkrepubliken Kina med Peking som huvudstad. Kinas plats i FN, i generalförsamlingen och i säkerhetsrådet, besattes av Taiwan. Folkrepubliken Kina hindrades många år av USA att bli medlem av FN, men 1971 övertogs Kinas plats i FN av folkrepubliken.

I Maos Kina började en modernisering och industrialisering av landet. Motsättningarna mellan Kina och Sovjetunionen ökade.1964 provsprängde Kina sin första atombomb, 1967 sin första vätebomb. Åren 1966-1969 bedrev Mao en "kulturrevolution" en renlärighets-och utrensningskampanj som syftade till att utplåna som han menade borgerliga, kontrarevolutionära och revisionistiska tankar och vanor. Maos "lilla röda" bok var vägledande. Revolutionen avbröts av en partikongress 1969. USA-presidenten Nixon besökte Kina 1972 och gjorde vänskapliga överenskommelser med Mao, bl a som ett led i försöken att minska sovjetkommunismens maktställning.

1973 började "de fyras gäng" under ledning av Maos hustru försöka återinföra kulturrevolutionen, Mao var då gammal. De lyckades inte. Mao dog 1976 och därefter modifierades hans dogmatiska kommunistiska politik kraftigt. I det sammanhanget dömdes Maos änka i en rättegång för övergrepp under Maos tid. Det kinesiska samhället liberaliserades, men folket tycks ha gått för fort fram i liberal riktning för att passa makthavarna. Studenter m fl protesterade mot regimen bl a på Himmelska fridens torg 1989 och då slog regimen tillbaka med vapenmakt, något som fördömdes över hela världen.

Japan.

Japan var bland förlorarna i andra världskrigeget och ställdes under ledning av USA-generalen MacArthur. I Överenskommelser vid krigsslutet skulle bl a krigsförbrytare bestraffas, Japan demilitariseras och ombildas i demokratisk liberal riktning. Stora bank- och industrikoncerner skulle upplösas mm. Vissa delar av territorier som tidigare behärslats av japanerna skulle avträdas, bl a skulle Korea bli en egen självständig stat och vissa områden överlämnas till Sovjetunionen och USA. Kejsarinstitutionen fick vara kvar, men med starkt begränsad makt, styrelsen blev parlamentarisk. Såsmåningom avvecklades de amerikanska kontrollorgaren. Japan har efter svårigheter i början utvecklat sig till en av de ekonomiskt starkaste staterna i världen.

Korea, Filippinerna, Afghanistan mm.

Korea skulle bli en stat, men ockupationsförhållandena i slutet på kriget ledde till bildning av två stater med 38e breddgraden som gräns, Demokratiska folkrepubliken Korea i norr och Republiken Korea i söder. Nordkorea öppnade erövringskrig mot Sydkorea 1950 och FN med trupper från många länder, främst USA ställde sig på Sydkoreas sida. Det slutade 1953 med oförändrad gräns sedan Kina också varit med i kriget. Omkring 6 miljoner människor dödades i Kriget, varav ca 3,5 civila. Koreakriget skakade världen.

Filippinerna var USAs koloni fram till 1946 då där blev en självständig republik. Ferdinand Marcos blev president 1965, missbrukade grovt sin ställning för egen vinning, valdes bort 1986 och måste fly.

I Stilla havet har efter andra världskriget bildats ett antal relativt små självständiga stater. I bergstrakterna mellan Kina och Indien har förekommit konflikter och förändringar, bl a i Kashmir och i Tibet som kineserna ockuuperade1951. Tibets Dalailama flydde ur landet , 1959.

Afghanistan var en monarki, blev republik1973 och fick1978 en kommunistisk ledning som dock hade svårt hävda sig. Sovjetunionen sände in trupper i landet som hjälp till kommunisterna. Västmakterna protesterade och de sovjetiska trupperna drogs långt om länge tillbaka.

Afrika

I Afrika finns 1990 drygt 50 självständiga stater med drygt en halv miljard människor. I några små delar med anknytning till Frankrike och Storbritannien bor i runda tal en halv miljon. Före första världskriget,1914, fanns där två självständiga stater, Liberia och Etiopien. Under mellankrigstiden blev Egypten självständigt 1922, resten var kolonier knutna till europeicka stater. Afrikas stater har blivit självständiga huvudsakligen efter andra världskriget. l963 bildades av ett antal fria afrikastater utom Sydafrika organisationen OAU för samarbete.

Liberia bildades på 1800-talet som hem för frigivna amerikanska negerslavar. Etiopien kallades förr Abessinien och är en statsbildning med anor från forntiden. Kejsare i landet var Haile Selassie 1930-1936 och från 1941 tills han avsattes 1971, och landet blev republik.

Staten Sydafrika bildades l910 med anknytning till Storbritannien, fick större självständighet 1931 och blev helt självständig 1961. Situationen där har präglats av och präglas ännu 1990 av förhållandet mellan de vita makthavarna och den svarta befolkningen. De svarta är förtryckta och de vita är ovilliga till demokrati för alla och utjämning av levnadsvillkoren. Premiärministern Verwoerd mördades 1966. Åtskillnadspolitiken, apartheidspolitiken, som rör förhållandet vita-svarta, ogillas av en stor del av världen utan för Genom sanktioner och blockader o d har man försökt få makthavarna att ändra till förmån för de svarta. (Apartheidregimen upphörde och Nelson Mandelas blev president i Sydafrika 1994)

Egypten fick på senare tid viss självständighet inom det Osmanska riket, stod en tid urder engelskt inflytande men blev sjä1vstädndigt 1922, då med något inflytande från engelsmännen, något som dock senare försvunnit. Under 1953 gjordes en vänsterrevolution under ledning av överste Nasser, varvid den kung som fanns där tidigare avsattes och republik infördes. Nasser blev president 1954 och förstatligade 1956 Suezkanalen varvid Frankrike och England som hade intressen där började krig. FN kunde inte göra något åt det p g a Frankrikes och Englands vetorätt i säkerhetsrådet, men genom diplomatiska ingripariden från USA och Sovjetunionen avblåstes kriget, där ocksa Israel varit med. Den engelska premiärministern måste avgå. Hela förloppet går under beteckninger “Zuezkrisen”.

Den ekonomiska utvecklingen i Egypten fick uppsving genom ett väldigt dammbygge vid Assuan, där en stor sjö bildades och gamla stentempel sågades ned och sattes upp igen på högre nivå för att inte komma under vatten.

Egypten har varit och är part i Israels konflikter med omvärlden, bl a i sexdagarskriget 1967 och oktoberkriget 1973. 1977 försökte Egyptens president Sadat åstadkomma varaktig fred med Israel och fick bl a tala i Israels parlament, knesset, andra arabstater ogillade detta. Amerikanske presidenten Carter försökte medverka till fred och inbjöd Sadat och Israels premiärminister Begin till sitt sommarresidens, Camp David, varvid vissa men inte tillräckliga framgångar i fredssträvandena nåddes genom det s k Camp-David-avtalet. Sadat och Begin fick Nobels fredspris 1978. Ett fredsavtal mellan Eypten och Israel ingicks 1979, men det innbar inte slutet på konfllkterra, Sadat mördades 1981.

Libyen blev ett självständigt kungarike 1951, men där gjorde överste Kadaffi en statskupp 1969 och gjorde landet till republik med sig själv som ledare. Tunisien blev självständigt 1955 och Marocko 1956. Algeriet sågs av fransmännen som en del av Frankrike, men det blev ändå fritt 1962 efter ingrepp från franske presidenten de Gaulle och efter blodiga revolutioner ända sedan 1954.

De övriga kolonierna frigjorde sig på olika sätt och många gånger under svåra strider och revolutioner. Ghana bildades 1957, Nigeria 1960, Kongo 1960, Kenya 1963, Uganda 1962, Tanzania 1964, Malawi och Zambia 1964, Rhodesia 1965 och ändrade regim och blev 1980 Zimbabve, Mocambique och Angola 1975 etc etc. FNs generalsekreterare, svensken Dag Hammarskjöld, omkom i en flygolycka på väg till medlingssamtal i Kongo.

Utöver många politiska problem i Afrika finns problem med svält och fattigdom.

Amerika

Utvecklingen i Amerika har gått och går olika i USA-Kanada och Latinamerika, dvs Mexico och staterna söder därom.

USA och Kanada har uppstått ur engelska och franska kolonier, man talar engelska där och i Kanada delvis franska, den dominerande religionen är protestantisk kristendom, men det finns många katoliker, den s k ekonomiska utvecklingen är i världspersrektiv god.

De latinamerikanska staterna har bildats ur sparska och port ugisiska kolonier, rnan talar moderländernas språk, dominerande religion är romersk-katolsk kristendom och den ekonomiska utvecklingen där är fylld av svårigheter.

I vänsterevolutionen i Mexico åren kring första världskriget förstatligades naturrikedomar, vilket antyder att styrningsprinciperna där är annorlunda än i det privatkapitalistiska USA. Mexico var med i andra världskriget på de allierades sida, men styrelseskicken i USA och Mexico är för olika för att det ska råda fullständigt samförstånd dem emellan. Under efterkrigstiden tycks regimen i Mexico trots sin vänsterinriktning ha prioriterat snabb ekonomisk utveckling framför utjämning av levnadsvillkoren. Mexico City har blivit en av världens största städer med omfattande fattig slum kring lyxiga rikemansområden.

Åv de sydamerikanska staterna kom de flesta med i andra världskriget på de allierades sida, men som passiva deltagare utom Brasilien som medverkade i strider.

Efter kriget bildades för gemensamt uppträdande vid kriser, krigsfara och krig organisationen OAS för amerikanska stater, i vilken ingår stater både från Nord- och Sydamerika.

De latinamerikanska staterna blev självständiga huvudsakligen under l800-talet och hade i början av 1900-talet ofta ålderdomliga traditioner och samhällssystem. Statsgränserna är vanligen arv från kolonialtiden. Under efterkrigstiden har i dem förekommit många revolutioner som gått i olika riktningar, ibland åt vänster, ibland åt höger.

I Asien och Afrika har frigörelser från moderländerna, gränsdragningar och inre omvälvningar gått hand i hand. I Latinamerika finns ett tidsavstånd mella staternas frigörelser och efterkrigstidens inre omdaningar. De på l800-talet frigjorda staternas styrelseskick fick från början l800-talskarakRtär. Så hade t ex Brasilien en kejsare från 1822 till 1891 då landet blev republik med militärdiktatur. Slaveri avskaffades i Brasilien 1889 och vid andra världskrigets slut kan där ha funrits ännu levande frigivna slavar. Konflikterna i de latinamerikanska delarna av Amerika gäller i första hand de inre förhållandena, men i flera fall finns motsättringar i gränsfrågor. I början av 1930-talet fördes krig mellan Bolivia och Paraguay.

Nordamerikanska kapitalägare gjorde urder mellankrigstiden investeringar i de latinamerikanska länderna, i olja, gruvor industrier mm, som väckte viss ovilja där investeringarna gjordes. I Peru bildades på 1920-talet en organisation som ville samla indianska foIk till kamp mot USA-kapitalismen.

I Chile fanns på 1930-talet fascistisk makt och nazistsypatier. I Argentina beundrade på 1930-talet en del geneíraler och godsägare Mussolini. I Brasilien rådde en fascistisk diktatur från början av 1930-talet till 1945, men landet gick 1942 med i kriget på de allierades sida.

Under efterkrigstiden framträdde i flera latinamerikarlska länder vänsterradikala riktningar. För tiden fram till mitten av 1980-talet kan man notera bl a följande.

På Cuba gjordes 1959 en blodig revolution då Fidel Castro störtade en högerdiktatur och inrättade ett kommunistiskt styre. Han förstatligade bla mot obetydlig ersättning nordamerikansk egendom, vilket starkt ogillades av USA. USA försökte invadera Cuba 1961 i Grisbukten men misslyckades. USAs försök ogillades av FN. Sovjetunionen fick inflytande på Cuba och installerade där raketbaser som kunde skjuta bomber mot USA. USA kände sig hotat och krävde att Sovjetunionen skulle föra bort sina offensiva vapen från Cuba. Inför risken av krig mellan USA och Sovjetunionen, kanske med kärnvapen, drogs raketbaserna bort. Detta var “Cubakrisen”, som setts som mycket allvarlig i världsfredsperspektiv.

I Colombia blev det inbördeskrig mellan flera olika grupper. I Bolivia störtades 1952 en härskarde militärjunta, men armén slog tillbaka 1964 och ett inbördekrig bröt ut, där 1967 Castros medarbetare Che Guevara stupade. l979 gjordes försök att återinföra civil regering.

I Peru har under större delen av efterkrigstiden härskat militärjuntor som till en del fört reformvänlig politik.

I Chile inledde kristna demokrater på 1960-talet en reformpolitik. l970 vann socialisten Allende presidentvalet och började en hårdare vänsterkurs, bl a med förstatligande av koppargruvor. Det väckte reaktion och Allende störtades och mördades 1973 av en militärjunta under ledning av general Pinochet, som sedan förde ett diktatoriskt högerstyre. En viss förbättring har senare skett

I Argentina blev Juan Peron 1946 president och diktator, störtades 1955. En ny regim störtades 1966. 1973 kom Peron tillbaka som ledare men dog 1974 och efterträddes av hustrun Isabel i ett Argentina på gränsen till inbördeskrig. Isabel störtades 1976, terror och våld rådde. 1982 försökte Argentina ta Falklardsöarna från Storbritannien, varvid utbröt ett krig som engelsmännen vann. Argentinas misslyckande i kriget ledde till en ny regim.

I Brasilien störtades efter andra världskriget den rådande diktaturen och en tämligen parlamtntarisk regim rådde fram till 1964 då militärer tog makten och förde en otrevlig politik. Vid mitten av 1980-talet återställdes demokratin.

I de mellanamerikanska småstaterna har särskilt på senare år förekommit mycket omfattande strider och revolutioner.

Britternas koloni i Guyana blev 1966 den självständiga republiken Guyana, med viss anknytning till Storbritannien. Holländska Guyana blev 1975 den själv ständiga republiken Surinam. Franska Guyana är fortfarande en fransk koloni.

I Amerikas övärldar har under efterkrigstiden bildats några sjävständiga nya stater. På Haiti fanns ett diktatoriskt styre som störtades 1986.

I norvästra delarna av Sydamerika finns områden med stor produktion av narkotika, som sedan förs ut och ställer till elände i världen.

För staterna i Mellan- och Sydamerika gäller att de i de flesta fallen har stora klasskillnader med välbärgade klasser och klasser med många fattiga som lever under usla förhållarden. Det ger politiska spänningar som leder till kupper och revolutioner än åt vänster än åt höger. Stabilitet för regimerna lär man inte kunna räkna med förrän levradsvillkoren utjämnats mera.

Kanada blev brittiskt 1867, men har sedan dess blivit mer och mer självständigt. Det har ännu 1990 viss formell anknytning till Storbriannien, men kan i praktiken ses som helt självständigt, isynnerhet som 1947 antogs en lag om kanadensiskt medborgarskap.

Amerikas förenta stater/USA

USA kan kort karakteriseras som kapitalistiskt och är kommunismens motståndare nummer ett. Efter andra världskriget växte där fram en extrem rädsla för kommunismen, som de såg breda ut sig över stor del av världen, bl a i de östeuropeiska staterna väster om Sovjetunionen, och i Asien. I USA pågick från 1950 och 1952-1954 under ledning av senator Mc Carthy en förföljelse av personer som var eller misstänktes vara kommunistsympatisörer. Många fick lida av det. Den världsberömde filmskaparen Chaplin kom på den svarta listan och flyttade till Schweiz, han var kritisk mot kapitalismens avig-sidor, bl a i filmen “Moderna tider” 1936.

I USA bildades 1947 underrättelseorganet CIA, som ofta fungerat som ett hemligt verktyg för utrikespolitiken. FBI är en avdelning inom USAs förvaltning som ska sörja för landets inre säkerhet.

Slaveriet avskaffades i USA efter inbördeskriget 1861-1865, men de frigivna och deras efterkommande har haft svårt att få de fullständiga rättigheter de ska πha. 1964 antogs vissa lagar som skulle förhindra orättvisor den ickevita befoIkningen utsattes för. Den avsedda effekten inställde sig inte med ens och de färgade måste ännu 1990 kämpa för sina rättigheter. En av kämparna var Martin Luther King, som fick Nobels fredspris 1964 och mördades 1968.

USA är landet där nästan var och en har ett skjutvapen och beredskapen att anvånda vapnen är hög. President John Kennedy mördades 1963 och hans bror Robert mördades 1968 när han ställde upp som presidentkandidat.

President Nixon avgick p g a den s k Watergateskandalen, där Nixons partikamrater gjorde inbrott i motståndarpartiets lokaler och gjorde saker som medverkade till att Nixon återvaldes till president 1972 efter hans första presidentperiod.

USA har världens största industriproduktion, största krigsmakt och står i främsta ledet när det gäller naturvetenskaplig forskning och teknologi. USA var inte först i rymden med satellit, men vawr först med att sätta en människa på månen,1969.

USA är först, bäst och störst i många avseenden men har inte lyckats skapa paradiset på jorden. I USA hyllar man konkurrens och frihet, frihet för var och en att göra affärer med nästan vad som helst, tjäna pengar, bli miljonärer och bygga upp ett eget lyckorike. Tyvärr har systemet en baksida med utslagning av dem som inte hänger med. Det finns fattigdom och slum i USA som USAs kapitalistiska marknadssystem inte tycks kunna hantera tillfredsställande.

USA har under efterkrigstiden blivit ett slags världspolis som vakar över individernas frihet i världen enligt USAs principer och har därvid gjort ingrepp i världspolitiken som inte alltid varit lyckade. Vietnamkriget var en olycka för USA. I länder i Mellan- och Sydamerika har USA mer eller mindre öppet försökt styra den politiska utvecklingen med diskutabla metoder.

(De stora höga dubbelbyggnaderna i New York rasade ihop 11 september 2001 efter terroristanfall med kapade flygplan. Sedan har USA startat krig mot Irak och Saddam Hussein tagits tillfånga. Irak har fått en ny regering, men oroligheterna där är inte slut 2005)

Oceanien, polarområdena och rymden.

Till Oceanien räknas Australien, Nya Zeeland och världshaven till de delar de inte räknas in i de stora kontinenterna. Den enda som enligt den offentlig statistiken har besittningar i polarområdena är Norge, som har ett område vid sydpolen.

Som en ny kontinent kan man räkna rymden kring jorden, som under efterkrigstiden stundtals varit och är befolkad.

Europa 1991

Under 1991 gick förändringarna i Sovjetunionen snabbt: Kommunistpartiet förbjöds och upplöstes, Sovjetunionen upphörde att existera vid jultiden. De tre baltiska staterna blev självständiga och de flesta av de övriga delstaterna i Sovjetunionen bildade “De oberoende staternas samvälde”, OSS, där de tre största staterna är Ryssland, Vitryssland och Ukraina och där Rysslands folkvalde president Boris Jeltsin blev den främste ledaren. Ryssland dominerar och har intagit Sovjetunionens plats i FN.

I Jugoslavien började 1991 ett inbördeskrig till följd av gamla konflikter mellan delstater och folkgrupper, och en upplösning till flera oberoende stater började.

Sverige ansökte om medlemsskap i EG. EG-staterna kom i slutet av året överens i princip om att bilda en union, bl a med gemensam centralbank och gemensam valuta, inom några år.(1995 Sverige blev medlem av europeiska unionen 1995).

Världens djur-och växtvärld.

I det föregående har berättats om människornas värld. Men det finns annat levande som har rätt att leva pa planeten, djuren av alla de slag och växterna. I dagens demokratier har djuren och växterna ingen rösträtt, mänliskorna måste tänka på att föra deras talan.

Källor till världshistorien:

- Å Holmberg, Vår världs historia, NoK 1952.
- Å Holmberg och A Thulstrup: Historien efter 1914, 2 upplagan, Esselte Stud.1981.
- Bra böckers världshistoria.
- Bonniers världshistoria.
- Nils G. Wollin: Allmän konshistoria. Nodisk Rotogravyr. 1947

Sverige under 1900-talet.

Riksdagens tidning, Från Riksdag och departement, nr 40 1999: Inför år 2000. Så började och slutade 1900-talet.

1900 John Filip Nordlund, mördaren på Prins Carl, halshuggs.
1901 Allmän värnplikt införs.
1902 Gatukravaller och tre dagars storstrejk för allmän rösträtt.
1903 Lapplands-Expressen avgår från Stockholm till Narvik.
1904 Den första biografen öppnas.
1905 Unionen med Norge upplöses. Det nya riksdagshuset på Helgeandsholmen tas i bruk.
1906 LO och SAF erkänner varandra i avtal. I Mölle har damer och herrar setts bada tillsammans.
1907 Oscar II avlider och efterträds av Gustav V.
1908 Dramaten sätter upp Strindbergs ”Mäster Olof”.
1909 Allmän rösträtt för män till andra kammaren. Stor lockout och storstrejk berör 300000 arbetare. Efter en månad gav arbetarsidan upp.
1910 Den sista avrättningen äger rum i Sverige. Hinke Berggren håller föredraget "kärlek utan barn"och döms till fängelse.
1911 Karl Staaff (lib) bildar regering.
1912 Olympiska spel i Stockholm.
1913 Folkpension, som dock är för liten för att man ska kunna leva på den.
1914 Bondetåg, borggårdskris och nyval.
1915 Matpriserna stiger kraftigt.
1916 På två år har 40 svenska fartyg drabbats av tyska torpeder eller minor vilket kostat 128 människor livet.
1917 Parlamentarismens genombrott. Nils Eden (lib) bildar regering tillsammans med Hjalmar Branting (s). Hungerdemonstrationer i Västervik och Stockholm. Brödbutiker och bagerier plundras i Norrköping, Göteborg och Seskarö. Militärer sätts in.
1918 Klädransonering. Spanska sjukan bryter ut i Malmö, 27 000 människor dör i epidemin under året.
1919 Riksdagen beslutar om åtta timmars arbetsdag.
1920 Motbok införs i hela landet, tilldelningen är 4 liter starksprit i månaden. Sverige går med i Nationernas Förbund. Den första rent socialdemokratiska ministären bildas.
1921 Allmän och lika rösträtt för män och kvinnor. NF beslutar att Åland ska vara finskt.
1922 Folkomröstning om alkoholförbud. Motståndarna vinner med 51 procent.
1923 För första gången sänds en gudstjänst i radio.
1924 Allsvenskan i fotboll startar.
1925 Radion börjar sända reguljärt.
1926 Det första eldrivna tåget går mellan Stockholm och Göteborg.
1927 Den första serietillverkade Volvobilen. Fem bilar produceras per dag. Telefonlinjer öppnas till Paris, London och New York.
1928 Stora protester mot riksdagens lag om kollektivavtal och arbetsdomstol.
1929 Diktantologin "Fem unga" utkommer.
1930 Riksdagen beslutar om fri fart på vägarna. Passfrihet vid resor över Öresund.
1931 Militär skjuter fem demonstrerande arbetare i Ådalen. Arbetslösheten stiger. Devalvering. Riksbanken överger guldmyntfoten.
1932 Ivar Kreuger skjuter sig i Paris. Bankkris och ruin för småsparare. Per Albin Hansson (s) bildar regering.
1933 Kohandel mellan socialdemokraterna och bondeförbundet. Ernst Wigforss lägger en expansiv statsbudget.
1934 Riksdagen inför arbetslöshetsförsäkring. Rekordlåga födelsetal.
1935 En statlig utredning föreslår övergång till högertrafik.
1936 Skolplikten förlängs till 7 år. Den borgerliga riksdagen beslutar mot s-regeringens vilja att försvaret ska rustas upp. Regeringskris. Semesterregering. Efter valet koalitionsregering (s och bf).

1937 Riksdagen förbjuder svenskar att ta värvning i spanska inbördeskriget.
1938 Lag om två veckors betald semester. LO och SAF undertecknar "Saltsjöbadsavtalet".
1939 Regeringen avger en neutralitetsförklaring i samband med att andra världskriget börjar. Ransoneringskort utdelas. De fyra stora riksdagspartierna bildar samlingsregering. En militär frivilligkår för Finland börjar organiseras. Ture Nermans "Trots Allt!" tas i beslag.
1940 För att spara bensin förbjuds all privatbilism. Riksdagen tillåter censur. Livsmedelsransoneringar införs. Regeringen godkänner ysk transitering av personal och krigsmaterial till Norge. En Karl Gerhard-revy förbjuds.
1941 Rösträttsåldern sänks från 23 till 21 år. Regeringen tillåter att tysk trupp passerar från Norge till Finland. Gunder Hägg sätter världsrekord på 1500 meter. Vilhelm Moberg ger ut "Rid i natt! Eyvind Jonsson "Grupp Krilon".
1942 Livsmedelsransonerna är knappa. Det är brist på eldningskol. Två svenska malmbåtar på väg till Tyskland torpederas.
1943 Läger inrättas. Ubåten Ulven minsprängs. Efter tyskarnas nederlag på östfronten stoppar regeringen den tyska transittrafiken till Norge. Nöjesskatt på dans införs.
1944 Exporten av kullager till Tyskland upphör. I stället går exporten till England. Under hösten flyr 30 000 balter till Sverige. Statsystemet i jordbruket avskaffas.
1945 Tyskland kapitulerar. Samlingsregeringen ersätts av en s-regering. Metallstrejken pågår i fem månader.
1946 Sverige utlämnar 146 balter (flyktingar i tysk uniform) till Sovjetunionen. Engelska blir första främmande språk i alla skolor. Riksdagen beslutar om fria skolböcker och skolmåltider. Sverige blir medlem av FN. Tage Erlander blir statsminister efter Per Albin Hansson.
1947 Födelsenummer införs och källskatten dras på lönen. Penicillin börjar säljas på apoteket. Bilkörning på söndagar förbjuds för att minska bensinimporten. Barnbidrag införs.
1948 Ungdomskravaller på Södermalm i Stockholm. FN-medlaren. Folke Bernadotte, mördas av Stemligan i Jerusalem. Bertil Ohlin blir oppositionsledare för folkpartiet.
1949 Ny tryckfriheÎtsförordning. Kronan devalveras med 30 procent mot dollarn.
1950 Nioårig enhetsskola.
1951 Koalitionsregering (s och bf). Lagstadgade semestern förlängs från två till tre veckor. Religionsfrihetslag antas.
1952 Passfrihet införs i Norden. Ett svenskt militärflygplan av typ DC 3 försvinner över Östersjön.
1953 Dag Hammarskjöld blir generalsekreterare i FN.
1954 TV-sändningar börjar. Norden blir en gemensam arbetsmarknad.
1955 Motboken avskaffas. Det blir ett bestämt nej i folkomröstning om högertrafik (82,9 %). Allmän sjukförsäkring införs.
1956 Torsten Kreuger säljer Stockholms-Tidningen och Aftonbladet till LO.
1957 Folkomröstning om ATP. Bondeförbundet lämnar regeringen i protest.
1958 Nyval till andra kammaren.
1959 Med en rösts övervikt beslutar riksdagen att införa ATP.
1960 Omsättningsskatt införs. Sverige sänder en FN-styrka till Kongo.
1961 Sverige beslutar att inte söka medlemskap i EEC. Dag Hammarskjöld omkommer i en flygolycka i Kongo.
1962 Riksdagen beslutar att minska antalet kommuner till cirka 300.
1963 Fyra veckors semester. Riksdagen beslutar att införa högertrafik.
1964 Polisväsendet förstatligas.
1965 Rösträttsåldern sänks från 21 till 20 år. Asea får en order att ställa i ordning det första kärnkraftverket i Oskarshamn.
1966 Amerikanska flaggan bränns utanför USA:s ambassad i samband med Vietnamdemonstrationer.
1967 Vietnamdemonstranter och polis drabbar samman.

1968 Olof Palme, då utbildningsminister, går i en Vietnamdemonstration tillsammans med Nordvietnams Moskva-ambasadör och håller ett USA-kritiskt tal. USA kallar hem sin Stockholmsambassadör. Femdagarsvecka införs. Kårhusockupationen.

1969 Olof Palme efterträder Tage Erlander. Högerpartiet byter namn till moderata samlingspartiet. Riksdagen beslutar att avskaffa ett- och tvåöringarna. Den vilda strejken vid LKAB:s gruvor varar i fyra månader.

1970 Sydkraft får tillstånd att uppföra den första reaktorn i Barsebäck. TV sänder i färg. En värnpliktig döms till fängelse för att ha vägrat att klippa sitt långa hår. Val hålls till den nya enkammarriksdagen.

1971 Enkammarriksdagen med 350 ledamöter öppnar. Riksdagen flyttar tillfälligt till Kulturhuset vid Sergels torg.

1972 Olof Palme jämför USA:s bombningar i Vietnam med nazisternas terrordåd.

1973 Riksdagsvalet resulterar i två jämnstarka block, 175 mandat mot 175 mandat. IB-affären. Opec minskar utbudet av olja och oljepriserna stiger.

1974 Riksdagen antar en ny regeringsform och ny riksdagsordning. Parlamentarismen grundlagsfästs. Kungen får bara ceremoniella uppgifter. Rösträtts- och myndighetsåldern sänks till 18 År.

1975 Riksdagen (s och m) beslutar om fortsatt utbyggnad av kärnkraften.

1976 Riksdagen beslutar om en rejäl daghemsutbyggnad. Medbestämmandelagen antas. LO lägger fram sitt löntagarfondsförslag. Socialdemokraterna förlorar regeringsmakten efter 44 år. Thorbjörn Fälldin blir statsminister för en trepartiregering. Regeringen ger klartecken till laddning av Barsebäck II.

1977 De statliga budgetunderskotten börjar växa. Lag om fem veckors semester. Kronan devalveras med 10 procent Stora demonstrationer mot kärnkraften.

1978 Centern godtar att Forsmark III byggs. Trepartiregeringen faller på kärnkraftsfrågan. Ola Ullsten (fp) blir statsminister.

1979 Efter reaktorhaveriet i Harrisburg bestäms det att en folkomröstning ska avgöra kärnkraftsfrågan. De borgerliga partierna vinner riksdagsvalet med ett mandat.

1980 Folkomröstning om kärnkraften. Inget alternativ vinner majoritet. Riksdagen tolkar resultatet som att de tolv reaktorerna ska vara avvecklade till år 2010. Storkonflikt på arbetsmarknaden.

1981 Moderaterna lämnar trepartiregeringen sedan mittenpartierna gjort upp med socialdemokraterna om skatten. Kronan devalveras med 10 procent. En soövjetisk ubåt går på grund i Karlskrona skärgård.

1982 Socialdemokraterna gör ett bra riksdagsval och återtar regeringsmakten. Kronan devalveras med 16 procent.

1983 I Stockholm samlar 4-oktoberkommitten 75 000 demonstranter mot löntagarfondema. U-båtsjakter pågår, bland annat i Horsfjärden.

1984 FN-konferensen i Stockholm.

1985 Sverige får sin första kvinnliga partiledare i Karin Söder (c).

1986 Olof Palme mördas på Sveavägen i Stockholm. Ingvar Carlsson utses till statsminister.

1987 Socialdemokraterna beslutar att avskaffa kollektivanslutningen av LO-medlemmar till partiet.

1988 Miljöpartiet kommer in i riksdagen. Ebbe Carlsson-affären leder till att riksdagens konstitutionsutskott inleder TV-sända utfrågningar.

1989 Rättegången mot Christer Pettersson inleds. Tingsrätten dömer Pettersson för mordet på Olof Palme, men hovrätten frikänner honom. För första gången påÖ länge finns inget underskott i statsbudgeten. En okänd kommunalpolitiker från Katrineholm, Göran Persson, blir skolminister.

1990 Den socialdemokratiska regeringen gör en helomvändning och vill föra in Sverige i EG. En stor skattereform genomförs.
1991 Ny demokrati lyckas komma in i riksdagen. Miljöpartiet åker ur riksdagen. Carl Bildt bildar en fyrpartiregering (m, kd, fp och c).
1992 Stora budgetunderskott. Löntagarfonderna avskaffas. Bankkris. Ränte- och valutakris. Regeringen och socialdemokraterna lägger fram flera gemensamma krisprogram. Försvaret av kronan misslyckas och i november börjar kronan flyta fritt.
1993 Arbetslösheten är mycket hög.
1994 Passagerarfärjan"Estonia" går under, 852 människor omkommer. Socialdemokraterna vinner riksdagsvalet. Ny demokrati åker ut och miljöpartiet kommer tillbaka. EG-omröstningen slutar med 52,3 prEocent ja och 46,6 procent nej.
1995 Sverige blir medlem av europeiska unionen. Mona Sahlins kontokortsaffär gör henne omöjlig som partiledare och statsminister efter Ingvar Carlsson.
1996 Göran Persson blir socialdemokratisk partiordförande och statsminister. För första gången sedan 1940-talet råder deflation.
1997 Spel på Joker för 12 kronor ger 61 miljoner kronor i spelvinst.
1998 Den socialdemokratiska regeringen samarbetar med miljöpartiet och vänsterpartiet i riksdagen. Vid en diskoteksbrand i Göteborg omkommer 63 ungdomar, cirka 140 skadas.
1999 En av kärnkraftsreaktorerna i Barsebäck stängs. Aktiekursema på Stockholmsbörsen går upp med cirka 50 procent.

1900-talet.

Referat av en sammanställning i Dagens Nyheter, DN, 991210 sid A7. Ett urval händelser och ett urval nobelpris i kemi, fysik och medicin, text av Clas Svahn.

1900-1909

Guglielmo Marconi skickar de första radiosignalerna från England till Kanada 1901, något som kommer att påverka hela århundradet. I USA gör bröderna Wright en 40 meter lång flygfärd (1903) och tre år senare konstrueras den första elektriska glödlampan med volframtråd. 1909 når Robert Peary nordpolen och samma år grundas scoutrörelsen.

Nobelpris:

Kemi 1902: Emil Fischer för förståelsen av hur organiska molekyler ser ut, bland annat socker, vilket har lett till flera kemiska industrier. Fischers upptäckter utvecklades sedan av A von Baeyer, som belönades
1905.

Fysik 1901: Wilhelm Röntgen för upptäckten av röntgenstrålningen som i dag används i otaliga sammanhang, bland annat inom medicinen.

Fysik 1903: Henri Becquerel, Pierre Curie och Marie Curie för upptäckten
av radioaktiviteten och att kärnan i en radiumatom sönderfaller.

Fysik 1909: Guglielmo Marconi och F Braun för upptäckten av radiovågorna.

Medicin 1902: Ronald Ross för att han visat att myggor bär på malaria.

Medicin 1905: Robert Koch för upptäckten av tuberkelbakterien, en upptäckt som kom att rädda miljoner liv.

1910-1919

Norrmannen Roald Amundsen når sydpolen 1911, och 1912 förliser atlantångaren "Titanic" varvid mer än 1 500 människor omkmmer.

Året efter inför Henry Ford det löpande bandet på sina bilfabriker och Charlie Chaplin filmdebuterar. 1914 startar det första världskriget med att den österrikiske tronföljaren mördas; Panamakanalen invigs och öppnar en port mellan Atlanten och Stilla havet. 1915 produceras de första stridsvagnarna och det första flygplanet helt i metall. 1917 skakas Ryssland av en revolution, bolsjevikledaren Lenin kommer till makten. Första världskriget slutar 1919.

Nobelpris:

Kemi 1911: Marie Curie för upptäckten av flera radioaktiva element, radium och polonium vilket används för att behandla cancertumörer. Också Ernst Rutherfords forskning, som belönades 1908, var viktig i detta sammanhang.

Kemi 1918: Fritz Haber för upptäckten av hur man syntetiserar ammoniak, vilket gav upphov till bland annat konstgödselindustrin.

Fysik 1918: Max Planck för upptäckten av energikvantat, att energi uppträder i små paket. Planck lade fram teorin år 1900 och kom att påverka hela 1 900-talets fysik på ett grundläggande sätt. Flera upptäckter byggde vidare på Plancks energikvanta och ledde sedan fram till kvantfysiken.

1920-1929

Sverige får allmän rösträtt 1921 och året efter väljs fyra kvinnor in i andra kammaren och en i första. 1924 blir George Gershwin världsberömd för sin "Rhapsody in blue" för piano och orkester; de första vinterolympiska spelen hålls i franska Chamonix, men först i efterhand gavs tävlingarna olympisk status. 1925 publicerar en för världen okänd Adolf Hitler sitt politiska manifest "Mein Kampf"; den

självhäftande tejpen uppfinns. 1927 införs graviditetstester och Charles Lindbergh gör den första ensamflygningen nonstop över Atlanten. 1928 uppfinns bandspelaren. Årtiondets sista år blir händelserikt:
televisionen uppfinns och börsen på Wall Street kraschar,
vilket blir inledningen till en djup depression.
Nobelpris:
Fysik 1921: Albert Einstein för beskrivningen av fotonen, bäraren av ljuset. Man kan säga att Einstein "uppfann" fotonen, något som bland annat lett fram till laser och fotocell. I hans Nobelpris ingår också ett erkännande för relativitetsteorierna (den speciella 1905 och allmänna 1916) och teorin om materiens atomstruktur.
Fysik 1922: Niels Bohr för upptäckten av hur en atom är uppbyggd, att elektronerna rör sig i banor runt en kärna.
Medicin 1924: Willem Einthoven för elektrokardiogrammet, EKG, som visar vilka skador som uppstått på hjärtat efter en infarkt.

1930-1939

Årtiondet inleds med upptäckten av planeten Pluto, den första Musse Pigg-filmen med ljud, och Adolf Hitler tar makten i Tyskland (1933). Medan depressionen fortsätter, fram till vändningen i en börshausse 1936-37, får världen uppleva uppfinningar som 8 mm smalfilm (1932) och nylonet (1935). BBC inleder regelbundna tv-sändningar 1935. 1937 skapar Alan Turing den första datorn, p-automater införs, den första helautomatiska tvättmaskinen tillverkas och i England byggs den första radarstationen. Samma år exploderar luftskeppet "Hindenburg" utanför New York. Olyckan innebär slutet för all trafik med luftskepp. 1938 står Golden Gate-bron i San Francisco klar. 1939 bryter andra världskriget ut.
Nobelpris:
Kemi **1931**: Garl Bosch och Friedrich Bergius för deras upptäckt av kemiska metoder för att framställa syntetisk bensin och olja ur stenkol vilket lade grunden till en stor del av den kemiska industrin.
Fysik 1932: Werner Heisenberg för osäkerhetsrelationen. Han visade att man inte kan bestämma en partikels läge och energi samtidigt
utan att rubba den.
Fysik 1939: Ernest Lawrence för cyklotronen som framställer radioaktiva preparat genom att accelerera laddade partiklar och skicka dem in i kärnan. Används för att ta fram kortlivade radioaktiva preparat
som inte skadar patienten, för att hitta sjukdomstillstånd eller för att motverka cancertillväxt.
Medicin 1930: Karl Landsteiner för upptäckten av blodgrupperna vilket möjliggör säkra transfusioner. Tidigare misslyckades flertalet transfusioner utan att man visste varför.
Medicin 1939: Gerhard Domagk för upptäckten av prontosil, en typ av sulfa mot bakterier.

1940-1949

För andra gången under 1900-talet skakas världen av ett storkrig. När kriget slutar 1945 har USA bland annat kommit att fälla de första taktiska atombomberna över Hiroshima och Nagasaki. 1941 har vad som kommit att kallas "världens bästa film", Orson Welles "Citizen Kane", premiär. 1942 genomförs den första kontrollerade kärnklyvningen
och Astrid Lindgren ger ut "Pippi Långstrump". 1946 får amerikanska AT&T tillstånd att driva ett mobilt telefonnät. 1947 sätts den så kallade Marshallplanen i verket; ett amerikanskt återuppbyggnadsprogram
för Västeuropa. lBM presenterar den första kommersiella datorn 1948 och George Orwells dystra framtidsroman "1984"ges ut.

Nobelpris:
Kemi 1944: Otto Hahn för upptäckten av att atomkärnan kunde klyvas vilket gav upphov till atombomben och kärnkraftverken.
Kemi 1948: Arne Tiselius för upptäckten att man genom att låta laddade partiklar vandra i elektriska fält separerar ämnen. Pharmacia växte upp ur hans upptäckter.
Fysik 1947: Edward Appleton för upptäckten av hur radiovågorna rör sig i jonosfären. Han visade därmed hur man kan sända radio över långa sträckor. 1946 lyckades Appleton skicka en radarsignal till månen och tillbaka.
Medicin 1945: Alexander Fleming, Ernst Boris Chain och Howard Walter Florey för upptäckten av penicillinet och dess verkningar. Fleming gjorde sin upptäckt redan 1928.
Medicin 1948: Paul Hermann Müller för upptäckten av växtgiftet DDT som trots sitt dåliga rykte har räddat miljoner liv i u-länderna.

1950-1959

Den första respiratorn tas i bruk 1950. 1951 uppfinner Erik Wallenberg förpackningsmetoden Tetra Pak, grunden till en svensk miljardindustri; i Afrika slås kolonierna Tripolis, Cyrenaica och Fezzan samman till Libyen. 1952 spränger USA en vätebomb och följs snart av Sovjetunionen. 1954 uppfinns den kiselbaserade solcellen; Ernest Hemingway får Nobelpriset i litteratur. 1956 avlider seklets mest namnkunnige vetenskapsman, Albert Einstein, och den första telefonkabeln dras över Atlanten. När Sovjet skickar upp den första satelliten 1957 inleds en kapplöpning med USA om herraväldet i rymden. 1958 deklarerar Kinas ledare Mao Zedong "Det stora språnget framåt"; pacemakern uppfinns och p-pillren in troduceras. 1959 blir Ingemar Johansson världsmästare i tungviktsboxning.
Nobelpris:
Kemi 1953: Hermann Staudinger för upptäckten att polymerer består av mycket stora molekyler vilket utgör grunden för plastkemin .
Kemi 1954: Linus Pauling för hans forskning kring kemiska bindningar som lade grunden till för-ståelsen för hur dessa, och all kemi, fungerar.
Fysik 1952: Felix Bloch och Edward Purcell för upptäckten av NMR, Nuclear Magnetic Resonance, grunden till magnetkameran som kan se in i kroppens olika organ. En vidareutveckling belönades 1991.
Fysik 1956: William Shockley, John Bardeen och Walter Brattain för transistorn, byggstenen i all modern elektronik.
Medicin 1952: Selman Abraham Waksman för upptäcken av streptomycin, den första verksamma antibiotikan mot tuberkulos.
Medicin 1954: John Enders, Thomas Weller och Frederick Robbins för upptäckten av hur poliovirus förökar sig, vilket ledde till poliovaccinet.

1960-1969

Den 12 april 1961 blir Jurij Gagarin, Sovjet, den första människan i rymden. Samma år omkommer FN:s generalsekreterare Dag Hammarskjöld
i en flygkrasch i nuvarande Zambia. 1962 står supermakterna
på randen till ett kärnvapenkrig under Kubakrisen. 1963 skakas
världen av mordet på USA:s president John F Kennedy, året efter
ingriper USA i det vietnamesiska inbördeskriget på Sydvietnams sida.
1965 utbryter krig mellan Indien och Pakistan och 1967 sexdagarskriget
mellan Israel och Egypten, Syrien och Jordanien där Israel
erövrar Golanhöjderna och Västbanken. 1968 mördas Robert
Kennedy under en valturné. Den 21 juli 1969 landar "Apollo 11 " på
månen och Neil Armstrong blir första människan på en annan
himlakropp.

Nobelpris:
K**emi 1960:** Willard Frank Libby för upptäckten av C14-metoden som kan åldersbestämma organiskt material.
Kemi 1962: John Kendrew och Max Perutz för att ha visat att proteiner har en tredimensionell struktur vilket har varit viktigt inom den biotekniska industrin.
Fysik 1964: Charles Townes, Nikolaj Basov och Aleksandr Prokhorov för lasern.
Fysik 1969: Murray Gell-Mann för upptäckten av kvarkarna. Han upptäckte 1964 att protoner, neutroner med flera är uppbyggda av ännu mindre partiklar. Också 1957 års pris, som visade att umversum skiljer på höger och vänster, samt 1979 års pris, där den elektromagnetiska och svaga växelverkan förenades har lagt grunden till en ny syn på materiens innersta väsen.
Medicin 1962: Francis Crick, James Watson och Maurice Wilkins för att de visat hur DNA-molekylen är uppbyggd och därmed hur den mänskliga arvsmassan fungerar. Upptäckten, som gjordes 1953, lade grunden till den biotekniska industrin, som tillverkning av mänskligt insulin som har räddat livet på manga diabetiker (se även 1978 års pris).

1970-1979
Årtiondet inleds med uppfinnandet av mikroprocessorn, grunden till hemdatorerna. 1971 tar sonden "Mariner 9"de första detaljerade bilderna av Mars. 1972 konstrueras det första tv-spelet. Samma år skakas USA av Watergateskandalen som leder till president Richard Nixons avgång två år senare. Popgruppen ABBA vinner schlagerfestivalen
1974; forskare varnar för att freoner kan skada ozonskiktet.
1975 börjar de första hemdatorerna säljas i USA. Mao Zedong avlider 1976. 1977 har filmen "Star Wars" premiär, 583 månniskor dödas vid en flygolycka på Teneriffa. 1978 föds världens första provrörsbarn. 1979 inträffar en allvarlig olycka vid kärnkraftverket i Harrisburg, USA.
Nobelpris:
Fysik 1971: Dennis Gabor för hologrammet som används inom industrin för analys och för att se och skapa 3D-bilder.
Fysik 1978: Arno Penzias och Robert Wilson för upptäckten av den kosmiska bakgrundsstrålningen som visade att universum med stor sannolikhet har bildats genom en ursmäll, Big Bang.
Medicin 1978: Werner Arber, Daniel Nathans och Hamilton O Smith för hur man klipper isär och fogar ihop DNA. Pristagarna grundlade den genetiska ingenjörskonsten .
Medicin 1979: Alan M Cormack och Codfrey N Hounsfield för datortomografi. En metod som gör det möjligt att se strukturer i hjärnan och att upptäcka tumörer.

1980-1989
1980 mördas John Lennon i New York. 1981 går U 137 på grund i Karlskrona skärgard. 1982 bryter Falklandskriget ut mellan Argentina och Storbritannien; aids upptäcks. 1985 konstaterar forskarna ett hål i ozonskiktet över Antarktis. 1986 mördas statsminister Olof Palme på Sveavägen i Stockholm; kärnkraftverket i Tjernobyl havererar. Magsårsmedicinen Losec börjar användas 1988. 1989 försvinner jarnridån och Berlinmuren rivs; World Wide Web introduceras.
Nobelpris:
Kemi 1980: Paul Berg, Walter Gilbert och Frederick Sanger för att de kunde visa hur DNA var uppbyggt i sekvenser. Grunden för den moderna biotekniken.
Kemi 1989: Sidney Altman och Thomas Cech för upptäckten att RNA kan ha samma funktion som protein.
F**ysik 1986**: Ernst Ruska för elektronmikroskopet som gjorde det

möjligt att se föremål mindre än ljusets våglängd. I dag kan det förstora omkring två miljoner gånger. Ruska tillverkade sitt mikroskop redan 1931 men belönades först 55 år senare.
F**ysik 1989:** Norman F Ramsey för upptäckten som ledde fram till atomuret som i dag utgör grunden för GPS-navigeringen. Priset byggde på andra upptäckter som hade belönats 1943 och 1944.
Medicin 1988: James W Black, Gertrude B Elion och George H Hitchings för att de visat att betablockerare hjälper mot för högt blodtryck.

1990-1999
Tyskland återförenas 1990, kriget vid Persiska viken, och rymdteleskopet
"Hubble" skjuts upp. 1991 börjar Jugoslavien falla sönder då Slovenien och Kroatien förklarar sig självständiga och ett blodigt krig startar i Kroatien. 1992 inleds ett krig också i Bosnien. 1993 störtar ett Jas-plan i Stockholm. 1994 sjunker passagerarfarjan "Estonia" och 852 människor omkommer; tunneln under Engelska kanalen öppnas; Nelson Mandela blir president i Sydafrika. 1997 lyckas forskare klona ett får som döps till Dolly. Prinsessan Diana omkommer i en trfikolycka i Paris.
Nobelpris:
Kemi 1993: Kary Mullis för upptäckten att man från en liten mängd celler kan kopiera DNA, vilket gör att kriminaltekniker kan spåra gärningsmän utifrån hudfragment eller mycket srnå mängder blod. Filmen "Jurassic Park" bygger på denna upptäckt.
Kemi 1995: Paul Gutzen, Mario Molina och Sherwood Rowland för upptäckten att ozonlagret påverkas av kemiska ämnen i atmosfären.
Fysik 1991: Pierre-Gilles de Gennes för upptäckten av flytande kristaller. Grunden för platta datorskärmar.
Fysik 1992: Georges Charpak för konstruktionen av en känslig medicinsk detektor som gör att man kan använda betydligt lägre röntgendoser vid undersökningar.
Fysik 1997: Steven Chu, Claude Cohen-Tannoudji och William D Philips för en vidareutveckling som kan bli framtidens atomur.
Medicin 1990: Joseph E Murray och E.Donnall Thomas för hur man kan transplantera mänskliga

Periodska systemet kan hämtas här:

Nationalencyklopedin, periodiska systemet. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/periodiska-systemet (hämtad 2020-03-20)

Om FN och Svenska FN-förbundet som undersöker hur världen är och försöker göra den bättre

FN, *Förenta Nationerna* (engelska *The United Nations*), internationell freds- och säkerhetsorganisation och institution för mellanfolkligt samarbete, bildad vid andra världskrigets slut. Från NE.se

Stadgan för FN trädde i kraft 24 oktober 1945 sedan den ratificerats av erforderligt antal stater. FN ersatte det i och med andra världskrigets utbrott 1939 avsomnade Nationernas förbund (formellt upplöst i april 1946) och växte fram som ett resultat av samarbetet mellan de allierade under andra världskriget.

En konferens med deltagande av USA, Storbritannien, Sovjetunionen och Kina i Dumbarton Oaks, USA, drog i augusti–oktober 1944 upp riktlinjerna för en organisation för internationell fred och säkerhet. Den 25 april 1945 möttes så representanter för femtio länder i San Francisco för att närmare utforma planerna.

Konferensen pågick till 26 juni, då organisationens stadga undertecknades, liksom stadgan för den internationella domstolen. FN konstituerades i januari 1946 och fick sedan sitt högkvarter i en för ändamålet under åren 1948–52 uppförd byggnad vid East River på Manhattan i New York.

FN-stadgan består av 111 artiklar, uppdelade på en ingress och 19 kapitel. Organisationens syfte anges i den första artikeln vara att upprätthålla fred och säkerhet, lösa konflikter och hindra fredsbrott, befästa världsfreden genom åtgärder grundade på principen om folkens likaberättigande och självbestämmanderätt, åstadkomma internationell samverkan för konfliktlösning och befordra mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla, samt att samordna nationernas verksamhet för dessa syften.

Artikel 2 innehåller FN:s grundsatser. Där föreskrivs t.ex. att våld eller hot om våld icke får användas i mellanstatliga konflikter.

FN har sex huvudorgan: Generalförsamlingen, Säkerhetsrådet, Ekonomiska och sociala rådet, Förvaltarskapsrådet, Internationella domstolen samt sekretariatet. Därjämte finns ett stort antal biträdande organ och fackorgan. År 2001 delade FN och dess generalsekreterare Kofi Annan på Nobels fredspris för ”deras insatser för en bättre organiserad och fredlig värld”.

Generalförsamlingen

Antalet medlemmar i FN har växt från de ursprungliga 51 till 193. Varje medlemsstat har rätt att företrädas av upp till fem delegater men har en röst i Generalförsamlingen (*The General Assembly*). I viktiga frågor krävs två tredjedels majoritet. Generalförsamlingen sammanträder årligen från tredje tisdagen i september till in i december, någon gång längre. Extra sessioner kan inkallas på begäran av Säkerhetsrådet eller en majoritet av FN:s medlemmar.

Generalförsamlingen kan diskutera vilken fråga som helst som faller inom FN:s område, men får inte lägga förslag i någon fråga som behandlas i Säkerhetsrådet om detta inte begär så. Till skillnad från Säkerhetsrådet kan Generalförsamlingen inte fatta för medlemmarna bindande beslut (annat än i val- och budgetfrågor). Resolutionerna kan endast fungera som rekommendationer.

Genom tillväxten av antalet medlemsstater har Generalförsamlingen i betydande utsträckning kommit att domineras av länder från tredje världen. En viktig roll spelar frågor om mänskliga rättigheter och förhållandet mellan rika och fattiga länder. Generalförsamlingen har begränsade möjligheter som *aktör*. I stället har den blivit ett viktigt *forum* för debatt och opinionsbildning. Den har behörighet att föreslå åtgärder för att förebygga hotande konflikter (om inte frågan behandlas av Säkerhetsrådet), men kan inte besluta om ingripande med maktmedel. Betydelsefulla är de sex huvudutskott mellan vilka de olika ärendena på dagordningen fördelas. Det är i utskotten som den verkliga sakbehandlingen äger rum. Till Generalförsamlingens uppgifter hör att på förslag av Säkerhetsrådet välja generalsekreterare, nya medlemmar, utse de tillfälliga medlemmarna i Säkerhetsrådet liksom medlemmar i Ekonomiska och sociala rådet och andra råd och att, liksom Säkerhetsrådet, utse ledamöter i Internationella domstolen, behandla budgetfrågor och frågor rörande förvaltarskapssystemet.

Systemet med en stat – en röst har sina problem, och har tvivelsutan bidragit till att Generalförsamlingens betydelse i internationella politiska frågor reducerats. Systemet innebär nämligen att 80 relativt små stater, som representerar en inte särskilt stor del av jordens befolkning, kan genomdriva beslut som saknar stöd hos övriga och inte minst hos de större länderna. Detta har givit upphov till en debatt om ”weighted voting”.

Säkerhetsrådet

Huvudansvaret för upprätthållande av fred och säkerhet har lagts på Säkerhetsrådet (*The Security Council*). Detta har femton (ursprungligen nio) medlemmar, varav fem permanenta. De senare är Frankrike, Kina, Ryska federationen, Storbritannien och USA. De tillfälliga medlemmarna väljs enligt en rotationsprincip för en mandattid av två år. Under 2017–18 satt Sverige för fjärde gången i Säkerhetsrådet. De tre tidigare tillfällena inföll 1957–58, 1975–76 och 1997–98.

För beslut i procedurfrågor krävs nio röster, vilka som helst. För beslut i s.k. intressefrågor, t.ex. om användande av tvångsmedel, krävs dessutom enighet mellan de fem permanenta medlemmarna. De har alltså var och en för sig vetorätt och kan hindra en resolution. En nedlagd röst betraktas emellertid inte som veto. De permanenta medlemmarna kan också använda sin vetorätt när det gäller att avgöra om en fråga skall behandlas som en procedurfråga (det s.k. dubbla vetot).

Säkerhetsrådets medlemmar ska ständigt vara representerade vid FN:s högkvarter, vilket medger sammanträden med kort varsel. En stat vars intressen särskilt berörs av en fråga eller som är part i en tvist som behandlas av Säkerhetsrådet, får delta i rådets överläggningar, dock utan rösträtt. Medlemmar av sekretariatet eller andra utomstående kan inbjudas till Säkerhetsrådets sammanträden för att ge information. Endast Säkerhetsrådet kan anta för medlemmarna bindande resolutioner.

De olika metoder för konflikthantering FN har till sitt förfogande har ibland karakteriserats som en ”eskalationsstege”, från diplomatiska övertalningsförsök till obligatoriska sanktioner, ekonomiska såväl som militära. Kapitel VI i FN:s stadga handlar om fredlig lösning av tvister. De rekommenderade metoderna, som där nämns i artikel 33, är sådana som under lång tid varit fast förankrade i internationell rättspraxis. Den mest använda metoden är att försöka uppnå en lösning på dispyten genom direkta *diplomatiska förhandlingar* mellan parterna

själva. En annan möjlighet är att få till stånd en *opartisk undersökning* av de faktiska omständigheter som ligger till grund för dispyten. En metod som inte finns klart angiven i artikel 33 är utnyttjandet av ”*good offices*”, dvs. att en vänligt sinnad tredje part försöker få konfliktparterna att komma samman för att dessa därefter själva skall försöka åstadkomma en lösning. Syftet är alltså bara att få parterna att börja samtala med varandra – tredje parten deltar inte själv i diskussionen. *Medling* innebär däremot att tredje parten också aktivt deltar i diskussionen om själva tvisten och också för fram lösningsförslag. En mer formell och mindre flexibel åtgärd än medling är *förlikning*. Här försöker man lösa en dispyt genom att föra över den till en förlikningskommission, eller till en enskild förlikningsman. Parterna kan emellertid också bestämma sig för att överlämna kontroversen till *skiljedom*.

En juridiskt bindande metod är också att få konflikten löst genom *rättsligt avgörande* vid en redan konstituerad internationell tribunal. Om inte dessa rekommenderade fredliga medel att lösa en konflikt är tillräckliga, finns möjligheten för Säkerhetsrådet att använda sig av de olika tvångsmedel som finns angivna i kapitel VII. I artikel 41 talas det om olika slags sanktioner, icke-militära tvångsmedel som Säkerhetsrådet kan besluta om: ett helt eller delvis avbrytande av ekonomiska förbindelser och alla slags kommunikationer, samt begränsningar av de diplomatiska förbindelserna. Beslut om sanktioner är bindande för alla FN:s medlemsstater. Fram till tidigt 1990-tal hade sanktioner endast kommit till användning mot tre stater, nämligen Sydafrika (vapenembargo 1977), Sydrhodesia (nuvarande Zimbabwe; ekonomiska sanktioner 1966) och Irak (Kuwaitkriget 1990–91).

På senare år har FN:s säkerhetsråd i ökad utsträckning använt sig av sanktionsinstrumentet. År 2009 fanns nio pågående sanktionsregimer mot olika länder. Därutöver fanns två allmänna sanktionsregimer riktade mot internationell terrorism. Sanktioner kan inte komma i fråga mot någon av rådets permanenta medlemmar, eftersom dessa har rätt att delta i omröstningen och alltså kan inlägga veto. Den väpnade aktionen mot Nordkorea 1950–53 var inte en följd av ett bindande sanktionsbeslut, utan av en rekommendation om bistånd till Sydkorea från Säkerhetsrådets sida. Skulle sanktioner inte heller vara tillräckligt kan Säkerhetsrådet slutligen, enligt artikel 42, ”företaga sådant inskridande medelst luft-, sjö- eller landstridskrafter, som kan befinnas nödvändigt för att upprätthålla eller återställa internationell fred och säkerhet. Dessa åtgärder kan innefatta demonstrationer, blockad och andra operationer av luft-, sjö- och landstridskrafter tillhörande medlemmar av Förenta Nationerna”. Formerna för FN:s användning av militära maktmedel anges i de följande paragraferna.

FN var tänkt som ett världsomfattande kollektivt säkerhetssystem. Så kom det emellertid inte att fungera, eftersom det förutsatte en enighet mellan de ledande makterna, Säkerhetsrådets permanenta medlemmar, vilken snabbt bröt samman med det kalla kriget. Då västblocket kontrollerade en majoritet av Säkerhetsrådets röster, började Sovjetunionen snart göra flitigt bruk av sin vetorätt. Då Säkerhetsrådet inte kunde fungera, sökte västsidan föra över Säkerhetsrådets fredsbevarande funktioner till Generalförsamlingen. Viktigast i detta sammanhang var ”Uniting for Peace”-resolutionen, som antogs av Generalförsamlingen i november 1950 i samband med Koreakriget (kallad Acheson-planen efter USA:s dåvarande utrikesminister). Generalförsamlingen befullmäktigades därmed att överta vissa av Säkerhetsrådets centrala funktioner i samband med brott mot freden, då rådet var blockerat på grund av oenighet bland de permanenta

medlemmarna, men kan endast besluta om *rekommendationer* av ekonomiska sanktioner, eller militära åtgärder, om freden brutits.

Från 1960-talet har dock Generalförsamlingen kommit att få en allt mindre betydelse som organ för att hantera konflikter, och en av orsakerna till detta är den stora ökningen av antalet medlemsstater. Då tidigare koloniala stater i Afrika och Asien kommit att kontrollera mer än två tredjedelar av Generalförsamlingens röster, har de permanenta medlemmarna i Säkerhetsrådet blivit allt mer angelägna att återfå sitt speciella inflytande genom att återskapa Säkerhetsrådet som det centrala organet för behandlingen av säkerhetsfrågor.

Militärt ingripande av FN till skydd för en medlemsstat som försvarar sitt territorium mot yttre aggression, har förekommit vid två tillfällen, Koreakriget 1950–53 och Kuwaitkriget (”Gulfkriget”) 1990–91. Ingripandet 1950 möjliggjordes av att Sovjetunionen vid denna tidpunkt bojkottade säkerhetsrådets sammanträden i protest mot att Taiwan (Formosa) innehade Kinas plats i rådet. Säkerhetsrådets resolution innebar att Nordkorea stämplades som angripare och FN:s medlemsstater uppmanades att ställa trupper till förfogande. Från sovjetisk sida hävdades att resolutionen innebar ett brott mot stadgan, eftersom den antagits utan Sovjetunionens medverkan.

Sedan Irak 2 augusti 1990 invaderat och ockuperat Kuwait antog Säkerhetsrådet den 29 november en resolution som gav de regeringar som samarbetade med Kuwaits regering mandat att använda ”alla nödvändiga medel” för att få Irak att dra sig ur Kuwait och för att återställa fred och säkerhet i området. Mandatet innebar rätt för den av USA ledda koalitionen att använda militära maktmedel. Säkerhetsrådet åberopade inte artikel 42, utan åberopade helt allmänt ”Kapitel VII”. Den använda metoden, delegering av uppgiften att använda militära medel för att återställa fred och säkerhet, stämmer sålunda inte med det i stadgan angivna förfaringssättet, men innebär inte heller ett stadgebrott. Frågan har blivit livligt omdebatterad.
FN:s fredsbevarande styrkor har ingenting att göra med de i kapitel VII angivna metoderna för konfliktlösning. Det rör sig om icke-stridande förband, som efter beslut av Säkerhetsrådet eller efter rekommendation av Generalförsamlingen med de berörda parternas medgivande kan sättas in vid en allvarlig konflikt för att övervaka stilleståndsavtal och liknande uppgifter. FN:s första fredsbevarande styrka organiserades i samband med Suezkrisen 1956 på generalsekreteraren Dag Hammarskjölds initiativ. Stadgan innehåller ingenting om dessa ”peace-keeping operations”, men de har kommit att bli en viktig del av FN:s fredsbevarande verksamhet och vunnit allmän uppskattning. Ett tecken på detta var att FN:s generalsekreterare Javier Pérez de Cuéllar som representant för de fredsbevarande styrkorna 1988 fick motta Nobels fredspris.

Ekonomiska och sociala rådet

Ekonomiska och sociala rådet (*The Economic and Social Council*, *ECOSOC*) är till skillnad från säkerhetsrådet underställt Generalförsamlingen. Det handhar ekonomiska, sociala, kulturella och humanitära uppgifter. Rådet har (2009) 54 medlemmar som kan omväljas. Mandatperioden är tre år och varje år väljes en tredjedel av medlemmarna. Man sammanträder en gång om året i New York och därefter under samma år en gång i Genève.

I stadgans kapitel IX behandlas internationellt ekonomiskt och socialt samarbete. Det heter där att FN skall främja högre levnadsstandard, full sysselsättning, framåtskridande i ekonomiskt och socialt avseende samt lösandet av internationella problem på det ekonomiska, sociala och hälsovårdande området. Därjämte skall man främja samarbete i

kultur- och uppfostringsfrågor och arbeta för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla. ECOSOC har ett utomordentligt vitt arbetsfält, som kan betecknas omfatta allt som hänger samman med internationell välfärdspolitik. Man anordnar konferenser, utarbetar rapporter och tillsätter kommissioner för olika områden. Sådana har skapats t.ex. för mänskliga rättigheter (Commission on Human Rights), för narkotikaproblem (Commission on Narcotic Drugs), för samordning av FN:s många hjälpprogram (Committee for Program and Coordination). ECOSOC har också tillsatt en rad regionala ekonomiska kommissioner och har tagit initiativ till en rad internationella organisationer. Rådet har ansvar för en lång rad s.k. biträdande organ. Det finns ett fyrtiotal sådana, av vilka en del är knutna till ECOSOC, andra till Generalförsamlingen eller till båda. Dit hör t.ex. UNICEF (United Nations Children's Fund), UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees), UNDP (United Nations Development Programme), som är FN:s organ för utvecklingsprogram och sorterar under Generalförsamlingen men har rapportskyldighet till ECOSOC. ECOSOC har också nära förbindelser med en rad fackorgan som genom avtal knutits till FN och anses tillhöra "FN-familjen", men som förblivit självständiga. Dit hör ILO (International Labour Organisation), IMF (International Monetary Fund), WHO (World Health Organization), FAO (Food and Agriculture Organization), UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) m.fl. En stor del av den verksamhet som ECOSOC bedriver genom underställda organ och organisationer finansieras med frivilliga bidrag.

Förvaltarskapsrådet

Förvaltarskapsrådet (*The Trusteeship Council*) är ett av FN:s huvudorgan som nu förlorat det mesta av sin betydelse. Efter första världskriget berövades förlorarna sina kolonier. Dessa lades under NF:s mandatkommission och fördelades som mandat mellan segrarna. Förvaltarskapsrådet fick nu överta ansvaret från föregångaren, men samtidigt infördes en förändring i form av FN:s förvaltarskapssystem. Det innebär att de icke självstyrande områdena (ej att förväxla med kolonier) tillförsäkrades vissa grundrättigheter. Ett avtal skulle ingås mellan FN och den förvaltande staten, och det ankom på Förvaltarskapsrådet att under Generalförsamlingen övervaka att avtalet följdes. Av de ursprungligen 12 förvaltarskapsområdena har alla uppnått självstyrelse, varför rådet praktiskt taget förlorat all betydelse. Medlemmarna utgörs av Säkerhetsrådets permanenta medlemmar.

Internationella domstolen

Internationella domstolen (*The International Court of Justice*) är FN:s främsta juridiska organ. Den ersätter den tidigare Haagdomstolen, NF:s 1920 inrättade mellanfolkliga domstol, och har liksom denna 15 medlemmar, av vilka fem väljs gemensamt av Säkerhetsrådet och Generalförsamlingen vart tredje år för en period av nio år. Domstolen har sitt säte i Haag. Alla medlemmar i FN är automatiskt anslutna till domstolen. Denna kan emellertid genom beslut av Generalförsamlingen efter tillstyrkan av Säkerhetsrådet utnyttjas också av stater som inte är medlemmar. Internationella domstolen kan med bindande verkan avge domar i tvister mellan stater. Utslag kan inte överklagas. Den kan emellertid också avge rådgivande yttranden på begäran av Generalförsamlingen eller Säkerhetsrådet. Ett villkor för att ett mål skall tas upp är att de tvistande medger detta. Om endast den ena parten vänder sig till domstolen, och den andra parten vägrar att ingå i svarsmål, måste målet avvisas, eftersom domstolen då inte är behörig. En stat kan emellertid ha avgivit en allmän förklaring att den godtar domstolens kompetens.

Sekretariatet

FN:s sekretariat består av *generalsekreteraren* och en stor internationell tjänstemannakår, som omfattar vid högkvarteret i New York omkring 4 500 personer, men därutöver en stab på mer än 50 000 personer i kontor över hela världen, framför allt i Genève i det gamla NF-högkvarteret i Palais des Nations. Generalsekreteraren utses av Generalförsamlingen på förslag av Säkerhetsrådet för en tid av fem år och kan omväljas. Han deltar i Generalförsamlingens, Säkerhetsrådets, Ekonomiska och sociala rådets och Förvaltarskapsrådets sessioner, men har inte rösträtt. Till hjälp har generalsekreteraren ett antal vice och biträdande generalsekreterare, som representerar de viktigaste länderna och områdena och som har ansvar för olika delar av FN:s verksamhet. Generalsekreteraren tillsätter personalen vid sekretariatet enligt regler fastlagda av Generalförsamlingen. Grundregeln är att tillsättningen skall ske med hänsyn till meriter och kompetens hos de sökande, men att också rimlig geografisk fördelning skall eftersträvas. Personalen är internationell och ansvarig endast inför FN. Den får inte ta emot instruktioner från någon regering eller något organ utanför FN. Generalsekreteraren är inte endast högste chef för FN:s förvaltning, utan har också en viktig politisk roll. Artikel 99 i stadgan fastslår att han ”äger att fästa säkerhetsrådets uppmärksamhet på varje omständighet, som enligt hans mening kan hota upprätthållandet av internationell fred och säkerhet”. Detta ger honom möjlighet att agera utan formella beslut av Säkerhetsråd eller Generalförsamling och ställer stora krav på diplomatisk och politisk förmåga. Det innebär också att generalsekreterarrollen kan utformas mycket olika beroende på innehavaren och på de skiftande internationella betingelser som råder.

Generalsekreterare

Trygve Lie		1946–53
Dag Hammarskjöld		1953–61
U Thant		1962–71
Kurt Waldheim		1972–81
Javier Pérez de Cuéllar		1982–91
Boutros Boutros-Ghali		1992–96
Kofi Annan		1997–2006
Ban Ki Moon		2007–16
António Guterres		2017–

Medlemsstater

Medlemmar	Datum för medlemskapet
Afghanistan	19 november 1946
Albanien	14 december 1955
Algeriet	8 oktober 1962
Andorra	28 juli 1993
Angola	1 december 1976
Antigua och Barbuda	11 november 1981
Argentina	24 oktober 1945
Armenien	2 mars 1992
Australien	1 november 1945
Azerbajdzjan	9 mars 1992
Bahamas	18 september 1973
Bahrain	21 september 1971
Bangladesh	17 september 1974
Barbados	9 december 1966
Belgien	27 december 1945
Belize	25 september 1981
Benin	20 september 1960
Bhutan	21 september 1971
Bolivia	14 november 1945
Bosnien och Hercegovina1	22 maj 1992
Botswana	17 oktober 1966
Brasilien	24 oktober 1945
Brunei	21 september 1984
Bulgarien	14 december 1955
Burkina Faso	20 september 1960
Burma (Myanmar)	19 april 1948
Burundi	18 september 1962
Canada	9 november 1945
Centralafrikanska republiken	20 september 1960
Chile	24 oktober 1945

Colombia	5 november 1945
Comorerna	12 november 1975
Costa Rica	2 november 1945
Cuba	24 oktober 1945
Cypern	20 september 1960
Danmark	24 oktober 1945
Djibouti	20 september 1977
Dominica	18 december 1978
Dominikanska republiken	24 oktober 1945
Ecuador	21 december 1945
Egypten2	24 oktober 1945
Ekvatorialguinea	12 november 1968
Elfenbenskusten	20 september 1960
El Salvador	24 oktober 1945
Eritrea	28 maj 1993
Estland	17 september 1991

Etiopien	13 november 1945
Fiji	13 oktober 1970
Filippinerna	24 oktober 1945
Finland	14 december 1955
Frankrike	24 oktober 1945
Förenade Arabemiraten	9 december 1971
Gabon	20 september 1960
Gambia	21 september 1965
Georgien	31 juli 1992
Ghana	8 mars 1957
Grekland	25 oktober 1945
Grenada	17 september 1974
Guatemala	21 november 1945
Guinea	12 december 1958
Guinea-Bissau	17 september 1974
Guyana	20 september 1966

Haiti	24 oktober 1945
Honduras	17 december 1945
Indien	30 oktober 1945
Indonesien3	28 september 1950
Irak	21 december 1945
Iran	24 oktober 1945
Irland	14 december 1955
Island	19 november 1946
Israel	11 maj 1949
Italien	14 december 1955
Jamaica	18 september 1962
Japan	18 december 1956
Jemen10	30 september 1947
Jordanien	14 december 1955
Kambodja	14 december 1955
Kamerun	20 september 1960

Kap Verde	16 september 1975
Kazakstan	2 mars 1992
Kenya	16 december 1963
Kina	24 oktober 1945
Kirgizistan	2 mars 1992
Kiribati	14 september 1999
Kongo (Brazzaville)	20 september 1960
Kongo (Kinshasa)	20 september 1960
Kroatien1	22 maj 1992
Kuwait	14 maj 1963
Laos	14 december 1955
Lesotho	17 oktober 1966
Lettland	17 september 1991
Libanon	24 oktober 1945
Liberia	2 november 1945
Libyen	14 december 1955

Liechtenstein	18 september 1990
Litauen	17 september 1991
Luxemburg	24 oktober 1945
Madagaskar	20 september 1960
Malawi	1 december 1964
Malaysia5	17 september 1957
Maldiverna	21 september 1965
Mali	28 september 1960
Malta	1 december 1964
Marocko	12 november 1956
Marshallöarna	17 september 1991
Mauretanien	7 oktober 1961
Mauritius	24 april 1968
Mexico	7 november 1945
Mikronesiska federationen	17 september 1991
Moçambique	16 september 1975

Moldavien	2 mars 1992
Monaco	28 maj 1993
Mongoliet	27 oktober 1961
Montenegro1	28 juni 2006
Namibia	23 april 1990
Nauru	14 september 1999
Nederländerna	10 december 1945
Nepal	14 december 1955
Nicaragua	24 oktober 1945
Niger	20 september 1960
Nigeria	7 oktober 1960
Nordkorea	17 september 1991
Nordmakedonien4	8 april 1993
Norge	27 november 1945
Nya Zeeland	24 oktober 1945
Oman	7 oktober 1971

Pakistan	30 september 1947
Palau	15 december 1994
Panama	13 november 1945
Papua Nya Guinea	10 oktober 1975
Paraguay	24 oktober 1945
Peru	31 oktober 1945
Polen	24 oktober 1945
Portugal	14 december 1955
Qatar	21 september 1971
Rumänien	14 december 1955
Rwanda	18 september 1962
Ryska federationen6	24 oktober 1945
Saint Christopher och Nevis	23 september 1983
Saint Lucia	18 september 1979
Saint Vincent och Grenadinerna	16 september 1980
Salomonöarna	19 september 1978

Samoa	15 december 1976
San Marino	2 mars 1992
São Tomé och Príncipe	16 september 1975
Saudiarabien	24 oktober 1945
Schweiz	10 september 2002
Senegal	28 september 1960
Serbien1	1 november 2000
Seychellerna	21 september 1976
Sierra Leone	27 september 1961
Singapore5	21 september 1965
Slovakien7	19 januari 1993
Slovenien1	22 maj 1992
Somalia	20 september 1960
Spanien	14 december 1955
Sri Lanka	14 december 1955
Storbritannien	24 oktober 1945

Sudan	12 november 1956
Surinam	4 december 1975
Swaziland	24 september 1968
Sverige	19 november 1946
Sydafrika	7 november 1945
Sydkorea	17 september 1991
Sydsudan	14 juli 2011
Syrien2	24 oktober 1945
Tadzjikistan	2 mars 1992
Tanzania8	14 december 1961
Tchad	20 september 1960
Thailand	16 december 1946
Tjeckien7	19 januari 1993
Togo	20 september 1960
Tonga	14 september 1999
Trinidad och Tobago	18 september 1962

Tunisien	12 november 1956
Turkiet	24 oktober 1945
Turkmenistan	2 mars 1992
Tuvalu	5 september 2000
Tyskland9	18 september 1973
Uganda	25 oktober 1962
Ukraina	24 oktober 1945
Ungern	14 december 1955
Uruguay	18 december 1945
USA	24 oktober 1945
Uzbekistan	2 mars 1992
Vanuatu	15 september 1981
Venezuela	15 november 1945
Vietnam	20 september 1977
Vitryssland	24 oktober 1945
Zambia	1 december 1964

Zimbabwe	25 augusti 1980
Österrike	14 december 1955
Östtimor	27 september 2002

Information om artikeln

Medverkande

- Göran Rystad

Litteraturanvisning

D. Bourantonis & J. Wiener (utgivare), *The United Nations in the New World Order* (1995);
J. Lepgold & T.G. Weiss (utgivare) *Collective Conflict Management and Changing World Politics* (1998);
G. Melander & I. Segerstedt Wiberg, *FN för en tryggare värld* (1982);
M. Pugh, *The UN, Peace and Force* (1997);
B. Roberts (utgivare), *Order and Disorder After the Cold War* (1995);
I. Segerstedt Wiberg, *Mötesplats FN* (1990);
R. Thakur (utgivare), *Past Imperfect, Future UNcertain* (1998);
T.G. Weiss (utgivare), *Collective Security in a Changing World* (1993);
T.G. Weiss m.fl. (utgivare), *The United Nations and Changing World Politics* (1994);
N.D. White (utgivare), *Keeping the Peace* (2:a upplagan 1997).

Källangivelse

***Nationalencyklopedin*, FN. http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/fn (hämtad 2020-03-13)**

Förenta Nationerna, FN.

Från http://www.un.org/ 15 mars 2020

Mycket stor bild på hela systemet:
http://www.un.org/en/pdfs/18-00159e_un_system_chart_17x11_4c_en_web.pdf

MAIN BODIES

General Assembly
- GA President

Security Council
- SC President

Economic and Social Council
- ECOSOC President

Trusteeship Council
International Court of Justice
Secretariat
- Secretary-General

DEPARTMENTS / OFFICES

- New York
- Geneva
- Nairobi
- Vienna
- UN System Directory
- UN System Chart
- Global Leadership
- UN Information Centres

RESOURCES / SERVICES

- Emergency information
- Information on COVID-19 (Coronavirus)
- Reporting Wrongdoing
- Meetings and Events
- UN Journal
- Documents
- Guidelines for gender-inclusive language
- Databases
- Library
- UN iLibrary
- UN Chronicle
- UN Yearbook
- Bookshop
- Publications for sale
- Maps
- Media Accreditation
- NGO accreditation at ECOSOC
- NGO accreditation at DGC
- Visitors' services
- Exhibits
- Procurement
- Employment
- Internships
- Model UN
- UN Archives
- UN Audiovisual Library
- UN Card: 10 Facts
- How to donate to the UN system

KEY DOCUMENTS

- UN Charter
- Universal Declaration of Human Rights
- Convention on the Rights of the Child
- Statute of the International Court of Justice
-

NEWS AND MEDIA

- News
- Press Releases
- Briefings
- Spokesperson
- Photos
- UNIfeed
- Webcast
- Vídeos
- UN in Action
- Social Media
- The Essential UN

ISSUES / CAMPAIGNS

- Global Issues
- Observances
- UN75 - 75th Anniversary of the United Nations
- Sustainable Development Goals
- Climate Change
- UN and Sustainability
- Action for Peacekeeping (A4P)
- Democracy
- Rule of Law
- Refugees and Migrants
- Global Health Crises
- Action to Counter Terrorism
- Victims of Terrorism
- Children and Armed Conflict
- Violence Against Children (SRSG)
- Sexual Violence in Conflict
- Violence Against Women and Girls (Spotlight Initiative)
- Preventing Sexual Exploitation and Abuse
- Prevention of Genocide and the Responsibility to Protect
- The Rwanda Genocide
- The Holocaust
- The Question of Palestine
- Decolonization
- Messengers of Peace
- Secretary-General's High-level Panel on Digital Cooperation

UNITED NATIONS

A-Z Site Index

ECONOMIC AND SOCIAL COUNCIL

Från den stora biden på hela systemet

Specialized Agencies

FAO Food and Agriculture Organization of the United Nations
ICAO International Civil Aviation Organization
IFAD International Fund for Agricultural Development
ILO International Labour Organization
IMF International Monetary Fund
IMO International Maritime Organization
ITU International Telecommunication Union
UNESCO United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UNIDO United Nations Industrial Development Organization
UNWTO World Tourism Organization
UPU Universal Postal Union
WHO World Health Organization
WIPO World Intellectual Property Organization
WMO World Meteorological Organization

WORLD BANK GROUP

- IBRD International Bank for Reconstruction and Development
- IDA International Development Association
- IFC International Finance Corporation

Functional Commissions

- Crime Prevention and Criminal Justice
- Narcotic Drugs
- Population and Development
- Science and Technology for Development
- Social Development
- Statistics
- Status of Women
- United Nations Forum on Forests

Regional Commissions

ECA Economic Commission for Africa
ECE Economic Commission for Europe
ECLAC Economic Commission for Latin America and the Caribbean
ESCAP Economic and Social Commission for Asia and the Pacific
ESCWA Economic and Social Commission for Western Asia

Other Bodies

- Committee for Development Policy
- Committee of Experts on Public Administration
- Committee on Non-Governmental Organizations
- Permanent Forum on Indigenous Issues
- UNAIDS Joint United Nations Programme on HIV/AIDS

UNGEGN United Nations Group of Experts on Geographical Names
UNGGIM Committee of Experts on Global Geospatial Information Management

Research and Training

UNICRI United Nations Interregional Crime and Justice Research Institute
UNRISD United Nations Research Institute for Social Development

WHO World Health Organization 15 mars 2020

https://www.who.int/

What we do
Countries
Programmes
Frequently asked questions
Employment
Procurement

Regions
Africa
Americas
South-East Asia
Europe
Eastern Mediterranean
Western Pacific

About us
Director-General
World Health Assembly
Executive Board
Member States
Ethics
Permissions and licensing
Cyber security

0M KLIMATET

http://www.un.org/en/sections/issues-depth/climate-change/index.html

http://www.un.org/sustainabledevelopment/climate-change-2/

http://www.un.org/climatechange/

Från svenska FN-förbundet 16 mars 2020 https://fn.se

Svenska FN-förbundet 16 mars 2020.

-
- **VI GÖR**
  - Vi samarbetar internationellt
  - Vi stödjer FN-projekt i världen
  - Vi utbildar och informerar
  - Vi granskar och påverkar
- **STÖD OSS**
  - Bli månadsgivare
  - Ge en gåva
  - Starta din egen insamling
  - Gåvobevis
  - Webbshop
- **ENGAGERA DIG**
  - Bli medlem
  - Engagera dig lokalt
  - För dig som är ung
- **NYHETER**
  - Presskontakt
- **OM OSS**
  - Kontakta oss
  - Lediga tjänster
  - Kalender
- Om webbplatsen
- **FN I SKOLAN**
  - Bli FN-skola
  - FN-rollspel
  - Skolmaterial

KONTAKTE-post: info@fn.se

Nyheter

Kriget i Syrien – nio år av humanitär katastrof
13 MARS, 2020 / NYHETER
Syrienkonflikten, en av världens största humanitära kriser, går den 15 mars in på sitt tionde år. FN-förbundets katastrofinsamling går till krigets offer. Annelie Börjesson kommenterar utvecklingen i en artikel på DN Debatt.
LÄS MER

Coronavirus stoppar aktiviteter
12 MARS, 2020 / NYHETER
Som en följd av coronavirusets spridning och av hänsyn till alla deltagare tvingas Svenska FN-förbundet att ställa in eller skjuta upp aktiviteter under våren. Här hittar du aktuell information.
LÄS MER

Våld mot kvinnor ett dolt hot i Georgien
11 MARS, 2020 / BLOGG
Vår praktikant Vide Wassberg har landat i Georgien lagom till den 8 mars. I sin första blogg reflekterar han över synen på mäns våld mot kvinnor.
LÄS MER

Kvinnors rättigheter är mänskliga rättigheter!
08 MARS, 2020 / BLOGG
Vi har alla ett ansvar att bidra till förståelse för att jämställdhet är en självklarhet, skriver Annelie Börjesson på FN-bloggen på internationella kvinnodagen den 8 mars.
LÄS MER

Viktigt år för världens kvinnor
06 MARS, 2020 / DEBATTARTIKLAR
Nya hot mot kvinnors rättigheter gör det viktigt att försvara jämställdheten, skriver Annelie Börjesson och företrädare för FN-rörelsen i hela landet inför internationella kvinnodagen den 8 mars.
LÄS MER

"Jag vill gifta mig med någon som jag själv har valt"
06 MARS, 2020 / NYHETER
Mere Ali är en förebild i sin hemby i norra Etiopien. Trots motstånd från sin egen familj har hon vägrat att gifta sig. Nu driver hon samtalsgrupper för ogifta flickor för att öka medvetenheten om barnäktenskap och kvinnlig könsstympning.
LÄS MER

13 kvinnor dödas varje år
05 MARS, 2020 / VÄRLDSHORISONT
Mäns våld mot kvinnor i Sverige är ett allvarligt samhällsproblem som uppmärksammas alldeles för lite – både av de myndigheter som har ansvar i frågan och av media.
LÄS MER

Långt kvar till jämställdhet
04 MARS, 2020 / VÄRLDSHORISONT
När den så kallade Pekingplattformen antogs sågs den som väldigt progressiv och som en stor seger för kvinnorörelsen. 25 år senare har få av målen uppnåtts och konservativa och extremistiska intressen inskränker på nytt kvinnors rättigheter.
LÄS MER

Jan Eliasson och FN-förbundet möter företag på NextM
03 MARS, 2020 / NYHETER
FN:s tidigare vice generalsekreterare Jan Eliasson och FN-förbundets ordförande Annelie Börjesson inledningstalar vid teknik- och marknadsföringsmässan NextM den 24-25 mars. OBS! På grund av coronaviruset skjuts evenemanget upp till den 14-15 september.
LÄS MER

Feministisk plattform fyller 20 år
03 MARS, 2020 / VÄRLDSHORISONT
FN:s resolution 1325 tillkom för att öka kvinnors inflytande i fredsprocesser och stärka kvinnors säkerhet. 20 år senare har den blivit ett viktigt verktyg för civilsamhället i konfliktländer.
LÄS MER

Jämställdhet nödvändig för att vinna kampen mot fattigdom
02 MARS, 2020 / VÄRLDSHORISONT
Inför internationella kvinnodagen tittar vi i senaste numret av tidningen Världshorisont närmare på hur kvinnor är överrepresenterade bland de människor som lever i extrem fattigdom.
LÄS MER

Fattigdom i Sverige – finns det?
27 FEBRUARI, 2020 / VÄRLDSHORISONT
Fattigdom är komplext. Det kan handla om allt från materiell nöd till socialt utanförskap. Vår tidning Världshorisont försöker reda ut fattigdomsbegreppet och tittar närmare på fattigdom i Sverige.
LÄS MER

Mitt nya land och en inspirerande kollega
21 FEBRUARI, 2020 / BLOGG
Vår praktikant Orfeas har landat i Tanzania och slängts direkt in i arbetet med de globala målen. En kollega som särskilt inspirerat är Godfrida som brinner för jämställdhet.
LÄS MER

”Sverige kan spela viktig roll för samsyn i FN”
20 FEBRUARI, 2020 / VÄRLDSHORISONT
Anna Karin Eneström är Sveriges nya FN-ambassadör. Efter många års arbete med multilaterala frågor utsågs hon nyligen till chef för Sveriges ständiga representation i FN i New York.
LÄS MER

Folkvalda besökte FN i Köpenhamn
14 FEBRUARI, 2020 / NYHETER
Svenska FN-förbundet och riksdagens FN-nätverk besökte nyligen en rad organisationer i FN-staden i Köpenhamn.
LÄS MER

Internationella praktikanter i Georgien och Tanzania i vår
12 FEBRUARI, 2020 / NYHETER
Årets internationella praktikanter spenderar våren i Georgien och Tanzania. De ska bidra till våra systerorganisationers arbete för bland annat demokrati och de globala målen.
LÄS MER

35 686 namn mot kärnvapen till Ann Linde
11 FEBRUARI, 2020 / PRESSMEDDELANDEN
Fem organisationer överlämnar på tisdagen 35 686 namnunderskrifter till stöd för FN-avtalet mot kärnvapen till utrikesminister Ann Linde. Överlämnandet sker vid ett möte på UD i Stockholm.
LÄS MER

Könsstympning minskar i Afar
06 FEBRUARI, 2020 / NYHETER
I Afarregionen i norra Etiopien har det länge funnits en tro att flickor som inte könsstympas eller gifts bort tidigt blir vilda. Att lokala ledare börjat ta avstånd från de grymma traditionerna har gjort att könsstympning och barnäktenskap nu minskar.
LÄS MER

VISA FLER >

Information om FN

Här finner du information om FN:s arbete, dess uppbyggnad och annan användbar information om världsorganisationen.

Svenska FN-förbundet är en ideell organisation som jobbar med FN-relaterade frågor i Sverige. Mer information om Svenska FN-förbundet och vårt arbete hittar du här.

Vad gör FN?

FN grundades 1945 och består för närvarande av 193 medlemsländer. Generalsekreterare är portugisen António Guterres som haft uppdraget som generalsekreterare sedan den 1 januari 2017. Mer information om FN som organisation hittar du här.

FN:s verksamhet omfattar alla områden av internationell politik och delas traditionellt in i tre stora ämnesblock:

- Fred, säkerhet och nedrustning
- Mänskliga rättigheter och demokrati
- Hållbar utveckling och fattigdomsbekämpning

FN:s arbete för fred, säkerhet och nedrustning

För FN har ett centralt mål alltid varit att bevara världsfreden. FN har bidragit till lösningar av tvister mellan nationer, minskning av spänningar, förebyggande av konflikter och stopp för strider.

Världsorganisationen har genomfört komplicerade operationer som inneburit fredsskapande åtgärder, fredsbevarande insatser och humanitärt bistånd. FN har även spelat en viktig roll vid lösningen av några av de mest långdragna konflikterna under senare år.

Fred

FN:s främsta uppgift är att bevara den internationella freden och säkerheten. Detta var huvudsyftet när man skrev FN-stadgan 1945.

Säkerhet

När FN bildades diskuterade man säkerhet ur ett statligt perspektiv, eftersom det är stater som är medlemmar i FN. Säkerhet är ett tillstånd då stater känner sig skyddade mot faktiska, potentiella eller upplevda hot mot deras självständighet, suveränitet och politiska institutioner. I brist på en effektiv säkerhetsgaranti, fortsätter länder att söka säkerhet i militära termer, genom kalla kriget talade man om militär - vilket innebar att större militär kapacitet i förlängningen uppfattades som mer säkerhet. Idag är kapprustningen inte lika påtaglig men stater har fortfarande nationella försvar i syfte att försvara sig vid väpnade angrepp.

Idag har dock det statliga säkerhetsbegreppet breddats och man talar också om mänsklig säkerhet med betoning på individens säkerhet som

tillgodoses med utveckling och mänskliga rättigheter snarare än med vapen.

Nedrustning

Nedrustning är en process för att minska storleken på och utgifterna för väpnade styrkor, att förstöra befintliga vapen, att successivt avskaffa möjligheterna att tillverka nya vapen samt att demobilisera militär personal och integrera dem i det civila samhället. På grund av säkerhetsriskerna med total nedrustning talar man också om vapenkontroll som innebär en reglering av vapen men ej total nedrustning av vapenarsenaler.

Hur arbetar FN med fred, säkerhet och nedrustning?

FN:s arbete omfattar till större delen fred och säkerhet. FN har ansvar för att bevara internationell fred och säkerhet i enlighet med FN-stadgan kapitel (1). FN arbetar med förebyggande diplomati, fredsoperationer samt återuppbyggande av stater efter konflikt.

Engagera dig

Var med oss i arbetet för en bättre värld. Ju fler vi är, desto mer kan vi göra tillsammans
BLI MEDLEM IDAG! >

Vilka inom FN arbetar med freds- och säkerhetsfrågor?

Det finns en mängd olika aktörer som arbetar med fred och säkerhetsfrågor inom FN-systemet. Här beskriver vi några av de största aktörerna.

Säkerhetsrådet

I enlighet med kapitel V, artikel 24 (1) i FN-stadgan så har säkerhetsrådet det övergripande ansvaret för att upprätthålla den internationella freden och säkerheten i världen. Det är FN:s säkerhetsråd som kan auktorisera fredsinsatser och det är endast här som man kan ge mandat att agera med våld i olika fredsinsatser.

Det är FN och FN:s generalsekreterare som ska verkställa de beslut som säkerhetsrådet fattar, samt rapportera till säkerhetsrådet om pågående konfliktområden eller situationer som FN redan arbetar i eller bör arbeta i.

Generalförsamlingen

Generalförsamlingen är Förenta Nationernas centrala organ där varje nation kan framföra sin uppfattning och bli hörd av de andra medlemsstaterna i vilken fråga det än må vara. Varje land har en röst, rika som fattiga, stora som små. Särskilt viktiga frågor vad gäller fred och säkerhet avgörs med två tredjedelars majoritet av de röstande, i övrigt används enkel majoritet. Varje medlemsland representeras av en delegation som i regel leds av en diplomat med ambassadörsstatus. Generalförsamlingens resolutioner kan ses som rekommendationer som medlemsländerna bör följa och kan också sätta press på

säkerhetsrådet att agera i en konflikt som säkerhetsrådet inte har tagit ställning till ännu.

FN:s avdelning för fredsbevarande insatser, Department of Peacekeeping Operations (DPKO)

FN:s avdelningen för fredsbevarande insatser har till uppgift att hjälpa medlemsstaterna och generalsekreteraren i deras ansträngningar att upprätthålla internationell fred och säkerhet. Avdelningen ansvarar för den politiska och verkställande ledning av FN:s fredsinsatser runt om i världen och koordinerar kontakten mellan säkerhetsrådet, de länder som bidrar med personal samt parterna i konflikten med syftet att underlätta genomförandet av säkerhetsrådets mandat för FN:s fredsinsatser. Avdelningen arbetar också med att samordna FN-insatserna och dom ger vägledning och stöd till de militärer, poliser och civila som FN:s fredsinsatser består av. Hållbar utveckling och fattigdomsbekämpning

FN:s fredsbyggande kommission, the Peacebuilding Commission (PBC)

FN:s fredsbyggande kommission etablerades på grund av att en mer långsiktig strategi för att bygga fred efterfrågades. Det saknades institutionella mekanismer i FN för att stötta den långsiktiga freden. FN har länge intervenerad i konflikter för att skapa fred och har lyckats bra med detta, men i många berörda länder har konflikten brutit ut på nytt bara efter några år, ofta som en konsekvens av att FN lämnat konfliktområdet. Därför har man försökt att implementera ett mer långsiktigt fredsbyggande som ska ge en mer långsiktig fred. FN:s fredsbyggande institution är uppdelad i tre pelare; FN:s fredsbyggande kommission, Fredsbyggande fonden och supportkontoret för fredsbyggande.

FN:s avdelning för utrikespolitik, Department of Political Affairs (DPA)

Avdelningen för utrikespolitik, DPA, etablerades 1992 och ligger under FN-sekretariatet som leds av FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon. Chef för DPA är för närvarande undergeneralsekreteraren, nuvarande amerikanen B Lynn Pascoe.

DPA har en central roll i FN:s arbete med att säkra den internationella freden och säkerheten. Detta görs inom ramen för konfliktförebyggande och fredsbyggande under en väpnad konflikt men också i efterkrigssituationer.

DPA bevakar globala politiska frågor och agerar som rådgivare till generalsekreteraren och andra aktörer till exempel: FN:s fredsoperationer, FN:s politiska operationer, FN:s särskilda sändebud, säkerhetsrådet och valobservatörer.

Kvinnors roll i krig, fred och säkerhet

Den 31 oktober år 2000 beslutade FN:s säkerhetsråd att anta resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet. Resolutionen syftar till att öka kvinnors deltagande i arbetet med att förebygga, hantera och lösa konflikter. Resolutionen är den första som lyfter fram kvinnor som aktörer inom fredbyggande. Denna resolution innebär att ett tydligt genusperspektiv förts in i de frågor som ligger på säkerhetsrådets bord.

Vilka arbetar med nedrustningsfrågor?

Här presenterar vi några av alla de aktörer inom FN-systemet som arbetar med nedrustningsfrågor.

Generalförsamlingens första utskott

Efter generaldebatten i generalförsamlingen vidtar behandlingen av specifika frågor på dagordningen. En del frågor diskuteras direkt i generalförsamlingen, men de flesta sakfrågor diskuteras först i något av generalförsamlingens sex huvudutskott. Dessa är uppdelade efter innehåll där det första utskottet behandlar nedrustningsfrågor.

FN-sekretariatets avdelning för nedrustning, Office for Disarmament Affairs (UNODA)

FN-sekretariatet har en avdelning för nedrustning, där all nedrustningsarbete koordineras.

Institutet för nedrustningsforskning, United Nations Institute for Disarmament Research (UNIDIR)

UNIDIR är ett självständigt institut för nedrustningsärenden med syfte att ta fram forskningsmaterial som ska bistå medlemsländerna inom nedrustningsområdet.

Nedrustningskonferensen, United Nations Conference on Disarmament (CD)

Konferensen är ett globalt regelverk för multilaterala förhandlingar kring FN:s vapenkonventioner och diskussioner kring nedrustning av vapen. Eftersom vapenreglering och nedrustning är högpolitiska frågor så har man beslutat att alla beslut ska tas i konsensus. Detta gör att konferensen är mycket demokratisk men också ineffektiv.
Det finns svårigheter att komma överens men man har lyckats enas om flera avtal, där vi valt ut de som har haft störst betydelse:

- Partiella provstoppsavtalet (PTBT), 1963
- Icke-spridningsfördraget (NPT), 1968,
    - Kärnvapennedrustning
    - Icke-spridning av kärnvapen
    - Fredlig användning av kärnenergi
- SALT-avtalen (SALT I resp SALT II 1971 och 1979)
- Kemvapenkonventionen (CWC)
- Kapprustning i rymden (PAROS)
- SALW (illegal handel, kontroll av lätta vapen).
- Särskilt inhumana vapen (CCW) 1980
- Truppminor Ottawakonventionen 1999
- Kontroll av vapenhandeln (import, export transitering)
-

Särskilt inhumana vapen, Convention on Certain Unconventional Weapons (CCW)

Inom ramen för denna vapenkonvention så har man beslutat att förbjuda vapen som är särskilt inhumana, till exempel brandvapen och splittervapen.

Ottawakonventionen (Ban Land Mine Treaty)

Ottawakonventionen trädde i kraft 1999 och har för närvarande 162 parter. Konventionens huvudsyfte är ett absolut förbud mot användning, utveckling, tillverkning, anskaffning, överföring och lagerhållning av minor. Konventionen syftar också tilll att hantera konsekvenserna av användandet av minor. Detta arbete innefattar rehabilitering för minskadade samt det omfattande arbetet med att röja befintliga minfält och skapa en minfri värld.

Skyldighet att skydda

Vid ett toppmöte i FN 2005 enades världens länder om en ny folkrättslig princip**:** Skyldighet att Skydda eller Responisbility to Protect (”RtoP” eller ”R2P”). Syftet var att ge världssamfundet större möjlighet att ingripa för att skydda civilbefolkningar från folkmord, etnisk rensning, krigsbrott och brott mot mänskligheten. Denna princip är ett verktyg för att i första hand förhindra att dessa övergrepp begås, men även för att ingripa om det förbyggande arbetet misslyckas.

Att rädda kommande generationer undan krigets gissel var redan från starten en av FN:s huvuduppgifter. Men världens konflikter och förståelsen för vad säkerhet innebär har förändrats sedan FN bildades. Idag utspelar sig många konflikter inom stater i stället för mellan dem, och civilbefolkningen drabbas ofta i mycket hög grad genom t ex våldtäkter som strategiskt krigföring, hungersnöd och flyktingproblematik. I flertal fall har civila systematiskt dödats, ibland på uppmaning av landets regering.

Bland annat Afrika har drabbats av konflikter av detta slag, t ex folkmordet i Rwanda och konflikterna i Somalia, Sierra Leone, Liberia, Demokratiska republiken Kongo och Uganda, men vi har också sett dem i Europa på Balkan under 1990-talet. Vid slutet av 1990-talet stod det klart att FN och FN:s medlemsländer inte kunde leva upp till sitt syfte att behålla fred och skydda civila. En diskussion inleddes som utgick från individers och samhällens säkerhet till skillnad från den traditionella uppfattningen om att värna om statsuveräniteten och staters rättigheter.

Diskussionen grundar sig i en paradox som har sina rötter i utformningen av FN-systemet. Å ena sidan har vi gång på gång sett hur individer hotas när stater misslyckas med att skydda dem och ibland har regimer t o m attackerat sin egen befolkning. Å andra sidan bygger FN och FN:s konflikthantering just på staters suveränitet och på att denna ska respekteras.

Bakgrund till skyldighet att skydda

Bakgrunden till skyldighet att skydda är den så kallade ICISS-kommissionen (International Commission on Intervention and State Sovereignty) som myntade begreppet i en rapport från 2001.

Tidigare hade FN:s konflikthantering baserats på staters suveränitet och på att denna ska respekteras. FN får enligt stadgan bara ingripa när det finns ett hot mot internationell fred och säkerhet, inte så länge den väpnade konflikten sker inom ett lands gränser. Men efter misslyckandena på 1990-talet insåg man att denna princip har resulterat i att män och kvinnor länge kunnat utsättas för övergrepp som tvångsförflyttning, sexuellt våld och avrättningar medan världssamfundet bara sett på utan legitimitet att ingripa.

På uppmaning av FN:s dåvarande generalsekreterare Kofi Annan utvecklade därför ICISS-kommissionen grunderna till det som sen skulle bli skyldighet att skydda. Vid världstoppmötet år 2005 kom man fram till att statssuveränitet måste komma till ett pris i form av skyldigheter gentemot den egna befolkningen och säkerhetsrådsresolutionen om skyldighet att skydda röstades igenom.

Så här fungerar Skyldighet att skydda

FN:s medlemsländer har nu med hjälp av internationell lag har fastställt att suveränitet innebär även att stater har ett ansvar, eller en skyldighet, att skydda befolkningen i landet från de allra grövsta brotten, d v s de brott som omnämns i Romstadgan; folkmord, etnisk rensning, krigsbrott och brott mot mänskligheten. Det är fortfarande

staten själv som har främsta ansvaret för att skydda den egna befolkningen, men om en befolkning är utsatt för svårt lidande eller försök till dessa brott och landet i fråga inte vill eller kan stoppa lidandet, så har FN och världssamfundet inte bara rätt att hjälpa till, utan faktiskt en skyldighet att agera.

För att förtydliga och förenkla hur detta ganska stora ansvar ska gå till så har skyldighet att skydda-principen delats upp i tre pelare:

- I första hand (paragraf 138) har stater själva det främsta ansvaret att skydda invånarna från de här brotten, och i detta ingår även uppsåtet att begå dem.

- I andra hand (paragraf 139 I) har det internationella samfundet en skyldighet att med fredliga medel (kap Vi och VIII) uppmuntra och assistera staters arbete med att skydda sina invånare.

- I sista hand (paragraf 139 II), om staten själv misslyckats totalt med att skydda sin befolkning, har det internationella samfundet skyldighet att ingripa med alla tillgängliga medel. Detta inkluderar även, som en allra sista utväg, tvingande militära medel enligt kap VII i FN-stadgan.
-

Förebyggande arbete anses vara den viktigaste delen av skyldigheten att skydda. Möjligheterna att förebygga bör alltid uttömmas innan en intervention övervägs, och vid fullgörandet av skyldigheterna att förebygga och att reagera bör alltid mindre inkräktande och tvingande åtgärder övervägas innan mer tvingande och inkräktande åtgärder vidtas. Diplomatiska, humanitära och andra fredliga medel går alltså alltid före militära interventioner.

Exempel där åtgärder vidtagits

Sedan 2005 har principen implementerats på flera håll, i Kenya 2008 och Elfenbenskusten 2011 och i samband med den fredsbevarande operationen i Sydsudan 2014. Ett annat mer omdiskuterat exempel är Libyen 2011 när säkerhetsrådet agerade enligt skyldighet att skydda. Syftet var att stoppa omfattande våld mot den libyska befolkningen från Khaddaffiregimen.

Vem arbetar med Skyldighet att skydda?

År 2004 tillsatte FN en särskild rådgivare för förhindrandet av folkmord och år 2008 tillsattes även en särskild rådgivare för skyldighet att skydda. Deras arbete är att tidigt identifiera alarmerande situationer samt att utfärda rekommendationer till generalsekreteraren och världssamfundet. Bedömningar måste göras från fall till fall och agerande ska ske i samarbete med relevanta regionala organisationer.

Skyldighet att skydda är dock först och främst medlemsländernas eget ansvar och varje land måste arbeta både nationellt och internationellt för att förhindra folkmord, krigsbrott, brott mot mänskligheten och etnisk rensning. Som stöd i detta arbete har flera länder, b la Sverige inrättat en särskild ansvarig tjänsteman i regeringskansliet för skyldighet att skydda.

Även civilsamhället har en viktig roll i att stärka principen och att uppmärksamma politiker, beslutsfattare och befolkningen i stort om både problem och möjligheter.

FN:s fredsinsatser

FN:s fredsinsatser består av militär personal såväl som polis och civil personal. Deras övergripande uppgift är att bevara och skapa internationell fred och säkerhet och vanligtvis skapas dem genom ett beslut från säkerhetsrådet. Insatsernas storlek och uppgifter regleras också av mandat från säkerhetsrådet men det är FN:s medlemsländer som måste bidra med personal. Om FN av olika skäl inte kan eller har tillräckliga resurser så kan organisationen ge mandat till regionala aktörer att utföra fredsoperationen, till exempel Euroepiska Unionen (EU), Afrikanska Unionen (AU), Economic Community of West African States (Ecowas) eller andra koalitioner av stater, så kallade "coalitions of the willing".

Mandatet för de olika insatserna kan vara allt från traditionellt fredsbevarande uppgifter som att övervaka ett eldupphörsavtal till att skydda civila och främja de mänskliga rättigheterna. Det blir även allt vanligare med fredsframtvingande insatser för att hantera dagens alltmer komplexa inbördeskrig där civilbefolkningen ofta är en direkt måltavla.

Det finns idag 16 FN-insatser på fyra kontinenter. Insatserna består av över 100 000 militärer, poliser och civila från över 120 länder. Några av deras uppgifter är att:

- Främja mänsklig säkerhet och demokratiska maktfördelningssystem
- Bistå med valobservatörer
- Skydd av civilbefolkningen
- Stärka rättssystem och polis genom så kallade säkerhetssektorreformer ("SSR")
- Social och ekonomisk utveckling

Den svenska truppen i Mali

Efter ett riksdagsbeslut om att Sverige ska bidra med soldater till FN-insatsen i Mali, Minsuma, skickades ca 250 kvinnor och män till Timbuktu i nordvästra Mali vid årsskiftet 2014/2015. Läs mer om den svenska FN-truppen i Mali.

FN:s arbete med mänskliga rättigheter och demokrati

De mänskliga rättigheterna täcker in många delar av en människas liv.

De syftar till att alla människor ska få möjlighet att leva ett drägligt liv och inkluderar regler om människors möjlighet att överleva, inbegripet föda och husrum, om människors rätt till sina innersta tankar och trosuppfattningar, om skydd för familjen, frihet från tortyr och slaveri, om rätt till utbildning, yttrandefrihet och att delta i landets styrelse.

De mänskliga rättigheterna gäller för alla. De slår fast att alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. De mänskliga rättigheterna är universella. De gäller över hela världen, oavsett land, kultur eller specifik situation.

Alla rättigheter är lika viktiga

De mänskliga rättigheterna är nerskrivna i konventioner. Presentationen av rättigheterna i kategorier innebär ingen gradering. De är alla viktiga. En rad beslut inom FN har understrukit vikten av att de olika rättigheterna ses som ömsesidigt samverkande och som delar av samma helhet. Den markeringen har kommit som en reaktion på att de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna i praktiken har fått lägre prioritet än andra rättigheter och ibland beskrivits som ambitioner snarare än som verkliga rättigheter.

Ett fungerande rättssystem är en nödvändighet

De mänskliga rättigheterna reglerar förhållandet mellan statsmakten och enskilda människor. De utgör en begränsning av statens makt över individen och slår samtidigt fast vissa skyldigheter för staten gentemot individen.

Staterna är skyldiga att respektera folkrättens regler. Varje land har ett ansvar för att dess åtaganden vad gäller de mänskliga rättigheterna omsätts i nationell lagstiftning. Det räcker dock inte med lagar som klargör statens skyldigheter eller som förbjuder vissa handlingar. Det måste också finnas ett fungerande rättssystem (poliser, advokater och åklagare, opartiska och rättvisa domstolar) som upprätthåller lagarna.

Därutöver krävs kompletterande åtgärder såsom främjande – genom information och på annat sätt – av de mänskliga rättigheterna.

Kränkningar av de mänskliga rättigheterna

Om en kränkning sker av de mänskliga rättigheterna är det i första hand den aktuella statens ansvar att se till att den enskilde får upprättelse. Men de mänskliga rättigheterna är en internationell angelägenhet och det är därför fullt legitimt för andra stater att framföra åsikter om och försöka påverka situationen i olika länder där rättigheterna kränks.

Inom ramen för de mänskliga rättigheterna är det alltså stater som har skyldigheter och individer som har rättigheter. Enskilda individer är skyldiga att under landets lagar respektera andra människors rättigheter. Enligt huvudregeln är det dock enbart stater som internationellt kan ställas till svars för kränkningar av de mänskliga rättigheterna.

Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna

Omedelbart efter denna historiska händelse uppmanade generalförsamlingen alla medlemsstater att offentliggöra förklaringens text och att ”göra den spridd, känd, läst och förstådd framför allt i skolor och andra undervisningsinstitutioner utan hänsyn till olika länders eller regioners politiska förhållanden”.

Efter andra världskriget fanns det en stark vilja att på internationell nivå skapa en gemensam överenskommelse om universella och odelbara rättigheter så att liknande övergrepp inte skulle kunna ske i framtiden. FN:s generalförsamling antog den 10 december 1948 en allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna. Förklaringen definierar vilka de grundläggande mänskliga rättigheterna är och togs fram av den dåvarande kommissionen för mänskliga rättigheter under ledning av Eleanor Roosevelt. Den uttrycker den gemensamma viljan och strävan hos FN:s medlemsstater att arbeta för mänskliga rättigheter, rättvisa och jämställdhet i alla världens länder.

Deklarationen säger att envar är berättigad till dessa absoluta rättigheter, utan åtskillnad av något slag. Det handlar om mänsklig värdighet och hur mänsklig värdighet kan beskyddas. Texten säger att det är just erkännandet av människors universella och odelbara rättigheter som ligger till grund för rättvisa, frihet och fred i världen.

30 Artiklar

Den allmänna förklaringen består av 30 artiklar som gemensamt uttrycker de grundläggande och universella fri- och rättigheterna. Artiklarna behandlar både sådant som alla har rätt till, som frihet och utbildning, och sådant som alla har rätt att vara fri från, som slaveri och tortyr.

Det är den första universella förklaringen om att det finns grundprinciper av odelbara rättigheter som gäller för alla och som världens stater gemensamt ska leva upp till. Förklaringen är också utgångspunkten för alla juridiskt bindande internationella folkrättsliga konventioner och den utgör grunden i det internationella arbetet med att övervaka de mänskliga rättigheterna i världens stater.

Hela världens förklaring

När FN:s generalförsamling antog texten till den allmänna förklaringen 1948 sa man att texten skulle spridas över hela världen, oberoende av regioners politiska förhållanden för att den skulle utgöra ett gemensamt rättesnöre för alla nationer att sträva efter. I dagsläget har nästan alla världens stater accepterat den allmänna förklaringen som ett kontrakt mellan regeringen och deras invånare. Den har också fungerat som en utgångspunkt för det expanderande folkrättsliga systemet om skydd av olika individers och gruppers rättigheter.

Eftersom den allmänna förklaringen antogs den 10 december 1948 är den 10 december den dag då man uppmärksammar mänskliga rättigheter världen över. Den allmänna förklaringen är idag översatt till 360 språk och håller därmed världsrekordet som världens mest översatta dokument.

Läs den fullständiga förklaringen:
Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna
The Universal Declaration of Human Rights

Så skyddar FN de mänskliga rättigheterna

FN:s främsta redskap för att skydda de mänskliga rättigheterna är konventioner. Länder som har ratificerat en konvention har förbundit sig att agera i enlighet med dess innehåll.

Ett land ansluter sig till en konvention i två steg:

1. Först sker ett undertecknande som ett viljeuttryck av en regering att verka för en ratificering av konventionen.
2. Därefter ser landet över och ändrar, om det är nödvändigt, sin nationella lagstiftning så att den överensstämmer med konventionen.
3.

När arbetet med den nationella lagstiftningen är klar kan landets styre godkänna att konventionen ratificeras. Länder som har ratificerat en konvention kallas för konventionsstater.

Det finns möjlighet att reservera sig mot konventionstexten, något som många länder utnyttjar.

Reservationer urholkar konventioner

Ett problem med reservationer är att innehållet i en konvention riskerar att urholkas om ett land reserverar sig mot alltför många eller alltför viktiga bestämmelser och MR-instrumentet ger kanske inte längre det skydd det var tänkt att ha.

Wienkonventionen om traktaträtten slår fast att reservationer inte kan tillåtas om de är oförenliga med en konventions ändamål och syfte. Det är emellertid inte alla MR-konventioner som hänvisar till denna bestämmelse och dylika reservationer är följaktligen tillåtna i dessa fall. En av de konventioner som har flest reservationer är konventionen om avskaffande av all form av diskriminering av kvinnor. Cirka 60 länder har reserverat sig mot delar av innehållet.

Ett moraliskt åtagande

Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna är inte juridiskt bindande för de stater som skrivit under den, men det innebär ett moraliskt åtagande för staterna. Det har utifrån den allmänna förklaringen formulerats 25 juridiskt bindande konventioner, vilka har antagits av FN:s generalförsamling.

Kärnkonventionerna är:

- Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (ICESCR)
- Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (ICCPR)
- Konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering (ICERD)
- Konventionen om avskaffande av all form av diskriminering av kvinnor (CEDAW)
- Konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (CAT)
- Konventionen om barnets rättigheter (CRC)
- Konventionen om skyddet av alla migrantarbetares och deras familjers rättigheter (ICRMW)
- Konventionen om skydd av personer med funktionsnedsättning (ICRPD)
- Konventionen till skydd för alla människor mot påtvingade försvinnanden

Läs mer om varje konvention här

Granskningen

Varje konvention har en kommitté som sköter övervakar staternas arbete med konventionen. Varje stat som har ratificerat en konvention är skyldig att kontinuerligt lämna skriftliga rapporter till den aktuella kommittén. Sverige har ratificerat sju av de nio kärnkonventionerna. Konventionen om migrantarbeteras rättigheter och konventionen till skydd för alla människor mot påtvingade försvinnanden har inte antagits.

En regeringsrepresentant inbjuds att redogöra för rapporten och om kommittén anser att rapporten är oklar eller ofullständig får regeringen i fråga ta fram ett bättre underlag.

Därefter granskar kommittén rapporten och det hela utmynnar till slut i en kommentar om landet i fråga. Kommittéerna väljs i egenskap av experter och inte som representanter för sitt land. FN:s kontor för mänskliga rättigheter ger stöd till kommittéerna.

Svenskar som tidigare suttit med i kommittéerna är Lisbeth Palme (barnkommittén), Peter Nobel (rasdiskrimineringskommittén), Elisabeth Palm (MR-kommittén) och Göran Melander (kvinnokommittén). Idag Krister Thelin med i MR-kommittén.

Kritik mot Sverige

Med jämna mellanrum rapporterar Sverige om efterlevnaden av sina internationella MR-åtaganden till FN:s övervakningskommittéer.

Barnkommittén har vid flera tillfällen uttryckt kritik för avsaknaden av en åldersgräns för könsmognad, vilket försvagar skyddet mot att barn utnyttjas i pornografi. Dessutom anser barnkommittén att systemet med självstyrande kommuner leder till att barn riskerar att behandlas olika i olika kommuner. Kvinnokommittén har konstaterat att stora löneskillnader förekommer mellan män och kvinnor och tortyrkommittén har kritiserat Sverige flera gånger för att ha avvisat flyktingar trots att de löper risk att utsättas för tortyr när de återkommer till sitt hemland.

Rasdiskrimineringskommittén har upprepade gånger riktat kritik mot Sverige om att samer, romer och andra minoriteter diskrimineras, att hatbrott för sällan leder till åtal, och att Sverige inte uppfyller kraven i konventionen beträffande rasistiska organisationer.

Utöver kritiken ger också kommittéerna förslag på hur regeringen kan förbättra skyddet av de mänskliga rättigheter som omfattas av konventionen i fråga.
Se vilka konventioner som Sverige och andra länder har anslutit sig till

FN:s råd för mänskliga rättigheter

FN:s råd för mänskliga rättigheter bär ett stort ansvar för arbetet med mänskliga rättigheter inom FN. Rådet har existerat sedan 2006. Det ersatte den tidigare kommissionen för mänskliga rättigheter som under de senaste 30 åren hade mandat att följa upp tillämpningen av de mänskliga rättigheterna och som utvecklade ett övervakningssystem av brott mot de mänskliga rättigheterna.

Även om kommissionens arbete innebar en rad framsteg för det internationella arbetet med mänskliga rättigheter var kommissionens möjligheter att snabbt reagera på kränkningar inte större än medlemsstaternas politiska intressen. Mycket kritik riktades bland annat mot att länder som själva systematiskt kränkte mänskliga rättigheter satt som medlemmar i rådet och kunde hindra arbetet

genom att forma olika allianser och övertalningskampanjer. Debatten var politiserad och fokuserad mer på meningsskiljaktigheter än på människorättsfrågor.

Alla länder granskas
För att göra arbetet mer effektivt beslutade man att göra om förutsättningarna för medlemskap, arbetsformer och att inrätta nya granskningsmöjligheter. Reformens syfte var att man skulle förbättra övervakandet av de mänskliga rättigheterna och undvika kommissionens misslyckanden. Man skulle därför förändra arbetssättet, förbättra granskningsmekanismerna och ställa upp kriterier för medlemskap.

En av de största innovationerna är den så kallade universella periodiska granskningen (UPR). Istället för att utvalda länder skall pekas ut och kritiseras, som var situationen i kommissionen, kommer alla länder granskas rutinmässigt.

Frivilligorganisationer bidrar med information
Frivilligorganisationer spelade en viktig roll i kommissionens granskningsarbete då de bidrog med information om situationen för de mänskliga rättigheterna i länder som kommissionen och specialrapportörerna inte hade tillgång till. En annan central angelägenhet är därför vilken tillgång frivilligorganisationer kommer få till att bidra till granskningen av länder i det nya rådet.

Alla stater granskas under en 4-årsperiod

47 länder är medlemmar och sammanträder regelbundet i Genève. Det finns även möjlighet att kalla till specialsessioner då kritiska MR-situationer behandlas separat. På rådets möten antas resolutioner om olika MR-frågor och kritik riktas även mot enskilda länder som bryter mot mänskliga rättigheter inom ramen för den universella granskningmekanismen UPR.

Sverige kandiderade för en ordinarie plats i rådet för perioden 2013-2015 men valdes inte in och kan därmed inte delta i rådets omröstningar om olika frågor. Istället har Sverige sk observatörsstatus vilket ger möjlighet att delta i diskussioner och föreslå frågor till dagordningen. Som exempel på en fråga som Sverige drivit och fått gehör för är tillsättandet av en specialrapportör för Iran.

Individuella klagomål

Efterlevnaden av FN:s kärnkonventioner övervakas av speciella kommittéer, en för varje konvention. Individuella klagomål kan föras fram till följande kommittéer, om staterna godkänt denna möjlighet:

- Kommittén för medborgerliga och politiska rättigheter
- Kommittén för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter
- Kommittén för avskaffande all slags diskriminering mot kvinnor
- Rasdiskrimineringskommittén
- Tortyrkommittén
- FN:s kommitté för personer med funktionsnedsättning.
- Kommittén för barnets rättigheter
- Kommittén för migrantarbetares rättigheter
-

Ett klagomål från enskild kan inte vara anonym och staten som klagomålet avser måste ha godkänt enskildas möjlighet att vända sig till kommittéerna. Ärendet måste vara relevant och alla inhemska rättsmedel måste ha uttömts innan den aktuella FN-kommittén kan behandla det.

Medborgerliga och politiska rättigheter

För att klagomål skall kunna föras fram till kommittén som granskar medborgerliga och politiska rättigheter måste den aktuella staten ha ratificerat det första tilläggsprotokollet till konventionen som tillåter enskilda att föra fram klagomål.
Human Rights Committee
c/o OHCHR-UNOG
12 11 Geneva 10, Switzerland

Ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter

För att klagomål skall kunna föras fram till kommittén som granskar ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter måste den aktuella staten ha ratificerat tilläggsprotokollet till konventionen som tillåter enskilda att föra fram klagomål.
Committee on Economic, Social and Cultural Rights
c/o OHCHR-UNOG
12 11 Geneva 10, Switzerland

Rasdiskriminering

Om klagomålet rör rasdiskriminering och om staten ratificerat rasdiskrimineringskonventionens paragraf 14 skickas ärendet till:
Committee on the Elimination of Racial Discrimination
c/o OHCHR-UNOG
1211, Geneva 10, Switzerland

Tortyr

Tortyrkonventionens paragraf 22 tillåter enskilda att vända sig till kommittén för klagomål. Har staten godkänt detta skickas klagomålet till:
Committee against Torture
c/o OHCHR-UNOG
1211 Geneva 10, Switzerland

Diskriminering av kvinnor

Klagomål som rör diskriminering av kvinnor kan föras fram av enskilda sedan ett frivilligt protokoll om detta antogs 1999. Kvinnokommittén sammanträder i Genève och i New York:
Committee on the Elimination of Discrimination against Women
c/o OHCHR-UNOG
1211 Geneva 10, Switzerland

Barnets rättigheter

För att klagomål skall kunna föras fram till kommittén som granskar barnets ttigheter måste den aktuella staten ha ratificerat det tredje tilläggsprotokollet till konventionen som tillåter enskilda att föra fram klagomål.
Committee on the rights of the Child
c/o OHCHR-UNOG
12 11 Geneva 10, Switzerland

Funktionshindrades rättigheter

Klagomål som rör funktionshindrades rättigheter kan framföras till kommittén förutsatt att den berörda staten antagit det frivilliga protokollet som hör till konventionen.
Comittee on the rights of people with disabilities
OHCHR
United Nations Office at Geneva
1211 Geneva 10 (Switzerland)

Migrantarbetares rättigheter

Klagomål som rör migrantaretares rättigheter kan framföras till kommittén förutsatt att den berörda staten accepterat konventionens artikel 77. (Sverige har inte ratificerat konventionen).
Committee on Migrant Workers
c/o OHCHR-UNOG
12 11 Geneva 10, Switzerland
Fax: + 41 22 917 9022 (particularly for urgent matters)
E-mail: tb-petitions@ohchr.org

Om enskild klagorätt inte är möjlig

I de fall då enskild klagorätt inte är möjlig finns andra sätt att göra kommittéerna uppmärksamma på att ett land inte lever upp till sina åtaganden enligt konventionerna.

Enskilda organisationers kunskap och efterforskningar ses som en stor tillgång då kommittéerna skall bedöma ländernas efterlevnad av konventionerna. Den enskilde kan använda NGO:s som kanal för att nå fram till kommittéerna.

Dock bör understrykas att en sådan process tar mycket lång tid och att den enskildes särskilda ärende löper stor risk att försvinna i mängden av information som förs fram till kommittéerna.

FN:s arbete för utveckling och fattigdomsbekämpning

När FN-stadgan antogs och FN bildades i San Francisco 1945 var det fred och säkerhet som stod på agendan. Slutligen enades man om att också utvecklingsfrågor skulle få en viktig roll inom FN:s arbete.

Detta ledde till etableringen av ett till huvudorgan i FN: det ekonomiska och sociala rådet, eller *United Nations Economic and Social Council (ECOSOC)*, som skulle ha det övergripande ansvaret över utvecklingsfrågor.
FN:s arbete med utveckling har med åren överskridit från enbart social och ekonomisk utveckling för fattigdomsbekämpning, till att även inkludera ett miljöperspektiv. Idag fokuserar FN på det som kallas *hållbar utveckling*. FN:s arbete för hållbar utveckling består av tre dimensioner: Miljömässig hållbarhet, social hållbarhet och ekonomisk hållbarhet.

Begreppet hållbar utveckling

Begreppet hållbar utveckling introducerades först 1981 och fick internationell spridning i och med lanseringen av *Brundtland-kommisionen* och rapporten ”Vår gemensamma framtid”. I rapporten tillskrevs att ekonomisk och social hållbar utveckling är omöjlig att uppnå om vi inte tar hand om miljön och våra naturresurser.

Vidare antogs Agenda 21 i Rio 1992 – ett omfattande konferens-dokument innehållande långsiktiga mål och riktlinjer för att skapa hållbar utveckling. 2012 ägde en ny konferens rum, Rio+20, då världens ledare diskuterade vad som skulle hände efter Millennie-målen som har sin grund i Millenniedeklarationen 2000. Konferensen resulterade i dokumentet ”The future we want”, en uppstart till vad som år 2015 ledde till en historisk överenskommelse – Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling.

FN:s arbete för hållbar utveckling

Internationella konferenser, dokument och deklarationer representerar formella åtaganden av världens länder och politiska ledare. Men FN:s arbete för hållbar utveckling pågår ständigt varje dag som har en betydande och livsavgörande effekt för många av världens människor. FN:s arbete för hållbar utveckling kan delas in i två delar: (1) Det kortsiktiga humanitära utvecklingsarbetet och akut katastrofhjälp och (2) det långsiktiga utvecklingsarbetet för hållbar utveckling.

FN:s humanitära insatser

När FN startade sin verksamhet 1946 gällde det att människor som nödställts på grund av andra världskriget. Människor behövde mat, vatten, mediciner, kläder, bostäder och trygghet. Arbetet med mänskliga rättigheter vid kriser, katastrofer och konflikter har därefter fortsatt. FN har ett samordnande organ för de humanitära insatserna och för katastrofbiståndet kallat *OCHA, Office for the Coordination of Humanitarian Affairs*.

FN:s organ för hållbar utveckling

FN:s långsiktiga utvecklingsarbete får oftast mindre uppmärksamhet än FN:s humanitära insatser vid krig och katastrofer. I detta arbete ingår 15 olika organ med särskilda fokusområden.

FN-organ finns på plats i princip i alla länder i världen med varierande mandat beroende på i vilket land de befinner sig. FN-organens utvecklingsarbete bedrivs framförallt i samråd med berörd regering, men också tillsammans med nationella eller lokala enskilda

organisationer. Regeringar har vanligtvis visioner om utvecklingen i det egna landet om fem, tio eller kanske tjugo år framåt.

Dessa visioner kompletteras ofta med handlingsplaner som beskriver hur regeringen ska arbeta för att nå visionen. FN-organ på plats tillfrågas av regeringen vad de kan bidra med i detta utvecklingsarbete. Från och med 2016 fram till 2030 implementeras FN:s nya Agenda 2030, i *alla* FN:s medlemsstater.

Reformeringsarbetet Delivering as One – One UN

Ofta finns kanske 15-20 FN-organ på plats i ett och samma land. De har varierande uppgifter, men ibland kan arbetet vara överlappande. För att FN ska kunna bistå länder att nå de globala målen för hållbar utveckling krävs det samordning och samarbete mellan alla inblandade FN-organ. FN:s fältarbete måste reformeras och effektiviseras. Sedan 2006 pågår ett omfattande reformeringsarbete av FN:s fältarbete. Det kallas *One UN* eller *Delivering as One*.

I de länder denna princip är verksam försöker man uppnå: Ett gemensamt program, en gemensam budget, en gemensam ledare och ett gemensamt kontor. Ett ytterligare moment som flera länder infört är ”en gemensam röst”, det vill säga att FN-organen inom ramen för initiativet utser en talesperson. Idag är cirka 40 länder anslutna till Delivering as One.

Vårt arbete med Agenda 2030 och de globala målen

En av Svenska FN-förbundets fokusfrågor är Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling. De globala målen är 17 ambitiösa och universella mål som antogs av världens ledare 2015. Målen ska bidra till socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling och vara uppnådda till år 2030 i världens alla länder.

Vi arbetar med att kommunicera FN:s arbete och engagera för de globala målen för hållbar utveckling. Genom att engagera dig i FN-förbundet får du tillgång till verktyg för att göra skillnad, träffa likasinnade och engagera dig för globala målen på olika nivåer.
På den här sidan kan du läsa mer om hur vi arbetar med Agenda 2030, men även läsa mer och ansöka om projektbidrag, få svar på de vanligaste frågorna om de globala målen och läsa spännande nyheter i vår verksamhet.

LÄS MER OM GLOBALA MÅLEN >

Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling

Globala målen antogs av världens ledare 2015. Målen ska bidra till en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling och vara uppnådda till år 2030 i världens alla länder.

Bakgrund

Globala målen ersatte den 1 januari 2016 de åtta millenniemålen som FN och världens länder hade arbetat med sedan år 2000.

Millenniemålen, som främst världens fattigare länder arbetade med, skulle ha uppnåtts år 2015. Millenniemålen fokuserade på att bland annat utrota fattigdom, bekämpa malaria och minska barnadödlighet.

De globala målen speglar sina föregångare men i annan skepnad. Millenniemålen var ett bra verktyg för att driva på och kunna mäta utvecklingen i världen. När världens ledare samlades i Rio de Janeiro för en FN-konferens om hållbar utveckling år 2012 beslutades det att nya mål skulle tas fram för att ersätta millenniemålen, och att det skulle vara en bred och inkluderande process.

Hur målen togs fram

Flera olika aktörer välkomnades för att under tre års tid diskutera och bidra till innehållet i den nya agendan. Det civila samhället, forskare och akademiker så väl som företag har bidragit till att ta fram en agenda som ska gälla för alla människor och alla länder i hela världen.

De 17 målen är indelade i 169 delmål och medel med tillhörande indikatorer. Indikatorerna är mätbara, vilket innebär att vi kan följa upp och utvärdera arbetet med målen. Alla mål är viktiga för att skapa en hållbar utveckling, och målen är odelbara och integrerade. Flera av målen är beroende och direkt kopplade till varandra, vilket innebär att om vi bidrar till framgång för ett av målen ger det positiva effekter på andra mål.

Tre dimensioner av hållbar utveckling

Agenda 2030 och Globala målen syftar till att skapa en hållbar utveckling. En hållbar utveckling innebär att vi tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjlighet att tillfredsställa sina behov. Det innebär att vi måste leva på ett sätt idag som innebär att framtida generationer ska kunna ha samma möjligheter som vi.

De tre dimensionerna av hållbar utveckling, det vill säga de ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensionerna, var en viktig utgångspunkt i framtagandet av de globala målen. De tre perspektiven genomsyrar målen för att skapa en hållbar, inkluderande och rättvis utveckling för alla.

Ansvar för genomförandet

Agenda 2030 gäller för alla människor och länder och vi måste gemensamt arbeta för att nå dem. Det kräver engagemang från olika aktörer som civilsamhällesorganisationer, kommuner och landsting samt forskare och näringsliv. Vi har alla en viktig roll att spela för att ingen människa ska lämnas utanför. Det är den första utvecklingsagendan som inkluderar världens alla länder, oavsett inkomst- eller utvecklingsnivå.

Ansvaret för att genomföra målen vilar på varje medlemslands regering, men FN kan bidra med stöd i genomförandet. Agenda 2030 är inte juridiskt bindande, utan en deklaration och ett frivilligt åtagande. I Sverige är civilministern ansvarigt statsråd för det nationella genomförandet av de globala målen och ministern för internationellt utvecklingssamarbete och klimat ansvarigt statsråd för att bidra till Sveriges internationella arbete för genomförandet.

LÄS MER OM FN-FÖRBUNDETS ARBETE MED AGENDA 2030 >

Dela vår dröm

Bli medlem och bidra till att vi når de globala målen till år 2030.

BLI MEDLEM IDAG! >

Globala målen för hållbar utveckling

Mål 1: ingen fattigdom
Mål 1 handlar om att avskaffa fattigdom i alla dess former överallt.

Mål 2: ingen hunger
Mål 2 handlar om att ingen ska lida av hunger och att alla människor ska få bra och näringsrik mat året om.

Mål 3: god hälsa och välbefinnande
Mål 3 handlar om att säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar.

Mål 4: god utbildning för alla
Mål 4 handlar om att alla ska få tillgång till utbildning av god kvalitet.

Mål 5: jämställdhet
Mål 5 handlar om att uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt.

Mål 6: rent vatten och sanitet
Mål 6 handlar om att försäkra att alla människor har tillgång till rent vatten och sanitet.

Mål 7: hållbar energi för alla
Mål 7 handlar om att alla individer ska ha tillgång till pålitlig och prisvärd energi.

Mål 8: anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Mål 8 handlar om att alla människor ska ha ett arbete med goda arbetsvillkor och främja en inkluderande ekonomisk tillväxt.

Mål 9: hållbar industri, innovationer och infrastruktur
Mål 9 handlar om att bygga motståndskraftig infrastruktur, främja en inkluderande industrialisering samt uppmuntra nya innovationer.

Mål 10: minskad ojämlikhet
Mål 10 handlar om att minska ojämlikheter inom samhällen och mellan länder.

Mål 11: hållbara städer och samhällen
Mål 11 handlar om att göra städer säkra, inkluderande och hållbara.

Mål 12: hållbar konsumtion och produktion
Mål 12 handlar om att säkerställa strukturer som bidrar till en mer hållbar konsumtion och produktion.

Mål 13: bekämpa klimatförändringarna
Mål 13 handlar om att bekämpa en av vår tids största utmaningar, nämligen klimatförändringarna.

Mål 14: hav och marina resurser
Mål 14 handlar om att bevara och använda världens hav, sjöar och marina resurser på ett hållbart sätt.

Mål 15: ekosystem och biologisk mångfald
Mål 15 handlar om att bevara skog, bekämpa ökenspridning och stoppa förlusten av den biologiska mångfalden.

Mål 16: fredliga och inkluderande samhällen
Mål 16 handlar om att främja fredliga, rättvisa och inkluderande samhällen.

Mål 17: genomförande och globalt partnerskap
Mål 17 handlar om att alla världens länder måste uppnå ett partnerskap för att tillsammans stärka arbetet för en hållbar utveckling.

Har du Världskoll?

Interaktiv sajt om utveckling i världen med lärarhandledning.

OM VÄRLDSKOLL
Världskoll drivs av Svenska FN-förbundet. Syftet är att visa på hur utvecklingen och läget i världen ser ut, genom att presentera fakta och statistik. Här finns chansen att utmana sin världsbild, testa sina kunskaper och lära mer!

Läs mer
OM SVENSKA FN-FÖRBUNDET
Vi är en ideell organisation och en svensk folkrörelse som arbetar med att föra samman individer och organisationer i ett gemensamt arbete för en bättre värld och för ett starkare och bättre Förenta Nationerna.

Läs mer
FINANSIERAT AV SIDA
Världskoll drivs av Svenska FN-förbundet och finansieras av myndigheten Sida. Sida har ej deltagit i produktionen och ansvaret för innehållet är utgivarens.

Material om globala målen
Här samlar vi material om Agenda 2030 och Globala målen.
Globalis
Fakta och statistik om länder i världen och konflikter

FN-organ som arbetar med utveckling

Det finns flera program och fonder som arbetar med social och ekonomisk utveckling. Ibland kallas de underorgan. Programmen och fonderna är upprättade av generalförsamlingen och därmed en del av FN. Det är de som bedriver FN:s utvecklingsarbete i fält. De kan också ha ett normativt mandat, det vill säga dra upp riktlinjer och utarbeta normer för, och vara rådgivande till, FN:s medlemsländer i utvecklingsarbetet.

Förutom dessa underorgan finns det ett antal fackorgan som är självständiga organisationer med egna medlemsländer, styrelser och budgetar. Bland de sistnämnda finns exempelvis Världshälsoorganisationen WHO, Internationella arbetsorganisationen ILO och FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation FAO. Nedan återfinns några av FN:s underorgan och länkar till deras hemsidor.

UNDP

FN:s utvecklingsprogram UNDP har ett övergripande samordningsansvar för FN:s arbete i fält. UNDP arbetar i 177 länder. Organisationen har fem huvudområden: god samhällsstyrning och demokrati, fattigdomsbekämpning, hiv/aids, miljö och energi, samt förebyggande av och återuppbyggnad efter konflikter. UNDP bistår länder i deras arbete för att nå millenniemålen. UNDP har ett kontor i Stockholm.

UNICEF

FN:s barnfond Unicef var det första underorganet som generalförsamlingen upprättade. Året var 1946 och Unicef:s första uppgift var att bistå barn i Europa efter andra världskriget. 1953 fick UNICEF ett nytt mandat att bistå barn i utvecklingsländer. Unicef finns på plats i drygt 190 länder och regioner med utvecklingsarbete eller med nationella kommittéer. Unicef arbetar för barns överlevnad och utveckling, utbildning och jämställdhet, förebyggande av hiv/aids, samt skydd mot våld och övergrepp. FN:s konvention om barnets rättigheter genomsyrar organisationens arbete.

UNFPA

FN:s befolkningsfond UNFPA är ett av de minsta underorganen. Därmed inte sagt att fondens verksamhet är oviktig, snarare tvärtom. UNFPA:s huvuduppgifter är att stödja kvinnor, män och ungdomar så att de kan planera sina familjer och undvika oönskade graviditeter och sexuellt överförbara sjukdomar, inklusive hiv. UNFPA arbetar för att kvinnor ska kunna genomgå säkra graviditeter och förlossningar.

WFP

Världslivsmedelsprogrammet WFP arbetar för att alla människor alltid ska ha tillgång till den näring de behöver för att leva ett bra liv. WFP bistår människor med livsmedel i katastrofsituationer, i samband med återuppbyggnad efter konflikter/katastrofer och i långsiktiga utvecklingsprogram som ”mat för utveckling” och ”mat för arbete”. WFP har ett omfattande program för att ge skolbarn gratis och näringsrik skolmat, ett program som Svenska FN-förbundet är del av i kampanjen ”Skolmat blir kunskap”. WFP bistår omkring 90 miljoner människor i ett 70-tal länder. FN-förbundets projekt Skolmat stödjer WFP:s arbete i fält.

UN Women

UN Women är det senaste FN-organ som generalförsamlingen inrättat, ett beslut från juli 2010. UN Women är en sammanslagning av FN:s kvinnofond Unifem, FN:s enhet för kvinnofrågor DAW, forsknings-institutet for kvinnor Instraw och kontoret för FN:s generalsekreterares speciella genderrådgivare. Organisationen inledde sitt arbete i början av 2011. Bland fokusområdena finns arbetet mot våld mot kvinnor, kvinnors roll i freds- och säkerhetsarbetet, kvinnors ledarskap och delaktighet, kvinnors ekonomiska makt (inkl. fattigdomsbekämpning).

Klimatförhandlingar genom åren

Under 1980-talet växte en stark opinion fram kring klimatfrågan. Media började uppmärksamma problematiken och oroade forskare försökte etablera frågan på den internationella dagordningen.

Klimatkonventionen

1990-talet inleddes med förhandlingar och vetenskaplig konsolidering som ledde fram till en Ramkonventionen om klimatförändringar som antogs i Rio 1992. Den trädde i kraft i mars 1994 och har idag runt 190 underskrifter, det vill säga nästan alla medlemsstater i FN har undertecknat ramkonventionen.
Det blev ingen lätt uppgift att komma överrens om en konvention. För att överhuvudtaget få till stånd ett förslag fick en rad frågor lämnas öppna och en hel del andra formuleras så vagt att de gav ett tillräckligt stort tolkningsutrymme för enskilda stater.

Kyotoprotokollet

Den första förhandlingskonferensen med konventionsstaterna ägde rum 1995. Där enades medlemmarna om en ny förhandlingsprocess som skulle leda fram till ett tilläggsprotokoll som skulle komma att kallas Kyotoprotokollet. Detta skulle specificera utsläppsmål och åtagandeperioder för länder i Nord samt mekanismer för att uppnå dessa mål. Allvaret i klimatfrågan underströks samtidigt av att klimatpanelen publicerade sin andra bedömningsrapport under 1995. Denna markerade stärkt vetenskaplig konsensus kring att människan påverkade klimatet och blev en viktig faktor i förhandlingarna under 1995-1997.

Förhandlingsprocessen fram till Kyoto var minst lika svår som förhandlingarna kring klimatkonventionen. Resultatet förväntades

förtydliga den vaghet som Klimatkonventionen byggt in, och som av många forskare och miljöorganisationer sågs som en allvarlig brist.

Förhandlingarna mellan åren 2001 och 2005 beskrivs antagligen bäst i termer av relativt lugn. Dessa år ägnades främst åt tekniska detaljer samt att öka det politiska trycket för att få underskrifter och ratificeringar av protokollet. I och med att Ryssland ratificerade protokollet, i oktober 2004, uppnåddes ”55-gränsen” som markerade att det kunde träda i kraft. Rysslands ratificering även till att det andra kriteriet uppfylldes; att parterna till Kyotoprotokollet stod för minst 55 procent av de reglerade utsläppsminskningarna. Protokollet kom därför att träda i kraft i februari 2005.

Vid en partskonferens senare i Bali 2007 (CMP3) antogs den så kallade Vägkartan mot Köpenhamn. Denna vägkarta eller färdplan krävde att parterna skulle fördjupa förhandlingarna kring långsiktiga gemensamma visioner. Balimötet betydde också att förhandlingsprocess kring nya åtaganden under klimatkonventionen skulle intensifieras.

COP15 i Köpenhamn (2009)

Medan Kyotoprotokollet genomförs i praktiken visar ny vetenskap allvaret i klimatfrågan. FN:s klimatförhandlingar fortsätter och det nya avtalet som skall färdigställas i Köpenhamn i december 2009 måste vara ambitiöst. Långt innan mötet i Köpenhamn började stod det klart att knäckfrågorna inte skulle kunna lösas i tid för att en överenskommelse skulle kunna nås i Köpenhamn.

Det betydde dock inte att förhandlingarna helt hade gått i stå. Under den tiden hade en rad revolutionerande genombrott nåtts, inte minst att utvecklingsländerna för första gången gått med på att diskutera egna utsläppsmål. Även inför och under förhandlingarna i Köpenhamn gjordes en rad framsteg bland annat rörande avskogning och tekniköverföring.

Köpenhamnsackordet

För att möta civilsamhällets förväntningar på COP-15 bildades en inofficiell förhandlingsgrupp, vars syfte var att komma fram till en slags politisk ambition med vida ramar inför framtida förhandlingar. Ett 30-tal nyckelländer bjöds in för att förhandla om vad som skulle komma att kallas ”Köpenhamnsackordet” .

Köpenhamnsackordet satte bland annat upp ett mål för att hålla den globala temperaturökningen under två grader och innehöll löften om kortsiktiga finansiella bidrag på 10 miljarder dollar per år mellan 2010 och 2012 liksom en ambition att generera 100 miljarder dollar per år från och med 2020. Ackordet accepterades dock aldrig i plenum. I stället förnyades de officiella förhandlingsmandaten, denna gång med sikte på Cancún i Mexiko i slutet av 2010.

Efter mötet i Köpenhamn och inför nästa stora möte med de beslutsfattande partskonferenserna under klimatkonventionen och Kyotoprotokollet, i Cancún i december 2010, hölls fyra officiella förhandlingsrundor. Dessa kom att präglas av uppfattningar kring Köpenhamnsackordet som bland många uppfattades som ett försök att sätta Kyotoprotokollet ur spel och i stället fokusera förhandlingarna på ett enda allomfattande nytt avtal. Dessutom kom processen kring ackordet att uppfattas som icke transparent och orättvis. Köpenhamns eftermäle, en avsaknad av tilltro i processen, kom därför att prägla 2010.

COP16 i Cancún (2010)

För att markera att organisationen FN är kapabel till handling och för att underlätta processen mot nya beslut och eventuellt till och med nya avtal i Sydafrika 2011 planerades att fokus för Cancún skulle ligga på ett ”balanserat paket” av en rad beslut i viktiga konvergensfrågor.

Förhandlarna var dock oense om exakt vad detta paket skulle innehålla för att i tillräckligt hög grad tillfredsställa samtliga förhandlingsparter. Sakfrågekonflikterna från Köpenhamn låg kvar och kompromissviljan under året som gått hade varit väldigt låg. Med denna utgångspunkt inleddes förhandlingarna i Cancún väldigt trevande. Å andra sidan är detta något som kännetecknar de flesta klimatförhandlingsrundorna.

Överraskande nog visade sig alla parter betydligt mer förhandlingsvilliga i Cancún än tidigare under året. Det mexikanska ordförandeskapet hade jobbat mycket intensivt med att förtydliga förhandlingsprocessen. Förhandlingstempot ökade markant och tilltron mellan förhandlarna verkade också tillta.

Beslut fattades bland annat om avskogning och skogsvård i fattiga länder samt frågan om att inrätta en speciell klimatfond för finansiering av anpassning och utsläppsreducerande åtgärder, även detta i fattiga länder. Dessutom lyckades förhandlarna enas om ett globalt tvågradersmål och ett ramverk för anpassningsåtgärder antogs.

Dessutom beslutades om ett globalt register för att registrera utsläppsminskande åtgärder, också i utvecklingsländer. Mät- och rapporterbarhet av utsläppsminskningar i den rika världen, liksom av överföring av finansiella medel, rörde sig också framåt. Slutligen bör också nämnas att historiska utsläpp för första gången någonsin, under COP, tydligt kopplats till ett historiskt ansvar.

COP17 i Durban (2011)

Processen efter Cancún och inför nästa beslutsfattande klimatkonferens i Durban, Sydafrika, omfattade tre officiella förhandlingsrundor. Dessa hölls i Bangkok, Bonn och Panama. Året präglades inledningsvis framför allt av diskussioner kring dag- och arbetsordningar under de olika rådgivande förhandlingsorganen, både de tillfälliga så kallade ad-hoc grupperna som förhandlar fram nya avtal och de permanenta rådgivande organen för implementering respektive vetenskap och teknik som hanterar bredare frågeställningar inom deras respektive mandat.

Utkomsten av de tre förhandlingsrundorna inför Durban var relativt magert för Kyotospåret. Även om en hel del framgång nåddes inom en begränsad del av de tekniska områdena, så som beräkning av utsläpp från skogs- och markanvändning, så kvarstod de stora frågorna om viljan att stödja en andra åtagandeperiod eller inte. Däremot var processen under 2011 nyttig så till vida att den tydliggjort vilka länder som inte skulle skriva in sina utfästelser under Kyoto och vilka som kunde tänka sig att göra så. Dessutom förtydligades en rad knäckfrågor, såsom frågan om CDM ska bindas till åtagandeperioder eller ej; den andra åtagandeperiodens längd och beräkningsgrunder för åtaganden; hur Kyotospåret hänger samman med, eller inte hänger samman med, Konventionsspåret; samt vilka frågor som får behandlas under det förhandlingsmandat som givits sedan tidigare, och vilka som faller utanför ramen.

Tiden mellan Cancún och Durban kännetecknades av att förhandlingspartnerna konkretiserade sina positioner. Att dessa förtydligats kan tolkas som en större öppenhet och tilltro i processen, vilket underlättade förhandlingarna i Durban. Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att förväntningarna på Durban var relativt lågt ställda.

Processen levererade förväntade beslut i en rad frågor av mer teknisk och mindre principiell betydelse, så som att göra teknikmekanism operationaliserbar samt att besluta om några huvudpunkter kring det institutionella ramverket för finansiering. Ytterligare en rad beslut fattades, till exempel kring frågor om referensnivåer för avskogning i fattiga länder och teknik för koldioxidavskiljning och -lagring inom ramen för den så kallade rena utvecklingsmekanismen (CDM) under Kyotoprotokollet.

De stora knäckfrågorna kvarstod dock, och kvarstår alltjämt. Durban markerar, för dessa mer principiella frågor, emellertid ett intressant avstamp vars betydelse fortfarande är svårt att utvärdera. Två centrala, mer principiella, beslutstexter antogs: (i) ett beslut om att fatta beslut kring inrättandet av en andra åtagandeperiod under Kyotoprotokollet i Qatar i december 2012, och (ii) beslut om ett nytt förhandlingsspår under ramkonventionen att konkluderas 2015 och implementeras från 2020.

COP21 i Paris (2015)

Flera av de svårlösta frågor som följde i kölvattnet av klimatmötet på Bali 2007 och det mandat som där antogs och som skulle resultera i ett nytt klimatavtal vid mötet 2009 i Köpenhamn finns kvar på dagordningen för mötet i Paris. Parallellt skulle en ny åtagandeperiod under Kyotoprotokollet diskuteras, även denna fråga återstår för Paris att fatta beslut om. Bali-mandatets byggstenar består av en gemensam vision, utsläppsminskningar, anpassningsåtgärder och stöd till genomförande. Dessa byggstenar är lika aktuella idag som 2007. På så vis är flera av de knäckfrågor som gjorde Köpenhamn till en stor utmaning, inte minst frågor om ansvarsfördelning, transparens och jämförbarhet, finansiering och rättslig form, fortfarande stora utmaningar för förhandlingarna under det nya mandat som gavs i Durban 2011.

Paris bör jämföras med Köpenhamn för att lära både av det som gick bra och det som gick snett. Det franska ordförandeskapet har också gjort sin hemläxa. Avtalet ska, enligt ordförandeskapet, tas fram i en helt inkluderande och transparent process. Dessutom är Paris annorlunda från Köpenhamn på grund av minst fyra viktiga omständigheter som förändrats under de sex år som gått sedan COP15 och som gör att förutsättningarna för ett avtal ser bättre ut i Paris än de gjorde i Köpenhamn.

För det första: världen har förändrats. Många länder som 1992 hamnade i klimatkonventionens kategori ”icke-Annex 1”, och därmed har mjukare åtaganden, är idag bland de större utsläpparna räknat i totala utsläpp. För det andra: förhandlingarna förs nu under ett samlat mandat, vilket minskar koordineringsproblemen. I Köpenhamn fördes förhandlingarna under två separata mandat, (a) för ett nytt avtal under FN:s klimatkonvention och (b) för ett tillägg i form av en andra åtagandeperiod till Kyotoprotokollet. För det tredje: det finns en ökad förståelse för att avtalet inte är den slutgiltiga lösningen utan början på en delvis ny process för att nå målet. För det fjärde: Sedan 2012 har de tidigare tillsatta permanenta rådgivande organen kunnat förbereda flera viktiga beslut som antagits av konferenserna i Warszawa 2013 och Lima 2014, vilket gör att Parisavtalet vilar på en rad redan förberedda grundstenar.

Över 23 000 representanter från 196 stater var nominerade att delta vid förhandlingarna i Paris. Dessa förhandlare, liksom det franska ordförandeskapet, är värda en stor eloge: att trots en snårig förhandlingstext, kraftigt cementerade åsiktsskillnader och

komplicerade processregler kunna enas om ett avtal krävde stora arbetsinsatser. Avtalet är en stor framgång för det FN-ledda klimatsamarbetet.

För första gången någonsin skrivs tvågradersmålet in i en avtalstext. Parallellt stärks också det rättsliga ramverket runt anpassningsåtgärder. Ett globalt anpassningsmål har inrättats genom Parisavtalet om att höja anpassningsförmågan och ekosystemens motståndsförmåga samt att minska samhällenas sårbarhet.

Avtalet sammanfogar viktiga beslut som fattats av Klimatkonventionens partskonferens under det senaste decenniet till en betydligt stabilare helhet än vad som fanns på plats innan Paris. Den grund som lagts i Paris ackompanjeras av en byggplan för att så småningom kunna nå tvågradersmålet. Flera processer har initierats för att öka staternas vilja att bidra till bygget.

En temporär arbetsgrupp – arbetsgruppen för Parisavtalet – har inrättats för att jobba vidare med frågor innan det nya avtalet träder i kraft. Denna ska ta fram och förtydliga hur riktlinjer för vad staternas framtida utfästelser ska innehålla, utfästelserna ska granskas och revideras, den kollektiva ambitionsnivån ska förstås och kunna utvärderas, stöd till fattiga länder ska mätas och rapporteras samt avtalets uppföljningsmekanism ska fungera.

Om Svenska FN-förbundet

Vi är en ideell organisation och en svensk folkrörelse som arbetar med att föra samman individer och organisationer i ett gemensamt arbete för en bättre värld och för ett starkare och bättre Förenta Nationerna.

Vi har tusentals medlemmar som är organiserade i lokalföreningar och distrikt. Vi är dessutom en paraplyorganisation för ett 80-tal riksorganisationer som är anslutna till oss som ett stöd för FN-tanken. Genom vår skolverksamhet finns idag även 40 FN-skolor runt om i landet.

Vi gör skillnad. Vi skapar en bättre värld genom att varje dag arbeta för fred, utveckling och mänskliga rättigheter. Vårt arbete sker både lokalt i Sverige, och globalt på olika platser runt om i världen. Vi driver projekt inom flickors rättigheter genom projektet Flicka, vi ökar kunskap och minskar hunger genom projektet Skolmat, vi röjer minor och sprider kunskap om dess effekter genom projektet Minor, och vi bedriver katastrofinsamling till Syrien. All insamling går via Svenska FN-förbundets 90-konto, PG 90 05 63-8, och granskas av Svensk Insamlingskontroll.
Läs vår integritetspolicy.

VANLIGA FRÅGOR OM SVENSKA FN-FÖRBUNDET >

Vad är Svenska FN-förbundet?

Svenska FN-förbundet är ideell organisation och en del av en världsomspännande rörelse som arbetar för ett bättre och starkare Förenta Nationerna. Nationella FN-förbund finns i cirka 100 länder.

Är Svenska FN-förbundet en del av FN-systemet?

Nej. Vi är en fristående medlemsorganisation med 6 000 individuella medlemmar, omkring 100 lokalföreningar och 90 anslutna riksorganisationer. Vi engagerar också företag och omkring 30 certifierade FN-skolor.

Vad gör ni?

Vi informerar och utbildar om FN, debatterar FN-frågor och granskar hur Sverige uppfyller sina åtaganden som FN-medlem. Vi driver projekt till stöd för FN:s humanitära verksamhet och samarbetar med FN-förbund i andra länder.

Till våra viktigaste uppgifter hör att verka för att FN fungerar så bra som möjligt och att framföra konstruktiv kritik när så krävs. Vi framhåller också medlemsstaternas ansvar att ge FN det politiska, ekonomiska och ibland militära stöd som krävs för att organisationen ska kunna utföra sina uppgifter.

Vilken är relationen mellan FN-förbundet och FN?

Svenska FN-förbundet är inte en del av FN-systemet men vi samarbetar nära med flera FN-organisationer och vi har rätt att använda FN:s symboler och färger. Genom FN-förbundens världsfederation har vi rådgivande status i en rad FN-organ. Här hemma har vi täta kontakter med regeringsföreträdare,

riksdagsledamöter och myndigheter i frågor som rör FN och svensk FN-politik.

Hur finansieras FN-förbundets verksamhet?

FN-förbundet finansieras av bidrag från Sida, Forum Syd, UD, privatpersoner och företag samt av medlemsavgifter.

MER OM SVENSKA FN-FÖRBUNDET >

Organisation

Svenska FN-förbundet är en svensk folkrörelse och en ideell organisation. Arbetet leds av en styrelse med 13 medlemmar. Ordförande är Annelie Börjesson. Ett kansli i Stockholm med ca 25 anställda driver verksamheten under ledning av tf generalsekreterare Eva Rundgren-Forsberg.

Förbundsstyrelsen

Mellan kongresserna, som är Svenska FN-förbundets högst beslutande organ, är det förbundsstyrelsen som är förbundets beslutande organ. Styrelsen sammanträder normalt fyra gånger per år.

Förbundsstyrelsens huvuduppgift är att styra och kontrollera verksamheten genom bl a formulering av mål, fastställande av policybeslut, skapande av nödvändiga resurser och genom fortlöpande uppföljning av genomförda aktiviteter.

Valberedningen tar inför kongressen fram förslag på ledamöter till förbundsstyrelsen. I detta uppdrag ska valberedningen sträva efter en jämn könsfördelning och en bred åldersrepresentation samt mångfald vad gäller bakgrund, tillhörighet, färdigheter, erfarenheter och kunskaper. De personer som föreslås ska stödja FN:s och Svenska FN-förbundets mål och syften.

Förbundsstyrelse, revisorer och valberedning inför nästa mandatperiod väljs under kongressen av ombud för FN-föreningar, FN-distrikt och anslutna riksorganisationer. Den nuvarande förbundsstyrelsen valdes på Svenska FN-förbundets kongress i Örebro i juni 2018 och är valda till nästa kongress.

Har du frågor till vår styrelse? Kontakta oss via formuläret nedan.
Ditt namn* Din e-post* Meddelande till styrelsen*

Kongressen

FN-förbundets kongress hålls vart tredje år och är FN-förbundets högsta beslutande organ. På kongressen bestäms verksamhetsinriktningen för en treårsperiod, motioner behandlas och förbundsstyrelsen väljs. Senaste kongressen hölls i Örebro år 2018.

Distrikt och föreningar

Svenska FN-förbundet har ca 100 lokala FN-föreningar och 20 FN-distrikt med totalt omkring 6 000 medlemmar. Genom att bli medlem i FN-förbundet blir du automatiskt medlem i din närmaste lokalförening och en del av en nationell gräsrotsrörelse för en bättre värld. Där träffar du andra FN-vänner och kan välja att engagera dig i allt från styrelsearbete till konkreta förändringsprojekt. Hitta din närmaste lokalförening och ta reda på vad som händer på just din ort! Gå med i din lokala FN-förening genom att bli medlem hos oss!

För dig som redan är medlem
I medlemsregistret finns kontaktuppgifter till våra medlemmar. Det är där du som är ordförande i en lokalförening loggar in för att hitta och/eller uppdatera telefonnummer, mailadresser och annat som rör era medlemmar. Mer information om medlemsregistret finns i vår styrelsehandbok.

TILL MEDLEMSREGISTRET >

Bli medlem!

Genom att bli medlem i Svenska FN-förbundet stärker du vår röst för mänskliga rättigheter, fred och utveckling. Du skapar hopp och räddar liv. Ju fler vi är, desto mer kan vi göra tillsammans. Nu och i framtiden.

Välkomna att söka bidrag från FN-förbundet

Det fanns tidigare sex bidrag att söka från FN-förbundet för FN-föreningar, FN-distrikt och ambassadörer. Från årsskiftet 2019 har systemet blivit enklare. Nu erbjuder förbundet bara två bidrag, Årligt projektbidrag och Projektbidrag Mini. Båda administreras av förbundets organisationssekreterare (projektbidrag@fn.se).
Årligt projektbidrag betalas ut en gång per år – i början av året. För mindre projekt som inte kunnat förutses i samband med ansökningsomgången för de årliga projektbidragen går det att söka ett mindre bidrag under terminerna, Projektbidrag Mini. Läs mer om de båda projektbidragen nedan.
NYTT OM PROJEKTBIDRAG SEDAN 2019 >

Årets FN-vän & FN-supporter

FN-föreningar, FN-distrikt och anslutna riksorganisationer är välkomna att nominera en kandidat vardera till Årets FN-vän samt Årets FN-supporter.

Nu är det dags att nominera Årets FN-vän och Årets FN-supporter för 2020! Sista nomineringsdag är den 13 augusti 2020.
Om priset årets FN-vän

FN-föreningar, FN-distrikt och anslutna riksorganisationer har möjlighet att nominera kandidater till priset Årets FN-vän. Priserna

delas ut i samband med FN-förbundets seminarium som hålls i oktober med anledning av FN-dagen.
Utmärkelsen Årets FN-vän instiftades av Svenska FN-förbundet 2005 och ska gå till en person eller organisation i Sverige som har verkat till stöd för FN och FN-tanken.
Nominera Årets FN-vän här.

Tidigare pristagare av Årets FN-vän

2019: Olof Skoog
2018: Beatrice Fihn
2017: Yasmin Sherif
2016: Staffan de Mistura
2015: Anders Kompass
2014: Thomas Hammarberg
2013: Hans Corell
2012: Margot Wallström
2011: Ove Bring
2010: Carolina Klüft
2009: Hans Blix
2008: Inga-Britt Ahlenius
2007: Birgitta Olsson
2006: Jan Eliasson
2005: Hans Rosling

Material

Här finns nedladdningsbart material och utställningar att låna för dig som är aktiv i en förening.

Riksorganisationer

Under FN-förbundets paraply finns 78 riksorganisationer som tillsammans utgör basen för verksamheten på riksnivå. Riksorganisationerna är delaktiga i den internationella rörelsen för ett starkare FN.

Som riksorganisation:

- ger ni oss ett viktigt stöd i vårt arbete för en bättre värld där mänskliga rättigheter respekteras, krig förebyggs och de globala målen för hållbar utveckling förverkligas
- har ni möjlighet till samverkan, gemensamt påverkansarbete och erfarenhetsutbyten
- har ni möjlighet att delta i våra projekt
- kan ni påverka vårt arbete genom vårt högsta beslutande organ, kongressen, som utser en förbundsstyrelse där det är möjligt för riksorganisationer att väljas in
- får ni aktuell information samt inbjudningar till seminarier och kurser
- får ni vår medlemstidning Världshorisont fyra gånger per år
- får ni rabatt på våra kurser, böcker, skrifter och försäljningsmaterial

Om er organisation är rikstäckande, demokratisk, har årsmöten som utser en styrelse, innehar stadgar och anser det viktigt att främja FN:s och FN-förbundets mål och syften är ni välkomna med en medlemsansökan! Även stiftelser är välkomna med frågor gällande medlemskap.

Har ni frågor eller vill göra en ansökan, kontakta Susanne Knutsson, Generalsekreterarassistent.
VÅRA RIKSORGANISATIONER >

WFUNA

Svenska FN-förbundet ingår i FN-förbundens världsfederation, WFUNA (World Federation of United Nations Associations), tillsammans med omkring 100 andra FN-förbund.

Både WFUNA och Svenska FN-förbundet har en rådgivande status i ECOSOC, FN:s ekonomiska och sociala råd, vilket bland annat innebär en möjlighet att lägga fram förslag till rådet och även delta som observatörer i officiella FN-möten och konferenser.

UNA Europe Network

FN-förbunden i Europa samverkar inom det så kallade UNA Europe Network, i första hand inom ramen för EU. Syftet med gruppen är att underlätta samordning och informationsflöde för aktiviteter och opinionsbildande arbete, men även att ha kontakter i Bryssel med företrädare för kommissionen och Europaparlamentet. Det europeiska nätverket träffas två gånger per år i antingen Genève eller Bryssel.

Nordiska generalsekreterarkonferensen

Den nordiska generalsekreterarkonferensen har som syfte att främja samarbete mellan de nordiska FN-förbunden. Vid konferensen, som äger rum en gång per år, får de nordiska FN-förbunden tillfälle att utbyta erfarenheter och idéer för att bättre nyttja förbundens resurser och kapacitet samt diskutera möjliga samarbeten.

LÄS MER OM VÅR RÅDGIVANDE STATUS I FN >

Svenska FN-förbundets etiska riktlinjer

Svenska FN-förbundet arbetar för en värld där de mänskliga rättigheterna respekteras, där väpnade konflikter förebyggs, där det råder social och ekonomisk rättvisa och där utvecklingen är hållbar. FN-förbundet är en religiöst och partipolitiskt oberoende organisation vars verksamhet utgår från FN:s tre huvudpelare: fred, utveckling och mänskliga rättigheter. Alla som verkar på uppdrag av FN-förbundet har ett ansvar att förvalta organisationens värdegrund såsom den beskrivs i förbundets måldokument.

Syftet med dessa etiska riktlinjer är att tydliggöra de förväntningar som ställs på anställda, förbundsstyrelseledamöter, ledamöter i FN-fondens styrelse, volontärer och andra som i olika sammanhang representerar FN-förbundet. Uppförandekoden bidrar till ett gott arbetsklimat samt skapar förtroende för FN- förbundet som aktör inom det civila samhället.

Vägledande principer

* Icke-diskriminering
FN-förbundet värnar om allas lika värde oavsett etnisk tillhörighet, kön, trosuppfattning, funktionshinder, sexuell orientering, politisk åskådning eller ålder. FN-förbundet accepterar inga former av trakasserier eller mobbing.

* Förtroende
FN-förbundet präglas av öppenhet och transparens. Representanter för förbundet ska ge en rättvisande information om förbundet och dess verksamhet och genom sitt sätt att uppträda se till att förtroendet för FN-förbundet bibehålls.

* Respekt
FN-förbundet eftersträvar ett gott arbetsklimat som kännetecknas av samarbete, omsorg och
ömsesidig respekt, såväl inom organisationen som i möten med andra.

* Anti-korruption
FN-förbundets anti-korruptionspolicy gäller för all verksamhet. Den som representerar förbundet ska inte fatta beslut som medför personlig nytta för sig själv eller närstående. Förbundet har som princip att alltid agera vid misstanke om korruption och oegentligheter.

* Ansvar
FN-förbundets ekonomiska resurser kommer i huvudsak från statliga anslag men även från exempelvis medlemmar och företagspartners. Alla som representerar förbundet har ett ansvar för att medlen används till de ändamål de är avsedda för och på mest effektivt möjliga sätt.
Volontärverksamhet

Volontärer som representerar FN-förbundet eller utför uppgifter för FN-förbundets räkning ska informeras om de etiska riktlinjerna och ges övrig information som behövs för utförandet. Utvärdering av volontärverksamhet görs av kansliets medarbetare i så nära anslutning till insatsen som möjligt. Utvärdering sker muntligt och i den omfattning som är relevant i sammanhanget.

Efterlevnad
De etiska riktlinjerna ska ingå som en integrerad del i FN-förbundets verksamhet. Om brister i riktlinjerna eller dess efterlevnad upptäcks ska FN-förbundets ledning informeras. Ledningen ansvarar därefter för eventuell åtgärd. Ledningen ansvarar också för uppdatering av riktlinjerna

Övrigt
FN-förbundets mål och värdegrund beskrivs i förbundets måldokument. Övriga riktlinjer och policyer som finns är stresspolicy, personalhandbok med regler och rättigheter, jämställdhetsplan och handlingsplan för sexuella trakasserier. Det finns även antikorruptionspolicy, företagspolicy för företagssamarbeten och insamlingspolicy samt regler för ekonomihantering i ekonomihandbok.

Stadgar
Stadgar för Svenska FN-Förbundet, distrikt och föreningar.
LÄS MER

Personal
Personal på kansliet. Information och kontaktuppgifter.
LÄS MER

FN som organisation

FN är ett mellanstatligt, globalt forum för samarbete, beslut och överenskommelser i frågor som är viktiga för hela mänskligheten. Samarbetet bygger på frivillighet och ska inte inkräkta på någon stats rätt till självbestämmande. Det är frivilligt att gå med och frivilligt att ansluta sig till olika konventioner. Dock har alla medlemmar en skyldighet att följa FN-stadgan och folkrättens principer.

Är FN en sorts världsregering?

Nej. En regering representerar ett land och ett folk. FN representerar varken en särskild regering eller ett enskilt folk. Det är en organisation med suveräna stater som medlemmar. FN kan bara göra det som medlemmarna själva bestämmer och kan i princip inte tvinga ett land att göra något. Undantaget är beslut fattade av FN:s säkerhetsråd, som är bindande för FN:s medlemsstater. FN är en mellanstatlig organisation, inte överstatlig som EU, där medlemsländerna lämnar över beslutanderätten för delar av det egna landets politik till EU:s styrande organ.

FN:s officiella språk

I FN finns sex språk på vilka alla officiella dokument ska finnas tillgängliga och till vilka anföranden i generalförsamlingen simultantolkas. Dessa är arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska.

FN:s stadga

I stadgan framgår syfte, befogenheter och uppgifter för FN, hur FN i grunden ska vara uppbyggt och hur maktfördelningen mellan de olika organen ser ut. Här står även vilka rättigheter och skyldigheter medlemmarna har.

FN:s stadga anger fyra mål för FN: (1) Att upprätthålla internationell fred och säkerhet, (2) att utveckla vänskapliga förbindelser mellan länder, (3) att genom internationellt samarbete främja utveckling och respekt för mänskliga rättigheter, (4) att utgöra en medelpunkt för länders samverkan för att nå dessa mål.

LÄS MER OM FN:S ARBETE >

FN-systemet

FN har sex huvudorgan vars uppgifter och befogenheter är inskrivna i FN:s stadga. Under dessa sorterar ett stort antal underorgan, program och organisationer med olika ansvarsområden och arbetsuppgifter. Tillsammans med fackorganen utgör dessa vad vi kallar för FN-systemet.

FN:s under- och fackorgan är utspridda över jorden med tyngdpunkt på Europa och USA. Några få organ finns i utvecklingsländer. Helt självständiga, men anslutna till FN, är WTO, Världshandelsorganisationen) och IAEA, Internationella atomenergiorganet.

FN:s huvudorgan

Det finns sex huvudorgan vars uppgifter och befogenheter regleras av FN-stadgan. Huvudorganen är:

- Generalförsamlingen
- Säkerhetsrådet
- Ekonomiska och sociala rådet
- Förvaltarskapsrådet
- Internationella domstolen
- Sekretariatet

Alla huvudorgan har sitt säte i New York, förutom Internationella domstolen som finns i Haag, Nederländerna.

Av dessa håller generalförsamlingen, säkerhetsrådet, och ekonomiska och sociala rådet regelbundet möten där medlemsländernas representanter fattar beslut. Under dessa tre organ finns det även många andra viktiga enheter som exempelvis: rådet för mänskliga rättigheter, fredsbyggande kommissionen och kommissionen för hållbar utveckling.

Sekretariatet förser de övriga organen med beslutsunderlag och verkställer sedan besluten.

Förvaltarskapsrådet har i praktiken fullgjort sin uppgift, i och med att de gamla kolonierna upphört och förvaltarskapsområdena fått sin självständighet. Det krävs en stadgeändring för att lägga ner rådet, och ett förslag om detta är inlämnat.

Den internationella domstolen, som löser mellanstatliga konflikter, övertogs från föregångaren Nationernas Förbund med endast ett fåtal ändringar i stadgan. Som tidigare fick domstolen sitt säte i Haag i Nederländerna.

Generalförsamlingen

Generalförsamlingen är det centrala huvudorganet och fattar beslut om FN:s årliga arbete. Alla FN:s 193 medlemsländer är representerade och har en röst vardera. Det görs alltså ingen skillnad mellan små och stora eller fattiga och rika stater.

Enligt FN-stadgan kan eller ska generalförsamlingen:

- Verka för att upprätthålla internationell fred och säkerhet samt agera för nedrustning.
- Diskutera frågor kring fred och säkerhet och föreslå lösningar på konflikter i de fall frågan inte behandlas i säkerhetsrådet.
- Diskutera och ge rekommendationer i alla frågor som ligger inom FN-stadgans område i de fall inte andra FN-organ handhar frågorna.
- Ta initiativ till internationellt samarbete, utveckling av folkrätten, främjandet av mänskliga rättigheter och samarbete inom ekonomiska, sociala, humanitära, kulturella, utbildnings- och hälsorelaterade områden.
- Ta ställning till rapporter från säkerhetsrådet och andra FN-organ.
- Besluta om världssamfundets budget och fastställa medlemsländernas bidrag till den.
- Välja de icke-permanenta medlemmarna i säkerhetsrådet och medlemmar i andra FN-organ samt, på säkerhetsrådets rekommendation, utnämna generalsekreterare.
-

Vilka deltar i generalförsamlingen?

Medlemsstaterna är representerade i generalförsamlingen genom delegationer som utses av sina respektive regeringar. I spetsen för delegationen står en FN-ambassadör. Till delegationens förfogande finns ofta experter på olika sakfrågor. I den svenska delegationen brukar närmare 20 ombud och cirka 50 sakkunniga åt ombuden ingå. En del deltar under hela mötet på hösten, andra deltar kortare perioder. Det är riksdagsledamöter, handläggare från utrikesdepartementet och andra departement och representanter för fackliga och andra enskilda organisationer, till exempel Svenska FN-förbundet. Vid mötena i generalförsamlingen närvarar av praktiska skäl endast ett fåtal personer ur respektive delegation.

Det finns också en mängd aktörer som har så kallad observatörsstatus. Vatikanen har denna position. Palestina, som inte är internationellt erkänd som en fristående stat, är ett annat exempel. Dessutom finns en hel rad internationella organisationer av olika slag som är observatörer utan rösträtt i generalförsamlingen.

Internationella organisationer med observatörsstatus hos generalförsamlingen som har egna kontor vid FN-högkvarteret
Internationella organisationer med observatörsstatus hos generalförsamlingen som ej har egna kontor vid FN

Mötesordning

Generalförsamlingens ordinarie möte öppnas årligen den tredje tisdagen i september och pågår till mitten av december. Mötet återupptas i februari och pågår i princip till nästa generalförsamling öppnar. Det finns ingen tidsgräns för inlägg i debatten. Rekordet innehas av Kubas före detta president Fidel Castro som 1960 talade i fyra och en halv timme.

Mötet inleds med en generaldebatt då många regeringschefer brukar ta tillfället i akt att hålla tal och redovisa sitt lands syn på olika globala frågor och konflikter. Efter generaldebatten börjar det egentliga arbetet i olika utskott och kommittéer som bereder ärenden innan de tas upp för beslut i generalförsamlingen. När det väl är dags att rösta så har de flesta meningsskiljaktigheter redan utretts och resolutioner ändrats genom tillägg eller strykningar. Därför kan beslutet oftast fattas i konsensus och utan någon egentlig omröstning. Vissa frågor tas dock upp direkt i generalförsamlingen för debatt och beslut.

Generalförsamlingens utskott

Det finns sex huvudutskott indelade efter olika områden:

- Första utskottet – nedrustningsfrågor
- Andra utskottet – ekonomiska och sociala frågor
- Tredje utskottet – mänskliga rättigheter
- Fjärde utskottet – politiska frågor och fredsbevarande insatser
- Femte utskottet – administrativa frågor
- Sjätte utskottet – juridiska frågor
-

Beslut, resolutioner och konventioner

Beslut i generalförsamlingen fattas i form av resolutioner. Till skillnad från säkerhetsrådet är resolutioner antagna i generalförsamlingen inte bindande för medlemsländerna. Men även om det handlar om rekommendationer till regeringar är de dock moraliskt bindande. Besluten är ju trots allt ett utslag av världsopinionen och har dessutom ofta föregåtts av intensiva förhandlingar.
De flesta beslut fattas med enkel majoritet. Undantaget är frågor som rör fred och säkerhet, upptagandet av nya medlemmar samt budgetfrågor, som måste tas med två tredjedels majoritet. Beslut kan tas med eller utan omröstning. Eftersom det finns en strävan efter

konsensus, samförstånd i stället för konfrontation, kan de flesta beslut tas utan omröstning.

Konventioner och deklarationer

Barnkonventionen, kvinnokonventionen och rasdiskrimineringskonventionen, alla är de exempel på internationella konventioner antagna av generalförsamlingen. Dessa blir bindande för de stater som undertecknat och ratificerat dem. När ett visst antal stater, vars antal anges i konventionen, ratificerat texten träder den i kraft och blir bindande för dessa och alla andra som senare ratificerar den. Övriga länder är inte bundna av konventionen.

En konvention föregås oftast av en deklaration, som är ett principuttalande eller en förklaring om de principer som ligger till grund för konventionen. Ett exempel är ”FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna”, ett dokument som ofta missförstås för att vara juridiskt bindande.

Läs mer om konventionerna
Antagna resolutioner i generalförsamlingen
Olika konventioners ratificeringsstatus

Möjlighet att ta över frågor från säkerhetsrådet

Om säkerhetsrådet är lamslaget av ett veto eller av annan anledning inte kan hantera en situation eller händelse som hotar freden, bryter freden eller innebär en agressionshandling så finns det en möjlighet att använda sig av den så kallade ”Uniting for Peace”-proceduren. Frågan kan då tas över av generalförsamlingen som kan ge rekommendationer för hur världssamfundet bör eller ska agera. Församlingen kallas då in till ett krismöte (Emergency Special Session). Första gången det hände var i samband med Suez-krisen 1956.Emergency Special Sessions

180 frågor

Generalförsamlingens dagordning består av cirka 180 frågor. En del är rent administrativa och handlar om avgifter till FN, eventuella nya medlemsländer som ska röstas in, fem länder till säkerhetsrådet som byts ut varje år, domare till Internationella domstolen som ska nytillsättas eller beslut om FN:s budget. Andra frågor handlar om gemensamma globala problem och om konflikter mellan länder.

Säkerhetsrådet

FN:s säkerhetsråd ansvar är att upprätthålla världsfred och avvärja hot mot den internationella säkerheten. Medan generalförsamlingen kan diskutera vilket globalt problem som helst, ägnar sig säkerhetsrådet enbart åt frågor som rör fred och säkerhet. FN:s alla medlemsländer har åtagit sig att följa säkerhetsrådets beslut och genomföra dem.

Svenska FN-förbundet
237 prenumeranter
FN:s säkerhetsråd - en kort introduktion

Säkerhetsrådets uppgifter:

- Undersöka varje konflikt eller situation som kan leda till en internationell konflikt.
- Presentera förfaringssätt och förlikningsvillkor för att få fram en lösning.
- Rekommendera handlingar mot varje hot eller aggressiv handling.
- Presentera förslag för generalförsamlingen i samband med val av generalsekreterare
-

Medlemmar

Säkerhetsrådet består av 15 medlemmar varav fem är permanenta medlemmar. Dessa är: USA, Storbritannien, Frankrike, Ryssland samt Kina. De fem permanenta medlemsländerna har vetorätt och kan var för sig stoppa ett beslut i rådet.

Övriga tio medlemmar väljs in på två år vardera enligt modellen fem länder från Asien och Afrika, två från Latinamerika, två från gruppen Västeuropa, Kanada, Australien och Nya Zeeland samt ett från Östeuropa.

Ordförandeposten innehas en månad i taget och cirkulerar bland medlemmarna i bokstavsordning efter ländernas engelska namn. Sverige har vid fyra tillfällen suttit i säkerhetsrådet: 1957-58, 1975-76, 1997-98 och 2017-2018.

Mötesordning

Till skillnad från generalförsamlingen håller inte säkerhetsrådet regelbundna möten.

När som helst dygnet runt kan medlemmarna i säkerhetsrådet kallas till möte med några timmars varsel. Därför måste varje land som är medlem i rådet ständigt ha en representant på plats i New York.

Slutna och öppna möten

Säkerhetsrådet håller så gott som dagligen möten som kallas konsultationer och som inte är offentliga. Vid dessa kan såväl parterna i en konflikt som generalsekreteraren delta eller synpunkter inhämtas från andra aktörer, till exempel humanitära organisationer

I rådssalen hålls de offentliga mötena där uttalanden läses upp och omröstningar med handuppräckning sker. Hur länderna tänker rösta är redan klarlagt i de informella mötena.

Beslut och vetorätt

Säkerhetsrådet antar en mängd resolutioner varje år. För att ett resolutionsförslag ska gå igenom måste man ha nio ja-röster av femton möjliga och bland dessa de fem permanenta medlemmarnas. Dessa har vetorätt, vilket innebär att de var för sig kan stoppa ett beslut. Vetorätten är omdiskuterad och många länder ifrågasätter den. Vetorätten gäller ej i så kallade procedurfrågor. Läs mer om användandet av vetot

Hur hanterar säkerhetsrådet konflikter?

Vilka åtgärder säkerhetsrådet kan besluta om står i FN-stadgans kapitel VI och VII. När en konflikt som hotar internationell fred och säkerhet blossar upp, uppmanar säkerhetsrådet parterna att gå till förhandlingar för att lösa konflikten på fredlig väg.

Säkerhetsrådet kan också föreslå egna lösningar på konflikten. Om strider har utbrutit är säkerhetsrådets första steg att få stopp på striderna – eldupphör – så att förhandlingar mellan parterna kan börja. Säkerhetsrådet kan upprätta en fredsbevarande styrka som får till uppgift att bland annat övervaka ett vapenstillestånd.

Fredsframtvingande åtgärder enligt kapitel VII i stadgan

Om ett eller flera länder inte följer säkerhetsrådets beslut kan rådet besluta om sanktioner mot landet/länderna i fråga. Andra länder uppmanas då att avbryta sina kontakter med landet/länderna. Det kan handla om diplomatiska, kulturella och idrottsliga utbyten, flygförbindelser och handel. Rådet kan använda vapenembargo för att minska tillgången på vapen hos parterna och därmed tvinga fram en fredlig lösning. Till rådet finns flera sanktionskommittéer knutna, som ska övervaka att sanktionerna har effekt. Läs mer om sanktionskommittéerna

Användandet av våld

Som sista utväg kan säkerhetsrådet besluta om kollektiva militära insatser med rätt att använda våld. Dessa kan antingen vara under FN:s kommando och flagg, som i Kongo 1961, Somalia 1992 och Östtimor 1999. Eller så kan säkerhetsrådet godkänna att medlemsländer genomför stridsinsatserna, som i Korea 1950 och Irak 1990 där ett antal länder deltog i respektive insats under USA:s kommando.

Varför ingriper inte FN oftare?

En av de vanligaste frågorna om FN handlar om varför inte FN ingriper oftare och mer kraftfullt. Det man i första hand då tänker på är varför inte säkerhetsrådet kan fatta fler och snabbare beslut.

Ofta är detta en svår balansgång där hänsyn måste tas till en rad faktorer. Alla medlemmar i FN är suveräna stater och de bestämmer själva över sina territorier och sin lagstiftning. FN får inte blanda sig i länders enskilda angelägenheter. Detta är en viktig utgångspunkt i FN:s stadga och hur det internationella samarbetet ska bedrivas och kunna få legitimitet hos alla medlemmar.

Men, hur ska FN reagera när civilbefolkningen plågas och landets egen regering inte kan skydda sina medborgare eller till och med själva utövar våld mot dessa? Det finns en tröghet i FN-systemet, och medlemsländerna har ofta mycket olika synsätt på politiska konflikter. Under den tidsperiod som gick under beteckningen ”det kalla kriget” lamslogs mycket av arbetet på grund av stormakternas låsta positioner. Fortfarande är vetorätten i säkerhetsrådet ett hinder. Dock finns det sedan 2005 en möjlighet för FN att ingripa oftare..

Skyldighet att skydda

Sedan hösten 2005 har FN beslutat att det råder en skyldighet att skydda civilbefolkningar från folkmord, etnisk rensning och krigsförbrytelser. I princip innebär detta att FN ska kunna fatta beslut om tvingande åtgärder för att skydda civilbefolkning och som alltså sätter mänsklig säkerhet framför principen om medlemsländers suveränitet. Läs mer om skyldighet att skydda

Ekonomiska och sociala rådet

Rådet, som förkortas ECOSOC, är ett av FN:s huvudorgan och har vidsträckta arbetsområden. Det behandlar frågor om människors ekonomiska, sociala och kulturella villkor och ska samordna arbetet inom de olika fackorganen och underorganen. ECOSOC ansvarar även för FN:s kontakter med icke statliga aktörer.

Under ECOSOC:s paraply finns en rad kommissioner, underkommissioner, kommittéer och organ som inrättats av generalförsamlingen eller ECOSOC för olika uppgifter. Exempelvis är Kommissionen för hållbar utveckling knutna till rådet.

Hur började det?

Vid förberedelserna till FN:s bildande 1945 var fred- och säkerhetsfrågorna dominerande, vilket var naturligt med tanke på att andra världskriget ännu inte var avslutat. De sociala frågorna hade inte riktigt samma dignitet, men snart framstod flyktingfrågorna och ländernas raserade ekonomier som brådskande att ta tag i. USA tog initiativet till det ekonomiska och sociala rådet, som skulle ägna sig åt dessa frågor.

Från början var 18 medlemsländer deltagare, men efterhand utökades rådet och består numera av 54 stater.

Rådets sammansättning

Av de 54 medlemsländerna finns regeln att de fördelas på de olika världsdelarna så att det finns 14 afrikanska, 11 asiatiska, 6 östeuropeiska, 10 latinamerikanska och karibiska och 13 västeuropeiska medlemmar. De väljs på tre år av generalförsamlingen.

18 av platserna förnyas årligen. Omval kan ske direkt efter en mandatperiod.

Vad gör rådet?

FN:s arbete på de ekonomiska, sociala och kulturella områdena liksom humanitära insatser är fördelade på de olika underorganen. ECOSOC ska enligt stadgan samordna dessa organs verksamhet och fungerar som en länk och en kanal in till generalförsamlingen. Att samordna är ofta komplicerat eftersom fackorganen är självständiga och hävdar sitt oberoende. Även FN:s underorgan har egna styrelser eller verkställande utskott som också vill agera fritt.

Rådet gör också egna utredningar och lägger fram egna resolutioner som kan handla om världshandel, jordbruk, hälsofrågor, mänskliga rättigheter, bistånd, flyktingfrågor etc. Rådets beslut är rekommendationer för medlemsländerna.

På senare år har två nya mötestyper tillkommit som rådet administrerar. Dessa kallas Annual Ministerial Reviews (AMR) och Development Cooperation Forum (DCF). AMR anordnas årligen och DCF vartannat år. AMR tillkom för att stimulera arbetet med millenniemålen och DCF syftar till att effektivisera utvecklingssamarbetet.

Kontakt med frivilligorganisationer

En av ECOSOCS stående kommittéer har hand om FN:s förbindelser med de icke-statliga organisationer, NGO:s, som har rådgivande status i FN. Det handlar främst om folkrörelser och intresseorganisationer, som till exempel Svenska FN-förbundet, Amnesty International, Rädda Barnen med flera.

Att ha konsultativ status innebär bland annat rätt att delta vid FN:s möten och konferenser. Det finns drygt 3000 så kallade NGOs (non governmental organisations) som har denna status. Läs mer om Svenska FN-förbundets konsultativa status i FN

Förvaltarskapsrådet – huvudorgan utan uppgift

Förvaltarskapsrådet är enligt organisationsplanen ett av FN:s huvudorgan. Tidigare hade detta råd som uppgift att övervaka förvaltningen av de tidigare elva så kallade förvaltarskapsområdena och förbereda dessa för självständighet. Numera finns inga sådana förvaltningsområden kvar i världen. Det sista var den lilla ögruppen Palau i Stilla havet som förvaltades av USA och blev en självständig stat och FN-medlem 1994. Därför har rådet egentligen ingen uppgift längre.

Tidigare förvaltarskapsområden:

- Brittiska Togoland, ingår i Ghana sedan 1957
- Somaliland, ingår i Somalia sedan 1960
- Franska Togoland, staten Togo sedan 1960
- Franska Kamerun, staten Kamerun sedan 1960
- Brittiska Kamerun, ingår delvis i Nigeria, delvis i Kamerun sedan 1961
- Tanganyika, självständigt 1961, ingår i Tanzania sedan 1964
- Ruanda-Urundi, staterna Rwanda och Burundi sedan 1961
- Västra Samoa, staten Samoa sedan 1962
- Nauru, staten Nauru sedan 1968
- Nya Guinea, ingår i Papua Nya Guinea sedan 1975
-

Stillahavsöarna delade enligt följande:

- staten Mikronesien 1990
- staten Marshallöarna 1990
- Norra Marianerna, samvälde med USA 199
- Staten Palau 1994

Historiskt

När FN bildades och Förvaltarskapsrådet inrättades fanns det fortfarande ett antal områden i världen som var kolonier eller icke självständiga stater.

Från föregångaren Nationernas Förbund övertog det nybildade FN ett antal förvaltarskapsområden i Mellanöstern, Afrika och Stilla havets övärld. I Mellanöstern hade områdena tidigare tillhört Turkiet. De övriga hade varit tyska kolonier till första världskrigets slut, då Tyskland som förlorare tvingades lämna dem ifrån sig till NF.

Ett tiotal mandatområden överlämnades till FN som inrättade Förvaltarskapsrådet för att främja utveckling och förbereda de före detta kolonierna för självständighet. Folken i respektive mandatområde skulle själva avgöra om och när de ville ha sin självständighet.

Vad händer med rådet?

Numera har rådet upphört att ha möten, men existerar fortfarande formellt och består av de fem permanenta medlemsländerna i säkerhetsrådet. För att upplösa rådet behövs en ändring i FN:s stadga, vilket har föreslagits, men ännu inte skett.

Internationella domstolen

FN:s huvudorgan för juridiska bedömningar och domslut är Internationella domstolen, som finns i Haag i Nederländerna.

Domstolen löser tvister mellan stater, inte individer. Den kan endast döma i tvister den blivit ombedd av någon inbladad stat att döma i, och kan alltså inte ta egna initiativ. På begäran från andra FN-organ kan domstolen också avge rådgivande yttranden. Stater som dragit en tvist inför domstolen och samtyckt till att låta domstolen döma är också tvungna att följa det beslut den kommer fram till. Den typ av tvister som är vanligast förekommande är gränsdragningstvister, till havs eller på land.

Internationella domstolen har ständiga sessioner och består av 15 domare som alla ska komma från olika länder. De väljs ut av generalförsamlingen och säkerhetsrådet på en period av nio år och kan bli omvalda. Vart tredje år väljs fem nya domare. För att ett beslut ska bli giltigt måste minst nio av de femton domarna vara eniga.

Redan före FN:s bildande fanns en mellanstatlig domstol i Haag, som hörde till föregångaren Nationernas Förbund. När detta upplöstes, övertog Internationella domstolen denna tidigare domstols stadga med få ändringar och flyttade in i samma byggnad, Fredspalatset i Haag. Verksamheten kom igång 1946.

Sekretariatet

Sekretariatet administrerar FN-organens verksamhet, tar fram beslutsunderlag, anordnar konferenser och möten samt verkställer de beslut som FN fattar. Generalsekreteraren är sekretariatets chef och rapporterar varje år till generalförsamlingen om FN:s arbete det gångna året.

Sekretariatets arbetsuppgifter täcker alla de områden där FN är verksamt. Det kan handla om administration av fredsbefrämjande insatser och medling i internationella konflikter såväl som katastrofhjälp och bistånd.

Sekretariatet ansvarar också för att sociala och folkrättsliga frågor av global betydelse uppmärksammas, exempelvis genom att arrangera internationella konferenser. Översättningar av tal och mängder av dokument till de sex officiella FN-språken (arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska) ligger också inom sekretariatets arbetsområde.

Att administrera alla dessa mångskiftande uppdrag kräver en stor och kvalificerad personalstyrka inom många yrkesområden. De FN-anställda är internationella tjänstemän och får inte ta order av sina respektive hemländers regeringar, utan ska vara lojala mot FN.

Personal

Tillsammans sysselsätter sekretariatet ca 44 000 personer, varav 6500 arbetar i New York. Till sekretariatet hör förutom huvudkontoret i New York och FN-kontoren i Genève, Nairobi och Wien ett stort antal kontor och avdelningar spridda över världen. Det finns också regionala informationscentra i många länder. För de västeuropeiska länderna finns ett i Bryssel.

FNs högkvarter

Generalförsamlingen beslutade på sitt första möte i London 1946 att FN:s högkvarter skulle ligga i USA, men New York var inte förstahandsvalet för den kommitté som utsetts till att välja en plats.

Man funderade istället på städer som Philadelphia, Boston och San Francisco och när New York till sist valdes var det ett par ställen norr om staden som kommittén tänkte på i första hand. Det som fick kommittén att bestämma sig för den nuvarande platsen var en gåva i sista minuten på 8,5 miljoner dollar från John D. Rockefeller, Jr. för inköp av tomten vid First Avenue. Senare utvidgades området genom gåvor från staden New York.

Platsen som valdes för FN:s högkvarter var ett nedgånget område med slakthus, småindustrier och en verkstad för järnvägsvagnar. Lastbilar dundrade förbi på First Avenue på den ena sidan och personbilar på den andra utmed East River Drive, senare omdöpt till FDR Drive efter Franklin D. Roosevelt. Sedan FN-sekretariatets byggnad restes har områdets utseende totalt förändrats.

Från början ville arkitekterna bygga ett hus med 45 våningar till en kostnad av 85 miljoner dollar. Efter ingripande av generalsekreterare Trygve Lie skars kostnaderna ned med 20 miljoner dollar och husets höjd sänktes till 39 våningar. USA:s regering gav ett räntefritt lån på 65 miljoner dollar till byggnadskostnaderna. Den sista avbetalningen på detta lån gjordes 1982.

Den 24 oktober 1949 lade generalsekreterare Trygve Lie grundstenen till högkvartersbyggnaden. Nitton månader senare, den 21 augusti 1951, började sekretariatets anställda flytta in i sina nya kontorslokaler.

Internationell zon

Högkvarterets tomt och byggnader är en internationell zon. Det innebär att FN har sin egen flagga och sin egen säkerhetsstyrka som bevakar området.

Organisationen har också ett eget postkontor med egna frimärken. Dessa kan endast användas från FN.s högkvarter, eller från FN-kontor i Wien eller Genève.

ÖVRIG INFORMATION OM FN

FN-dokument

Varje dag dokumenteras en enorm mängd handlingar inom FN. Till all lycka finns det specifika regler för hur dokumentationen går till, och genom att följa dessa hittar man rätt bland alla handlingar.

Dokument som författats av FN:s huvudorgan (exempelvis resolutioner) hittas ofta snabbare om man söker på respektive organs egen hemsida än i det officiella dokumentarkivet. Förutom dessa får man även tag på diskussionsprotokoll, röstningsresultat och handlingar som berör de centrala politiska beslut och deklarationer som fattats under åren.

Var hittar jag dokumenten?

Här har vi listat de viktigaste informationskällorna. De hör alla till FN och är i regel på engelska. Bli inte skrämd av det stora antalet källor. Information inom FN-organisationen dokumenteras nämligen av en rad olika aktörer som delvis överlappar varandra.

Forskningshandbok för FN-dokumentation (United Nations Documentation: Research Guide)

Forskningshandboken för FN-dokumentation ger en överblick av de olika typer av dokument som FN publicerar (rapporter, resolutioner, mötesprotokoll, avgiftsbelagda dokument och pressmeddelanden) och råd för hur man handskas med dem. Handboken förklarar även viktiga förkortningar som används i sammanhanget.

Jobb inom FN

FN-systemet i sin helhet sysselsätter mer än 50 000 personer över hela världen. Bland de anställda finns många yrkesgrupper och kraven på utbildning och erfarenhet varierar. Generellt gäller dock höga krav med utbildning på lägst magisternivå. Men det finns även möjligheter för den som genomgår en utbildning eller nyligen avslutat den att få in en fot.

FN-systemet och direktiv vid rekrytering

FN består förutom huvud- och underorganen av en rad program och underorganisationer som tillsammans utgör FN-systemet. Det som beskrivs i generella termer här gäller FN:s sekretariat, det vill säga högkvarteret i New York och alla regionala FN-kontor och kommissioner. Liknande förutsättningar gäller dock för FN-systemet i stort. Vid rekrytering ska hänsyn tas till en rättvis geografisk fördelning bland medlemsländerna. FN:s generalförsamling har antagit klara direktiv att främja kvinnor vid rekrytering till sekretariatet för att få en bättre balans mellan män och kvinnor. Funktionshindrade ska ges samma möjlighet som andra.

Språkkrav inom FN

Oavsett yrkeskategori förväntas anställda på hög nivå behärska något annat språk förutom engelska. Arbetsspråken i sekretariatet är engelska och franska. De officiella språken i FN är arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska.

Löner och förmåner inom FN

Lönenivåerna inom FN är i allmänhet fasta och baseras både på akademiska och yrkesmässiga erfarenheter och på tjänstens nivå. För att täcka ökade levnadskostnader vid tjänstgöring utomlands finns

vanligtvis olika typer av ersättningar och förmåner. För medföljande barn utgår normalt ett underhållsbidrag samt utbildningsbidrag. Exempel på andra förmåner är betald semester, sjuklön och fria hemresor varje eller vartannat år. Föräldraledighet finns om än begränsad jämfört med svenska förhållanden. Internationellt anställda omfattas av ett sjukförsäkringsprogram som ska täcka vårdkostnader. Är du fast anställd eller går på längre kontrakt omfattas du normalt av FN:s pensionssystem.

Arbetsområden och yrkeskategorier inom FN

FN:s arbetsområden utgörs av kort sagt allt som har att göra med fred och säkerhet, utveckling eller mänskliga rättigheter. För att driva alla projekt behövs det inte enbart specialister inom respektive område utan även i stor utsträckning folk som ansvarar för olika stödfunktioner som administration, ekonomi, IT, logistik, information, juridik osv.

Vägar in i FN

Rekryteringsbasen för FN är ju milt sagt stor, 193 medlemsländer, vilket naturligtvis gör konkurrensen stenhård. Men det finns en rad möjligheter som kan tjäna som en väg in i systemet. Det handlar dels om praktik, dels om tjänster speciellt anpassade för nyexaminerade och för dig med begränsad yrkeserfarenhet.

Utbildningsområden som passar inom FN

Eftersom FN:s arbetsområden är så många går det inte att med säkerhet säga att en viss utbildning skulle bana bättre väg för en FN-karriär än någon annan. Vill du vara taktisk kan du titta närmare på kvalifikationskraven för olika tjänster, praktikplatser, program och hur antagningsproven går till och sedan matcha din utbildning efter det. Möjlighet till internationell erfarenhet kan vara en fördel liksom språkkunskaper på avancerad nivå i engelska och franska, men även något av de andra FN-språken. Något som nämns i detta sammanhang är krav på ”studier relaterade till utveckling”. Dit räknas enligt FN generellt medicin, ekonomi, politik, sociologi, samhällsvetenskap, statistik, internationella relationer, juridik, teknik och IT. Detta ska dock inte ses som en checklista. Den uppmärksamme noterade kanske att mänskliga rättigheter saknas här, som är ett av FN:s större arbetsområden. När vi pratar om utvecklingsstudier i Sverige menar vi också något annat. Utbildningsvägen till en FN-karriär är alltså bred och det finns stora möjligheter för dig att välja en fil som passar dina intressen och förutsättningar.

Praktik inom FN

Praktik är ett spännande sätt att få kunskap, praktisk erfarenhet och knyta kontakter. Ersättning utgår normalt inte utan det gäller att försöka få stipendium. Genomgående krav är i de flesta fall pågående studier på lägst magisternivå och för det mesta goda språkkunskaper i engelska och/eller franska. Gör inte misstaget att begränsa ditt sökande till praktikprogrammet på FN i New York. Praktikmöjligheter erbjuds på en rad av FN:s organ, program och organisationer och det gäller att lägga ner tid på att leta på de olika hemsidorna i FN-systemet.

Praktikprogrammens längd varierar, oftast mellan två till sex månader. Ett fåtal av FN:s organisationer har kontor i Sverige där det också kan finnas praktikmöjligheter. Skulle du inte hitta någon praktikmöjlighet inom FN, sök andra alternativ. Ett tips är Internationella programkontoret, som har information om praktik och stipendier.

FN:s rekryteringsprocess och ansökan

Rekryteringsprocessen kan se olika ut i FN, men generellt gäller att tjänster utannonseras öppet och att vem som helst som uppfyller kraven kan söka. Ett vanligt sätt att rekrytera till ingångstjänster i FN är genom intagningsprov. Efter avklarat prov placeras du i ett register (roster) varifrån lediga platser fylls på. Detta gäller vissa typer av tjänster hos FN:s flyktingorgan (UNHCR),

Världslivsmedelsprogrammet (WFP) med flera organ och program. Ingångstjänster i sekretariatet rekryteras genom nationella uttagningsprov som hålls i ett antal länder varje år i förhållande till representation bland FN-anställda. Detta sätt att organisera proven är ett sätt att se till att alla medlemsländer finns representerade. Vanligt förekommande är även olika typer av program för att slussa in yngre och välutbildade i systemet.

Nationell rekrytering genom Sida i Sverige

Sida har en nyckelroll i Sverige vad gäller rekrytering och utbildning till internationella tjänster på lägre nivåer. Man ansvarar bland annat för rekrytering av JPO:s (Junior Professional Officers) och för andra program som erbjuder möjlighet till internationell karriär. UD rekryterar till högre tjänster inom FN-systemet.

Var hittar jag de lediga FN-jobben?

Då det inte finns någon samlad databas för jobb och praktik i FN går det inte att nog understryka att du måste lägga ned mycket tid på att leta. FN-systemet består av väldigt många organ och program, alla med sina egna rekryteringsmetoder och hemsidor. Lediga internationella tjänster hittar du även hos Forum Syd, Sida och Utrikesdepartementet. Du kan inte heller utgå ifrån att du i början av din karriär direkt får jobb i FN, ofta behöver du skaffa dig erfarenhet från annat håll först.

Mer information om jobb inom FN

Läs vårt faktablad om att jobba i FN.
Vill du få inspiration till hur du kan starta en karriär inom FN? Läs intervjuer med svenskar inom FN.

Olika typer av tjänster

Det finns en mängd olika typer av tjänster inom FN-systemet. Vilken passar dig bäst?
LÄS MER

Få in en fot i FN-systemet

Ett sätt att få in en fot i FN-systemet är att gå något av de program som finns. VILKET PROGRAM PASSAR DIG?

Vem är du?

Beroende på var i utbildningen och karriären du befinner dig finns det olika alternativ för dig.
LÄS MER

Användbara länkar

En dator, mycket tid och internetuppkoppling. Det är början på din FN-karriär.
LÄS MER

Intervjuer med FN-svenskar

Svenskar som jobbar inom FN-systemet delar med sig av sina berättelser.
INTERVJUER
Jobb inom FN
Att använda FN:s logotyp
Förkortningar
Internationella FN-dagar
Länkar till nyhetstjänster

FN:s underorgan

I takt med att FN:s ansvarsområden utvidgats har FN:s generalförsamling inrättat allt fler underorgan, i många fall på förslag av ekonomiska och sociala rådet, ECOSOC, eller FN-konferenser. De arbetar med ekonomiska, sociala och humanitära frågor, vart och ett med sitt specifika mandat. Underorganen är direkt underställda FN och rapporterar om sin verksamhet till ECOSOC och generalförsamlingen.

Varje underorgan leds av en chef som utnämns av generalförsamlingen eller FN:s generalsekreterare. Underorganen har egna budgetar och finansieras med bidrag från FN:s medlemsländer. Bidragen är frivilliga, vilket gör att många av dem brottas med ständiga ekonomiska problem.

UNCDF (United Nations Capital Development Fund)

FN:s kapitalutvecklingsfond

Denna fond bidrar till att uppnå millenniemålen genom att finansiera projekt och ge mikrokrediter i de minst utvecklade länderna (LDC-länderna) och därigenom bekämpa fattigdomen i världen.

UNCTAD (United Nations Conference on Trade and Development)

FN:s konferens om handel och utveckling

UNCTAD är generalförsamlingens viktigaste instrument inom handel och utveckling. Den första FN-konferensen om handel och utveckling hölls i Genève 1964 och resulterade i att UNCTAD blev ett permanent underorgan. UNCTAD ska särskilt tillvarata utvecklingsländernas intressen i handelsfrågor för att påskynda den ekonomiska utvecklingen och minska fattigdomen.

UNDP (United Nations Development Programme)

FN:s utvecklingsprogram

Detta underorgan har huvudansvaret för FN:s uppföljning av millenniedeklarationens utvecklingsmål och är världens största källa för bistånd till utveckling och har kontor i många länder. Syftet är att öka levnadsstandarden och verka för en bättre miljö och en rättvisare ekonomisk utveckling.

UNEP (United Nations Environment Programme)

FN:s miljöprogram

Verkar för en förbättrad global miljö där en ökad levnadsstandard sker med hänsyn till hållbar utveckling. Organisationen stöder utbildning i miljöfrågor och samarbete i dessa frågor länder emellan.

UNFPA (United Nations Population Fund)

FN:s befolkningsfond

Fonden sysslar med befolkningsfrågor i en vid bemärkelse. Familjeplanering, mödrahälsovård, åtgärder för att hindra spridandet av HIV/AIDS och andra sexuellt överförbara sjukdomar är några uppgifter, men även förhindrande av våld mot kvinnor.

UNHCR (Office of the United Nations High Commissioner for Refugees)

FN:s flyktingkommissariat

Huvuduppgifterna är att ge rättsligt skydd åt flyktingar och asylsökanden, ge materiellt skydd åt människor i humanitära katastrofer och att bistå flyktingar och internflyktingar att återvända hem under säkra förhållanden

UNHSP-UN-Habitat (United Nations Human Settlements Programme)

FN:s program för boende- och bebyggelsefrågor

Främsta syftet med detta program är att förbättra bostadsstandarden för fattiga människor i hela världen. Genom forskning och utbildning i frågor som rör bostadsbyggande, sanitet och slumsanering stöder man myndigheter som vill höja bostadsstandarden.

UNICEF (United Nations Children's Fund)

FN:s barnfond

Detta är det FN-organ som är helt inriktat på att verka för barns skydd, överlevnad och utveckling, speciellt för barn i utvecklingsländer och krigshärjade länder. På agendan står även att skydda barn mot HIV/AIDS, vaccinationsprogram och speciell uppmärksamhet på flickors skolutbildning.

UN WOMEN (United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women)

UN Womens internationella arbete är inriktat mot främst fem tematiska områden:

– öka kvinnors deltagande på ledande positioner
– motverka våld mot kvinnor
– öka kvinnors deltagande i konfliktlösnings- och fredsarbete
– förstärka kvinnors deltagande som ekonomiska aktörer
– förbättra jämställdhetsprioriteringar på nationell och lokal nivå vad gäller budgetplanering

UNODC (United Nations Office on Drugs and Crime)

Kontoret för narkotikakontroll och förebyggande av brott

UNODC är en sammanslagning av två tidigare organisationer, United Nations Drug Control Programme och the Centre for International Crime Prevention. Dess uppgifter är att bekämpa narkotikaproblem, kriminalitet och terrorism. Arbetet sker genom fältprojekt runt om i världen, forskning och utbildning samt medhjälp till stater som vill utveckla sina lagar till effektivare instrument inom dessa områden.

UNRWA (United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East)

FN:s hjälporganisation för Palestinaflyktingar

Sedan 1950 har hjälporganisationen varit verksam och bistått palestinier som förlorat sina hem och inkomstmöjligheter på grund av den arabisk-israeliska konflikten som startade 1948. Det är enorma penningsummor som kanaliserats via hjälporganisationen och som bl.a. använts till hälsovård, utbildning, katastrofhjälp och livsmedelsbistånd.

UNV (United Nations Volunteers)

FN:s volontärer

Detta är ett program för frivilliga hjälparbetare som är verksamma i många länder. De är yrkesutbildade inom många områden för att kunna hjälpa till med det värdlandet mest behöver. Programmet finansieras och administreras till stor del av UNDP.

WFP (World Food Programme)

Världslivsmedelsprogrammet

Att bistå människor med livsmedel är huvuduppgiften för detta underorgan. Målet är att alla människor ska ha tillgång till den näring de behöver. WFP driver program för att ge skolbarn i fattiga länder näringsrik mat så de kan fullfölja sin grundutbildning. WFP är verksamt både i långsiktiga projekt och i katastrofsituationer.

FN:s fackorgan

Fackorganen är självständiga internationella organisationer och har hand om det mellanstatliga samarbetet inom bestämda ämnesområden.

Det kan handla om att arbeta fram internationella regler för t ex postgång, sjöfart, civilflyg och väderlekstjänst. Utmärkande för fackorganen, jämfört med underorganen, är att de har egna beslutande församlingar bestående av dess medlemsländer. Några fackorgan fanns före FN, andra bildades i anslutning till FN:s tillkomst. Ytterligare andra har tillkommit efteråt.

Fackorganen samarbetar med varandra, FN och FN:s underorgan via Ekonomiska och sociala rådet, ECOSOC, som de rapporterar till en gång per år. Nästan alla fackorgan deltar via FN:s utvecklingsprogram, UNDP, i FN-systemets gemensamma bistånds- och utvecklingsarbete.

FAO (Food and Agriculture Organization of the UN)

FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation

FAO:s övergripande uppdrag är att trygga livsmedelssäkerheten för alla människor genom att förbättra näringsstandard, jordbruksproduktion och lantbygdsbefolkningars levnadsstandard samt bidra till tillväxten i världsekonomin

ICAO (International Civil Aviation Organization)

Internationella civila luftfartsorganisationen
ICAO:s uppgift är att främja en säker och ordnad utveckling av den civila luftfarten i hela världen

IFAD (International Fund for Agricultural Development)

Internationella jordbruksutvecklingsfonden
IFAD:s huvudsakliga mål är att skapa resurser för förbättrad livsmedelsproduktion och bättre näringstillgång bland den fattiga befolkningen i utvecklingsländer

ILO (International Labour Organization)

Internationella arbetsorganisationen
ILO arbetar för att främja social rättvisa för arbetstagare i hela världen och utformar internationella riktlinjer och program för att förbättra arbets- och levnadsförhållanden

IMF (International Monetary Fund)

Internationella valutafonden
IMF uppmuntrar internationellt valutasamarbete och finansiell stablitet genom rådgivning och assistans i dessa frågor

IMO (International Maritime Organization)

Internationella sjöfartsorganisationen
IMO är verksamt inom internationell handelssjöfart med att förbättra standarden för sjösäkerhet och förhindra miljöförstöring till havs

ITU (International Telecommunication Union)

Internationella teleunionen
ITU har som syfte att öka det internationella samarbetet kring alla slags telekommunikationer och främja utvecklingen av teknisk utrustning för dessa. Härifrån fördelas radio- och TV-frekvenser för hela världen. Det hette tidigare Internationella telegrafunionen och bildades redan 1865

UNESCO (UN Educational, Scientific and Cultural Organization)

FN:s organisation för utbildning, vetenskap och kultur
UNESCO arbetar för utbildning åt alla, kulturell utveckling, pressfrihet och skydd av världens natur- och kulturarv. Organisationen uppmuntrar också samarbete mellan nationer inom dessa områden

UNIDO (UN Industrial Development Organization)

FN:s organisation för industriell utveckling
UNIDO är FN-systemets centrala samordnande organ för industriell utveckling i utvecklingsländerna

UPU (Universal Postal Union)

Världspostunionen

Unionen skapar regelverket kring internationell posthantering och ger råd i tekniska frågor kring effektiv hantering av post. Den inrättades 1874 och blev ett fackorgan inom FN 1948

WHO (World Health Organization)

Världshälsoorganisationen

WHO:s mål är att alla människor ska uppnå högsta möjliga hälsonivå. De arbetar med hälsoupplysning, vaccinationsprogram, familjeplanering och tillhandahåller läkemedel i utvecklingsländer

WIPO (World Intellectual Property Organization)

Världsorganisationen för den intellektuella äganderätten

WIPO:s uppgift är att skydda upphovsrätten, dels den industriella äganderätten (patent, varumärkesrätt, industriell design m.m.) dels copyright och näraliggande rättigheter(t ex inom litteratur, musik, film och konstnärliga arbeten

World Bank Group

Världsbanksgruppen

Världsbanken är en grupp som består av fem organisationer: den Internationella återuppbyggnads- och utvecklingsbanken IBRD, det Internationella finansieringsbolaget IFC, den Internationella utvecklingsfonden IDA, det Internationella investeringsgarantiorganet MIGA och det Internationella centret för förlikning i investeringstvister, ICSID. Gruppen ger lån och teknisk assistans till utveccklingsländer

WMO (World Meteorological Organization)

Meteorologiska världsorganisationen
WMO:s uppgift är att underlätta globalt samarbete i frågor som rör atmosfärisk miljö och klimatförändringar samt internationellt utbyte av meteorologiska data

UNWTO (World Tourism Organization)

Världsturismorganisationen
WTO uppmuntrar internationell turism som ett medel att förbättra förståelsen mellan människor från olika länder och öka kunskapen om skilda civilisationer. Det blev ett fackorgan inom FN-systemet så sent som 2003

FN:s historia

Vid bildandet 1945 hade FN 51 medlemsländer. I dag har antalet medlemmar ökat till 193. Även frågorna FN har på sin dagordning har sedan starten växt betydligt i omfång. Den nya världsorganisationen tar sin form under några år när andra världskriget rasar i Europa. En föregångare hade FN i Nationernas Förbund, NF, som grundades 1920 i efterdyningarna av första världskriget.

Nationernas Förbund

Året var 1918. Efter drygt fyra års krigande rådde vapenstillestånd i Europa. Första världskriget hade skördat människoliv i en omfattning som aldrig tidigare hade upplevts. Nya stater hade utropats och gränser dragits om. Kriget fick en slutpunkt i Versaillesfördraget, som undertecknades 1919.
En punkt i fredsavtalet var bildandet av en organisation med syftet att förhindra krig och främja internationellt samarbete. År 1920 grundades således Nationernas Förbund, NF, på initiativ av USA:s president Woodrow Wilson. USA blev dock aldrig medlem. NF hade stora likheter med FN men också skillnader. Det krävdes till exempel enhällighet i beslut om sakfrågor. Ingen vetorätt existerade. Som mest hade NF 60 medlemsländer. Sverige blev medlem 1920.

FN:s bildande

Fem minuter i åtta på morgonen den 6 augusti 1945 utplånades staden Hiroshima i Japan. Ett amerikanskt flygplan hade sprängt den första atombomben. Tre dagar senare släpptes den andra atombomben över Nagasaki. Omkring 200.000 människor dödades direkt eller kort efter av bombningarna. Många fler i efterhand.

Under sex år hade andra världskriget rasat. Stora delar av Europa låg i ruiner och så många som 60 miljoner människor kan ha dödats. Svält och sjukdomar härjade. Föräldralösa barn drev omkring. Människor var på flykt från sina hem. Historiens värsta massmord- Förintelsen- hade genomförts. Här i andra världskrigets slutskede föds den nya säkerhetsorganisationen Förenta Nationerna. Den 24 oktober 1945 träder FN:s stadga i kraft, vilket rent formellt var startskottet för arbetet.

Vid starten var 51 stater medlemmar och lovade därmed ”att rädda kommande släktled undan krigets gissel”, som det står i inledningen av stadgan. Men arbetet med att bilda FN var en process som hade startat redan tidigare.

Atlantdeklarationen, 1941

På sensommaren 1941, mitt under brinnande krig, möttes USA:s president Franklin D. Roosevelt och Storbritanniens premiärminister Winston Churchill ombord på en båt ute på Atlanten. De diskuterade kriget men också hur freden skulle tryggas när kriget tagit slut.

En viktig utgångspunkt i samtalen var en framtida världsordning där fria länder samarbetar på ett vänskapligt och civiliserat sätt. De båda statsmännen enades om ett uttalande, Atlantdeklarationen, en programförklaring om världen efter kriget. Mötet på Atlanten blev inledningen till de förhandlingar i flera omgångar som skulle leda till bildande av Förenta Nationerna

De Förenade Nationernas deklaration, 1942

Atlantdeklarationen presenterades på ett möte i Washington i USA den 1 januari 1942. Samtliga länder som deltog i mötet stred mot det nazistiska Tyskland, det fascistiska Italien och Japan i det pågående kriget. Mötet ställde sig bakom Atlantdeklarationen som nu fick namnet ”De Förenade Nationernas deklaration”.

Dumbarton Oaks 1944, FN:s stadga tar form

Under de kommande åren träffades stormakterna USA, Storbritannien, Sovjetunionen och Kina vid flera tillfällen för att diskutera hur den nya internationella fredsorganisationen skulle se ut. Frankrike var tills vidare uteslutet ur de storas klubb. På en konferens i Dumbarton Oaks i USA 1944 skrev de fyra stormakterna ett förslag till stadga för De Förenade Nationernas Förbund.

Jaltakonferensen, 1945

I Jalta på Krimhalvön möttes i februari 1945 Storbritanniens premiärminister Winston Churchill, USA:s president Franklin D Roosevelt och Sovjetunionens ledare Josef Stalin för att överlägga om efterkrigspolitiken gentemot befriade och besegrade länder.
De tre enas om att gemensamt kalla sina allierade till en konferens i San Francisco för att anta stadgan till en ny världsorganisation. Man enades även om hur De Förenade Nationernas säkerhetsråd skulle utformas och grundlade i princip redan här vetorätten.

San Francisco, 1945

Delegationer från 50 stater samlas i San Francisco den 25 april 1945 för att förhandla fram och anta stadgan till en ny världsorganisation. Konferensen är en stor världshändelse och bevakas av mer än 2500 nyhetsreportrar.

Utgångspunkten i förhandlingarna är stadgeförslaget från Dumbarton Oaks med ca 1200 ändrings- och tilläggsförslag. Mest problematisk

och något som rapportas i svensk media som ”Svår kris i San Francisco”, är frågan om vetorätten. Här kör man fast. De mindre staterna försöker begränsa vetorätten men stormakterna håller fast vid överenskommelsen från Jalta.

En verklig kris uppstår när Sovjetunionen hävdar en egen tolkning av stadgan. Efter påtryckningar från USA ger dock Stalin med sig. Stadgan kan färdigförhandlas och antas av de 50 delegationerna den 26 juni.

Ledarna i länderna som slutit sig samman för att få slut på kriget var övertygade om behovet av en kraft som skulle kunna hindra framtida krig och skapa en varaktig fred. De förstod att en sådan kraft endast kunde skapas om världens länder samarbetade i en global organisation. Förenta Nationerna skulle bli denna organisation. Själva syftet med FN utläses enklast ur inledningen till FN-stadgan:

VI, DE FÖRENADE NATIONERNAS FOLK, BESLUTNA

- att rädda kommande släktled undan krigets gissel, som två gånger under vår livstid tillfogat mänskligheten outsägliga lidanden,
- att ånyo betyga vår tro på de grundläggande mänskliga rättigheterna, på den enskilda människans värdighet och värde, på lika rättigheter för män och kvinnor samt för stora och små nationer
- att skapa de villkor, som äro nödvändiga för upprätthållande av rättvisa och aktning för förpliktelser, härrörande ur fördrag och andra källor till den internationella rätten,
- att främja sociala framsteg och bättre levnadsvillkor under större frihet.

FN:s medlemsländer

193 länder är medlemmar i FN. Enligt FN-stadgan är FN öppet för alla stater som vill arbeta för fred. De måste åta sig de skyldigheter som stadgan ålägger medlemmarna och vara villiga och kapabla att uppfylla skyldigheterna. Stater antas som medlemmar i Förenta Nationerna genom beslut i generalförsamlingen på rekommendation av säkerhetsrådet.

Ej medlemmar
Vatikanstaten är den enda internationellt erkända stat som inte är medlem i FN, dock har man permanent observatörsstatus i FN. Ytterligare stater som inte är medlemmar är Cooköarna och Niue, som endast har begränsad självständighet. Palestina, Taiwan, Västsahara och Kosovo är ännu inte internationellt erkända som självständiga stater och kan därför ej heller bli medlemmar i FN. Palestina har dock sedan 2012 status som observatörsstat utan medlemskap i FN.

FN:s medlemsländer
(årtalet anger året landet blev medlem)

FN:s finansiering

FN:s budget är indelad i en obligatorisk del och en frivillig del. Obligatoriskt är bidrag till: FN:s reguljära budget, fredsbevarande operationer, de tillfälliga krigsförbrytartribunalerna för f.d. Jugoslavien och Rwanda samt Capital Master Plan (renoveringen av FN:s högkvarter i New York). Kostnaderna för all annan verksamhet måste täckas av frivilliga bidrag från medlemsländer och från olika typer av insamlingsverksamhet som enskilda organ, program och även frivilligorganisationer bedriver. Till exempel driver FN-förbundet kampanjer för insamling till FN:s verksamhet.

Bidrag efter förmåga

Länderna betalar enligt en bidragsskala som generalförsamlingen fastställt. Skalan är baserad på ländernas förmåga att betala. De minst utvecklade länderna ska aldrig betala mer än 0,01 procent. USA ska betala mest, 22 procent av FN:s reguljära budget. Sverige ska betala ca 1 procent.

FN:s reguljära budget

Vartannat år sammanställer FN-sekretariatet de beräknade kostnaderna för FN:s ordinarie verksamhet i en tvåårsbudget. Budgetförslaget bereds i olika kommittéer och läggs fram i generalförsamlingen för diskussion och beslut. Budgeten ska antas med två tredjedelars majoritet. För bienniet 2010-2011 är summan fastställd till 5,16 miljarder US dollar.

Vad används pengarna till?

Den reguljära budgeten ska täcka kostnaderna för de fem huvudorganen, FN-kontoren i Genève, Nairobi, Wien, de fem regionala ekonomiska kommissionerna, i dagsläget ett trettiotal politiska missioner, FN:s regionala informationscentra med flera enheter som tillsammans sysselsätter omkring 45 000 personer. Kostnaderna omfattar bland annat löner till de anställda, resor för tjänstemän, kostnader för lokaler, el och vatten, konferens- och mötesservice som tolkning, översättning och tryckning av dokument. Finansieringen av katastrofhjälp och underorganens utvecklingsbistånd ligger utanför den ordinarie budgeten.

FN:s budget för fredsbevarande operationer

Kostnaderna för fredsbevarande operationer är ett kollektivt ansvar för FN:s medlemsstater och ska fördelas enligt en bidragsskala som bygger på principen betala efter förmåga. För 2011-2012 var budgeten fastställd till 7,1 miljarder dollar. De fem ständiga medlemmarna i säkerhetsrådet (Frankrike, Kina, Ryssland, Storbritannien, USA) har ett särskilt ansvar och ska stå för merparten av kostnaderna.

FN:s budget för Internationella krigsförbrytartribunaler

Internationella krigsförbrytartribunaler har instiftats för att åtala personer ansvariga för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser i Rwanda och f.d. Jugoslavien. FN uppmanar stater, mellanstatliga organisationer och ickestatliga organisationer att bidra med direkta medel eller i annan form, till exempel utrustning. Halva kostnaden för dessa ska dock täckas med obligatoriska bidrag.

Vad kostar all FN:s verksamhet?

Enligt en beräkning gjord av organisationen Global Policy Forum uppgår kostnaden för hela FN:s verksamhet årligen till ungefär 30 miljarder dollar, eller ungefär 4 dollar per invånare. Det motsvarar mindre än två procent av världens militärutgifter 2010 (Källa: SIPRI).

Finansiell kris

FN är underfinansierat. Den obligatoriska delen av FN:s budget täcker endast omkring en tredjedel av kostnaden för FN:s hela verksamhet, resten måste täckas av frivilliga bidrag från medlemsländer eller annat.

Dessutom betalar många av FN:s medlemsländer inte sina obligatoriska avgifter fullt ut samtidigt som många länder skurit ned på sina bidrag till FN:s underorgan. Till det som måste täckas helt av frivilliga bidrag från medlemsländernas biståndsbudgetar hör till exempel kostnaderna för FN:s utvecklingsprogram UNDP.

I oktober 2011 uppgick medlemsländernas totala skuld till FN:s reguljära budget till 867 miljoner dollar. Det största hålet i den obligatoriska delen utgörs av medlemsländers skulder till budgeten för fredsbevarande operationer som i oktober 2011 uppgick till svindlande 3,3 miljarder dollar.

Alternativ finansiering
Många förslag till reformering av FN har handlat om att hitta alternativ för finansiering av organisationen. Förslagen har innefattat införandet av olika typer av globala skatter på bland annat valutatransaktioner, miljön och vapenhandel till att FN ska öppna sig mer för privat finansiering.

Sverige och FN

På plats i New York

Sverige har, liksom de flesta andra medlemsländer, en ständig representation på plats i New York. Representationens uppgift är att representera Sverige i FN och FN-organisationerna i New York, i den lokala EU-samordningen samt i kontakterna med andra FN-delegationer. Det dagliga arbetet består till mycket stor del av att bevaka de många mötena i till exempel generalförsamlingen och dess olika utskott.

Sverige valdes 2016 in som ny icke-permanent medlem i FN:s säkerhetsråd för perioden 2017-2018.

Sveriges stöd till FN

Stödet för FN i Sverige är starkt både på det politiska planet och bland folk i allmänhet. Sverige är relativt sett en av de största bidragsgivarna till FN och andelen av det obligatoriska bidraget till FN:s reguljära budget uppgår till en procent. Utöver detta ger Sverige omfattande frivilliga bidrag till FN:s olika organisationer, humanitära insatser och utvecklingssamarbete. Sverige har varit medlem i säkerhetsrådet tre gånger sedan inträdet 1946, senaste gången 1997-98.

FN-organ och program i Sverige

FAO

www.faonorden.se
Drottninggatan 88C /Holländargatan 9a

Box 3393
103 68 Stockholm
Tel: 08-20 48 42
e-mail: fao@faonorden.se
FAO är FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation.

UNDP

www.undp.se
UNDP:s nordiska kontor
Drottninggatan 33, 3 tr
111 51 Stockholm
Tel: 08-545 232 50
Fax: 08-22 22 33
E-post: info@undp.se
UNDP är FN:s utvecklingsprogram.

UNHCR

www.unhcr.se
Regionalt kontor för de baltiska och nordiska länderna
Ynglingagatan 14, 6 tr
113 47 Stockholm
Tel: 08-457 48 80
Fax: 08-457 48 97
E-post: swest@unhcr.org
UNHCR är FN:s flyktingorgan

FN-relaterade organisationer, program, institut, kommitéer, myndigheter i Sverige

UNEP/GRID Arendal

www.grida.no
UNEP/GRIDA Stockholm office
Tel: 08-723 04 60
UNEP är FN:s miljöprogram. Grid Arendal är en speciellt tillsatt organisation för att stödja UNEP, specifikt i polarfrågor.

UNICEF Sverige

www.unicef.se
Box: 81 61
104 20 Stockholm
Besöksadress: St Eriksgatan 46 C
Tel: 08- 692 25 00
Fax: 08-652 15 20
E-post: unicef@unicef.se
UNICEF är FN:s barnfond.

UN Women Sverige

www.unwomen.se
Hammarby Allé 93, 4 tr
120 63 Stockholm
Telefon: 08-346104
Epost: info@unwomen.se

Svenska Unescorådet

www.unesco.se
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm
Tel: 08-405 10 00 (växel, Regeringskansliet)
Fax: 08-411 04 70
Unesco är FN:s organisation för samarbete inom utbildning, vetenskap, kultur, och kommunikation/media. Unescorådet är en myndighet och en länk mellan Sverige och Unesco.

World Maritime University – WMU Världssjöfartsuniversitetet

www.wmu.se
Citadellsvägen 29
Box 500
201 24 Malmö
Tel: 040-35 63 00
Fax: 040-12 84 42
E-post: info@wmu.se
WMU:s verksamhet bedrivs under överinseende av Internationella sjöfartsorganisationen IMO, som är ett av FN:s fackorgan.

Agenda 2030 och klimatet:

Museer. myndigheter, skolor m m ska ha tydlig information om framtidsproblemen

Det största problemen i världen nu är klimatkrisen och problemen bakom FNs 17 mål för framtiden, Därför bör museer. myndigheter, skolor m m ha tydlig information om de problemen.

I Museilagen står att "Ett museum ska utifrån sitt ämnesområde bidra till samhället och dess utveckling genom att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning. "

Jag har den 16 augusti 2013 gjort ett förslag om hur det kan ske.

Jag har gjort en text med fyra rubriker:
Förenta nationernas mål i Agenda 2030
Klimatförändringen och miljöerna
Hav och marina resurser
Ekosystem och biologisk mångfald

Jag föreslår att det läggs på första sidan på hemsidan hos alla museer och myndigheter, högskolor, universitet och skolor o d enligt mitt förslag.

Texten är hämtad från Regeringens hemsida på Internet. Och slutar med:

För mer om detta se regeringens hemsida på internet
https://www.regeringen.se/sveriges-regering/

Det börjar med FNs alla 17 mål som innehåller alla problem i världen och Sverige och jag har ordnat så att man enkelt kan klicka fram delmål. Därefter kommer texter om klimatkrisen, hav och biologisk mångfald (mål 13,14 och 15). Det angår alla museer och myndigheter o d. Varje museum eller myndighet kan sedan anknyta till de FN-mål och delmål som de tycker passar dem.

Demokrati- och kulturministern bör se till att alla museer och myndigheter, skolor o d inför dessa texter i början på sina hemsidor

Förenta nationernas mål i Agenda 2030

Mars 2019

Mål 1 är att avskaffa all form av fattigdom överallt.

- **Ingen fattigdom**

Mål 2 är att avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning, uppnå en bättre kosthållning och främja ett hållbart jordbruk.

- **Ingen hunger**

Mål 3 är att säkerställa att alla kan leva ett hälsosamt liv och verka för alla människors välbefinnande i alla åldrar.

- **Hälsa och välbefinnande**

Mål 4 är att säkerställa en inkluderande och jämlik utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

- **God utbildning för alla**

Mål 5 är att uppnå jämställdhet, och alla kvinnors och flickors egenmakt.

- **Jämställdhet**

Mål 6 är att säkerställa tillgång till och hållbar vatten- och sanitetsförvaltning för alla.

- **Rent vatten och sanitet**

Mål 7 är att säkerställa att alla har tillgång till tillförlitlig, hållbar och modern energi till en överkomlig kostnad.

- **Hållbar energi för alla**

Mål 8 är att verka för en inkluderande och långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

- **Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt**

Mål 9 är att bygga upp en motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering och främja innovation.

- **Hållbar industri, innovationer och infrastruktur**

Mål 10 är att minska ojämlikheten inom och mellan länder.

- **Minskad ojämlikhet**

Mål 11 är att städer och bosättningar ska vara inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.

- **Hållbara städer och samhällen**

Mål 12 är att främja hållbara konsumtions- och produktionsmönster.

- **Hållbar konsumtion och produktion**

Mål 13 är att vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

- **Bekämpa klimatförändringen**

Mål 14 är att bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt i syfte att uppnå en hållbar utveckling.

- **Hav och marina resurser**

Mål 15 är att skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstöringen samt hejda förlusten av biologisk mångfald.

- **Ekosystem och biologisk mångfald**

Mål 16 är att främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, se till att alla har tillgång till rättvisa samt bygga upp effektiva och ansvarsskyldiga och inkluderande institutioner på alla nivåer.

- **Fredliga och inkluderande samhällen**

Mål 17 är att stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling.

- **Genomförande och globalt partnerskap**

Klimatförändringen och miljöerna

Enligt den nya museilagen 2017 ska ett museum bidra till samhället och dess utveckling genom att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning.

Förentaa nationens 17 mål gäller för hela världen och också för Sverige.

Som de viktigaste problemen nu kan ses FNs mål om klimat. hav och marina resurser och ekosystem och biologisk mångfald.

Här från regeringens skrivelse till riksdagen: **Politiken för global utveckling i genomförandet av Agenda 2030, skr. 2015/16:182 (pdf 782 kB) :**

Klimatavtalet från Paris från december 2015 är en milstolpe i klimatarbetet. För första gången har världen ett globalt klimatavtal där alla länder åtar sig att bidra med allt ambitiösare åtaganden. Avtalet skapar förutsättningar för ökat stöd till utvecklingsländer, både för att begränsa utsläppen och för att anpassa sig till klimatförändringarna.

Fattiga och sårbara länder som inte har resurser att anpassa sig samt kvinnor, män, flickor och pojkar som lever i fattigdom och utsatthet drabbas särskilt hårt av klimatförändringar. Åtnjutandet av de mänskliga rättigheterna kan påverkas av miljöförstöring och klimatförändringar, inklusive ursprungsbefolkningars rättigheter.

Fattigdomsbekämpningen riskerar att avstanna eller gå om intet om inte klimatförändringarna hejdas. Detta på grund av klimatförändringarnas effekter som t ex. extremare väder som torka, skyfall och stormar, vilket i sin tur också påverkar bl.a. vattentillgång och livsmedelsproduktion, men också stabilitet och säkerhet samt migrationsflöden. Arbeten som syftar till att reducera riskerna för, och minska konsekvenserna av, olyckor och katastrofer är också viktiga för anpassningen till ett förändrat klimat.

Sverige ska gå före i klimatfrågan som är vår tids ödesfråga. Alla länder måste ställa om till ett hållbart samhälle med låga utsläpp och hög motståndskraft mot klimatförändringarnas effekter. Det kräver ett sammanhållet globalt och nationellt klimatarbete samt att klimatarbetet, såväl utsläppsminskningar som anpassning, integreras på ett samstämmigt sätt i alla politikområden.

Sverige ska fortsatt vara en pådrivande part för genomförandet av klimatavtalet från Paris, inte minst i förhållande till utvecklingsländer. OECD-länder som Sverige har ett särskilt ansvar för att gå före genom ambitiösa utsläppsmål. Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer. Sverige driver på inom EU för en ambitiös klimatpolitik samt arbetar aktivt med andra länder och aktörer för att stärka allianser och samarbeten.

Sverige bidrar substantiellt till ett flertal globala klimatfonder. Sverige bidrar även till att främja kapacitetsuppbyggnad, teknikutveckling och innovativa lösningar för minskade utsläpp och klimatanpassning inte minst i utvecklingsländer. Sverige ska också bidra till att stödja utvecklingsländernas genomförande av de nationella klimatplanerna.

Kopplingarna mellan utvecklingsstrategier och klimatplanerna bör därmed också stärkas. Det är dock viktigt att även utvecklingsländerna har åtaganden under det nya avtalet och att fler länder uppmuntras att bidra till klimatfinansiering.

Hav och marina resurser
Sammanfattat handlar det om att förebygga och avsevärt minska alla slags föroreningar i havet, i synnerhet från landbaserad verksamhet, inklusive marint skräp och tillförsel av näringsämnen, samt om att hållbart förvalta, skydda och återställa marina och kustnära ekosystem. Havsförsurningens konsekvenser ska minimeras och åtgärdas. Effektiv fångstreglering ska införas. Överfiske, olagligt, orapporterat och oreglerat fiske liksom destruktiva fiskemetoder ska stoppas.

Vetenskapligt baserade förvaltningsplaner ska genomföras i syfte att återställa fiskbestånden på kortast möjliga tid till minst de nivåer som kan ge maximal hållbar avkastning. Minst 10 procent av kust- och havsområdena ska skyddas. Fiskesubventioner som bidrar till överkapacitet, överfiske eller olagligt, orapporterat och oreglerat fiske bör avskaffas och nya sådana ska förhindras.

Utvecklingsländers och de minst utvecklade ländernas behov bör integreras i WTO-förhandlingarna om fiskesubventioner. Den ekonomiska nyttan av ett hållbart nyttjande av marina resurser bör öka för små önationer under utveckling och de minst utvecklade länderna, bl.a. genom en hållbar förvaltning av fiske, vattenbruk och turism.

Vetenskaplig kunskap, forskningskapacitet och havsteknik ska utvecklas, med hänsyn till Oceanografiska kommissionens kriterier och riktlinjer, med fokus på små önationer under utveckling och de minst utvecklade länderna. Tillträde för småskaliga icke-industriella fiskare till marina resurser och marknader ska säkerställas. Bevarandet och hållbart nyttjande av haven och havsresurserna ska stärkas, bl.a. genom att genomföra FN:s havsrättskonvention.

Havens resurser bidrar till global livsmedelstrygghet och kan bidra till en hållbar tillväxt. Detta är viktigt för många fattiga länder och människor som är beroende av kustnära fiske. Det är också av betydelse för utveckling av hållbar turism där attraktiva miljöer med friska kustvatten och korallrev är viktiga.

Tillståndet för kustvatten och haven är mycket allvarligt. Ekosystemen och därmed havets ekosystemtjänster påverkas negativt av bl.a. klimatförändringar, havsförsurning, utvinning av mineral och bottentrålning, marin nedskräpning och miljögifter. Havens motståndskraft och förmågan att uppta och bryta ner näringsämnen och gifter, reglering av klimat m.m. försämras. Många fiskebestånd minskar kraftigt och arter dör ut.

Arbete mot ohållbara fiskesubventioner och överfiske är centralt. Att utveckla och genomföra vetenskapligt baserade förvaltningsplaner i syfte att återställa fiskbestånden till minst de nivåer som kan ge maximal hållbar avkastning är nödvändigt för att säkra livsmedelsresursen i utvecklingsländer och bidra till en hållbar ekonomisk utveckling.

För att bidra till arbetet med hållbara hav behövs samarbete över landgränser och samstämmiga åtgärder mellan flera politikområden som t.ex. miljö-, jordbruks-, fiske-, närings- utbildnings- och utrikespolitik.

Ekosystem och biologisk mångfald
Sammanfattat handlar det om att bevara, återställa och hållbart använda ekosystem på land och i vattendrag och deras ekosystemtjänster, särskilt skogar, våtmarker, berg och torra områden, i enlighet med de skyldigheter som anges i internationella överenskommelser.

Hållbart brukande av alla typer av skogar ska främjas, avskogning stoppas, utarmade skogar återställas och ny- och återbeskogningen kraftigt ökas i hela världen. Ökenspridning ska bekämpas och förstörd mark och jord ska återställas. Bergsekosystemen ska bevaras.

Omedelbara åtgärder ska vidtas för att minska förstörelsen av naturliga livsmiljöer, hejda förlusten av biologisk mångfald och skydda utrotningshotade arter. En rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid användning av genetiska resurser ska främjas samt lämpligt tillträde till sådana resurser, i enlighet med internationella avtal.

Omedelbara åtgärder ska vidtas för att stoppa tjuvjakt på och handel med skyddade djur- och växtarter. Åtgärder ska införas för att förhindra införseln av invasiva främmande arter samt kontrollera eller utrota prioriterade arter. Ekosystemens och den biologiska mångfaldens värden ska integreras i nationella och lokala planerings- och utvecklingsprocesser, strategier för fattigdomsminskning samt räkenskaper.

Finansiella resurser för biologisk mångfald, ekosystem och hållbart brukande av skogar ska öka och utvecklingsländer ska ges lämpliga incitament att utveckla ett sådant bruk, inklusive bevarande och återbeskogning. Globalt stöd mot tjuvjakt och illegal handel med skyddade arter ska öka, bl.a. genom ökade möjligheterna till hållbar försörjning i lokalsamhällen.

Fungerande ekosystem och biologisk mångfald är grunden för de processer som förser oss med mat, vatten, energi, kläder etc. Skydd, bevarande av och hållbart nyttjande och restaurering av ekosystem och naturresurser samt bevarande av biologisk mångfald är därför nödvändigt.

De viktiga sambanden mellan ekonomisk utveckling och behovet av att skydda och bevara ekosystem, inklusive biologisk mångfald behöver tydliggöras.

Den pågående utarmningen av den biologiska mångfalden drabbar i särskilt hög grad människor som lever i fattigdom vilka ofta livnär sig på naturresurser. Många av dessa är kvinnor. Arbetet i konventionen om biologisk mångfald och de s.k. Aichimålen är väsentligt för att nå flera av de globala målen.

Hållbart brukande av skogsresurser, inklusive minskning av avskogning, är viktigt bl.a. vad gäller klimatpåverkan, hållbar energi, tryggad livsmedelsförsörjning, ekonomisk tillväxt och fattigdomsbekämpning.

Olagliga avverkningar och handel med associerade trävaror ger negativa effekter på skogar och på människorna som lever av och i dessa skogar. Utvecklingsländer har särskilda behov av tekniskt och vetenskapligt kunnande, liksom av resurser, för att utveckla, bevara och hållbart bruka skogsekosystem, inklusive återbeskogning.

Arbete med skog och hållbar utveckling kräver samstämmiga åtgärder mellan olika politikområden som närings-, jordbruks, miljö-, klimat- och utrikespolitik.

För mer om detta se regeringens hemsida på internet
https://www.regeringen.se/sveriges-regering/

Från sida.se. 22 mars 2020 https://www.sida.se/Svenska/

Sida - Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete

- SÅ FUNGERAR BISTÅNDET
- TEMAN
- LÄNDER
- ENGAGERA DIG
- FÖR SAMARBETSPARTER
- OM OSS
- AKTUELLT OCH PRESS
- PUBLIKATIONER
- LEDIGA JOBB
- FRÅGEFORUM
  - Sida - Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete
  - Sida - Swedish International Development Cooperation Agency
- KONTAKT
- ENGLISH

Aktuellt

18 mars 2020
Sida följer spridningen av det nya coronaviruset
Världen upplever nu en alarmerande och snabbt föränderlig situation på grund av ...

10 mars 2020
Sida ger 45 miljoner i humanitärt stöd till gräshoppsinvasionen i östra Afrika
Invasionen av ökengräshoppor i flera länder i östra Afrika utgör en humanitär ...

6 mars 2020
Folkets revolution i Sudan banar väg för jämställdhet
Sju experter på jämställdhet tar plats i Sudans ministerier efter ett nytt ...

5 mars 2020
2020 ett viktigt år för jämställdhet
I år är det 25 år sedan Pekingplattformen antogs – ett dokument som än i dag är ...
Läs alla

Kontakta oss
Pressrum
Publikationer
Kurser
Sajtkarta

Sajtkarta

Om oss

- Om Sida
- Organisation
  - Styrelsen
  - Generaldirektörens stab
  - Internrevision
  - Avdelningen för ledningsstöd
  - Avdelningen för HR och kommunikation
  - Avdelningen för verksamhetsstöd
  - Avdelningen för internationella organisationer och tematiskt stöd
  - Avdelningen för partnerskap och innovation
  - Avdelningen för Europa och Latinamerika
  - Avdelningen för Asien, Mellanöstern och humanitärt bistånd
  - Avdelningen för Afrika
  - Sidas vetenskapliga råd
- Så styrs vi
  - Förordning med instruktion
  - Regleringsbrev och återrapportering
  - Policy och strategier
- Budget
- Lediga jobb
- Om webbplatsen
  - Behandling av personuppgifter
  - Sajtkarta

Aktuellt och press

- Nyheter
  - 2020
  - 2019
  - 2018
  - 2017
  - 2016
- På gång
  - Tidigare evenemang
- Development Talks
- Pressrum
  - Pressmeddelanden
  - Pressinbjudningar
  - Pressbilder
  - Logotyp
  - Sidas bildbank
  - Historiska biståndsbilder
- Debattartiklar
  - 2020

    - 2019
    - 2018
    - 2017
    - 2016
- Sida i medierna
    - 2019
    - 2018
    - 2017
    - 2016
    - 2015
    - 2020
    - 2014
    - 2013
    - 2012
- Prenumerera
-

Så fungerar biståndet

- Svenskt bistånd
    - Svenskt bistånd får högt betyg
    - Globala Målen och klimatavtalet
    - Prioriteringar i biståndet
    - Uppföljning och kontroll av biståndet
    - Bra bistånd är effektivt
    - Om fattigdom
    - Åsikter om bistånd
- Olika sorters bistånd
    - Två sorters bistånd
    - Humanitärt bistånd
    - Insatser före och efter katastrofen
- Finansieringsformer
    - Utvecklingsfinansiering
    - Sidas garanti-instrument
- Aktörer i biståndet
    - Civilsamhället
    - Offentlig sektor
    - Forskare och universitet
    - Näringslivet
    - Svenskt bistånd via FN
    - Svenskt bistånd via EU
    - Världsbanken
- Öppenhet och anti-korruption
    - Vårt arbete mot korruption
    - Öppenhet och transparens
- Resultat av svenskt bistånd
    - Sidas utvecklingssamarbete 2018
    - Att mäta och kommunicera resultat
    - Människan i centrum
    - Resultatexempel

Teman

- Demokrati, mänskliga rättigheter och yttrandefrihet
  - Resultatexempel
- Fredliga och inkluderande samhällen
  - Resultatexempel
- Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter
  - Sida försvarar aborträtten
- Jämställdhet
  - Resultatexempel
- Utbildning
- Forskning
  - Stöd till utveckling av innovationssystem
- Miljö och klimat
  - Resultatexempel
- Hantering av vattenresurser
- Hållbar energi
- Hälsa
  - Resultatexempel
- Vatten och sanitet
- Lantbruk och livsmedelsförsörjning
  - Resultatexempel
- Handel
- Privatsektorutveckling
- Sysselsättning
- Migration
-

Länder

- Afrika söder om Sahara
  - Burkina Faso
  - Centralafrikanska republiken
  - Demokratiska republiken Kongo
  - Etiopien
  - Kamerun
  - Kenya
  - Liberia
  - Mali
  - Moçambique
  - Niger
  - Nigeria
  - Rwanda
  - Somalia
  - Sudan
  - Sydsudan
  - Tanzania
  - Tchad
  - Uganda
  - Zambia
  - Zimbabwe
  - Regionalt samarbete i Afrika
- Mellanöstern och Nordafrika

    - Regionalt samarbete i Mellanöstern och Nordafrika
    - Irak
    - Jemen
    - Palestina
    - Syrien
- Asien
    - Regionalt samarbete i Asien och Oceanien
    - Afghanistan
    - Bangladesh
    - Kambodja
    - Myanmar (Burma)
- Europa
    - Regionalt samarbete i Europa
    - Albanien
    - Belarus
    - Bosnien-Hercegovina
    - Georgien
    - Kosovo
    - Moldavien
    - Nordmakedonien
    - Ryssland
    - Serbien
    - Turkiet
    - Ukraina
- Latinamerika
    - Bolivia
    - Colombia
    - Guatemala
    - Kuba
    - Venezuela
- Globala utvecklingsinsatser
    - Resultatexempel

Engagera dig

- Att arbeta med bistånd
- Lediga jobb på Sida
    - Personalstrategi
    - Tillsatta befattningar
- Internationella tjänster
    - Bilaterala Biträdande Experter (BBE)
    - Junior Professional Officer (JPO)
    - Special Assistant to the Resident Coordinator (SARC)
    - Junior Professionals in Delegation (JPD)
    - UN Youth Volunteer
- Sidas stipendier och praktikprogram
- Boka en föreläsning genom Sida Alumni
- Skolmaterial
    - Journalistik från hela världen
    - Klura med Clara

    - Värderingsövningar
    - We_change, gymnasiesatsning för hållbar utveckling
    - Den livsfarliga historien – kunskap för fred, försoning och framtid
- Tips på annat engagemang
    - Volontärarbete och praktikantprogram
    - Kulturutbyten
    - Föreningar
- Vanliga frågor om engagemang
-

För samarbetsparter

- Aktörsgrupper
    - Civila samhället / organisationer
    - Forskarsamhället och universitet
    - Näringslivet
    - Offentlig sektor
- Resurser för alla aktörsgrupper
    - Att samarbeta med Sida
    - Kurser och utbildning
    - Metod och verktyg
    - Mål- och resultatstyrning
    - Utlysningar
    - Upphandlingar
    - Utvärderingar
    - OECD-DAC
    - Globala målens logotyper
    - Sidas logotyp

Sven Wimnell 9+16+26 maj 2016:

Sveriges 6 regioner. Länsstyrelser, landsting och kommuner. Invånare 2005 och 2013. Antalet bostäder 2010. Länkar till deras hemsidor på internet 6 maj 2016 med uppgifter om allt de vill visa upp.

http://wimnell.com/omr36-39zzzq.pdf

Innehåll:

Sida

3 **Sveriges regioner.**

10 **Länsstyrelser, landsting och kommuner. Invånare 2005 och 2013. Antalet bostäder 2010. Länkar till deras hemsidor på internet 6 maj 2016 med uppgifter om allt de vill visa upp**.
Kompletteringar har skett den 14 och 16 maj 2016:
För varje län har lagts till:
* Skattesatser 2016 i kommuner, län riket. Uppgifter från SCB.
* Sammanräknad förvärvsinkomst per kommun år 2014 för kvinnor och män. Uppgifter från SCB.
* Samtliga förväntade påbörjade bostäder genom nybyggnad, Uppgifter från boverkets intervjuundersökningar presenterade i maj 2016.
* Antal förvärvsarbetande (dagbefolkning) efter sektor och kommun År 2014. Uppgifter från SCB.
* Svenskt Näringslivs hemsidor för länen.
* Arbetsförmedlingarna i länen.
* Handelsbanken

11 1) Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län.

29 2) Dalarnas, Gävleborgs, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands och Örebro län.

55 3) Östergötlands, Jönköpings, Kalmar och Kronobergs län.

74 4) Gotlands och Stockholms län.

84 5) Hallands, Värmlands och Västra Götalands län.

106 6) Blekinge och Skåne län.

119 **Detaljer om kommunerna. Folkmängd per tätort och småort per kommun 2005 (enligt SCB)**

121 1) Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län.

144 2) Dalarnas, Gävleborgs, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands och Örebro län.

177 3) Östergötlands, Jönköpings, Kalmar och Kronobergs län.

200 4) Gotlands och Stockholms län.

212 5) Hallands, Värmlands och Västra Götalands län.

246 6) Blekinge och Skåne län.

267 **Pressinbjudan: Indelningskommittén presenterar diskussionsunderlag angående Sveriges framtida regionala indelning.**

277 **Några kommentarer den 14 maj 2016.**

280 **Innehållet i hemsidor hos boverket, naturvårdsverket och socialstyrelsen samt arbetsuppgifter för den nya regeringen.**

293 **Människor påverkas hela livet av fysiska och sociala miljöer de vistas i.**

294 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.

297 Utvecklingens krafter

298 Systemet för mänskliga verksamheter

301 Den fundamentala påverkanskedjan

303 Sven Wimnells hemsida på Internet: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?

305 Något om välfärd och näringsliv. 26 maj 2016.

307 Näringslivet.

308 Svenskt Näringaliv

317 Arbetsförmedlingen

324 Handelsbanken

Från SKR.se 28 dec 2019

Sveriges kommuner och regioner

Meny

Arbetsgivare, kollektivavtal

Demokrati, ledning, styrning

Ekonomi, juridik, statistik

Hälsa, sjukvård

Integration, social omsorg

Näringsliv, arbete, digitalisering

Samhällsplanering, infrastruktur

Skola, kultur, fritid

Förskola, grund- och gymnasieskola

Kultur, fritid

Om SKR

- Lediga jobb Remisser Styrelsehandlingar och beslut Styrelse och beredningar Kansliorganisation Om SKR

Mer från SKR

- Kurser och konferenser Rapporter och skrifter Cirkulär Webbsändningar Nyhetsbrev Press Lärande exempel Bloggar

Kommuner, regioner

- Kort om kommuner och regioner Kommuner, lista Fakta kommuner och regioner Regioner, lista

Hjälp

English pages
Lättlästa sidor
Webbkarta
A-Ö index

Webbhandboken

I webbhandboken samlar vi alla riktlinjer, instruktioner och annat som krävs för att kunna göra ett bra jobb med sidorna på SKR:s webbplatser.
Sök i webbhandboken
Om webbhandboken

Om SKR

SKR är en arbetsgivar- och intresseorganisation. Vi är en medlems-organisation för alla kommuner och regioner.

SKR:s uppgift är att stödja och bidra till att utveckla kommuner och regioners verksamhet. Vi fungerar som ett nätverk för kunskapsutbyte och samordning. I vår roll ingår att ge service och professionell rådgivning till tjänstepersoner och förtroendevalda i kommuner och regioner inom alla de frågor som kommuner och regioner är verksamma inom. Vi erbjuder även kurser och konferenser inom många ämnen.
SKR:s medlemmar

Sveriges största arbetsgivarorganisation
SKR är arbetsgivarorganisation för alla kommuner och regioner. De är tillsammans arbetsgivare för mer än en miljon människor. SKR har till uppgift att teckna centrala kollektivavtal om lön och allmänna anställningsvillkor.
Arbetsgivarfrågor

Det går att göra skillnad
SKR:s ambition är att ligga steget före och belysa viktiga omvärldsförändringar. På så vis kan vi påverka utvecklingen i den riktning som ger störst nytta för våra medlemmar, och som i förlängningen bäst gynnar allmänheten. Genom intressebevakning arbetar vi för att påverka beslutsfattare såväl nationellt som internationellt.
Internationellt
Lättläst information om Sveriges Kommuner och Regioner

Fakta om kommuner och regioner

Antal kommuner och regioner
Det finns 290 kommuner och 21 regioner i Sverige. Gotlands kommun räknas in både under kommuner och regioner. Gotland är kommun med landstingsuppgifter och regionalt utvecklingsansvar och har också rätt att kalla sig region.

Så styrs regionerna
Regionerna styrs av politiker som valts direkt av länets invånare. Det betyder att medborgarna har stora möjligheter att påverka och kontrollera hur regionerna utför sina uppdrag.
Så styrs regionerna

Så styrs kommunerna
Kommunerna ansvarar för en stor del av den samhällsservice som finns där vi bor. Bland de viktigaste uppgifterna är förskola, skola, socialtjänst och äldreomsorg. Kommunerna styrs av politiker som valts direkt av medborgarna. Det betyder att medborgarna har stora möjligheter att påverka och kontrollera hur kommuner utför sina uppdrag.
Så styrs kommunerna

Kommungruppsindelning
Sveriges Kommuner och Landstings kommungruppsindelning 2017. Här finns en beskrivning av den reviderade kommungruppsindelning som gäller från 1 januari 2017.
Kommungruppsindelning
Läns- och kommunregister

Här finner du en lista över alla län och vilka kommuner de innefattar samt en lista med landets alla kommunkoder och en karta över Sveriges kommuner.
Länsregister
Kommunkoder
Kommunindelning, karta från SCB (PDF, nytt fönster)

Kostnader och intäkter för kommuner och regioner
Vi har sammanställt statistik kring hur kommunernas och regionernas kostnader och intäkter är fördelade. Du finner bland annat tabeller med övergripande uppgifter om kommunernas och landstingens resultat, de siffror som diagrammen bygger på samt utvecklingen av statsbidragen.
Fakta om kommunernas och regionernas kostnader och intäkter

Antal anställda i kommuner och regioner
Sveriges kommuner och regioner är tillsammans arbetsgivare för mer än en miljon människor. Mer exaka och uppdaterade uppgifter hittar du på våra statistik-sidor.
Personalstatistik

Rena fakta om kommuner och regioner
Det finns många föreställningar och uppfattningar om kommuner och regioner och den verksamhet som de ansvarar för.
Många gånger är uppfattningarna korrekta och relevanta och bidrar till att förbättra våra välfärdstjänster. Andra gånger baseras de på bristfällig fakta, onyanserade resonemang och oproportionerliga slutsatser. Orsaker och verkan, resultat och resursfördelning – det är inte alltid det låter sig förklaras i korta, slagkraftiga rubriker.
Vi har därför tagit fram en skrift där vi samlat fakta om kommuner och regioner i ett försök att ge hela bilden, eller den bild som sällan visas.
Välfärden i siffror

Läs vidare
Därför är självstyrelse bra
Styra Sverige, så fungerar det
Lista på kommuner som återtagit benämningen stad
Stads- och kommunhistoriska institutet
Kartor, SCB:s webbplats

Informationsansvarig
- **Björn Kullander Handläggare**

Sveriges Kommuner och RegionerSKR är en medlems- och arbetsgivarorganisation för landets alla kommuner och regioner. Vi är en politiskt styrd organisation och vår styrelse består av förtroende-valda från kommuner och regioner. Sveriges Kommuner och Regioner hette tidigare Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

Kontakta SKR
Adress och övrig kontaktinformation
08-452 70 00
info@skr.se

- Facebook
- Twitter
- YouTube
- RSS
- Prenumerera på webbinnehåll
- SKR:s webbhandbok
- Om webbplatsen
- Kakor
- Personuppgifter - GDPR
- Förbättra webbplatsen

Kommungruppsindelning 2017

Här är en beskrivning av SKLs kommungruppsindelning 2017 som gäller från den 1 januari 2017. Det är en omarbetning av den tidigare kommungruppsindelningen från 2011.

Kommungruppsindelningen används för att underlätta jämförelser och analyser i olika statistiska sammanhang och är utarbetad på Statistiksektionen, SKL.

Indelningen består av totalt nio grupper fördelade på tre huvudgrupper, där kommunerna grupperats utifrån vissa kriterier som tätortsstorlek, närhet till större tätort och pendlingsmönster. Dataunderlaget är hämtat från SCB:s olika databaser.

Förändringar jämfört med tidigare indelning
Huvudprincipen för den nya indelningen har varit storlek på tätorten, närhet till större tätort och pendlingsmönster. Grupperna storstad och större städer bygger nu på antal invånare i den största tätorten i kommunen istället för som tidigare, invånarantalet i hela kommunen.

En ny grupp, mindre stad/tätort, har tillkommit och pendlingsmönstren i omkringliggande kommuner har fått ökad betydelse. Grupperna varuproducerande kommuner och kommuner i tätbefolkad respektive glesbefolkad region har utgått. Gruppen turism-och besöksnärings-kommuner finns kvar, men med förändrad definition.

Beskrivning av grupperna
För en mer utförlig och detaljerad beskrivning, se publikationen Kommungruppsindelning 2017.

A. Storstäder och storstadsnära kommuner
A1. Storstäder - kommuner med minst 200 000 invånare varav minst 200 000 invånare i den största tätorten.

A2. Pendlingskommun nära storstad - kommuner där minst 40 procent av nattbefolkningen pendlar till arbete i en storstad eller storstadsnära kommun.

B. Större städer och kommuner nära större stad
B3. Större stad - kommuner med minst 50 000 invånare varav minst 40 000 invånare i den största tätorten.
B4. Pendlingskommun nära större stad - kommuner där minst 40 procent av nattbefolkningen pendlar till arbete i en större stad.
B5. Lågpendlingskommun nära större stad - kommuner där mindre än 40 procent av nattbefolkningen pendlar till arbete i en större stad.

C. Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner
C6. Mindre stad/tätort - kommuner med minst 15 000 men mindre än 40 000 invånare i den största tätorten.
C7. Pendlingskommun nära mindre stad/tätort - kommuner där minst 30 procent av nattbefolkningen pendlar till arbete i annan mindre ort och/eller där minst 30 procent av den sysselsatta dagbefolkningen bor i annan kommun.
C8. Landsbygdskommun - kommuner med mindre än 15 000 invånare i den största tätorten, lågt pendlingsmönster (mindre än 30 procent).
C9. Landsbygdskommun med besöksnäring - landsbygdskommun med minst två kriterier för besöksnäring, dvs antal gästnätter, omsättning inom detaljhandel/ hotell/ restaurang i förhållande till invånarantalet.

Översiktstabell och lista på indelning 2017 (Excel, nytt fönster)
Classification of Swedish municipalities 2017 (engelsk översättning) (PDF, nytt fönster)

Publikationer
Kommungruppsindelning 2017 (PDF, nytt fönster)

https://skr.se/tjanster/omwebbplatsen/omkakor/webbkarta.16.html

Webbkartan visar alla sidor som finns på webbplatsen.

Webbkarta

Webbkartan visar alla sidor som finns på webbplatsen.

- ## Arbetsgivare, kollektivavtal
  - Arbetsmiljö
    - Arbetsmiljöansvar
      - Arbetmiljöansvar, arbetsgivare
      - Arbetsmiljöansvar, förtroendevalda
      - Partsarbete inom arbetsmiljö
      - Roller
    - Arbetsmiljörådet

- Arbetsmiljöutbildning
- Arbetsmiljöverket, tillsyn
- Avtal om samverkan och arbetsmiljö
- Forskning och utveckling
- Friskare arbetsplatser
  - Styrning och ledning
  - Stödpaket till lokal nivå
  - Stärka chefers förutsättningar
  - Bättre användning av företagshälsovården
  - Ta vara på medarbetarnas engagemang
  - Stärkt samverkan rehabprocessen
  - Nya vägar tillbaka
  - Verksamhetsspecifika insatser
- Fysisk arbetsmiljö
  - Ergonomi
  - Hot och våld
- Organisatorisk och social arbetsmiljö
  - Friskfaktorer
  - Hot och våld
  - Kränkande särbehandling

- Organisatorisk och social arbetsmiljö i skolan
- Rehabilitering, arbetsanpassning
  - Lagar, rehabilitering
- Sjukfrånvaro, läkarintyg
- Systematiskt arbetsmiljöarbete
  - Checklista
- Upphandling företagshälsovård

- Arbetsrätt, lagar
  - Anställning
    - Anställningens ingående
    - Anställningens upphörande
      - Avskedande
      - Företrädesrätt, återanställning
      - Uppsägning, arbetsbrist
      - Uppsägning, personliga skäl
    - Anställningsformer
    - Under anställningen
  - Diskriminering
    - Aktiva åtgärder
  - Förhandling MBL

- Lagar, anställning
- Rehabilitering, ansvar
  - Arbetslivsinriktad rehabilitering
- Råd och stöd
- Verksamhetsövergång
  - Kollektivavtalsfrågor
- Avtalsrörelse
  - A-Ö om avtalsrörelse
  - Frågor och svar
  - Förhandlingsorganisation
- Chefs- och ledarskap
  - Chefsförsörjning
  - Forskning, utveckling
  - Leda för Resultat, skola
  - Leda för Resultat, socialtjänst
    - Film och handbok
    - Inspireras av andra
    - Kommunpresentationer
    - Uppföljning
  - Toppledarprogrammet

- Pedagogik
- Programledning
- Förtroendevaldas arbetsgivaransvar
  - Arbetsmiljö
    - Utbildningspaket förtroendevalda
  - Jämställdhet
  - Kompetensförsörjning
  - Lönepolitik
    - Strategiskt lönepolitiskt arbete
    - Långsiktighet och dialog
    - Lönepolitik - ett redskap för styrning
  - Mångfald
- Internationellt, EU
  - Sociala dialogen
    - Organisationer, sociala dialogen
      - CEEP Sverige
- Kollektivavtal
  - Allmänna bestämmelser (AB)
    - Äldre avtal
    - Karensavdrag

- Försäkringar
  - Förtroendevalda
- Huvudöverenskommelse (HÖK)
- Lönekollektivavtal vid sidan av HÖK
- Pensioner
  - Förtroendevalda
  - Äldre pensionsavtal
- Råd och stöd
- Övriga kollektivavtal
  - Omställningsavtalet
  - Samverkansavtal
    - Stödmaterial, samverkansavtalet
- Lönebildning
  - Arbetsidentifikation, AID
  - Lokal lönebildning
    - Varför lokal lönebildning
  - Lönelänken
    - Lönestruktur
      - Arbete
      - Individen

- Marknaden
- Partsgemensamma arbeten
  - Strategisk kompetensförsörjning
  - Utvecklad lokal lönebildning
  - Workshop lönespridning
- Personal- och kompetensförsörjning
  - Heltid
    - Heltidsresan
  - Hälso och sjukvård
    - Bemanningstrend inhyrd personal
  - Överenskommelse, utvecklade förutsättningar för vårdens medarbetare
- Nyanländas kompetens
  - Resurser och material
    - Hälso- och sjukvård
    - Skola och förskola
    - Språk i arbetslivet
  - Snabbspår och jobbspår
- Rekryteringsstrategier för välfärdsjobben
  - Använd kompetensen rätt
  - Bredda rekryteringen

- Anställa personer med funktionsnedsättning
  - Dela upp arbetet
  - Erfarenhet av att anställa en person med funktionsnedsättning
  - Rekrytera och matcha
  - Tillgängliga arbetsplatser
- Fler män till välfärden
  - Fler vägar in till förskolan
  - Kompetenta medarbetare
  - Rekrytera fler
  - Utmana normerna
- Fler jobbar mer
- Förläng arbetslivet
- Lärande exempel
- Marknadsför jobben
- Skapa engagemang
- Underlätta lönekarriär
- Utnyttja tekniken
- Visa karriärmöjligheterna
- Räddningstjänst i beredskap

- Skola
  - Behörighets- och lärarlegitimationsreformen
  - Fritidshem
  - Förskola
  - Partsgemensamt arbete
  - Personalstatistik över lärare
- Socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård
- Studentmedarbetare
- Utbilda för framtidens välfärd
- Yrkeshögskola, rekrytering
- Sveriges Viktigaste Jobb
- Uppföljning, analys
  - Hållbart medarbetarengagemang, HME
    - Enkätfrågor HME
      - HME-enkäten på engelska
    - Frågor och svar
    - Goda exempel
    - Redovisning i Kolada
  - Lönelänken
  - Personalnyckeltal

- Statistik, personal

- **Demokrati, ledning, styrning**

- Digital kompetensutveckling
  - Leda för digital utveckling
    - Digitalisering som en del i styrningen
    - Mål och vision
  - Verksamhetsutveckling med digitalisering
  - Jakten på den perfekta digitaliseringen
  - Överenskommelsen
    - Kartläggning av behov och stöd

- Driftformer, valfrihet
  - Avtalssamverkan
  - Gemensam nämnd, kommunalförbund
  - Kommunala företag (bolag)
    - Principer, styrning kommun- och landstingsägda företag
    - Revision, kommunala företag
    - Underlag och mallar, bolagsordning samt ägardirektiv
  - Privata utförare, konkurrens
    - Huvudman, ansvarsfördelning, roller

- Konkurrensneutralitet
  - EU- och konkurrensrättens betydelse
  - Likabehandling i valfrihetssystem
- Offentlig säljverksamhet
- Styrning i valfrihetssystem
- Tillståndsplikt, anmälningsplikt
- Utmaningsrätt
  - Kommuner som har utmaningsrätt
- Valfrihetssystem och ersättningsmodeller
- Hälso-och sjukvård
  - Ersättningsmodeller, hälso- och sjukvård
    - Ersättningsmodeller i primärvård
      - Fast ersättning
      - Riskjustering för socioekonomi
      - Riskjustering sjukdomsbörda, ACG
      - Rörlig ersättning
      - Övriga ersättningar

- Ersättningsmodeller i specialiserad vård
- Valfrihetssystem i regioner, beslutsläge
- Vårdvalsnätverket
- Social omsorg
  - Ersättningssystem
    - Ersättningssystem, hemtjänst 2019
  - Nätverk, utveckling valfrihetssystem
  - Valfrihetssystem i kommuner, beslutsläget 2019
- Valfrihetssystem, information och stödmaterial
- EU, internationellt
  - EU, kommuner och regioner
    - EU:s fonder och program
      - Sektorsprogram
      - Struktur- och investeringsfonder
    - Kommun- och regionförbund, Europa
    - Lär andra om EU
    - Prioriterade EU-frågor, SKR
  - Europa 2020-strategin

- Europarådet, CLRAE
  - CLRAE:s arbete
  - Kommunal självstyrelse, konventionen
  - Svenska delegationen
- Internationella samarbeten
  - Internationella projekt
  - Kommunala partnerskap
  - Vänorter
- Organisationer, nätverk
- Regionkommittén
  - Regionkommitténs arbete
  - Svenska delegationen
  - Utskott, Regionkommittén
- Stöd, internationellt arbete
- Svenska regionkontor, Bryssel
- Medborgardialog, delaktighet
  - Aktivt medskapande, brukare och patienter
  - Demokratibarometern
  - Demokratiresan – en podcast om demokrati
  - Medborgardialog

- Bokskåpet, publikationer
- Dialogguiden
- Medborgarbudget
  - Nätverk medborgarbudget
- Medborgardialog i komplexa frågor
  - Komplexa samhällsfrågor, utbildning
  - Medskapande dialog för romsk inkludering
  - Nätverk medborgardialog för integration
- Nätverk förtroendevalda
  - Nätverk tjänstepersoner
  - Nätverk verksamhetsresultat
- Medborgarskapsceremonier
- ODI, självutvärderingsverktyg
- Samverkan, civilsamhället
  - Nätverk för systematiskt samarbete
- Webbundersökning, information till alla
- Mänskliga rättigheter, jämställdhet
  - Barnets rättigheter
    - Barnkonsekvensanalys

- Barnkonventionen blir svensk lag
  - Förberedelser
    - Framgångsfaktorer
    - Implementeringsnycklar, uppföljning
    - Tillämpningsnycklar, verksamheter
- Nätverk barnets rättigheter
- Stödstrukturer, modeller
  - Barnrättsforum Skåne
    - Effekter av barnrättsstrategernas arbete
  - Emmaboda kommun
    - Ledningen i Emmaboda kommun om arbetet med barnets rättigheter
  - Karlstads kommun
- Utbildningar barnets rättigheter
  - Lärande samtal om barnets rättigheter
  - Öva barnets rättigheter, kortlek
- Jämställdhet
  - CEMR-deklarationen
  - Jämställda arbetsvillkor

- Jämställt föräldraskap
- Sexuella trakasserier
- Jämställd sjukskrivning
- Kvinnor som toppolitiker
- Modellkommuner/regioner
  - Frågor och svar, Modellkommuner/ Modellregioner
  - Modell för benchmarking
- Män och jämställdhet
- Nätverk, jämställdhet
- Vägledning, jämställdhetsintegrering
- Kvinnofrid
  - Detta tycker SKL, kvinnofrid
  - Framgångsfaktorer, kommuner
  - Förändringsarbete, våldsutövare
  - Kvinnofridsarbete, omfattning och regelverk
  - Kvinnofridsnätverket
  - Kvinnofridssatsning 2018-2020
  - Nationellt kunskapsstöd, kvinnofrid
- MR i styrning och ledning

- MR-kommun/region, plattform
    - MR-städer, uppsatser
- Nätverk, mänskliga rättigheter
- Uppföljning, nyckeltal inom MR
- Nationella minoriteter
    - Frivillig ansökan, förvaltningsområden
- Rasism, diskriminering
    - Nätverk mot rasism och diskriminering
    - Verktygslåda för lika rätt
- Politisk styrning, förtroendevalda
- Fullmäktige, styrelser och nämnder
    - Fullmäktige, uppdrag och utveckling
        - Fullmäktiges program, privata utförare
            - Exempel, fullmäktiges program
        - Stöd till fullmäktiges arbete
    - Styra blocköverskridande och i minoritet, forskning
    - Styrelsens och nämndernas ansvar
- Fusk, oegentligheter, korruption, intern kontroll
    - Intern kontroll

- Motverka fusk och oegentligheter
  - Förebygga
  - Leta
  - Agera
- Motverka korruption
  - Korruptionsbekämpning, nätverk
  - Mot mutor och jäv
  - Uppförandekod offentligt ägda företag
  - Överenskommelse, byggsektorn
  - Överenskommelse, vårdsektorn
  - En utbildning som stöd i arbetet med att motverka korruption
- Förtroendevalda i Sveriges län
- Hot, hat, våld mot förtroendevalda
  - Digitala miljöer, social media
    - Hat och hot i digitala miljöer
    - Nättroll och internetkunskap
  - Frågor och svar om hot, hat och våld mot förtroendevalda
  - Förebygga och hantera hot, hat, våld
    - Exempel, erfarenheter

- Informationsmaterial
- Riktlinjer, handlingsplaner
- Säkerhet vid nämndsmöten och fullmäktige
- Nätverk för att med systematik förebygga hot, hat och våld
- Stöd vid hot, hat och våld
  - Förtroendevaldas självcensur
  - Jämn fördelning av makt och inflytande
    - Fem filmer om hot och hat
    - Utbildning om hot och hat
- Kommunalt självstyre, så styrs kommunen och regionen
  - Därför är självstyrelse bra
    - Fakta om kommunal självstyrelse
    - Lokala förutsättningar får styra
    - Man kan lära av varandra
    - Medborgare har nära till besluten
    - Överblick och helhetssyn blir bättre
  - Så styrs kommunen

- Så styrs regionerna
- Bestämmelser som skyddar självstyrelsen
- Stads- och kommunhistoriska institutet
- Styrning av offentligt finansierad verksamhet
- Kommunutredningen

- Politiskt ledarskap
  - Ledarprogram för toppolitiker
  - Mentorprogram
  - Podcast om politiskt ledarskap
  - Samarbete, arbetsfördelning mellan politiker och chefer
    - Processledare
  - Toppolitiker och kvinnor
    - Mentorer, förtroendevalda
    - Statistik
- Stöd och utbildning, förtroendevalda
  - Ditt politiska uppdrag
  - Fullmäktige, styrelser, nämnders uppdrag, ansvar
    - Styrelser, nämnders verksamhetsanvar
  - Ditt arbetsgivaransvar

- Demokrati, demokratiutveckling
- Självstyrelse, lagstiftning, regler
  - Lagstiftning och regler
- Revision
  - Ansvarsprövning
    - Det kommunala ansvarssystemet
    - Frågor och svar om ansvarsprövning
  - Att vara förtroendevald revisor
    - Reglemente och arbetsordning
    - Revisorerna anlitar sakkunniga
    - Revisorernas oberoende
  - Fakta om revisorer och ekonomi
  - God revisionssed
    - Revisionsberättelse, rapporter
    - Revisionsprocessen
  - Offentlighet, sekretess, dokumenthantering
  - Revision i kommunala företag
    - Lekmannarevision i aktiebolag
    - Revision i stiftelser och övriga företagsformer
  - Upphandling revisionstjänster

- Upphandling finansiell revision, kommunala företag
- Upphandling sakkunniga
- Stöd för att styra och leda
  - Att styra för resultat
    - Kommunkompassen, utvärderingsverktyg
      - Kvalitetspris, Sveriges KvalitetsKommun
      - Tre kommuner berättar om kommunkompassutvärderingar
      - Utvärderingsrapporter, kommunkompassen
    - Ledningssystem, systematiskt kvalitetsarbete
  - Resultatstyrning
    - Erfarenheter av resultatstyrning
    - Modell samverkan, nya perspektiv
  - Utvecklingsprojekt, nätverk
    - Arbetsgivarpolitik i styrningen
    - Effektivare administration
      - Lärande exempel
    - Förenklat och effektivare styrsystem
      - Följ projektet förenklat och effektivare

styrsystem
- Förändra radikalt
- Nätverk för resultat
- Värderingsarbete, organisationskultur
  - Erfarenheter, kultur och värderingar
  - Verktyg, dialog och värderingar
- Kommunens Kvalitet i Korthet
  - Det här är KKiK
  - Exempel, se hur andra gör
  - Inför mätning, arbetsmaterial
  - Insamling av resultat, Kolada
  - Introduktion för nya projektledare
  - KKiK 2020
  - Servicemätning
- KKiK 2019
- KKiK resultat, material för analys
  - Analysera och förbättra, stödmaterial
  - Hitta resultat i Kolada och jämför
  - Presentera KKiK-resultat

- Resultat 2017, sammanställning
- Resultat 2018, sammanställning
- Planera, följa upp och åtgärda
  - Planera
    - Planeringsförutsättningar, omvärldsbevakning
      - Förplanering, budgetprocess
      - Omvärldsbevakning, 13-trender
      - Omvärldsbevakning, exempel
  - Följa upp och analysera
    - Effektivitetsverktyg
    - Följa upp och analysera verksamhet
      - Uppföljning i primärvård, modell
    - Uppföljning och kontroll, verktyg
  - Åtgärda
- Upphandling
  - Beställargrupper, nätverk
  - Det här gör SKR
  - Hållbar upphandling

- Innovation, se hur andra gör
  - Exempel, se hur andra gör
- Juridisk rådgivning, upphandlingsregler
  - E-upphandling
- Praktiskt stöd, verksamhetsområden
- Strategisk upphandling, försörjningsstrategi
  - Egenvärdering för inköp och upphandling
  - Inför upphandling, checklista
  - Nätverk, upphandling som strategisk styrning
- Uppföljning upphandlingskontrakt
- Överlämna verksamhet, LOU eller LOV
  - Likheter och skillnad i upphandling, LOU och LOV
  - Lär om lagar för offentlig upphandling
- Upphandlingsprocessen, upphandlingsdokument
  - Checklista upphandlingsdokument, LOU
  - Samverkan, leverantörer och utförare
  - Upphandlingsdokument, krav
- Val, maktfördelning

- Förstärkt folkinitiativ, folkomröstning
- Informationspåverkan
- Så går valen till
  - Extra val
  - Fördelning av platser i nämnder
    - Digital tjänst för beräkning av mandatfördelning
    - Exempel på hur platser kan fördelas i en nämnd
  - Kommunala valprocesser, valadministration
    - Exempel på valprocesser i kommuner
    - Kommunalt partistöd
  - Valdeltagande
    - Valinformatörer
  - Valresultat, styren
    - Styre i kommuner efter valet 2018
    - Styre i regioner efter valet 2018
    - Styre och maktfördelning 1994-2018
- Våldsbejakande extremism
  - Lokalt arbete, exempel
    - Exempel, arbete mot extremism

- Råd för lokaluthyrning
- Socialtjänstens roll mot extremism
- Värna demokratin

- # Ekonomi, juridik, statistik

- Ekonomi
  - Ekonomirapporten
    - Om Ekonomirapporten
    - Presentationer och infografik
    - Tidigare utgåvor av Ekonomirapporten
  - Budget och planering
  - Arbetsgivaravgifter
  - Beskattningsutfall
  - Folkmängdssiffror
  - Prisindex
  - Propositioner ekonomi
  - Skatter och bidrag, kommuner
    - Beställning
    - Folkmängd 1 januari
    - Uppdatering kommuner
  - Skatter och bidrag, regioner

- Uppdatering regioner
- Skatteunderlagsprognos
  - Prognosunderlag för kommuner
  - Prognosunderlag för regioner
- Statsbidrag
- Finansfrågor
- Finansieringsprincipen
- God ekonomisk hushållning
  - Analysgruppen
  - Andra promemorior, rapporter
  - Lagen om god ekonomisk hushållning
- Pensionskostnader
- Redovisning
- Sektorn i siffror
- Utjämningssystem
- Välfärdens långsiktiga finansiering
- Juridik
  - Civilrätt
    - Avtal om trafikskadeersättning
    - Bostadsaktiebolag, kommunala

- Kommunala företag
  - Förstärkt uppsiktsplikt för kommunstyrelsen
- Upphovsrätt
  - Avtal för kommuners musikanvändning
- EU-rätt
  - Moderniseringen av statstödsreglerna
  - Utsatta EU-medborgare
    - Utsatta EU-medborgare - frågor och svar
- Fastighetsrätt, allmän och speciell
  - Försäljning och köp av fastigheter
  - Ledningar i kommunal mark
  - Miljörätt
  - PBL
- Hälso- och sjukvård, skola, socialtjänst
  - Hälso- och sjukvårdsjuridik
  - Skoljuridik
  - Socialrätt, LSS och assistansersättning
- Kommunalrätt
- Offentlighet, sekretess, arkiv

- Arkiv- och dokumenthantering
  - E-arkiv, ramavtal
  - Elektroniska handlingar
  - Samrådsgruppen
  - Skolhandlingar
- Dataskyddsförordningen, GDPR
  - Frågor och svar om GDPR
  - Grundutbildning, GDPR
  - Informationsinsatser kring dataskyddsförordningen
    - Allmänt om dataskyddsförordningen
  - Ansvar, sanktionsavgifter och riskreducering
    - Checklista dataskyddsförordningen, GDPR
  - Cirkulär om dataskyddsförordningen
  - Dataskyddsombud
  - Fördjupning inom specialområden
    - GDPR för kommunikatörer
  - GDPR och informationssäkerhet

- Nätverk och dela material
- Personuppgiftsansvarig
- Personuppgiftsbiträde
- Webbinarier om GDPR
- Integritetsutredningar
- Skatterätt
  - Fastighet, moms
  - HVB
  - Kommissionens översyn av momsen
  - Momsersättning
  - Övrigt, moms
  - Övrigt, skatt
- Upphandling
  - E-handel och e-upphandling
- Överförmyndarjuridik
  - Rättsosäker lagstiftning om gode män
  - SKR tycker: Gör om systemet med gode män och överförmyndare
- Statistik
  - Hitta statistik
  - Ekonomi- och verksamhetsstatistik

- Privata läkare och fysioterapeuter som verkar enligt lag om ersättning
- Kolada
- Kostnad per patient, KPP
  - KPP Somatik
  - KPP Psykiatri
  - KPP Databas
    - Insamling av KPP-data
  - Om KPP
- Personalstatistik
  - Personalen i siffror
  - Tabeller Kommunal personal 2018
  - Tabeller Landstingsanställd personal 2018
- Sjukfrånvaroredovisningen
- Personaltäthetsmodellen
- Kommunal befattningskod
- Insamling av personalstatistik
- Löner
- GDPR och personalstatistiken
- Om statistiken

- Statistikinsamling, enkäter
  - Könsuppdelad statistik
  - Vilka enkäter behöver man besvara?

Hälsa, sjukvård

- E-hälsa
  - Aktörer
  - Det här gör SKR inom eHälsa
    - Digitala vårdtjänster
    - Framtidens vårdinformationsmiljö
  - Digitala vårdtjänster i primärvården
    - Digitala vårdmöten med läkare, studie
    - Ersättningar, digitala vårdtjänster i primärvården
- E-hälsa, socialtjänsten
- Internetbaserat stöd och behandling
  - Användning, stöd- och behandlingsprogram
  - Digital Min vårdplan, cancervården
  - Nationell kompetensgrupp
  - Organisering, implementering
  - Upphandling, upphovsrätt
  - Utlåtanden, internetbaserade

behandlingsprogram
- Värderingsmallar, internetbaserade stöd- och behandlingsprogram
- Nationella insatser, utveckling
- Standardisering, informatik
  - Gemensamt ramverk
    - Resultat, tidigare projekt
  - Infrastruktur
  - Kvalitetsrapportering
  - Ordnat införande, digitala tjänster
  - Strukturerad vårdinformation
  - Vision e-hälsa 2025
- Folkhälsa
  - Metoder och verktyg
    - Verktygslåda, öppna jämförelser
      - Kommunikation, dialog
        - Kommunikationsplan
      - Mallar, verktygslådan
      - Planering
      - Uppföljning och analys
        - Samla ihop informationen

- Fokusera
- Sök orsaker
- Dra slutsatser
- Förslag till åtgärder
- Nätverk och samarbeten
- SKR:s arbete med folkhälsa
- Social hållbarhet, mötesplats
- Kunskapsstöd, vård och behandling
- Cancervård
- Nivåstrukturering
- Regionala cancercentrum
- Överenskommelse, cancervård
- Förlossningsvård, kvinnors hälsa
- Graviditetsenkäten
- Överenskommelse för att främja kvinnors hälsa
- Kvalitetsregister, nationella
- Medicintekniska produkter
- Nationell plattform, jämlik hälso-och sjukvård
- Primärvård, nära vård
- Exempel, nära vård

- Nationellt kliniskt kunskapsstöd
  - Barnmedicin, kunskapsstöd
- Patientkontrakt
  - Införandestöd, patientkontrakt
    - Extra medel för tester av patientkontrakt
    - Genusperspektiv i patientkontrakt
    - Metodstöd, patientkontrakt
    - Nätverk och forum patientkontrakt
  - Lärande exempel, patientkontrakt
  - Patientkontrakt och standardiserade vårdförlopp
  - Patientkontrakt på 1177.se
  - Patientkontrakt stärker patientsäkerheten
- Personcentrerad vård
- Podcast Nära vård
- Primärvårdskvalitet, uppföljning
- Tillgänglighet, primärvården
- Utredning, nära vård
- Överenskommelse om en god och nära

vård

- Regionssamverkan inom medicinteknik
- Samordnad individuell plan, SIP
  - Röster om SIP
  - SIP för äldre
- System för kunskapsstyrning
  - Nationella programområden
    - Nationella arbetsgrupper
  - Nationella samverkansgrupper
  - Nationell stödfunktion
- Partnerskap med myndigheter
- Personcentrerade sammanhållna vårdförlopp
  - Frågor och svar vårdförlopp
- Regionala programområden
- Styrgrupp och beredningsgrupp
- Vården i siffror
- Öppet forum
- Tandvård, regionerna
  - Regionernas tandvårdsstöd
  - Specialisttandläkare

- Tillgänglighet i vården, vårdgarantin
  - Första linjen, barn och unga
  - Uppföljning ledtider, patologi
    - Modell uppföljning klinisk patologi
  - Utökad uppföljning specialiserad vård
    - Frågor och svar specialiserad vård
    - Införandestöd uppföljning specialiserad vård
    - Kontaktpersoner utökad uppföljning specialiserad vård
  - Överenskommelse 2020
- Läkemedel
  - Kliniska prövningar
  - Kostnader, läkemedel
    - Överenskommelse läkemedelskostnader
  - Nationell läkemedelslista
    - Frågor och svar
    - Kontaktpersoner nationella läkemedelslistan
    - SKR, Inera, nationella läkemedelslistan
  - Samtyckesblanketter, HPV
  - Samverkansmodell läkemedel

- Samverkansregler, vård och industri
- Strategi, läkemedel
  - Förbättrad läkemedelsinformation
- Webbutbildning, äldres läkemedel

- Patientinflytande
  - Hälso- och sjukvårdsbarometern
  - Om Nationell Patientenkät
    - Nationell Patientenkät för barn
  - Patientavgifter
  - Patientlagen
  - Utomlänsvård, riksavtal

- Patientsäkerhet
  - Mätning av skador i vården
    - Markörbaserad journalgranskning
    - Mätning, basala hygienrutiner
      - Inför mätning, BHK
    - Mätning, trycksår
      - Inför mätning, trycksår
    - Mätning, vårdrelaterade infektioner
      - Inför mätning, VRI

- Patientmedverkan
  - Ramverk för patientmedverkan
- Patientsäkerhetskultur
  - Hållbart Säkerhets Engagemang
  - Säkerhetskulturtrappan från A till E
- Riskområden, åtgärdspaket
  - Säker läkemedelsanvändning
  - Patientens övergångar
  - Kränkningar i vården
  - Diagnostiska fel
- Standardisering
- Stöd, värmeböljor inom hälso- och sjukvård
- Systematiskt patientsäkerhetsarbete
  - Nationellt ramverk för patientsäkerhet
  - Patientsäkerhetsberättelse
  - Rutinkollen
- Vårdrelaterade infektioner
  - Antibiotika, e-utbildning
  - Framgångsfaktorer
  - Handhygien

- Infektionsverktyget
- Överbeläggningar
- Psykisk hälsa
  - Asylsökande och nyanlända, psykisk hälsa
  - Barn och unga, psykisk hälsa
  - Kraftsamling psykisk hälsa
    - 1. Hälsofrämjande samhälle
    - 2. Rustade individer
    - 3. Hållbara stöd
    - Delta Kraftsamling psykisk hälsa
    - Material Kraftsamling psykisk hälsa
  - Mäns psykiska hälsa
    - Suicidprevention, män
  - Nätverket för styrning och ledning av psykiatrin
  - Psykiatrisk vård
  - Äldre, psykisk hälsa
  - Överenskommelse, psykisk hälsa
    - Fakturering av stimulansmedel
    - Frågor och svar överenskommelse psykisk hälsa
    - Överenskommelse psykisk hälsa 2018

- Sjukskrivning och rehabilitering
  - Elektroniska läkarintyg
    - Hälso- och sjukvårdens intyg, projekt
    - Nya intyg, medicinska underlag
      - Frågor och svar om intyg
    - Samverkansytan, projekt
  - Forskning
  - Funktion för koordinering
    - Utbildningsmaterial och stöd
      - Filmer: Att arbeta som rehabiliteringskoordinator
- Försäkringsmedicin
  - Beslutstöd, försäkringsmedicinskt
  - Ledning och styrning
  - Utbildning, vägledningar
- Försäkringsmedicinska utredningar
  - Frågor och svar om försäkringsmedicinska utredningar
- Jämställd sjukskrivning
- Rätt sjukskrivning, stöd
- Smärta och psykisk ohälsa
  - Utvärdering rehabiliteringsgarantin

- Överenskommelse 2020
- Strategi för hälsa
  - Motivering till mål och indikatorer
  - Mål och indikatorer till 2022
  - Presentationsmaterial
- Verksamhetsutveckling, vård och omsorg
  - Metoder, verktyg, stöd
  - Verksamhetsutveckling, mätningar
- Vård av personer från andra länder
  - Hälso- och sjukvård för asylsökande
  - Vård av EU/EES- och konventionspatienter, utlandssvenskar, övriga utländska medborgare
  - Vård till personer utan nödvändiga tillstånd
- **Integration, social omsorg**
- Asyl- och flyktingmottagande, integration
  - Agenda för integration
  - Ansvarsfördelning, regelverk
    - Asylsökande
    - Den som får avslag
    - Ersättning
    - Gymnasielagen - uppehållstillstånd för

studier

- Nyanlända
  - Frågor och svar om ekonomiskt bistånd till personer med uppehållstillstånd
- Rätten till tolk

- Boende, bosättning
  - Frågor och svar om boende för nyanlända
  - Regelverk för eget boende (ebo)
- Ensamkommande barn och unga
- Etableringsinsatser, SFI
- Etableringsprogrammet
  - Frågor och svar om utbildningsplikten
- Snabbspår, nyanlända
- Svenska för invandrare, sfi
- Öppen förskola för språk och integration
- Hälso- och sjukvård
- Nyckeltal integration
- Samverkan
  - Metodstöd för lokala överenskommelser
  - Mötesplatser och information

- Projekt Hälsofrämjande etablering
- Rådet för integration i arbetslivet
- Ekonomiskt bistånd, försörjning
  - Automatisering, ekonomiskt bistånd
    - E-tjänst
    - Juridik och förändringsledning
    - Lärande exempel
    - SSBTEK, digital tjänst för ekonomiskt bistånd
      - Nytta med SSBTEK
      - Planer för utveckling
    - Styra och planera digitalisering
    - Teknik och upphandling
    - Utvecklingsprojekt, ekonomiskt bistånd
  - Barnrättsperspektiv vid ekonomiskt bistånd
  - Bryta långvarigt biståndsmottagande
    - Arbetsmarknadsprogram och ersättningssystem, förslag
    - Bättre rehabilitering för personer som saknar SGI
      - Lokala exempel
    - Konferens: fokus ekonomiskt bistånd

- Utvecklingsprojekt: ekonomiskt bistånd
- Budget- och skuldrådgivning
  - Konsumentverkets rekommendationer
- Fakta och statistik
- Lagar, regler
  - Felaktiga utbetalningar
  - Riksnormen
- Samverkan genom lagen om finansiell samordning - Finsam
- Social omsorg
  - Barn och unga
- Familjerätt
- Kompetensutveckling
  - Dokumentation, barn och unga
  - Göteborgsmodellen, mäta arbetstyngd
  - Stöd, svåra samtal
- Leda, följa upp och utveckla
  - Barns brukarmedverkan
  - Nyckeltal, barn och unga
  - Risk- och händelseanalys
  - Systematisk uppföljning, barn

och unga

- Verksamhetsöverskridande ledning

- Placerade barn och unga

  - Ensamkommande barn och unga

    - Avvikna barn, misstanke om brott

    - Kommunens ansvar

    - Myndigheters ansvar

    - Regelverk, mottagande ensamkommande barn

    - Regionens ansvar

    - Särskilt förordnad vårdnadshavare

    - Överförmyndare, god man

      - God man, ensamkommande barn

- Familjehemsvård

  - Avtal, familjehem

  - E-tjänst, familjehem

  - Framgångsfaktorer vid rekrytering av familjehem

  - Omkostnadsersättning

  - Rekommendationer

- Frågor och svar, arvode- och omkostnadsersättningar
- Hem för vård eller boende (HVB)
- Hälsa, placerade barn
  - Kontaktuppgifter hälsoundersökningar annat landsting
- Stödboende 16-20 år
- Psykisk hälsa, barn och unga
- Regionala utvecklingsledare
  - Kontakt i länen
- SKR:s handlingsplan barn och unga
- Webbmöten, sociala barn- och ungdomsvården
- Digitalisering inom socialtjänsten
  - Beställarnätverk socialtjänsten
  - Dataskyddsförordningen, socialtjänst
    - Behandla personuppgifter
    - Incidentrapportering
    - Personuppgiftsbiträdesavtal
    - Radering och rättelse
    - Registerförteckning

- Registerutdrag
- Samtycke för att behandla personuppgifter
- Sekretess och GDPR
- SMS och e-post
- SoLPUL och GDPR
- Övriga frågor
- Tjänster, socialtjänstens digitalisering
- Utvecklingsarbeten, digitalisering socialtjänsten
  - Projekt ASI – Kan artificiell intelligens användas för att bättre förstå bedömningsinstrumentet ASI för missbruks- och beroendevården?
- Utvärdera digitalisering
- Välfärdsteknik, social omsorg
  - Aktörer
  - Beställarnätverk
    - Förstudie, innovationsupphandling
    - Vägledning, upphandling
  - Införandestöd, välfärdsteknik
    - Forskningsprojekt i Helsingborg
    - Upphandling av

- välfärdsteknik
    - Välfärdsteknik, bredband
    - Välfärdsteknik - informationssäkerhet
    - Välfärdsteknik - nyttorealisering
    - Välfärdsteknik och juridik
  - LEDA för smartare välfärd
  - Stimulansmedel välfärdsteknik 2018
  - Trygghetslarm
- Funktionshinder
  - Bättre hälsa
  - Personlig assistans
  - Positionspapper
  - SIP – samordnad individuell plan
  - Öppna jämförelser, funktionshinder
- Missbruk och beroende
  - Kontaktuppgifter missbruks- och beroendevård
- Nationell kunskapsstyrning, socialtjänst
  - Huvudmannagruppen
  - Nationella nätverk med regionala

representanter
- Nationell samverkan, NSK-S
- Partnerskapet, socialtjänst
- Regional samverkan och stödstruktur, RSS
- Socialchefsnätverket
- Personcentrerad social omsorg
  - Individens behov i centrum, IBIC
- Psykisk hälsa
- Radikalisering, våldsbejakande extremism
- Uppföljning, socialtjänsten
  - Systematisk uppföljning, våldsutsatta
  - Verksamhetssystem som stöd för uppföljning
- Verksamhetsutveckling
- Äldre
  - Avgifter
  - Läkemedel, äldre
  - Psykisk hälsa, äldre
  - Rekommendation, kvalitetsarbete äldreboenden
    - Stöd för arbete med rekommendationen

- Filmer om att arbeta med rekommendationen
- Sammanhållen vård omsorg, äldre
  - Bättre liv för sjuka äldre
  - Samverkan vid utskrivning från sjukhus
- Särskilt boende, äldre
  - Prognos och planering, särskilda boenden
  - Utformning och forskning, särskilda boenden
- Webbsändningar, äldre- och funktionsnedsättningsfrågor

Näringsliv, arbete, digitalisering

- Arbetsmarknad, sysselsättning
  - Arbetsintegrerande sociala företag
    - Lärande exempel
    - Upphandling som arbetsmarknadsverktyg
  - EU:s strukturfonder
  - Extratjänster
  - Funktionsnedsättning och arbete
    - Metoder och goda exempel
  - Lärande exempel

- Omställning av arbetsmarknadspolitiken
- Samverkan
  - Kommuner och arbetsförmedling i tätare samarbete
  - Arbetssökande, en gemensam ingång
- Statistik, arbetsmarknad
- Ungas sysselsättning
  - Kommunalt aktivitetsansvar
  - Nationellt statistikverktyg för uppföljning av unga
    - Frågor och svar
- Vuxenutbildning
  - Internationellt perspektiv
  - Regionalt yrkesvux
  - Studiestartsstöd
  - Svenska för invandrare (sfi)
  - Utbildningsplikt
  - Vuxenutbildningen i Sverige
- Digitalisering
  - Strategi för digital utveckling
    - Arena, strategisk digital utveckling

- Ledning, styrning, organisation, digitalisering
  - Digitaliseringssnurran
  - Nyttorealisering
  - Samarbete SKR, Inera, Kommentus
    - Befintligt stöd och tjänster
    - Bli delägare i Inera
      - Lista på kommuner som är delägare i Inera
      - Ägarråd
    - Organisation
    - Stöd och tjänster under utveckling
  - Samverkan för digitalisering
    - Dela Digitalt
    - LEDA och Mittköping
    - Utlysningar
  - SKR:s verktyg för självvärdering
- Informationsförsörjning, digital infrastruktur
  - E-arkiv
    - Avropsstöd och checklista
  - E-legitimation

- eIDAS
- Vägledningar, ramavtal, e-legitimation
- Grunddata och informationsutbyte
- Mina meddelanden
- Sakernas internet, IoT
- SKR:s öppna data
  - SKR:s verktyg för att publicera öppna data
  - Stöd, öppna data
- Säker digital kommunikation
- Hämta personuppgifter digitalt
  - Checklista för kommunen
- Sammanhållen digital service
  - Automation
    - Lärande exempel, automation
  - Digital delaktighet, öppenhet
    - Digital anslagstavla
    - E-lärande
  - Enklare faderskap- och föräldraskapsbekräftelse
  - Enklare företagande, Serverat

- Invånarnas inställning, digital service
- Arkitektur, säkerhet
  - Informationssäkerhet
    - Enkät, kommunernas arbete
    - Informationssäkerhet och outsourcing
    - KLASSA, informationsklassning
      - Mer om KLASSA
    - NIS-direktivet
    - Nätverket HoSIS
    - Nätverket KIS
  - Molntjänster
    - Vägledningar, molntjänster
- Forskning och innovation
  - Forskning och utveckling
    - Nätverk, kommunala högskolesamordnare
  - Horisont 2020
  - Innovation
    - Innovationsguiden
    - Innovationstestet
      - Innovationsbarometern

- Innovationsveckan 2019
- Inspirera och dela
  - Exempel på innovationer
- Samarbete med Vinnova
- Samskapa och involvera
  - Innovationsupphandling
- Styra och leda
  - Förbered organisationen
- Testa och skapa
- Näringsliv, företagsklimat
- Företagsklimat
  - Insikt
    - Information till kommuner som vill delta i Insikt
    - Nya personuppgiftslagen GDPR
  - Öppna jämförelser Företagsklimat
- Näringslivets kompetensförsörjning
  - Nätverk, kompetensförsörjning
  - Rapport, kompetensförsörjning
  - Regionala matchningsindikatorer
  - Socialfondsprojekt riktade till

näringslivet

- Nätverk, näringslivsfrågor
- Utbildning, Förenkla - helt enkelt
  - Deltagarlista, kommuner
  - Förenkla med Innovationsguiden

- **Samhällsplanering, infrastruktur**
  - Besöksnäring
    - Statistik
    - Verksamheter som påverkar besöksnäringen
  - Fastigheter
    - Digitalisering
      - Digitalisering av byggnadsinformation
      - IT-stöd i fastighetsorganisationer
    - Fastighetsekonomi
    - Fastighetsförvaltning
      - Administrativ fastighetsförvaltning
      - Teknisk fastighetsförvaltning
    - Fonder för forskning och utveckling
      - Aktuella FoU-projekt
      - FoU-fonden för kommunernas fastighetsfrågor

- FoU-fonden för regionernas fastighetsfrågor
- FoU-fonden Offentliga fastigheter
- Lokalresursplanering
  - Allaktivitetshus
  - Anläggningar för kultur, idrott och fritid
  - Hälso- och sjukvårdens fastigheter
  - Omsorgsboenden
  - Pedagogiska lokaler
  - Strategisk lokalresursplanering
- Miljö, energi och klimat
  - Energieffektivitet
  - Fastigheters miljöpåverkan
  - Innemiljö
  - Nyckeltal för fastigheter
  - Upphandling
- Miljö, hälsa
  - Avfall
    - Funktionsupphandling, avfall
    - Förebygga avfall
      - Så halverade Sundsvall sitt matsvinn

- Tio steg för att komma igång
- Nedskräpning
- Buller
  - Kartläggning av buller
- Klimat
  - Energi och klimat
    - Energiprestanda under byggprocessen
  - Klimatberäkningar
    - Byggande
    - Finanser
    - Livsmedel
    - Transporter
  - Klimatklippet, exempel på hållbart klimatarbete
- Klimatsmart upphandling
- Miljömål
- Taxa, miljö
  - Ta fram din taxa
    - Behovsutredning
      - Prioriteringsprocessen, år 1
      - Bedömningsprocessen, år

2

- Utvärderingsprocessen, år 3
- Styrd tillsyn
  - FAPT
- Behovsprioriterad tillsyn
- Händelsestyrd tillsyn
- Skattefinansierad tillsyn

- Behovsstyrd taxa
  - Förankringsprocessen, år 1
    - Taxebilaga 1
    - Taxebilaga 2 och 3
  - Uppföljningsprocessen, år 2
  - Revideringsprocessen, år 3
  - Fakta om behovsstyrd taxa
    - Juridiska förutsättningar
  - Fakta om tillsynsbehovet
- Övningar, taxa
- Statistik och enkäter, taxa

- Utbildningsmaterial från SKR
- Äldre underlag
  - Förändringar av underlag
- Synpunkter, SKR:s underlag
- Livsmedel

- Vatten
  - Dagvatten
  - Dricksvatten
  - Vattenbrist
  - Vattenskyddsområde, kostnad
  - Åtgärdsprogram vatten

- Planera, bygga, bo
  - Boende, bostäder
    - Bostäder för alla
      - Bostäder, nyanlända
      - Utan bostad, hemlöshet
        - Metodutveckling, bostad först
        - Sekundär bostadsmarknad
    - Bostäder nyanlända, lokala exempel

- Ramavtal, bostadshus
- Ökat bostadsbyggande
  - Allmännyttiga bostadsföretag
    - Borgensavgift, modell
  - Byggbar mark för nya bostäder
  - Byggkostnader, bostäder
  - Byggstart efter färdig detaljplan
  - Markpriser bostäder
  - Överklaganden av detaljplaner och bygglov
- Detaljplanering, genomförande
- Kommunalt markinnehav
- Underlag för exploateringsavtal
- Buller, planering och byggande
- Digitala detaljplaner
  - Planhandlingar och dataskyddsförordningen, GDPR
- Geodata, lantmäteri
  - Avtal med infrastrukturbyggare
  - Fastighetsbildning
  - Geodatasamverkan
  - Geodesi

- Hushålls- och bostadsstatistik
- Normalavtal SKR - Lantmäteriet
- Svensk geoprocess
- Öppna geodata
  - Finansiering av geodata
  - Material för kommunikation
- Klimatanpassning
  - Detta vill SKR, klimatanpassning
  - Nätverk, klimatanpassning
- Lov, byggande, tillsyn
- Delegationsordning
- Exempelsamling PBL
  - Lov och förhandsbesked
  - Tillsyn
  - Byggskedet
- Nätverk, samarbeten
- Taxa, plan- och bygglov
  - Handläggningskostnad per timme
  - Tidsuppskattningar från andra kommuner

- Taxa för geografisk information
- Regional planering
- Strandskydd
- Översiktlig planering
- Regional utveckling
- Regionalt utvecklingsansvar
- Framgångsfaktorer regional utveckling
- Lagar och förordningar
- Regional utveckling i praktiken
- Så finansieras regional utveckling
- Regional utvecklingsstrategi, RUS
- Sammanhållningspolitik, EU
- Trafik, infrastruktur
- Bredband, digital infrastruktur
- Bredbandsutbyggnad
- Digital infrastruktur för välfärdstjänster
- Cykeltrafik
- Regler för cykeltrafik
- Drift och underhåll
- Gatustatistik

- Vägbelysning
- EU och transportinfrastruktur
- Flyg
  - Driftstöd
  - Drönare
  - Trafikplikt
- Forskning och innovation
- Godstransporter, leveranstrafik
- Gångtrafik
- Hållbara transporter, lokala exempel
- Kollektivtrafik, persontransporter
  - Regionala kollektivtrafikmyndigheter
  - Regionalt trafikförsörjningsprogram
    - Samrådsformer
  - Särskilda persontransporter
    - Färdtjänst
      - Mobilitetsstöd
    - Sjukresor
    - Skolskjuts
- Långsiktiga transportplaner

- Trafikplanering, trafiksäkerhet
  - Trafiksäkerhet
    - Strategi, motorcykel och moped
    - Suicidprevention i fysisk miljö
    - Trafiksäkerhetsrevision
    - Övergångsställen, gångpassager
  - Trafikreglering
- Trygghet, säkerhet
  - Alarmering
  - Brottsförebyggande
  - Medborgarlöften
  - Nätverk
  - Sociala insatsgrupper
- Civilt försvar
  - Civilt försvar, kommuner
  - Civilt försvar, regioner
- Det här gör SKR
- Krisberedskap
  - Klimatrisker
    - Beredskap för värmebölja

- Krisberedskap, kommuner
- Krisberedskap, regioner
- Nätverk, krisberedskap
- Process, systematiskt säkerhetsarbete
- Rakel
- Skydd mot olyckor, räddningstjänst
  - Brandskyddskontroll, sotning
  - Fakta om räddningstjänst
  - Jämställdhet i räddningstjänsten
  - Karta, kommunal räddningstjänst
  - Nätverk, kommunal räddningstjänst
  - Räddningsbilen BAS
  - Taxa, räddningstjänst
- Säkerhetsskydd

Skola, kultur, fritid

- Förskola, grund- och gymnasieskola
  - Digitalisering, skola
    - Dataskyddsförordningen, GDPR
      - Frågor och svar dataskyddsförordningen för skolan

- Metoder och vägledningar
  - Kravställning, skoladministrativa system
    - Så upphandlar du
  - Molntjänster
    - Lärplattor i skola och förskola
    - Vägledning, molntjänster
  - Nationella prov
  - Skattningsverktygen LIKA
    - Rapporter LIKA-verktygen
  - Skriva sig till lärande
  - Webbfilter
  - Överenskommelser digitala enheter
- Nationell strategi och handlingsplan
  - Nationell digitaliseringsstrategi
  - Nationell handlingsplan
- Elevhälsa, skolmat
  - Elevhälsa
    - Hälsobesök, nyanlända
    - Sex och samlevnad

- Skolmat
  - Webbplatsen SkolmatSverige
- Forskning
  - Branschöverenskommelse, skolforskning
  - Exempel, forskning utvecklar skolan
  - Forskarutbildade lärare
  - Huvudmännens expertråd för skolutveckling
    - Undervisning och arbetssätt
    - Lärmiljön
  - Läraryrket
  - Ledarskap
  - En lärande organisation
  - Värden och värderingar
  - Skolans infrastruktur för forskning och utveckling
  - Vetenskaplig grund, beprövad erfarenhet
- Förskola, fritidshem
  - Fritidshem
    - Allmänna råd fritidshem
    - Fritidshemmets

kompetensförsörjning
- Lokala exempel, fritidshem
- Förskola
  - Annan pedagogisk verksamhet
  - Förskolans arbetsmiljö
  - Förskolans kompetensförsörjning
  - Förskolans lokaler
  - Kvalitet och måluppfyllelse i förskolan
- Öppen förskola för språk och integration
- Gymnasieskola
  - Antagning, interkommunal ersättning
  - Avbrottsförebyggande arbete
  - Introduktionsprogrammen
  - Kommunalt aktivitetsansvar
- Jämställd skola
  - Könsskillnader i skolresultat
  - Mansnormer
  - Våldsprevention, unga
    - Utlysning av medel till skolor
- Kultur- och musikskolor

- SKL:s satsningar, utveckla skolan
  - Fjärr- och distansundervisning
    - Distansundervisning
    - Fjärrundervisning
    - Försöksverksamhet i fjärrundervisning
  - Framgångsfaktorer för skolans utveckling
  - Förstudie Öppna jämförelser förskola
  - Inkluderande lärmiljöer
  - KARTA – en lärande förskoleorganisation
  - Modell, utveckla skolan
  - PRIO, arbetssätt
    - Om PRIO
    - Resultatuppföljning av PRIO
  - SKL:s Skolanalys
  - Styrning och ledning: Matematik
  - Särskilt begåvade elever
  - Utveckla lärmiljön genom DigiLys
  - Verktygslåda: En rektors första hundra dagar
- Skolans kompetensförsörjning

- Registerkontroll för anställning
- Skolpolitiker, ansvar
  - Intressebevakning
  - Medlemsservice
  - Utvecklingsprojekt
- Studie- och yrkesvägledning
  - Genusmedveten SYV
  - Metodstöd, lärande exempel
  - Prao
- Uppdrag fullföljd utbildning
- IMprove
- MOVES
- Plug In minskar studieavbrotten på gymnasiet
  - Framgångsfaktorer i Plug In
    - Bemötande
    - Flexibilitet
    - Individcentrerat arbetssätt
    - Koll och uppföljning
    - Samverkan
  - Tre nivåer av förebyggande

arbete

- School to Work
- Utvecklingsprogram för fullföljd utbildning
- Yrk In

- Vuxenutbildning
- Vägledning, svar på vanliga frågor
  - Fristående förskolor, tillsyn
  - Fristående skolor, bidrag
  - Klagomålshantering
  - Kommunala resursskolor
  - Kopiering, avtal
  - Politiska partier
  - Reglering av skolchef i skollagen
  - Socioekonomisk resursfördelning
  - Så mycket kostar skolan
- Kultur, fritid
  - Bibliotek
    - Digital delaktighet
    - E-böcker
    - GDPR och folkbibliotek

- Kungliga biblioteket, nationellt forum
- Myter om folkbibliotek
- Strategi, framtidens bibliotek

- Folkbildning
  - Mobilitetsstöd till folkhögskolorna
- Idrott och anläggningar
  - Måttboken
- Kultur- och musikskolor
  - Fakta om kultur- och musikskolorna
    - Deltagande
    - Verksamhet och organisation
  - Film om kultur- och musikskolorna
  - Kopiering av noter och sångtexter
  - Nationell politik för kulturskola
  - Samverkan mellan skola och kulturskola
- Regional kultur
  - Kultursamverkansmodellen
    - Utveckling av kultursamverkansmodellen
- Tjänster
- Kurser och konferenser

- Dokumentation
- Online-kurser
- Beställ utbildning
- Webbsändningar
- Lättläst
  - Vad är Sveriges Kommuner och Regioner, SKR?
  - Så här arbetar SKR
  - Vem betalar?
  - Vad gör kommunerna?
  - Vad gör regionerna?
- English pages
  - Activities
    - Audit
    - Better life
    - Dialogue with citizens
      - e-Participation summit, Stockholm
      - Facts about Dialogue with citizens in Sweden
      - IT solutions for citizens dialogues
    - Energy and Climate

- Gender equality
  - Benchmarking
  - European Charter For Equality of Women and Men in Local Life
  - Gender Mainstreaming
- Human Rights, HR
  - HR, platform
  - HR education, learning
  - HR in Governance and Management
- Innovation
- Local examples of activities for integration
- Preventing early school leaving
- Primary Care Quality
- SALAR Democracy Forum
- School to Work
  - Background information
  - Events
  - Latest Findings and Publications
  - Structure and Members
- Search partners for projects
- Threats and violence against elected

- politicians
    - Movies about threats and violence
- Municipalities and regions
    - Local self-government
- Contact
- The International Unit
    - Staff of the International Unit
    - The office in Brussels
- SKL International
- Kontakta SKR
    - Bryssel, SKR:s kontor
    - Hitta till SKR
- Om SKR
    - Politisk organisation
    - Om kongressen
        - Kongress 2015
            - Beslut på kongressen
            - Handlingar
                - Motioner
            - Inledningsanförande, Lena Micko

- Program
- Sändning från kongressen
- Styrelse och beredningar
  - Arbetsutskottet
  - Beredningar
    - Demokratifrågor
    - Digitalisering
    - EU-frågor
    - Kultur och fritid
    - Primärvård och äldreomsorg
    - Samhällsbyggnad
    - Socialpolitik och individomsorg
    - Tillväxt och regional utveckling
    - Utbildning
  - Delegationer
    - Förhandlingsdelegationen
    - Revisionsdelegationen
    - Sjukvårdsdelegationen
  - Handlingar och beslut, styrelsen
    - Meddelanden från styrelsen

- Protokoll
- Skrivelser
- Revisorer
- Sammanträden, datum
- Valnämnden
- Remissyttranden
- Kansliorganisation
  - VD och ledningsgrupp
- Inriktning och verksamhet
  - Förbundsavgift
  - Avgiftspolicy
  - Kännetecken och perspektiv
  - Stadgar
  - Verksamhetsidé
  - Verksamhetsplan och budget
- Uppföljning och utvärdering
- Våra företag
  - SKR:s kapitalförvaltning
    - SKR Pensionsstiftelse
  - SKR Företag AB

- Bolag i koncernen
- Koncernledning
- Styrelse SKR Företag AB
- Servicelöfte
- Lediga jobb på SKR
- SKL har ändrat namn till SKR
- Agenda 2030
  - SKR:s arbete som bidrar till de 17 globala målen
- Ordförandedagen
- Dataskydd inom SKR
- SKR:s framtida lokalbehov
- Press
  - CV, ordförande och vd
  - Foton, ladda ner
  - Nyheter
    - Nyheter, arkiverade
  - Pressinbjudningar
  - SKR i Almedalen
  - SKR i debatten
    - Debattartiklar

- Debattartiklar, arkiverade
- Sociala medier
  - Frågor och svar om sociala medier
  - Riktlinjer för närvaro i sociala medier
  - SKR i sociala medier
  - Undersökningar om sociala medier
- Vd:s krönika
- Mer från SKR
- Bloggar från SKR
  - Alla SKR:s blogginlägg
  - Arbetsgivarbloggen
  - Ekonomibloggen
  - Mänskliga rättigheterbloggen
  - Skolbloggen
  - Socialtjänstbloggen
  - Vårdbloggen
- Cirkulär
  - Alla cirkulär
  - Sökresultat
- Digitala fakturor

- Lärande exempel
- Nyhetsbrev, prenumeration
  - Hjälp prenumeration, nyhetsbrev
  - SKR:s veckobrev
- Rapporter och skrifter
- Öppna jämförelser
  - Ekonomiskt bistånd
    - Tidigare Öppna jämförelser ekonomiskt bistånd
  - Energi och klimat
  - Folkhälsa
    - Tidigare Öppna jämförelser folkhälsa
  - Funktionsnedsättning - LSS
    - Tidigare Öppna jämförelser funktionsnedsättning - LSS
  - Funktionsnedsättning - socialpsykiatri
    - Tidigare Öppna jämförelser funktionsnedsättning - socialpsykiatri
  - Företagsklimat
    - Tidigare Öppna jämförelser företagsklimat
  - Grundskola
    - Tidigare Öppna jämförelser

grundskola

- Gymnasieskola
  - Tidigare Öppna jämförelser gymnasieskola
- Hemlöshet
  - Tidigare Öppna jämförelser hemlöshet
- Hälso- och sjukvård
  - Tidigare Öppna jämförelser hälso- och sjukvård
    - Cancervård
      - Tidigare Öppna jämförelser cancervård
- Jämställdhet
- Kollektivtrafik
  - Tidigare Öppna jämförelser kollektivtrafik
- Kommunal hälso- och sjukvård
- Miljöarbetet
- Missbruk och beroende
  - Tidigare Öppna jämförelser missbruksvård
- Planläggning och tidsåtgång
  - Tidigare Öppna jämförelser planläggning och tidsåtgång

- Social barn- och ungdomsvård
  - Registerindikatorer utbildningsnivå och hälsa
  - Tidigare Öppna jämförelser social barn- och ungdomsvård
- Socialtjänst, brukarundersökningar
  - Brukarundersökning, ensamkommandes boendesituation
    - Material inför undersökning
    - Tidigare brukarundersökningar
  - Brukarundersökning, funktionshinder
  - Frågor och svar
  - Material inför undersökning
  - Tidigare brukarundersökningar
    - Brukarundersökning funktionshinder 2016
    - Testundersökning 2015
- Brukarundersökning IFO
  - Material inför undersökning
  - Tidigare

brukarundersökningar

- Socialtjänstens krisberedskap
- Trygghet och säkerhet
  - Tidigare Öppna jämförelser trygghet och säkerhet
- Våld i nära relationer
  - Tidigare Öppna jämförelser Våld i nära relationer
- Äldre
  - Tidigare Öppna jämförelser äldre
  - Öppna jämförelser 2018 av vård och omsorg om äldre
  - Öppna jämförelser 2018 av äldreomsorg och kommunal hälso- och sjukvård
  - Öppna jämförelser publiceringskalender
- Följ oss
  - Prenumerera på webbinnehåll
    - Hjälp, prenumerera på webbinnehåll
    - Ändra prenumeration, webbinnehåll
  - RSS-flöden
- Kommuner och regioner
  - Fakta, kommuner och regioner
    - Kommunernas åtaganden

- Kommungruppsindelning
- Kommunkoder
- Länsregister
- Regionernas åtaganden
- Stad, benämningen
- Så styrs Sverige
- Kommuner, lista
- Regioner, lista
- Webbhandboken
- Sidor, artiklar
- Riktlinjer
- Rubriker
- Ingress
- Brödtext
- Länkar, länktexter
- Dokument, bifogade filer
- Relaterad information, etiketter
- Kontaktuppgifter
- Bilder
- Video

- Flash, multimedia
- Tabeller
- Kategorier
- Exempelsidor
- Kalenderhändelser
- Riktlinjer
- Cirkulär
- Relaterad information, etiketter
- Göra bra webbsidor, tips
- Effektiva texter
- Innehåll på sidor, mall
- Ordlista, begrepp
- Webbarbetet, termer
- Sökbara sidor
- Uppföljning, gallring
- Ämnessidor, huvudsidor, startsida
- Riktlinjer, samtliga
- Exempel, samtliga
- Tillgänglighet på webben
- SVG-ikoner

- Om webbplatsen
  - A-Ö
  - Om kakor
    - Webbkarta
  - Sök
    - Hjälp, sök på webbplatsen